

Přehled zpráv

Studentský Majáles 2019 poprvé v Kampusu Hybernská	18
1.5.2019 iforum.cuni.cz ~ str. 00 ~	
Nervózní i trpělivý Fed. Došlo na kosmetické snížení sazeb	19
2.5.2019 roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Jaroslav Průcha</i>	
KOMENTÁŘ TOMÁŠE VYORALA: Ústavní soud ala Cimrman. Zastal se hotelu, který chtěl po ruských hostech podepsat nesouhlas s anexí Krymu. Co až bude chtít.....	20
2.5.2019 prima.iprima.cz ~ str. 00 ~	
Letní školy jsou stále oblíbenější formou vzdělávání	22
2.5.2019 iHNed.cz ~ str. 00 ~ <i>Marie Myslíková</i>	
Letní školy jsou stále oblíbenější formou vzdělávání	23
2.5.2019 ihned.cz ~ str. 00 ~	
PROSUR: Další marný pokus o integraci Jižní Ameriky?	25
2.5.2019 ustavmezinarodnichvztahu.cz ~ str. 00 ~	
Čína hodila Spojeným státům rukavici. Vyhraje ten, kdo bude mít spolehlivější spojence	27
2.5.2019 denikn.cz ~ str. 00 ~ <i>Michael Romancov</i>	
Nebudeme-li život vojáky vlastní, budeme žít vojáky cizí	29
2.5.2019 lidovky.cz ~ str. 00 ~ <i>Martin Shabu</i>	
V Norsku se objevila velryba s popruhem: Vybavení Petrohradu	32
3.5.2019 ČRo Plus ~ str. 06 ~ 17:10 Den podle...	
Mirek Topolánek: Visegrád se shodne na negativním vymezení, ale pozitivních témat má méně.....	34
3.5.2019 rozhlas.cz ~ str. 00 ~ <i>Khalil Baalbaki</i>	
Je cyklus zpříšňování měnové politiky u konce?.....	35
3.5.2019 roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Jaroslav Průcha</i>	
Nástrahy skryté reklamy na sociálních sítích.....	36
3.5.2019 Právní rádce ~ str. 50 ~ Expert <i>Kateřina Trzaska</i>	
Koronovace thajského krále.....	39
5.5.2019 ČT 24 ~ str. 06 ~ 21:05 Horizont	

Japonsko má nového císaře.....	41
5.5.2019 ČT 24 ~ str. 05 ~ 21:05 Horizont	
Na Toulky Amerikou s Karlem Sedláčkem zve klatovská Městská knihovna.....	43
5.5.2019 novinky.cz ~ str. 00 ~	
I lenoch může být úspěšný, říká zkušený byznysmen	44
5.5.2019 tyden.cz ~ str. 00 ~ Byznys <i>Lukáš Seidl</i>	
Fiala z SPD šířil podle policie nenávist nahrávkou s invazí migrantů. Takových videí jsou na webu mraky, uzavřeli žalobci	47
5.5.2019 denikn.cz ~ str. 00 ~ <i>Lukáš Prchal, Jan Tvrdoň</i>	
Kóta Brusel.....	49
5.5.2019 ČT 1 ~ str. 01 ~ 21:45 168 hodin	
Roboti v českých médiích: Projekt VŠ a ČTK spojuje žurnalistiku s umělou inteligencí	52
6.5.2019 studenta.cz ~ str. 00 ~	
Americká cla na čínské zboží	53
6.5.2019 ČT 24 ~ str. 01 ~ 21:31 Horizont	
Média na sociálních sítích: Nehoníme návštěvnost, negenerujeme zisk	55
6.5.2019 studenta.cz ~ str. 00 ~	
„Krizy budou přicházet do té doby, dokud budeme nafukovat bubliny.“.....	56
6.5.2019 kultura21.cz ~ str. 00 ~ <i>Jana Langerová</i>	
KDO JE KDO	57
6.5.2019 Karlovarské radniční listy ~ str. 08 ~ zprávy z magistrátu	
Obrana kultury, nebo rasismus?.....	58
6.5.2019 Lidové noviny ~ str. 02 ~ Domov <i>MICHAL BERNÁTH</i>	
Šíření nenávisti, či běžné video?.....	59
6.5.2019 Deník N ~ str. 02 ~ Zpravodajství <i>LUKÁŠ PRCHAL JAN TVRDOŇ</i>	
Spory velmocí o Arktidu	61
7.5.2019 ČT 24 ~ str. 01 ~ 21:31 Horizont	
Sport a mýtus o sedavé společnosti.....	64

7.5.2019	Vesmír ~ str. 30 ~ Téma - Sport <i>Ondřej Špaček</i>	
Otevřený rasismus, nebo záchrana kultury? Nejsme neonacisté, hlásají čeští identitáři		66
7.5.2019	lidovky.cz ~ str. 00 ~ Zprávy / Domov <i>Lidovky.cz, Michal Bernáth</i>	
Česko vidím čtvero očima		68
7.5.2019	Lidové noviny ~ str. 09 ~ Kultura <i>PAVEL VOKATÝ</i>	
Zkazíme Západ tak, až bude smrdět I.: Vývoj neomarxismu na Západě.....		70
7.5.2019	pravdive.eu ~ str. 00 ~	
Zrcadlo společnosti		73
7.5.2019	Vesmír ~ str. 32 ~ Téma - Sport <i>Dino Numerato</i>	
Kurzy beze změny, přestože se Německu daří lépe, než se čekalo		76
9.5.2019	roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Dominik Stroukal</i>	
NESTAVĚL JSEM NA ZELENÉ LOUCE		77
9.5.2019	Týdeník Květy ~ str. 32 ~ Rozhovor <i>Jana Bednářová</i>	
Celní bitva pokračuje. Najdou USA s Číňany kompromis?.....		81
10.5.2019	roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Jaroslav Průcha</i>	
3D tisk bude přímou součástí průmyslu. Ve hře jsou biliony dolarů.....		82
12.5.2019	roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Jaroslav Průcha</i>	
Pohne s kurzem koruny dubnová inflace?		84
13.5.2019	roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Jaroslav Průcha</i>	
Vzestup krajní pravice v Evropě.....		85
13.5.2019	ČRo Plus ~ str. 01 ~ 17:10 Den podle...	
Nechcete nás poslouchat, tak vašim občanům rozdáme ruské pasy. Proč se Putin naštvál na nového ukrajinského prezidenta?		88
13.5.2019	denikn.cz ~ str. 00 ~ <i>Michael Romancov</i>	
4 velké nadace se rozhodly pomocí fondu nazvaného Eduzměna financovat ojedinělý projekt		91
14.5.2019	ČRo Radiožurnál ~ str. 01 ~ 12:08 Ozvěny dne - publicistika	
Budeme mít na důchod? Téma budoucnosti, které bychom měli řešit už dnes		94
14.5.2019	studenta.cz ~ str. 00 ~	

Průzkum: Proč dojíždím? Zeptejte se Andreje	95
14.5.2019 e15.cz ~ str. 00 ~ <i>Michal Bajnok</i>	
Průzkum: Proč dojíždím? Zeptejte se Andreje	97
14.5.2019 e15.cz ~ str. 00 ~ The Student Times <i>Michal Bajnok</i>	
Rozhovor s Michaelem Romancovem, politickým geografem na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy	98
15.5.2019 ČRo Plus ~ str. 01 ~ 11:34 Interview Plus	
Renesance transatlantických vztahů	105
15.5.2019 ustavmezinarodnichvztahu.cz ~ str. 00 ~	
Alabama schválila protipotravný zákon.....	105
15.5.2019 ČT 24 ~ str. 11 ~ 21:31 Horizont	
Zaostřeno na HDP. Jak moc zpomalí růst české ekonomiky?	108
15.5.2019 roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Jaroslav Průcha, Hdp ČR</i>	
Diskuse o výkladu dějin musí být korektní. Doufám, že se kolegové poučí, říká rektor UK.....	109
16.5.2019 info.cz ~ str. 00 ~ Česko <i>Jan Januš</i>	
Bitcoin roste, nikdo neví proč	111
16.5.2019 roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Dominik Stroukal</i>	
Pokud byla Ondráčkova cesta do Doněcku soukromá, nikomu do ní nic není, míní Zeman	112
16.5.2019 ct24.cz ~ str. 00 ~ Domáci <i>hankoo</i>	
Diskuse o výkladu dějin musí být korektní. Doufám, že se kolegové poučí, říká rektor UK.....	115
16.5.2019 info.cz ~ str. 00 ~ <i>Jan Januš</i>	
V Česku uspěli politici, kteří přizpůsobují svá sdělení postojům veřejnosti, soudní odbornice na PR..	117
16.5.2019 rozhlas.cz ~ str. 00 ~ <i>Fotobanka Profimedia</i>	
47. Kolokvium – šetření prognóz makroekonomického vývoje ČR (2019–2022)	119
17.5.2019 mfcr.cz ~ str. 00 ~	
S teoretikem médií Janem Jirákem o informační společnosti a sociálních sítích: „Náš život se přesouvá do médií.“	119
17.5.2019 rozhlas.cz ~ str. 00 ~ <i>Lucie Výborné</i>	
Zeman proti Ministerstvu zahraničí. Spor o Gazu se dostal až do zprávy o extremismu	120

17.5.2019	seznamzpravy.cz ~ str. 00 ~ Domáci, Stalo se <i>Josef Mačí</i>	
O inovacích se v ČR čím dál víc mluví. S podporou to ale vážne.....		121
17.5.2019	roklen24.cz ~ str. 00 ~ Rozhovory, Homepage <i>Roklen24</i>	
Host Lucie Výborné - Jan Jirák		123
17.5.2019	ČRo Radiožurnál ~ str. 01 ~ 09:05 Host Lucie Výborné	
Cesta poslance KSČM Zdeňka Ondráčka na území Ukrajiny.....		132
17.5.2019	ČRo Plus ~ str. 01 ~ 12:30 Radioforum	
Já se sem vrátím		141
17.5.2019	ego! ~ str. 12 ~ Téma <i>Tereza Hromádková</i>	
Vydali se za výzkumem do světa, aby si rozšířili obzory a získali zkušenosti, které doma za pecí; nenajdou. A někteří se vrac.....		145
17.5.2019	modernirizeni.iHNed.cz ~ str. 00 ~ <i>Tereza Hromádková</i>	
Politologové: Lidé budou volit podle stran, ne osobností		151
18.5.2019	radio.cz ~ str. 00 ~	
Lidé budou volit podle stran, ne osobností, míní politologové		151
18.5.2019	drbna.cz ~ str. 00 ~ Společnost	
Nudná, zoufalá kampaň. Zaujal jedině Babiš s kšiltovkou, říkají experti		152
18.5.2019	parlamentnilisty.cz ~ str. 00 ~ <i>Andrej Babiš</i>	
Politologové: Kampaň je mdlá a stereotypní. Upoutala pouze Babišova čepice		153
18.5.2019	tyden.cz ~ str. 00 ~ Domáci <i>ČTK</i>	
Lidé budou volit podle stran, ne osobností, míní politologové		154
18.5.2019	parlamentnilisty.cz ~ str. 00 ~ <i>Radim Panenka</i>	
Lidé budou volit podle stran, ne osobností, míní politologové		155
18.5.2019	politicke-listy.cz ~ str. 00 ~ <i>Radim Panenka</i>	
Mayová bojuje o politické přežití, konec jednání s opozicí jí může pomoci, říká politolog Váška		156
18.5.2019	e15.cz ~ str. 00 ~ Zahraniční <i>Štěpán Bruner</i>	
Mayová bojuje o politické přežití, konec jednání s opozicí jí může pomoci, říká politolog Váška		157
18.5.2019	e15.cz ~ str. 00 ~ <i>Štěpán Bruner</i>	

Zprávy Radia Praha - 18.5.2019	158
18.5.2019 Radio Praha ~ str. 00 ~	
Archiv zpráv	160
18.5.2019 radio.cz ~ str. 00 ~	
Ukrajinský prezident Zelenskyj může rozpustit parlament, shodly se politické strany. Premiér podá demisi	163
20.5.2019 seznamzpravy.cz ~ str. 00 ~ Zahraniční, Stalo se <i>Filip Kalčák, ČTK</i>	
Co čeká Česko a EU v dalších 15 letech?	164
20.5.2019 euroskep.cz ~ str. 00 ~	
Okamžitá rezignace a předčasné volby v Rakousku? ‚Přísnější politická kultura,‘ vysvětluje analytička	165
20.5.2019 irozhlas.cz ~ str. 00 ~ Zprávy ze světa <i>Filip Harzer</i>	
EN SNÁŠÍ ZLATÁ VEJCE	166
20.5.2019 Euro ~ str. 28 ~ report rozhovor jan veverka <i>Pavel Páral</i>	
Církev jako hospodář	170
21.5.2019 Katolický týdeník ~ str. 02 ~ Z domova i ze světa <i>ALENA OUŘEDNÍKOVÁ</i>	
ECB se stále nedaří zvyšovat ceny, chtěla by víc	171
21.5.2019 roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Dominik Stroukal</i>	
Vládní krize v Rakousku	172
21.5.2019 ČT 24 ~ str. 01 ~ 21:31 Horizont	
Lidí na trhu práce je čím dál tím víc. Tak kde je problém?	174
21.5.2019 roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Jaroslav Průcha, Český Trh Práce</i>	
Psychiatr Radkin Honzák: Chtěl jsem být praktickým lékařem	178
21.5.2019 i60.cz ~ str. 00 ~ <i>Autor:, Jana Nevěčná, Zpět na homepage</i>	
Insider: SPD zahrozí. Její kampaň jen nevidíte, říká žena, která pomohla stvořit „knížete“	184
22.5.2019 info.cz ~ str. 00 ~ Insider <i>Michal Pür, Tomáš Jirsa</i>	
Insider: SPD ještě zahrozí. Vede kampaň, již nevidíte, říká žena, která stvořila „knížete“	184
22.5.2019 info.cz ~ str. 00 ~	
Hra s čísly i ekonomickým myšlením. Ekonomická olympiáda expanduje	185

22.5.2019	roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Jaroslav Průcha</i>	
Proč sestry odchází z nemocnic? Nesrostly s prostředím, s prací a cítí se být osamocené, tvrdí psycholožka		187
22.5.2019	zdravotnickyydenik.cz ~ str. 00 ~ Praxe	
V Nizozemsku a ve Velké Británii dnes začaly volby do Evropského parlamentu.....		191
23.5.2019	ČRo Radiožurnál ~ str. 01 ~ 12:08 Ozvěny dne - publicistika	
David Klimeš držitelem Ceny Karla Havlíčka Borovského		193
23.5.2019	vysocina-news.cz ~ str. 00 ~ <i>Milan Pilař</i>	
Redaktorka Respektu Andrea Procházková získala Novinářskou křepelku.....		194
23.5.2019	respekt.cz ~ str. 00 ~	
Komentátor HN a analytik Ekonomu Klimeš získal Cenu K. H. Borovského. Novinářskou křepelkou je Procházková z Respektu		194
23.5.2019	ihned.cz ~ str. 00 ~	
V Havlíčkově Brodě byli oceněni nejlepší novináři		195
23.5.2019	kr-vysocina.cz ~ str. 00 ~	
Úspěch novinářů Economie. Klimeš má cenu Borovského, Procházková Novinářskou křepelku		196
23.5.2019	aktualne.cz ~ str. 00 ~ Domáci <i>Domáci</i>	
OBchodní vztahy Asie a Evropy.....		197
23.5.2019	ČRo Plus ~ str. 04 ~ 17:10 Den podle...	
Trpělivý Fed. Sazby se jen tak hýbat nebudou		198
23.5.2019	roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Jaroslav Průcha</i>	
Komentátor HN a analytik Ekonomu Klimeš získal Cenu K. H. Borovského. Novinářskou křepelkou je Procházková z Respektu		199
23.5.2019	iHNed.cz ~ str. 00 ~ <i>dom, ČTK</i>	
Politici se vůbec nesnaží. Spoléhají na své oddané voliče, míní politolog		201
23.5.2019	tyden.cz ~ str. 00 ~ Domáci <i>-jan-</i>	
Notes: Hašan do Strakovky, emoce Drábové a poslední roky pražského Mordoru.....		202
23.5.2019	denikn.cz ~ str. 00 ~ <i>Martin Štros, Tereze Mynářové</i>	

Hajlování známe, nenávisť na webu se učíme poznávat	204
23.5.2019 Deník N ~ str. 02 ~ <i>LUKÁŠ PRCHAL; JAN TVRDOŇ</i>	
„Hajlování známe, na online útoky si zvykáme.“ Česko se učí, jak bojovat s nenávisť na internetu.....	206
23.5.2019 denikn.cz ~ str. 00 ~ <i>Jan Tvrdoň, Lukáš Prchal</i>	
Zaostřeno na německé volby rok od Chemnitzu od Václava Jabůrka.....	208
23.5.2019 ČRo Plus ~ str. 01 ~ 14:33 Zaostřeno	
Predátorských časopisů přibývá, nejvíc jich je v Asii.....	214
24.5.2019 Hospodářské noviny ~ str. 03 ~ Události <i>Michaela Endrštová</i>	
Vědecké publikace bez oponentury? Podvodný byznys nabízí vědcům tisíce predátorských časopisů	215
24.5.2019 iHNed.cz ~ str. 00 ~ <i>Michaela Endrštová</i>	
V Havlíčkově Brodě byli oceněni nejlepší novináři	215
24.5.2019 havlickuvbroddnes.cz ~ str. 00 ~ <i>Eva Neuwirthová</i>	
Predátorských časopisů přibývá, nejvíc jich je v Asii.....	216
24.5.2019 ihned.cz ~ str. 00 ~	
České nemovitosti jsou stále více nadhodnocené	18
24.5.2019 roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Dominik Stroukal</i>	
Začaly volby do Evropského parlamentu	19
24.5.2019 ČT 1 ~ str. 01 ~ 18:00 Události v regionech - Ostrava	
PENÍZE podle Leoše Rouska: Reklama na cigarety je regulovaná. IQOS ale ukázal, že na sociálních sítích je eldorádo	20
24.5.2019 byznys.ihned.cz ~ str. 00 ~ <i>Leoš Rousek</i>	
Babišovy čepice jsou geniální, ČSSD neviditelná, silné téma chybí. Odborníci hodnotí mdlou kampaň.	22
24.5.2019 denikn.cz ~ str. 00 ~ <i>Jan Tvrdoň, Prokop Vodrážka</i>	
V mdlé kampani upoutaly jen kšiltovky	23
24.5.2019 Deník N ~ str. 02 ~ Zpravodajství <i>JAN TVRDOŇ, PROKOP VODRÁŽKA</i>	
TZ: Program červen 2019 v 8smičce	25
24.5.2019 artalk.cz ~ str. 00 ~	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah.....	27

25.5.2019	pišecsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah		29
25.5.2019	prachaticky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah		32
25.5.2019	strakonicky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah		34
25.5.2019	jicinsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah		35
25.5.2019	nachodsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah		36
25.5.2019	jindrichohradecky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah		39
25.5.2019	krkonosky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah		41
25.5.2019	litomericky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah		43
25.5.2019	zatecky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah		44
25.5.2019	rychnovský.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah		47
25.5.2019	trebický.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah		49
25.5.2019	zdarsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah		52
25.5.2019	karlovarsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah		53
25.5.2019	hradecky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	55
25.5.2019 chebsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	56
25.5.2019 kladensky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	57
25.5.2019 teplicky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	58
25.5.2019 plzensky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	59
25.5.2019 rokycansky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	61
25.5.2019 sokolovsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	64
25.5.2019 taborsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	66
25.5.2019 tachovsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	68
25.5.2019 hodoninsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	70
25.5.2019 breclavsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	73
25.5.2019 fm.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	76
25.5.2019 karvinsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	77
25.5.2019 prerovsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	81
25.5.2019 nymbursky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	82
25.5.2019 olomoucky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	84
25.5.2019 opavsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	85
25.5.2019 prazsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	88
25.5.2019 berounsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	91
25.5.2019 boleslavsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	94
25.5.2019 ceskobudejovicky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	95
25.5.2019 jablonecky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	97
25.5.2019 ceskokrumlovsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	98
25.5.2019 ceskolipsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	105
25.5.2019 chomutovsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
DANIEL PROKOP: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	105
25.5.2019 Domažlický deník ~ str. 12 ~ Sobotní rozhovor <i>Kateřina PERKNEROVÁ</i>	
Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	108
25.5.2019 Vyškovský deník ~ str. 12 ~ sobotní rozhovor <i>Kateřina PERKNEROVÁ</i>	
DANIEL PROKOP: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	109
25.5.2019 Benešovský deník ~ str. 12 ~ Sobotní rozhovor <i>Kateřina PERKNEROVÁ</i>	
DANIEL PROKOP: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	111
25.5.2019 Prostějovský deník ~ str. 12 ~ Sobotní rozhovor <i>Kateřina PERKNEROVÁ</i>	

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	112
25.5.2019 decinsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	115
25.5.2019 novojicinsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	117
25.5.2019 zlinsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	119
25.5.2019 moravskoslezsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	119
25.5.2019 kromerizsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	120
25.5.2019 ustecky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	121
25.5.2019 sumpersky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	123
25.5.2019 prostejovsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	132
25.5.2019 hranicky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	141
25.5.2019 slovacky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	145
25.5.2019 jihlavsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	151
25.5.2019 melnický.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	151
25.5.2019 valassky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	152
25.5.2019 havlickobrodsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	153
25.5.2019 chrudimsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	154
25.5.2019 svitavsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	155
25.5.2019 orlicky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	156
25.5.2019 pardubicky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	157
25.5.2019 znojemsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	158
25.5.2019 vyskovsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	160
25.5.2019 blanensky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	163
25.5.2019 pribramsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	164
25.5.2019 rakovnický.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	165
25.5.2019 bruntalsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	166
25.5.2019 podripsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	170
25.5.2019 brnensky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	171
25.5.2019 denik.cz ~ str. 00 ~ Evropská unie <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	172
25.5.2019 benesovsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	174
25.5.2019 kutnohorsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	178
25.5.2019 kolinsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	184
25.5.2019 liberecky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	184
25.5.2019 klatovsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	185
25.5.2019 domazlicky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	187
25.5.2019 mostecky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah	191
25.5.2019 pelhřimovsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Zprávy z Česka <i>Kateřina Perknerová</i>	
Predátorští vydavatelé jsou experti v podvádění. Ublížíjí vědcům a jsou v tom čím dál lepší, říká jejich lovec	193
26.5.2019 modernirizeni.iHNed.cz ~ str. 00 ~ <i>Michaela Endrštová</i>	
Investor Veverka: Nejen Kiwi snáší zlatá vejce	194
26.5.2019 euro.cz ~ str. 00 ~ Domáci <i>Pavel Páral</i>	
Populistické tendence v EU	194
27.5.2019 ČT 24 ~ str. 05 ~ 21:31 Horizont	
Účast v eurovolbách	195
27.5.2019 ČT 24 ~ str. 02 ~ 21:31 Horizont	
Rakouský parlament vyslovil nedůvěru vládě kancléře Sebastiana Kurze	196
27.5.2019 ČRo Plus ~ str. 03 ~ 21:10 Den v 60 minutach	
Křídla Afriky nad Českem 2019 (No. 8)	197
27.5.2019 divadelni-noviny.cz ~ str. 00 ~ <i>Lucie Němečková</i>	
Poprvé za 40 let nemají v Evropském parlamentu lidovci a socialisté většinu	198
27.5.2019 ČRo Plus ~ str. 02 ~ 21:10 Den v 60 minutach	

Le Penová vyhrála volby, ale Salvini vidí věci jinak. Čeká je střet, říká politoložka z Francie	199
27.5.2019 info.cz ~ str. 00 ~	
Le Penová vyhrála volby, ale Salvini vidí věci jinak. Čeká je střet, říká politoložka z Francie	201
27.5.2019 info.cz ~ str. 00 ~ Svět <i>Milan Rokos</i>	
Kdo bude novým předsedou Evropské komise?.....	202
28.5.2019 ČRo Plus ~ str. 02 ~ 17:10 Den podle...	
Sebastian Kurz může z pádu své vlády těžit, pokud se stylizuje do role oběti, vysvětluje analytička....	204
28.5.2019 irozhlas.cz ~ str. 00 ~ Zprávy ze světa <i>Filip Harzer</i>	
Ústečané v krizi se na město mohou obracet s důvěrou	206
28.5.2019 Týdeník Ústecko ~ str. 06 ~ Rozhovor týdne <i>JANNI VORLÍČEK</i>	
Prezident Miloš Zeman odmítl přijmout demisi	208
28.5.2019 ČRo Plus ~ str. 01 ~ 21:10 Den v 60 minutach	
Spolupráce Evropy: silné i slabé stránky	214
29.5.2019 ČT 24 ~ str. 01 ~ 21:31 Horizont	
Od Deníku po vlastní časopis.....	215
29.5.2019 Týdeník Českolipsko ~ str. 08 ~ Lidé odvedle <i>Matěj Vaněk</i>	
Host Lucie Výborné - Do Thu Trang.....	215
29.5.2019 ČRo Radiožurnál ~ str. 01 ~ 09:05 Host Lucie Výborné	
PROTEXT VIDEO: TK katedry marketingové... ..	216
30.5.2019 protext.cz ~ str. 00 ~ kom ptr pit med efm prg	
Kam zamíří Ukrajina?.....	18
30.5.2019 Literární noviny ~ str. 08 ~ <i>Karel Svoboda</i>	
V souvislosti s účinností protikuřáckého zákona došlo k významnému poklesu počtu hospitalizací pro akutní srdeční infarkt i astma	19
30.5.2019 khsstc.cz ~ str. 00 ~	
V souvislosti s účinností protikuřáckého zákona došlo k významnému poklesu počtu hospitalizací pro akutní srdeční infarkt i astma	20

30.5.2019	mzcr.cz ~ str. 00 ~	
Deset dnů ve funkci. Nový ukrajinský prezident stihl rozpustit parlament i vrátit občanství Saakašvilimu		22
30.5.2019	seznamzpravy.cz ~ str. 00 ~	
Špatné zprávy z Německa i Spojených států		23
30.5.2019	roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Dominik Stroukal</i>	
Tomáš Baldýnský (rozhovor)		25
30.5.2019	kritiky.cz ~ str. 00 ~	
TOMÁŠ BALDÝNSKÝ (KREATIVNÍ PRODUCENT, DRAMATURG)		27
30.5.2019	kritiky.cz ~ str. 00 ~	
Z některých příběhů mě mrazilo, když jsem je psala		29
30.5.2019	Literární noviny ~ str. 04 ~ Rozhovor <i>Petr Nagy</i>	
Lidi potřebují solidní informace dávané v kontextu, vyzdrojované. V mainstreamu se pořád mluví o tom, jak to musí být vyvážené, ale nula, nula, myslí		32
31.5.2019	politicke-listy.cz ~ str. 00 ~	
Jak se studuje v Amsterdamu		34
31.5.2019	iforum.cuni.cz ~ str. 00 ~	
Lidi potřebují solidní informace dávané v kontextu, vyzdrojované. V mainstreamu se pořád mluví o tom, jak to musí být vyvážené, ale nula, nula, myslí		35
31.5.2019	parlamentnilisty.cz ~ str. 00 ~ <i>Hans Štembera</i>	
V souvislosti s účinností protikuřáckého zákona došlo k významnému poklesu počtu hospitalizací pro akutní srdeční infarkt i astma		36
31.5.2019	hygp Praha.cz ~ str. 00 ~	
V souvislosti s účinností protikuřáckého zákona došlo k významnému poklesu počtu hospitalizací pro akutní srdeční infarkt i astma		39
31.5.2019	florence.cz ~ str. 00 ~	
Zákaz zabral. Ubylo infarktů, mladí méně kouří		41
31.5.2019	Lidové noviny ~ str. 05 ~ Domov <i>PAVEL BARTOŠEK</i>	
Trump poslal dolů peso. Kvůli migraci uvalí clo na mexické zboží		43
31.5.2019	roklen24.cz ~ str. 00 ~ <i>Jaroslav Průcha</i>	

Lidi potřebují solidní informace davané v kontextu, vyzdrojované. V mainstreamu se pořád mluví o tom, jak to musí být vyvážené, ale nula, nula, myslí..... 44

31.5.2019 politicke-listy.cz ~ str. 00 ~
Hans Štembera

Lidi potřebují solidní informace davané v kontextu, vyzdrojované. V mainstreamu se pořád mluví o tom, jak to musí být vyvážené, ale nula, nula, myslí..... 47

31.5.2019 parlamentnilisty.cz ~ str. 00 ~
Barbora Richterová

Plné znění zpráv

Studentský Majáles 2019 poprvé v Kampusu Hybernská

1.5.2019 iforum.cuni.cz str. 00

Průvod městem z piazzety Národního divadla do Kampusu Hybernská odstartoval program sedmého ročníku Studentského Majálesu. O pestrý program prvomájového dne se postarala hudební a divadelní vystoupení, debaty, výstavy a promítání filmů. Studentský Majáles 2019, to byl rovněž boj o trůn studentského krále, přehlídka činnosti studentských spolků a především společný zájem účastníků – naplno si užít oslavu studentského života před nadcházejícím zkouškovým obdobím.

„Za mým vítězstvím jsou hodiny příprav královské družiny, výdaje za slušivé kosmické kombinézy a nějaký ten energetický nápoj, abychom vydrželi,“ svěřil se krátce po korunovaci u příležitosti Studentského Majálesu 2019 král Naut z Planety Košic, civilním jménem Julius. (Ač student VŠE, o trůn bojoval v týmu Filozofické fakulty UK. Zlí jazykové tvrdí, že byl z královské družiny do bojů o královskou korunu vybrán proto, že on jediný byl schopen vměstnat svou hlavu do kukly od skafandru.) V rozhovoru pro iForum král Naut prozradil, co slíbil svým oddaným poddaným v případě vítězství: „Vyzdvihnu univerzitu do nebes!“

Letos se o titul krále/královny utkali tři uchazeči: jedinou ženou na královském bojovém poli byla Lucie z Pedagogické fakulty UK, za **Fakultu sociálních věd** UK se do posledních okamžiků s pozdějším vítězem Nautem srdnatě rval Marek, vyslanec spolku Politologický klub při Institutu politologických studií. Co bylo všem kandidátům společné, že ve svých předvolebních vystoupeních poukazovali na skutečné problémy společnosti a zároveň se nad ně dokázali povznést. „Tím, že jsme všichni z Univerzity Karlovy, případná rivalita mizí právě akcemi typu majáles,“ vyjádřili společný názor studentů napříč jednotlivými fakultami poražení uchazeči. Shodně si pochvalovali i letošní organizaci Studentského Majálesu, kterému se možná na rozdíl od předchozích ročníků vyhnuli záklusní boje o královskou korunu: „Na vítězi zase tolik nezáleží. Hlavní je, že jsme se zde všichni sešli, abychom oslavili tento den.“

Prvomájovou akci vysokoškoláků si nenechal ujít ani Tomáš Zima, rektor UK, který v roli skrutátora rozhodoval o králi Studentského Majálesu 2019. Že se jím nakonec stal Naut, o tom při rovnosti získaných bodů z předchozích soutěží rozhodla větší hlučnost ovací a potlesku. Úspěšné pokračování vysokoškolské, více než sto let trvající tradice si rektor Zima náležitě užíval: „Cením si toho, že naši studenti majáles s nadšením organizují a dokážou se na něm skvěle bavit. Letos poprvé byl průvod Prahou završen programem v Kampusu Hybernská. Jsem tomu rád, neboť se snažíme, aby se kampus stal živým místem pro schůzky Pražanů, studentů i pedagogů, a to zdaleka nejen z Univerzity Karlovy. Kampus nabízí možnost diskuze a setkávání různých generací a názorů. Praha takové místo potřebuje.“ Rektor Zima si pochvaloval i průběh soutěže o vítěze majálesu, která do posledního okamžiku neztrácela na dramatickosti: „O králi nakonec rozhodla vůle lidu.“

A jak prožívali Studentský Majáles 2019 zástupci jednotlivých studentských spolků? iForum se ptalo, co pro ně majáles znamená. Zde pár nejzajímavějších odpovědí:

- Majáles bereme jako svátek studentů. Snažíme se navazovat na dlouholetou tradici. Je tu dobré jídlo a pití. Máme poslední příležitost trochu si užít života. S příchodem zkoušek nastane utrpení a kolaps... spolek Motolák, 3. LF UK

- Osobně jsem zde proto, že jsem několik let majáles organizovala a mimochodem jsem si na něm před dvěma lety našla manžela. Přišla jsem se dojímat a podívat, jak to nastupující generace dělají. A vidím, že je to skvělé a úplně jiné, než jsme to dělali my. Náš stánek je určen lidem, kteří přemýšlejí o tom, že by začali učit. Rádi bychom je k tomuto rozhodnutí zlákali a podpořili. Navíc majáles je skvělou příležitostí setkat se s lidmi, se kterými byste se třeba jen těžko setkali... zástupci spolku Výluka UK

- Naši účast beru jako příležitost prezentace našeho spolku. Návštěvníci si u nás mohou vyzkoušet třeba test pravosti gramotnosti. Zároveň zde propagujeme projekt První právní pomoc, což je bezplatná elektronická anonymní služba v rámci odborného semináře. Zájemci se u nás dozvědí více o sbírkách, které během roku organizujeme: na pomoc lidem bez domova a pro útluky... spolek Juristi, PF UK

- Majáles bereme jako náš vlastní svátek, kde si chceme s přáteli užít společenskou recesi v průvodu a bohatý studentský program... zástupci Studentské rady FF UK

- Dnešní den bereme jako oslavu studentských samospráv. Chceme své slovo dát dnes hlasitě najevo... do rozhovoru se zapojí muž s maskou Václava Klause: Já bych rád na tomto místě uspokojil své ego. Když mě někdo deset minut nevidí, mám z toho doslova husinu. Proto jsem rád, že jsem se mohl ukázat v průvodu a vyjádřit svůj názor... spolek Politologický klub při Institutu politologických studií **FSV UK**

- Jakožto studenti jsme přesvědčeni, že je dobré majáles podporovat. A navíc stojíme za kampaněmi, které cílí především na mladé lidi. Jedná se o projekty Prsakoule, Žiješ srdcem a letos nově Dole dobrý. Jde o dobrovolnickou činnost pro dobrou věc. ... spolek Loono mladých lékařů, studentů lékařských fakult a jiných nadšenců

- Majáles využíváme především pro zviditelnění filmového festivalu Zlatý voči studentů katedry filmových studií, který proběhne v květnu... spolek Zlatý voči, FF UK

- Chceme být aktivní. Chceme o sobě dát vědět právě na místě, kde se schází studenti. Sdružujeme lidi, kteří jsou členy nebo jen příznivci queer komunity. Pořádáme pravidelná setkání, přednášky, filmové kluby, párty a snažíme se na univerzitě vytvořit sebevědomou a schopnou komunitu... spolek Charlie U

URL| <https://forum.cuni.cz/IFORUM-16489.html>

Nervózní i trpělivý Fed. Došlo na kosmetické snížení sazeb

2.5.2019 roklen24.cz str. 00

Jaroslav Průcha

Tagy: RoklenFx, forex, fx, EURUSD, USDCZK, EURCZK, Fed, Jerome Powell, dolar, koruna, euro, ČNB

Fed včera nepřekvapil a ponechal úrokové sazby beze změny. Šéf Fedu Jerome Powell nereagoval na různé poznámky prezidenta Donalda Trumpa, který centrální banku opakovaně kritizuje. Bankéře dříve několikrát vyzval, aby úroky nezvedali a nesnižovala hospodářský růst americké ekonomiky. Snížení se ale přeci jen dostavilo. Na 2,35 procenta z 2,4 procenta totiž Fed snížil úrok, který platí banky za nadměrné rezervy.

Fed chce tímto krokem zajistit, aby hlavní jednodenní sazba zůstala v stávajícím cílovém pásmu. Powell během tiskové konference zdůraznil, že toto kosmetické snížení ale není měnově-politickou akcí. Bankéři se obávají hlavně současné mírné inflace. Ta pokračuje v poklesu pod dvouprocentní cíl stanovený Fedem.

"Americká centrální banka považuje současné parametrické nastavení měnové politiky za vyhovující ekonomickým podmínkám. Ze slov Jeroma Powella vyplývá, že pozitivně vnímají posun v měnové politice ostatních centrálních bank, odložení brexitu a pokrok ve vyjednávání obchodní dohody mezi USA a Čínou," uvedl ekonom Roklen Michal Šoltés.

Z čistě domácích veličin vidí Fed podle Šoltése pozitivně silnější trh práce. "Obavy tak představuje především slabší dynamika spotřebních cen. Nejenže inflace zůstává pod dvěma procenty, ale pravděpodobně nejde jen o slabé ceny energie. Pokud by se nízká míra inflace ukázala jako vytrvalá, přišly by změny v měnové politice. Přestože Fed nyní nevidí nutnost měnit parametry měnové politiky, nová data mohou poskytnout impulz pro změnu," míní Šoltés.

Dolar po zveřejnění rozhodnutí Fedu nejprve krátce oslaboval, pak ale otočil a zamířil k úrovni 1,1200 EURUSD. Aktuálně se v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 1,1180 EURUSD, dolarový index se pak nachází na hodnotě 97,85 bodu. Během dne by se kurz EURUSD měl pohybovat v rozmezí od 1,1160 do 1,1242 EURUSD.*

Dnes bude o měnové politice rozhodovat také Bank of England. Sazby by se měnit neměly. Z dat dnes budou zveřejněny německé maloobchodní tržby, indexy aktivity průmyslu v několika zemích. Na druhé straně oceánu pak nové žádosti o podporu v nezaměstnanosti, tovární zakázky a zakázky na zboží dlouhodobé spotřeby.

V Česku by se dnes sazby naopak zvednout mohly. Základní úroková sazba je nyní na úrovni 1,75 procenta, loni bankovní rada České národní banky zvýšila sazby celkem pětkrát.

Z komentářů hned několika centrálních bankéřů vyplývá, že sazby by na počátku května mohly opravdu růst. Na posledním zasedání pro "hike" opět hlasovali Vojtěch Benda a Aleš Michl. Dnešního zasedání se zúčastní všech sedm centrálních bankéřů. ČNB dnes také představí novou makroekonomickou prognózu.

Podle analytika skupiny Roklen Jana Berky hovoří pro vyšší úroky například akcelerace inflace až ke stropu horního tolerančního pásma ČNB. Robustní inflační tlaky v domácí ekonomice tak pravděpodobně přispějí k tomu, že aktualizovaná prognóza ukáže o něco vyšší čísla než její předchozí verze. Důležitou roli v tomto směru sehraje i neposilující kurz koruny. Zatímco únorový výhled centrální banky pracoval se zpevněním domácí měny během druhého kvartálu směrem k průměrné hodnotě 25,20 za euro, skutečnost ukazuje mnohem slabší hodnoty. A nečekáme, že by se domácí měna vydala cestou, jak ji vidí ČNB, tj. posílení letos až pod hranici 25,00 za euro.

"Tyto vnitřní faktory nahrávají vyšším sazbám. Existují sice i vnitřní nejistoty, které na posledním zasedání zmínil sám guvernér ČNB Jiří Rusnok, jako je například slabší spotřeba a pomalejší vývoj mezd, jedná se však o „stará“ čísla (první kvartál), která výše zmiňované proinflační faktory ovlivňující výhled cenového růstu nepřebijí," poznamenal Berka.

Česká měna se dnes ráno v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 25,67 EURCZK. Dle naší predikce by se kurz vůči euru měl držet v rozmezí 25,63 až 25,69 EURCZK, ve dvojici s dolarem zase od 22,74 až 23,00 USDCZK. Z dat dnes bude zveřejněn Markit PMI index aktivity v průmyslu.

*Průměrný nominální kurz, zveřejňovaný ECB, bude dle použitých modelů s vysokou pravděpodobností ve zmíněném intervalu. Predikce měnových kurzů jsou založeny na modelu časových řad, který zohledňuje předchozí hodnotu kurzu i jeho minulou volatilitu. K přesnějšímu určení budoucí volatility je do modelu navíc zakomponován faktor zveřejňování makroekonomických dat. Model je tak schopen určit, kdy lze očekávat zvýšenou či sníženou volatilitu směnného kurzu.

Disclaimer: Tento článek má pouze informativní charakter a neslouží jako investiční doporučení dle zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu. Při zpracování tohoto článku autor vycházel z veřejně dostupných zdrojů. Za případné chyby v textu nebo v datech nenesou společně Roklen Holding a.s. ani Roklen360 a.s. zodpovědnost.

Vystudoval mediální studia na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Pracoval v ekonomické centrální redakci ČTK jako subeditor, později jako zpravodaj se zaměřením na energetiku. Jako šéfredaktor vedl zpravodajský server iUHLL.cz, který se zaměřoval na hnědouhelný sektor a energetiku. Je šéfredaktorem ekonomického a investičního portálu Roklen24.cz.

URL| <https://roklen24.cz/a/Ss9un/nervozni-i-trpelivy-fed-doslo-na-kosmeticke-snizeni-sazeb>

KOMENTÁŘ TOMÁŠE VYORALA: Ústavní soud ala Cimrman. Zastal se hotelu, který chtěl po ruských hostech podepsat nesouhlas s anexí Krymu. Co až bude chtít

2.5.2019 prima.prima.cz str. 00

Nejsem právník, ale při přečtení odůvodnění zveřejněného na webu mám v tomto případě pocit, že Ústavní soud je spíše obhájcem „žádoucí“ diskriminace ruských hostů, nežli nestranným soudcem. A s Cimrmanem v titulku nepřeháním. V odůvodnění (i v nálezu), který nápadně připomíná práci studenta **fakulty sociálních věd**, totiž Cimrmana a Galéna z Čapkovy Bílé nemocí cituje. Sic reaguje na citaci předchozí soudní instance, nicméně působí to v obou případech, jako by soudci dávali na odiv svou sečtělou. Diskriminace na základě státní příslušnosti (vyjma členů EU) prý není zakázanou diskriminací. A (žádoucí) politický názor je prý v rámci občanské společnosti třeba i od podnikatelských subjektů.

Doporučuji všem přečíst celé odůvodnění: I při podnikání je zaručena svoboda projevu. Obávám se, že pokud Ústavní soud bude v nastaveném trendu pokračovat (nebo již tímto způsobem dlouhodobě koná), pak nám budiž nebe milostivé.

K samotnému případu. Majitel ostravského hotelu na dveřích a na internetu vyvěsil: „S platností od 24. 3. 2014 neubytováváme občany Ruské federace. Důvodem je anexe Krymu. Služby našeho hotelu mohou využít pouze ti občané RF, kteří se podepíší pod prohlášení, ve kterém vyjádří svůj nesouhlas s okupací Krymu, který odporuje všem normám, které by měly platit v 21. století. Váš hotel XY“.

Inspekce uložila hotelu pokutu 50 tisíc korun za porušení zákazu diskriminace spotřebitelů. Krajský soud v Ostravě rozhodnutí zrušil, avšak Nejvyšší správní soud vyhověl stížnosti inspekce. Poté krajský soud rozhodoval znovu a kvalifikoval čin jako diskriminaci, sankci snížil na 5 tisíc a NSS verdikt včetně pokuty potvrdil, napsal server České noviny. Ústavní soud se ale majitele zastal a případ musí znovu otevřít NSS.

Bylo zasaženo do svobody politického projevu hoteliéra. A hostů nikoliv? Aha, jde o Rusy...

„Ústavní soud uzavřel, že napadeným rozhodnutím bylo zasaženo do svobody politického projevu stěžovatele (hoteliéra, pozn. komentátora), jelikož v daném případě byl:

1) důvod omezení poskytování ubytovací služby s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem racionální a nebyl veden žádnými zavrženíhodnými pohnutkami, 2) stěžovatel nevyužil žádný ze zákonem zakázaných či ústavně vymezených podezřelých diskriminačních důvodů, 3) povaha poskytované služby byla taková, že zájemce o ni objektivně neměl problém najít si odpovídající alternativu, 4) zájmy potenciálního spotřebitele, které ‚byly ve hře‘, nebyly existenciální, takže jejich neposkytnutím stěžovatel nemohl nikoho zásadněji ohrozit.“

Takže nezávislý a apolitický, Ústavní soude, analogicky...

Co když hoteliér nebo jiný podnikatel vyvěsí (i s předstihem na internetu samozřejmě), že neobslouží Izraelce, pokud se nepodepíší pod prohlášení, že nesouhlasí s okupací Golanských výšin nebo Palestiny? Že neobslouží Saúdy, pokud se nepodepíší pod prohlášení, že nesouhlasí s intervencí v Jemenu? Že neobslouží Albánce, pokud se nepodepíší pod prohlášení, že nesouhlasí s ukradením Kosova Srbsku? Že neobslouží Američany, pokud se nepodepíší pod prohlášení, že nesouhlasí s intervencemi v Iráku či Sýrii, nebo že se distancují od vyvraždění Indiánů? Že neobslouží občany arabských zemí, kteří se nepodepíší pod prohlášení, že nesouhlasí s kamenováním a džihádem? Že neobslouží Japonce, kteří se nepodepíší, že nesouhlasí s vybíjením velryb?

To všechno jsou případy, kdy podnikatel může vyjadřovat svůj (především politický názor) tak, jak si přeje Ústavní soud. A většina výše zmíněných podmínek navíc „je racionální a není vedena žádnými zavrženíhodnými pohnutkami“ a je založena na relevantních faktech.

Jen to píšu a už se mi z potenciálního řevu neziskovek, pseudohumanistů a všech uvědomělých s žádoucím politickým smýšlením kroutí obrazovka počítače.

Dodám ještě, že jsem pro, ať má podnikatel v rámci svého byznysu volné ruce (pokud nemá monopolní postavení a spotřebitel si na trhu může zvolit jinou variantu). Tedy ať má klidně možnost vybrat si, koho obslouží, případně zda se v jeho podniku bude nebo nebude kouřit – ale bez výjimek.

Diskriminace nebyla iracionální ani svévolná! Korektní politický názor bereme

A několik „perel“, které Ústavní soud ve svém odůvodnění zmiňuje:

„Podnikatel totiž nemusí být politicky neutrální a při výkonu podnikatelské činnosti by nemělo být vyloučeno projevovat svoje politické názory, pokud tak samozřejmě bude činěno korektním způsobem. Politika je totiž věc veřejná a k jejímu provádění nejsou povolány pouze státní instituce a politické strany, nýbrž má o ni projevovat zájem, vyjadřovat se k ní a podílet se na ní celá občanská společnost, tedy včetně podnikatelských subjektů.“

„Také je podstatné, že podmínka pro poskytnutí ubytovací služby nebyla svévolná či dokonce iracionální. V tomto ohledu Nejvyšší správní soud nedostatečně zohlednil okolnost, že anexe Krymu byla učiněna v jednoznačném rozporu s mezinárodním právem a oficiální zahraniční politikou ČR, stejně jako EU se k ní vymezila negativně a pro ČR má tento akt navíc zřejmou historickou paralelu ve vztahu k okupaci Československa v srpnu 1968, učiněné právním předchůdcem nynější Ruské federace. Ze zřejmé časové souvislosti mezi anexí Krymu (první polovina roku 2014) a prohlášením stěžovatele (ode dne 24. 3. 2014) je patrné, že šlo o bezprostřední a zřejmě i značně emocionální reakci na tuto událost, jíž chtěl stěžovatel vyjádřit svůj politický názor.“

URL| <https://prima.iprima.cz/novinky/komentar-tomase-vyorala-ustavni-soud-ala-cimman-zastal-se-hotelu-ktery-chtel-po-ruskych>

Letní školy jsou stále oblíbenější formou vzdělávání

2.5.2019 iHNed.cz str. 00

Marie Myslíková

Vzdělávání o prázdninách má pro studenty velkou přidanou hodnotu. Během výuky a workshopů si mohou osahat praxi, najít přátele, a navíc i získat nové pracovní kontakty.

Letní školy nabízejí v Česku jak veřejné vysoké školy a jejich fakulty, tak i soukromé instituty a univerzity. Tyto až několikátýdenní pobyty se zaměřují na poměrně úzce definované okruhy témat a nabízejí velkou pluralitu názorů, protože se na ně může přihlásit téměř kdokoliv.

"Tyto prázdninové kurzy jsou ve většině případů otevřené jak studentům českých i zahraničních vysokých škol, tak i širší veřejnosti, jako jsou učitelé i laici, kteří se o problematiku zajímají," říká tiskový mluvčí Univerzity Karlovy Václav Hájek a dodává, že v nabídce jsou pro tento rok letní školy různých fakult od jazykových a humanitně společenských až po přírodovědné a biomedicínsky orientované. "Například jde již o 63. ročník Letní školy slovanských studií pořádaný Filozofickou fakultou, originální etnomuzikologické kurzy, které vypisuje Fakulta humanitních studií, Letní školu experimentální chirurgie od plzeňské lékařské fakulty, Letní školu žurnalistiky od **Fakulty sociálních věd** nebo letní školu pořádanou Česko-čínským centrem pro čínské studenty." Prázdninové kurzy vypsalas letos i Vysoká škola chemicko-technologická. První je pro středoškolské pedagogy a studenty středních škol a během akce dochází k setkáním předních odborníků VŠCHT a středoškolských pedagogů. Druhý kurz pak připravuje ve spolupráci s Ústavem organické chemie a biochemie AV ČR a Weizmann Institute. "Je to letní škola cílená primárně na postgraduální studenty s možností prezentace vlastních výsledků. Je výjimečná v tom, že se posluchači na jednom místě během jednoho týdne seznámí s celým procesem vývoje léčivých prostředků, tedy od jeho počátku až po finální fázi, a to z úst špičkových odborníků z celého světa," vysvětluje tiskový mluvčí Michal Janovský.

Vysoký zájem

Z privátního sektoru nabízí letní školy například Anglo-americká vysoká škola. Pro rok 2019 jde například o programy pro studenty z několika severoamerických univerzit, zaměřené na témata od provozního řízení až po historii hudby. Dále o kurzy určené především studentům z Latinské Ameriky, které se zaměří na oblast transatlantického obchodu a obchodních vztahů jako takových. "Žhavou novinkou je speciální WIPO letní škola duševního vlastnictví, která proběhne ve spolupráci se Světovým úřadem pro duševní vlastnictví. Otevřena je pro studenty a mladé profesionály z celého světa. Počítáme s účastí vysoce kvalifikovaných akademiků a dalších řečníků," představuje letní program prorektorka pro rozvoj a komunikaci Eva Rivera.

Přestože letní kurzy probíhají v období prázdnin, kdy má většina studentů i lidí z praxe prostor pro odpočinek a cestování, zájem o ně je nebyvale vysoký. Jedním z důvodů může být relativně nízká cena kurzovního, která se většinou pohybuje v řádu několika tisíc korun. Dalšími faktory jsou pak možnost setkání s odborníky, novinkami v oboru a v neposlední řadě získání určitého bonusu v podobě certifikátu, či dokonce určitého počtu kreditů, který se započítává do běžného prezenčního studia na vysoké škole. Například Vysoká škola chemicko-technologická má kromě certifikací v rámci letní školy i akreditaci pro další vzdělávání pedagogů, což ještě zvyšuje její atraktivitu. I proto se jí každoročně účastní přes tři sta pedagogů a studentů. "Znamená to, že absolventi pedagogové si mohou náš kurz započítat do splněných povinností, které jim ukládá zákon," doplňuje Michal Janovský s tím, že o tuto letní školu je zájem také z důvodu, že při ní probíhá kromě výuky rovněž intenzivní a kvalitní výzkum. "Pro studenty je tato škola zase výbornou možností, jak využít našich moderních laboratoří a vylepšit si praktické dovednosti při různých atraktivních experimentech," dodává Janovský.

Letní školy jako zrcadlo světových trendů ve vzdělávání

Všeobecně by se dalo říci, že letní školy jsou kromě setkávání studentů s odborníky také ideálním prostředím pro začleňování nejnovějších trendů do způsobů výuky. I z toho důvodu se například letní školy nabízené na Univerzitě Karlově každoročně proměňují, vyvíjejí a dochází k jejich modernizaci.

"Trendem je určitě přibližování se praxi a také tzv. výuka praxí, kde se jedná o přímou aktivní výuku vlastním zapojením do dané činnosti," říká za nejstarší českou univerzitu Václav Hájek. Podle prorektorky pro rozvoj a komunikaci Evy Rivera je v současné době také velká poptávka po tzv. service learning, tedy po vzdělávání spojeném s komunitními službami k uspokojení společenských potřeb. "Všeobecným trendem je zahrnout do studia v zahraničí praktické pracovní zkušenosti, o což je Anglo-americká vysoká škola schopna se postarat."

Kromě moderních výukových metod, které letní školy nabízejí, univerzity reflektují i další trendy, zejména pak oblast spolupráce s dalšími prestižními českými i zahraničními školami a instituty. Studenti tak mají možnost poznat nové způsoby práce i studia, setkat se se světovými kapacitami a dozvědět se novinky ze (zahraničních) výzkumů. Vysoká škola chemicko-technologická proto spolupracuje jak s tuzemským Ústavem organické chemie a biochemie AV ČR, tak s Weizmannovým institutem věd v Izraeli. Karlova univerzita zase v roce 2018 zavedla nový program nazvaný Podpora internacionalizace, který se zaměřuje na krátkodobé výjezdy studentů na letní školy do zahraničí, ale i na organizaci cizojazyčných letních škol v ČR.

Atraktivitu letních škol zvyšuje účast zkušených odborníků z daných oborů.

"V minulém roce byla udělena podpora 18 letním školám, kterých se účastnili studenti a akademici partnerských univerzit. Mezi nimi byla například Summer School of Linguistics v Kroměříži nebo Prague Summer School on Discrete Mathematics. Také jsme členem mezinárodní aliance 4EU+, která nabízí účast i na letních školách spolupracujících partnerských univerzit. Například Varšavská univerzita nabízí stipendia pro studenty Univerzity Karlovy na Letní škole polského jazyka a reálií," pokračuje mluvčí Karlovy univerzity.

O internacionalizaci hovoří i Eva Rivera z Anglo-americké vysoké školy. "I když tato podpora studentů v zahraničním vzdělávání není úplnou novinkou, jde stále o velmi silný trend, který je významný zejména pro systém vysokého školství v USA a jehož rozšiřování je evidentní i v ostatních zemích. Zahraniční studenti se v současné době přiklání ke kratším programům, z nichž některé trvají pouze jeden nebo dva týdny. Za řadu těchto programů získají studenti běžné kredity AAU, které si mohou převést na svou domácí univerzitu."

Na závěr je však nutno dodat, že i když je letních škol opravdu přehršel, jejich kvalita je různá, a aby student nebyl ve finále spíše zklamaný, měl by pečlivě vybírat. "Určitě doporučujeme ověřit si kvalitu a tradici dané letní školy, zjistit si reference, kontaktovat organizátory a vyptat se podrobně na program, podmínky, co je zajištěno organizátory a co si musí případně zajistit sám účastník," radí mluvčí Karlovy univerzity Václav Hájek. A Eva Rivera za Anglo-americkou vysokou školu dodává, že komplexní letní škola by měla vyvážit poměr mezi akademickou a mimoškolní aktivitou. "Seznámení s místní kulturou považuji za stejně důležité jako přítomnost vysoce kvalifikovaných lektorů."

URL| <http://HN.IHNED.CZ/c1-66560580-letni-skoly-jsou-stale-oblibenejsi-formou-vzdelavani>

Letní školy jsou stále oblíbenější formou vzdělávání

2.5.2019 ihned.cz str. 00

Vzdělávání o prázdninách má pro studenty velkou přidanou hodnotu. Během výuky a workshopů si mohou osahat praxi, najít přátele, a navíc i získat nové pracovní kontakty.

Letní školy nabízejí v Česku jak veřejné vysoké školy a jejich fakulty, tak i soukromé instituty a univerzity. Tyto až několikátýdenní pobyty se zaměřují na poměrně úzce definované okruhy témat a nabízejí velkou pluralitu názorů, protože se na ně může přihlásit téměř kdokoliv.

"Tyto prázdninové kurzy jsou ve většině případů otevřené jak studentům českých i zahraničních vysokých škol, tak i širší veřejnosti, jako jsou učitelé i laici, kteří se o problematiku zajímají," říká tiskový mluvčí Univerzity Karlovy Václav Hájek a dodává, že v nabídce jsou pro tento rok letní školy různých fakult od jazykových a humanitně společenských až po přírodovědné a biomedicínsky orientované. "Například jde již o 63. ročník Letní školy slovanských studií pořádaný Filozofickou fakultou, originální etnomuzikologické kurzy, které vypisuje Fakulta humanitních studií, Letní školu experimentální chirurgie od plzeňské lékařské fakulty, Letní školu žurnalistiky od **Fakulty sociálních věd** nebo letní školu pořádanou Česko-čínským centrem pro čínské studenty." Prázdninové kurzy vypsala letos i Vysoká škola chemicko-technologická. První je pro středoškolské pedagogy a studenty středních škol a během akce dochází k setkáním předních odborníků VŠCHT a středoškolských pedagogů. Druhý kurz pak připravuje ve spolupráci s Ústavem organické chemie a biochemie AV ČR a Weizmann Institute. "Je to letní škola cílená primárně na postgraduální studenty s možností prezentace vlastních výsledků. Je výjimečná v tom, že se posluchači na jednom místě během jednoho týdne

seznámí s celým procesem vývoje léčivých prostředků, tedy od jeho počátku až po finální fázi, a to z úst špičkových odborníků z celého světa," vysvětluje tiskový mluvčí Michal Janovský.

Vysoký zájem

Z privátního sektoru nabízí letní školy například Anglo-americká vysoká škola. Pro rok 2019 jde například o programy pro studenty z několika severoamerických univerzit, zaměřené na témata od provozního řízení až po historii hudby. Dále o kurzy určené především studentům z Latinské Ameriky, které se zaměří na oblast transatlantického obchodu a obchodních vztahů jako takových. "Žhavou novinkou je speciální WIPO letní škola duševního vlastnictví, která proběhne ve spolupráci se Světovým úřadem pro duševní vlastnictví. Otevřena je pro studenty a mladé profesionály z celého světa. Počítáme s účastí vysoce kvalifikovaných akademiků a dalších řečníků," představuje letní program prorektorka pro rozvoj a komunikaci Eva Rivera.

Přestože letní kurzy probíhají v období prázdnin, kdy má většina studentů i lidí z praxe prostor pro odpočinek a cestování, zájem o ně je nebývale vysoký. Jedním z důvodů může být relativně nízká cena kurzovního, která se většinou pohybuje v řádu několika tisíc korun. Dalšími faktory jsou pak možnost setkání s odborníky, novinkami v oboru a v neposlední řadě získání určitého bonusu v podobě certifikátu, či dokonce určitého počtu kreditů, který se započítává do běžného prezenčního studia na vysoké škole. Například Vysoká škola chemicko-technologická má kromě certifikací v rámci letní školy i akreditaci pro další vzdělávání pedagogů, což ještě zvyšuje její atraktivitu. I proto se jí každoročně účastní přes tři sta pedagogů a studentů. "Znamená to, že absolventi pedagogové si mohou náš kurz započítat do splněných povinností, které jim ukládá zákon," doplňuje Michal Janovský s tím, že o tuto letní školu je zájem také z důvodu, že při ní probíhá kromě výuky rovněž intenzivní a kvalitní výzkum. "Pro studenty je tato škola zase výbornou možností, jak využít našich moderních laboratoří a vylepšit si praktické dovednosti při různých atraktivních experimentech," dodává Janovský.

Letní školy jako zrcadlo světových trendů ve vzdělávání

Všeobecně by se dalo říci, že letní školy jsou kromě setkávání studentů s odborníky také ideálním prostředím pro začleňování nejnovějších trendů do způsobů výuky. I z toho důvodu se například letní školy nabízené na Univerzitě Karlově každoročně proměňují, vyvíjejí a dochází k jejich modernizaci.

"Trendem je určité přiblížení se praxi a také tzv. výuka praxí, kde se jedná o přímou aktivní výuku vlastním zapojením do dané činnosti," říká za nejstarší českou univerzitu Václav Hájek. Podle prorektorky pro rozvoj a komunikaci Evy Rivera je v současné době také velká poptávka po tzv. service learning, tedy po vzdělávání spojeném s komunitními službami k uspokojení společenských potřeb. "Všeobecným trendem je zahrnout do studia v zahraničí praktické pracovní zkušenosti, o což je Anglo-americká vysoká škola schopna se postarat."

Kromě moderních výukových metod, které letní školy nabízejí, univerzity reflektují i další trendy, zejména pak oblast spolupráce s dalšími prestižními českými i zahraničními školami a instituty. Studenti tak mají možnost poznat nové způsoby práce i studia, setkat se se světovými kapacitami a dozvědět se novinky ze (zahraničních) výzkumů. Vysoká škola chemicko-technologická proto spolupracuje jak s tuzemským Ústavem organické chemie a biochemie AV ČR, tak s Weizmannovým institutem věd v Izraeli. Karlova univerzita zase v roce 2018 zavedla nový program nazvaný Podpora internacionalizace, který se zaměřuje na krátkodobé výjezdy studentů na letní školy do zahraničí, ale i na organizaci cizojazyčných letních škol v ČR.

Atraktivitu letních škol zvyšuje účast zkušených odborníků z daných oborů.

"V minulém roce byla udělena podpora 18 letním školám, kterých se účastnili studenti a akademici partnerských univerzit. Mezi nimi byla například Summer School of Linguistics v Kroměříži nebo Prague Summer School on Discrete Mathematics. Také jsme členem mezinárodní aliance 4EU+, která nabízí účast i na letních školách spolupracujících partnerských univerzit. Například Varšavská univerzita nabízí stipendia pro studenty Univerzity Karlovy na Letní škole polského jazyka a reálií," pokračuje mluvčí Karlovy univerzity.

O internacionalizaci hovoří i Eva Rivera z Anglo-americké vysoké školy. "I když tato podpora studentů v zahraničním vzdělávání není úplnou novinkou, jde stále o velmi silný trend, který je významný zejména pro systém vysokého školství v USA a jehož rozšiřování je evidentní i v ostatních zemích. Zahraniční studenti se v současné době přiklání ke kratším programům, z nichž některé trvají pouze jeden nebo dva týdny. Za řadu těchto programů získají studenti běžné kredity AAU, které si mohou převést na svou domácí univerzitu."

Na závěr je však nutno dodat, že i když je letních škol opravdu přehršel, jejich kvalita je různá, a aby student nebyl ve finále spíše zklamaný, měl by pečlivě vybírat. "Určitě doporučujeme ověřit si kvalitu a tradici dané letní školy, zjistit si reference, kontaktovat organizátory a vyptat se podrobně na program, podmínky, co je

zajištěno organizátory a co si musí případně zajistit sám účastník," radí mluvčí Karlovy univerzity Václav Hájek. A Eva Rivera za Anglo-americkou vysokou školu dodává, že komplexní letní škola by měla vyvážit poměr mezi akademickou a mimoškolní aktivitou. "Seznámení s místní kulturou považuji za stejně důležité jako přítomnost vysoce kvalifikovaných lektorů."

Univerzity v rámci letních škol rozvíjejí spolupráci s dalšími školami a institucemi. Studenti tak mají možnost poznat nové způsoby práce. autor: Shutterstock.

URL| <http://archiv.ihned.cz/c1-66560580-letni-skoly-jsou-stale-oblibenejsi-formou-vzdelavani>

PROSUR: Další marný pokus o integraci Jižní Ameriky? 2.5.2019 ustavmezinarodnichvztahu.cz str. 00

Jižní Amerika dlouhodobě usiluje o vytvoření efektivní regionální organizace, která by kontinentu zajistila jednotu a prosperitu. Jihoamerické státy provází integrační dilema prakticky od počátku dosažení nezávislosti v první polovině 19. století. V posledních letech vzniklo několik integračních seskupení, která měla ambici kontinent sjednotit. Minulý měsíc se do této skupiny přidala další organizace – PROSUR.

zdroj: opendemocracy.net

Představitelé sedmi jihoamerických států podepsali 22. března Deklaraci ze Santiaga, která položila základ novému integračnímu uskupení PROSUR (Fórum pro pokrok a rozvoj Jižní Ameriky). Iniciativa přišla od chilského prezidenta Sebastiána Piñery a jeho kolumbijského protějšku Ivána Duqueho. Dále zakládající deklaraci podepsali prezidenti Argentiny, Brazílie, Peru, Paraguaye, Ekvádoru a velvyslanec Guyany v Chile. Zástupci Bolívie, Uruguaye a Surinamu se zúčastnili setkání, ale jejich země budou mít pouze status pozorovatele. Možnost podílet se na novém integračním procesu byla nabídnuta všem zemím Jižní Ameriky s výjimkou Venezuely, která dle iniciátorů nespĺňuje kritéria spojená s demokracií.

Hlavní cíl organizace má být posílení regionální kooperace a rozvoj v Jižní Americe. Spolupráce členských zemí by měla probíhat v mnoha oblastech jako jsou bezpečnost, obrana, ekonomika, ekologie a další. Hlavní propagátor projektu, neoliberal Piñera, zřetelně zdůraznil, že nová organizace je otevřená všem jihoamerickým zemím a nebude vycházet z ideologických základů. Pokud PROSUR usiluje o dlouhodobě nedosažitelný cíl úspěšné integrace kontinentu, pak je nutno mít na paměti, že již v počátcích lze vidět neustále se opakující strukturální chyby, které znemožňují tohoto cíle dosáhnout. Pochyby o úspěšnosti a přínosu tohoto procesu jsou tak obecně velmi vysoké.

O čem vypovídá založení organizace a její složení

Vznik seskupení PROSUR přichází v momentě, kdy je nutnost sjednotit kontinent nanejvýš akutní. Při pohledu na politickou příslušnost prezidentů zakládajících států a fakt, že Venezuela byla z tohoto integračního procesu automaticky vyloučena, lze konstatovat, že předpoklady pro úspěšné sjednocení kontinentu PROSUR značně postrádá. Většina signatářských zemí patří mezi státy, které uznaly Juana Guaidóa jako prezidenta Venezuely. Prohlubující se štěpení kontinentu PROSUR posiluje rovněž tím, že státy jako Bolívie a Uruguay se aktivní participace v této integraci zdržely. Bolívie podporuje venezuelského prezidenta Madura, pro jehož režim je také největším kontinentálním spojencem. Uruguay Madurovu režimu nevyslovuje otevřenou podporu, nicméně společně s Mexikem se snaží zprostředkovat dialog obou stran venezuelského konfliktu a dosáhnout tak uspořádání nových, svobodných voleb. Z výše uvedeného lze předpokládat, že založení této organizace znamená spíše stvrzení současného venezuelskou krizí politicky rozděleného kontinentu než položení kvalitních základů pro úspěšnou integraci. Tato skutečnost je podstatná především proto, že to byla právě neshoda ohledně venezuelské krize, která výrazně přispěla ztroskotání jiného integračního seskupení – UNASURU.

Vznik nové organizace odráží několik skutečností. V první řadě lze tento akt interpretovat jako další stvrzení současného politického směřování v Jižní Americe, které se v posledních několika letech posunulo výrazně doprava. Při pohledu na členské státy této organizace si nelze nevšimnout toho, že drtivá většina z nich jsou v

současné době pod pravicovou vládou. Patří mezi ně i ty největší ekonomiky kontinentu Brazílie, Argentina, Kolumbie či Chile

Neoddiskutovatelným důsledkem této integrační iniciativy je snaha nahradit jinou jihoamerickou organizaci – UNASUR, kterou je možno vnímat jako skomírající pozůstatek předešlé dekády, jež v jihoamerickém kontextu měla značně progresivistický či levicový duch. UNASUR byl založen v roce 2008 v tehdy naprosto opačné politické situaci v regionu a jeho hlavními propagátory byli Hugo Chávez a Lula da Silva. Iván Duque se Sebastiánem Piñerou se nicméně opakovaně proti UNASURU vymezoval, zejména kvůli jeho údajné ideologizaci či pasivitě v řešení venezuelského konfliktu, což rovněž vedlo k postupnému rozkladu této organizaci a její značné marginalizaci.

Nejradikálnější a často prochavistická média pak v souvislosti se vznikem PROSUR často akcentovala návaznost na současnou krizi ve Venezuele. Organizace má být údajně hlavním mechanismem, který umožní zvýšený tlak na Madurův režim a usnadní prosazování zájmů USA nejen ve Venezuele, ale i v ostatních zemích kontinentu.

Co brzdí integraci v Jižní Americe

Při pohledu na existující či již zaniklé organizace a jejich reálný přínos lze integrační tendence v této oblasti nejlépe vystihnout slovy „kvantita na úkor kvality“. Stejně tak naprostá většina nedávno vytvořených organizací postrádala efektivitu a předpoklady k dosažení skutečných výsledků. Jen v tomto století vznikly organizace jako je ALBA, UNASUR, CELAC a další.

Velmi častým a společným problémem integračních struktur v regionu je vágní formulace velkolepých cílů, a především absence skutečné institucionální struktury a dispozice mechanismů, které by zajistily, aby dané organizace přinesly znatelnější výsledky, než pouhé volání po společné koordinaci či solidaritě. Žádná z existujících organizací nefunguje na takové bázi, kdy by se členský stát musel vzdát části své suverenity, čímž by pro danou organizaci vznikly účinné páky, kterými by mohla dosahovat stanovených cílů.

PROSUR není řešením

Uvedené nedostatky v integračním úsilí doprovázejí i PROSUR. Veřejnosti dosud nebylo oznámeno, na jaké institucionální bázi bude organizace fungovat a deklarované cíle „posílit regionální kooperaci a rozvoj“ nevyvolávají příliš optimistický dojem. Ač Piñera zřetelně zdůraznil, že organizace je budována na neideologickém základě, ideologických prvků si nelze nevšimnout. PROSUR vzniká za podmínek, kdy velká část zemí kontinentu má pravicovou vládu a takto orientovaní jsou téměř i všichni členové organizace. Udržitelnost takové politické situace na kontinentu nicméně není dlouhodobá, a tudíž lze očekávat, že v momentě, kdy se pravicová dominance v Jižní Americe začne otrásat, čeká organizaci stejná marginalizace, která postihla například Chávezovu bolívarovskou antiamerickou alianci ALBA. Vyloučení Venezuely jako země, která se nachází v nejkritičtější situaci, kontinentální divizi naopak zvětšuje, stejně jako neúčast Bolívie a Uruguaye, jejichž snaha směřuje primárně k nalezení dialogu ve venezuelské krizi, jež se stala jednou z hlavních příčin, která jihoamerický kontinent štěpí.

Po podepsání dohody zakládající PROSUR, ale ještě i v době před tímto datem, se mnoho latinskoamerických současných i bývalých politiků vyjádřilo k myšlence vzniku nové organizace a zejména pak k jejím četným nedostatkům. Tabaré Vázquez, současný prezident Uruguaye, předpověděl novému sdružení stejně neblahý osud, který potkal zmíněný UNASUR, a to zejména pro identické strukturální chyby.

Velmi podobně se vyjádřil i Vázquezův krajan, uruguayský státník Ariel Bergamino, podle kterého cesta k úspěšné integraci v regionu nespočívá v zakládání stále nových organizací a už vůbec ne, pokud jsou tyto založeny s cílem nahradit či popřít jiné. Svě pochyby o přínosu organizace vyjádřili i bývalí prezidenti Chile a Kolumbie, Ricardo Lagos a José Manuel Santos.

O autorovi

Eugenio Sánchez je student Institutu mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy a specializuje se na historický vývoj a současná politická témata Latinské Ameriky.

V knihovně ÚMV najdete k tématu např.:

LAUER, Maroš - Aliančné správanie štátov v teórii rovnováhy moci. - <http://bit.ly/2J4rzq6>

DABENE, Olivier - The The Politics of regional integration in Latin America - <http://bit.ly/2J6hVDx>
<http://bit.ly/2J5ri6c>

BLOUGH, Roy, Jack N. BEHRMAN a Rómulo A. FERRERO - Problems of regional integration in Latin America - <http://bit.ly/2J19N70>

URL| <https://www.iir.cz/article/prosur-dalsi-marny-pokus-o-integraci-jizni-ameriky>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

Čína hodila Spojeným státům rukavici. Vyhraje ten, kdo bude mít spolehlivější spojení

2.5.2019 denikn.cz str. 00

Michael Romancov

Analýza Michaela Romancova: Čína tlačí na to, aby se svět řídil jinými pravidly, než jsou ta dosavadní. K tomu jí má dopomoci například i projekt Pásu a stezky.

Zatímco velcí světoví hráči se k němu s výjimkou Ruska staví rezervovaně, rozvojové země a několik členů Evropské unie včetně Česka by nebyly proti.

Na právě skončeném druhém fóru projektu Pásu a stezky pro mezinárodní spolupráci, které se konalo v Pekingu, čínský prezident Si Ťin-pching hostil 37 hlav států a šéfů vlád, generálního tajemníka OSN a šéfu Mezinárodního měnového fondu. Další státy pak byly zastoupeny na úrovni ministrů zahraničních věcí.

Ze zemí Evropské unie vyslaly vedle České republiky, kterou reprezentoval prezident Miloš Zeman, nejvyšší představitel ještě Itálie, Kypr, Maďarsko, Portugalsko, Rakousko a Řecko. Druhou těžkou váhou na fóru přítomnou byl – vedle hostitele – ruský prezident Putin, ale například ze skupiny zemí G20, které reprezentují největší světové ekonomiky, poctila Peking návštěvou na nejvyšší úrovni, vedle již zmíněných Itálie a Ruska, už jen Indonésie.

Kromě Američanů, Japonců, Němců, Britů a Francouzů chyběli například i Indové, Brazilci a Jihoafričané, ačkoli spolu s Čínou a Ruskem tvoří skupinu BRICS, společného hospodářského uskupení založeného v roce 2001. Z Jihovýchodní Asie, stejně jako z postsovětské střední Asie se až na Turkmenistán zúčastnili všichni „sousedé“, ale účast Mongolska nemohla zakrýt neúčast obou Korej a Japonska. Potenciálně největším problémem je opětovná neúčast Indie, která i nadále trvá na tom, že část dopravního koridoru propojujícího pákistánský přístav Gwardar se západní Čínou vede přes území, která Pákistán nezákonně okupuje, a jedná se proto o porušení teritoriální integrity Indie.

Hlavní projev fóra přednesl samozřejmě Si Ťin-pching. Vyzval v něm k prohloubení spolupráce, která všem účastníkům projektu Pásma a stezky prý přinese jasnější budoucnost. Zdůraznil, že její klíčový předpoklad představuje konektivita, jejímž základem je dopravní infrastruktura. Vysoce kvalitní, moderní, ekonomicky i environmentálně udržitelné komunikace umožní participujícím zemím plnohodnotně využít jejich zdrojů, lépe se zapojit do mezinárodních obchodních a dodavatelských řetězců a všestranně se rozvíjet.

Vedle námořních koridorů chce Čína intenzivně budovat i silniční a železniční koridory na souši, stejně jako plynovody, ropovody a nově i informační dálnice. To vše, jak zdůraznil čínský prezident, se děje v roce, kdy si země připomíná 70. výročí založení Čínské lidové republiky – nové Číny, ve které lid pod vedením Komunistické strany Číny uspěl v budování socialismu s čínskými charakteristikami.

Tak dobře, výhody z toho mohou mít i jíní

Ve srovnání s projevem, který prezident Si pronesl před dvěma lety na prvním fóru, byl ten letošní kratší a obsahoval méně konkrétních návrhů. Zato se hodně zaměřil na vysvětlení či vyvrácení kritik, které se během dvou let na projekt snesly. Podle deníku South China Morning Post stojí za zmínku šest stanovisek. Čína nebude devalvovat hodnotu juanu; odmítá obvinění z nedodržování uzavřených dohod a neotevírání vlastního trhu, které vede k vyhlášení obchodních válek; zesílí ochranu intelektuálního vlastnictví a bude v této oblasti intenzivně spolupracovat se světem; vzhledem k tomu, že volný pohyb kapitálu, technologií, zboží a lidí je klíčovým předpokladem rozvoje země, svou ekonomiku více otevře; projekt Pásma a stezky není a nemůže být výhodný jen pro Čínu, ale pro všechny účastníky; Čína si uvědomuje nezbytnost posílení environmentální i ekonomické udržitelnosti projektu.

Vzhledem k impozantnímu seznamu výstupů jednání fóra, který obsahuje přes sto podepsaných bilaterálních i multilaterálních smluv o spolupráci, memorand o porozumění, investičních či kulturních projektů, se zdá, že Peking uspěl, ale z naší vlastní zkušenosti víme, že podpis jakéhokoli dokumentu má hodně daleko k jeho praktické realizaci. Dříve než se případně něčeho takového dočkáme, bude zajímavé podívat se na kritiku...

Jeden z kritických hlasů, který díky nadaci Forum 2000 v minulém týdnu bylo možné slyšet i v Praze, patří analytikům think-tanku Center for a New American Security Danielu Klimanovi a Rushi Doshimu, kteří ve své studii uvádějí sedm hlavních rizik a dokládají je na deseti konkrétních případech z celého světa.

Prvním je možná eroze národní suverenity, neboť Peking získává dlouhodobou kontrolu nad důležitými infrastrukturními projekty, které pomáhá financovat a budovat. Druhým nedostatečná transparentnost, s níž jsou projekty dohodnuty a financovány. Třetím je neudržitelná finanční zátěž, neboť řada zemí, které s Čínou spolupracovaly, se již dostala do tzv. dluhové pasti. Čtvrtým je často minimální efekt pro místní ekonomiky, neboť projekty jsou nejen budovány čínskými firmami, ale často také čínskými dělníky. Pátým jsou geopolitická rizika, protože státy, na jejichž území Číňané budují infrastrukturu, se mohou dostat do centra strategického soupeření mezi Pekingem a jinými mocnostmi. Šestým jsou negativní dopady na životní prostředí, a konečně sedmým je velký korupční potenciál.

Nejen Západ, ale i Indie a Brazílie jsou ostražité

Snadno se dá namítnout, že Spojené státy, které již dávno Čínu považují za svého hlavního soupeře a vyzyvatele, nemohou hrát roli nezaujatého analytika či nestranného arbitra. Tím spíše pak think-tank, jehož výkonnou ředitelkou je Viktoria Nulandová, bývalá diplomatka a náměstkyně ministra zahraničních věcí Johna Kerryho pro Evropu a Eurasii. O to zajímavější proto bude nechat zaznít jiné než americké hlasy.

Akhil Deo, výzkumník indického think-tanku Observer Research Foundation, zpracoval analýzu, ze které vyplývá, že na iniciativu Pásu a stezky od roku 2013, kdy byla světu prvně slavnostně představena, začíná postupně reagovat většina důležitých světových hráčů. V první řadě se, pochopitelně, jedná o Spojené státy, které se postupně ze země, která čínské aktivity sledovala s jistým zájmem a zvažovala možnou spolupráci, posunuly do pozice největšího kritika. Čína byla nejprve označena za revizionistickou mocnost a následně Washington začal připravovat vlastní, indo-pacifickou strategii, jejímž cílem není nic jiného než poskytnout zájemcům alternativní možnosti komunikace a bezpečnosti, založené na platných (tedy amerických) pravidlech. Vedle Washingtonu do hry nebývale razantně vstoupil i Brusel, který připravuje a koordinuje kolektivní reakci Evropské unie. Minulý měsíc označil Čínu za „systémového soupeře“, který je nejen hospodářským konkurentem a soupeřem v oblasti moderních technologií, ale zejména aktérem, který podporuje a nabízí alternativní model vládnutí. Brusel se rovněž velmi kriticky, jakkoli bez efektu, vyjádřil i k tomu, jak moc se současná italská vláda rozhodla s Pekingem spolupracovat.

Vůči Číně musejí přehodnocovat svůj postoj i Japonci a Australané. Tokio, které bylo od počátku velmi kritické, se v rychle se měnícím prostředí snaží najít prostor pro uplatnění vlastních představ, stejně jako Canberra, která s rostoucími obavami sleduje růst čínského vlivu jak přímo v Austrálii, tak v Tichomoří. Australská vláda už vytvořila zvláštní fond ve výši 1,5 miliardy dolarů, kterým chce konkurovat čínským aktivitám.

Mezi těmi, kdo na vývoj v minulých letech musel reagovat, však byla i sama Čína. Peking byl nucen připustit, že způsob, kterým své aktivity až dosud nabízel a financoval – tedy ona nedostatečná transparentnost, hrozba dluhové pasti a korupční potenciál, na který upozorňují analytici CNAS –, přináší pro partnerské státy značná rizika. Nyní se je snaží, jak ostatně vyplynulo z citovaného projevu Si Ťin-pchinga, zmenšovat.

Navzdory důkazům podepřené kritice však platí, jak uvádí Akhil Deo, že rozvojové státy mají i nadále obrovský zájem o čínské investice a budování infrastruktury. A pokud se ukáže, že Peking umožní dojednat nové splátkové kalendáře a přehodnotit některé, pro spolupracující země zjevně nevhodné atributy uzavřených smluv, pak není důvod, aby infrastrukturně nevybavené země Asie či Afriky zájem o spolupráci ztratily.

I přes pokusy Bruselu se členské státy EU nechovají jednotně a vedle již zmíněné Itálie vidíme, že Recko, které s Pekingem také intenzivně spolupracuje, přistoupilo k formátu 16+1 nebo že Německo nejspíš umožní firmě Huawei účastnit se výstavby 5G sítí. Pod vlivem konfrontace se Západem se zdá, že se čínských projektů bude čím dál tím intenzivněji zúčastňovat Rusko, které sice bylo z počátku velmi opatrné, ale za současné situace nemá moc na vybranou. Jedná se sice o partnerství s nejistou dlouhodobou udržitelností, protože rostoucí hospodářská asymetrie povede ke sporům, ale pro tuto chvíli nejde o překážku.

Rodí se nový světový pořádek

Indie byla první velkou mocností, jež otevřeně vyjádřila nespokojenost s čínskými aktivitami, a ani letos v Pekingu zastoupena nebyla. Vůči záměrům a ambicím Pekingu i nadále zůstává nedůvěřivá a sama se v indicko-pacifickém prostoru pokusí posílit svou pozici a nabídnout vlastní vize a opatření. Je nepravděpodobné, že by se smířila s jednostrannými iniciativami, jako je Pás a stezka, které podkopávají její schopnost prosazovat vlastní zájmy, uzavírá Akhil Deo.

V českém prostředí dosud indický hlas vyjadřující se k mezinárodním vztahům nezněl příliš silně, a proto nebude na škodu tento nedostatek poněkud napravit. Samir Saran, předseda zmíněného think tanku ORF, v listopadu 2018 publikoval studii Nový světový pořádek vznikne ze střetu těchto tří geografí, v níž tvrdí, že ve 21.

století je uvažování o Východu a Západu, jejichž konflikt byl tak dlouho určující, již nesmyslné. Místo toho bude podstatné věnovat se tomu, jak se silní aktéři vypořádají s výzvami, které vznikají v dynamicky se měnícím prostředí indo-pacifického regionu, Eurasii a v Arktidě, tedy v regionech, které se začínají vynořovat buď z důvodu probíhajících posunů těžiště ekonomické moci a vzrůstající asertivity nových hráčů, či z důvodu klimatické změny. Saran doporučuje soustředit se na pět hlavních trendů:

Na otázky, které indický expert klade, odpovědi nemáme a není vyloučené, že se minimálně v části své analýzy mylí. A je téměř jisté, že některé problémy, které se objeví, není schopen předvídat. To však nic nemění na tom, že svět je v pohybu, a zatímco se Američané, tvůrci a ochránci pravidel dosud platných, budou snažit své pozice udržet, je Čína díky iniciativě Pásu a stezky jejich prvním a zásadním vyzývatelem.

Čína dnes Američanům v globálním měřítku „hází rukavici“ stejně, jako ji během Suezské krize Západu „hodil“ sovětský vůdce Nikita Chruščov. Africké a asijské země, v jednom každém případě nakonec ke své vlastní škodě, tehdy zjistily, že pokud jim peníze, know-how, stroje, zbraně, vojenskou a diplomatickou podporu neposkytne Washington, jistě jim pomůže Moskva. V obou případech se jednalo o těžké váhy tehdejšího světa a právě Suezská krize roku 1956 ukázala, že jim nejsou schopny konkurovat už ani Londýn a Paříž.

Kdo a kde stojí v současném světě, ještě není zcela jednoznačné, ale s největší pravděpodobností po boku Washingtonu bude stát Brusel, po boku Pekingu Moskva. V případě EU bude rozhodující míra soudržnosti, v případě Ruska míra ochoty či nezbytnosti podřídit se Číně. Indie a další hráči si pak zatím mohou vybírat kam, proč a na jak dlouho se postaví.

Autor je politický geograf, působí na **Fakultě sociálních věd** UK a Metropolitní univerzitě Praha.

Tento text jste si mohli přečíst díky tomu, že si předplácíte Deník N. Pokud máte připomínku nebo jste našli chybu, napište na editori@denikn.cz.

Vážíme si Vaší podpory.

URL| <https://denikn.cz/119310/cina-hodila-spojenym-statum-rukavici-vyhraje-ten-kdo-bude-mit-spolehlivejsi-spojence/>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
denikn.cz

Nebudeme-li život vojáky vlastní, budeme žít vojáky cizí

2.5.2019 lidovky.cz str. 00

Martin Shabu

Pět let šéfuje plánovačům ministerstva obrany. Na podzim se má stěhovat do Bruselu coby příští velvyslanec při NATO. Náměstek ministra obrany Jakub Landovský v rozhovoru mimo jiné shrnuje, jak se uvnitř armády nahromadil vnitřní dluh půl bilionu korun, a varuje před budoucími napadeními, která vyřadí elektrárny či nemocnice.

Z ávislost na strojích se bude zvyšovat. Zvětší se množství transakcí stroj–stroj. Bude méně komunikace tvořené živými lidmi, říká Jakub Landovský.

LIDOVÉ NOVINY: Co zajímalo partnery v USA ve vztahu k obraně při návštěvě v Bílém domě, které jste se s premiérem v březnu zúčastnil?

LANDOVSKÝ: Akcentovalo se plnění závazků v NATO, tedy podíl našich obranných výdajů v porovnání s výdaji členů Severoatlantické aliance. To bylo jedno dominantní téma. Pak partnery zajímalo, jak budeme postupovat v otázkách energetiky. Zajímala je také oblast akvizic. Spočítali jsme si, kolik je vnitřní dluh ministerstva obrany, jenž vznikl tím, že se dlouhodobě neplní závazek vydávat minimálně dvě procenta HDP na obranu.

LIDOVÉ NOVINY: Co jste zjistili?

LANDOVSKÝ: Kdybychom nepřestali dávat na obranu 2 procenta HDP, máme na období 2006–2024 k dispozici o půl bilionu korun více. Po vstupu do Aliance mělo Česko rozpočet vyšší než dvě procenta. Nějakou dobu se tato pozice držela. Vlády ODS začaly vybírat mírovou dividendu plnými hrstmi, a tak navzdory ekonomickému růstu došlo k hrubému podfinancování naší obrany. To spravila až vláda Bohuslava Sobotky a nyní v tom pokračuje premiér Andrej Babiš.

LIDOVÉ NOVINY: Půl bilionu korun je třetina státního rozpočtu. Navenek to ale nevypadá, že by tento vnitřní dluh armádu položil. Kde se nedostatek financí projevil?

Armáda se zmenšovala včetně struktury. Z klíčových schopností zbyla jen torza. Byl zrušen operační stupeň řízení a velení. Snižovaly se vojenské schopnosti a ambice. Jako příklad uvedu tankovou schopnost, ze které zůstal jeden prapor, což je nějakých 30 tanků. To je to poslední, co nám zbylo z tankového vojska 90. let, které bylo o několik řádů větší.

LANDOVSKÝ: Armáda se zmenšovala včetně struktury. Z klíčových schopností zbyla jen torza. Byl zrušen operační stupeň řízení a velení. Snižovaly se vojenské schopnosti a ambice. Jako příklad uvedu tankovou schopnost, ze které zůstal jeden prapor, což je nějakých 30 tanků. To je to poslední, co nám zbylo z tankového vojska 90. let, které bylo o několik řádů větší. Kdyby trend snižování rozpočtů pokračoval a nezbylo by nám ani to torzo, museli bychom tuto schopnost znovu draze budovat.

LIDOVÉ NOVINY: V jaké kondici je armáda dnes?

LANDOVSKÝ: Jsme v období, které rozhodne o naší budoucnosti. Jde o velké armádní nákupy, které mají za sebou zdravou strukturu a určitou vojenskou logiku.

LIDOVÉ NOVINY: Jak si stojí Česko v oblasti armádních výdajů (tvoří 1,1 procenta HDP) ve srovnání s okolními zeměmi?

LANDOVSKÝ: Naši sousedé z visegrádské čtyřky se nám začínají milovými kroky vzdalovat. Dokázali realizovat opravdu velké armádní zakázky. Například uvedu rozhodnutí slovenské vlády pořídit letadla F-16 od USA. To Slovákům umožní dostat se na dvouprocentní hladinu výdajů již v roce 2022. Maďarsko rozhodlo o rozsáhlém modernizačním programu pozemních sil, a to včetně bojových vozidel pěchoty a tanků, převážně německé provenience. V roce 2021 dosáhnou 1,42 procenta HDP. Podařilo se jim ale dostat pod smlouvy velké zakázky.

LIDOVÉ NOVINY: A co Polsko?

LANDOVSKÝ: V Polsku existuje národní shoda na budování armády a objem prostředků se zcela vymyká regionálnímu kontextu. Samozřejmě to souvisí s polským vnímáním ruské hrozby. Polsko už dlouhodobě plní dvouprocentní závazek. Nyní si uzákonili 2,25 procenta. I na příkladu Polska je vidět, jak dlouho trvá, než se podfinancovaná armáda postaví znovu na nohy tak, aby došlo k viditelnému navýšení schopností. Je navíc smutná pravda, že Česko je mezi zeměmi NATO, co se týče výdajů na obranu, páté od konce. O jedno místo jsme se dokonce propadli.

LIDOVÉ NOVINY: Američané se zajímají o kontrakt na nákup víceúčelových vrtulníků. Jak daleko je příprava této zakázky?

LANDOVSKÝ: Máme striktní politiku, že se k akvizicím může vyjadřovat jen náměstek pro akvizice. Jediné, co tedy za sebe mohou říci, je, že jednáme exklusivně s vládou USA. Dostaneme nabídky od dvou společností. Měly by přijít v polovině roku, protože čekáme na jejich schválení v Kongresu USA. Spojené státy berou obchod se svým vojenským materiálem skutečně strategicky, takže každou podobnou zakázku schvaluje Kongres, který partnerům v rámci programu FMS (Foreign Military Sales – pozn. red.) zajistí cenu srovnatelnou s tou, za niž materiál odebírá vláda USA.

LIDOVÉ NOVINY: Jak bude vypadat česká armáda za deset let?

Očekávám, že pravděpodobnost velkého konfliktu formátu světové války neporoste. Dodám ale, že je to proto, že dokážeme spolu se spojenci NATO odradit jakéhokoli útočníka. Co ale bude naší každodenní praxí, je hybridní působení v kybernetické doméně, která je už dnes doménou vojenskou.

LANDOVSKÝ: Vytvořili jsme dokument Dlouhodobý výhled do roku 2035, který schválila vláda. Nyní pracujeme na koncepci výstavby armády 2030. Měli bychom mít armádu, která s co nejpřiměřenějším počtem prvků pokryje co největší množství úkolů. Základem naší armády budou i nadále dvě mechanizované brigády. První je 7. mechanizovaná brigáda, která bude modernizována podle aliančních standardů do roku 2026, a druhá, 4. mechanizovaná brigáda je naším současným příspěvkem ke společné obraně. K tomu vznikne třetí manévrový prvek v podobě výsadkového pluku, který se nám jeví jako jednotka, s níž dosáhneme lepšího poměru bojovníků vůči důstojníkům, velení a logistické podpoře. I z pohledu nákladů na její vybudování se to jeví jako rozumná alternativa. Plných operačních schopností dosáhne do roku 2026.

LIDOVÉ NOVINY: Všeobecně se má za to, že mnoho bojů se v budoucnu odehraje přes internet. Jak silně vnímáte hrozby spojené s kyberútoky?

LANDOVSKÝ: Očekávám, že pravděpodobnost velkého konfliktu formátu světové války neporoste. Dodám ale, že je to proto, že dokážeme spolu se spojenci NATO odradit jakéhokoli útočníka. Co ale bude naší každodenní praxí, je hybridní působení v kybernetické doméně, která je už dnes doménou vojenskou. V 1. světové válce se hledalo vojenské využití pro letadla a na jejím počátku francouzský generál Foch tvrdil, že

letadla jsou jen hračky, pro válčení nevhodné. Na konci války to však vypadalo úplně jinak. Sázím, že význam kybernetické, stejně jako kosmické, domény do budoucna poroste.

LIDOVÉ NOVINY: Jak umíme čelit kyberhrozbám?

LANDOVSKÝ: Vláda už před několika lety rozhodla, že tím, kdo bude odpovědný za přípravu kybernetické obrany, bude Vojenské zpravodajství. Je to rozvědná služba, která má vnější i vnitřní působnost. Vojenské zpravodajství připravilo zásadní novelu zákona, která spadla pod stůl v minulém sněmovně. Snažíme se prosadit změny, které VZ umožní vládní zadání naplnit. S rozvojem nových technologií, jako jsou sítě 5. generace a internet věcí, se bude zvyšovat naše závislost na strojích. Zvětší se také množství transakcí stroj–stroj. Síť bude najednou obsahovat daleko méně komunikace, kterou tvoří živí lidé. Facebookové příspěvky či e-maily budou v menšině. V budoucnu by mohlo dojít k napadení, jež vyřadí naše elektrárny, semaforey či nemocnice. Ze státu nelze odpovědnost za naši ochranu v kybernetickém prostoru sejmut.

LIDOVÉ NOVINY: Znamená to, že nás dnes nikdo nechrání?

Působení v kyberprostoru nenes charakteristiky běžné pro normální svět. Stírají se vám vzdálenosti. Fungují tam krátké časy. Útoky nastupují rychle. Stejně tak rychle opadají. Je to velká odpovědnost. Představte si, že zareagujete špatně. Nějaký stát nařknete z kybernetického útoku, ale ona to pak není pravda.

LANDOVSKÝ: Stát má dnes povinnost chránit především své systémy. Máme tu Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost a CSIRT. Podobné instituce jsou připraveny reagovat na hrozby od jednotlivců i skupin. Nemusí být připraveny na působení cizí moci – jiného státu. Stát má takové schopnosti a zdroje, že pokud se pustí do kybernetického útoku, bude to mnohem závažnější, než když na vás zaútočí nějaká hackerská či kriminální skupina. Na tuto situaci se musíme přichystat. Je totiž možné, že takto budou testovat své schopnosti i státy mezi sebou. Abychom byli schopni útoky v kybernetickém prostoru vůbec detekovat, mělo Vojenské zpravodajství dostat legislativní prostor pro svou práci.

LIDOVÉ NOVINY: Jak by vypadala reakce?

LANDOVSKÝ: Kdybychom se stali terčem útoku od jiného státu, muselo by dojít k zjištění identity útočící země, a to minimálně interně. Tomuto procesu se říká atribuce. Je-li za kybernetický útok zodpovědný cizí stát, jedná se o doménu ministerstva obrany. V momentě, kdy hasíte problémy jen uvnitř státu, například cestou ministerstva vnitra, budete vždy jednat jen proti následku, a ne proti příčině. Útok bude pokračovat. Proto je také ministerstvo obrany gestorem kybernetické obrany jako resort, který odpovídá za vnější hrozby.

LIDOVÉ NOVINY: Určení útočnicka bývá poměrně složitá disciplína...

LANDOVSKÝ: Je to hlavně těžké prokázat. Působení v kyberprostoru nenes charakteristiky běžné pro normální svět. Stírají se vám vzdálenosti. Fungují tam krátké časy. Útoky nastupují rychle. Stejně tak rychle opadají. Je to velká odpovědnost. Představte si, že zareagujete špatně. Nějaký stát nařknete z kybernetického útoku, ale ona to pak není pravda. Nedej bůh, pokud vás protivník přinutí, abyste použili vlastní kybernetické prostředky, a vy tím nechtíc způsobíte nějakou škodu. Například vyřadíte nemocnici nebo školu. Na to je potřeba brát ohled. Linka mezi účinkem a příčinou není tak přímá ani zřejmá. Jde o zásadní věc. Nelze před tím strkat hlavu do písku. Reakce musí přijít z úrovně státu.

LIDOVÉ NOVINY: Jak vypadá takový útok v reálu?

LANDOVSKÝ: V reálu o tom nikdo nemluví. Dám vám příklad, ale z hlediska únosnosti nebudu na nikoho ukazovat prstem. Íránský jaderný program byl sabotován virem zvaným Stuxnet. Virus napadal počítač, který řídil centrifugy íránského jaderného programu. Z množství využitých dosud neznámých bezpečnostních mezer, takzvaných „zero day exploits“, které byly při tomto útoku použity, za sabotáží nejspíš stál nějaký stát, já však nebudu žádný jmenovat. Je na tom krásně vidět, že díky kybernetickému útoku můžete fyzicky zničit nějaké zařízení, aniž by to poškozený včas rozpoznal.

LIDOVÉ NOVINY: Má tedy smysl investovat v příštích 30 letech 200 miliard korun na pořízení a celý životní cyklus pásových obrněnců, když nehrozí světový konflikt a incidentů bude přibývat právě na internetu?

Pokud jde o konflikt států, je potřeba udržovat strategickou rovnováhu sil. V minulosti nás činila bezpečnější odzbrojovací architektura, ale ta dnes postupně padá. Mám na mysli vypovězení smlouvy o likvidaci raket středního a krátkého doletu (INF).

LANDOVSKÝ: Má to smysl. Je to minimální vojensky hodnotný příspěvek k působení proti protivníkovi, který podobnými prostředky disponuje. Pokud jde o konflikt států, je potřeba udržovat strategickou rovnováhu sil. V minulosti nás činila bezpečnější odzbrojovací architektura, ale ta dnes postupně padá. Mám na mysli vypovězení smlouvy o likvidaci raket středního a krátkého doletu (INF), přičemž Česká republika plně chápe a podporuje postoj USA. Ten říká, že není možné setrvat ve vztahu, který dodržuje jen jedna strana. Tím, kdo je poškozen vypovězením INF, nejsou dva signatářské státy, ale všechny evropské země, které se budou nacházet v dosahu ruských systémů, jež porušují dohodu. Evropa by měla tuto situaci vnímat.

LIDOVÉ NOVINY: Jak?

LANDOVSKÝ: V 80. letech minulého století to byly ostatně evropské země, které přesvědčily USA, aby postupovaly dvojkolejně. Jednak západoevropské země souhlasily s rozmístěním raket Pershing na svém území, ale zároveň USA nabídly Moskvě možnost limitovat používání těchto prostředků pro evropské válčiště. To se povedlo. Dokázali jsme se s těmito nebezpečnými eskalačními prostředky, jejichž doba letu je v řádu desítek minut, vypořádat. Nyní budeme žít v realitě, kdy jejich vývoj a rozmístění nebudou regulovány mezinárodním závazkem.

LIDOVÉ NOVINY: Měli bychom tedy usilovat o rozmístění amerických raket v Evropě po způsobu 80. let?

LANDOVSKÝ: Není pro to vojenská potřeba. Doktrína USA vychází z toho, že tyto prostředky umísťuje na lodích. Námořní nosiče přitom nikdy nebyly pokryté smlouvou INF. Netýkalo se to ruských střel Kalibr ani amerických střel Tomahawk. USA mají dostatek odpalovacích zařízení na lodích, aby mohly flexibilně reagovat na kroky protivníka. Medvěd prostě neumí dobře plavat, takže pro Rusko může být alternativa v podobě pozemních systémů atraktivní.

LIDOVÉ NOVINY: Naposledy zvedli otázku o potřebnosti zbrojních výdajů Piráti. Nebylo by praktičtější vzít peníze na armádu a investovat je do jiných oblastí, jak navrhli?

V NATO pramení garance bezpečnosti z odpovědného přístupu všech členských zemí. Pokud dáváte méně na obranu a plnými hrstmi investujete na školství, drobně snížíte míru obranyschopnosti Aliance pro všechny ostatní.

LANDOVSKÝ: Stát, který není ochoten živit vojáky vlastní, bude živit vojáky cizí. V NATO pramení garance bezpečnosti z odpovědného přístupu všech členských zemí. Pokud dáváte méně na obranu a plnými hrstmi investujete na školství, drobně snížíte míru obranyschopnosti Aliance pro všechny ostatní. Je pochopitelné, že USA a Velká Británie upozorňují na to, že společně dávají 80 procent všech nákladů na zbrojení Severoatlantické aliance. Na zbytek Evropy připadá jen 20 procent. Představme si, že chceme, aby USA nesly samy dvě třetiny nákladů na ochranu zbývajících 28 členů Aliance.

LIDOVÉ NOVINY: Spekuluje se o vás jako o příštím velvyslanci ČR při NATO. Odjedete jako diplomat do Bruselu?

LANDOVSKÝ: Každé řemeslo má jasně daná pravidla. Jakékoli diplomatické jmenování se nekomentuje před přijetím v dané zemi nebo mezinárodní organizaci. Je proto logické, že nic nebudu komentovat.

Jakub Landovský (42)

Narodil se do rodiny známého českého herce a chartisty Pavla Landovského. Vystudoval politologii na **Fakultě sociálních věd** v Praze a práva na Západočeské univerzitě v Plzni. Složil advokátní zkoušky a založil si vlastní právní kancelář. Pracoval pro bývalého ministra zahraničí Jiřího Dienstbiera st. V březnu 2015 se stal náměstkem ministra obrany pro řízení sekce obranné politiky a strategie. Patří k nejdéle sloužícím náměstkům na resortu.

Svoje služby dal k dispozici sociální demokracii. Před sedmi lety podepsal spolu se senátorem Jiřím Dienstbierem ml. výzvu Živá socdem, která kritizovala klientelismus uvnitř pražské buňky. Za ČSSD loni neúspěšně kandidoval na pražského primátora.

Vláda ho navrhla na českého velvyslance při NATO.

Jakub Landovský do ČSSD vstoupil před 13 lety. V únoru 2012 se podílel na... / foto: FOTO MAFRA – MICHAL SVÁČEK.

URL | http://ceskapozice.lidovky.cz/nebudeme-li-zivot-vojaky-vlastni-budeme-zivit-vojaky-cizi-pnn-/tema.aspx?c=A190502_094659_pozice-tema_houd

V Norsku se objevila velryba s popruhem: Vybavení Petrohradu

3.5.2019 ČRo Plus str. 06 17:10 Den podle...

Petr ŠIMŮNEK, moderátor

Ještě jednou možná trošku Ruska, protože bílá velryba teď kalí diplomatické a vojenské vody nejenom na severu Evropy. Norští rybáři tam totiž objevili velrybu běluhu, která se jim prý pokoušela vytahovat provazy z lodi, ale hlavně zaujala tím, že na sobě měla speciální popruh, když ho sundali, byl tam nápis vybavení Petrohradu. Bílá velryba se teď odmítá z Norska vzdálit a Norové soudí, že jí Rusové podrobili vojenskému výcviku. Nebylo by to nic nového, ruská armáda, ale nejenom ta se snaží využívat třeba delfíny, anebo tuleně. Norsko ruské vztahy jsou v současnosti napjaté právě kvůli sporům o Antarktidu a i s tím by tahle Běluha měla mohla nějak souviset. U telefonuje Jan Šír z katedry ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy, dobrý den přejí.

Jan ŠÍR, Katedra ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Dobrý den.

Petr ŠIMŮNEK, moderátor

Může být skutečně tahle roztomilá bílá velryba běluha, která na sobě měla popruhy se s nápisem vybavení Petrohradu být vycvičeným ruským špiónem nebo vycvičeným zvířetem, které má pomáhat armádě.

Jan ŠÍR, Katedra ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Špiónem asi ne, ale to vysvětlení spočívající v tom, že se jedná o zvíře, které mohlo být trénováno k některým nestandardním účelům, včetně vojenských vypadá velice plauzibilní protože, to jsou záležitosti, kterými podle těch dob, která máme se zabývají pouze 2 velmoci na světě, a to je Rusko a Spojené státy.

Petr ŠIMŮNEK, moderátor

Už se někdy v minulosti potvrdilo, že by nějaké zvíře takhle bylo v armádě využíváno.

Jan ŠÍR, Katedra ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Máme informace o probíhajícím výcviku zvířat k podobným účelům. Víme o tom, že Sovětský svaz následně Ukrajina následně po anexi Krymu Rusko a provozují, respektive provozovali velké výcvikové centrum v Sevastopolu, což je tedy vlastně největší přístav na dnes okupovaném Krymu tam měli být od osmdesátých let cvičení delfíni, k některým možným bojovým úkolům. Jedná se samozřejmě o středisko, které vás zabývá v první řadě tedy výzkumem možností využití zvířat tohoto druhu. To jsou ty informace, které máme s tím, že ono nejvíce je zmiňováno to, že delfíni, delfínovitá a další další zvířata, mořští savci mohou sice užití třeba pátrání po potopených objektech nebo k neutralizaci či Interu /nesrozumitelné/ nějakých cizích potápěčů a k ostraze některých objektů, což je dáno tím, že oni se orientují pomocí echolokace, to znamená mohou využít své dovednosti detekování různých objektů v moři. Nicméně, jestli se ptáte na nějaké incidenty s těmito zvířaty. Tak četl jsem jednu zprávu, že v Černém moři došlo k úniku delfínů, který byl pak následně odhalen nebo objevenou u tureckého pobřeží nicméně, že by byli nějako využívány k vojenským operacím, takovými informacemi já nedisponuji.

Petr ŠIMŮNEK, moderátor

Světové agentury dnes píší, že tahle velryba, konkrétně by mohla být z výcvikového střediska v Murmansku, kde se cvičí kromě velryb taky delfíni a tulení. A tím pádem se dostal do Norska, tou severní cestou. Je to severní cesta a boj o Arktidu to, co nejvíce teď kalí vody diplomatické mezi Norskem a Ruskem.

Jan ŠÍR, Katedra ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Rusko a Norsko jsou 2 státy, které se nacházejí v arktické oblasti, které mají přístup k Severnímu ledovému oceánu a zároveň to jsou 2 sousední země, teď je už řečeno, nebo dáno mnohé. Já bych určitě rozlišoval Rusko

norské bilaterální vztahy, které sami trpí některými problémy a dále bych od toho rozlišoval. ten širší mezinárodní kontext spojený s prudce se rozvíjející konkurencí. O osvojování arktického regionu, což je 1 se z největších zatím momentálně geopolitických důsledků té probíhající změny klimatu která.

Petr ŠIMŮNEK, moderátor

Že se najednou uvolňuje cesta pro využití té cesty severní kolem kolem Arktidy, pro komerční lodě je to, tak.

Jan ŠÍR, Katedra ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

To je 1 aspekt, nicméně těch aspektů, které souvisí je víc. Druhý takový aspekt souvisí vůbec se snahou pobřežních států rozšířit zónu, svojí suverenitu suverenity, nad těmito mořskými prostranstvím, zejména se jedná tady jeho snahy Ruska, které je v tomto ohledu nejdál o dosažení mezinárodního uznání možnosti rozšířit kontinentální šelf dále od vlastního pobřeží, s tím samozřejmě se pojí snaha o využívání těch přírodních zdrojů, které se nacházejí v těchto prostorách, narážím samozřejmě na tu záležitost spojenou s možností těžby energetických surovin zejména ropy a zemního plynu a na dně moře a Arktida momentálně je svědkem výrazné militarizace, což je dáno i se zostřením vztahu mezi Ruskem na straně jedné a Severoatlantickou aliancí na straně druhé. Narážím na to, že mimo Rusko přístup k Severnímu ledovému oceánu má ještě mají ještě 4 další státy a všechny 4 jsou členskými státy Severoatlantické aliance.

Petr ŠIMŮNEK, moderátor

Říká odborník na Rusko postsovětské země z Univerzity Karlovy Jan Šír, mluvili jsme nejenom v Arktidě, ale taky o vycvičené velrybě, která dělá velké problémy v Norsku, díky pěkně.

Jan ŠÍR, Katedra ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Děkuju za zavolání.

Mirek Topolánek: Visegrád se shodne na negativním vymezení, ale pozitivních témat má méně

3.5.2019 rozhlas.cz str. 00

Khalil Baalbaki

Patnáct let jsme součástí Evropské unie, jak jsme si připomínali během tohoto týdne. Existuje ale i další, užší spolupráce bývalých postkomunistických zemí, tzv. visegrádská čtyřka.

Aliance Česka, Slovenska, Polska a Maďarska více nebo méně aktivně od 90.let prosazuje spolupráci a zájmy zemí střední Evropy především v rámci Unie. Existuje ale něco takového jako společné zájmy a pomáhá Česku toto angažmá?

V úterním pořadu Pro a proti o tom mluvil bývalý premiér za ODS Mirek Topolánek:

„Myslím, že se Visegrád dneska shodne na negativních tématech, na negativním vymezení, ale té pozitivní politiky, která by ovlivňovala Evropskou unii, tak té je tam daleko méně. Visegrád by teoreticky mohla být teoreticky nějaká báze při erozi Evropské unie, ale bojím se, že historické resentimenty a lokalizace ve středu Evropy je spíše komplikací, historicky determinovanou, a v tomto smyslu by to bylo přání otcem myšlenky, bylo by krásné, kdyby Visegrád fungoval jako nějaký malý Benelux, ale myslím, že to není úplně možné a já preferuji v tomto smyslu, ať se stane cokoliv, zůstat v tom severním křídle Evropské unie, já tomu říkám marková zóna, což je Skandinávie, možná část Beneluxu, je to Německo, my, možná Slovensko, Rakousko a tím to končí.“

Výrok týdne analyzují vedoucí zahraniční rubriky Hospodářských novin Martin Ehl a politolog působící na Katedře politologie **Fakulty sociálních věd** UK Josef Mlejnek jr.

Je cyklus zpříšňování měnové politiky u konce?

3.5.2019 roklen24.cz str. 00

Jaroslav Průcha

Tagy: RoklenFx, forex, fx, koruna, euro, dolar, EURCZK, EURUSD, USDCZK, ČNB

Jednomyslně, a letos zřejmě naposledy. Bankovní rada České národní banky včera zvýšila sazby. A první letošní "hike" bude zřejmě jediný. Aktualizovaná prognóza ukázala jedno zvýšení úroků během letošního roku, uvedl sám guvernér ČNB Jiří Rusnok. Po zbytek roku a především pak během toho následujícího by sazby měly zůstat stabilní.

"Dle nové prognózy ČNB zůstane inflace v horním tolerančního pásma až do konce roku a ke dvouprocentnímu cíli klesne až na horizontu měnové politiky, tedy v první polovině příštího roku. Ke zpomalení růstu spotřebitelských cen přispěje zpomalení mzdové dynamiky i menší „dovezená“ inflace importu," uvedl ekonom skupiny Roklen Michal Šoltés.

Skoro pravidlem se podle Šoltése již stalo, že nová makroekonomická zpráva vyvolá otázky kolem výhledu kurzu koruny, tedy komplementárního kanálu utahování měnových podmínek. Aktualizovaný výhled (opět opřený o argument úrokového diferenciálu vůči euru a reálnou konvergencí české ekonomiky) počítá s dalším posilování koruny v tomto roce. "Podobně jako v minulých prognózách došlo k revizi výhledu směrem ke slabší koruně. Podobně jako tento týden Fed, i bankovní ČNB zdůraznila význam snížení vnějších rizik pro své rozhodnutí," doplnil Šoltés.

Podle hlavního ekonoma ING Bank pro ČR Jakuba Seidlera tisková konference guvernéra Rusnoka naznačila, že další růst sazeb v letošním roce je méně pravděpodobný a guvernér s ním nyní nepočítá, ačkoli prognóza samotná mírný růst sazeb letos ještě ukazuje. "ČNB tak dle našeho názoru nyní bude delší dobu vyčkávat a další zvýšení sazeb v letošním roce si lze představit jen v případě výrazného zlepšení zahraničního vývoje a nyní se tak zdá méně pravděpodobné," míní Seidler.

Analytik České spořitelny Jiří Polanský uvedl, že aktuální prognóza ČNB již další zvýšení sazeb v letošním roce nečeká. "My máme v tomto ohledu podobný názor, kdy právě odklad brexitu dle nás „přiměl“ bankovní radu sáhnout na sazby již nyní a ve druhé polovině roku je spíše ponechat beze změny. Ve druhé polovině roku totiž začne být ČNB opět více opatrná, protože se na 'stůl' vrátí jednání o podobě brexitu a z nich vyplývající vysoká rizika pro českou ekonomiku," poznamenal Polanský.

"Včerejším zvýšením sazeb se aktuální cyklus zpříšňování měnové politiky v Česku s největší pravděpodobností završil. Základní úroková sazba stačila vystoupat na dvě procenta, což je stále výrazně pod úrovní neutrální sazby, kterou ČNB odhaduje o procento výše. K dalšímu zvýšení již nedojde, protože ekonomický cyklus předběhl ČNB a sazby do požadované výše vystoupat nestačily," domnívá se analytik Raiffeisenbank Luboš Růžička.

Analytici Komerční banky ve druhé polovině roku předpokládají oživení v Německu a s ním i v celé eurozóně. "V domácí ekonomice vnímáme ještě silné proinflační tlaky a navíc se domníváme, že koruna nebude posilovat tak, jak ČNB ve své prognóze očekává. Navíc vidíme, že i model ČNB pro další čtvrtletí předpokládá mírné zvýšení sazeb. To nás vede k přesvědčení, že centrální banka by ještě letos ve druhém pololetí měla zvyšovat sazby," uvedl ekonom Komerční banky Viktor Zeisel.

Koruna se aktuálně v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 25,70 EURCZK. Dle naší predikce by se kurz vůči euru měl držet v rozmezí 25,61 až 25,68 EURCZK, ve dvojici s dolarem zase od 22,76 až 22,99 USDCZK.

Dolar včera posiloval a dnes ráno se drží pod úrovní 1,1200 EURUSD. Aktuálně se v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 1,1167 EURUSD. Dolarový index se nachází na hodnotě 97,86 bodu. Během dne by se kurz měl pohybovat v rozmezí od 1,1187 do 1,1254 EURUSD.*

Dnes bude zveřejněno důležité číslo z americké ekonomiky, tzv. Nonfarm Payrolls. Trh čeká, že americká ekonomika v dubnu bez zemědělství vytvořila 190 tisíc pracovních míst. V březnu to bylo 196 tisíc pracovních míst. Nezaměstnanost v USA by měla zůstat na úrovni 3,8 procenta.

Již dopoledne bude v eurozóně zveřejněn index cen výrobců, který by měl v dubnu dle očekávání růst meziročně o tři procenta, tedy shodně jako v předchozím měsíci. Dále bude zveřejněn odhad inflace za duben, index spotřebitelských cen by měl meziročně růst o 1,6 procenta po březnovém růstu o 1,4 procenta. Jádrová inflace by pak měla v dubnu meziročně růst o procento.

"Inflace v eurozóně v dubnu vykazovala pouze dočasné zrychlení a v následujících měsících opět poklesne. Udržitelného růstu by se měla inflace v eurozóně dočkat až v závěru roku. Zato americký trh práce i nadále ukazuje, že je v solidní kondici. Míra nezaměstnanosti se opět vrací na svá minima a v následujících měsících bude dále klesat. Neutichají ani mzdové tlaky, které naopak dále akcelerují," míní František Táborský z Komerční banky.

*Průměrný nominální kurz, zveřejňovaný ECB, bude dle použitých modelů s vysokou pravděpodobností ve zmíněném intervalu. Predikce měnových kurzů jsou založeny na modelu časových řad, který zohledňuje předchozí hodnotu kurzu i jeho minulou volatilitu. K přesnějšímu určení budoucí volatility je do modelu navíc zakomponován faktor zveřejňování makroekonomických dat. Model je tak schopen určit, kdy lze očekávat zvýšenou či sníženou volatilitu směnného kurzu.

Disclaimer: Tento článek má pouze informativní charakter a neslouží jako investiční doporučení dle zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu. Při zpracování tohoto článku autor vycházel z veřejně dostupných zdrojů. Za případné chyby v textu nebo v datech nenesou společností Roklen Holding a.s. ani Roklen360 a.s. zodpovědnost.

Vystudoval mediální studia na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Pracoval v ekonomické a centrální redakci ČTK jako subeditor, později jako zpravodaj se zaměřením na energetiku. Jako šéfredaktor vedl zpravodajský server iUHLI.cz, který se zaměřoval na hnědouhelný sektor a energetiku. Je šéfredaktorem ekonomického a investičního portálu Roklen24.cz.

URL| <https://roklen24.cz/a/SUBHR/je-cyklus-zprisoovani-menove-politiky-u-konce>

Nástrahy skryté reklamy na sociálních sítích

3.5.2019 Právní rádce str. 50 Expert

Kateřina Trzaska

Povědomí o tom, jak se má člověk chovat na internetu, podléhá nejrůznějším fámám. Nejnovější rozhodnutí německých soudů může posloužit jako inspirace pro českou právní praxi v oblasti skryté reklamy.

Sociální sítě jako Instagram či YouTube jsou stále oblíbenějším nástrojem pro reklamu. Pokud chce firma zaujmout zejména mladou generaci, prakticky se v tomto prostoru neobejde bez pomoci influencerů. Tedy osob, které dokážou prostřednictvím sociálních sítí ovlivňovat spotřebitelské chování svých „sledovatelů“. Příznivci největších influencerů se přitom počítají v desítkách milionů. Mnoho firem tak „vlivným“ platí za to, že ve svých příspěvcích propagují jejich výrobky či služby. Problematika influencerů z pohledu skryté reklamy se ovšem již po několikáté dostala do hledáčku soudů.

Nedávné a doposud nepravomocné rozhodnutí německého Zemského soudu v Karlsruhe v hojně diskutovaném případě influencerky Pamelý Reifové¹ je zdárným příkladem německé preciznosti, co se dodržování pravidel týče. Pamela Reifová na Instagramu nepřímo propaguje výrobky skrze takzvané tagy. Pomocí nich zboží, které se v příspěvku objeví, propojí s účtem či webovou stránkou výrobce, aniž by uvedla, že se jedná o reklamu. Soud v Karlsruhe nyní označil její jednání jako v rozporu s německým zákonem proti nekalé soutěži.² Ten zakazuje jakékoli obchodní jednání, z něhož není na první pohled patrné, že se jedná o komerční aktivitu soutěžitele, v jejímž důsledku spotřebitel učiní rozhodnutí, jež by jinak neučinil.

Propagace zdarma je také reklama

Podle zemského soudu příspěvky Pamelý Reifové vzbuzují zájem o výrobky – v tomto případě o oblečení –, přičemž uživatel Instagramu se pouhými dvěma kliknutími na odkaz v příspěvku influencerky dostal na obrázek a text podporující daného výrobce. Argumentace Reifové, že tagováním chtěla zabránit otázkám uživatelů, od jakého výrobce dané oblečení pochází, neobstála. Podle názoru soudu se stále jedná o obchodní aktivitu. Ani fakt, že influencerka nebyla za své příspěvky sponzorována a že se jednalo o soukromé aktivity, nic na závěrech Zemského soudu v Karlsruhe nezměnil.

Výsledkem tohoto rozhodnutí je, že influencerka musí každý svůj sponzorovaný příspěvek výslovně označit jako reklamu, aby nedocházelo k porušování pravidel hospodářské soutěže.

Výše uvedené rozhodnutí není první a podle tendence rozhodování německých soudů nebude ani poslední.³ Ostatně podobné signály jsme zaznamenali už dříve ve Spojených státech. Federální komise pro obchod upozornila společnost Warner Bros. na to, že v rámci hospodářské soutěže užívá klamavé reklamy. Společnost totiž zaplatila influencerům, aby se na sociálních sítích pozitivně vyjádřili k nové počítačové hře společnosti. Což samo o sobě samozřejmě není proti pravidlům hospodářské soutěže, ale influenceri nedostatečně označili své příspěvky jako sponzorované. Ačkoliv společnost Warner Bros. žádnou pokutu od komise nedostala, jednalo se o varovný signál, že je nutné jasně označit jakýkoli sponzorovaný příspěvek influencerů jako reklamu.⁴

A jak vypadá situace v České republice? Obecně je nutné konstatovat, že povědomí o tom, jak se má člověk na internetu chovat, stále vykazuje nemalé mezery a podléhá nejrůznějším fámám. Čeští influenceri často ani nemají potuchy o tom, že existují pravidla, která takovou reklamu limitují. Když už influencer o těchto limitech slyšel, neznamená to, že je respektuje. Označování příspěvků za sponzorované totiž někteří influenceri považují za něco, co fanoušci nevidí rádi. Řada z nich se také stydí za to, že dostali zapláceno za propagaci výrobků či služeb. Nezřídka dochází k situacím, kdy se kvůli tomu u příspěvků objevují nenávistné komentáře.

Influenceri nemusí sdělovat spotřebitelům svou reklamu jen prostřednictvím sociálních sítí. Například nedávno vstoupil na český trh internetový oděvní obchod About You. Pro propagaci této značky uspořádala firma honosný večírek, na který pozvala české celebrity a větší či menší influencersy ze sociálních sítí. Ti měli zapláceno nejen za to, že na večírek přišli, ale i za to, aby značku About You posléze i propagovali. Součástí jejich příspěvků na sociálních sítích byly pak například slevové kupony. Jen málo z těchto propagátorů ovšem svůj příspěvek označilo jako sponzorovaný.

Zákonodárce chce především chránit spotřebitele obecně, obzvláště pak osoby mladší 18 let – právě ty tvoří fanouškovskou základnu influencerů. 5 A zároveň nejsou natolik schopny rozlišit, zda se jedná či nejedná o reklamu. Dalším cílem je pak dodat pravidla pro chování soutěžitelů v rámci hospodářské soutěže.

Reklama musí být rozpoznatelná

Hlavními zákonnými předpisy regulujícími problematiku reklamy je zákon číslo 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, a dále pak zákon číslo 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. Vzhledem k tomu, že česká legislativa stejně jako mnoho dalších zemí nezná přísnější pravidla, aplikují se obecná nařízení výše zmíněných dvou zákonných předpisů.

Reklamou se podle zákona o regulaci reklamy rozumí „oznámení, předvedení či jiná prezentace šířená zejména komunikačními médii, mající za cíl podporu podnikatelské činnosti, zejména podporu spotřeby nebo prodeje zboží, výstavby, pronájmu nebo prodeje nemovitostí, prodeje nebo využití práv nebo závazků, podporu poskytování služeb, propagaci ochranné známky“.⁶

Reklama musí být pro spotřebitele na první pohled rozpoznatelná, nesmí být tedy skrytá.⁷ Pokud tak influencer neoznačí svůj příspěvek například na Instagramu jako sponzorovaný, není pro spotřebitele jednoduché na první pohled rozpoznat, že se jedná o reklamu. Ke stejnému závěru musíme dojít i v případě, kdy je příspěvek označen takzvaným hashtagem „#ad“ nebo „#sponsored“ nebo „#reklama“, pokud tento není jasný a ihned viditelný. Jelikož na Instagramu je možné vidět celý text jednotlivých příspěvků až po rozkliknutí daného příspěvku, hashtagy označující reklamu tak nemusí být na první pohled viditelné.⁸

Podle dikce zákona o regulaci reklamy je i influencer ten, kdo reklamu veřejně šíří.⁹ Influencer je tak objektivně odpovědný za obsah svých příspěvků. V případě porušení ustanovení právních předpisů regulujících reklamu tedy nerozhoduje, zda o pochybení věděl nebo ne. Při stanovení míry odpovědnosti je pak nutné rozlišit, zda se jedná o influencera podnikatele, či nikoli. Fyzická osoba nepodnikatel tak bude odpovědná především za porušení ustanovení zákona o regulaci reklamy, týkajícího se například prodeje tabáku, alkoholu či zbraní a střeliva. Na influencera podnikatele se pak budou vedle výše zmiňovaných ustanovení zákona o

regulaci reklamy vztahovat i zákon o ochraně spotřebitele a tam stanovené pokuty za porušení příslušných ustanovení.

Nasadě je ovšem ale také úvaha, zda se vždy bude jednat o porušení zákona, a ne například o pouhou recenzi jako nezávislého projevu vlastního názoru. I recenze může být ale sponzorována, viz výše uvedený případ Warner Bros.

Co se postihů týče, zákon o ochraně spotřebitele dává spotřebiteli možnost ohlásit skrytou reklamu příslušnému živnostenskému úřadu.¹⁰ Aktivně ovšem úřad nevystupuje, pouze na podnět spotřebitele. Nakolik jsou české úřady schopny a ochotny tyto případy řešit, je nelehká otázka. Je možné, že úřady obdobné případy už řeší, ale veřejnost se o nich nedozví. Jen málokdo z influencerů by stál o publicitu v podobě probíhajícího správního řízení z důvodu skryté reklamy.

Jednoznačná rada tedy pro ty, kteří propagují výrobky či služby svého sponzora na sociálních sítích nebo internetu obecně, je jasně a viditelně označit, že jde o reklamu, o sponzorovaný příspěvek¹¹, dodržovat podmínky dané zákonem o ochraně spotřebitele a zákonem o regulaci reklamy, zejména pak předpisy týkající se nezletilých spotřebitelů.¹²

Existují ale i jiné než zákonné zdroje, které mohou influenceři pro inspiraci použít jako například projekt **Fakulty sociálních věd** UK Férová reklama¹³ či Etický kodex reklamy¹⁴, jejímž autorem je Rada pro reklamu. Jako samoregulační pak mohou sloužit samotné internetové platformy, které stanoví pravidla pro své uživatele v oblasti reklamy. Například Instagram spustil funkci placeného partnerství, která osobě, jež sdílí příspěvek, umožňuje označit jej jako sponzorovaný. Další rovínou reklamy je pak samozřejmě určitá úroveň etiky, která by měla být vždy dodržována. Zvláště pokud bere v potaz, že převážná většina příjemců příspěvků od influencerů jsou osoby mladší 18 let.

Ačkoliv tedy české právní prostředí poskytuje zákonné mantinely pro reklamní sdělení na sociálních sítích, stále je nutné, aby se influenceři naučili, že je třeba, aby své příspěvky jasně a viditelně označovali jako reklamu, pokud jsou sponzorované. Praxe německých soudů a konečně i čerstvé rozhodnutí Zemského soudu v Karlsruhe v případě influencerky Pamelý Reifové budiž i pro nás inspirací a určitým varováním, jak by české soudy rozhodovaly v případě, kdyby se obdobný případ dostal na jejich stůl.

1 Landgericht Karlsruhe, rozhodnutí ze dne 21. 3. 2019 č. 13 O 38/18 KfH.

2 Konkrétně § 5a odst. 6 zákona Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb.

3 Dále například Oberlandesgericht Celle, rozhodnutí 13U 53/17 ze dne 6. 7. 2017 (Drogeriemarktkette Rossmann); Landgericht Berlin, rozhodnutí č. 52 O 101/18 ze dne 24. 5. 2018 (influencerka Vreni Frost).

4 Warner Bros. Settles FTC Charges It Failed to Adequately Disclose It Paid Online Influencers to Post Gameplay Videos / Federal Trade Commission. Federal Trade Commission / Protecting America's Consumers.

5 Viz například průzkum **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy dostupný na stránkách fakulty.

6 Viz § 1 odst. 2 zákona o regulaci reklamy.

7 Srovnej Příloha č. 1 zákona o ochraně spotřebitele, Klamavé obchodní praktiky: Obchodní praktiky jsou vždy považovány za klamavé, pokud prodávající písm. j využívá redakční prostor ve sdělovacích prostředcích k placené propagaci svého výrobku nebo služby, aniž by spotřebitel mohl z obsahu sdělení, z obrázků nebo zvuků jednoznačně rozpoznat, že se jedná o reklamu.

8 Instagramový příspěvek může pojmut až 30 hashtagů.

9 § 1 odst. 7 zákona o regulaci reklamy.

10 § 23 odst. 5 zákona o ochraně spotřebitele.

11 Protihodnotou mohou být jak peníze, tak např. sleva na daný produkt či službu nebo poskytnutí daného produktu či služby zdarma.

12 Viz např. § 2c, § 3 odst. 6), § 4 písm. b) zákona o regulaci reklamy.

13 Dostupné na <http://ferovareklama.cz>.

14 Kodex je dostupný na <http://www.rpr.cz>.

Povědomí o tom, jak se má člověk na internetu chovat, stále v Česku vykazuje nemalé mezery a podléhá různým fámám. Influenceři často ani nemají potuchy o tom, že existují pravidla, která jejich reklamu limitují.

Influencer je objektivně odpovědný za obsah svých příspěvků. V případě porušení ustanovení právních předpisů regulujících reklamu tedy nerozhoduje, zda o pochybení věděl, nebo ne.

O autorovi| Kateřina Trzaska, advokátní koncipientka, bpv Braun Partners
Foto autor| Ilustrace: Shutterstock

Korunovace thajského krále

5.5.2019 ČT 24 str. 06 21:05 Horizont

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Střídání stráží proběhlo taky v čele další klíčové asijské monarchie. Po dvou letech reálného vládnutí převzal formální znaky své hodnosti Ráma X., král Thajska, především velkou korunu vítězství, která váží přes 7 kilogramů. Slavnostní korunovace potrvá 3 dny. Královská rodina se v zemi těší obrovské přízni, sám panovník ale bude muset najít společnou řeč s vládou vojenskou juntou.

Barbora ŠÁMALOVÁ, redaktorka

Rituály před korunovací: nejprve očista a pomazání požehnanou vodou sesbíranou ze stovky míst v Thajsku, poté převzetí symbolu královské hodnosti - Vítězné koruny a meče.

Ráma X., thajský král

Budu pokračovat v královském odkazu a vládnout spravedlivě ve prospěch blaha a štěstí lidu.

Barbora ŠÁMALOVÁ, redaktorka

Král zdědil trůn v roce 2016 po smrti otce, nejdéle vládnoucího monarchy, který byl na trůně přes 70 let. K panovníkovi se vzhlíží jako k ochránci národa. Předchozí král byl nesmírně populární, obklopovala ho až božská aura, kdežto na syna si Thajci teprve zvykají. Armádní důstojník a pilot žil dlouho v zahraničí. Je počtvrté ženatý. Před korunovací si vzal členku ochranky. V minulosti jeho styl pohoršoval, ale zákony kritiku majestátu zakazují. Korunovace přichází v době politické nejistoty. Po puči z roku 2014 se nedávno konaly volby. Sestavování vlády ještě nezačalo. Předchozí panovník zosobňoval stabilitu, následník se zatím neprojevil.

Viroť ALI, politolog, Thammasat Univerzity

Zatím nevyslal jasný vzkaz. Poté, co budeme mít demokraticky zvolenou vládu, tyto dvě síly spojí energii a vytyčí jasnější směr a řád pro thajskou společnost.

Barbora ŠÁMALOVÁ, redaktorka

Thajci jsou vzrušení, že jsou svědky historie. Tento muž má nedaleko paláce obchod s královskými portréty. Při vzpomínce na zesnulého monarchu má slzy v očích, ale na nástupce se těší.

Charlie WANGTHAMRONGVIT, majitel obchodu s královskými portréty

Jsem nadšený. Neměl jsem možnost vidět předchozí korunovaci, protože byla před více než sedmdesáti lety, ale teď půjde průvod s králem kolem našeho domu.

Barbora ŠÁMALOVÁ, redaktorka

Královské procesí vyrazí zítra, aby lidé mohli slavit. Obřady vyvrcholí v pondělí audiencí z balkonu paláce. Barbora Šámalová, Česká televize, Bangkok.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

A v debatě o druhé asijské monarchii, která se historicky nikdy nestala kolonií Západu, ani Východu, budeme pokračovat s Janem Hornátem. Podíváme-li se na Thajsko, koneckonců vidíme, že král Ráma X. vládne de facto už 2 roky. Jaké možnosti má vlastně on? Co může on měnit v momentu, kdy od roku 2014, to znamená, ještě před jeho nástupem k reálné moci vládne vojenská junta?

Jan HORNÁT, Institut mezinárodních studií **FSV UK**

Tak samozřejmě to je otázka. Nicméně různé zdroje uvádějí, že například volby nedávné, které se konaly v Thajsku, tak právě byly z popudu, respektive to byl král, který dotlačoval vojenskou juntou, aby se ty volby konaly. Zároveň i nová ústava, byť Thajsko mělo několik ústav jakožto konstituční monarchie od roku 1932, tak ta nejnovější ústava údajně, zase, záleží na interpretaci té ústavy, ale údajně ještě rozšiřuje vlastně politickou moc krále, ale opět, podle různých zdrojů si právě toto vydobyl v této nové ústavě, takže možná ta politická role thajského krále, který vždycky byl nadpolitický, který nikdy neměl politická prohlášení, tak možná s novým králem se rozšiřují.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Jeho otec Pchúmipchon Adunjadét, Ráma IX., vládnul rekordních 70 let, relativně klidného až na některé právě bouřlivé momenty jako v roce 2014 a předtím relativně klidnou éru. V jaké situaci tedy teď Ráma X. přebírá formálně, v jakém stavu je momentálně thajské království?

Jan HORNÁT, Institut mezinárodních studií **FSV UK**

Thajské království, když se podíváme na ekonomiku, tak se dostalo vlastně z toho mírného zpomalení v roce 2014, tak už se dostalo vlastně nad úroveň toho, co bylo vlastně před tím pučem v roce 2014, takže ekonomika roste v tempu 4 % ročně. Co se týká společnosti, tak ta už je více rozčleněná, nejen, že je polarizovaná na dva tábory, které buďto podporují nebo nepodporují juntou a krále, ale na mnohem více vlastně frakcí. To se ukázalo právě i na posledních volbách, kde ještě sice nemáme oficiální výsledky, ale kde je zhruba 5 stran, které mají zhruba stejný volební výsledek, takže i vlastně korunovace, která probíhá vlastně v těchto dnech, je brána vlastně jako možná, možný moment, kdy se společnost spojí kolem nějakého společného cíle, takže uvidíme, co přinese vlastně tento symbolický akt korunovace.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Zároveň víme, že v Thajsku funguje takzvané /nesrozumitelné/, to znamená opravdu velmi přísné utážení šroubů, co se týče informování o osobním, o osobním životě jednak monarchů, jednak rodin, ale dokonce i domácích mazlíčků rodiny, která vládne v Thajsku, nicméně víme, že právě nastupující nebo právě nastoupivší 64letý monarcha má za sebou více než barvitý život. Mluví se o něm jako o playboy, koneckonců tak o něm promluvila i jeho vlastní matka. Je počtvrté ženatý, má poměrně vysoký počet dětí se ženami různé společenské, různých společenských úrovní. Jak vlastně je teď vnímán pro thajskou společnost, protože nastupuje vlastně do těch bot v těch šlápějích svého otce, který, jak už jsem říkal, on se stal opravdovým otcem národa, jak to bude pro něj teď těžké s takovou pověstí?

Jan HORNÁT, Institut mezinárodních studií **FSV UK**

On je do jisté míry v tom sociálním životě opakem svého otce, takže pro thajskou společnost, byť vlastně se oficiálně o jeho osobním životě tolik mluvit nemůže, kvůli tomu, že jste zmínil vlastně urážka majestátu. Za urážku majestátu hrozí až 10leté tresty a výše, takže on je do jisté míry vlastně i chráněn tímto principem a v uvozovkách si může dělat, co chce v tom svém osobním životě, což vidíme, on má vlastně vlastní vilu na jihu Bavorska, odkud jsou jako velice zajímavé záběry občas, bohužel ale pro konzervativní thajské občany to rozhodně není něco, co by pomáhalo zvyšovat tu symboliku nebo tu morální autoritu krále.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

To byl Jan Hornát také z mojí alma mater z **Fakulty sociálních věd**. Díky, že jste přišel do Horizontu.

Jan HORNÁT, Institut mezinárodních studií **FSV UK**

Děkuji za pozvání.

Japonsko má nového císaře

5.5.2019 ČT 24 str. 05 21:05 Horizont

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Na chryzantémovém trůně japonské dynastie sedí druhým dnem nový císař. Po historické abdikaci svého otce se panovnických povinností ujal princ Naruhito. V sobotu poprvé veřejně poděkoval tisícům lidí za podporu. Jeho otec Akihito se koruny vzdal kvůli vysokému věku. Naše zpravodajka Barbora Šámalová v Tokiu zjišťovala, jak probíhá začátek nové éry a také, jací jsou staří, starý i nový císař lidé.

Barbora ŠÁMALOVÁ, redaktorka

Loučení starého a slib nového císaře. Jednoduché ceremoniály za zdmi císařského paláce.

Akihito, odstupující japonský císař /30. 4. 2019/

Jsem šťasten, že jsem 30 let mohl vykonávat císařské povinnosti s důvěrou a respektem lidu. Japoncům, kteří mě přijali a podporovali jako symbol, vyjadřuji hluboké díky.

Naruhito, japonský císař /1. 5. 2019/

Přísahám, že budu jednat v souladu s ústavou a plnit povinnosti symbolu státu a jednoty. Mé myšlenky budou vždy s lidmi, po jejichž boku budu stát.

Barbora ŠÁMALOVÁ, redaktorka

Mezi panovníky se předávají posvátné poklady, meč, zrcadlo a klenoty, odznaky císařské hodnosti. Obřadu v císařském paláci, který je za mnou, se poprvé v moderní éře účastní žena, jediná členka vlády. Nová císařovna Masako tam být nemůže. Protokol nedovoluje členkám rodiny, aby byly v sále, když nový císař přebírá symboly moci. K odchodu do penze potřeboval císař Akihito souhlas parlamentu. Japonci mu odpočinek přejí.

obyvatelka, Tokio

Vážím si toho, co pro nás udělal. Jeho éra byla dobrá.

Barbora ŠÁMALOVÁ, redaktorka

Pětaosmdesátiletý Akihito si získal srdce Japonců lidskostí. Vídali ho na místech postižených přírodními katastrofami a mezi trpícími. Pan Oda je o dva roky mladší a zná ho od třinácti. Celý život spolu hráli tenis. České televizi popsal, jak se seznámili.

Kazuo ODA, přítel a tenisový partner odstupujícího císaře

Bratr byl jeho spolužák, seznámili jsme se na tenise v paláci. Když jsme pak chtěli jet na čaj, nevešli jsme se do auta, bylo nás 5 a řidič. Princ mě vyzval, ať si mu sednu na klín. Od té doby byl jako můj bratr.

Barbora ŠÁMALOVÁ, redaktorka

Pan Oda popisuje Akihita jako člověk vřelého se zájmem o lidi a smyslem pro humor. Je přesvědčen, že ho ovlivnilo utrpení druhé světové války.

Kazuo ODA, přítel a tenisový partner odstoupujícího císaře

Když se po válce vrátil do Tokia, byl překvapen, jak bombardování srovnalo město se zemí. V dospělosti si uvědomoval, že válka přináší lidem utrpení. Ještě jako korunní princ byl připravený stát lidem po boku.

Barbora ŠÁMALOVÁ, redaktorka

Pan Oda dokonce sloužil jako prostředník, když si mladý Akihito namlouval nastávající choť Mičiko. Je přesvědčen, že tenis hrál důležitou roli.

Kazuo ODA, přítel a tenisový partner odstoupujícího císaře

Seznámili se na čtyřhře. Mičiko ve dvojici se třináctiletým Kanadánem porazila korunního prince a jeho kamaráda. Na Akihita udělala dojem. Pak spolu často hráli tenis.

Barbora ŠÁMALOVÁ, redaktorka

Vášní nového císaře Naruhita je hra na housle a violu. Zná i českou klasiku. V 85. roce si zahrál v Praze s Talichovým orchestrem a zašel na hokej. S jeho příchodem končí éra "všudypřítomného míru" a začíná "krásná harmonie".

obyvatelka, Tokio

Éra Heisei odrážela emoce lidí, kteří si po druhé světové válce přáli mír. Reiwa znamená, že mír pokračuje i v éře nové.

obyvatelka, Tokio

Doufám, že nový císař se přičiní o to, aby Japonsko bylo ještě lepší zemí, kterou dovede na světovou špičku.

Barbora ŠÁMALOVÁ, redaktorka

Japonci mají desetidenní svátky a události prožívají ve slavnostní atmosféře. Ne, jako před 30 lety, kdy změna na chryzantémovém trůně začínala smutkem za zesnulého císaře Hirohita. Obchody už předem zahájily kampaň na počest této události a nabízejí upomínkové předměty se znaky nové éry Reiwa. Barbora Šámalová, Česká televize, Tokio.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Na střídání stráží v čele asijské supervelmoci se podíváme s Janem Hornátem z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Dobrý večer.

Jan HORNÁT, Institut mezinárodních studií **FSV UK**

Dobrý večer.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Co kromě té kontinuity, zmiňme jenom, že prokazatelně japonská dynastie na trůně minimálně 15 let vlastně císař znamená pro běžného Japonce?

Jan HORNÁT, Institut mezinárodních studií **FSV UK**

Pro běžného Japonce je to, řekněme, symbol jednoty japonského lidu. Já myslím, že ilustrativní vlastně zážitek nebo epizoda z japonské historie je období americké okupace po druhé světové válce, kdy vlastně americké okupační síly rozhodly o tom, že institut japonského císaře bude zachován a že teda v té demokratizaci se nedojde tak, aby byl kopírován ten americký model a podle historiků, ti se vlastně shodnou na tom, že právě to, že se instituce japonského císaře zachovala po druhé světové válce, tak japonský lid v podstatě dokázal přečkat období americké okupace a vlastně nějakým způsobem zakořenit do té nové liberální demokracie, která byla nastavena.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Což do určité míry ale znamená, že ten institut je vlastně takový jakýsi nedoknutelný tak, jako byl dříve, zároveň je velmi podstatný a zároveň také víme, že tradice 1500 let, ale de facto podle těch dynastických údajů dokonce sahající 2500 let nazpátek, jaká je tam možnost vlastně určité změny toho imperiálního nebo císařského stylu v době, kdy dochází ke změně osobní?

Jan HORNÁT, Institut mezinárodních studií **FSV UK**

Já si myslím opět vzhledem k tomu, že je to symbolická role, že je to role, na kterou jsou nějakým způsobem Japonci zvyklí, tak ta možnost tam moc velká není. I sám nový císař, nastupující císař vlastně zmínil to, že bude pokračovat ve stopách svého otce, bude se zaměřovat na podobná témata. Jedním z těch hlavních témat je například rekonciliace s japonskými sousedy. Japonsko si neužívá úplně dobré pozice se svými sousedy, například s Jižní Koreou, a to je právě, vlastně jsou to animozity ještě z dob druhé světové války, takže v tomto například bude pokračovat, takže věřím, že ta kontinuita tam bude značná.

Na Toulky Amerikou s Karlem Sedláčkem zve klatovská Městská knihovna **5.5.2019 novinky.cz str. 00**

Městská knihovna v Klatovech pořádá v pondělí 6. května v 18 hodin Toulky s Karlem Amerikou - autorské čtení publicisty Karla Sedláčka o jeho cestách po USA, spojené s živým hudebním doprovodem, promítáním fotografií, besedou a autogramiádou. Vstupné je dobrovolné.

Dnes 9:44

Uvidíme hory, města, pouště, národní parky, mrakodrapy i vojenské základny a uslyšíme překvapivé příběhy a zážitky, které potkaly cestovatele na jeho toulkách.

„Kniha je vlastně cestopisnou causerií, sbírkou fejetonů, v nichž se dívám na USA českou optikou. Formou vtipných postřehů a příhod podávám osobní svědectví o životě a přírodních krásách a v autentických reportážích zavádím čtenáře i do míst, kam se běžný turista nedostane,“ prozradil Karel Sedláček.

Kdo v USA byl, snad si některá místa připomene, a kdo se je chystá navštívit, by mohl najít inspiraci. A kdo nepatří do první ani druhé skupiny, by se třeba mohl pobavit cestovatelskými zážitky s nečekanou pointou.

„Procestoval jsem USA křížem krážem, ale ani zdaleka jsem je zcela nepoznal. Podávám tedy jen osobní svědectví. Ostatně si myslím, že vlastní zkušenosti jsou ty nejzajímavější. Neúčastnil jsem se zájezdů turistických kancelářů, ale jezdil po vlastní ose. Zastavil jsem se, kde jsem chtěl a zažil nejedno překvapení. A o to šlo.

Toulal jsem se velkými městy i pustými pouštěmi, podzemními jeskyněmi, a vysokohorskými masivy, obdivoval umělecké galerie, nechal se ohromovat nádhernými konstrukcemi mostů a přehrad i architekturou mrakodrapů, se zatajeným dechem se procházel laserovými laboratořemi a po vojenských základnách. Výsledkem je kniha reportáží z nevšedních míst a fejetonů o všedních dnech," dodal autor.

Na besedu, která proběhne 6. května od 18 hodin ve společenském sále městské knihovny v Klatovech, je srdečně zvána široká veřejnost.

O autorovi

Karel Sedláček (nar. 28. 5. 1941) se stal v roce 1960 nejmladším hlasatelem Československého rozhlasu.

Promoval na **Fakultě sociálních věd** UK v Praze. V plzeňském rozhlasovém studiu pracoval do konce roku 1968. Potom byl tiskovým tajemníkem filmového festivalu Finále, redaktorem večerníku Večerní Plzeň a až do konce roku 1989 nejprve redaktorem pro vědu a techniku, později zástupcem šéfredaktora Svobodného slova.

Po krátkém působení jako šéfredaktor nakladatelství Melantrich byl redaktorem a hlasatelem Rádia Svobodná Evropa až do ukončení vysílání české redakce v roce 2002.

Externě spolupracoval s řadou českých a slovenských odborných časopisů (Technický týdeník, Technický magazín, MM Průmyslové spektrum, Automa, Elektro, Světlo) a Českým rozhlasem.

Vědeckotechnická témata popularizoval v knihách

Laser v mnoha podobách (Praha, 1982), Pod šifrou 2001 (Praha 1984), Atom skrývá naděje (Praha 1987 - spolu s Janem Tůmou).

Historii unikátní rozhlasové stanice očima pamětníků i archivních dokumentů shrnul v knize

Volá Svobodná Evropa (Praha 1993).

Vzpomínky na konec komunistického režimu ve Svobodném slově a vydavatelství Melantrich obsahuje publikace Balkon, fenomén listopadu 1989 (Praha 2010 - spoluautor Milan Nevole).

Události okupace Československa v srpnu 1968 přibližuje publikace Vzpomínky na Plzeň – Čas lámání chleba a charakterů (Praha 2011).

V roce 2018 vydal soubor cestopisných reportáží a fejetonů Toulky s Karlem Amerikou.

Když na výlet, tak s turistickou navigací Mapy.cz. Aplikace je zdarma a funguje i bez signálu.

Na snímku publicista a autor knihy Karel Sedláček.

URL| <https://www.novinky.cz/vase-zpravy/plzensky-kraj/klatovy/5760-55638-na-toulky-amerikou-s-karlem-sedlackem-zve-klatovska-mestska-knihovna-.html>

I lenoch může být úspěšný, říká zkušený byznysmen

5.5.2019 tyden.cz str. 00 **Byznys**

Lukáš Seidl

Šťěstí, úspěch, spokojenost. Touží po nich snad každý člověk, k jejich dosažení je však mnohdy třeba zásadní změny. Se správným přehozením životní výhybky radí v nové knize Stručný manuál úspěšného lenocha zkušený byznysmen a kouč JAN HEBNAR.

Současná společnost klade možná až extrémní důraz na výkon, efektivitu, produktivitu. V názvu své nové knihy ale spojíte úspěch s leností. Může tedy úspěchů dosáhnout obyčejný lenoch?

Lenost rozhodně není na škodu, ale nazval bych ji jakousi inteligentní leností. Pokud se zaměříme na věci, které jsou pro nás důležité, věnujeme jim maximum své energie a v tom ostatním lenošíme a šetříme síly, nevidím na tom nic špatného. Dokonce by to tak mělo být, protože energie nemáme nekonečné zásoby. Často se ale setkávám s tím, že se lidé bezhlavě honí za vším možným, nemají jasně stanovené priority a pak jim energie chybí tam, kde by ji ve skutečnosti potřebovali nejvíce. Děláme to, co od nás očekává rodina, kolegové v práci,

společnost, a na své potřeby nehledíme. To není správné. Měli bychom více myslet na sebe, na své sny a plány.

Jak toho dosáhnout, a přitom nebyť sólisty, kteří se zajímají pouze o sebe a okolní svět ignorují?

Především je nutné stanovit si jasné priority. A to v různých oblastech, jež jsou pro nás důležité - to jsou rodina, škola, zaměstnání, vztahy s ostatními... Jsem přesvědčen, že drtivá většina lidí si v tomto ohledu může vlastní život zorganizovat tak, že budou daleko spokojenější a v důsledku i úspěšnější. Jenom si člověk musí hned na začátku uvědomit, že nebude supermanem ve všem, k čemuž nás občas současná společnost tlačí.

Pracoval jste na české ambasádě v Pekingu jako zástupce vedoucího obchodního oddělení, založil jste několik úspěšných firem, složil státnice ze tří jazyků včetně čínštiny. Zároveň o sobě říkáte, že jste při studiu příliš nevykikal a disponujete průměrným IQ. Neprotiřečí si to trochu?

Na první pohled možná ano, ale právě sám na sobě jsem si vyzkoušel, že pokud si člověk umí věci dobře naplánovat, určit priority a cíle a za jejich splněním disciplinovaně jít, může dosáhnout úspěchů, jež se ve spojení s nikterak oslňujícími studijními výkony či průměrným IQ mohou jevit jako nereálné. Samozřejmě že nic není zadarmo, je třeba překonat řadu překážek. Na druhou stranu určitě neplatí, že aby byl člověk úspěšný, musí být kdovíjaký lumen.

Co je na začátku cesty za nově vytčenými cíli nejdůležitější?

Velmi se mi osvědčil postup dát se dohromady s lidmi, kteří mají společné plány a již něco dokázali. Dejme tomu, že si jako prioritu, na kterou se zaměříme, zvolíme zdraví. Chcete kvůli němu pravidelně běhat? Přidejte se k těm, kteří to už dělají a jde jim to. Buďte s nimi co nejčastěji a učte se od nich. Budete překvapeni, kolik toho pochytíte, a často navíc podvědomě. Mozek je úžasný v tom, že se umí neuvěřitelně přizpůsobovat prostředí, v němž člověk působí. Od lidí, s nimiž trávíte čas, přebíráte vzorce chování, vyjadřování, nastavování priorit. Tento způsob ohromně pomáhá.

Jaké další kroky je třeba udělat?

Jsem přesvědčen, že podstatné je mít plán a tím se řídit. Měl by obsahovat jak obecné vize, říkejme jim velké cíle, třeba že chci být lepší táta, tak i ty menší, tedy záležitosti denní rutiny. Například že chci dětem každý večer před spaním přečíst pohádku. Mně osobně se tento způsob velmi osvědčil. Na první pohled se může zdát, že plán člověka dostává do určitého sevření, ve skutečnosti mu ale naopak pomáhá oprostít se od toho, co ho brzdí, třeba prokrastinace a dalších zlovyků. Pro mě je plán osvobozující věc.

V čem nejčastěji chybujeme?

Často si stanovujeme přehnaně ambiciózní cíle. Pokud chceme začít žít zdravěji, není úplně reálné zaběhnout za dva týdny od tohoto rozhodnutí maraton. Další častý problém je, že si lidé definují své cíle velmi úzce a nepřemýšlejí o životě komplexně. Nedokážou se opírat o několik pilířů, nýbrž pošlejí sázejí třeba jenom na jeden. Například se rozhodnou, že chtějí být úspěšnými podnikateli, a soustředí se pouze na byznys. Jenže už opomíjejí, že vedle kariéry potřebují ke spokojenému životu a úspěchu zdraví, fungující rodinné zázemí a mezilidské vztahy, koníčky, které jim dodávají energii, a také ostatní aktivity, v nichž vidí smysl života. Ten je asi nejpodceňovanější.

Řada lidí touží po změně, požadují ale rychlé a instantní návody s odůvodněním, že na dlouhodobější řešení nemají čas. Musejí pracovat, vydělávat, starat se o domácnost. Je tohle adekvátní argument, nebo jenom neumíme hospodařit s časem?

Když člověk říká, že na něco nemá čas, vnímám to tak, že to pro něho není prioritou. Kdyby byla, čas by si našel. Co se ale hospodaření s časem týče, mnohdy si mylně myslíme, že můžeme podle svých představ zvládnout kariéru, dostatečně se věnovat rodině, mít několik koníčků a ještě se naplno starat o své zdraví. To je opět přehnané. Jakmile se chceme něčemu věnovat více, musíme čas ubrat jinde. Když vaříte večeři, také nemůžete

mít na sporáku zapálené všechny čtyři hořáky a obsluhovat je současně. Bude-li hořet jeden, jste schopni věnovat hrnci na něm maximální pozornost, pokud jich zapálíte více, musíte z nasazení ubrat a věnovat se i těm ostatním.

Co je ale lepší? Vsadit všechno na jeden hořák, nebo svůj život "vařit" na čtyřech plamenech, ale každý z nich svým způsobem trochu šidit?

Ze zkušeností z vlastní praxe a spolupráce s lidmi, jimž pomáhám, mám pocit, že se spíše osvědčuje zapálit těch hořáků více. Jestliže vsadíte všechno na jeden, můžete na něm časem celkem snadno vyhořet.

Mluvili jsme o hospodaření s časem. Kde jím podle vás nejvíce plýtváme?

Velkým problémem je práce, kde ve skutečnosti měníme svůj čas za peníze. Čas je přitom to nejcennější, co máme, a měli bychom velmi dobře zvážit, zda je pro nás tato směna výhodná. Myslím si totiž, že ve většině případů není. Podívejme se na to podrobněji: čas měníme za práci, práci za peníze, peníze za větší auto. A koho udělalo dlouhodobě šťastným větší auto? Takhle to nefunguje. Lidé často dělají něco, co nechtějí, jenom kvůli penězům. Když se pak o tom s nimi delší dobu bavím, většinou dojdeme k závěru, že právě v zaměstnání je možné nemálo času ušetřit a využít ho jinde. Přestože to většinou zpočátku vypadá jako neřešitelná věc.

Čemu bychom čas naopak věnovat měli?

Hodně podceňujeme mezilidské vztahy. Ze všech stran se na nás valí spousta informací, jak být zdravější, krásnější a podobně, ale vztahy s druhými se obecně moc neřeší. Proč není nikde slyšet o tom, jak trávit více času se stárnoucími rodiči či prarodiči? Nebo s vlastními dětmi? Plán na správné stravování vám sestaví kdekjaký výživový poradce, ale kdo vám pomůže v případě, že chcete být lepší rodič a více se věnovat dětem? A teď si můžeme položit otázku, který z těch dvou problémů je důležitější.

V knize uvádíte, že fungující mezilidské vztahy jsou předpokladem ke spokojenému životu, potažmo úspěchu. Citujete i některé vědecké studie. Co zajímavého badatelé zjistili?

Za zmínku určitě stojí třeba rozsáhlý výzkum, který už od třicátých let minulého století provádějí vědci z Harvardovy univerzity. U nahodile vybraných mužů sledují, jak vztahy ovlivňují kvalitu jejich života. Podrobně bylo zatím analyzováno přes sedm set mužů a ze studie jasně vyplývá, že kvalita vztahů přímo koreluje s jejich štěstím a také dobou dožití. Ti, kdo byli sami, umírali dříve, byli více nemocní, méně spokojení. Jde o jednu z nejdéle trvajících studií v dějinách sociologie, takže její závěry rozhodně nelze brát na lehkou váhu.

Jakou roli hraje naše okolí v dosahování životních plánů? Jsme my Češi v tomto ohledu specifičtí?

V sociální psychologii existuje termín locus of control. Volně ho lze přeložit jako těžiště řízení. Vyjadřuje, do jaké míry jsou lidé přesvědčeni o tom, že dokážou ovlivňovat vnější prostředí, a do jaké míry toto prostředí ovlivňuje je. Američané mají locus of control nejvyšší, jsou přesvědčeni, že dokážou ovlivnit téměř všechno, co se kolem nich děje. Čím více jdete na východ, tím více locus of control klesá. Třeba Arabové ho mají velmi nízký, protože jejich život do značné míry určuje náboženství. My Češi v sobě máme rovněž hodně zakořeněno, že toho s děním okolo sebe příliš nesvedeme. Vnímám zde určitou míru rezignace, která nám cestu za splněním osobních cílů a snů komplikuje.

Jan Hebnar (37)

Byznysmen v oblasti mezinárodního obchodu, lektor, kouč a bývalý diplomat. Vystudoval právo na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a mezinárodní vztahy na **Fakultě sociálních věd** téže univerzity. Titul MBA získal na Pekingské univerzitě. Specializuje se na firemní strategii, manažerské dovednosti, komunikaci či mezinárodní vyjednávání a působí jako certifikovaný kouč. Autor knihy Obchod s Čínou a nové publikace Stručný manuál úspěšného lenocha. Je ženatý, má dvě děti. Hovoří anglicky, čínsky a francouzsky.

URL| https://www.tyden.cz/rubriky/byznys/i-lenoch-muze-byt-uspesny-rika-zkuseny-byznysmen_521252.html

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
tyden.cz

Fiala z SPD šířil podle policie nenávist nahrávkou s invazí migrantů. Takových videí jsou na webu mraky, uzavřeli žalobci

5.5.2019 denikn.cz str. 00

Lukáš Prchal, Jan Tvrdoň

V polovině února se na facebookových stránkách místopředsedy hnutí SPD Radima Fialy objevilo třiminutové video o migraci. Zabývala se jím policie.

Poslance podezřívala z podněcování nenávisti. Státní zástupci měli ale jiný názor. Podle nich je takových videí na internetu „mraky“. Odborníci na extremismus a dezinformace upozorňují, že jde o širší problém: v Česku si justice stále neví rady, jak stíhat podobné manipulativní videa a zprávy.

„Tak tohle je opravdu děsivé video o imigrantech. Jde z toho vážně strach... Nedívejte se, pokud nemáte odvahu podívat se do očí skutečnosti,“ napsal poslanec a místopředseda SPD Fiala k třiminutové nahrávce týkající se migrační krize, kterou zveřejnil na svém facebookovém profilu. Obsahuje sestřih různých záběrů lidí z Blízkého východu. Varuje před tím, že Evropu zaplaví migranti a vytlačí původní obyvatele.

Video zveřejnila jedna z protimigračních stránek už před třemi lety. Poslanec jej však letos v únoru sdílel, na což upozornilo policii Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám. Ta se Fialovým příspěvkem začala zabývat a následně vypracovala patnáctistránkový materiál. V něm konstatuje, že poslanec se mohl dopustit podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod.

V dubnu se pak policisté z Národní centrály proti organizovanému zločinu (NCOZ) obrátili na státní zastupitelství pro Prahu 7, které ale po dvou týdnech oznámilo, že ve zveřejnění videa nevidí trestný čin.

„Touto věcí se zabýval náš útvar. Z pokynu Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 7 však byla věc ‚uložena‘ s tím, že se nejedná o podezření z trestného činu,“ potvrdil mluvčí policejní centrály Jaroslav Ibehej.

Deník N mluvil s několika lidmi, kteří jsou obeznámeni s vyšetřováním případu a děním na policejním útvaru. „Jednalo se o video, které již bylo zveřejněno v roce 2016 na stránkách Říkáme NE migrantům v ČR. Fiala pak své video zveřejnil 15. 2. 2019. Vyšetřovatelé video hodnotili jako účelovou manipulaci s cílem vyvolat nenávist. Stejnou nenávist mohlo vyvolat i několik příspěvků jiných uživatelů v komentářích,“ říká zdroj.

Policisté sepsali na základě názoru odborníků dokument s odůvodněním, proč by měli v případě pokračovat. „Nechali si to na centrále hlavně kvůli tomu, že se jedná o politika, a tak to nechtěli dávat krajské policii. V hodnocení toho příspěvku rozebrali jednotlivé části videa. Poukazovali na to, že jsou to sestříhané, tendenční materiály, které ani nemusí souviset s migrací či terorismem,“ doplnil další zdroj.

Nic z toho však žalobcům nestačilo, aby povolili zahájit trestní řízení, které vyšetřovatelé chtěli rozjet. Šéfka státního zastupitelství Prahy 7 Jiřina Fronková však říká, že policii nenařizovali, aby případ dala k ledu. „Jen jsme v tom při konzultaci nic neviděli. Policie to mohla klidně dál vyšetřovat. Nedávali jsme pokyn, aby to nevyšetřovali,“ vysvětluje pro Deník N pozici žalobců Fronková. „Možná to bylo zvláště sestříhané, nicméně takových věcí jsou na internetu mraky,“ dodala Fronková.

Místopředseda hnutí SPD, kterou zpráva o extremismu ministerstva vnitra označuje za extremistickou, na otázky redakce neodpověděl. Mluvčí hnutí odpověděla, že otázky předá, nicméně Radim Fiala byl v pátek na zahraniční cestě.

Nenávist a manipulace

Odborníci Fialou sdílenou nahrávku hodnotí jako manipulativní a nenávistnou. Václav Štětka z Univerzity Loughborough pro Deník N uvedl, že video je „jednoznačně zaměřené na vyvolání iracionálního strachu z imigrantů a muslimů“. Štětka však dodal, že z pohledu trestněprávního je důležité, že v samotném videu nezaznívají explicitní výzvy k násilí.

„Bylo by ale užitečné podívat se na to, zda v této koláži nejsou použity také materiály, které byly již dříve odhaleny jako hoaxy, tedy videa falešně přisuzující zachycené jednání imigrantům či muslimům; v takovém

případě by se mohlo jednat o šíření poplašné zprávy podle paragrafu 357, a trestní stíhání by bylo namístě,“ popisuje Václav Štětka.

Podle jeho názoru měl proti videu zasáhnout sám Facebook. Zejména deklaruje-li sama síť, že chce bojovat s dezinformacemi a nenávisť, která se zde šíří.

S tím, že je video manipulativní, souhlasí i Jan Charvát, specialista na politický extremismus z **Fakulty sociálních věd**. „Ve videu mixují dohromady Islámský stát a migraci, aby mohli tvrdit, že jde o invazi a že mezi uprchlíky jsou přívrženci Islámského státu. Končí to obrazem, jak muslimové zaplavují Evropu a Ameriku. Snaží se klasicky manipulovat diváka,“ říká pro Deník N Charvát.

„Dá se to interpretovat jako forma rasové zášti. Je to určené pro lidi, kteří moc nepřemýšlí a nechávají se vést emocemi, strachem a vztekem,“ doplňuje odborník na extremismus.

Hákový kříž odsoudit umíme

Česká justice má podle Charváta od revoluce problém se stíháním extremismu, s nímž si neví rady. „Justice se těchto manipulací neumí chytit a moc je nestíhá, protože pro ně nejsou dostatečně přímé. Pořád vyžaduje, aby vše bylo naprosto jasné a explicitní. Umíme odsoudit neonacistu s hákovým křížem na krku, který zmlátí Roma. Ale i ti nejhoupější skinheadi se už naučili, že nemají nic rasistického říkat. Justice moc neumí odstíhat případy, které nejsou naprosto explicitní. Od devadesátých let se to ale pomalu zlepšuje,“ popisuje Charvát.

Hnutí SPD je v kontextu šíření podobných informací zmiňováno i ve výroční Zprávě o projevech extremismu a předsudečně nenávisť, kterou vydává ministerstvo vnitra. V dokumentu za rok 2018 uvádí, že na poli šíření náboženské či etnické nesnášenlivosti je Okamurovo hnutí nejvlivnějším aktérem.

„Někteří jeho členové byli velmi aktivní v šíření informací zaměřených proti muslimům, imigrantům či Romům. SPD záměrně cílí na skupiny obyvatel, u kterých předpokládá, že manipulativní informace, které jim soustavně předkládá, nebudou podrobovat kritické reflexi,“ píše vnitro ve své zprávě.

Fenomén šíření nenávisťných výroků v online prostředí popisuje ve své zprávě i Nejvyšší státní zastupitelství (NSZ). Ve zprávě za rok 2017 stojí, že sice mírně klesá přímá propagace extremistických hnutí, naopak ovšem roste počet nenávisťných příspěvků na internetu, a zejména pak na sociálních sítích. „Je takřka nemožné stíhat všechny zde pronesené nenávisťné výroky, a to jak vzhledem k jejich množství, tak i obtížím spojeným s prokázáním autorství těchto výroků,“ upozorňuje zároveň.

Žalobci ovšem fenomén vnímají jako velmi negativní, a to i z pohledu fungování celé společnosti. „Polarizaci společnosti napomáhá i rychlé šíření nenávisťných projevů na internetu, především v rámci diskusí a příspěvků na sociálních sítích. Těmto formám trestné činnosti je však potřeba čelit zvýšenou mírou uplatňování trestní odpovědnosti v odůvodněných případech závažnějších podob nenávisťných projevů,“ píše NSZ.

S tím souzní i Klára Kalibová, právnička z organizace In Iustitia, která se tématu nenávisť a násilí věnuje. „Obecně se dá říct, že je teď prioritou na NSZ zaměřit se na hate speech (projevy nenávisť, pozn. red.). Jde to dovodit například z vyjádření Pavla Zemana nebo z trendu stíhat věci typu teplická základní škola a podobně. Je to výsledek tlaku zdola, od řady poškozených, kteří se bránili. Jedním z nejdůležitějších je Radek Banga. Jen díky jeho vytrvalosti bylo odsouzeno asi deset lidí,“ říká pro Deník N Kalibová.

Rasistické výhrůžky na sociálních sítích vůči zpěváku Bangovi řešil až Ústavní soud. Diskutéři Bangovi na sociálních sítích vyhrožovali poté, co na Facebooku vysvětloval, proč při vyhlašování ceny Český slavík opustil sál. Protestoval tím proti ocenění skupiny Ortel spjaté s krajní pravici.

Kalibová ovšem uvádí, že v praxi je stíhání nenávisťných výroků problematické. Státní zástupci podle ní mají při stíhání podobných věcí různý metr. „Do objasňování této trestné činnosti se velmi promítají světonázory jednotlivých státních zástupců. Je to velmi specifická trestná činnost, která je hodnotová. Řada těch lidí, kteří o tom rozhodují, do toho prostě promítá své hodnoty,“ popisuje právnička z In Iustitia.

„Když se podíváme na Bangův případ, po měsíci vyšetřování to policie en bloc odložila. A to tam byly výroky, které mu vyhrožovaly plynem nebo podřezáním. A to jsou třeba i výroky, nad nimiž se státní zástupce tvářil, že jsou v pořádku. Teprve stížnostmi a dvěma a půl lety snahy bylo odstíháno a pravomocně odsouzeno deset lidí,“ uzavírá Kalibová.

Tento text jste si mohli přečíst díky tomu, že si předplácíte Deník N. Pokud máte připomínku nebo jste našli chybu, napište na editori@denikn.cz.

Vážíme si Vaší podpory.

URL| <https://denikn.cz/121210/fiala-z-spd-siril-podle-policie-nenavist-nahravkou-s-invazi-migrantu-takovych-videi-jsou-na-webu-mraky-uzavreli-zalobci/>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
denikn.cz

Kóta Brusel

5.5.2019 ČT 1 str. 01 21:45 168 hodin

Nora FRIDRICHOVÁ, moderátorka

Dobrý večer. Už za 3 týdny budeme znát, kdo z českých kandidátů uspěl v klání do Evropského parlamentu. Kampaň naplno startuje právě v těchto dnech. A o přízeň voličů zabojuje 39 stran a hnutí. A není to málo? Podobu kampaně ovlivnilo i výročí. Je to přesně 15 let, co jsme se stali členy Evropské unie. Jak se nám v ní líbí? Téma pro Zuzanu Tunovou a Martina Mikuleho.

Vladimír ŠPIDLA, tehdejší premiér /ČSSD/ /1. 5. 2004/

Ať žije Česká republika v Evropské unii, ať žije budoucnost, kterou zvládnem.

Zuzana TUNOVÁ, redaktorka

Je to přesně 15 let, co jsme členy Evropské unie. A jak jsme v ní spokojeni?

Martin MIKULE, redaktor

Podle aktuálních průzkumů je s členstvím spokojena víc než polovina Čechů, konkrétně 52 %. Nejvíce za poslední roky.

Naděžda ČADOVÁ, analytička CVVM

Důvěra k Evropské unii prošla různými takovými vývojovými cykly, v současné době to číslo patří k nejvyšším za celou dobu našeho členství, s tím, že větší propady byly zaznamenány v minulosti zejména v letech 2012 a 13, kdy to souviselo s takzvanou ekonomickou krizí.

Zuzana TUNOVÁ, redaktorka

A také jdeme už počtvrté volit poslance Evropského parlamentu. Horká fáze kampaně startuje právě teď.

Tomáš LEBEDA, politolog, Filozofická fakulta UP v Olomouci

Většina těch etablovaných politických stran to bere jako volby, které je nutné absolvovat a ve kterých je dobré nevyhořet.

Andrej BABIŠ, premiér /ANO/

Ano. Výborně. Tak. Jsme tady.

Petr FIALA, předseda strany /ODS/

Budeme slyšet v Evropě a budeme slyšet doma.

Pavel POC, europoslanec a lídr kandidátky /ČSSD/

Že je potřeba pro někoho taky něco, pro někoho taky něco udělat. Vidíte? Teď se nám to někdo snaží tady pokazit.

Tomio OKAMURA, předseda hnutí /SPD/

A ještě se mnou. Moment, jsem levák.

Jiří POSPÍŠIL, europoslanec a lídr kandidátky /TOP 09/

Stando, je malá díra. Čekáme na tebe, musíš vykopat krumpáčem díru na strom.

Karel KOMÍNEK, konzultant Institutu politického marketingu

Tady se vlastně veškerá ta komunikace zdrcla na poslední 2 až 3 týdny, což je právě to období, do kterého politické strany investují největší prostředky.

Andrej BABIŠ, premiér /ANO/

Tady je tolik lidí a všichni zapomněli na čepici.

Petr FIALA, předseda strany /ODS/

Pomozte nám posílit hlas zdravého rozumu.

Pavel SVOBODA /KDU-ČSL/

Každé volby jsou možností pro nový začátek.

/ Ukázka /

/ Ukázka /

/ Ukázka /

/ Ukázka /

Martin MIKULE, redaktor

A co je největším hitem tuzemských eurovoleb? Ochrana.

Petr FIALA, předseda strany /ODS/

Bezpečnost na vnější hranici a otevřená vnitřní hranice.

Pavel SVOBODA /KDU-ČSL/

Chceme bezpečnější Evropu.

Dagmar ŠVENDOVÁ /KSČM/

Ochránit naše zemědělce.

osoba

Česko ochráníme.

Tomáš LEBEDA, politolog, Filozofická fakulta UP v Olomouci

ANO vlastně neříká, před kým nás chce ochránit. Ale velmi dobře pracuje se strachem.

/ Ukázka /

Zuzana TUNOVÁ, redaktorka

A další hit? Dvoji kvalita potravin.

Ivo ŠLOSARČÍK, odborník na evropskou integraci, **Fakulta sociálních věd** UK, Praha

Téma dvoji kvality potravin je pro tu kampaň skoro ideální, protože zaprvé je legitimní, je realistická a je voličům relativně snadno vysvětlitelná.

/ Ukázka /

Radek ŠPICAR, viceprezident Svazu průmyslu a dopravy ČR

Poměrně nedávno byla přijata směrnice, která právě dvoji kvalitu potravin výrazně omezuje. To znamená, je to pro nás úspěch a jasný důkaz toho, že už tu hru, která je těžká, hrát umíme.

Martin MIKULE, redaktor

Do europarlamentu u nás kandiduje 39 stran a hnutí.

Jaromír ŠTĚTINA, poslanec EP, válečný reportér, novinář, spisovatel

Chci do Evropského parlamentu. Například proto, aby na Pražském hradě nebyly tyto ponižující, hloupé a zbytečné rány a omezení.

Pavel TELIČKA, místopředseda Evropského parlamentu

Psi jsou samozřejmě, ještě s manželkou teda, jsou pro mě společně se sportem ten hlavní relax, jak vypustit trošku páru a ten stres.

Tomáš LEBEDA, politolog, Filozofická fakulta UP v Olomouci

Obrovská fragmentace. My tady máme skoro 4 desítky stran, které kandidují, a myslím si, že to je absolutně nezdravé prostředí. Těch stran by mělo kandidovat výrazně méně. Je to dáno maximálně liberálním volebním zákonem, který v podstatě požaduje pouze poplatek na uhrazení části volebních nákladů ve výši 19 tisíc korun. Což je nic.

osoba

Nakonec se směje nejlépe ten vykutálený zlodějíček někde na vrcholu pyramidy, který si z přerozdělovaných peněz vezme svůj díl.

/ Ukázka /

Zuzana TUNOVÁ, redaktorka

Zhruba desítky stran a hnutí, které teď kandidují, požaduje vystoupení z Evropské unie.

/ Ukázka /

Nikola HOŘEJŠ, analytik STEM

K evropským volbám chodí velmi málo lidí, to znamená, že pokud se vám podaří motivovat nějaké tvrdé jádro odpůrců, nějakou skupinku, která je velmi přesvědčená, aby opravdu šli k volbám, tak můžete získat těch malý počet hlasů, který stačí k tomu překonat nějakou tu hranici na státní příspěvek.

/ Ukázka /

Luděk STANĚK, publicista, scénárista, stand-up komik

Tohle je fascinující. Líbí se mi na tom speciálně ta, ta triková grafika, jak se stala mešita z chrámu Svatého Víta.

/ Ukázka /

Luděk STANĚK, publicista, scénárista, stand-up komik

Děti skákající v burkách jsou samozřejmě jako obrovské nebezpečí.

/ Ukázka /

Luděk STANĚK, publicista, scénárista, stand-up komik

Viděl jste někdy při návštěvě Pražského hradu za poslední dobu, že by tam děti skákaly gumu? No vidíte. A takhle je to v tom klipu se vším.

Martin MIKULE, redaktor

A jako každé volby, kandidují hnutí všeho druhu.

Vilém RUBEŠ, odborník na reklamu

V týhle zemi dělejte nějakou recesi, když ta vážně míněná politika je natolik šílená, že vlastně nerozeznáte někdy recesi od, od vážně míněného politického, politického dění. A no tak, je dobře, že jsme ještě neztratili úplně smysl pro humor.

/ Ukázka /

Roboti v českých médiích: Projekt VŠ a ČTK spojuje žurnalistiku s umělou inteligencí

6.5.2019 studenta.cz str. 00

Dnešní době se přezdívá plastová nebo postfaktická. Stejně dobře by na ni ale seděl přívlastek robotická. Fakt, že umělá inteligence nahradí do několika let řadu profesí, je častým námětem vášnivých debat. Mimo jiné se jedná o tom, jak může automatizace ovlivnit současnou žurnalistiku. Odpověď přináší tříletý projekt Českého vysokého učení technického (FEL ČVUT), **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy (**FSV UK**), Západočeské univerzity (FAV ZU) a České tiskové kanceláře (ČTK).

Společný počín výše zmiňovaných organizací má dost komplikovaný název Proměna etických aspektů s nástupem žurnalistiky umělé inteligence. Jedná se o vůbec první spolupráci technických a humanitních vysokých škol a veřejnoprávních médií. Hlavním cílem je propojit efektivně žurnalistiku s umělou inteligencí (UI). Neznamena to ale, že by experti z ČVUT vyvíjeli od rána do večera v laboratořích "robonovináře", kteří se

jednoho krásného dne vzbouří a svrhnou všechny živé žurnalisty. Jde o to navrhnout a následně uvést do provozu systém, jenž by s pomocí UI dokázal vytvářet, analyzovat a ověřit zprávy. To zní samo o sobě docela jednoduše. Jak to ale funguje v praxi?

Jak se rodí chatboti? Rozhovor s programovacími mágy z ČVUT

3 minuty o chatbotech

Proces propojování UI s novinářinou má několik fází. Nejdřív vznikne funkční vzorek algoritmu, na základě něhož bude možné generovat jednoduché české texty a dávat je na základě témat a dílčích faktů přímo do souvislosti se staršími články. "V současné chvíli analyzujeme databázi zpráv ČTK od roku 2000 a jejich kontextu," popisuje Luboš Král, který je jedním z pracovníků Centra umělé inteligence při FEL ČVUT a dodává, že aktuálně se zprávami ČTK, jichž se za necelých dvacet let nastřádalo kolem milionu, musí probrat jen se dvěma kolegy. V budoucnu ale plánují zapojit ještě několik studentů, kteří pak budou z poznatků těžit při psaní svých diplomek.

Výsledná data, která získají procházením databáze ČTK, pak poslouží jako podklad pro vytvoření algoritmu. Hotový vzorek bude "tréninkovým materiálem" pro neuronové sítě. Ty díky metodě strojového učení pochyť všechny poznatky, které jsou důležité při generování automatického textu. Král doplňuje, že celá příprava na proces učení musí být bezchybná a dokonale promyšlená. "V téhle fázi je naprosto klíčové předzpracování dat, kde používáme statistické metody, a dále volba vhodných metod trénování vlastních sítí a dalších možností zpracování přirozeného jazyka NLP." (NLP je zkratka pro Natural Language Processing a jde o propojení lingvistiky a IT, kdy stroj zpracovává přirozený jazyk a využívá ho k analýze a generování textu nebo mluveného slova, pozn. red.

URL| <https://www.studenta.cz/work/roboti-v-ceskych-mediich-projekt-vs-a-ctk-spojuje-zurnalisti/r~4ce9aa6a6cbc11e993a6ac1f6b220ee8/>

Americká cla na čínské zboží

6.5.2019 ČT 24 str. 01 21:31 Horizont

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Ještě pár dní zpátky to vypadalo, že nová obchodní dohoda mezi Washingtonem a Pekingem je na dobré cestě, teď přišla tvrdá rána. Jako obvykle, prostřednictvím Trumpova účtu na Twitteru. Čínské zboží celkem za 200 miliard dolarů zatíží nové clo ve výši 25 %, nová zpráva o tvrdém střetu dvou největších ekonomik planety srazila světové burzy v průměru o 2 %.

David MIŘEJOVSKÝ, zpravodaj České televize ve Spojených státech

Největší, nejlepší, nejvýhodnější. Donald Trump měsíce popisuje vznikající americko-čínskou obchodní smlouvu v superlativech. Ještě v pátek -Bílý dům naznačoval, že jednání skončí už tento týden, po víkendu je vše jinak. Prezident místo dohody podepíše zvýšení cel.

Zdroj: twitterový účet Donalda Trumpa

S Čínou přicházíme ročně o 500 miliard dolarů, pardon, ale už to tak nenecháme.

David MIŘEJOVSKÝ, zpravodaj České televize ve Spojených státech

Jednání se podle amerických médií zadrhla na neochotě Pekingu chránit duševní vlastnictví cizích firem, že rozhovory s Čínou nikdy nebyly jednoduché vzpomíná bývalý americký vyjednávač Dennis Walder, protistrana podle něj v návrhu dohody dlouho řeší téměř každé slovo.

Wilder Dennis, poradce prezidenta Bushe ml. pro východní Asii

Mám za to, že se teď učí, jak s Číňany vyjednávat. Myslím, že je to docela efektivní.

David MĚŘEJOVSKÝ, zpravodaj České televize ve Spojených státech

Trump navíc do Pekingu vzkázal, že 25 % může zatížit i zbytek dovozu, na který se tarify zatím nevztahují. Americký prezident slibuje, že zvýšení cel na dovážené zboží místní spotřebitelé nepocítí, náklady podle něj ponese především sama Čína.

Barbora ŠÁMALOVÁ, zpravodajka České televize, Čína

Navzdory hrozbám Čína nezměnila plány a připravuje delegaci do Washingtonu na další kolo obchodních jednání, podle Ministerstva zahraničí Spojené státy vyhrožovaly zvýšením cel už několikrát, ale čínská pozice je jasná a Američané ji dobře znají. A v to samé doufají i světové finanční trhy, na poslední prohlášení amerického prezidenta Donalda Trumpa reagovaly propadem hlavně ty asijské.

Tomáš Vlk, analytik, Patria Finance

Já se domnívám, že v následujících dnech budou finanční trhy celkově hodně nervózní a budou čekat na to, jak zareaguje čínská strana, pokud by ta jednání měla opravdu skončit, tak si myslím, že nás bude čekat ještě daleko větší negativní reakce.

David Marek, hlavní ekonom, Deloitte

Čína a Spojené státy jsou dvě největší ekonomiky světa, tak samozřejmě pokud se budou sami navzájem poškozovat, ale pak to dopadne i na všechny jejich obchodní partnery a tedy i na země Evropy, zejména ty, které jsou velmi závislé na exportu, jako je Česká republika.

Vendula HORNÍKOVÁ, redaktorka

Donald Trump navíc v minulosti několikrát zmiňoval, že uvalí cla i na evropské automobily a jejich součástky, naposledy o tom mluvil v pátek se slovenským premiérem. Zahraniční zpravodajové a Vendula Horníková, Česká televize.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Gargantuovský obchodní spor probereme s profesorem Michalem Mejstříkem z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy, dobrý večer.

Michal Mejstřík, profesor ekonomie, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

Dobrý večer.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Vidíte za Trumpovým nečekaným krokem vyjednávací taktiku a nebo opravdu spíše úsilí snížit to saldo v obchodních vztazích s Čínou?

Michal Mejstřík, profesor ekonomie, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak já myslím, že to je tradiční vyjednávací krok, který Trump historicky opakuje, ovšem tento krok třeba pro mnohé americké investory, jako třeba pro známého investora Buffeta znamenal, že prohlásil o takovémto kroku, že to je potenciální nukleární bomba a nebezpečná hra, protože na straně, o které hovoříme, jsou nejenom jaksi

vývozci z té velké země Číny, ale současně i američtí spotřebitelé a tam dokonce už i celá řada republikánů se hlásí k takové aktivitě, která říká republikáni jsou proti tarifům a už na své stránce, kterou si každý může najít, proti tarifům, tak ty republikáni už uvádějí 200 amerických firem, které to postihuje, neboť nezapomeňme, že ta argumentace Trumpa, že tarify vlastně platí Číňané, tak platí jenom z části, protože část nákladů zaprvé beztržně tarify platí američtí dovozci, což jsou většinou americké firmy, stejně jako vlastně tarify na čínské straně platí čínští dovozci a ty tarify právě na americké straně jsou z části již přenášeny do zvýšených vlastně nejenom cen pro spotřebitele, ale pak se promítají třeba ve ztrátě pracovních míst a nebo ve ztrátě byznysu pro některé americké firmy, které díky těm dražším dodávkám tak vlastně ztrácí.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

To je ten vnitroamerický spor mezi stoupenci národního, národní ekonomiky řekněme na druhé straně stoupců volného obchodu na celém světě, ale jak dopadá ten obrovský obchodní spor mezi dvěma největšími ekonomikami celé planety na světové hospodářství?

Michal Mejstřík, profesor ekonomie, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tam je ten problém velmi zásadní, protože jakmile dochází ke sporu mezi číslem 1 a číslem 2 ve světové ekonomice a ten spor se vlastně promítá dovnitř těchto ekonomik, tak vlastně část čínských dovozů do Spojených států se vlastně přelévá na zbytek světa a z tohoto hlediska to je i samozřejmě nebezpečné pro řadu dalších obchodních partnerů, ať už Číny nebo Spojených států.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

To byl profesor Michal Mejstřík z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Díky za Vaši analýzu.

Michal Mejstřík, profesor ekonomie, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

Děkuji.

Média na sociálních sítích: Nehoníme návštěvnost, negenerujeme zisk

6.5.2019 studenta.cz str. 00

Pokládáme za samozřejmost, že k nám doputují informace o aktuálním politickém dění, sněhové kalamitě v Praze nebo titulu mistryně světa Evy Samkové. Jenže jak se k nám tyto zprávy dostávají? Jejich cesta ke čtenářům prošla s příchodem nových technologií, Facebooků, Instagramů a Twitterů mnoha změnami. Právě o přítomnosti médií na sociálních sítích se mluvilo v rámci přednáškového cyklu Hosté na Hollaru ve středu 30. ledna a půdě **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Debatovali redaktor ČT24 Ondřej Topinka, šéf sociálních sítí Seznam Zpráv a Televize Seznam Filip Vích a šéfredaktor serveru Lupa.cz David Slížek.

Málokoho by to asi napadlo, ale sociálním sítím se v redakcích českých médií nikdo nechtěl věnovat. "Konkrétně u ranního vysílání se se sítěmi spíše nepracovalo. Kdo měl login na Facebook, dostal kompletní administrátorská práva a sdílel, co se mu líbilo," popisoval Topinka ještě poměrně nedávnou situaci na ČT24. Podle něj měli podobný problém třeba i v BBC Breakfast.

Nejde o zisk, ale komunitu

I přes snahy redakcí o zlepšení pravidelnosti a systematičnosti přispívání na sociálních sítích ale Topinka podotýkal: "Nehoníme návštěvnost, negenerujeme zisk a některé příspěvky často z Facebooku ani nikam nevedou." Jak Slížek připomenul, o peníze stejně primárně jít nemůže, protože když jich není dostatek, první se škrta právě v tomto oddělení, a to nejen v novinářině. Nemluvě o algoritmech - ty snižují dosah příspěvků, pokud

se nezasponzorují. V Seznam Zprávách proto za primární cíl Instagramu určili tvoření komunity, jak kolem celého média, tak i jednotlivých pořadů.

Zároveň se "posty" fanoušků využívají přímo k doplnění zpravodajství. "Třeba kolegové z redakce Počasí mají fixní řadu šesti jmen, které natočí, jak je zrovna u nich," poučil přítomné Topinka o fungování aplikace iReportér. Přes tu může kdokoli vyfotit, či natočit, co se okolo něj děje a poslat do ČT. "Je na to řada nástrojů, které jsou volně dostupné - od Street view, po programy, které vám zjistí, jestli už ta fotka nebyla použita," doplnil Vích ještě způsob, jakým divácké příspěvky ověřují.

URL| <https://www.studenta.cz/life/millennials/media-na-socialnich-sitich-nehonime-navstevnost-negenerujeme/r~336ba6ec288d11e9b981ac1f6b220ee8/>

„Krizе budou přicházet do té doby, dokud budeme nafukovat bubliny.“

6.5.2019 kultura21.cz str. 00

Jana Langerová

Nakladatelství Grada vydalo nedávno další knihu ekonoma Dominika Stroukala, tentokrát zaměřenou na Ekonomické bubliny.

Nejsem zrovna příznivce ekonomie, i když mám za sebou úspěšně absolvovaných několik odborných předmětů. To však neznamená, že mě mívají knihy s podobnou tematikou – občas se do nějaké pustím a tato nebyla výjimkou.

Ekonomické bubliny mají velmi přehlednou strukturu – je dělená na kapitoly i podkapitoly a text je plný podnadpisů. To napomáhá lepšímu čtení a člověk má také přehled o tom, co ho v jaké části čeká. Kniha má celý název Ekonomické bubliny Kdo je nafukuje, proč praskají a jak v další krizi neztratit vše. S tím pak koresponduje fakt, že je plná různých poučení vycházejících z jednotlivých případů (bublin).

Jednotlivé kapitoly popisují například Tulipánovou horečku ze 17. století, Mississippi bubble, Jihomořskou bublinu, paniku z roku 1797, Velkou krizi z 19. století, Velkou hospodářskou krizi, internetovou horečku a nedávnou finanční krizi z let 2007 až 2008. Závěr patří Všeublině a obsahuje 10 zajímavých a názorných poučení. Právě jejich čtení mě bavilo nejvíce a jednotlivé historické milníky jsem v rychlosti proletěl.

Velký dojem na mě udělala například hned úvodní kapitola zaměřená mimo jiné na to, kolik málo toho stále víme a také se točí kolem vzniku peněz. Kolem toho existuje spousta odborných pouček o multiplikátorech a roli centrálních bank a podobně, ale také domněnek a konspiračních teorií. Realita je však jiná – peníze vnikají pomocí úvěrování: „Ve skutečnosti dnes peníze vznikají pomocí nových úvěrů. Kdykoliv jdete do banky a vezmete si hypotéku či jiný úvěr, banka vám nedá cizí peníze. Místo toho jednoduše otevře ve svém systému váš účet a nařuká do něj novou sumu. Chcete půjčit milion? Potom tam nařuká plus milion. A tím celý příběh končí.“ (str. 13)

Ekonomické bubliny jsou velmi zajímavých populárně naučným počinem, ze kterého je znát, že jej napsal odborník, který je zvyklý přednášet a předávat své znalosti. Jsou totiž čtivé a každý by si je měl přečíst a zamyslet se nad bublinami.

Dominik Stroukal má doktorát z ekonomie z Vysoké školy ekonomické v Praze. Vedle studia ekonomie absolvoval **Fakultu sociálních věd** UK, kde se věnoval sociologii médií. Tři roky byl předsedou Ludwig von Mises Institutu pro Českou a Slovenskou republiku, dva roky místopředsedou pro publikace. Přednáší na PPE programu VŠ CEVRO Institut, ekonomické předměty na Vysoké škole finanční a správní a na gymnáziu PORG. Profesionálně se věnuje ekonomii médií, teorii ekonomických systémů a jako ředitel společnosti Bitcoin consulting také kryptoměnám. Je autorem první české knihy o kryptoměnách „Bitcoin: Peníze budoucnosti“ a řady odborných i populárních článků.

Ekonomické bubliny

Kdo je nafukuje, proč praskají a jak v další krizi neztratit vše

Autor: Dominik Stroukal

Žánr: populárně naučná

Nakladatelství: Grada
Rok vydání: 2019
Počet stran: 237
Hodnocení: 80 % <https://www.grada.cz/ekonomicke-bubliny-10522/>
1 2 3 4 5 (0 hlasů)

URL| <http://www.kultura21.cz/literatura/19455-ekonomicke-bubliny-recenze>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

kultura21.cz

KDO JE KDO

6.5.2019 Karlovarské radniční listy str. 08 zprávy z magistrátu

Nora Dolanská manager a PR manager pro UNESCO

Nora Dolanská vystudovala **Fakultu sociálních věd** Univerzity Karlovy a Prague International Business School, odbornost získávala během řady zahraničních stáží v USA, Německu, Rakousku, Velké Británii a Švýcarsku. Působila mimo jiné jako generální ředitelka Pražské informační služby – Prague City, ředitelka Středočeské centrály cestovního ruchu, řídila zahraniční zastoupení CzechTourismu, jako odborný specialista pražského magistrátu měla na starosti partnerská města, bilaterální vztahy a mezinárodní projekty.

Pro město Karlovy Vary bude řídit marketingovou strategii, její aplikaci a komplexní komunikaci ve vztahu k odborné i široké veřejnosti, a to v celé šíři problematiky a činností, které na Karlovy Vary dopadají a dopadnou v souvislosti s probíhajícím procesem zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO.

Lucie Sochorková UNESCO Site Manager Lucie vystudovala obor Geografie střední Evropy na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a v současné době ukončuje magisterské studium oboru Revitalizace krajiny. Během studentských let využila možnosti vzdělávat se na zahraničních univerzitách, a to v estonském Tallinnu a maďarském Szegedu. Další destinací, kde absolvovala půlroční stáž, je město Maribor ve Slovinsku. V těchto zemích zároveň objevovala krásy přírodního a kulturního bohatství. V KAM KV° zastává pozici Site Managera pro UNESCO - zajišťuje koordinaci péče o historické dědictví, o jeho obnovu a prezentaci, je koordinátorem aktivit a mluvčím lokální organizace UNESCO světového dědictví. Je odborným členem kmenového týmu KAM KV°, úzce spolupracuje s paní primátorkou a s vedením města. Aktivně iniciuje a koordinuje implementaci cílů Management plánu UNESCO v Karlových Varech. Úzce spolupracuje se zástupci měst společného seznamu pro zápis do UNESCO. Mezi své zájmy přirozeně řadí cestování, poznávání odlišných kultur a dobré jídlo. Radek Volf ředitel Infocentra Města Karlovy Vary, o.p.s.

Infocentrum je organizací působící v našem městě už téměř 18 let. Hlavním úkolem je shromažďovat informace, následně je distribuovat, provádět marketing města Karlovy Vary a spolupodílet se na pořádání akcí města Karlovy Vary.

V Infocentru provede revizi všech těchto činností s tím, že jeho hlavním cílem je to, aby se tato společnost stala v oblasti informací důležitou servisní organizací. "Občané města, hosté i subjekty působící v oblasti cestovního ruchu by měli vnímat Infocentrum jako každodenního partnera, který jim pomáhá v dostupnosti informací potřebných pro jejich rozhodování a komfort spojený s pobytem ve městě," říká Volf.

Další důležitou činností Infocentra je propagace Karlových Varů a celkové zlepšování reputace lázeňského města. "Zaměříme se na zefektivnění této činnosti. Toho dosáhneme stanovením marketingových cílů a jejich důkladným hodnocením," dodává. Dalším cílem je soustředit se na přípravu vstupu města Karlovy Vary do UNESCO. V této souvislosti očekává výraznou změnu struktury návštěvníků města a jejich potřeb. Příprava města Karlovy Vary a dotčených subjektů by měla být jednou z velkých úloh, které před Infocentrem stojí, a které musí zvládnout.

Foto popis|

Obrana kultury, nebo rasismus?

6.5.2019 Lidové noviny str. 02 Domov

MICHAL BERNÁTH

Mísení kultur je špatně, tak zní jedna z tezí hnutí, které si říká Generace Identity. V Česku se jeho členové počítají na desítky, ale na západ od našich hranic mají identitáři větší sílu.

PRAHA Kolem hospodského stolu sedí skupinka lidí nad orosenými püllitry s pivem. „Kultura se jednoznačně odvíjí od etnika, ať chceme nebo ne,“ vykládá devěťadvacetiletý Ladislav Havlíček a pokračuje. „Je to podle mě determinované i geneticky. Ve společnosti existuje určitá míra toho, kolik v ní ještě může být migrantů. Kdybych se přestěhoval do střední Asie, třeba do Číny, tak nikdy tu kulturu nepřijmu tak čistě a bezprostředně jako člověk, co se tam narodil.“

Takto debatují lidé z české pobočky hnutí Generace Identity. Pokud vám identitářské hnutí nic neříká, není se příliš čemu divit. Jeho kořeny jsou totiž hlavně v zahraničí, především ve francouzské radikálně pravicové scéně. Sami identitáři rádi zdůrazňují, že navazují na takzvanou novou pravici, což bylo hnutí ze šedesátých let reagující na vzestup levicových proudů. Později na něj navázala hnutí ve východním Německu nebo v Rakousku, která používají stejný grafický manuál – písmeno lambda v kruhu ve žlutočerném provedení. Právě rakouské identitářské hnutí se nedávno stalo ve své zemi objektem zájmu.

Ukázalo se totiž, že Brenton Tarrant, který v půlce března vystřílel mešitu na Novém Zélandu, poslal v minulosti na osobní účet šéfa rakouského hnutí Martina Sellnera dar ve výši v přepočtu asi 40 tisíc korun. Rakouské úřady nyní řeší, zda hnutí zakázat. Sám Sellner přiznal, že v minulosti na neonacistické scéně aktivně působil. Názorově se od ní ale prý později vzdálil.

Jsme rasisté, ale nechceme to říct nahlas

Jedním z účastníků debaty v podniku nedaleko Staroměstského náměstí v Praze je jednatřicetiletý Adam Berčík, zřejmě nejviditelnější postava mezi českými identitáři. Jeho cesta ke Generaci Identity je svým způsobem modelová.

„Asi od dvanácti let jsem se pohyboval v nacionalistickém prostředí. Takže jsem se ocitl uvnitř subkultury skinheads. Jiná varianta tu tehdy okolo roku 2000 vlastně nebyla. O identitářské skupině se nám tu tehdy ještě ani nesnilo,“ vypráví Berčík, jeden z otců zakladatelů českých identitářů.

Co je ale vlastně jádrem přesvědčení identitářského hnutí? Podle odborníka na extremismus Jana Charváta z katedry politologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy jsou to především tradicionalistické a fašizující tendence, které staví na první místo národ, jenž je etnicky „čistý“ a nemísí se s ostatními. Srovnání s čistokrevným rasismem se však identitáři sverpě brání, jde prý naopak o zachování výjimečnosti každé kultury a etnika.

„My bychom výměnu obyvatelstva neviděli rádi vůbec,“ říká k tomu Ladislav, dodává ale, že k mísení kultur dnes dochází ve velkém. „Což je podle nás velká škoda, když totiž jedete do zahraničí, jedete tam za něčím speciálním, co doma nenajdete. Nepojedete tam, abyste viděl to, co máte v Praze. Hromadné míšení je v tomto směru tedy špatně,“ myslí si devěťadvacetiletý muž.

Takováto obrana blíže nespécifikované evropské kultury je podle Jana Charváta ale docela rafinovaným argumentačním trikem. „Je to sofistikovaný způsob, jak pracovat s rasismem, ale přitom o rasismus nemluvit. Vyplývá z toho vlastně prohlášení: ‚Jsme rasisté, ale nechceme to říct nahlas,‘“ vysvětluje politolog specializující se na extremismus. Ve svých textech a prohlášeních, které česká Generace Identity publikuje na svém webu, podle Charváta explicitní rasismus obchází, dá se z něj ale prý jasně vyčíst, že jsou třeba proti smíšeným manželstvím.

I přes to, že migrace je v posledních letech horkým tématem v celé Evropě, nedá se hovořit o žádném strmém vzestupu zájmu o českou Generaci Identity. Podle Berčíka se o činnost jeho hnutí, kterou označuje jako osvětovou, zajímá více lidí. Ve veřejném prostoru je to ale jinak. „Z hlediska veřejných aktivit je to horší, než to

bývalo třeba před dvěma lety. Nedokážu říct specifický důvod, proč tomu tak je," říká nejviditelnější tvář tuzemských identitářů. K rozsáhlým veřejným aktivitám ostatně hnutí ani nemá kapacity.

Peníze z Ruska

Podle odborníků na extremismus se počet členů hnutí v Česku pohybuje okolo třiceti, podle identitářů samotných je to neurčitě několik desítek. Na akce, které pořádají, ale prý dorazí i stovka lidí. Na facebookovém profilu, který firma Marka Zuckeberga zrušila, v únoru letošního roku měli až devět tisíc sledujících. V současném stavu ale nemají šanci prorazit ani politicky, a jak sami tvrdí, takové ambice ani nemají. „Vliv na společnost je nulový. Členové stárnou a aktivismus je ubíjí. Je to totiž strašně těžké, z našich výzkumů vyplývá, že aktivismus na plno můžete dělat tři až čtyři roky, pak si musíte dát pár let pauzu," popisuje Charvát. Také ale podotýká, že díky typickým žlutočerným vlajkám je Generace Identity na spoustě demonstracích dobře vidět. Vlajek je ale pravidelně jen pár.

Nízký personální stav se projevuje i po finanční stránce. Vzhledem k tomu, že žije čistě z příspěvků členů a sympatizantů, nemůže si větší akce dovolit. Za hranicemi je to ale občas jinak. „V zahraničí tyto proudy, pokud jsou masovější, často platí peníze z Ruska. U nás jsou ale tak zanedbatelné, že se nevyplatí nikomu je financovat," tvrdí politolog Charvát.

„Jsou to zkrátka aktivisté. Autenticita jim rozhodně nechybí. Většina krajní pravice skutečně věří tomu, co dělá. Že rasa hraje klíčovou roli a že si lidé nejsou rovni. A že by tu měli vládnout ideálně oni," uzavírá expert na extremismus.

Identitáři o sobě * Nikola ZBORILOVÁ, 26 let: „Na GI se mi hodně líbilo, že má vůli řešit vše nenásilně, působit osvětově. Stává se ale také, že jsme spojovaní s extrémní pravicí, která se násilí zas tak nevyhýbá. Pak se snažím odkázat ty lidi na zdroje, kde se píše, na čem naše myšlenky stojí. Snažím se to i sama vysvětlovat, ale nevím, jestli se mi to vždy daří. Mediální obraz je postavený tak, že mi to lidé příliš nevěří. Pohybují se v komunitě lidí, kde se spousta z nich učí cizí jazyky, takže okolo 98 % procent lidí tam s mými názory nesouhlasí.“ * Jiří, 37 let, pomáhá spravovat sociální síť Generace Identity: „Účastním se některých akcí viditelných na veřejnosti, ale jsem ženatý a mám děti, takže mám v tomto oproti mladším trochu nevýhodu. Jsem zkrátka trochu limitovaný v tom, kdy a kde chci být vidět. Není to tak, že bych se za svou činnost styděl, ale dnešní situace nahrává tomu, aby byl člověk vydíratelný. Jsem si ale vědom odpovědnosti k dětem, proto jsem opatrnější.“ * Marie ORGONÍKOVÁ, 53 let: O tom, jak chce GI přesvědčit veřejnost, že současný směr je špatný: „Lidi musí padnout, musí se bát, že přijdou o svou kulturu. Že nebudou Vánoční trhy, že budou Zimní trhy. Jinak je to nepřesvědčí.“

* Adam BERČÍK, 31 let: „Důležité je, aby společnost, která nově příchozí přijímá, měla zdravé sebevědomí. Na Západě mají ale často dojem, že za něco nesou vinu, a proto se neumí s příchozími vypořádat a tlačít na jejich začlenění. Přitom když přijde muslim z Blízkého východu, sebevědomí mu nechybí a příliš začleňovat se nechce.“ * Ladislav HAVLÍČEK, 29 let: „Ve společnosti existuje určitá míra toho, kolik v ní ještě může být migrantů. Nechci říct zrovna třeba deset procent, nelze to přesně určit. Pokud ji překročíte, tak ti lidé ztrácejí možnost se začlenit. Především se ale začlenit nechtějí. Jednotlivci uvnitř společnosti se přizpůsobí, masa okolo je k tomu donutí.“

Foto autor| REPRO LN

Foto autor| FOTO PROFIMEDIA

Foto popis| Adam Berčík, zřejmě nejviditelnější postava mezi českými identitáři

Foto popis| Identitáři v Německu mají viditelnější podporu hlavně ve východních spolkových zemích. Na snímku demonstrace v saských Drážďanech.

Šíření nenávisti, či běžné video?

6.5.2019 Deník N str. 02 Zpravodajství
LUKÁŠ PRCHAL JAN TVRDOŇ

Místopředseda SPD Radim Fiala šířil na Facebooku manipulativní video o hrozící invazi migrantů. Policie ho chtěla stíhat, žalobci byli proti.

Tak tohle je opravdu děsivé video o imigrantech. Jde z toho vážně strach... Nedívejte se, pokud nemáte odvahu podívat se do očí skutečnosti, napsal poslanec a místopředseda SPD Fiala k třímínutové nahrávce týkající se migrační krize, kterou zveřejnil na svém facebookovém profilu. Obsahuje sestřih různých záběrů lidí z Blízkého východu. Varuje před tím, že Evropu zaplaví migranti a vytlačí původní obyvatele.

Video původně zveřejnila jedna z protimigračních stránek už před třemi lety. Na to, že jej sdílí poslanec, upozornilo policii Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám. Ta se Fialovým příspěvkem začala zabývat a následně vypracovala patnáctistránkový materiál. V něm konstatuje, že poslance podezřívá z podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod.

V dubnu se pak policisté z Národní centrály proti organizovanému zločinu (NCOZ) obrátili na státní zastupitelství pro Prahu 7, které ale po dvou týdnech oznámilo, že ve zveřejnění videa nevidí trestný čin.

„Touto věcí se zabýval náš útvar. Z pokynu Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 7 však byla věc uložena s tím, že se nejedná o podezření z trestného činu,“ potvrdil mluvčí policejní centrály Jaroslav Ibehej.

Deník N mluvil s několika lidmi, kteří jsou obeznámeni s vyšetřováním případu a děním na policejním útvaru. „Jednalo se o video, které již bylo zveřejněno v roce 2016 na stránkách Říkáme NE migrantům v ČR. Fiala pak své video zveřejnil 15. 2. 2019. Vyšetřovatelé video hodnotili jako účelovou manipulaci s cílem vyvolat nenávist. Stejnou nenávist mohlo vyvolat i několik příspěvků jiných uživatelů v komentářích,“ říká zdroj.

Policisté sepsali na základě názorů odborníků dokument s odůvodněním, proč by měli v případě pokračovat. „Nechali si to na centrále hlavně kvůli tomu, že se jedná o politika, a tak to nechtěli dávat krajské policii. V hodnocení toho příspěvku rozebrali jednotlivé části videa. Poukazovali na to, že jsou to sestříhané, tendenční materiály, které ani nemusí souviset s migrací či terorismem,“ doplnil další zdroj.

Nic z toho však žalobcům nestačilo, aby povolili zahájit trestní řízení, které vyšetřovatelé chtěli rozjet. Šéfka státního zastupitelství Prahy 7 Jiřina Fronková však říká, že policii nenařizovali, aby případ dala k ledu. „Jen jsme v tom při konzultaci nic neviděli. Policie to mohla klidně dál vyšetřovat. Nedávali jsme pokyn, aby to nevyšetřovali,“ vysvětluje pro Deník N pozici žalobců Fronková. „Možná to bylo zvláště sestříhané, nicméně takových věcí jsou na internetu mraky,“ dodala Fronková.

Místopředseda hnutí SPD, které zpráva o extremismu ministerstva vnitra označuje za extremistické, na otázky redakce neodpověděl. Mluvčí hnutí odpověděla, že otázky předá, nicméně Radim Fiala byl v pátek na zahraniční cestě.

Fronková upozorňuje na to, že ani není jasné, kdo video Fialovým jménem sdílel. „Nevíme, jestli to na své stránky zveřejnil sám onen poslanec,“ uvedla. Fialovy stránky spravuje podle dat na Facebooku sedm lidí.

K NÁSILÍ NEVYZÝVAL

Odborníci Fialou sdílenou nahrávku hodnotí jako manipulativní a nenávistnou. Václav Štětka z Univerzity Loughborough pro Deník N uvedl, že video je „jednoznačně zaměřené na vyvolání iracionálního strachu z imigrantů a muslimů“. Štětka však dodal, že z pohledu trestněprávního je důležité, že v samotném videu nezaznívají explicitní výzvy k násilí.

„Bylo by ale užitečné podívat se na to, zda v této koláži nejsou použity také materiály, které byly již dříve odhaleny jako hoaxy, tedy videa falešně přisuzující zachycené jednání imigrantům či muslimům; v takovém případě by se mohlo jednat o šíření poplašné zprávy podle paragrafu 357, a trestní stíhání by bylo namístě,“ popisuje Štětka. Podle jeho názoru měl proti videu zasáhnout sám Facebook. Zejména deklaruje-li sama síť, že chce bojovat s dezinformacemi a nenávistí, která se zde šíří. S tím, že je video manipulativní, souhlasí i Jan Charvát, specialista na politický extremismus z **Fakulty sociálních věd**. „Ve videu mixují dohromady Islámský stát a migraci, aby mohli tvrdit, že jde o invazi a že mezi uprchlíky jsou přívrženci Islámského státu. Končí to obrazem, jak muslimové zaplavují Evropu a Ameriku. Snaží se klasicky manipulovat diváka,“ říká pro Deník N Charvát.

„Dá se to interpretovat jako forma rasové zášti. Je to určené pro lidi, kteří moc nepřemýšlí a nechávají se vést emocemi, strachem a vztekem,“ doplňuje odborník na extremismus.

HÁKOVÝ KRÍŽ ODSOUDIT UMÍME

Česká justice má podle Charváta od revoluce problém se stíháním extremismu, s nímž si neví rady. „Justice se těchto manipulací neumí chytit a moc je nestíhá, protože pro ně nejsou dostatečně přímé. Pořád vyžaduje, aby vše bylo naprosto jasné a explicitní. Umíme odsoudit neonacistu s hákovým křížem na krku, který zmlátí Roma. Ale i ti nejhoupější skinheadi se už naučili, že nemají nic rasistického říkat. Justice moc neumí odstíhat případy, které nejsou naprosto explicitní. Od devadesátých let se to ale pomalu zlepšuje,“ popisuje Charvát.

Hnutí SPD je v kontextu šíření podobných informací zmiňováno i ve výroční Zprávě o projevech extremismu a předsudečné nenávisti, kterou vydává ministerstvo vnitra. V dokumentu za rok 2018 uvádí, že na poli šíření náboženské či etnické nesnášenlivosti je Okamurovo hnutí nejlivnějším aktérem.

„Někteří jeho členové byli velmi aktivní v šíření informací zaměřených proti muslimům, imigrantům či Romům. SPD záměrně cílí na skupiny obyvatel, u kterých předpokládá, že manipulativní informace, které jim soustavně předkládá, nebudou podrobovat kritické reflexi,“ píše vnitro ve své zprávě.

Fenomén šíření nenávistných výroků v online prostředí popisuje ve své zprávě i Nejvyšší státní zastupitelství (NSZ). Ve zprávě za rok 2017 stojí, že sice mírně klesá přímá propagace extremistických hnutí, naopak ovšem roste počet nenávistných příspěvků na internetu, a zejména na sociálních sítích. „Je takřka nemožné stíhat všechny zde pronesené nenávistné výroky, a to jak vzhledem k jejich množství, tak i obtížím spojeným s prokázáním autorství těchto výroků,“ upozorňuje.

Žalobci ovšem fenomén vnímají jako velmi negativní, a to i z pohledu fungování celé společnosti. „Polarizaci společnosti napomáhá i rychlé šíření nenávistných projevů na internetu, především v rámci diskusí a příspěvků na sociálních sítích. Těmto formám trestné činnosti je však potřeba čelit zvýšenou mírou uplatňování trestní odpovědnosti v odůvodněných případech závažnějších podob nenávistných projevů,“ píše NSZ.

S tím souzní i Klára Kalibová, právnička z organizace In Iustitia. „Obecně se dá říct, že je teď prioritou na NSZ zaměřit se na hate speech (projevy nenávisti, pozn. red.). Jde to dovodit například z vyjádření Pavla Zemana nebo z trendu stíhat věci typu teplická základní škola a podobně. Je to výsledek tlaku zdola, od řady poškozených, kteří se bránili. Jedním z nejdůležitějších je Radek Banga. Jen díky jeho vytrvalosti bylo odsouzeno asi deset lidí,“ říká Kalibová. Rasistické výhrůžky na sociálních sítích vůči zpěvákovi řešil až Ústavní soud. Diskutér Bangovi vyhrožovali poté, co na Facebooku vysvětloval, proč při vyhlašování Českého slavíka opustil sál. Protestoval tím proti ocenění skupiny Ortel spjaté s krajní pravíci.

Kalibová uvádí, že v praxi je stíhání nenávistných výroků problematické. Žalobci podle ní mají při stíhání podobných věcí různý metr. „Do objasňování této trestné činnosti se velmi promítají světonázory jednotlivých státních zástupců. Řada lidí, kteří o tom rozhodují, do toho prostě promítá své hodnoty,“ dodává.

Touto věcí se zabýval náš útvar. Z pokynu Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 7 však byla věc „uložena“ s tím, že se nejedná o podezření z trestného činu.

Jaroslav Ibehej mluvčí NCOZ

Možná to bylo zvláště sestříhané, nicméně takových věcí jsou na internetu mraky.

Jiřina Fronková obvodní státní zástupkyně pro Prahu 7

O autorovi| LUKÁŠ PRCHAL redaktor, JAN TVRDOŇ, redaktor

Foto autor| FOTO: LUDVÍK HRADILEK, DENÍK N

Foto autor| FOTO: YOUTUBE

Foto popis| Poslanec Radim Fiala byl v hledáčku policie kvůli videu o migraci.

Foto popis| Na sestříhaných záběrech byli teroristé z tzv. Islámského státu i migranti putující do Evropy.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Arktická rada, která sdružuje osm severských států, má za sebou nebývale ostrý summit. Americký ministr zahraničí Mike Pompeo tvrdě vystoupil vůči údajné militarizaci oblasti ze strany Ruska a částečně i Číny. Odmítl také podepsat závěrečné prohlášení. Mizející led kolem severního pólu považuje za příležitost k těžbě, otevření nových obchodních cest, ale i k možným mezinárodním konfliktům.

Milada Midrátová, redaktorka

Sešli se v Rovaniemi za polárním kruhem. Ministři zahraničí arktické rady, sdružení států s polárními oblastmi. Kromě hostitelského Finska i dalších zemí zasahující do Arktidy. Čína je od roku 2013 pozorovatelem. Projev Mikea Pompea ukázal nový pohled Spojených států. Tání ledů zvyšující hladinu oceánů nepokládá za krizi, Amerika onemocněla zlatou horečkou.

Mike Pompeo, americký ministr zahraničí

Nachází se tam 13 procent neobjevené světové ropy, 30 procent nevytěženého plynu, velké množství uranu, vzácných minerálů, zlata, diamantů. Arktické mořské cesty se mohou stát Suezským a Panamským průplavem 21. století.

Milada Midrátová, redaktorka

Současně Washington využívání arktických oblastí vnímá jako bezpečnostní hrozbu nebo své ekonomické omezení. V pondělí nazval nárok Kanady na Severozápadní mořskou trasu za nelegitimní.

Chrystia Freelandová, kanadská ministryně zahraničí

Kanada zdůrazňuje, že Severozápadní cesta je kanadská. Má velmi silnou historickou a geografickou vazbu na Kanadu.

Milada Midrátová, redaktorka

Americký ministr zahraničí se dál ostře pouštěl do Číny a Ruska.

Mike Pompeo, americký ministr zahraničí

To chceme, aby se Arktický oceán změnil v nové Jihočínské moře s jeho militarizací a střetáváním územních nároků? Znepokojují nás nároky Ruska na mezinárodní vody Severní mořské cesty, včetně nově zveřejněných plánů spojit ji s čínskou námořní hedvábnou stezkou. Rusko už v Arktidě nechává stopy vojenských bot.

Milada Midrátová, redaktorka

Peking odpověděl, že kritika neodpovídá faktům a prozrazuje postranní úmysly Washingtonu. Ruský ministr zahraničí se odvolal na platné mezinárodní zákony.

Sergej Lavrov, ruský ministr zahraničí

Jsme otevření nejširší možné spolupráci v Arktidě, kde jak opakovaně zdůrazňujeme, nejsou žádné důvody ke konfliktu.

Milada Midrátová, redaktorka

Rusko má za polárním kruhem nejvíc území, ze své rozlohy pětinu. Za prezidenta Putina tam znovu otevřela vojenské základny, pořádá cvičení, umísťuje rakety. Před 12 roky spustili ruští experti vlnku na dno oceánu pod

Severním pólem, Moskva tím chtěla dokázat pokračování svého kontinentálního šerfu až na pól a taky svůj nárok. Přes střední vystupování ministrů spory o Arktidu teprve začínají. Milada Midrátová, Česká televize.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Tající Arktidu jako velkou neznámou teď probereme s Janem Hornátem ze severoamerických studií **Fakulty sociálních věd**, vítejte zpět v Horizontu.

Jan Hornát, Institut mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Děkuju.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Arktida je oblast, která v době studené války především na jejím začátku vlastně byla na místě potenciálně trajektorie náletů, případně použití balistických raket jedné nebo druhé velmoci proti té druhé. Čím je dnes?

Jan Hornát, Institut mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak Arktida je zejména výzvou pro světovou diplomacii a zejména pro mezinárodní mořské právo. Tím, jak tají ledy rychleji, než se předpokládalo, tak v tuto chvíli jsou odhady takové, že už v roce 2040 by v podstatě tudy mohlo vést námořní, obchodní námořní trasy. Tím, že led taje, tak se zároveň odhalují suroviny, rybolov a tak dále. Ale samozřejmě přerozdělování těchto zdrojů bude tím velkým otazníkem, protože se ukazuje, že možná současné mezinárodní právo, teda to mořské, nebude dostačovat na to, aby státy si hájily své zájmy. Takže už vidíme například Rusko a nebo i Kanadu, která do jisté míry, chtějí, kteří chtějí reinterpretovat vlastně to mezinárodní právo.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

A v téhle té, téhle té oblasti, teď tím, že to začíná být čím dál tím více zajímavé. Jak se to má s monetizací toho regionu především pokud jde o soupeření těch dvou nejsilnějších velmocí, to znamená Ruska s nejdelší arktickou hranicí a Spojených států na druhé straně?

Jan Hornát, Institut mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Konkrétně Spojené státy v podstatě zaspaly. Když se podíváme na tu Obamovu administrativu, tak americké think-thanky, výzkumné instituce a tak dále tak varovaly, říkaly Arktida je něco, na co bysme se skutečně měli zaměřit, Kongres na to neschvaloval peníze ve smyslu budování například ledoborců a tak dále. Rusko už delší dobu tu svojí strategii plánuje, realizuje a tudíž je mnohem více napřed. Rusko buduje zejména kritickou infrastrukturu, která se týká budování námořních obchodních tras a tato infrastruktura samozřejmě v době míru bude sloužit obchodu, v době války nebo konfliktu by mohla sloužit samozřejmě k vojenským účelům. Takže Rusko buduje přístavy, přístavací plochy a tak dále, které samozřejmě ty ostatní a Spojené státy mají ve smyslu ano, jsou to věci, které v tuto chvíli nemusí sloužit k vojenským účelům, ale v případě konfliktu ano a tím pádem se startuje jakási spirála toho, že ostatní státy také reagují militarizací a vidíme to v podstatě i na tom, co říkal Mike Pompeo, že prostě ty finance do těch nových ledoborců a fokus americký bude směřovat tímto směrem.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Vy jste zmínil to mezinárodní právo, tam je to samozřejmě problematické, protože ty nároky se zužují směrem, pochopitelně směrem k severnímu pólu, zároveň ty argumenty jsou tam velmi často morfologií mořského dna, viz ten ruský nárok širší, než by odpovídal, ta běžná delimitace. Jaké největší otázky nebo jaké nejpálčivější otázky v této oblasti by mělo právě mezinárodní námořní právo vyřešit?

Jan Hornát, Institut mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak tu nejakutnější podle mého názoru je otázka vlastně definice těch pobřežních vod Ruska a zároveň i Kanady. Vlastně zajímavé na tom sporu ohledně toho mořského práva je, že Kanada a Rusko zastávají v podstatě dost podobnejch, dost podobný pohled na to, že vlastně vody v té Arktidě, které sousedí vlastně s jejich pevninou by měly být považovány za takzvané vnitřní vody a nikoliv za teritoriální vody a tím pádem vlastně tyto státy by měly mnohem větší pravomoce v tom, jak mohou regulovat obecně plavbu v těchto oblastech. Takže to je nejpálčivější otázka, která se týká různých článků, mluvím o mořském právu, ale je to něco, co přijde na přetřes jako první, tedy ohledně toho, jak se budou intepretovat, definovat vlastně tyto vědy.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Jan Hornát z katedry severoamerických studií **Fakulty sociálních věd**. Díky, že jste přišel do Horizontu.

Jan Hornát, Institut mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Děkuji za pozvání.

Sport a mýtus o sedavé společnosti

7.5.2019 Vesmír str. 30 Téma - Sport

Ondřej Špaček

„Češi se přestávají hýbat, změnit to chce projekt ‚Česko sportuje‘.“ Tímto titulkem u tiskové zprávy zahájil před šesti lety Český olympijský výbor ofenzivu proti úpadku „fyzické zdatnosti české společnosti“. Jakkoli je snaha rozpohybovat nejširší veřejnost bohulibá, teze o pasivní, sedavé společnosti je spíše mýtem než odrazem skutečnosti.

Podobně jako v jiných evropských zemích¹ empirická data hovoří spíše o nárůstu sportovní aktivity. Oproti dřívějšímu se však přesouvá z formálně organizovaného prostředí tradičních sportovních organizací do tržně řešeného prostoru individualizovaných či neformálních aktivit. Rozmach prodejen se sportovními potřebami, popularita outdoorových sportů, jako je cykloturistika či bruslení, nástup běžecké ligy nebo souboje fitness center o zákazníky ukazují, že podobná situace panuje i v české společnosti.²

Proč lidé sportují? Je lákavé to chápat jako formu náhrady za usedlý způsob života a pohybovou pasivitu, tedy téměř jako určitou fyziologicky vynucenou reakci těla, které baží po pohybu. Přes nepochybně negativní dopad, který má nízká pohybová aktivita na lidské tělo, je ale takové vysvětlení problematické.

Zaprvé se ukazuje, že genetickým nastavením je dospělý člověk disponován spíše k pasivitě a konzervování energie. Ostatně pokud by tomu tak nebylo, nemusely by programy sportovní politiky přesvědčovat lidi, aby více sportovali.³ Zadruhé srovnání různých společností či společenských skupin ukazuje, že rozšířenost sportovních a pohybových aktivit je dost různorodá, bez ohledu na to, jaké jiné fyzické zátěže jsou lidé vystaveni.

Porovnávat můžeme například skandinávské a jihoevropské země, společnosti v druhé polovině 20. století a dnes či zaměstnance v (nemanuálních) rutinních a odborných profesích. Lze u nich předpokládat relativně shodnou fyzickou zátěž v pracovním čase.

Přesto se míra sportovní a pohybové aktivity může výrazně lišit.

Jak tedy sport ve volném čase chápat?

V prvé řadě je to sociální činnost, která vychází z kultury dané společnosti. I pro sport platí, že jeho chápání, jeho podoba a významy s ním asociované i motivy účastníků jsou definovány sociálně.

Historické zakotvení představ o sportu

Sport je podmíněný historicky i geograficky.

Jeho současné volnočasové pojetí je výsledkem dlouhodobé sedimentace, vývoje i proměn několika výrazných evropských tradic. Na jedné straně je chápán jako zápas o vítězství podle předem definovaných a standardizovaných pravidel. Toto pojetí vychází především ze zápolení anglických elitních škol, které převedly

tradiční lidové soutěžní hry mezi vesnicemi v racionalizovanou soutěž.4 Neméně významným impulzem bylo založení novodobých olympijských her, které se umně opíralo o dobové zaujetí antickým Řeckem. Olympijské hry přinesly nemenší fascinaci individuálním vítězstvím, tentokrát převážně na úrovni jednotlivých atletů. Odlišné ideové kořeny současného sportování vycházejí z různých národních variant gymnastických tělovýchovných hnutí, která se formovala v průběhu 19. století, ať již šlo o německé Turnerské hnutí či o českou odpověď v podobě Sokola. Jejich hlavním motivem bylo především pěstování zdravého těla v kolektivně chápaném národním celku.

Mezi těmito proudy historicky panovalo napětí, provázely je střety a konflikty. Není se čemu divit. Zatímco ústřední myšlenkou sportovních soutěží je individuální výhra atleta či sportovního týmu, tělovýchovná hnutí směřují především k osvětě a sebezrovoji kolektivitu, přesněji národa. Postupem času se ale původní rozpory pod tíhou praxe spojily do dnešní nerozdělené, i když vnitřně poměrně nekonzistentní představy o sportu.

V současném volnočasovém sportování nalezneme ozvuky soutěžní i sebedisciplinační formy sportu. Mediálně všudypřítomný elitní sport nepochybně ovlivňuje volbu sportu ve volném čase, zároveň ale v posledních desetiletích získávají obrovskou oblibu nejrůznější formy sebekultivace a péče o vlastní tělo a zdraví. Zřetelně to dokládá popularita fitness center, běhání či cyklistiky. Na rozdíl od kolektivistických představ tělovýchovných hnutí z přelomu 19. a 20. století jsou však tyto aktivity výhradně individuální. Sokolské hnutí usilovalo prostřednictvím disciplinace lidských těl o zdraví „těla“ národa, dnes nám jde právě a jen o to naše tělo.

Šíření sportování

Sportovní praktiky se v posledních třiceti letech staly významnou částí volného času. Z menšinového fenoménu se stalo cosi, s čím má více či méně pravidelnou zkušenost značná část populace. Tento vývoj lze doložit třemi výzkumy české společnosti, které se mimo jiné zabývaly i otázkou trávení volného času.⁵ Zatímco v roce 1984 se alespoň někdy sportu věnovala pouze čtvrtina dospělé populace, v roce 2009 to bylo již celých 67 procent. Podobně i podíl těch, kteří sportují pravidelně alespoň jedenkrát týdně, se v tomto období zdvojnásobil.

Sportování se šíří napříč celou populací jako obecný způsob trávení volného času a česká společnost se tím nijak nevymyká z evropských trendů. Jedna z mála existujících studií zkoumající nárůst sportování v čase ukazuje, že zatímco v roce 1969 sportovalo ve Flandrech pouze 12 % respondentů, o dvacet let později jich bylo již 41 % a v roce 2009 dokonce 73 %.⁶

Chceme-li ale hlouběji porozumět tomuto trendu, musíme ho analyticky rozdělit.

Výsledné posuny mohou být způsobeny několika časově podmíněnými efekty. V první řadě lze uvažovat o celkové proměně společenského prostředí. Společenská atmosféra, média, ale například i sportovní a zdravotní politika mohou více podpořit sportování napříč populací a míra sportování tím roste. Druhý, tzv. kohortní vliv vysvětluje nárůst sportovní participace generační obměnou. V populaci je prostě víc později narozených, pro něž je sportování mnohem samozřejmějším způsobem trávení volného času.⁷ Kohortní analýza rozplétá oba tyto vlivy a přináší na první pohled nesamozřejmý výsledek. Je však zcela v souladu s podobnými analýzami z jiných evropských zemí.⁸ To, co průřezové výzkumy v jednom časovém okamžiku považují za efekt věku (starší lidé mají z fyziologických důvodů nižší tendenci sportovat), je z velké části kulturně podmíněný dopad generační změny. Ve 20. století měla každá mladší generace podstatně větší tendenci v dospělosti sportovat než ty předchozí, bez ohledu na aktuální biologický věk. Například mezi čtyřicátníky v osmdesátých letech pravidelně sportoval pouze každý desátý, v roce 2009 to byl již každý třetí.

Mezinárodní rozdíly

Význam generační obměny tak odpovídá východiskům sociologického studia sportu – totiž že sportování je bezprostředně spjata s kulturou dané společnosti a nelze ho od v mezinárodních srovnávacích výzkumech.⁹ Zatímco ve Finsku či Švédsku sportuje alespoň někdy přes 90 procent populace, v Portugalsku či Maďarsku tak činí pouze třetina. Jednotlivé státy se přitom neliší jen v celkové míře účasti na sportovních aktivitách, ale i v tom, jak rovnoměrně jsou tyto aktivity rozšířeny v populaci. V některých zemích panuje výrazný rozdíl v míře sportování mužů a žen (Španělsko, Řecko), starších a mladších (Litva, Lotyšsko) či vzdělanějších a méně vzdělaných (Velká Británie, Polsko); v jiných jsou tyto rozdíly spíše neznatelné (skandinávské země).

V české společnosti je obzvláště významný vliv sociálního statusu, který lze dobře zachytit dosaženým vzděláním. Sport je mnohem častěji náplní volného času vyšších tříd, bez ohledu na to, zda sledujeme situaci

dnes, či před rokem 1989. To otevírá řadu dalších témat, která již přesahují význam samotné sociologie sportu a která souvisejí s mechanismy sociálních nerovností, jejich dopadů i reprodukce. I

Mgr. et Mgr. Ondřej Špaček, Ph. D., (*1983) vystudoval sociologii na **Fakultě sociálních věd** UK. V současné době působí na Fakultě humanitních studií UK, kde se věnuje problematice sociálních nerovností, sociologii spotřeby, vkusu a kulturnímu kapitálu.

1) Srovnaj Smith A., Green K., Roberts K.: Sports Participation and the 'Obesity/Health Crisis' Reflections on the Case of Young People in England. *International Review for the Sociology of Sport* 39, 457–464, 2004/4.

2) Tento text vychází z disertační práce Špaček O.: Sportování a česká společnost: zdroje rozdílů ve sportovní participaci. Disertační práce. Katedra sociologie, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy, 2014.

3) Engström L.: Social change and physical activity. *Scandinavian Journal of Food & Nutrition* 48, 108–113, 2004/3.

4) Sérii působivých studií k tomuto tématu představuje Elias N., Dunning E.: *Quest for Excitement: Sport and Leisure in the Civilizing Process*. Oxford, Basil Blackwell 1986.

5) Datovou oporu představují rozsáhlá dotazníková šetření z let 1984, 1991 a 2009 (Třídní a sociální struktura 1984, Transformace sociální struktury 1991 a Třídní struktura a sociální mobilita 2009). Data jsou dostupná v Českém sociálněvědním datovém archivu Sociologického ústavu AV ČR.

6) Scheerder a Vos 2011.

7) Pro úplnost lze dodat, že v rámci kohortní analýzy bychom měli pracovat i s možným efektem věku, tedy situací, kdy rostoucí participace není důsledkem nástupu mladších generací, ale přímo jej způsobuje stárnutí jednotlivců (jde o tzv. problém age-cohortperiod a v detailu o něm pojednává např. Norval D. Glenn). V kontextu sportovní participace ale není příliš důvodů domnívat se, že by rostoucí věk vedl k vyšší tendenci sportovat.

8) Např. Breuer Ch., Wicker P.: Decreasing Sports Activity With Increasing Age? Findings From a 20-year Longitudinal and Cohort Sequence Analysis. *Research Quarterly for Exercise and Sport* 80, 22–31, 2009/1.

9) Viz např. Hartmann-Tews I.: Social stratification in sport and policy in the European Union. *European Journal for Sport and Society* 3, 109–124, 2006/2.

Foto autor| Snímek Ben Skála, Benfoto, CCA SA 4.0

Foto autor| Grafy autor, data viz v poznámce 5

Foto popis| Míra sportování v České republice, 1984–2009.

Foto popis| Formy sportování spojené s organizovanou modernitou 1. poloviny 20. století nacházejí v kontextu současného individualizovaného sportu rozpačitou odezvu. Všesokolský slet r. 2018.

Foto popis| Míra sportování podle věku v letech 1984, 1991 a 2009. Přerušovaná čára označuje trajektorii jednotlivých kohort (vyznačeny generace narozené ve třicátých, čtyřicátých a padesátých letech).

Otevřený rasismus, nebo záchrana kultury? Nejsme neonacisté, hlásají čeští identitáři

7.5.2019 lidovky.cz str. 00 Zprávy / Domov

Lidovky.cz, Michal Bernáth

Kolem hospodského stolu sedí skupinka lidí nad orosenými püllitry s pivem. „Kultura se jednoznačně odvíjí od etnika, ať chceme nebo ne,“ vykládá devěťadvacetiletý Ladislav Havlíček a pokračuje. „Je to podle mě determinované i geneticky. Ve společnosti existuje určitá míra toho, kolik v ní ještě může být migrantů. Kdybych se přestěhoval do střední Asie, třeba do Číny, tak nikdy tu kulturu nepřijmu tak čistě a bezprostředně jako člověk, co se tam narodil.“

Takto debatují lidé z české pobočky hnutí Generace Identity. Pokud vám identitářské hnutí nic neříká, není se příliš čemu divit. Jeho kořeny jsou totiž hlavně v zahraničí, především ve francouzské radikálně pravicové scéně. Sami identitáři rádi zdůrazňují, že navazují na takzvanou novou pravici, což bylo hnutí ze šedesátých let reagující na vzestup levicových proudů. Později na něj navázala hnutí ve východním Německu nebo v Rakousku, která používají stejný grafický manuál – písmeno lambda v kruhu ve žlutočerném provedení. Právě rakouské identitářní hnutí se nedávno stalo ve své zemi objektem zájmu.

Ukázalo se totiž, že Brenton Tarrant, který v půlce března vystřílel mešitu na Novém Zélandu, poslal v minulosti na osobní účet šéfa rakouského hnutí Martina Sellnera dar ve výši v přepočtu asi 40 tisíc korun. Rakouské úřady nyní řeší, zda hnutí zakázat. Sám Sellner přiznal, že v minulosti na neonacistické scéně aktivně působil. Názorově se od ní ale prý později vzdálil

Jedním z účastníků debaty v podniku nedaleko Staroměstského náměstí v Praze je jednatřicetiletý Adam Berčík, zřejmě nejviditelnější postava mezi českými identitáři. Jeho cesta ke Generaci Identity je svým způsobem modelová.

Adam Berčík, zřejmě nejviditelnější postava mezi českými identitáři.

„Asi od dvanácti let jsem se pohyboval v nacionalistickém prostředí. Takže jsem se ocitl uvnitř subkultury skinheads. Jiná varianta tu tehdy okolo roku 2000 vlastně nebyla. O identitářské skupině se nám tu tehdy ještě ani nesnilo,“ vypráví Berčík, jeden z otců zakladatelů českých identitářů.

Co je ale vlastně jádrem přesvědčení identitářského hnutí? Podle odborníka na extremismus Jana Charváta z katedry politologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy jsou to především tradicionalistické a fašizující tendence, které staví na první místo národ, jenž je etnicky „čistý“ a nemísí se s ostatními. Srovnání s čistokrevným rasismem se však identitáři sverpě brání, jde prý naopak o zachování výjimečnosti každé kultury a etnika.

„My bychom výměnu obyvatelstva neviděli rádi vůbec,“ říká k tomu Ladislav, dodává ale, že k míšení kultur dnes dochází ve velkém. „Což je podle nás velká škoda, když totiž jedete do zahraničí, jedete tam za něčím speciálním, co doma nenajdete. Nepojedete tam, abyste viděl to, co máte v Praze. Hromadné míšení je v tomto směru tedy špatně,“ myslí si devěťadvacetiletý muž.

Znak identitářů.

Takováto obrana blíže nespecifikované evropské kultury je podle Jana Charváta ale docela rafinovaným argumentačním trikem. „Je to sofistikovaný způsob, jak pracovat s rasismem, ale přitom o rasismus nemluvit. Vyplyvá z toho vlastně prohlášení: ‚Jsme rasisté, ale nechceme to říct nahlas,‘“ vysvětluje politolog specializující se na extremismus. Ve svých textech a prohlášeních, které česká Generace Identity publikuje na svém webu, podle Charváta explicitní rasismus obchází, dá se z něj ale prý jasně vyčíst, že jsou třeba proti smíšeným manželstvím.

I přes to, že migrace je v posledních letech horkým tématem v celé Evropě, nedá se hovořit o žádném strmém vzestupu zájmu o českou Generaci Identity. Podle Berčíka se o činnost jeho hnutí, kterou označuje jako osvětovou, zajímá více lidí. Ve veřejném prostoru je to ale jinak. „Z hlediska veřejných aktivit je to horší, než to bývalo třeba před dvěma lety. Nedokážu říct specifický důvod, proč tomu tak je,“ říká nejviditelnější tvář tuzemských identitářů. K rozsáhlým veřejným aktivitám ostatně hnutí ani nemá kapacitu. Peníze z Ruska

Podle odborníků na extremismus se počet členů hnutí v Česku pohybuje okolo třiceti, podle identitářů samotných je to neurčitě několik desítek. Na akce, které pořádají, ale prý dorazí i stovka lidí. Na facebookovém profilu, který firma Marka Zuckeberga zrušila, v únoru letošního roku měli až devět tisíc sledujících. V současném stavu ale nemají šanci prorazit ani politicky, a jak sami tvrdí, takové ambice ani nemají.

„Vliv na společnost je nulový. Členové stárnou a aktivismus je ubíjí. Je to totiž strašně těžké, z našich výzkumů vyplývá, že aktivismus na plno můžete dělat tři až čtyři roky, pak si musíte dát pár let pauzu,“ popisuje Charvát. Také ale podotýká, že díky typickým žlutočerným vlajkám je Generace Identity na spoustě demonstracích dobře vidět. Vlajek je ale pravidelně jen pár.

Nízký personální stav se projevuje i po finanční stránce. Vzhledem k tomu, že žije čistě z příspěvků členů a sympatizantů, nemůže si větší akce dovolit. Za hranicemi je to ale občas jinak. „V zahraničí tyto proudy, pokud jsou masovější, často platí peníze z Ruska. U nás jsou ale tak zanedbatelní, že se nevyplatí nikomu je financovat,“ tvrdí politolog Charvát.

„Jsou to zkrátka aktivisté. Autenticita jim rozhodně nechybí. Většina krajní pravice skutečně věří tomu, co dělá. Že rasa hraje klíčovou roli a že si lidé nejsou rovni. A že by tu měli vládnout ideálně oni,“ uzavírá expert na extremismus.

URL| https://www.lidovky.cz/domov/miseni-kultur-je-spatne-zni-jedna-z-tezi-identitaru-srovnani-s-cistokrevnym-rasismem-se-brani.A190506_135800_In_domov_vag

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

lidovky.cz

Česko vidím čtvero očima

7.5.2019 Lidové noviny str. 09 Kultura
PAVEL VOKATÝ

Když se před nedávnem rozdávaly ceny za nejkrásnější české knihy, její abecedář ABCZ aneb H jako Havel získal první místo mezi učebnicemi. Denisa Šedivá jej psala několik let jako jakousi vlastní psychoterapii a ohlédnutí za domovem během života v Bruselu.

* LN Jak vznikl nápad napsat českoanglický ilustrovaný abecedář? A jak dlouho vznikal?

Vše souvisí s mým dlouhodobým pobytem v zahraničí. Začalo se mi stýskat, abecedář tedy fungoval jako jakási psychoterapie, vracela jsem se na místa, která mi chyběla, připomínala jsem si osobnosti, vyhledávala jsem všechno české. Abecedář jsem také původně začala dělat pro své děti. Aby věděly, kde je jejich domov. Projekt se nakonec rozrostl, pracovali jsme na něm čtyři roky. A knížka není pouze pro děti. Je to pokus zachytit českou kulturní identitu. Skládačka obrázků, vzpomínek a trochu i představ.

* LN Které heslo vám dalo nejvíc zabrat?

Exil a emigrace. Velmi citlivé heslo, zejména v českém kontextu, a jasné definice neexistují. Kde je hranice, kdy byl někdo vyhoštěn a stal se exulantem a kdy odešel do emigrace vlastně dobrovolně, protože byl ve své zemi omezován? Obtížná byla také historická hesla. Je téměř nemožné se ve zkratce a s nadhledem vyrovnat s bolavými místy naší minulosti. A asi nejcitlivější heslo bylo W jako Waldes. Je pro mě nepochopitelným příkladem dějinné nespravedlnosti, nedostatečného vyrovnání se s minulostí. Majetek židovského továrníka byl nejdříve arizován a posléze znárodněn. Po roce 1989 bylo žádosti potomků o navrácení vyhověno pouze částečně, protože stát vlastně majetek zabavil naposled Němcům.

* LN Narazila jste na nějaké české specifikum, které je pro cizince nesdělitelné?

Myslím, že s trochou snahy je sdělitelné vlastně všechno. Ale samozřejmě jsme narazili na překladatelské oříšky, například fenomén trampingu. Pokud použijete termín v angličtině, znamená to sice tuláka, ale spíše bezdomovce, někoho na okraji společnosti. Nakonec jsme se shodli na překladu outdoorsmen. Nebo jak přeložíte chlebiček, český vynález? Skončili jsme u open sandwich. Co si ale myslím, že má velkou hodnotu – a nakonec nejen pro cizince –, je třeba velmi osobní popis důsledků podpisu Charty 77 na příkladu spisovatele Tomáše Pěkného nebo sugestivní otázky u znárodnění či železné opony. Lidé z dlouhodobě fungujících demokracií jsou vlastně trochu šokováni. Najednou si to představí sami na sobě.

* LN V knize se objevuje také Havlův Pižďuch. Jak ten se překládá do angličtiny?

To bylo celkem jednoduché. Havlova knížka byla přeložena do angličtiny a vyšla v roce 2003 v nakladatelství Meander. Takže jsme pouze přejali překlad Laury Conway a Ivy Pecháčkové. Pižh'duk.

* LN Když už jsme u Havla, jak se dostal na obálku knihy? A proč je u něj mravenec?

Václav Havel je pro mě symbolem hodnot, které se vlastně dnes příliš nenosí – nebo pouze po chladném kalkulu. Základních hodnot chování člověka k člověku a demokratických hodnot ve společnosti. Proto je pojmenovaná po něm. No a mravenec na obálce? Odskočil si od těžké práce u F. Je to Ferda a staví tam funkcionalistickou vilu. Na obálku se dostal náhodou. Nechtěli jsme tam výraznou ilustraci, rozhodli jsme se dát vyniknout typografii a skvěle fungujícímu názvu. Ale může být symbolem až mravenčí práce za celou knížkou. Nebo naší snahy o nadhled, někdy až surrealistický.

* LN Musela jste se jako manželka českého velvyslance při NATO Jiřího Šedivého u některých hesel krotit?

Ne. Nemám důvod obávat se vyslovit nahlas to, co považuji za správné. Manžel mě v tom plně podporuje. Knížka je toho vyjádřením. Je protkaná hodnotami. Čtenář si mě vlastně může přečíst. V žertu jsem si říkala, že by si každý politik měl udělat své ABCZ. Moc by mě to zajímalo.

* LN Změnil nějak dlouhodobý život v cizině váš pohled na Česko?

Ano, asi ano. Člověk skutečně slovy Milana Kundery získá čtvero očí, nahlédne jinak na svou zem, s odstupem. A možná i proto se v knížce nebijeme v prsa a neříkáme, že jsme nejlepší. Snažím se jen vysvětlit, proč jsme takoví, jací jsme, máme celkem nedávné a dosud nezhojené šrámy na duši. Nemluvíme o těžkém českém údělu, nejsem fatalista. Ale vnímám nás jako nedospělou, možná pubertální demokracii se všemi výkyvy, které k tomu patří. Silným faktorem je podle mého jakási úzkost, strach z neznámého a naopak slepá důvěra k někomu, kdo nás strachů zbaví. Ale to musíme přece sami, jsou to naše úzkosti. Došla jsem až tak daleko, že mluvím o železné oponě v našich myslích, jako o dědictví nedávné totality. S tou musíme bojovat celý život. Nemáme se přece špatně. Jen relativní ekonomické uspokojení zastíňuje to, z čeho vlastně vyrůstá. A to je demokratický stát založený na určitých hodnotách. A hlavně žijeme ve svobodě. Nemáme se čeho bát. Na to zapomínáme.

* LN Jak se v Bruselu vychovávají české děti?

V létě to bude sedm let, co v Bruselu žijeme. Dceru jsme si tam odvezli šestiměsíční, syn se tam narodil. Obě děti chodí do belgické frankofonní školy v sousedství. Jsou bilingvní. Doma s nimi mluvíme česky, mezi sebou mluví spíš česky, občas francouzsky. Ve školce jsou v multikulturním prostředí. Berou to jako samozřejmost. Nasávají přirozeně další jazyky a zvyky jiných kultur. Stávají se dětmi třetí kultury, dětmi, které vyrůstají mimo kulturu svých rodičů. Mohou mít později obtíže s vlastním zařazením. Kam vlastně patří? A kde je jejich domov? Knížkou jsem se snažila dětem pomoci. Uvidíme, jaký bude výsledek.

* LN Abecedář vyhrál první cenu v kategorii učebnice v soutěži Nejkrásnější české knihy roku 2018. Sedí ta kategorie? Kam byste ji zařadila vy?

Myslím, že knížka je na pomezí více kategorií. Nebylo naší ambicí, aby byla učebnicí. Ale samozřejmě jsme rádi. Možná že třeba v českých školách v zahraničí tak skutečně poslouží.

* LN Výraznou součástí knihy jsou vektorové ilustrace Adama Macháčka ze studia 20YY Designers. Grafiku dělal jeho kolega Sébastien Bohner. Proč jste si vybrala právě je?

S Adamem a Sébastienem máme za sebou úspěšnou publikaci *My a jóga aneb klidná cesta k mateřství*, která byla v roce 2013 oceněna jako nejkrásnější česká kniha v téže kategorii. Takže mě nenapadlo uvažovat o nikom jiném. Adam není pouze ilustrátor a grafik, ale velice podnětný obsahový rádce. Navíc je v podobné situaci. Vychovává syna v zahraničí.

* LN Vy žijete v Bruselu, Macháček v San Francisku a Bohner v Curychu. Viděli jste se vůbec během vzniku knihy?

Ne. Naši spolupráci vlastně považuji za malý zázrak. Všechno jsme vyřizovali maily a dovedete si představit, kolik jich bylo. Občas jsme také sáhli po Skypu.

* LN Co bude s abecedářem teď? Jaké s ním máte další plány?

Nyní jsme ve fázi, kterou jsem si pro sebe nazvala testovací. Abecedář žije, dělám různé prezentace, chystám workshop pro děti, cestu do Ameriky. Čekám, jak budou čtenáři reagovat. Knižka má obrovský potenciál. Už teď mám poptávky po omalovánkách, pexesu, dají se udělat další překlady, dokonce mohou podle podobného postupu vzniknout knížky o jiných zemích. Samozřejmě by je musel dělat někdo místní. Třeba Sébastien o Švýcarsku.

* LN Nedá mi to se nezeptat také na cenu. Publikace se v Česku prodává za 790 korun, což mi přijde za černobílou knížku pro děti dost. Nebojíte se, že zůstane na pultech knihkupectví?

Nebojím. Za knížkou je obrovské množství práce. Je na krásném papíře, v netypické vazbě, doplněná výborným anglickým překladem Roberta Russella. Vnímám ji jako objekt. Bude krásná i opotřebovaná, možná ještě krásnější. Vybízí k interaktivitě, ke společnému času prarodičů, rodičů a dětí, nabízí možnosti k předání vzpomínek, k zamyšlení. Myslím, že její skutečná hodnota je vlastně mnohem vyšší.

Václav Havel je pro mě symbolem hodnot, které se dnes už příliš nenesí – nebo pouze po chladném kalkulu

Denisa Šedivá Vystudovala **Fakultu sociálních věd** Univerzity Karlovy a Middlesex University v Londýně. Pracovala pro organizaci Člověk v tísni, Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, připravovala předsednictví ČR v Radě EU, podílela se na založení Evropského institutu odkazu Šoa. Jako PR konzultantka spolupracovala s Divadlem bratří Formanů či Plzní 2015 – Evropským hlavním městem kultury. Roku 2013 vydala knihu *My a jóga aneb Klidná cesta k mateřství* (Nejkrásnější česká kniha 2013 v oblasti učebnic). Od roku 2012 žije v Belgii. Učí jógu. Je manželkou českého velvyslance při NATO Jiřího Šedivého.

Foto autor| FOTO 1× DÁŠA KNEŘOVÁ A 2× ADÉLA WALDHAUSEROVÁ

Foto popis| Masaryk na motorce. Každé písmeno abecedy uvádí krátký surrealistický text, jímž chce Denisa Šedivá představit české reálie. Masaryk tak uhání na motorce na Moravu (vpravo nahoře) a sametka hledí ze sirek na skleněnou lahev v síťovce (vpravo dole).

Zkážeme Západ tak, až bude smrdět I.: Vývoj neomarxismu na Západě

7.5.2019 pravdive.eu str. 00

Podstatou západní „kulturní revoluce“ („kontrakultury“, „sexuální revoluce“) let šedesátých byl útok na anticko-křesťanské základy západní kultury — především na filosoficko-antropologické chápání člověka potažmo na instituce manželství, rodiny, rodičovství, výchovy a vzdělávání, na hodnoty založené na rovnováze individuální svobody a odpovědnosti člověka.

ČÁST 1

Vývoj neomarxismu na Západě

„Kulturní revoluce“ [1] destabilizující kulturu jako civilizační základ vzešla z paralelního i symbiotického působení dvou západních sociálních sil — radikálně levicové politické ideologie a politizujícího destruktivního „antiumění“, podporovaných zvenčí ještě sovětskou vlivovou agenturou. Pro pochopení síly první je třeba vrátit se až do let dvacátých a třicátých.

Selhání a ožívování revolučního marxismu

Když se po první světové válce ukázalo, že západním marxistickým (komunistickým) revolucionářům se nepodaří úspěšně napodobit bolševickou revoluci v Rusku, začali někteří z nich uvažovat — ať již byli či nebyli prostřednictvím tzv. Třetí internacionály (Kominterny) napojeni na Sovětský svaz [2] — o nových interpretacích marxismu a nových cestách revoluce. [3] Pozoruhodný vliv získala židovsko-německá skupina marxistických teoretiků, [4] jejíž intelektuální činnost se v padesátých a šedesátých letech stala jedním z pilířů „kulturní revoluce“ na Západě a později spoluutvářela tzv. postmoderní paradigma, které ovládlo západní humanitní a sociální vědy. Vzhledem k podílu této skupiny na celkovém charakteru a étosu „kulturní revoluce“ šedesátých a následujících let, jakož i k částečnému propojení s americkou kontrakulturou, bude dále představena podrobněji. [5]

V původně „revolučně nadějném“ Německu na Univerzitě J. W. Goetheho ve Frankfurtu byl v roce 1924 založen Ústav pro sociální výzkum (Institut für Sozialforschung), později známý jako Frankfurtská škola. Komunističtí a marxističtí „sociální badatelé“ tj. filosofové a sociologové, kteří zde působili, si v souladu se zadáním donátorů Ústavu [6] mj. předsevzali zjistit, proč komunistická revoluce na Západě selhala a (vy)nalézt nové revoluční impulsy, v čemž jim měl pomoci také jejich výzkum uskutečňovaný v Sovětském svazu.

Frankfurtští se od počátku třicátých let (kdy „staré marxisty“ nahradili „noví marxisté“) — pod vedením filosofa Maxe Horkheimera, jehož nejdůležitějšími spolupracovníky byli sociolog Erich Fromm (do roku 1939), filosof Herbert Marcuse a filosof a hudební teoretik Theodor Wiesengrund Adorno — stali vlivnými, byť nikoli jedinými intelektuálními radikály zabývajícími se teoreticky rozpoutáním komunistické resp. (anti)kulturní revoluce na Západě. [7]

Proč komunistická revoluce inspirovaná židovsko-německým filosofem a politickým revolucionářem Karlem Marxem na Západě selhala?

Ekonomická situace dělníků, kteří měli být podle teorie Marxe a jeho spolupracovníků nositeli revolučního étosu, se zde — vlivem sociální politiky a technologického rozvoje — postupně zlepšovala, primitivní bezohledný kapitalismus 19. století byl reformován. Poptávka zaměstnavatelů po odborné kvalifikaci dělníků a s ní spojený nárůst výše mezd se současným zaváděním programů sociálního zabezpečení pacifikovaly a rozdělily marxistické socialisty na tradiční revolucionáře a umírněnější reformisty („zrádce revoluce“).

Od poslední čtvrtiny 19. století zde rovněž byla a úspěšně působila široce akceptovaná politická filosofie vycházející ze sociální nauky římskokatolické církve (odmítající sobecký individualistický liberalismus i otupující kolektivistický socialismus), z níž byla později odvozena tzv. křesťanská demokracie resp. křesťansko-demokratické politické strany. [8]

Kromě toho byl zastaven pokus o vývoz bolševické/komunistické revoluce na západ ať již přímou cestou sovětské expanze vpádem do Polska v roce 1919 zastavené polským vojenským vítězstvím — tzv. zázrakem na řece Visle, nebo nepřímo podporou revolučních sil ve španělské občanské válce ukončené počátkem roku 1939 vítězstvím protirepublikánské resp. antikomunistické fronty v čele s generálem Franciscem Frankem. [9]

Z hlediska původní koncepce marxistické revoluce už nebylo možné počítat s proletariátem neboli „vykořisťovaným dělnictvem“, jehož materiální životní úroveň se na Západě zvyšovala, jako s revoluční silou — potenciál pramenící z bídy a beznaděje se zdál být pro revoluční marxisty ztracen. Tuto situaci zásadně nezvrátila ani světová hospodářská krize ve třicátých letech, ani druhá světová válka.

Po druhé světové válce sice „umírnění“ socialisté (ti, co přijali za svou roli demokratických socialistů či sociálních demokratů v politickém systému liberální pluralitní demokracie) [10], kteří usilovali o centralizaci řízení ekonomiky, zestátnování výroby a maximalizaci ekonomické rovnosti parlamentní cestou, získali politický vliv, ale brzy o své pozice ve svobodných volbách zase přišli právě v důsledku této své politiky. [11] Byli nuceni

ustoupit od principu omezování/likvidování soukromého vlastnictví a podnikání k politice maximalizování sociálního státu (rozvoje tzv. státu blahobytu), v poválečném prosperujícím systému měli šanci získávat politické preference pouze tlakem na zvyšování mezd a zdaňování bohatých či rozmanitými sociálními programy, nikoli požadavkem zásadní systémové změny. Zbořit „starý zkažený svět“ a v souladu s revolučním étosem od něho „osvobodit lid“ (včetně těch, kdo o takovéto „osvobození“ nestojí) zajištěním „nové spravedlnosti“ a „nové životní kvality“ prostřednictvím dělnické vzpoury, uzurpování absolutní moci a oloupení majetných, jako v bolševickém Rusku, již nebylo možné.

Poznámky pod čarou:

[1] Souhrnný popis vývoje „kulturní revoluce“ ve Spojených státech z křesťansko-konzervativního hlediska — KIMBALL, Roger: *The Long March. How the Cultural Revolution of the 1960 Changed America*. Encounter Books, New York — London 2000 (k fenoménu a kontextu kulturní revoluce viz zvláště první kapitola „What is a Cultural Revolution?“ — s. 3–36). Souhrnný popis „kontrakultury“ šedesátých let ve Spojených státech a na Západě z anarchisticko-progresivistického hlediska — ROSZAK, Theodore: *The Making of Counterculture: Reflections on the Technocratic Society and Its Youthful Opposition*. University of California Press, 1995 (první vydání 1969, české vydání — *Zrod kontrakultury. Úvahy o technokratické společnosti a mládeži v opozici*. Malvern, Praha 2015.)

[2] Diverzní činnost Komunistické internacionály resp. Kominterny na Západě je všeobecně známá, ale vzhledem k nedostupnosti sovětských archiválií uložených v Rusku nebyla odhalena v plném rozsahu. I dostupné zdroje však nepochybně prokazují její zločinný charakter. Viz např. HAYNES, John Earle: *Secret Cables of the Comintern, 1933-1943*. With Fridrikh Igorevich Firsov and Harvey Klehr. Yale University Press, New Haven 2014.

[3] K tématu např. — MURAVCHIK, Joshua: *Nebe na zemi. Vzestup a pád socialismu*. BB art, Praha 2003; KOLAKOWSKI, Leszek: *Glównie nurty marksizmu II, III*; GIDDENS, Anthony: *Třetí cesta a její kritici*. Mladá fronta, Praha 2004; MAREŠ, František: *Dialektický materialism. Vlajka*, Praha 1937; MAREŠ, František: *Socialism a komunism v moderním hnutí sociálním: ideje a taktika*. A. Svěcený, Praha 1926; MACEK, Josef: *Socialismus*. Státní nakladatelství, Praha 1925.

[4] V roce 1923 byla v Německu uspořádána konference pod názvem *Erste Marxistische Arbeitswoche* (První marxistický týden práce) svolaná a financovaná mladým aktivním marxistou ze zámožné židovské rodiny Felixem Weilem. Na konferenci se diskutovalo o příčinách neúspěchů marxistické revoluce, řešení současných krizových situací, nových metodách boje a organizaci sociálních výzkumů.

[5] K dějinám Frankfurtské školy období 1923-1969 a uskutečňování jejího programu ve Spolkové republice Německo — VALENTA, Martin: *Revoluce na pořadu dne*. Univerzita Karlova — **Fakulta sociálních věd** — Institut mezinárodních studií, Praha 2011.

[6] Marxistické zaměření bylo oficiálním zadáním činnosti autonomního ústavu frankfurtské univerzity, jehož vznik inicioval a finančně podporoval syn zámožného židovského podnikatele mladý marxista Felix Weil, se souhlasem svého otce, který byl váženým občanem Frankfurtu a mecenášem univerzity. Viz např. VALENTA, s. 45-47.

[7] Z dalších „inovátorů marxismu“ připomeňme filosofa maďarského původu György Lukacse s jeho přesvědčením o nutnosti vymýtit křesťanské základy Západu, italské komunisty Antonia Gramsciho a Altiera Spinelliho s jejich teoriemi antikřesťanské „kulturní revoluce“ v prvním případě a „evropské socialistické pseudofederace“ ve druhém případě, nebo značný vliv partnerského páru francouzských „kulturně-revolučních“ nihilistů Jean Paul Sartra a Simone de Beauvoirové.

[8] K sociální nauce římskokatolické církve — *Sociální encykliky (1891–1991)*, Zvon, Praha 1996; *Kompendium sociální nauky církve, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2008*. Zásadní roli v etablování katolické sociální nauky sehráli německý biskup Wilhelm von Keteler a německá politická strana Deutsche Zentrumspartei (Německá strana Centrum) — existující v letech 1870–1933.

[9] NOWAK, Andrzej: *Ojczyzna ocalona. Wojna sowiecko-polska 1919–1920*. Biały Kruk, Krakow 2010. ROMERSTEIN, Herbert: *Heroic Victims: Stalin's Foreign Legion in the Spanish Civil War*. Council for the Defense of Freedom, Washington 1994.

[10] Co se týče Československa po druhé světové válce, nelze o českých socialistických stranách hovořit — v intencích slova umírnění — ani jako o demokratických socialistech ani jako o sociálních demokratech. Politický systém tzv. lidové demokracie nastolený vládnoucí koalici, tedy tzv. Národní frontou, nebyl demokratický v politickém slova smyslu, protože zakázal opozici, zrušil dělbu státní moci, znemožnil svobodu tisku i svobodné volby do zákonodárných orgánů.

[11] Výstižným příkladem je situace ve Velké Británii po druhé světové válce, kde v parlamentních volbách zvítězila Labour Party a začala uskutečňovat socialistickou vizi, ale její způsoby a výsledky vyplývající ze socialistického programu vedly v následujících letech k její volební porážce.

URL| <http://pravdive.eu/news/116508/zkazime-zapad-tak-az-bude-smrdet-i-vyvoj-neomarxismu-na-zapade>

Zrcadlo společnosti

7.5.2019 Vesmír str. 32 Téma - Sport

Dino Numerato

Sport odráží vlastnosti a změny současných společností. Tedy společností globálních, medializovaných, digitalizovaných i společností spotřeby. Ale sport naopak také představuje jednu z „arén“, která společenské změny vyvolává.

Už je to tři roky, co si hráči amerického fotbalu začali klekat při hymně před zápasy Národní fotbalové ligy. Činili tak na protest proti vlně policejního násilí proti afroamerické komunitě ve Spojených státech. Chtěli tak využít mediální pozornosti, jež je populární lize věnována, a upozornit na problém rasismu a diskriminace.

K tématu se vyjádřil i americký prezident Donald Trump – proti gestu hráčů amerického fotbalu, které podpořila řada dalších nejen sportovních celebrit, se vulgárně postavil. Ze sportovní iniciativy se stalo téma společenské a politické.

Kontroverze klečících hráčů amerického fotbalu věrně ilustruje pozici sportu v současných společnostech. Vypovídá o tom, že na sport nelze nahlížet jen jako na volnočasovou aktivitu, koníček a zábavu, ale také jako na společensky potenciálně vážnou a závažnou aktivitu. Sport nevypovídá jen o výsledcích, výkonech, rekordech, sportovních celebritách, jejich osobních životech a skandálech, ale je potenciálně spjatý s politickým, sociálním, ekonomickým a kulturním děním.

Porozumění současnému sportu může tedy přispět k porozumění současným společnostem. Proto není divu, že sport představuje důležitý předmět studia sociálních věd. Jak naznačuje gesto klečících hráčů, je-li otázka rasismu otevřená v americké veřejné debatě, proniká i do sportu. S jistou mírou zjednodušení můžeme říci, že sport je zrcadlem společnosti. Do sportu se promítají společenská témata nerovnosti, rasismu a diskriminace, ale i jiné charakteristiky současných společností.

Sport globální

Současný sport, podobně jako současné společnosti, je globální. Má globální dosah, je světem, v němž se zkracují vzdálenosti a v němž se zrychluje čas. Ať už je praktikován kdekoli, velmi pravděpodobně bude přímo či nepřímo propojovat různá místa planety. Optikou teorie globalizace antropologa Arjuna Appaduraie můžeme i ve sportu pozorovat její migrační, technologické, ekonomické, ideologické a mediální dimenze.

Globální povaha sportu tkví v globálním pohybu sportovců, trenérů, diváků a funkcionářů. Národní hranice evidentně přestávají hrát zásadní roli. Migraci v globálním světě věrně ilustruje příklad původem srbského trenéra Bory Milutinoviće, který za svoji kariéru vedl devět různých národních týmů. Čeští hokejisté zase nastupují v utkáních severoamerické NHL nebo ruské KHL, brazilští fotbalisté hrají za druholigové české týmy. Jihoameričtí fotbalisté mohou v českých týmech krátkodobě hostovat díky snahám globálně působících hráčských agentů, kteří doufají, že se hráči prosadí, že jejich tržní cena stoupne a že budou moci zhodnotit investice prodejem hráče do fotbalově atraktivnějších zemí.

V globálním sportu můžeme pozorovat toky finančního kapitálu. Prodej hrnečků s logem Manchester United ve Vietnamu posiluje zisky vlastníka klubu, který může s akciemi obchodovat na newyorské burze. Katarským státem financovaná Qatar Investment Authority může investovat do sponzoringu a vlastnictví fotbalových klubů v Evropě – jako v případě FC Barcelona a Paris Saint Germain (obr. 1).

Na danou investici nelze nahlížet jen jako na ryze finanční, ale také jako na investici ideologickou, která je součástí širší „soft power“ strategie v rámci mezinárodních vztahů. Katarské vklady do sportu, jejichž součástí

je nadcházející Mistrovství světa v Kataru v roce 2022, mají podobný ideologický význam jako katarské globální investice do Qatar Airlines nebo do televizního kanálu Al-Džazíra. Abychom nechodili pro příklady geograficky příliš daleko, můžeme se podívat na zájmy čínské společnosti CEFC, která získala roku 2015 majoritní vlastnický podíl v klubu SK Slavia Praha. Že má sport a zvláště fotbal globální povahu, dokazuje i fotbalová FIFA se svými 211 členskými národními federacemi – OSN oproti tomu sdružuje „jen“ 193 členských států. Globální sportovní federace je tak součástí globálních politických debat, například v souvislosti s politickým uznáním Palestiny.

Globální povaha sportu je spojena i s globálním šířením technologií, ať už se jedná o technologie komunikační, nebo technologie ve smyslu tréninkových metodik, jak je zmíněno dále. A technologii v jistém slova smyslu představuje i sportovní vybavení. To se netýká jen elitního, ale i amatérského sportu. Lidé, kteří ve volném čase běhají po českých městech a na českém venkově, mají na nohou boty vyrobené v jihovýchodní Asii a data o svém výkonu mohou zaznamenávat přes monitorovací zařízení a přes aplikace vysílat do celého světa. Někteří běžci se v rámci globálního maratonského turismu vydávají po světových metropolích.

Sport medializovaný

Globální dosah sportu umožňují mimo jiné masová média a globální mediální společnosti. Současný sport je tedy sportem medializovaným. Partnerství sportu a médií je prospěšné pro obě strany. Jak někteří teoretikové upozorňují, sport a média existují v symbiotickém vztahu. Mediální viditelnost pomáhá sportovním disciplínám zajistit popularitu. Do sportu proudí finanční prostředky za prodej televizních práv.

Dle informací Mezinárodního olympijského výboru představovaly zisky z prodeje televizních práv 73 procent všech příjmů mezi roky 2013 a 2016.

Sport díky mediální prezentaci může přitahovat i zájem sponzorů, které láká příležitost zviditelnění prostřednictvím divácky populárních sportovních událostí. Média při jejich vysílání zvyšují sledovanost, zisky z reklam nebo za vysílání pay per view. Historicky nejpopulárnějším televizním pořadem ve Spojených státech je koneckonců Super Bowl z roku 2015, který sledovalo dohromady 114,4 milionu diváků. Jakkoli jsou tato čísla impozantní, v porovnání s oblíbeností kriketu v Indii zůstávají nadále nízká. Finále mistrovství světa v kriketu v roce 2011 mezi Šrí Lankou a Indií zhlédlo dohromady téměř třikrát více diváků – 340 milionů. Medializovaný sport je těsně spjat s populární kulturou, což dokládá propojování zmíněných sportovních událostí s hollywoodskými či bollywoodskými celebritami.

Média přispívají i k proměnám společnosti tím, že diktují kulturní vkus, ovlivňují politické dění nebo přispívají ke stereotypizaci žen, etnik, ras či různých forem postižení. Podobně proměňují i sport. Můžeme to sledovat třeba na vývoji pravidel některých sportovních disciplín. Pod mediálním tlakem vymizely v roce 2000 z volejbalu ztráty. Ve fotbale se od mistrovství světa v USA v roce 1994 změnila pravidla pro postavení mimo hru a znovu se zavedlo pravidlo tří bodů za vítězství tak, aby diváci mohli sledovat útočnější hru. V evropském hokeji se po severoamerickém vzoru zužují mantinely, aby hra byla dynamičtější a divácky přitažlivější. Plynutí času v globálních médiích se přizpůsobila i pravidla kriketu v globálně populární a mediálně atraktivní Indian Premier League. Čas konání lokálních sportovních událostí je podřízen (globálnímu) mediálnímu diktátu. O tom, kdy se bude hrát londýnské derby mezi Arsenalem a Tottenhamem Hotspur, nerozhoduje tradice či zájem britských fanoušků, ale také obchodní zájem majitelů klubů a vedení Premier League, kteří usilují o zvýšení zisků z prodeje televizních práv a za merchandising na stále se rozšiřujících trzích v Asii.

Začátek utkání tak musí brát v potaz různá časová pásma. I start sportovních celebrit je někdy i navzdory špatnému zdravotnímu stavu vynucen tlakem sportovně-mediálního spektaklu a sponzorů.

Sport technologický a digitalizovaný

Současný sport je také podobně jako soudobé společnosti technologický a digitalizovaný. Důraz na oboje přispívá ke zdokonalování tréninkových metod i výkonu. Životaspráva, průběh sportovního výkonu, ale i soukromí sportovců je pod přísným dohledem a místy absolutní kontrolou. Do tréninkového procesu se stále častěji zapojuje virtuální realita, která například hokejistům umožňuje trénovat, aniž by vstoupili na led. V souvislosti se zdokonalováním sportovního výkonu sociální vědci znovu otevírají témata, která se objevovala ve vztahu ke sportu v období rané modernity, kdy se radikálně proměnily některé tradiční nábožensky a komunitně orientované pohybové aktivity a kdy byla hravost a spontaneita poprvé podřízena principům racionalizovaného tréninku a kodifikovaným pravidlům.

Díky technologickému vývoji a digitalizaci je tato podřízenost ještě silnější. Nepředvídatelnost je nahrazena kalkulem a spontaneita strojovostí. Tu můžeme pozorovat nejen u stále dokonalejších sportovních výkonů atletů, ale i v hledišti. Emoce nejsou nutně výsledkem spontánního chování diváků, stále častěji je živí profesionální moderátoři a roztleskávači.

Digitalizace nepřispívá jen k proměně sportů stávajících, ale jak ukazuje příklad eSports (elektronický sport, též progaming), i ke vzniku sportů nových.

Sport konzumní a komercializovaný

Žijeme ve společnosti spotřeby. A konzumní povaha společnosti se odráží i v komercializovaném sportu. Ze sportovců se stávají komodity, s nimiž se obchoduje na lokálním a globálním trhu práce. Výroba sportovního zboží je vedena snahou o snižování nákladů a je externalizována do rozvojových a rozvíjejících se zemí.

Sportovní obuv a oblečení se zde vyrábějí za velice nízké mzdy, po neúměrně dlouhou pracovní dobu, často ve špatných hygienických podmínkách či za využití dětské práce. To vše přispívá k reprodukci globálních nerovností. Sportovní události, a zvláště ty „mega“, jako jsou olympijské hry nebo mistrovství světa ve fotbale či kriketu, se proměňují v obchodní podniky. Jejich sociální a kulturní význam oslabuje, tradiční sportovní hodnoty se upozdují.

Optikou kritických sociologických teorií sport slouží jako nástroj k zisku. Ke komercializaci sportu výrazně přispívá i již zmiňovaný tlak sponzorů, což je patrné ve změně názvů a log sportovních klubů, stadionů, arén. Z pražského stadionu Eden se tak například nedávno stal Sinobo Stadium. Nejvyšší hokejová soutěž v ČR nese název Tipsport extraliga. Sponzorský tlak názorně představuje i přejmenování tradičního fotbalového klubu Austria Salzburg na Red Bull Salzburg, později i vznik Red Bull Leipzig a Red Bull Brasil (Komercializovaný sport žije v paradoxní symbióze s institucemi, které podlamují tradiční etické sportovní hodnoty. Sport přistupuje na materiálně výhodné partnerství se sázkovými kancelářemi. Vstupuje také v partnerství – sice stále silněji regulované – s výrobcí alkoholu, tabáku, slazených nealkoholických nápojů či s řetězci rychlého občerstvení, kteří rozhodně nepředstavují zdravý životní styl, s nímž se přinejmenším sportování, i když ne nutně sportovní diváctví, spojuje.

Sport reflektovaný a reflexivní

Globalizace, digitalizace, medializace a komercializace nejsou jednosměrné, pasivně přijímané a nekritizované procesy. Přestože mají jistou setrvačnost a nezpochybnitelnou sílu, stávají se předmětem kritické reflexe. I v tomto ohledu sport zrcadlí – dle sociologů Anthonyho Giddense či Ulricha Becka – současně reflexivní společnosti. V nich si občané uvědomují některé nezamýšlené důsledky modernizace a s nimi spojená rizika a stejně tak najdeme sportovce, fanoušky či novináře, kteří se neztotožňují s moderní podobou sportu.

Reflexivní postoj reprezentuje například fanouškovské mezinárodní protestní hnutí proti modernímu fotbalu. To upozorňuje, že historie, identita, tradice a lokální komunita jsou hodnoty, které nelze ze sportu vytlačit. I proto se již zmíněný klub Red Bull Salzburg stal řadě fotbalových fanoušků trnem v oku jako ukázkový příklad toho, jak by současný fotbal neměl vypadat. Problémem moderního fotbalu je dle této komunity i komercializace, divácký turismus a sterilní atmosféra na stadionech. K tomu došlo poté, co se na stadiony kvůli vysokému vstupnému nedostanou některé skupiny diváků, zvláště ti z nižších sociálních tříd a studenti.

Někteří fanoušci využívají mediálních reflektorů k tomu, aby upřeli pozornost na další problémy spjaté s globalizací sportu a společností. Aktivně upozorňují například na porušování lidských práv při výstavbě stadionů v Kataru. Dle zprávy Mezinárodní odborové konfederace je výstavba tamních stadionů spojena se stovkami úmrtí dělníků, převážně z Indie, Nepálu a Bangladéše. Na problémy gentrifikace a vymístění, tedy vynuceného vystěhování v souvislosti s výstavbou kolosálních stadionů kvůli sportovním megaudálostem, pravidelně poukazuje švýcarská nezisková organizace Centre on Housing Rights and Evictions. Porušováním lidských práv při výrobě sportovního vybavení se zabývá kampaň Play Fair, organizovaná ve spolupráci neziskových organizací s Oxfam a Clean Clothes Campaign.

V souvislosti s rozvojovými iniciativami zejména v jihoamerických favelách, afrických slumech či poválečných zónách je sport vnímán také jako nástroj sociální změny. Kritičtí sociologové nicméně upozorňují, že i tyto aktivity často sponzorované donory z globálního severu jen posilují existující nerovnosti a že spíše než k emancipaci účastníků rozvojových programů přispívají k posilování vztahů závislosti.

Nelze opomenout ani iniciativy globálních firem, které skrze různé programy korporátní společenské zodpovědnosti začaly podporovat sociální a environmentální udržitelnost ve sportu. Společenské cíle se však v těchto iniciativách často upozadují na úkor cílů ekonomicky strategických a marketingových.

Seznam adjektiv charakterizujících dnešní společnosti, a tedy i sport, by mohl být mnohem delší. Rostoucí bezpečnostní opatření, s nimiž se diváci setkávají na stadionech, vypovídají například o tom, že žijeme ve společnostech dohledu a v souvislosti s terorismem i ve společnostech rizik.

Různé instituce ve sportovním prostředí si v kontextu globální zábavy a spotřeby uvědomují spoluzodpovědnost za klimatické změny. Stále častěji tak otevírají i otázku environmentálních rizik a udržitelnosti.

V neposlední řadě je sport stejně jako společnosti sociálně stratifikovaný a stratifikující. Ne každý si může dovolit hrát golf, ne každý si může dovolit návštěvu utkání Premier League.

Odráží-li sféra sportu i reflexivní povahu současných společností, musíme na sport nahlížet nejen jako na zrcadlo dnešních společností, ale i jako na jednu z arén, v níž dochází ke společenským změnám. Mění se sport, protože se mění společnost. Ale mění se i společnost, protože se mění sport. I

PhDr. Dino Numerato, Ph. D., (*1978) působí jako odborný asistent na **Fakultě sociálních věd** UK, kde je také vedoucím katedry sociologie. Zabývá se sociologií sportu, sociologií medicíny a v poslední době i sociologií migrace. Je autorem knihy *Football Fans, Activism and Social Change* (Routledge, 2018). Jeho články byly publikovány mimo jiné v mezinárodních časopisech *Sociology*, *Current Sociology*, *Qualitative Research*, *Journal of Consumer Culture*, *Sociology of Health and Illness*, *Journal of Sport and Social Issues* nebo *International Review for the Sociology of Sport*.

Foto autor| Snímek L. C. Falas, CCA 2.0

Foto autor| Snímek Werner100359, CC A-S-A 4.0 Int.

Foto popis| 1. Slavný fotbalista Lionel Messi slaví gól v zápase s Granadou. Nejde jen o fotbalistovu radost, ale i o katarskou „soft power“. Jméno sponzora Qatar Airways na dresech FC Barcelona v roce 2013 vystřídalo Qatar Foundation, která byla historicky prvním korporátním sponzorem, jehož jméno se na dresech katalánského klubu FC Barcelona objevilo.

Foto popis| 2. Fotbalista Red Bull Salzburg v býčím dresu. Právě klub pojmenovaný podle výrobce energetických nápojů se stal řadě fotbalových fanoušků trnem v oku jako ukázkový příklad toho, jak by současný fotbal neměl vypadat.

Kurzy beze změny, přestože se Německu daří lépe, než se čekalo

9.5.2019 roklen24.cz str. 00

Dominik Stroukal

Tagy: RoklenFx, forex, fx, koruna, euro, dolar, EURUSD, EURCZK, USDCZK, Německo

Včerejší svátek poznamenal i výsledky na měnovém trhu. S výjimkou několika pravidelných reportů se neodehrálo nic, co by mělo moc kurzy významně ovlivnit. Absence významných ekonomických dat i událostí ponechala euro i dolar v zásadě na místě, kde včera obě hlavní světové měny začínaly.

Z dat přišla německá průmyslová výroba. Ta klesla o 0,9 procenta, což na jednu stranu znamená výrazný pokles oproti poslednímu růstu o 0,2 procenta, na stranu druhou je to ale výrazně nižší pokles, než předpokládaných minus 2,7 procenta. Meziměsíčně oproti očekávanému poklesu o půl procenta výroba naopak o 0,5 procenta vzrostla.

Během klidného dne dolar i euro příliš neskákaly. Měnový pár EURUSD zůstal na otevíracích hodnotách a během dne se dostal jen výjimečně v odpoledních hodinách nad úroveň 1,121 EURUSD. Večerní hodiny znamenaly mírný propad, takže ve výsledku dolar i euro zůstaly zhruba na otevíracích hodnotách.

Dnes ráno nepřekvapila data z Číny, která zveřejnila data o inflaci měřené indexem spotřebitelských cen. Ta dle očekávání v dubnu vyrostla meziročně o 2,5 procenta, což je mírné zrychlení z březnových 2,3 procenta.

I ve Spojených státech byl relativní klid. Ticho narušilo pouze další vyjednávání mezi Spojenými státy a Čínou. Spojené státy dle prezidenta Trumpa došly konečně po dlouhých měsících do konce jednání. Výsledkem ale byla ale výhrůžka čínské protistraně, což ve výsledku nejistotu kolem vyjednávání nijak nesnížilo, spíše naopak.

Aktuálně se americká měna vůči euru v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 1,1199 EURUSD, dolarový index se pak nachází na hodnotě 97,56 bodu. Během dne by se kurz EURUSD měl pohybovat v rozmezí od 1,1178 do 1,1229 EURUSD.*

Spojené státy zveřejní několik údajů o indexu cen výrobců, obchodní bilance, nové žádosti o podporu v nezaměstnanosti a velkoobchodní zásoby. Dnes začíná neformální summit představitelů zemí Evropské unie.

Dnes vyjde především zpráva České národní banky o inflaci. Vedle toho bude ČNB zveřejňovat výsledky plnění maastrichtských kritérií, konkrétně otázky dlouhodobých úrokových sazeb. Český statistický úřad dnes oznámí průmyslovou produkci za březen, trh čeká meziroční růst o 0,8 procenta po březnovém zvýšení o 1,5 procenta. Dle predikce Roklen český průmysl poroste o 1,2 procenta. Statistci oznámí také výsledky stavebnictví za březen a údaje o obchodní bilanci.

Aktuálně se koruna v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 25,73 EURCZK. Dle naší predikce by se kurz vůči euru měl držet v rozmezí 25,68 až 25,78 EURCZK a ve dvojici s dolarem zase od 22,86 až 23,07 USDCZK.*

*Průměrný nominální kurz, zveřejňovaný ECB, bude dle použitých modelů s vysokou pravděpodobností ve zmíněném intervalu. Predikce měnových kurzů jsou založeny na modelu časových řad, který zohledňuje předchozí hodnotu kurzu i jeho minulou volatilitu. K přesnějšímu určení budoucí volatility je do modelu navíc zakomponován faktor zveřejňování makroekonomických dat. Model je tak schopen určit, kdy lze očekávat zvýšenou či sníženou volatilitu směnného kurzu.

Disclaimer: Tento článek má pouze informativní charakter a neslouží jako investiční doporučení dle zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu. Při zpracování tohoto článku autor vycházel z veřejně dostupných zdrojů. Za případné chyby v textu nebo v datech nenesou společnosti Roklen Holding a.s. ani Roklen360 a.s. zodpovědnost.

Dominik Stroukal je držitelem doktorátu z ekonomie z Vysoké školy ekonomické v Praze. Vedle studia ekonomie absolvoval **Fakultu sociálních věd** UK, kde se věnoval sociologii médií. Tři roky byl předsedou Ludwig von Mises Institutu pro Českou a Slovenskou republiku, dva roky místopředsedou pro publikace. Přednáší na PPE programu VŠ CEVRO Institut, ekonomické předměty na Vysoké škole finanční a správní a na gymnáziu PORG.

URL| <https://roklen24.cz/a/SMjBY/kurzy-beze-zmeny-prestoze-se-nemecku-dari-lepe-nez-se-cekalo>

NESTAVĚL JSEM NA ZELENÉ LOUCE

9.5.2019 Týdeník Květy str. 32 Rozhovor

Jana Bednářová

Dělejte rozhovor s někým, kdo se tím sám úspěšně žije! Ale protože je Robert Tamchyna dokonalý profesionál, odpovídal pohotově, přesně a případné doplňující otázky si nejspíš zakázal. Ostatně pouze o jeho kariéru rozhlasového moderátora tentokrát nešlo. Seděli jsme spolu v lehce ztemnělém sále pražského divadla Viola, kde je už třetí rok ředitelem.

„Nebyl to žádný nelogický skok, já jsem dokonce na fakultě psal o Viole diplomovou práci – jmenovala se Poetická vinárna Viola v pražském kulturním životě a její odraz v médiích. Několikrát jsem tu účinkoval při rozhlasových nahrávkách, takže jsme vlastně už dávná známost,“ popisuje v úvodu svůj vztah k legendárnímu prostoru na pražské Národní třídě.

* Chodil jste sem taky jako divák?

Ano, na tomhle pódiu mě dokonce zasvěcoval Alfréd Strejček do tajů recitačního umění! Kdysi jsem totiž koketoval s myšlenkou, že budu hercem, ovšem nakonec jsem se rozhodl pro tehdejší **Fakultu sociálních věd** UK. Bral jsem novinařinu jako základ, ze kterého lze vždycky někam utéct. (směje se)

* Ale vy jste neutekl – naopak jste měl nepřehlédnutelný novinářský start, když jste moderoval Hovory z Lán s prezidentem Václavem Havlem. Ptají se vás ještě lidé, jaké to bylo?

Často. Přitom nešlo o rozhovory v pravém slova smyslu. Střídal jsem se ještě se dvěma kolegyněmi a nebyla to žádná diskuse ani polemický rozhovor – to je důležité připomenout. Do Lán jsme přijeli na chvíli, povídání se natočilo, o víkendu sestříhalo a hned odvysílalo. Takže „Hovory“ vznikaly spíš jako zpravodajština či deníkařina nad tématy právě uplynulého týdne. S panem prezidentem jsem se vídal pár minut jednou za dva tři týdny. Někdy jsem tam měl svoje redaktorské přesahy, ale jedno téma mohlo obsáhnout maximálně pět minut vysílacího času. Kdybyste si to poslechla dnes z odstupů, možná získáte dojem, že někdy bylo zapotřebí pana prezidenta víc rozporovat, jenže o to v tomhle pořadu nešlo. Pravda je, že posluchačská sledovanost byla celých deset let nadprůměrná.

* V rozhlase jste kromě moderování dělal i dramaturga mluveného slova...

To dělám i dnes. V Českém rozhlase se vyprofiloval webový e-shop radioteka.cz, na který umísťujeme poklady uměleckého mluveného slova a hudby ke stažení. A stále taky moderuju Nedělní Dobré ráno na Dvojce – velmi příjemný čas ranního vstávání s posluchači. Baví mě, že můžu pracovat s archivem a vzpomínat na lidi, které jsem při práci v rozhlase a v divadle potkal.

* Na první pohled se zdá, že pro novináře je nejzajímavější potkávat slavné osobnosti...

Určitě to neplatí absolutně. Na čem jsem se hodně naučil novinařinu, to byla setkání s – v uvozovkách – „obyčejnými“ lidmi, ať už to byl rybář, řezbář nebo sklář, když jsme jezdili na reportáže s redakcí Dobrého jitra. Protože až skutečně na místě se ukáže, jestli má moderátor empatii a umí zpovídaného člověka pro mikrofon rozmluvit. Nějaké floskule, fráze a všeobecné otázky nestačí – musíte v tom člověku probudit zájem, aby o své profesi chtěl a dokázal posluchačům vyprávět. Spolehlivý princip je, když reportér vystupuje jako nešikovný laik, co se rád „nechá poučit“. Pamatuji se, že když jsem se u sklářů pokusil pracovat s tavem, hned se ozvaly hlasy, ať si radši dám pivo u výhně. Ale i z tohoto bujarého komentáře pak vznikl živý rozhlasový příběh.

* Stal jste se jedním z prvních nositelů Ceny Ferdinanda Peroutky. Co dnes kolegiálně radíte mladým adeptům žurnalistiky?

Našel jsem si pro mladé kolegy vhodné sportovní příměry – že rozhovor je něco jako šachy a musí zajímat oba partnery – ne jenom toho, kdo klade otázky. Nebo jako tenis, kde se hrají krátké a dlouhé míče (krátké a dlouhé otázky) a potom následují rychlé smeče – zvláště u přímého přenosu. A samozřejmě rozhovor nemůže zajímat jen ty dva aktéry, stejně důležitý je třetí účastník – divák nebo posluchač.

* Jak dlouho se i coby zkušený profesionál připravujete na své pořady v rozhlase nebo ve Viole?

Dodnes zastávám názor, že základ je v přípravě. Je lepší být připravený na 150 procent a použít jen 60, než najednou nemít z čeho brát. Umění rozhovoru je v umění poslouchat.

* Hrozí i záludné momenty překvapení?

V přímém přenosu by to mohla být i katastrofa, ale mě naštěstí nepotkala... (směje se). Na natáčení si malé překvapení někdy dokonce naplánuji. Vzpomínám rád třeba na rozhovor s herečkou Alenou Vránovou, kdy jsem si zašel do Divadla ABC pro její hereckou knížku, což nevěděla. A před mikrofonem jsem se jí zeptal: „Co to byla herecká knížka?“ Odpověděla, že šlo o takový „rolník“, kam se zapisovaly role, přesná data premiér,

reprízy... Minutku jsem ji nechal povídat a pak řekl: „Bylo to tohle?“ a položil před ni tu její knížku. V tom nečekaném okamžiku ji skoro přemohlo dojetí, protože před sebou najednou uviděla celý svůj herecký život. Kdybych do toho divadla nezašel, nejspíš by atmosféra v uniformním rozhlasovém studiu byla docela jiná.

* S mnoha herci, které jste měl před mikrofonom, se setkáváte ve Viole. Jak dlouho jste nabídku na ředitelování zvažoval?

Byla to lákavá šance a rozhodlo, že jsem měl na co navazovat. Na startu Violy stál Jiří Ostermann, od konce 60. let její dobré jméno střežil doc. PhDr. Vladimír Justl a v 90. letech, kdy byla všeobecná krize návštěvnosti divadel, ji vzkřísila k životu dr. Miluše Viklická. S ní jsem navázal úzkou spolupráci, která později na její doporučení vedla k mojí současné pozici. A jsou tu herci a režiséři, kteří repertoár Violy vy**
tvářejí na velmi dobré úrovni řadu let. Nestavěl jsem na zelené louce.

* Jak je to s návštěvností – máte plno?

To musím zaklepat! Otevřeli jsme internetové bankovníctví, vstupenky se dají koupit na našem webu, lze platit kartou. Je skvělé, když je některé představení třeba za dvě hodiny vyprodané. Pohled na plný sálék Violy je krásný, jenže když chybí deset dvacet diváků, už je to v komorním prostoru pro 80 lidí znát. Tohle třeba ve vinohradském divadle ani nepostřehnete. (směje se)

* Viola se kdysi jmenovala Poetická vinárna Viola. Platí pořád, že diváci při sledování programu mohou posedět při dobrém víně?

Stolové zařízení a obsluha u baru jsou pořád naše specifikum. Stejně tak výstavy výtvarného umění. Ale poetická vinárna už to není. Je to divadelní scéna (zasvěcená ovšem i literatuře a poezii), která se vrátila také ke spojení hudby a mluveného slova. Snažíme se naši repertoárovou náruč ještě víc otevřít.

* Zajímá dnes lidi poezie?

Rozhodl jsem se, že to zkusíme – a řekl bych, že v míře, v jaké ji nabízíme, diváky zajímá velmi. Večer recitátora Mirka Kováříka, který přinesl verše Kainara, Hraběte, Gellnera či Ortena, byl vyprodaný za několik hodin. Úspěchem byla korunována i snaha přivést do Violy po letech Jaromíra Nohavicu. Zpíval zhudebněně Šrámkovy verše, Gellnera, Bezruč... A slíbil, že se vrátí se samostatným večerem právě o Petru Bezručovi.

* Chodí k vám i mladí diváci, studenti?

Na tohle téma odpovím historkou. Oslovil jsem dva mladé lidi u pokladny, že nás těší jejich zájem a oni odpověděli: „My nejdeme na představení, přišli jsme jen vyzvednout lístky babičce.“ Ale vážně – mladé publikum chodí na „své“ herce. Oslovují je pořady s Jiřím Langmajerem, Markem Ebenem, Jiřím Dvořákem nebo Táňou Vilhelmovou... To jen tak namátkou. Ano, máme i studentské publikum z řad Klubu mladých diváků.

* Jak se vám daří získat špičkové herce? Vysoký honorář to asi není....

Vždycky tady hráli. Viola a její neopakovatelný genius loci je lákal. Josef Somr nebo Jiří Dvořák hrají dnes právě jen u nás. Viola je pro mnohé herce splněným snem. Jak někdy říkám – jsme nejmenší velké divadlo v Praze. Malé prostorem, ale velké osobnostmi.

* Před nějakou dobou jste byl poměrně vážně nemocný. Podařilo se vám zvolnit pracovní tempo?

Nemoc je, doufám, za mnou. Věřím, že „černobylská diagnóza“ mě znovu nedostihne. Samozřejmě to byl šok. Nerad o tom mluvím, ale pravda je, že si od té doby víc všímám věcí, které mě dřív mýjely. Opakovaně jsem měl v rozhlase jako hosta MUDr. Františka Koukolíka, kterého jsem se po operaci ptal, jak mám žít, aby se nic z těch zdravotních komplikací nevrátilo. Řekl mi tenkrát: „Žijte blaze!“ Tak se snažím.

* Je vůbec možné ubránit se pracovnímu stresu?

Lékaři mi říkali, že člověk by si měl míru zdravého stresu zachovávat pořád. Jenže pro každého je zdravý stres něco jiného. Opravdu jsem se snažil zklidnit – s vědomím, že kromě nemoci existuje spousta jiných nebezpečí, která nás kdykoli můžou potkat. Když jsem se panu doktoru Koukolíkovi svěřoval, že se teď víc soustředím na sebe a vůbec klidnější zážitky, poznamenal: „Ale dívejte se taky někdy kolem, nebo budete tak zklidněný, že vás porazí auto.“ Pan doktor dobře ví, co dokáže humor.

* Máte osmiletou dceru. Už jste ji vzal do Violy?

Chodí k nám pravidelně na sobotní odpolední pohádky Divadla Láry Fáry, ale tuhle byla ve Viole večer. Vlastně neplánovaně. Byla změna programu, manželka už měla něco domluveného a já uváděl „skácelovský“ večer s panem Josefem Somrem. Lucka mě mocně přemlouvala, ať to zruším, že zůstaneme doma a budeme hrát karty a pexeso. Když jsem jí vysvětlil, že to nejde, šla se mnou (mírně otrávená), ale večer „s publikem“ si nakonec užila z kabiny techniků. Úplně poprvé byla ve Viole jako miminko v kočárku. S Ludškem Munzarem jsme tehdy připravovali pořad ke 100. výročí narození Františka Hrubína – původně jeden jubilejní večer, ze kterého se zrodila krásná pětiletá spolupráce. A tak zatímco spisovatel František Nepil vzpomínal, jak ho na klíně choval Karel Čapek, naše Lucka možná jednou bude vyprávět o tom, jak ji vzal ve Viole do náruče Luděk Munzar a vybavil ji do života křížkem na čelo.

„Umění rozhovoru je v umění poslouchat.“ O moderování

„Rozhovor je něco jako šachy. Musí zajímat oba partnery, ne jenom toho, kdo klade otázky. Nebo jako tenis. Hrají se krátké a dlouhé míče – krátké a dlouhé otázky, následují rychlé smeče – zvlášť u přímého přenosu.“

O Divadle Viola „Viola a její neopakovatelný genius loci herce vždycky lákal, pro mnohé je splněným snem. Jak někdy říkám – jsme nejmenší velké divadlo v Praze. Malé prostorem, ale velké osobnostmi.“ 1971 Narodil se 13. dubna v Praze.

1989 Od začátku studií pracoval v rozhlasovém Mikrofóru, později moderoval Hovory z Lán, pořady Dobré jitro a další.

1995 Je nositelem Ceny Ferdinanda Peroutky, za rozhlasovou práci získal ocenění Novinářská křepelka, cenu Prix Bohemia, cenu Nadace Českého literárního fondu...

2010 Autorsky i interpretačně se pravidelně podílí na pořadech pražské Violy.

2016 Stal se ředitelem divadla Viola, trvá i jeho spolupráce s Českým rozhlasem. Píše také scénáře pro dětský komiksový časopis Čtyřlístek.

2019 V české premiéře uvádí divadlo Viola hru Cyrila Gelyho Hodina diplomacie.

„Zatímco spisovatel František Nepil vzpomínal, jak ho Karel Čapek choval na klíně, naše Lucka možná jednou bude vyprávět o tom, jak ji vzal ve Viole do náruče Luděk Munzar a vybavil ji do života křížkem na čelo.“

Foto autor| Snímky Jaroslav Jiříčka, archiv Divadla Viola (Viktor Kronbauer, Markéta Benčová) a archiv ČRo
Foto popis| Takto probíhaly rozhlasové Hovory z Lán. Zleva: Vlastimil Ježek, Jiří Pehe, Robert Tamchyna a hovořící prezident Václav Havel

Foto popis| Mezi herecké osobnosti Violy patří také Tatjana Medvecká a Jaromír Meduna. Na snímku v představení Když teče do bot

Celní bitva pokračuje. Najdou USA s Čínou kompromis?

10.5.2019 roklen24.cz str. 00

Jaroslav Průcha

Tagy: RoklenFx, forex, fx, koruna, euro, dolar, EURUSD, EURCZK, USDCZK, Čína, USA, clo, průmysl ČR

Donald Trump se s Čínou o clech nedohodl, zatím. Spojené státy uplatňují vyšší clo na dovoz z Číny v roční hodnotě 200 miliard dolarů. Místo deseti procent zvýšily clo na 25 procent. Rozhovory ale i dnes ve Washingtonu pokračují. Dohodu bude hledat čínský viceprezident a americký ministr financí. Dolar včera oslaboval, dostal se nad úroveň 1,1200 EURUSD. Obchodníci dávali přednost bezpečným měnám, jako je japonský jen nebo švýcarský frank.

Zvýšení cel, které vstoupilo v platnost dnes v půlnoci místního času (6:00 SELČ), nebylo samo o sobě překvapením. Trh nyní čeká, zda obě strany dosáhnou kompromisu, nebo zda jednání zcela propadnou, uvedl Shusuke Yamada z Bank of America Merrill Lynch. Každopádně ve Washingtonu dnes budou jednání pokračovat. Obchodníci čekají, zda se podaří uzavřít dohodu a odvrátit tak další zvýšení amerických cel na dovoz zboží z Číny.

Pozornost vzbudil pokles obchodního deficitu USA s Čínou. Ten je v hledáčku trhů od doby vyhlášení obchodních válek americkým prezidentem Donaldem Trumpem, uvedl ekonom Komerční banky František Táborský. "Obchodní deficit se smrškl na nejnižší úroveň za poslední tři roky zejména díky nárůstu exportu. Nabízí se tak pozitivní výsledek celého prezidentova tažení za vyrovnaná saldo obchodní bilance," dodal.

Americká měna vůči euru se dnes ráno v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 1,1228 EURUSD, dolarový index se pak nachází na hodnotě 97,40 bodu. Během dne by se kurz EURUSD měl pohybovat v rozmezí od 1,1167 do 1,1219 EURUSD.*

Závěr týdne je bohatý na makrodata. V USA bude odpoledne zveřejněna dubnová inflace, index spotřebitelských cen by měl meziročně zrychlit na 2,1 procenta z březnových 1,9 procenta. V Evropě to budou čísla z francouzského, italského a britského průmyslu. V Británii bude zveřejněn také HDP za 1. čtvrtletí. Trh čeká meziroční zrychlení na 1,8 procenta a meziměsíční zrychlení 0,5 procenta.

Na domácí scéně včera dominovaly zprávy statistiků. Podle předběžných údajů skončila v březnu bilance zahraničního obchodu se zbožím v běžných cenách přebytkem 21,8 miliardy korun, který byl meziročně o 4,1 miliardy vyšší. Stavební produkce v březnu po očištění o vliv počtu pracovních dnů reálně meziročně vzrostla o 11,6 procenta.

Z průmyslu to ale nebyla žádná sláva. "Předběžné výsledky průmyslové výroby za březen zůstaly za očekávání, když meziroční růst dosáhl desetininy procenta. Na celkovém výsledku za průmysl se podepsal především pokles (-1,6 procenta) výroby a rozvodu elektřiny a plynu o 1,6 procenta," uvedl ekonom skupiny Roklen Michal Šoltés. Dodal, že zpracovatelský průmysl zaznamenal růst o 1,8 procenta. "Trend meziročních změn průmyslové výroby je již několik měsíců klesající ale stále kladný. Pozitivnější informace přišly ze statistik nových zakázek. V březnu firmy hlásily o šest procent více nových zakázek než před rokem. Nové zakázky z tuzemka vzrostly dokonce o 14 procent," dodal Šoltés.

Ministerstvo práce a sociálních věcí dnes oznámí nezaměstnanost za duben, dle predikce Roklen i trhu by se měla snížit na 2,8 procenta z březnových tří procent.

Koruna se v online směnárně RoklenFx aktuálně obchoduje za středový kurz 25,74 EURCZK. Dle naší predikce by se kurz vůči euru měl držet v rozmezí 25,67 až 25,76 EURCZK a ve dvojici s dolarem zase od 22,87 až 23,08 USDCZK.*

*Průměrný nominální kurz, zveřejňovaný ECB, bude dle použitých modelů s vysokou pravděpodobností ve zmíněném intervalu. Predikce měnových kurzů jsou založeny na modelu časových řad, který zohledňuje předchozí hodnotu kurzu i jeho minulou volatilitu. K přesnějšímu určení budoucí volatility je do modelu navíc zakomponován faktor zveřejňování makroekonomických dat. Model je tak schopen určit, kdy lze očekávat zvýšenou či sníženou volatilitu směnného kurzu.

Disclaimer: Tento článek má pouze informativní charakter a neslouží jako investiční doporučení dle zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu. Při zpracování tohoto článku autor vycházel z veřejně dostupných zdrojů. Za případné chyby v textu nebo v datech nenesou společnosti Roklen Holding a.s. ani Roklen360 a.s. zodpovědnost.

Vystudoval mediální studia na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Pracoval v ekonomické a centrální redakci ČTK jako subeditor, později jako zpravodaj se zaměřením na energetiku. Jako šéfredaktor vedl

zpravodajský server iUHLI.cz, který se zaměřoval na hnědouhelný sektor a energetiku. Je šéfredaktorem ekonomického a investičního portálu Roklen24.cz.

URL| <https://roklen24.cz/a/SsvxV/celni-bitva-pokracuje-najdou-usa-s-cinany-kompromis>

3D tisk bude přímou součástí průmyslu. Ve hře jsou biliony dolarů

12.5.2019 roklen24.cz str. 00

Jaroslav Průcha

Tagy: ČR, TriLAB, Fundlift, investice, 3D tisk, Brno, Jihomoravské inovační centrum

3D tisk bude přímou součástí průmyslové výroby. Světový trh průmyslového 3D tisku je určitě v řádech jednotek až desítek bilionů dolarů. Současní zákazníci tvoří pořád pouze desetinu či pětinu z celkového potenciálu trhu desktop 3D tiskáren. Serveru Roklen24 to řekl spoluzakladatel a obchodní ředitel firmy TRILAB Michal Boháč. Firma chce být výrobcem unikátních 3D tiskových řešení, plně využívající výhod technologie delta kinematiky.

Pamatujete si, kdy jste poprvé viděl v akci 3D tiskárnu?

Upřímně si to už nepamatuji, bude to dost dlouho, určitě déle než deset let. Ale pamatuji si přesně okamžik, když jsem poprvé viděl někdy v roce 2014 u Vojtěcha Tambora jeho deltu. Byl jsem ihned uchváten úplně jiným pohybem při tisku a samozřejmě také jinou kvalitou vytištěných modelů. A poté co mi Vojta vysvětlil, čím to technicky je, jsem se do delty zamiloval. V té době jsem ještě ani netušil, kde všude je tato technologie použitelná a ani to, že mě jednou tyto stroje budou živit a bavit.

Jste vědec. Získal jste první místo v soutěži Prix de Chimie, kterou organizovala společnost Rhodia. Jak moc věda ovlivnila a ovlivňuje Váš příběh okolo 3D tisku a TRILAB?

Cena Prix de Chimie neměla na příběh TRILAB žádný vliv. Na rozdíl od našeho vítězství v Soutěži 3D tiskáren v roce 2017. Ale to, že jsme s Vojtou oba původem vědci, bylo, je a vždy bude pro fungování TRILAB zásadní. Zásadní pro náš přístup k samotnému vývoji našich tiskových řešení, zásadní pro naše chápání potřeb nejen vědeckých aplikací, ale především při našich interních analýzách, jak tuto jednoznačně disruptivní technologii představit a prodat budoucím zákazníkům.

Můžete čtenářům přiblížit, jaká je velikost celosvětového trhu s 3D tiskárnami?

Záleží o které oblasti 3D tisku se bavíme. Světový trh tzv. průmyslového 3D tisku je určitě v řádech jednotek až desítek bilionů dolarů. Pokud se ale budeme bavit o námi cíleném trhu B2B desktop tiskáren (tzv. pro-sumer kategorie), tak jsou to spíše vyšší stovky milionů dolarů. Zásadní fakt ale je, že současní zákazníci tvoří pořád pouze desetinu či pětinu z celkového potenciálu trhu desktop 3D tiskáren. A když k tomu přidáme ještě budoucí trh s potravinovým nebo biologickým 3D tiskem, číslo se opravdu těžko dá specifikovat.

Jak to vypadá s 3D tiskem v Česku?

Myslím, že i díky obrovské edukaci 3D tisku firmou PRUSA RESEARCH je na tom minimálně hobby 3D tisk v Česku velmi dobře. V oblasti firemního (B2B) 3D tisku jsme na tom asi stejně jako jiné evropské země. Protože jsou značková B2B řešení pro české firmy často pocitově velmi drahé, firmy se jimi buď vůbec nezabývají, nebo se snaží využít stávajících levnějších B2C řešení. Bohužel hlavní benefit kvalitní 3D tiskárny s plnou podporou zákazník pozná až po jejím pořízení a to už často bývá pozdě. I proto chceme letos přijít na trh jak s krátkodobým, tak dlouhodobým pronájmem tiskáren. Věříme, že díky tomu se podaří odstranit bariéru úvodní investice do neznámého. A 3D tisk se pak dostane i do oblastí, kde být určitě má. To si ale ještě tito zákazníci neuvědomili.

Jaké trendy budou podle Vás ovlivňovat segment 3D tisku?

Určitě to bude trend dalšího rozšiřování do nových oblastí mimo klasický prototyping nebo design, který bude podpořen výrazným zjednodušením procesu přípravy modelu a vlastního tisku. Dále to bude určitě fenomén zlevnění tiskových řešení a příslušného spotřebního materiálu. Za druhé pak vznik kompletních 3D tiskových řešení zahrnujících kromě hardware také software pro obsluhu, správu a sdílení 3D tisku. A v neposlední řadě se 3D tisk stane ve všech svých technologických variantách přímou součástí průmyslové výroby.

Co znamená logo TRILAB, které si sami tisknete?

Logem společnosti je trilobit. Je přímo odvozený od názvu společnosti TRILAB. A jméno TRILAB jsme vytvořili ze spojení „Learn And Build in 3D“ v roce 2016. Tedy ještě před tím, než se začaly objevovat všechny možné FABLABy, StrojLABy a DigiLABy.

Jak velký je nyní tým TRILAB Group?

TRILAB má v současnosti 11 zaměstnanců na hlavní pracovní poměr nebo dohodu o pracovním poměru a dalších asi osm externích partnerů z oblastí vývoje software, designu, konstrukce a také marketingu a spousty spokojených zákazníků a partnerů, díky kterým se náš vývoj posouvá pořád dopředu.

Co mají na starost zaměstnanci v Hradci Králové a co ti v Brně?

Hradecký tým je pod vedením Vojtěcha zodpovědný za vývoj a výrobu, Brněnský tým, který vedu já, má na starosti obchod, servis a zákaznickou podporu, administrativu a také marketing. Oba týmy ale vzájemně čile elektronicky komunikují a jediným hendikepem pro častější setkávání je strašidelná cesta mezi Hradcem Králové a Brnem.

Jak se Vám osobně pracuje a líbí v "českém Silicon Valley"?

Já osobně Brno miluji už od dob studia na Masarykově univerzitě. V technologických firmách našeho Silicon Valley mám i díky předchozímu zaměstnání (založil jsem a vedl skoro deset let společnost Bruker s.r.o.) spousty kamarádů a partnerů a když se objevila možnost inkubace TRILAB v rámci JIC INMEC, ani na chvíli jsem nezaváhal. Už jen přítomnost v této budově a setkávání se s dalšími startupisty, mladými lidmi plnými nápadů a motivace k jejich realizaci, je pro mne novým impulzem, který jsem po 14 letech práce pro korporaci více než přivítal.

Můžete podrobněji popsat tiskárnu DeltiQ? V čem se liší od jiných 3D tiskáren?

První a zásadní rozdíl je určitě použití tzv. delta kinematiky pohybu tiskové hlavy. Nejenže tiskárna jinak vypadá, ale právě díky této technologii naše delta tiskne lépe a rychleji než konkurenční FDM (Fused Deposition Modelling) stroje. Navíc díky fixní podložce se tištěný objekt nehýbe a proto naše vyhlášená vysoká tisková kvalita zůstává stejná nezávisle na výšce modelu ať je to 30, 50 nebo i více centimetrů.

V jakých velikostech tiskárny vyrábíte?

Standardní otevřené desktop delta 3D tiskárny DeltiQ nabízíme ve třech velikostech: DeltiQ M pro tisk menších modelů do 20 centimetrů výšky, DeltiQ L pro standardní tisk průměru 25 centimetrů a výšky 30 centimetrů a nejnovější DeltiQ XL pro tisk modelů až do výšky půl metru. Od letošního jara také realizujeme dodávky prvních větších delta tiskáren TRILAB DeltiQ Pro s průměrem 40 centimetrů výškou 60 centimetrů tiskového prostoru, pro které aktuálně získáváme další objednávky.

Jaké výhody přináší tiskárna DeltiQ?

Kromě primárně známé vysoké přesnosti tištěných modelů a kvality jejich povrchů je to také rychlost a robustnost tiskárny daná použitím kvalitních a drahých značkových komponent pro jejich výrobu. Navíc tiskárna je vždy dodávána kompletně sestavená, zkalibrovaná a v zátěži otestovaná. Součástí dodávky je rovněž software, příslušenství, spotřební materiál a příslušná kompletní podpora zákazníka, což je zásadní benefit v cíleném segmentu firemní klientely.

Kolik tiskáren jste již prodali?

Během června plánujeme oslavit dvoustou prodanou tiskárnu, do konce roku pak dalších minimálně sto kusů.

Jaká je vaše cílová skupina?

Primárně se jedná o firemní zákazníky hledající kvalitní a spolehlivou desktop 3D tiskárnu s plnou podporou, a to v oblastech průmyslového designu a prototypování, průmyslové výroby a podpory výroby, ale také marketingu, vědy, ale i školství a umění.

Můžete jmenovat některé vaše klienty?

Máme opravdu radost z úžasné rozmanitosti našich klientů a partnerů. Za velké společnosti můžu jmenovat určitě Continental, AlcaPlast nebo LASVIT. Používají nás ale i menší firmy z oblastí průmyslové výroby jako např. Nirvana Systems, Evector nebo Mergon, nově pak SPOKAR nebo LEIFHEIT.

Z marketingových společností je to kromě firmy Fillamentum a Plasty Mladeč například také HAVAS, nebo VIDA centrum. Kromě komerčních firem jsme v současné době zastoupeni také v podstatě na všech vysokých školách a na několika progresivnějších středních školách v ČR.

A konkrétní klienti z oblasti vědy a výzkumu?

Kromě velkých vědeckovýzkumných center BIOCEV, CEITEC a BIOMEDIC bych velice rád zmínil i výzkum a vývoj v soukromých společnostech jako je BioVendor, PerkinElmer nebo HPST/Agilent.

Na co plánujete použít peníze získané přes investiční platformu Fundlift?

Přesně tak, jak to popisujeme v našem byznys plánu. Jedná se o prostředky, které nám pomohou efektivněji využít již přidělenou dotaci, a díky tomu urychlit vývoj a výrobu a posílit mezinárodní obchod s marketingem, což je nutné pro rychlejší obsazení 3D tiskového trhu připravovanými unikátními 3D tiskovými řešeními, pro které aktuálně neexistuje konkurence.

Investorům na Fundliftu slibujete benefity. Co konkrétně nabízíte?

Kromě budoucího zhodnocení investovaných peněz formou několikanásobného znásobení hodnoty zakoupeného podílu při jeho následném prodeji je to také získání podílu na dividendách a větším investorům také setkání s námi a možnost se aktivněji zapojit do fungování společnosti TRILAB. Z drobných benefitů to jsou určité slevy na zakázkový 3D tisk, případně slevy při nákupu vlastních 3D tiskáren.

Jaké jsou plány TRILAB pro letošní rok?

Z obchodního hlediska je to další posílení pozice na českém trhu a rozšíření se na nové zahraniční trhy a díky tomu minimálně zdvojnásobení loňského obrátu z prodeje našich tiskáren. Nezávisle na tom pak efektivnější využití získané dotace a uvedení inovované verze stávající řady DeltiQ a představení kompletně nové modelové řady DeltiQ Pro.

A dlouhodobý horizont? Čeho byste chtěli dosáhnout?

Naším zásadním cílem je, aby se TRILAB stal nejen světově známou značkou jako výrobce 3D tiskáren, ale hlavně synonymem pro vysoce kvalitní a přesný 3D tisk nejen z oblasti FDM. A byl také znám jako výrobce unikátních 3D tiskových řešení, plně využívající výhod technologie delta kinematiky.

Vystudoval mediální studia na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Pracoval v ekonomické a centrální redakci ČTK jako subeditor, později jako zpravodaj se zaměřením na energetiku. Jako šéfredaktor vedl zpravodajský server iUHLI.cz, který se zaměřoval na hnědouhelný sektor a energetiku. Je šéfredaktorem ekonomického a investičního portálu Roklen24.cz.

URL| <https://roklen24.cz/a/S9Frb/3d-tisk-bude-primou-soucasti-prumyslu-ve-hre-jsou-biliony-dolaru>

Pohne s kurzem koruny dubnová inflace?

13.5.2019 roklen24.cz str. 00

Jaroslav Průcha

Tagy: RoklenFx, forex, fx, koruna, euro, dolar, EURCZK, EURUSD, USDCZK, inflace, ČNB

Hned na počátku nového týdne se dozvíme důležité číslo z tuzemské ekonomiky. Český statistický úřad oznámí, jak se v dubnu vyvíjel index spotřebitelských cen. Dle predikce Roklen poroste v dubnu meziročně o tři procenta, shodně jako v březnu. Stejně je očekávání trhu. Meziměsíčně by měl pak index zrychlit na 0,3 procenta z 0,2 procenta předchozím měsíci. Statistci dnes budou informovat také o indexech cen vývozu a dovozu.

"Inflace v dubnu zůstala kolem hranice tří procent. Od začátku roku se tak inflace dostala každý měsíc nad 2,5 procenta. Za vysokou dynamikou spotřebitelských cen stojí pokračující fundamentální cenové tlaky, které se způsobují vysokou jádrovou inflaci," uvedl ekonom skupiny Roklen Michal Šoltés.

"Se slabším růstem HDP a slabší dynamikou mezd však postupně zpomalí i cenová dynamika a očekáváme, že se inflace v následujících měsících začne vracet ke dvou procentnímu cíli. K tomu by měly přispět i přísnější měnové podmínky v tuzemské ekonomice," dodal Šoltés.

Prognóza ČNB

Agentura Bloomberg v pátek uvedla, že investoři přestali českou měnu vnímat jako bezpečné útočiště. Analytici ještě před rokem čekali tříprocentní růst kurzu. Nic takového se ale nestalo. Koruna oslabuje, ačkoli ČNB na počátku května opět zvýšila sazby a některé velké banky, například Raiffeisen Bank International, ING a JPMorgan, teď místo na růst kurzu sázejí na další pokles koruny, napsala agentura Bloomberg.

Dnes ráno se koruna v online směnárně RoklenFx aktuálně obchoduje za středový kurz 25,74 EURCZK. Dle naší predikce by se kurz vůči euru měl držet v rozmezí 25,69 až 25,77 EURCZK a ve dvojici s dolarem zase od 22,80 až 23,01 USDCZK.*

Dolar v závěru týdne vůči euru oslaboval. Dění na devizových trzích ovlivňovaly především "celní šarvátky" mezi USA a Čínou. Naopak Wall Street zakončila týden se ziskem, a to i díky komentáři ministra financí Stevena Mnuchina a poté rovněž prezidenta Donalda Trumpa, že obchodní jednání s Čínou byla konstruktivní a že budou pokračovat.

V sobotu pak Trump nařídil, aby byla uvalena cla na téměř všechen ostatní dovoz z Číny. A jak to s jednáním vypadá naznačil také na svém oblíbeném Twitteru. Vyjednávání jsou podle něj tam, kde být mají. USA prý na clech získají desítky miliard dolarů:

Americká měna vůči euru se aktuálně v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 1,1233 EURUSD, dolarový index se pak nachází na hodnotě 97,31 bodu. Během dne by se kurz EURUSD měl pohybovat v rozmezí od 1,1203 do 1,1258 EURUSD.*

*Průměrný nominální kurz, zveřejňovaný ECB, bude dle použitých modelů s vysokou pravděpodobností ve zmíněném intervalu. Predikce měnových kurzů jsou založeny na modelu časových řad, který zohledňuje předchozí hodnotu kurzu i jeho minulou volatilitu. K přesnějšímu určení budoucí volatility je do modelu navíc zakomponován faktor zveřejňování makroekonomických dat. Model je tak schopen určit, kdy lze očekávat zvýšenou či sníženou volatilitu směnného kurzu.

Disclaimer: Tento článek má pouze informativní charakter a neslouží jako investiční doporučení dle zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu. Při zpracování tohoto článku autor vycházel z veřejně dostupných zdrojů. Za případné chyby v textu nebo v datech nenesou společnosti Roklen Holding a.s. ani Roklen360 a.s. zodpovědnost.

Vystudoval mediální studia na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Pracoval v ekonomické a centrální redakci ČTK jako subeditor, později jako zpravodaj se zaměřením na energetiku. Jako šéfredaktor vedl zpravodajský server iUHLI.cz, který se zaměřoval na hnědouhelný sektor a energetiku. Je šéfredaktorem ekonomického a investičního portálu Roklen24.cz.

URL| <https://roklen24.cz/a/SZusH/pohne-s-kurzem-koruny-dubnova-inflace>

Vzestup krajní pravice v Evropě

13.5.2019 ČRo Plus str. 01 17:10 Den podle...

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Chceme, aby v Evropě nastala velká politická změna. Evropa odepírá národům mít vlastní názor, uvedla dnes v Bratislavě mimo jiné Marine Le Penová, šéfka francouzského krajně pravicového národního sdružení bývalé Národní fronty. Ve slovenské metropoli dnes ve 2 hodiny odpoledne začala konference zástupců evropských krajně pravicových, nacionalistických a protiimigračních stran. Účastní se jí také europoslanec Georg Mayer ze Svobodné strany Rakouska nebo šéf hnutí Jsme rodina Boris Kollár. Le Penová kritizovala příliv migrantů do unie. Někdy už ve Francii nepoznáváme některé čtvrtě. Vy jste toho ještě uchránění, uvedla například. Jak velký problém představuje vzestup krajní pravice v Evropě? Mým prvním hostem je teď politolog Jan Charvát z Institutu politologických studií **fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Dobrý den.

Jan CHARVÁT, politolog

Dobrý den.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Pane Charváte, čemu lze aktuální setkání v Bratislavě připsat? Jednoznačně blížícím se volbám do Evropského parlamentu.

Jan CHARVÁT, politolog

Zcela jednoznačně. Vidíme stejný postup, jaký byl u nás v Praze před poměrně krátkou dobou. Je to prostě snaha podpořit subjekty, které jaksí vychází z té krajní pravice, a které jaksí rády využijou tuhleto příležitost jaksí zaštitit se nějakými silnějšími kolegy ze západní Evropy.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

A kam až podle vás pokročily námluvy pro společný postup evropské extrémní pravice? Dá už se například mluvit o jakési internacionále, o mezinárodní evropské síti?

Jan CHARVÁT, politolog

Internacionála je asi silné slovo, ale samozřejmě ta spolupráce těchto subjektů existuje ve skutečnosti dlouhodobě. Naráží na některé limity. My samozřejmě uvidíme teď jak si bude po volbách, ale minimálně v té předvolební jaksí situaci oni se velmi dobře dokážou vzájemně podporovat. Je to pro ně poměrně přirozené, přestože, jak jsem už říkal, ta povolební jaksí situace bude trošičku asi jiná.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Bude jiná v jakém smyslu? Že změní své chování, nebo samozřejmě všichni budeme čekat na výsledky. To je jasné, ale jak jste to myslel?

Jan CHARVÁT, politolog

Já jsem měl na mysli to, že skupin tohoto druhu je v rámci europarlamentu poměrně hodně už poměrně dlouho a mají dlouhodobě potíže spolu jaksí navázat dlouhodobou systematickou spolupráci. To znamená nemají problém se nárazově podporovat, protože sdílí poměrně velké množství jaksí podobných pohledů, ale při té dlouhodobé spolupráci se tam naráží na celou řadu problémů, které vyrůstají z té ideologie, kterou všechny nějakým způsobem sdílejí, a která je primárně postavena na nacionalismu. Čeští nacionalisté budou mít potíže s německými nacionalisty, minimálně, když se bude bavit o Sudetech, jo. A takovýhle momentů je samozřejmě celá řada. Není to jediný moment, je jich víc.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Rozumím.

Jan CHARVÁT, politolog

V rámci těch krajně pravicových subjektů prostě vysoce problematická.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Chápu. Jak velký problém vůbec představuje vzestup krajně pravicových a extrémistických stran v Evropě? Teď se ptám i proto, že z jedné strany jsou samozřejmě mnozí lidé vyděšení a zaznívají slova o noční můře pro Evropu, ale objevují se i pochybnosti, zda třeba nejde o přehnanou paranoiu. A veřejnost mnohdy je schopna míchat různé nálepky, jo, plést si pojmy. Možná chybí v té veřejné debatě i vyjasnění určitých pojmů, jako je třeba, příklad, extrémismus, jak se liší od náboženského fundamentalismu, a tak dále.

Jan CHARVÁT, politolog

Jasně, tohle je problém, který my zrovna v České republice budeme znát poměrně dobře. Protože my pracujeme s tou takzvanou koncepcí extrémismu, která vznikla v Německu. Která přesně tohleto vlastně do jisté míry vytváří, takový určitý zmatek v tom, co to znamená, když se řekne extrémní pravice. Spousta lidí si představí neonacisty, pak jsou zaskočeni tím, že vlastně do toho, do té kategorie patří i spousta dalších proudů, které neonacistické nejsou. Takže pak mají pocit, že to vlastně je špatně, a tak dále, a tak dál. Krajní pravice, což je možná hezčí termín, zahrnuje minimálně 3 velké oblasti, od toho populismu, o kterém se mluví dneska, přes neofašismus, až po takový ten tvrdý neonacismus. Neonacistická uskupení existují i v rámci Evropy, ale je jich relativně málo, jejich dosah je relativně malý právě díky té otevřené jaksi tendenci porušovat zákony, a zároveň i přicházet jaksi s návrhy, které jsou pro většinu lidí přece jenom nepřijatelné. Ta populistická krajní pravice je naopak poměrně úspěšná, přestože se vlastně v mnoha ohledech bude aspoň v některých oblastech, nebo v některých oblastech s těmi neonacisty vlastně překrývat. V takovém tom důrazu na nacionalismus, odporu vůči migraci, vůči cizincům, obecně jaksi silová řešení, autoritativní přístup k politice. Tohle všechno bychom tam našli na obou místech stejně.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Jsou-li na místě silné obavy a varování před těmito politickými uskupeními, tak proč přesně, z čeho podle vás plyne největší nebezpečí?

Jan CHARVÁT, politolog

Tohle by samozřejmě záviselo na tom, o jakých konkrétních jaksi skupinách se budeme bavit, nebo respektive, o kterých jaksi uskupeních bychom mluvili případně, že se dostanou k moci. Je poměrně velký rozdíl mezi třeba Front /nesrozumitelné/ na jedné straně, UKIP ve Velké Británii nebo Brexit party dneska, třeba Jobbikem v Maďarsku, Jobbik, který jako otevřeně vznikl vlastně ze skupin, které měly poměrně blízko k neonacismu. Dlouho byl velmi otevřeně antisemitský. Obecně ale v zásadě platí, že samozřejmě nástup těchhle stran znamená jaksi větší tlak na cenzuru, větší tlak na omezování jaksi některých názorů a pohledů. Velmi často vlastně to, co tyto skupiny tvrdí, co dělají jejich protivníci, nebo snaží se obvinít ty protivníky, tak ve skutečnosti je to přesně to, co chtějí dělat sami. A samozřejmě to znamená i tlak, zvyšující se tlak většinou na ty nejchudší vrstvy obyvatelstva, protože v té krajně pravicové ideologii je prostě určitá představa o tom, že je tam představa o nerovnosti, která je spojená s tím, že ty nejchudší jsou chudí, protože si za to prostě můžou sami. A je zapotřebí tedy na ně jaksi velmi tvrdě vytáhnout, což je zajímavé, protože jsou to velmi často právě ty hodně chudé vrstvy, které tyhle skupiny volí.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Zejména populismus se šíří Evropou. To myslím, že lze říci, ať už je nazýván jako krajně pravicový, extremistický nebo nikoliv. New York Times publikovali před několika dny velice zajímavý dlouhý analytický článek na tohle téma. A byl zaměřený především na Rakousko. Tam jsou ve vládě Svobodní, jsou členy koaliční vlády. Mají v gesci obranu a vnitro, pročež tedy tajné služby západních zemí nechtějí s Rakouskem sdílet citlivé informace. Mají obavy, komu by se mohly dostat ty informace do rukou. V Rakousku jde asi o obavy především z bývalých, případně současných neonacistů. Je podle vás právě třeba Rakousko teď varovným příkladem, co se může stát, když v nějaké zemi evropské se extrémní nebo extrémně pravicová strana dostane do vlády?

Jan CHARVÁT, politolog

Já si myslím, že poměrně dobře v tom článku Katriny /nesrozumitelné/ vlastně upozorňuje na to, že pro tu krajní pravici je naprosto typické, což bych stoprocentně souhlasil, zajímat o ty silová ministerstva. To znamená přesně ministerstvo vnitra, protože součástí vlastně té ideologie je taky ten důraz na to, čemu se říká právo a pořádek, law and order, což ale vesměs znamená jaksi velmi silnou tendenci k disciplinaci společnosti. Současně v tomhleto rozměru pak velmi často zaznívá, že jo, to, co tam, to, co jste říkala, ta neochota vlastně ostatních třeba tajných služeb spolupracovat, protože nevíme, kam ty informace přijdou. Ta, pokud by jaksi došlo k té výměně informací mezi jednotlivými tajnými službami, v tomhle případě toho Rakouska my skutečně nevíme, kam až jako můžou ty informace protéct. Zdáli na jedné straně protečou prostě mezi skupiny třeba /nesrozumitelné/, což je otázka, která se řeší teďka. Generace identity, její případné kontakty vlastně s tím

útočníkem z Nového Zélandu. Na druhé straně samozřejmě, což může být stejně pravděpodobné, mohou ty informace protékat jaksi do Ruska, což by nebylo zase nic zvláštního.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

A Rusko, to je zajímavé, že Rusko vlastně i podporovalo například tedy stranu Marine Le Penn, nebo minimálně tedy její úvěry šly přes ruskou banku. No, otázkou je, jak s tímto fenoménem, se vzestupem těchto extrémně pravicových stran zacházet. Co by se mělo podle vás dělat? Mě zaujal rozhovor s Julianem Hargreavesem z Woolfova institutu v Cambridgi. To je poradce britské vládní komise pro boj s extrémismem. A ten říká, že bychom se měli k extrémismu chovat podobně jako k nějakým jiným problémům veřejného zdraví, jako jsou třeba drogy, závislosti na drogách. Čili udělat nejprve pořádný výzkum, tak, a přitom podle něj jde spíš o to, jak se lidé chovají, než co si lidé myslí, tak souhlasil byste třeba s tímto přístupem?

Jan CHARVÁT, politolog

No, tohle /nesrozumitelné/ bych určitě souhlasil, že pokud chceme jaksi s něčím pracovat a problém nějaký řešit, tak musíme nejdřív pochopit to, zcela nepochybně. Problém je, že ke krajní pravici existuje poměrně velké množství výzkumů dlouhodobě. Krajní pravice je poměrně systematicky zkoumána, aby byla zkoumaná z jiných postů, jaksi pohledů a v trošku jiné podobě. Právě dlouhou dobu existoval vlastně třeba důraz třeba právě na ty otázky neonacismu, které ve skutečnosti nejsou, a řada /nesrozumitelné/ na to vlastně upozornila tak úplně zásadní. Jsou samozřejmě nebezpečné, jsou to velmi často lidé, kteří se dopouštějí takového toho brachiálního násilí.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Ale v Evropě, řekněme, že jsou spíše okrajovější, a že větší nebezpečí je ten populismus.

Jan CHARVÁT, politolog

Je to záležitost spíš okrajová. Dneska jsme vlastně relativně krátkou dobu vystaveni jaksi tomu působení toho nového populismu, který má samozřejmě jaksi jiné dopady, a tam budu samozřejmě souhlasit s tím, že bude muset nejdřív říct, proč se to vlastně jako děje, proč tolik lidí volí tyhle strany. Já se velmi obávám, že na tom konci prostě nezjistíme nic jiného, než že je to prostě pokles důvěry obyvatel v ty tradiční strany, že to je pokles legitimacy řekněme současné podoby demokracie, a že tím pádem budeme muset začít jaksi z té úplně jiné strany, to nám tak úplně nepomůže. Samozřejmě nějaký jaksi velký tlak proti těmhle těm stranám zakazování nebo cokoli podobného, a že spíš politici budou muset začít uvažovat o tom, jak se, si, /nesrozumitelné/, jak se vrátit zpátky k lidem, jak dosáhnout toho, aby normální běžní občané důvěřovali svým politikům, a to bude poměrně samozřejmě obtížné, a ponese to s sebou jaksi celou řadu jaksi ne úplně, v tomhle momentě tedy jaksi příjemných momentů, a to patrně pro všechny.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Říká Jan Charvát, politolog z Institutu politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Já vám moc děkuju za rozhovor, zajímavé. Mějte se hezky, na slyšenou.

Jan CHARVÁT, politolog

Na shledanou.

Nechcete nás poslouchat, tak vašim občanům rozdáme ruské pasy. Proč se Putin naštvál na nového ukrajinského prezidenta?

13.5.2019 denikn.cz str. 00

Michael Romancov

Analýza Michaela Romancova: Ruský prezident Vladimir Putin má mnoho důvodů, proč nabízí ruské občanství od Sýrie po Ukrajinu. Jedním z nejdůležitějších je ale podle všeho skutečnost, že si Volodymyr Zelenskij dovolil něco, co v tomto prostoru směl doposud dělat jen on sám.

Oslavy 74. výročí vítězství ve Velké vlastenecké válce se v Moskvě nesly v tradičním duchu, ale přeci jen v poněkud jiném kontextu, než v posledních letech bylo zvykem. V jejich předvečer prezident Vladimir Putin zaslal blahopřání vůdcům a lidu Ázerbájdžánu, Arménie, Běloruska, Kazachstánu, Kyrgyzstánu, Moldavska, Tádžikistánu, Turkmenistánu, Uzbekistánu, Abcházie a Jižní Osetie a rovněž lidu Gruzie a Ukrajiny.

Devět z šestnácti republik, z nichž se tehdy SSSR skládal (Karelo-finská SSR, která byla vytvořena pro účely anexe Finska, existovala jen v letech 1940–1956), si tedy „zasloužilo“ zdravici ve formátu „hlava ruského státu zdraví a blahopřeje hlavě a lidu tehdejší svazové republiky“. Stejně zdravice se dostalo kvazistátům Abcházie a Jižní Osetie (až na Sýrii, Nikaraguu, Venezuelu a Nauru je mezinárodní společenství neuznává), ale nejvyšší gruzínský a ukrajinský představitel Putinovy pozornosti nebyli hodni. Jak řečeno výše, zdravice byla adresována jen lidu těchto zemí.

A nakonec: vůbec nic si od Putina „nezasloužili“ ani lid, ani hlavy států Estonska, Lotyšska a Litvy, navzdory tomu, že zejména na území prvních dvou republik žijí velmi početné ruskojazyčné menšiny.

Během slavnostního projevu pak Putin mimo jiné řekl, že velké vítězství bylo dosaženo „odvahou účastníků obrany starých ruských metropolí – Kyjeva a Velikého Novgorodu, statečností obránců Smolenska, Oděsy, Sevastopolu... Památka na Velkou vlasteneckou válku, na její pravdu, to je naše svědomí a naše odpovědnost. Dnes vidíme, jak v řadě států úmyslně zkreslují válečné události, jak dělají modly z těch, kteří zapoměli na čest a lidskou důstojnost, přisluhovali nacismu, a teď nestydatě lžou svým dětem, zrazují své předky“.

Fakt, že Putin ke společnému vítězství selektivně blahopřeje jen představitelům některých států někdejšího SSSR, vlastně nestojí příliš za zmínku, protože tak činí již delší dobu. Navíc už Stalin začal tvrdit, že šlo primárně o vítězství ruského lidu, takže opravdovým „vítězným národem“ – jak ostatně zaznělo v závěru Putinova projevu – jsou jen a pouze Rusové.

Skutečnost, že do oficiální zdravice zahrne mezinárodně neuznané entity a ostentativně ignoruje zbytek, respektive v oficiálním projevu označí Kyjev za starou ruskou metropoli, však zajímavá je, a to zejména v kontextu jeho nedávných rozhodnutí umožnit Ukrajincům v zrychlené proceduře nabytí ruského státního občanství.

Čtyřicetadvacátého dubna Putin podepsal zákon, který z „humanitárních důvodů“ zjednodušuje proceduru při žádání o ruské občanství všem obyvatelům separatistických ruskojazyčných oblastí – takzvané Doněcké a Luhanské lidové republiky. Vládní list Rossijskaja Gazeta citoval Putinova slova, že „nemáme žádnou touhu vytvářet problémy pro novou ukrajinskou vládu, ale tolerovat situaci, kdy lidé žijící na území Doněcku a Luhanské republiky jsou zcela zbaveni občanských práv – to je již za hranicemi, pokud jde o lidská práva. Nemohou se normálně pohybovat, nemohou plnit své nejzákladnější potřeby a realizovat svá základní práva. To je věc čistě humanitární povahy“.

Toto rozhodnutí okamžitě ostře odsoudily jak ukrajinská vláda, tak i nově zvolený prezident a ve stejných odsuzujících tónech se nesly i ohlasy ze světa. Putin následně obranu ruských kroků rozšířil o argument, že obdobně se chová i řada jiných zemí a svým krajanům žijícím na Ukrajině například své pasy nabízejí Maďaři a Rumuni, což však – jak Putin řekl – nikomu nevadí.

Proti tomu se Ukrajina okamžitě ohradila s poukazem na skutečnost, že v loňském roce byl z Ukrajiny vyhoštěn maďarský diplomat, který na západní Ukrajině vydával maďarské pasy zde žijícím etnickým Maďarům, neboť ukrajinské zákony nepřipouští dvojí občanství. Zatímco v případě sporu mezi Kyjevem a Budapeští se jedná o dlouhodobý problém týkající se práv národnostních menšin, které obě strany řeší standardními diplomatickými kanály, má rozhodnutí Moskvy úplně jiný rozměr.

Zprv je nesporné, že držitelé ruských dokladů mají jen velmi chabé možnosti dožadovat se ve své vlastní zemi jakéhokoli respektu vůči lidským právům, respektive vymahatelnosti práva obecně. Zadruhé, jak například prohlásil ukrajinský ministr zahraničních věcí Pavlo Klimkin, ruské kroky mohou být předzvěstí vojenské intervence. Rusové totiž obdobným způsobem vytvořili své občany v Gruzii, aby následně kvůli jejich ochraně vojensky intervenovali a vytvořili již vzpomenuuté kvazistáty Abcházii a Jižní Osetii.

Tvrzení, že Rusové musí své občany, respektive všechny ruskojazyčné obyvatele, chránit před násilím, případně genocidou, která jim hrozí či hrozila od gruzínských či ukrajinských úřadů, byla použita jak pro

zdůvodnění války v létě 2008, tak pro anexi Krymu na jaře 2014. Není proto divu, že Kyjev, ale i řada dalších zemí reaguje na Putinovy kroky zcela odmítavě.

Dále je třeba vzít v úvahu, že státní občanství představuje velice exkluzivní vztah mezi státem a fyzickou osobou, která je jeho nositelem, přičemž oboustranné plnění ze vztahu vyplývajících práv a povinností je integrální součástí moderního chápání státní suverenity a nezávislosti. Slovníková definice praví, že občanství je časově relativně trvalý, místně neomezený právní svazek fyzické osoby a daného státu. Tento svazek je (měl by být) proti vůli fyzické osoby nezrušitelný a na jeho základě vznikají práva a povinnosti, mezi něž patří zejména právo občana na ochranu ze strany státu. Zároveň ukládá občanovi povinnosti, zejména závazek svůj stát bránit, výkon určitých funkcí a dodržování právních předpisů státu i mimo jeho území.

Pokud fyzická osoba o občanství nějakého státu sama aktivně nežádá – v souvislosti s Putinem v tomto ohledu musíme připomenout udělení ruského občanství obskurním celebritám, jakými se stali například Gerard Depardieu nebo Steven Seagal –, vzniká občanství standardně narozením, a to buď na základě příbuznosti, tedy tzv. práva krve (*ius sanguinis*), či v důsledku narození na určitém místě, tedy tzv. práva místa (*ius soli*).

Další poměrně častou možností je rovněž udělení státního občanství kvůli sňatku, osvojení či určení otcovství. Ve výjimečných případech ho fyzická osoba může nabýt i tím, že se teritoria, na kterém žije, zmocní jiný stát a vynutí si přijetí svého občanství, což je něco, co vůbec není vyloučeno na východoukrajinském Donbasu.

Prvního května Putin podepsal nový prezidentský výnos, kterým se ve zkrácené proceduře umožňuje získat ruské občanství občanům Ukrajiny, Sýrie, Jemenu, Iráku a Afghánistánu za účelem ochrany práv a svobod osoby a občana, které se řídí obecně uznávanými zásadami a normami mezinárodního práva. Ruské občanství nemají mít možnost paušálně získat všichni ti, kteří v uvedených zemích žijí, ale pouze ti, kteří vyhovují zvláštním kategoriím.

V případě Ukrajiny jde například o ty, kteří dříve žili na Krymu, v Sevastopolu, Luhansku či Doněcku a zároveň mají status uprchlíka či azylanta. V případě občanů Afghánistánu, Iráku, Jemenu a Sýrie se tato možnost týká těch, kteří se narodili na území Ruské sovětské federativní socialistické republiky a kteří byli občany SSSR, jakož i jejich dětí, manželů a rodičů. Na první pohled se tedy opravdu může zdát, že se jedná o zvláštní kategorie lidí a Rusko má jen ty nejčistší humanitární pohnutky. Ale opravdu to tak je?

Renomovaný ruský novinář Konstantin von Eggert v komentáři pro Deutsche Welle upozorňuje na celou řadu souvislostí, které Putinovy kroky mohou mít.

Rozhodnutí rozdat ruské doklady lidem žijícím na území separatistických republik na Donbase a následně i dalším Ukrajincům není jen pokusem o oslabení Ukrajiny, ale také o korekci nepříznivého demografického vývoje Ruska. Podnětem pro tak rozsáhlý a bezprecedentní krok však nejspíš nebylo nic z toho, ale urážka, kterou Putinovi uštědřil nově zvolený prezident Zelenskyj, když si po svém vítězství dovolil něco, na co si v postsovětském prostoru osobuje právo pouze Putin.

Vyzval totiž celý postsovětský prostor, aby se podíval na Ukrajinu a následoval jejího příkladu! Zatímco Putin (zatím úspěšně) nabízí „stabilitu“ a levný plyn výměnou za loajalitu, vyzval Volodymyr Zelenskyj obyvatele všech ostatních autoritářských režimů, Rusko nevyjímaje, aby se podle ukrajinského vzoru pokusili uskutečnit národní revoluci.

Ukázal, že změna je možná, a vyzval Putina na souboj v oblasti hodnot! Ruský vůdce, jak tvrdí von Eggert, otevřenou výzvu nemůže ponechat bez odpovědi a musí pádně reagovat. Odsouzení jeho kroků, ať už z Londýna, Washingtonu či Berlína, ho samozřejmě nezastaví a tím, že možnost získání ruského občanství rozšířil na Sýrii, Irák, Jemen a Afghánistán, Západ ještě ukázkovým způsobem popichuje.

Vraťme se však k demografickému rozměru. Rusko se již léta potýká jak s úbytkem obyvatel, tak s nedostatkem kvalifikované pracovní síly. Pokud by jeho nabídky využili všichni či velká většina obyvatel Donbasu a případně i řada dalších Ukrajinců, mohlo by se podařit – jak píše von Eggert – zabít hned několik much jednou ranou: hospodářsky oslabit Ukrajinu a částečně zacelit díry na trhu práce, a to zejména tam, kde toho nekvalifikovaná pracovní síla ze Střední Asie není schopna. Třetím pozitivním efektem by pak bylo opětovné posílení slovanského elementu v zemi, kde v současnosti přirozený populační přírůstek zaznamenávají pouze muslimské regiony.

Kdyby tak učinil před třemi lety, měl by jeho manévr nejspíš výrazně větší šanci na úspěch, než má teď. Proč? Protože od července 2017 Ukrajinci mají možnost bez víz cestovat do zemí schengenského prostoru a náležitě toho využívají. Pas s ukrajinským trojzubcem tak dnes zprostředkovává mnohem efektivnější způsob cestování i hledání pracovních příležitostí než pas s dvouhlavým orlem, uzavírá von Eggert.

V této souvislosti není bez zajímavosti konstatovat, že držitelé českého pasu dnes mohou bez víza vstoupit na území 163 zemí světa, což z našeho cestovního dokladu činí sedmý „nejsilnější“ pas světa. Ukrajinci, jejichž pas

je na 24. místě, se se svým pasem dostanou bez víz do 133 zemí a Rusové, jejichž pas je na 38. pozici, do 117 států.

Autor je politický geograf, působí na **Fakultě sociálních věd** UK a Metropolitní univerzitě Praha.

Tento text jste si mohli přečíst díky tomu, že si předplácíte Deník N. Pokud máte připomínku nebo jste našli chybu, napište na editori@denikn.cz.

Vážíme si Vaší podpory.

URL| <https://denikn.cz/126074/nechcete-nas-poslouchat-tak-vasim-obcanum-rozdame-ruske-pasy-proc-se-putin-nastval-na-noveho-ukrajinskeho-prezidenta/>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

denikn.cz

4 velké nadace se rozhodly pomocí fondu nazvaného Eduzměna financovat ojedinělý projekt

14.5.2019 ČRo Radiožurnál str. 01 12:08 Ozvěny dne - publicistika

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

Na zlepšení úrovně vzdělávání jdou ročně miliony korun od různých společností a nadací. Výsledky jsou ale sporné a těžko měřitelné. Proto se teď spojily 4 velké nadace a rozhodly se pomocí fondu nazvaného Eduzměna financovat ojedinělý projekt. Ředitel projektu Zdeněk Slejška Českému rozhlasu řekl, že jeho tým do konce tohoto roku vybere 1 region, kde od roku 2020 poskytnou podpůrný tým s cílem zlepšit kvalitu vzdělávání, od mateřských až po střední školy. Eduzměna kromě odborníků chce připravit třeba kurzy pro učitele a přinést potřebné know-how, které je v Česku i poučení a zkušenosti ze zahraničí.

Zdeněk SLEJŠKA, ředitel fondu Eduzměna

Na tomto území vlastně jako vyzkoušet tu nějakou komplexnější podporu, která nebude směřovat nejenom do škol, ale i směrem k rodičům, ke zřizovatelům, k dalším podpůrným vlastně profesím, který jsou na pomezí, třeba sociální oblasti, zdravotní oblasti tak, aby vlastně došlo k nějakému meziresortnímu fungování a tady tu vlastně zkušenost potom následně vytěžit a vlastně jako nabídnout dalším regionům.

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

Zdeněk Slejška popsal 3 klíčové oblasti, na které by se chtěli v rámci projektu Eduzměna zaměřit ve vybraném regionu.

Zdeněk SLEJŠKA, ředitel fondu Eduzměna

První věc je, že vlastně se změní jejich vztah k učení a ke škole jako takové, protože z těch výzkumů vyplývá, že český děti vlastně nejmíň nerady vlastně jako chodí do školy v tom smyslu, že v ní nevidí příliš velký smysl. Druhé parametry je, že selepší ty děti v oblasti těch třech základních gramotností, to znamená čtenářská, matematická a přírodovědná a třetí parametr je pro nás důležitý, to, že se vlastně jakolepší řešení konkrétních problémů, které vlastně před ně budou předkládány.

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

To byl Zdeněk Slejška. Tím, jak změnit vzdělávání, jaký by měl být jeho další směr a priority do roku 2030 se zabývá také osmičlenná expertní skupina, kterou ustavil ministr školství Robert Plaga. V jejím čele je prof. Arnošt Veselý, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Dobrý den.

Arnošt VESELÝ, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie **FSV UK**

Dobrý den.

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

Jak vy se díváte na ten projekt, který připravil fond Eduzměna?

Arnošt VESELÝ, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie **FSV UK**

Tak já myslím, že je určitě dobře, že tento projekt existuje a osobně mu rozhodně fandím, ale zároveň je důležité, aby ty systémové změny vzdělávání byly realizovány také a převážně státem a nikoliv soukromými subjekty. Tohle by měl být spíše jen doplněk podle mého názoru.

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

Vy pracujete na dokumentu Hlavní směry vzdělávací politiky České republiky 2030+. Nepřipravujete vlastně teoreticky něco, co už tenhle projekt chce zavést do praxe?

Arnošt VESELÝ, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie **FSV UK**

Tak myslím, že ty projekty se určitě doplňují, ale jak už jsem řekl, ta strategie je připravovaná v systému úroveň celého státu, a jak bylo řečeno Zdeňkem Slejškou, ten, oni plánují /nesrozumitelné/ v nějakém regionu, nějakou pilotní změnu. Takže určitě ty, v mnohém se to doplňuje, ale myslím si, že ty naše ambice té strategie musí být samozřejmě vyšší.

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

Ta analýza, kterou si nechal fond vypracovat ukázala, že mezi hlavní problémy patří zhoršující se znalosti dětí na druhém stupni základních škol, velké rozdíly mezi výsledky škol různých typů a v jednotlivých regionech a taky to, že děti chodí do školy nerady a navíc i to, že učitelé neumí příliš pracovat s méně motivovanými žáky. Jsou to podobné problémy, jaké definoval váš tým?

Arnošt VESELÝ, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie **FSV UK**

Já myslím, že ty problémy, myslím, vidíme velmi podobně, ale akorát bych přidal ještě možná další témata. Jedním z nich je vůbec podpora učitelů a ředitelů v tom, aby se mohli zaměřit na zlepšování výuky a nemuseli dělat mnoho činností, které s výukou nesouvisí. A s tím souvisí i budování kapacit, schopností, dovedností přímo v regionech na místech zlepšení komunikace a důvěry mezi, řekněme, školou, rodiči, veřejností, zřizovateli a pak je to samozřejmě zvýšení a dlouhodobá udržitelnost financování.

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

Vy říkáte, že by se tím měl zabývat hlavně stát, ale ten fond poskytne velké peníze, a také tým odborníků. Má stát stejné možnosti?

Arnošt VESELÝ, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie **FSV UK**

To je dobrá otázka, já doufám, že ano. Hlavně bych byl rád, aby tyhle ty aktivity se doplňovaly...

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

No, zatím ty peníze nikdy nebyly na školství.

Arnošt VESELÝ, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie **FSV UK**

Ty peníze nikdy nebyly, a to, co si myslím, že je strašně důležité, aby tyhle ty aktivity, kterým opravdu nějak fandím, které vznikají na té, řekněme, úrovni místní a neziskovými organizacemi i soukromými subjekty, aby byly postupně nějak v souvislosti s tím, co dělá stát, aby, myslím, že tam je shoda. Aby to prostě nebylo paralelně, aby nevznikaly /nesrozumitelné/ paralelní mimo ten stát. Takže, domnívám se a doufám, že tyhle ty kapacity budem sdílet a doplňovat si je a že rozhodně nebudeme si konkurovat, to určitě ne.

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

Ta analýza Eduzměny říká, že se rozevírají nůžky mezi regiony a mezi školami jsou velké rozdíly. Můžete to potvrdit? A pokud ano, proč to tak je?

Arnošt VESELÝ, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie **FSV UK**

Je to bohužel pravda. Data nám skutečně ukazují, že ty rozdíly mezi regiony a školami se zvyšují. Je to dáno především vysokou mírou decentralizace ve školství, a také vysokou mírou autonomie škol, což...

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

Znamená to, že v jedné škole to ředitel, pardon, vede dobře a v jiné špatně?

Arnošt VESELÝ, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie **FSV UK**

Ano, tak zjednodušeně ano. Ano, ale ono taky jde o to, že ne všichni mají stejné podmínky, školy mají různé typy žáků, takže nelze to takhle úplně jednoznačně říct, ale spíše skutečně ty školy jsou ponechány samy sobě, nikdo jim nepomáhá na nějakém, řekněme, vyšší úrovni regionální, okresní, takže určitě není řešení nějaká centralizace, ale spíš bychom měli ty rozdíly monitorovat, hlídat je a podporovat ty školy, které z různých důvodů zaostávají.

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

No a co tedy dělá elitní školu elitní?

Arnošt VESELÝ, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie **FSV UK**

Já osobně nejsem zastáncem toho termínu elitní, vůbec taky nevím...

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

Dobře, školu, na kterou chtějí všichni z dalekého okolí.

Arnošt VESELÝ, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie **FSV UK**

No, já si myslím, že, tak je to asi nějaká předpokládaná kvalita té školy, ale tohle to je hodně matoucí. Ta elitní nebo i ta kvalitní škola prostě proto, že mnohé školy mají dobré výsledky proto, že se na ně hlásí motivovaní žáci s dobrým rodinným zázemím. Třeba pro mě osobně ta dobrá škola, kvalitní škola je taková škola, která má pro toho žáka nějakou vysokou přidanou hodnotu, která skutečně dokáže rozvinout potenciál toho každého žáka. A to nemusí být nutně a zpravidla to ani možná nebývají ty školy, které mají třeba nejlepší výsledky.

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

Ke snižování rozdílů mezi školami měly podle minulého vedení ministerstva školství pomoci jednotné přijímací zkoušky a maturity. Jak se to osvědčuje v praxi?

Arnošt VESELÝ, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie **FSV UK**

Tak, pokud jde o ty jednotné přijímací zkoušky, tak na ty analýzy si musíme teprve počkat, u té je relativně krátce, nicméně, jak jsme i řekli, ty rozdíly mezi školami se spíše zvyšují. A upřímně řečeno, já pro to ani nevidím důvod, proč by se měly nerovnosti snižovat po zavedení nějaké jednotné přijímací zkoušky nebo maturity. Spíše to může být 1 z dalších bariér k získání vzdělání těch žáků s horším rodinným zázemím. Takže, neříkám ano nebo ne těmto dvěma opatřením, to asi je komplexnější otázka, ale z hlediska snižování těch nerovností, tak si nemyslím, že toto jsou vhodné opatření.

Věra ŠTECHROVÁ, redaktorka

Říká Arnošt Veselý, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Děkujeme, na slyšenou.

Arnošt VESELÝ, vedoucí Centra pro sociální a ekonomické strategie **FSV UK**

Děkuju, na slyšenou.

Budeme mít na důchod? Téma budoucnosti, které bychom měli řešit už dnes

14.5.2019 studenta.cz str. 00

Důchody jsou ve společnosti často skloňované téma, pro mladé lidi však velice nezáživné – důchodový věk je pro nás daleká a těžko představitelná budoucnost. Svět se pořád zrychluje a je těžké mít představu, jak bude vypadat za tři roky, natož pak za padesát. Většina z nás se o tohle téma příliš nezajímá, podle veškerých předpovědí bychom ale měli. Stát zvyšuje důchody současným lidem v penzi, což je bezesporu chvályhodný krok, ale nabízí se otázka: Co budoucí generace?

Není žádným tajemstvím, že česká společnost stárne. Podle sociologa **Fakulty sociálních věd** Karlovy univerzity Petra Soukupa je možné očekávat, že jakmile generace Husákových dětí (typicky rodiče dnešních mileniálů) nastoupí do důchodu, budou na jednoho důchodce vydělávat dva až tři pracující. Ne příliš pozitivní scénáře předpovídá i Český statistický úřad - jeho statistiky předpovídají, že se bude podíl lidí v důchodu na počet obyvatel v aktivním věku pomalu zvyšovat. Z dnešních 39 procent na 42 procent v roce 2030. Podle prognóz by pak u nás v roce 2059 mohlo žít až 3,2 milionu důchodců z celkového počtu 9,5 milionu obyvatel.

Strašák jménem finanční krize: Čeho bychom se měli bát víc?

1. 4. 2019

3 minuty o budoucnosti

Bude v takovém momentě udržitelný stávající penzijní systém? Podle ekonoma Ondřeje Schneidera z Institutu ekonomických studií by se stát enormně zadlužil, pokud by ho chtěl dlouhodobě udržovat: "Pokud bychom drželi výšku důchodu zhruba na dnešní úrovni, což je 40 procent průměrné mzdy, a neměli ani odvody, které na důchody odvádí zaměstnanci, pak by samotný důchodový systém byl od roku 2022 ve schodku. V roce 2045 by již tento schodek dosahoval 5 procent HDP."

Podobný názor má i hlavní ekonom Czech Fund Lukáš Kovanda: "Udržitelný je, jestliže lidé, kteří mají ještě několik desetiletí do penze se smíří s tím, že ta penze bude o suchém chlebu a o vodě. Pokud ale chceme důstojnější stáří, pak systém udržitelný není, protože zkrátka nebude na penze."

Do důchodu v 65 nepůjdeme

Systém se tedy musí upravovat, což se podle Schneidera děje od roku 1996 nepřetržitě: "Je možné snižovat výši důchodů, zvyšovat věk odchodu do důchodu nebo zvyšovat odvody." Kombinace těchto opatření by mohla pomoci udržet systém ve stávajícím chodu. Kovanda dodává, že tzv. malodůchodovou reformu předložila vláda Petra Nečase: "Reforma nastavila mechanismus postupného navyšování odchodu do důchodu. Minulá

Sobotkova vláda tohle navyšování zastropovala, ale nepředložila nic nového. Takže jsme v situaci, kdy se pohnulo něco, co vytáhlo systém z úplně alarmujícího stavu, ale stále bychom potřebovali reformu." Zvednutí důchodového věku očekává i sociolog Soukup: "Důchodový věk se nejspíše zvedne, ale i tak dojde k poklesu důchodů ve vztahu k platu. Je možné čekat zvýšení věkové hranice až na cca 70 let. Zároveň ale očekáváme mírné zvýšení střední délky života."

Stávající systém má několik problémů. Jedním z nich je tzv. mezigenerační solidarita, což by se dalo vysvětlit jako (ne)výhodnost důchodového systému pro jednotlivé generace. Zatímco dnešní generace důchodců dostává ze systému víc, než do něj vložila, nastupující generaci dnešních dvaceti až třicetiletých čeká opak. Podle studie think-tanku IDEA se dá očekávat, že průměrný muž narozený po roce 2008 odvede do systému trojnásobek toho, co mu bude vyplaceno na důchodech. Žena dvojnásobek.

"Problém je i v tom, jakým způsobem jsou nastaveny náhradové poměry (rozdíl mezi průměrnou mzdou a průměrným důchodem). Vlastně se zdá, že důchody jsou stále méně spravedlivé a člověk podle úrovně své výplaty nemůže počítat s odpovídající úrovní penze. Ta zásluhovost je podobně důležité téma jako mezigenerační solidarita a jen dokazuje, že je potřeba provést důchodovou reformu, která by se všem těmto tématům věnovala a snažila se je řešit. K tomu ale není politická vůle a všichni se toho bojí," vysvětluje Lukáš Kovanda.

Reforma v nedohlednu

Současná vláda sice důchody zvyšuje, na mladou generaci ale nemyslí. "Politik myslí nejvíce na nejbližší dva až čtyři roky. To, co bude za osm nebo dokonce za třicet let absolutně neřeší. Je na nás ekonomech, abychom jim to připomínali. Ani stávající důchodci na tom nemají žádný zájem. Je to záležitost mladé generace, která se opravdu bude potýkat s demografickým stárnutím a s jeho velmi neblahými dopady na veřejné finance," dodává Kovanda.

URL| <https://www.studenta.cz/life/budeme-mit-na-duchod-tema-budoucnosti-ktere-bychom-meli-resi/r~e13071dc6ccf11e993a6ac1f6b220ee8/>

Průzkum: Proč dojíždím? Zeptejte se Andreje

14.5.2019 e15.cz str. 00

Michal Bajnok

Není to tak dávno, co se redakce TST věnovala tématu kvality vysokoškolských kolejí a spokojenosti studentů, kteří na nich v rámci svého studia žijí, nebo komentovala zlevněné jízdné. Právě po zavedení studentských slev na jízdné se mnoha studentům otevřela možnost ušetřit peníze na úkor času. Začali tak za studiem dojíždět. Několika z nich jsme se zeptali, jaké je opustit místo studia a každý den trávit několik hodin cestováním.

Začátkem loňského září začaly platit 75% slevy na autobusové a železniční jízdné, včetně městské hromadné dopravy pro studenty do 26 let a důchodce nad 65 let. Část Čechů to odsoudila a označila za populismus za účelem získání dalších politických bodů, část, především příznivci Andreje Babiše, tento krok s vidinou ušetření uvítali. Nelibé reakce na sociálních sítích rozvířila také zveřejněná tabulka rozpočtových škrtů, které by měly vyrovnat finanční deficit za sníženou sazbu jízdenek. Řada studentů, kterých se sleva týká, s tímto krokem dodnes nesouhlasí, ale využívají je. Především k dennímu dojíždění za studiem. Zeptali jsme se třech studentů z různých českých měst na důvod denního dojíždění, časovou zvladatelnost a jejich pohled na vládou zavedené slevy.

Pokrytectví, nebo pragmatismus?

Martin Ritz z Ostravy studuje první ročník oboru Mediální studia na Univerzitě Palackého v Olomouci. Důvodů k dojíždění z Ostravy za studiem má hned několik, slevy mu pouze ulehčily rozhodování. Původně ho cestování vyšlo mezi 30 až 45 korunami za jednu cestu, podle výběru dopravce. Nyní cestuje za zhruba ty samé peníze, jen má navíc v ceně i zpáteční cestu domů. Za předpokladu, že musel do školy, mu cesta zabrala každý den 3 až 4 hodiny. Nicméně jak sám říká, čas ve vlaku se dá produktivně využít.

Jako jeden z mnoha studentů bydlel i Martin na sdíleném bytě. „Byl jsem na bytě, ale rozpadla se nám tam parta. Jeden šel k přítelkyni, druzí přestali studovat, tak jsem začal jezdit a držím to druhým rokem,“ popisuje Martin. Dojíždět hodlá i po zbytek studia.

Byť je to pro něj levnější, výše nájmů bytů v Olomouci se mu zdá v pořádku. Za předpokladu, že by měl před sebou ještě dva roky studia, reálně by zvažoval návrat do Olomouce.

Na sociálních sítích se po zavedení slev objevovaly příspěvky lidí, kteří je sice využívali, ale penězi, které na jízdě ušetřili, přispěli například na podporu neziskových organizací. „Já o tomhle nikdy neuvažoval. Přiznám se, že v tomto jsem pokrytec, když slevy vnímám jako populismus, ale budu je využívat. Nicméně návratu k původním cenám bych se nebránil,“ dodává.

Nevýhodná Praha

Vysoké ceny nájmů v Praze jsou jedním ze dvou důvodů, proč je mnohem výhodnější za studiem do hlavního města cestovat. Svě o tom ví i Anna Maděrová, studentka prvního ročníku žurnalistiky na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy, která několikrát týdně jezdí do Prahy z Liberce. Nejvíce nepohodlné pro ni bylo složité přemísťování se po hlavním městě. „V pondělí jsem přijela a celý den chodila s kuffíkem nebo batohem po městě, úterý bylo super a ve středu už jsem zas vozila po Národní třídě kufr, protože jsem jela domů,“ popisuje cestování Anna.

Původně si v Praze platila samostatný pokoj za 5500 Kč měsíčně, ale po zvážení všech pro a proti se rozhodla bydlení vzdát. „Ten byt byl 5 minut od Jiřího z Poděbrad a cena mi nepřišla OK vzhledem k tomu, co jsem dostala. Byla jsem tam trochu jako Dobby a měla chvílemi pocit, že platím část nájmu i za další dva lidi v bytě,“ komentuje své bývalé bydlení.

V současné době jí cestování zabere tři hodiny denně včetně přesunu městskou hromadnou dopravou, což ji celkem stojí okolo čtyřiceti korun tam a zpět se soukromým dopravcem. Návrat do sdíleného bytu by zvažovala pouze za předpokladu širšího rozvrhu studia a v případě, že by si v Praze našla práci.

Co se zbytkem peněz za jízdné? O nápadu ze sociálních sítí věnovat zbytek částky na různé účely sice neslyšela, ale pravděpodobně se k němu připojí. „Popravdě, jako každému studentovi se mi pár korun navíc hodí. Ale morálně mi to proti srsti je, hlavně ze začátku jsem si odmítala ty studentské jízdenky kupovat. Ale vzápětí mi samozřejmě došlo, že tím žádná změna nebo uvědomění více lidí nepříjde. Nad tím, že bych aspoň tak velkou částku, jako dám za jízdenku, dala na dobročinné účely, asi začnu přemýšlet,“ říká Anna.

Zavedení slev je pro ni, stejně jako pro Martina, populismus. Platit původní ceny za jízdné by jí nevadilo, nicméně by ocenila, kdyby se do udržitelné úrovně vrátily i ceny za pronájem v Praze.

Doma je doma

Pro někoho závisí rozhodnutí na dojíždění na ceně nájmu v porovnání s cenou jízdného, u někoho rozhoduje rozvrh, u někoho čas. U Aleny Koubové vítězí vztah k domovu. Studentka třetího ročníku bakalářského studia andragogiky a sociologie v Olomouci dojíždí až z Prahy. Výhodu však má v tom, že její katedra nevyučuje pět dní v týdnu. Čas tím pádem není takový problém. Za den totiž procestuje zhruba šest a půl hodiny. Jak ale sama říká, i na to se dá zvyknout. „Po čase těch pár hodin ve vlaku začneš brát jako cestování v MHD. Někde nastoupíš, jinde vystoupíš a pár kilometrů mezi tím tě nevytrhne,“ popisuje Alena.

Pravidelnost dojíždění se u ní mění semestr od semestru. Většinou se jedná o tři dny v týdnu. Několikrát se ale stává, že má pouze jednu vyučovací hodinu denně. „Miluju Prahu, je to můj domov. Mám tu svou rodinu, přátele, práci. Prostě celý život. Vybrala jsem si obor, který se dal studovat jen v Olomouci a Praze (státní, bakalářský, denní) a do Prahy mě nevezli. Pak nebylo moc na výběr. S novým jízdným se to určitě vyplatí víc než si platit kolej nebo byt. A ještě stihneš pivo s kamarády nebo směnu v práci,“ říká Alena.

Na rozdíl od Martina nebo Anny je u Aleny sleva na jízdném znatelnější. Z původních průměrně 120 korun za jednu cestu nyní platí „jen“ zhruba 55. Sleva je i jeden z důvodů, proč se v některých předmětech domluvila s vyučujícími, že na ně nebude docházet, ale udělá nějakou práci navíc.

Bydlení v Olomouci by hledala jen za předpokladu, že by dojíždění začalo být časově nezvladatelné. Na začátku svého studia sháněla co nejlevnější přespání na dvě noci. Poté, co začala hledat na facebookové skupině sloužící k nabízení a vyhledávání spolubydlení v Olomouci, přespávala půl roku u náhodného člověka, který jí nabídl nocleh.

Rozdílno částku mezi původním a současným jízdným si hodlá ponechat. „Ocenila jsem to, protože takhle nemusím dřít každý den, abych si vydělala na studium,“ odpovídá na otázku využití zbylých peněz. Celá situace se zlevněním jízdenek pro studenty a důchodce vnímá jako chytrý politický krok, se kterým sice nesouhlasí, ale ráda ho využije. Vše ale dle jejího názoru nasvědčuje tomu, že se slevy budou brzo rušit. „Vždyť ceny se logicky musí pro všechny zvednout a kvůli očekávané neudržitelnosti se to brzo zruší. Ale ty peníze už se zpátky tam, odkud byly odebrány, nevrátí,“ zakončuje.

Zavedení slev na jízdném se po necelém půlroku věnoval v komentáři i pro The Student Times Matěj Pur. Byť část Čechů slevy vítá, většina v něm vidí kalkulaci za účelem získání politických bodů. Hlavním argumentem jsou především rozpočtové škrty napříč jednotlivými resorty sloužící ke kompenzaci ziskových ztrát po zavedení slev. Například u snížení rozpočtu MŠMT o 400 milionů korun v době, kdy je stále více diskutované téma platů učitelů.

URL | <https://www.e15.cz/the-student-times/pruzkum-proc-dojizdim-zeptejte-se-andreje-1358808>

Průzkum: Proč dojíždím? Zeptejte se Andreje

14.5.2019 e15.cz str. 00 The Student Times

Michal Bajnok

Není to tak dávno, co se redakce TST věnovala tématu kvality vysokoškolských kolejí a spokojenosti studentů, kteří na nich v rámci svého studia žijí, nebo komentovala zlevněné jízdné. Právě po zavedení studentských slev na jízdné se mnoha studentům otevřela možnost ušetřit peníze na úkor času. Začali tak za studiem dojíždět. Několika z nich jsme se zeptali, jaké je opustit místo studia a každý den trávit několik hodin cestováním.

Začátkem loňského září začaly platit 75% slevy na autobusové a železniční jízdné, včetně městské hromadné dopravy pro studenty do 26 let a důchodce nad 65 let. Část Čechů to odsoudila a označila za populismus za účelem získání dalších politických bodů, část, především příznivci Andreje Babiše, tento krok s vidinou ušetření uvítali. Nelibé reakce na sociálních sítích rozvířila také zveřejněná tabulka rozpočtových škrtnutí, které by měly vyrovnat finanční deficit za sníženou sazbu jízdenek. Řada studentů, kterých se sleva týká, s tímto krokem dodnes nesouhlasí, ale využívají je. Především k dennímu dojíždění za studiem. Zeptali jsme se třech studentů z různých českých měst na důvod denního dojíždění, časovou zvladatelnost a jejich pohled na vládou zavedené slevy.

Pokrytectví, nebo pragmatismus? Martin Ritz z Ostravy studuje první ročník oboru Mediální studia na Univerzitě Palackého v Olomouci. Důvodů k dojíždění z Ostravy za studiem má hned několik, slevy mu pouze ulehčily rozhodování. Původně ho cestování vyšlo mezi 30 až 45 korunami za jednu cestu, podle výběru dopravce. Nyní cestuje za zhruba ty samé peníze, jen má navíc v ceně i zpáteční cestu domů. Za předpokladu, že musel do školy, mu cesta zabrala každý den 3 až 4 hodiny. Nicméně jak sám říká, čas ve vlaku se dá produktivně využít. Jako jeden z mnoha studentů bydlel i Martin na sdíleném bytě. „Byl jsem na bytě, ale rozpadla se nám tam parta. Jeden šel k přítelkyni, druzí přestali studovat, tak jsem začal jezdit a držím to druhým rokem,“ popisuje Martin. Dojíždět hodlá i po zbytek studia.

Byť je to pro něj levnější, výše nájmu bytů v Olomouci se mu zdá v pořádku. Za předpokladu, že by měl před sebou ještě dva roky studia, reálně by zvažoval návrat do Olomouce.

Na sociálních sítích se po zavedení slev objevovaly příspěvky lidí, kteří je sice využívali, ale penězi, které na jízdném ušetřili, přispěli například na podporu neziskových organizací. „Já o tomhle nikdy neuvažoval. Přiznám se, že v tomto jsem pokrytec, když slevy vnímám jako populismus, ale budu je využívat. Nicméně návratu k původním cenám bych se nebránil,“ dodává.

Nevýhodná Praha

Vysoké ceny nájmu v Praze jsou jedním ze dvou důvodů, proč je mnohem výhodnější za studiem do hlavního města cestovat. Svě o tom ví i Anna Maděrová, studentka prvního ročníku žurnalistiky na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy, která několikrát týdně jezdí do Prahy z Liberce. Nejvíce nepohodlné pro ni bylo složité přemísťování se po hlavním městě. „V pondělí jsem přijela a celý den chodila s kufříkem nebo batohem po městě, úterý bylo super a ve středu už jsem zas vozila po Národní třídě kufr, protože jsem jela domů,“ popisuje cestování Anna.

Původně si v Praze platila samostatný pokoj za 5500 Kč měsíčně, ale po zvážení všech pro a proti se rozhodla bydlení vzdát. „Ten byt byl 5 minut od Jiřího z Poděbrad a cena mi nepřišla OK vzhledem k tomu, co jsem dostala. Byla jsem tam trochu jako Dobby a měla chvílemi pocit, že platím část nájmu i za další dva lidi v bytě,“ komentuje své bývalé bydlení.

V současné době jí cestování zabere tři hodiny denně včetně přesunu městskou hromadnou dopravou, což jí celkem stojí okolo čtyřiceti korun tam a zpět se soukromým dopravcem. Návrat do sdíleného bytu by zvažovala pouze za předpokladu širšího rozvrhu studia a v případě, že by si v Praze našla práci.

Co se zbytkem peněz za jízdné? O nápadu ze sociálních sítí věnovat zbytek částky na různé účely sice neslyšela, ale pravděpodobně se k němu připojí. „Popravdě, jako každému studentovi se mi pár korun navíc hodí. Ale morálně mi to proti srsti je, hlavně ze začátku jsem si odmítala ty studentské jízdenky kupovat. Ale vzápětí mi samozřejmě došlo, že tím žádná změna nebo uvědomění více lidí nepřijde. Nad tím, že bych aspoň tak velkou částku, jako dám za jízdenku, dala na dobročinné účely, asi začnu přemýšlet,“ říká Anna.

Zavedení slev je pro ni, stejně jako pro Martina, populismus. Platit původní ceny za jízdné by jí nevadilo, nicméně by ocenila, kdyby se do udržitelné úrovně vrátily i ceny za pronájem v Praze.

Doma je doma

Pro někoho závisí rozhodnutí na dojíždění na ceně nájmu v porovnání s cenou jízdného, u někoho rozhoduje rozvrh, u někoho čas. U Aleny Koubové vítězí vztah k domovu. Studentka třetího ročníku bakalářského studia andragogiky a sociologie v Olomouci dojíždí až z Prahy. Výhodu však má v tom, že její katedra nevyučuje pět dní v týdnu. Čas tím pádem není takový problém. Za den totiž procestuje zhruba šest a půl hodiny. Jak ale sama říká, i na to se dá zvyknout. „Po čase těch pár hodin ve vlaku začneš brát jako cestování v MHD. Někde nastoupíš, jinde vystoupíš a pár kilometrů mezi tím tě nevytrhne,“ popisuje Alena.

Pravidelnost dojíždění se u ní mění semestr od semestru. Většinou se jedná o tři dny v týdnu. Několikrát se ale stává, že má pouze jednu vyučovací hodinu denně. „Miluju Prahu, je to můj domov. Mám tu svou rodinu, přátele, práci. Prostě celý život. Vybrala jsem si obor, který se dal studovat jen v Olomouci a Praze (státní, bakalářský, denní) a do Prahy mě nevzali. Pak nebylo moc na výběr. S novým jízdným se to určitě vyplatí víc než si platit kolej nebo byt. A ještě stihneš pivo s kamarády nebo směnu v práci,“ říká Alena.

Na rozdíl od Martina nebo Anny je u Aleny sleva na jízdném znatelnější. Z původních průměrně 120 korun za jednu cestu nyní platí „jen“ zhruba 55. Sleva je i jeden z důvodů, proč se v některých předmětech domluvila s vyučujícími, že na ně nebude docházet, ale udělá nějakou práci navíc.

Bydlení v Olomouci by hledala jen za předpokladu, že by dojíždění začalo být časově nezvladatelné. Na začátku svého studia sháněla co nejlevnější přespání na dvě noci. Poté, co začala hledat na facebookové skupině sloužící k nabízení a vyhledávání spolubydlení v Olomouci, přespávala půl roku u náhodného člověka, který jí nabídl nocleh.

Rozdílnou částku mezi původním a současným jízdným si hodlá ponechat. „Ocenila jsem to, protože takhle nemusím dřít každý den, abych si vydělala na studium,“ odpovídá na otázku využití zbylých peněz. Celá situace se zlevněním jízdenek pro studenty a důchodce vnímá jako chytrý politický krok, se kterým sice nesouhlasí, ale ráda ho využije. Vše ale dle jejího názoru nasvědčuje tomu, že se slevy budou brzo rušit. „Vždyť ceny se logicky musí pro všechny zvednout a kvůli očekávané neudržitelnosti se to brzo zruší. Ale ty peníze už se zpátky tam, odkud byly odebrány, nevrátí,“ zakončuje.

Zavedení slev na jízdném se po necelém půlroku věnoval v komentáři pro The Student Times Matěj Pur. Byť část Čechů slevy vítá, většina v něm vidí kalkulaci za účelem získání politických bodů. Hlavním argumentem jsou především rozpočtové škrty napříč jednotlivými resorty sloužící ke kompenzaci ziskových ztrát po zavedení slev. Například u snížení rozpočtu MŠMT o 400 milionů korun v době, kdy je stále více diskutované téma platů učitelů.

URL| <https://www.e15.cz/clanek/1358808/pruzkum-proc-dojizdim-zeptejte-se-andreje>

Rozhovor s Michaelem Romancovem, politickým geografem na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy

15.5.2019 ČRo Plus str. 01 11:34 Interview Plus

Jan BUMBA, moderátor

O 21 křesel v Evropském parlamentu, které náleží České republice, bude usilovat 39 stran a hnutí. Ne jen v České republice ale panují obavy z toho, že o obsazení Evroparlamentu nemusí rozhodnout jen myšlenky, programy a kampaň ale také dezinformace a propaganda. Ředitel BIS Michal Koudelka rovnou řekl, že hlavním aktérem pokoušejícím se narušit volby je Ruská federace. Jak vážně brát podobná varování a jaký vztah s Ruskem by měla Evropská unie budovat? Dobrý poslech přeje Jan Bumba. Naším hostem je politický geograf Michael Romancov z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy, dobrý den.

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Dobrý den.

Jan BUMBA, moderátor

Máte vy osobně nějaké pochybnosti o tom, že Kreml skutečně usiluje o to nějakým způsobem ovlivnit výsledek voleb do Evropského parlamentu?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Já si myslím, že pro ty pochybnosti nemám žádný důvod, protože já sleduji Rusko v podstatě po celý svůj život a mám z toho jakým způsobem jaksi čtu nebo dešifruji ruské zdroje, tak mám jednoznačně všechny důvody se domnívat, že Rusko dalo najevo, že informační sféru považuje za jeden z prostorů, kde je možné z jejich pohledu efektivně levně a účinně prostě prosazovat své zájmy a volby do Evropského parlamentu nebo v zásadě jakékoliv jiné volby kdekoliv v demokratických zemích. Jsou jaksi prostředím, které je pro tohle to naprosto optimální.

Jan BUMBA, moderátor

A když říkáte jakékoliv jiné volby, tak analytik Thing-tanku Atlantic Council Jakub Kalenský řekl, že není pochyb o tom, že Moskva má o tyto Eurovolby zájem prý srovnatelný jen se zájmem o ukrajinské parlamentní, ty budou na podzim. Proč zrovna Rusko zajímají volby do Evropského parlamentu, které v mnoha zemích jsou považovány za volby druhého, třetího řádu?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Protože Rusové si jsou velice dobře vědomi toho, že Evropská unie jaksi z hlediska toho vnitřního fungování je velice heterogenní, že se skládá z 28 členských států, zatím ještě pořád s 28 členských států a že Evropský parlament představuje jedno z těch velkých viditelných fór, kde Evropa jaksi je přítomná nebo Evropská unie je přítomná v jeden okamžik na jednom místě. Stačí se podívat na to, jakým způsobem jsou na plénu Evropského parlamentu projednávána nejrůznější kontroverzní témata. Ono se nemusí jednat pouze o problematiku mající vztah k Rusku, ale to se týká v zásadě vztahů Evropské unii ke všem silným světovým hráčům, respektive ke všem řečneme globálně rezonujícím otázkám a vidíme, že je to ideální jaksi půda, kde právě ti velcí, silní odhodlaní hráči mohou se snažit spolu prosazovat vlastně svoje zájmy.

Jan BUMBA, moderátor

Jaký výsledek voleb do Evropského parlamentu by tedy Moskvě vyhovoval?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Samozřejmě, že by jim ze všeho nejvíc vyhovovalo to, kdyby se do Evropského parlamentu dostalo co možná nejvíce těch politických proudů, které za prvé dávají otevřeně najevo, že jaksi podporují ruskou pozici v zásadě kdekoliv ve světě k jakémukoliv tématu. To se tedy může týkat ruských vztahů s arabským světem nebo ruského zásahu v Sýrii. Samozřejmě ruských aktivit na Ukrajině a tak dál. Pomůže jim ideálně, když se tam dostanou jakékoliv politické síly nebo individua, kteří jsou striktně protiameričtí. Takže ono nemusí to být

jednoznačně jenom proruské, ono bude vyhovovat také, když to bude proti Spojeným státům a potom pochopitelně všichni ti, kteří si přejí, aby se Evropská unie jaksi oslabila, případně úplně rozložila.

Jan BUMBA, moderátor

Co by tím Rusko ale získalo? Pokud začnou třeba vítězit i v jednotlivých zemích nějaké národovecké strany, které budou proti evropské spolupráci, co tím Rusko získá?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Evropská unie navzdory tomu, že třeba z mého pohledu je to v řadě jaksi oblastí příliš slabý, nekoordinovaný a na to konto neefektivní aktér, tak je bezesporu jaksi globálně uznávanou silou v oblasti ekonomické, případně v některých dalších oblastech, které s tím hospodářským potenciálem úzce souvisejí. A jaksi ty hospodářské záležitosti jsou v mnoha ohledech jaksi velice podstatným zdrojem moci. Moc má takzvaně materiální základnu a tady nelze přehlížet prostě ten obrovský potenciál EU 28 a Evropská unie a její členské státy profitují naprosto jednoznačně z těch pravidel a z toho fungování světa, tak jak vlastně se vyvinul od druhé světové války, respektive potom po zhroutilí Sovětského svazu od začátku 20., od začátku 90. let pardon. A to je něco, v čem se Rusku nedaří zdaleka tak dobře se etablovat nebo pohybovat, to znamená čím jaksi méně platných pravidel, těch současných, čím větší chaos, tím Rusko vzhledem ke své rozloze, vzhledem ke své váze, vzhledem ke své jaksi vojenské síle, může být úspěšnější.

Jan BUMBA, moderátor

Jinými slovy tedy slabá Evropa znamená silné Rusko?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Ne úplně v tom globálním rozměru, to by bylo jaksi příliš málo, ale samozřejmě v tom prostoru, který je pro Rusko tak podstatný a to je samozřejmě ještě pořád ten prostor ležící od Ruska na západ, čili chceme-li Evropa, tak tam to platí naprosto jednoznačně.

Jan BUMBA, moderátor

A Moskva je přesvědčena o tom, že ji Evropská unie nějak ohrožuje, že může být nějak pro Rusko nebezpečná?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Rusko dlouhou dobu dávalo jednoznačně najevo, že Evropskou unii, pokud jde jaksi o ty její mocenské nebo silové kapacity, nebere vůbec vážně. Tohle to všechno se změnilo vlastně tím, že Rusové potom anektovali Krim a vlastně zahájili válku na Ukrajině. To je vlastně poprvé jaksi přiznání velice viditelné přiznání, že Moskva začala Evropskou unii brát jako mocenského konkurenta.

Jan BUMBA, moderátor

Hostem dnešního Interview je politický geograf Michael Romancov. Co se týká působení v té informační sféře, jak už jsme o tom krátce mluvil, jak významné je pro dnešní ruské vedení působení třeba přes ta média jako jsou Russia Today nebo Sputnik?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak naštěstí už jsme se posunuli vlastně za těch řekněme 4-5 let posledních k tomu, že čím dál tím víc Evropanů ale zejména těch jaksi politických reprezentantů si začíná uvědomovat, že tohle to nejsou média v tom klasickém slova smyslu. Jim nejde o to, aby zveřejňovali informace, aby ty informace byly podložené, aby ty informace byly řekněme vyvážené. Oni prostě jedou svůj pohled na věc a ten tlačí bez ohledu na to, jestli ty věci korespondují nebo nekorespondují s nějakou realitou. Prostě fakt pro ně nehrají, nehrají roli. Čili pokud jde o

Sputnik nebo Russia Today, tak tam v zásadě jaksi si myslím, že ten jejich největší, největší úspěch nebo největší vliv už je řekněme za námi. Nicméně to neznamená, že by tu mediální sféru chtěli jaksi oslabit nebo, nebo vyklidit, protože existuje samozřejmě celá řada dalších jaksi možností, jak veřejné mínění, respektive ten mediální prostor ovlivňovat.

Jan BUMBA, moderátor

Jakou váhu, jakou důležitost tomuto působení, tomuto ovlivňování ruské vedení přikládá, jaké prostředky třeba vynakládá Rusko na propagandu?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak my samozřejmě víme, jak velký je rozpočet právě třeba toho mediálního holdingu /nesrozumitelné/, kam patří Russia Today nebo, nebo Sputnik a to jsou jaksi obrovské částky vyčíslené tedy v amerických dolarech. Ono koneckonců je to vidět třeba na tom, i jakým způsobem mají vybudovaná studia, kde všude ve světě působí, v kolika zemích jsou schopní jaksi najmout profesionální novináře, kteří na to konto jaksi vyvolávají pro to publikum, s nímž komunikují dojem profesionálně odvedené práce.

Jan BUMBA, moderátor

Tuším, že třeba slavný Larry King pracoval pro Russia Today.

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Například to je jaksi, to byl jaksi vynikající, vynikající úlovek, který se jim podařilo získat, ale takových, takových případů je, takových případů je víc, že je spousta těch lidí jim v zásadě s nimi neváhá spolupracovat primárně proto, že jim schopni nabídnout velké, velké peníze, respektive proto, že oni jaksi celý svůj život se věnují něčemu úplně jinému a mají pocit, že Rusko je úplně standardní jaksi hráč i na tom řekněme mediálním trhu jako jakýkoliv jiný stát. Typickým příkladem by mohl být slavný fotbalový kouč José Mourinho, který tam má nebo bude mít nějakou fotbalovou, fotbalovou show, takže v tomhle tom ohledu oni samozřejmě úspěšnější jsou, ale potom je tady otázka, protože Rusko nefunguje jako jaksi na stejných principech jako řekněme členské státy v Evropské unii. To znamená, tam je potom otázka, jak velké množství těch financí je vydáváno někudy, nebo teče někudy jinudy.

Jan BUMBA, moderátor

Ty peníze, které zřejmě nebudou úplně malé, nechybí pak někde jinde, já vím, že to zní jako taková naivní otázka, ale pokud přicházejí zprávy o tristním stavu ruského školství nebo zdravotnictví nebo důchodového systému, tak proč raději ty peníze nedat tam než do té propagandy?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

No, protože to by ruské vládě a ruským elitám muselo jít primárně o jaksi to, jak se říká angličtina pro to má ten krásný termín /nesrozumitelné/ jejich vlastního obyvatelstvo. To je něco, co v Rusku minimálně od nástupu vlády Bolševiků ale pravděpodobně ani, ani předtím a do současnosti to trvá prostě nikdy neplatilo. Jestli je ruským elitám něco v zásadě zcela lhostejné, tak je to to, jakým způsobem se vede obyčejnému ruskému člověku.

Jan BUMBA, moderátor

Vy jste říkal, že kromě těch médií už existují i jiné způsoby informačního působení a že možná budou důležitější než ta média, která už jsou známa. To jsou jaké ty jiné způsoby?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak samozřejmě je tady to působení na sociálních sítích, o tom už se také mluví strašně dlouhou dobu a tam vidíme, že určitým způsobem to začíná být ve spolupráci mezi, ať už řekněme Evropskou komisí, která tlačí na tyhle ty velké giganty nebo případně vláda ve Spojených státech dělá něco podobného, tak vidíme, že tam dochází k určité regulaci toho, kdo a k čemu se smí vyjadřovat. Například pokud jde o tu takzvanou politickou reklamu, tak právě teď v souvislosti s volbami do Evropského parlamentu, pokud mi je známo, tak byla nastavená taková velmi přísná procedura, aby vlastně ti, kteří si tu politickou reklamu nebo ty politické informace tam pouští, tak aby vlastně identifikovali, o koho se jedná. Čili jedna ta, jeden ten kanál jsou sociální, sociální sítě, ale potom je zapotřebí vzít v úvahu i to, že Rusko skutečně je velký a důležitý aktér a například každá bilaterální návštěva, ať už ruského prezidenta nebo ministra zahraniční někde v Evropě nebo naopak teď třeba do Ruska míří rakouský prezident Van der Bellen, tak to je prostor, kde Rusko může třeba prostřednictvím toho, že tomu zahraničnímu politikovi poskytne ve svých médiích jaksi prostor pro interview a klade mu určité otázky, tak to všechno jsou věci, které v té jaksi mediální sféře potom nějakým způsobem, nějakým způsobem rezonují.

Jan BUMBA, moderátor

Pokud nějakým způsobem se Rusko tedy snaží takhle informačně působit do zahraničí, nemůže to z jistého úhlu pohledu být legitimní postoj prostě prezentovat postoje ruského státu tak, aby vyhovovaly Rusku?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Ale já si myslím, že tohle to jaksi máte naprostou pravdu. Je to samozřejmě z jejich pohledu jednoznačné. Myslím si, že to dělají velmi jaksi dlouze, dlouho pardon a velmi šikovně. Je v zásadě jenom náš jaksi problém, jakým způsobem jsme, nebo nejsme schopni vlastně si vytvořit, respektive vynutit dodržování určitých pravidel a trvá, já to tvrdím už řadu let. Rusko v tomhle tom ohledu není jediné, kdo se vůči Evropské unii nebo vůči Evropě chová tímhle tím způsobem. Podívejme se na nedávno skončený summit /nesrozumitelné/ v Číně, kde Evropská unie jakožto celek zaujme nějaký postoj a kolik jaksi těch nejvyšších představitelů z různých členských zemí tam odjelo a participovalo tam na těch událostech v Pekingu. To zdaleka nebyl pouze Miloš Zeman.

Jan BUMBA, moderátor

Jsou ale i lidé, kteří říkají, tak je tady ruská propaganda, jasně je tady nějaká čínská propaganda, ale stejně tak je teda americká propaganda a jsou lidé, kteří mezitím prostě nechtějí dělat žádný rozdíl.

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Samozřejmě, že takový lidé byli, jsou a budou. Já se domnívám, že to co je podstatné a co bychom my měli brát jaksi v úvahu je, že na rozdíl od Číny, kde Si Ťin-pching byl vlastně potvrzen, že bude zase tím vládcem v uvozovkách na věčné časy, a na rozdíl od Ruska, kde Vladimir Putin je u moci nepřetržitě od roku 2000 a já jsem osobně přesvědčen, že bude u moci daleko za ten horizont roku 2024, tak americké, francouzské, britské, německé administrativy se střídají. To znamená vlastně tam se nejedná o monolitickou strukturu, pokud jde o jaksi ražení nějakého toho politického názoru, ale jedná se o prostředí, které je pluralitní a o to spíš to potom platí pro tu úroveň, kterou máme bezprostředně pod těmi jaksi lidry. To znamená ve Francii, v Německu, ve Spojených státech a tak dále, tam se konají volby. Ty volby jsou svobodné a soutěživé. To znamená každých 4 nebo 5 let podle toho, jak jsou nastaveny ty vnitřní volební cykly, tak dochází k nějaké korekci příslušných politik. Zatímco tady nic takového, nic takového nevidíme.

Jan BUMBA, moderátor

Do jaké míry to ruské informační působení, pokud to nenazveme rovnou propagandou, do jaké míry funguje, do jaké míry se daří přesvědčovat Evropany o tom, že třeba nemají věřit vlastním institucím, že všechny systémy jsou prohnílé, že existuje nějaká alternativní pravda a tak dál?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak evidentně v tomhle tom ohledu každá evropská země se chová úplně jinak a v zásadě se dá říci, že ruské působení je neúspěšnější tam, kde vlastně naráží na jaksi úrodnou půdu, která primárně není asi způsobená tím, že by to vlastně všechno byli schopni ovlivnit, koordinovat nebo řídit Rusové. Oni velice, velice dobře využívají právě toho, co v těch jednotlivých zemích je. Když se podíváme třeba do Finska, tak tam je jednoznačné, že kvůli tomu jakým způsobem finská společnost funguje směrem dovnitř, kvůli tomu jak vysoký stupeň důvěry je schopen finský stát prostřednictvím toho, jak komunikuje s občany, jakým způsobem v té veřejné sféře finské úřady teď ani nemluví o politických elitách, těch se to samozřejmě týká taky, ale primárně se to týká komunikace mezi finskými občany a jejich volenou, respektive nevolenou tou politickou reprezentací a státními, státními úřady, tak tam vidíme, že ruské aktivity příliš úspěšné nejsou. Ale v zemích, kde vlastně jejich vlastní politické elity neustále zpochybňují fungování svého vlastního státu, já bych dal typicky za příklad takové země Českou republiku, kde máme trestně stíhaného premiéra, který neustále tvrdí, že to je všechno politicky motivované, kde máme prezidenta, který tvrdí, že má k dispozici analýzu, že je u nás možné objednat si trestní, trestní stíhání a tak dál, a tak podobně. Tak tady vidíme konkrétní případ státu, jehož politické elity jaksi generují nikoliv důvěru ale naopak hlubokou nedůvěru občanů vůči tomu, jak stát, ve kterém žijí funguje.

Jan BUMBA, moderátor

Jinými slovy u nás je ta půda pro působení ruské propagandy mnohem úrodnější než ve Finsku?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Jednoznačně a zase já bych ale zdůraznil jednu věc. To neznamená, že, když tady vlastně Rusové budou razit témata, která jsou pro ně jaksi jednoznačně důležitá, když se budou snažit jaksi přenést do našeho prostředí své vlastní hodnoty, že to tady bude jaksi pozitivně rezonovat, to ne ale co evidentně Rusku pomáhá, je právě to, jakým způsobem naše vlastní elity se chovají v tom našem politickém, respektive mediálním, mediálním prostředí. Čili to co jste říkal na začátku té minulé otázky. Nedůvěra vlastně v to jak funguje naše, naše společnost díky tomu, že můžou existovat různé alternativní pravdy, že ve světě, kde není možné věřit nikomu, je potom vlastně v podstatě jedno komu a proč případně věříte.

Jan BUMBA, moderátor

Brigádní generál Karel Řehka řekl, že navzdory existujícím signálům se západní země nechaly Ruskem zaskočit, že si nikdo prý nechtěl připustit, že by Rusko nestálo o spolupráci. Myslíte, že ta doba už je pryč, že v dnešní době už Rusko nikdo nepodceňuje?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Těžko říct, protože na to já nemám dostatečné množství informací. Opět je zapotřebí si uvědomit, máme 28 členských států v Evropské unii a například řekněme senzitivita Portugalska vůči tomu, co se děje v Rusku, je úplně jiná, než v případě už zmíněného Finska. Každá ta země někde jinde leží, má jiné to bezprostřední okolí a od toho se odvíjí řekněme pořadí těch bezpečnostních priorit, které ta která země řeší. Je tady samozřejmě otázka nějakých historických zkušeností, ale myslím si, že obecně platí, že Evropané podobně jako Američané, Kanadáné, Japonci dejme tomu, Australané začali Rusko brát vážně, což je v zásadě paradoxně přesně to, o co Rusko minimálně po tu dobu, co je v jeho čele, stojí Vladimír Putin celou dobu chtělo, protože Rusy v zásadě až tak moc netrápilo to, jak třeba mizerně se vyvíjí jejich ekonomika, je ze všeho nejvíc trápilo to, že nemají respekt. Tak ten respekt teďka mají a vybuodovali ho tím jediným způsobem, který dokáží. To znamená, vyvolali nebo jejich aktivity nakonec vedly k tomu, že jsou opět vnímáni jako bezpečnostní hrozba.

Jan BUMBA, moderátor

Hostem Interview je dnes politický geograf Michael Romancov. Co myslíte, že by v rámci Evropské unie mělo dominovat debatám o tom, jaký postoj k Rusku zaujmout, co především brát v potaz?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Já bych s dovolením tu vaší otázku trošičku otočil. Položme si otázku, jakou Evropskou unii chce Rusko mít a já jsem přesvědčen, že Rusko chce mít Evropskou unii bezpečnou, pardon, Rusko chce mít Evropskou unii, unii bohatou. Rusko chce mít Evropskou unii bezmocnou a Rusko chce mít Evropskou unii vděčnou. A to je něco, co my bychom jaksí neměli dovolit žádnému velkému hráči, ať jsou to Spojené státy, Čína nebo Rusko, aby nás dostaly do téhle té pozice. Já myslím, že my chceme, aby Evropská unie byla primárně bezpečná pro občany, pro všechny svoje, svoje státy, aby vlastně mohla i nadále vedle té bezpečnosti zabezpečovat Evropanům vlastně tu bezprecedentní míru, řekněme toho fyzického pohodlí, prosperity, vymahatelnosti, práva a tak dále, protože to jsou věci, které spolu vzájemně, vzájemně jaksí souvisí. A tou jedinou šancí, kterou Evropská unie ve, v té komunikaci s těmi velkými, kam Rusko patří je, že bude jednotná, že bude schopná se dohodnout na nějakých alespoň minimálních standardech a z těch potom nebude slevovat.

Jan BUMBA, moderátor

To chápu jako úkol dovnitř do Evropské unie, ale Rusko je a zůstane velkým sousedem EU. Jaká politika ze strany evropských zemí by napomohla tomu, aby to sousedství bylo poklidné?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Jednoznačně jednat s Ruskem tak jako Evropská unie jedná s jakýmkoliv jiným svým sousedem. Já jsem přesvědčen, že my jsme udělali velkou vlastně na začátku tohoto století v době, kdy postupně byl spouštěn ten projekt východního partnerství, kdy Evropská unie tehdy v úplně ještě jiné, řekněme té mezinárodní atmosféře, sama sebe viděla jako významného velkého normativního hráče v globální aréně a Evropská unie tenkrát chtěla vlastně mít co možná nejméně problematické vztahy se všemi svými sousedy. Když se dneska na to podíváme, tak zjistíme, že po těch téměř 20 letech vidíme, že Evropská unie má naopak vysoce problematické vztahy se všemi svými sousedy. Severní Afrika, Blízký východ, Rusko, to je jeden problém vedle, vedle druhého. A pokud jde konkrétně o to Rusko, tak tam my jsme akceptovali jakožto Evropská unie, že těch 6 postsovětských států ležících v uvozovkách v Evropě, protože u těch třech zakavkaských, tam je to otázka, tak s nimi se budeme bavit vlastně v jiném formátu než-li s Ruskem. Moskva si v zásadě vydupala, že není pro ní akceptovatelné, aby se s ní jednalo stejně jako s těmi malými státy. Chtěla svoje vlastní v uvozovkách partnerství a my jsme na to byli ochotní přistoupit. Jakmile jsme přistoupili na to, že jim vlastně umožníme komunikovat v úplně, v úplně na jiném jaksí formátu, tak Rusko také začalo klást celou řadu dalších požadavků. To znamená Rusko.

Jan BUMBA, moderátor

Myslíte, že by se pro to našla ovšem shoda v rámci EU pro takovouhle změnu přístupu k Rusku?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

To samozřejmě v tento okamžik netuším, pevně doufám, že ano, protože jaksí tak jak se budeme chovat k Rusku, tak to uvidí ty ostatní velcí hráči a podle toho, jak se budeme chovat k němu, tak bude svoje požadavky vůči nám modifikovat dejme tomu Čína nebo Spojené státy. A my skutečně jako Evropané si musíme sami rozmyslet a rozhodnout, jakou pozici ve světě chceme mít.

Jan BUMBA, moderátor

Ještě mě zajímá jedna věc. Říkal jste, že se Ruskem zabýváte celý život. Jak je možné vysvětlit, že řada Rusů, kteří žijí v Evropské unii, využívají všech výhod života v demokratických zemích, zároveň obhajuje politiku Vladimira Putina?

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

To je otázka, která se týká primárně jaksí nějakého identitního rozměru, protože jaksí ten počet Rusů, který žijí v různých zemích Evropské unii, se odhaduje minimálně na miliony, někteří autoři říkají, že to je 12, někteří říkají, že to je až 20 milionů Rusů žijící v různých zemích Evropské unie a oni právě jaksí využívají toho, co jsem říkal, říkal na začátku, že vlastně takhle by Rusko chtělo, aby Evropská unie, unie byla. Ona je bohatá, to znamená

oni tady mají nesrovnatelně lepší přístup než doma ke vzdělání, k lékařské péči. Je tady nesrovnatelně nižší kriminalita, než-li v Rusku, ale zároveň oni se cítí být příslušníky toho velkého silného národa a k tomu patří k tomu tradičnímu jaksi chování velmoci patří to, že velmoc si nenechá nic líbit, že velmoc je schopná, ochotná konat /nesrozumitelné/ akce, viz anexe Krymu a to je něco, co jim zároveň, zároveň imponuje a my musíme jako Evropané si uvědomit, že tohle je realita a že jaksi veškeré naše, naše představy o tom, že jim předestřeme jakýsi normativní ideál a oni ho dobrovolně budou a radostně a plnohodnotně jaksi respektovat v zájmu nějakých ekonomických stavů, že to je prostě nonsens.

Jan BUMBA, moderátor

Politický geograf Michael Romancov z Univerzity Karlovy byl naším dnešním hostem. Děkuji za rozhovor, na shledanou.

Michael ROMANCOV, politický geograf na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Já děkuji za pozvání, na shledanou.

Renesance transatlantických vztahů

15.5.2019 ustavmezinarodnichvztahu.cz str. 00

Jakub Eberle vystoupí v Americkém centru na diskuzi k budoucnosti transatlantických vztahů, která proběhne 16. 5. 2019 v Americkém centru.

Dalšími diskutujícími budou Jan Hornát, Kryštof Kozák a Francis Raška z **Fakulty sociálních věd** UK a Vladimír Bártl, náměstek ministra průmyslu a obchodu ČR.

Detail akce.

Jakub Eberle, Ph.D., je výzkumným pracovníkem Ústavu mezinárodních vztahů a věnuje se české a německé zahraniční politice a dále se zaměřuje na kritické teorie mezinárodních vztahů a diskurzivní teorie a metodologie.

URL| <https://www.iir.cz/article/renesance-transatlanticky-ch-vztahu>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

iir.cz

Alabama schválila protipotratový zákon

15.5.2019 ČT 24 str. 11 21:31 Horizont

Hana SCHARFFOVÁ, moderátorka

Alabama přijala tvrdou protipotratovou legislativu. Je už pátým státem USA, kde místní zákonodárci takovou normu prosadili. S účinností od příštího roku nebude možné v Alabamě uměle ukončit těhotenství poté, co ultrazvuk prokáže srdeční činnost plodu, tedy už od šestého týdne. Zákon, který ještě musí podepsat alabamská guvernérka, hodlají soudně napadnout jeho odpůrci. Čeká se velká právní bitva.

/ 25 pro, 7 proti, projednávaný návrh prošel. /

/ Ukázka /

David MIŘEJOVSKÝ, redaktor

Jasný výsledek hlasování po vyhocené debatě. Aktivisté hnutí Pro život, tedy proti potratům slaví a zastánci hnutí Pro volbu, tedy za zachování možnosti umělého přerušování těhotenství nešetří kritikou.

/ Čí jsou těla? Naše! Čí je volba? Naše! /

/ Ukázka /

Viviane FIGURESOVÁ, /demokratická strana/ členka senátu státu Alabama

Proč chcete kontrolovat naše těla? Já to nikdy nepochopím.

David MIŘEJOVSKÝ, redaktor

Protesty liberálů vyvolává především část legislativy, která zakazuje umělé přerušování těhotenství i v případech znásilnění a incestu. Povoleno má být pouze v případech ohrožujících zdraví a život matky. Podobnou legislativu lišící se pouze v detailech, jako jsou tresty za její porušení, schválilo letos už 5 amerických států. V dalších 7 ji právě připravují. Američtí konzervativci cítí šanci, jak po téměř 50 letech opět výrazně omezit provádění umělého přerušování těhotenství ve Spojených státech. Schvalovaná legislativa bude zcela jistě právně napadena a případ nejspíš doputuje až sem, k Nejvyššímu soudu. Od loňska v něm mají po desetiletích převahu konzervativní soudci. Odpůrci potratů otevřeně přiznávají, že toho chtějí využít.

Terri COLLINSOVÁ, /republikánská strana/ členka senátu státu Alabama

Doufáme, že se to dostane k Nejvyššímu soudu, který znovu přezkoumá současný stav.

David MIŘEJOVSKÝ, redaktor

Alabama chce trestat provedení potratu až 99 lety za mřížemi. Žena, která ho podstoupí, by ale trestána být neměla. Sousední Georgia zvolila jiný přístup. Maximální tresty jsou nižší. Do vězení by ale na desítky let mohla být poslána i žena, která se pro umělé přerušování těhotenství rozhodla.

Brian KEMP, guvernér státu Georgia

Zákon "Pro život" je velmi jednoduchý, ale také velmi silný. Prohlašujeme, že každý život má hodnotu, je důležitý a hoděn ochrany.

David MIŘEJOVSKÝ, redaktor

Protipotratová legislativa má v amerických státech, které ji schválily, začít platit od příštího roku. Čekají se prudké právní bitvy i pouliční demonstrace jejich zastánců a odpůrců. Příklad se velmi pravděpodobně u soudu protáhne a účinnost legislativy bude odložena. Téma proto zasáhne do kampaně před prezidentskými volbami v roce 2020. Demokrati obviňují republikány, že se tím snaží aktivizovat konzervativní voliče a zvýšit tak šance na znovuzvolení Donalda Trumpa. David Miřejovský, Česká televize, Washington.

Hana SCHARFFOVÁ, moderátorka

A naším dalším hostem je expert na Spojené státy Tomáš Klvaňa. Vítejte.

Tomáš KLVÁŇA, Institut mezinárodních studií, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

Dobrý večer.

Hana SCHARFFOVÁ, moderátorka

Těch /nesrozumitelné/ zákonu na ochranu nenarozených dětí je teďka stále více. Tuším v tomto roku jenom 16 států takový zákon představilo. Proč právě v tomto momentu?

Tomáš KLVAŇA, Institut mezinárodních studií, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

No, protože ta situace ve Spojených státech obecně nejenom ohledně potratů, ale ohledně jakýchkoliv citlivých kulturních a civilizačních témat, se vyostřuje. Ty extrémní posilují, nejenom tady ty pravicové extrémní, které dnes vidíme v těch státních legislativách, zejména v takzvaných červených státech, tedy těch, které volí republikány, ale také zleva přitahuje. Protože tady máme velmi silný tlak od, od takových těch lobbistů za práva žen a za, za to, aby se vlastně přijal zákon, který totálně znemožní jakékoliv restrikce ohledně, ohledně přerušování těhotenství, ohledně potratů. Takže vidíme prostě tak jako v těch ostatních tématech, tak i v tomto tématu se do sebe pustily ty dva extrémní. Nerepresentují většinu voličů ve Spojených státech, ale jsou nejmocnější a volí v těch primárních volbách a to znamená, že politici jim velmi naslouchají.

Hana SCHARFFOVÁ, moderátorka

K volbám se, doufám, ještě dostaneme. Ale pojďme se vrátit k cílům autorů zákona, který právě teď schvaluje Alabama. Ten je snad nejpřísnější z těch předložených zákonů. Ovšem jeho autoři mají ještě ambicióznější cíl a to, zvrátit to téměř půl století staré ústavní právo na potrat, které Spojené státy zavedly v roce 73. Mají šanci touto cestou tohoto dosáhnout?

Tomáš KLVAŇA, Institut mezinárodních studií, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

To je velká otázka. Oni si myslí, že ano. Oni si za prvé myslí, že Nejvyšší soud se toho ujme. Je potřeba asi zdůraznit, že Nejvyšší soud je v podstatě totéž co Ústavní soud ve Spojených státech. On v roce 1973, jak jste poznamenala, rozhodl, že existuje ústavní právo na potrat, ovšem není neomezené, ano. Tam je, tam jsou nějaké, stát může nějakým způsobem omezit v tom posledním trimestru tady toto právo na potrat a to je vlastně konsensus ve většině států. A ty extrémní se teď dostávají, zejména tedy zprava daleko dál a je otázka, jestli ten Nejvyšší soud opravdu rozhodne, nebo nerozhodne. On může nakonec všechny tyhle ty záležitosti ignorovat a říct, věc je rozhodnutá. Nebo může vzít tu otázku a potvrdit to, to rozhodnutí z roku 1973, protože ač tam je dnes většina těch konzervativních, konzervativních soudců, tak není jasné, jestli všichni ti konzervativní soudci opravdu chtějí zvrátit to rozhodnutí z roku 1973. To znamená, je docela možné, že ty extrémní jak zprava, tak zleva se nakonec přepočítají a přes tu vyhrčenou situaci se nakonec nic nezmění. Ale to je pochopitelně otázka několika dalších měsíců a málo let. Uvidíme později.

Hana SCHARFFOVÁ, moderátorka

Každopádně kdyby Nejvyšší soud naslouchal těm, těmto zákonodárcům, i kdyby tedy zrušil toto ústavní právo z roku 73, pravděpodobně to automaticky neznamená, že potraty budou plošně zakázány ve Spojených státech. Jestliže budou přetrvávat velké rozdíly mezi jednotlivými státy, spíše Amerika k potratové turistice, řekněme?

Tomáš KLVAŇA, Institut mezinárodních studií, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

No, to, to samozřejmě ano. Ovšem je potřeba zdůraznit, že všechny ty restriktivní opatření, které jdou za to rozhodnutí Roe versus Wadeová, Roe versus Wade, pardon, se zatím, zatím zastavily soudy. Takže pořád existuje tady to právo, které garantuje Nejvyšší soud z roku 1973, takže v tuto chvíli ta potratová turistika nehrozí. Ale pokud by opravdu došlo ke zrušení toho precedentu z roku 1973, no, tak nastane to, že si to všechno budou regulovat ty státy a těch, jak je známo, je 50 a mají velmi, velmi různorodé politické složení. To znamená, některé státy budou liberální, některé konzervativní. No, potom by došlo samozřejmě k tomu, čemu jste říkala potratová turistika.

Hana SCHARFFOVÁ, moderátorka

Každopádně Spojené státy mají před sebou zřejmě výrazné téma do příští volební kampaně před prezidentskými volbami a třeba to probereme zase s Tomášem Klvaňou. Děkuje, že jste byl s námi.

Tomáš KLVĀŇA, Institut mezinárodních studií, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

Bude mi ctí. Díky.

Hana SCHARFFOVÁ, moderátorka

Na shledanou.

Zaostřeno na HDP. Jak moc zpomalí růst české ekonomiky?

15.5.2019 roklen24.cz str. 00

Jaroslav Průcha, Hdp ČR

Tagy: RoklenFx, forex, fx, HDP ČR, koruna, euro, dolar, USDCZK, EURUSD, EURCZK

Jak se dařilo české ekonomice v prvních třech měsících letošního roku dnes oznámí Český statistický úřad. Růst by měl meziročně i mezičtvrtletně zpomalit. Důvodem je nepříznivý vývoj v sousedních zemích, především v Německu. Tamní ekonomika rostla v 1. čtvrtletí meziročně po očištění o 0,7 procenta a mezičtvrtletně o 0,4 procenta. Dnešní ranní výsledky z Německa byly v souladu s očekáváním trhu.

"Předpokládáme, že předběžný odhad českého HDP za první čtvrtletí letošního roku ukáže zpomalení růstu. V mezičtvrtletním srovnání očekáváme číslo o 0,4 % vyšší a v meziročním srovnání o 2,4 % vyšší. Tempo růstu tak zaostalo za koncem minulého roku, kdy HDP rostlo o 9 desetin procenta za poslední čtvrtletí," uvedl ekonom Roklen Michal Šoltés.

Ve 4. čtvrtletí 2018 ekonomika ČR meziročně vzrostla o 2,6 % a mezičtvrtletně o 0,8 %

"Na strukturu HDP, a tedy i na konkrétní data která složka přispěla k růstu HDP nejvíce, si budeme muset počkat do konce měsíce. Měsíční statistiky ze začátku roku však naznačují, že významně pozitivně přispěla spotřeba domácností, zatímco zahraniční obchod se projevil spíše slabě či negativně," doplnil Šoltés.

A jak vidí HDP v letošním roce Česká národní banka? Ve Zprávě o inflaci uvedla, že HDP po zpomalení ve druhé polovině minulého roku poroste letos stabilním tempem okolo 2,5 procenta a v roce 2020 mírně zrychlí. Růst ekonomické aktivity bude v letošním roce nadále tažen všemi složkami domácí poptávky při pokračujícím, avšak zvolněném růstu zahraniční poptávky.

Zvyšování spotřeby domácností bude odrážet přetrvávající, byť postupně zpomalující, růst objemu mezd a platů a dalších příjmů. Dynamika tvorby hrubého fixního kapitálu zůstane vysoká v důsledku pokračujícího růstu soukromých i vládních investic (spolufinancovaných z fondů EU). Růst spotřeby vlády v průběhu letošního roku sice zpomalí z vysokých hodnot dosažených v loňském roce, i nadále však zůstane solidní.

Koruna se včera vůči euru obchodovala kolem úrovně 25,75 EURCZK. K dolaru si pohoršila. Aktuálně se česká měna v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 25,74 EURCZK. Dle naší predikce by se kurz vůči euru měl držet v rozmezí 25,72 až 25,78 EURCZK, ve dvojici s dolarem zase od 22,83 až 23,05 USDCZK.*

Euro včera vůči dolaru oslabovalo. Americká měna by měla dál těžit z nejistoty kolem obchodních šarvátek, převážně celních, mezi USA a Čínou. Americký prezident Donald Trump včera označil spory mezi oběma velmocemi za "malé hašteření".

A do dění na devizových trzích se opět promítla situace v Itálii, konkrétně problémy s nezaměstnaností. Italský vicepremiér totiž prohlásil, že země je kvůli snížení nezaměstnanosti připravena porušit rozpočtová pravidla Evropské unie. Dle Eurostatu je v Itálii nyní více než deset procent nezaměstnaných. Salvini by se chtěl dostat na pětiprocentní úroveň.

Z makrodat dnes bude zveřejněn také vývoj ekonomiky v eurozóně. HDP by měl v prvním čtvrtletí růst meziročně o 1,2 % a mezičtvrtletně o 0,4 %. V USA se pak dozvíme například čísla o vývoji maloobchodních tržeb a průmyslové produkci.

Dolar se dnes ráno v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 1,1209 EURUSD, dolarový index se pak nachází na hodnotě 97,51 bodu. Během dne by se kurz EURUSD měl pohybovat v rozmezí od 1,1197 do 1,1259 EURUSD.*

*Průměrný nominální kurz, zveřejňovaný ECB, bude dle použitých modelů s vysokou pravděpodobností ve zmíněném intervalu. Predikce měnových kurzů jsou založeny na modelu časových řad, který zohledňuje předchozí hodnotu kurzu i jeho minulou volatilitu. K přesnějšímu určení budoucí volatility je do modelu navíc zakomponován faktor zveřejňování makroekonomických dat. Model je tak schopen určit, kdy lze očekávat zvýšenou či sníženou volatilitu směnného kurzu.

Disclaimer: Tento článek má pouze informativní charakter a neslouží jako investiční doporučení dle zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu. Při zpracování tohoto článku autor vycházel z veřejně dostupných zdrojů. Za případné chyby v textu nebo v datech nenesou společnosti Roklen Holding a.s. ani Roklen360 a.s. zodpovědnost.

Vystudoval mediální studia na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Pracoval v ekonomické a centrální redakci ČTK jako subeditor, později jako zpravodaj se zaměřením na energetiku. Jako šéfredaktor vedl zpravodajský server iUHLI.cz, který se zaměřoval na hnědouhelný sektor a energetiku. Je šéfredaktorem ekonomického a investičního portálu Roklen24.cz.

URL: <https://roklen24.cz/a/SJDc3/zaostreno-na-hdp-jak-moc-zpomali-rust-ceske-ekonomiky>

Diskuse o výkladu dějin musí být korektní. Doufám, že se kolegové poučí, říká rektor UK

16.5.2019 info.cz str. 00 Česko

Jan Januš

Rektor Univerzity Karlovy Tomáš Zima zítra navrhne Akademickému senátu jako nového prorektora pro vnější vztahy egyptologa Miroslava Bártu. Změnu si vyžádala mj. plagiátorská aféra, která na konci loňského roku propukla na Filozofické fakultě. „Panovaly emoce a říkalo se, že plagiátorství je na Filozofické fakultě častý jev. Požádal jsem tak už v prosinci loňského roku pana děkana, aby provedl výběrové šetření prací. Prověřuje je tak namátkově a v jednotlivých oblastech. Věřím, že během letních měsíců či začátkem podzimu dostanu výsledky. Pokud někdo říká, že jde o jev, o němž se tam ví a je tam běžný, musím s tím něco dělat. Věřím ale, že to zase tak dramatické nebude,“ říká profesor Zima v rozhovoru pro INFO.CZ.

Čemu se univerzita aktuálně věnuje?

Společně s Heidelbergem, Sorbonnou, Milánem, Kodaní a Varšavou – jako aliance 4EU+ – jsme podali přihlášku do bruselské výzvy evropských univerzit, díky níž bychom mohli získat podporu pro širší a hlubší spolupráci. Věříme, že uspějeme. Jsme jednou z 48 aliancí, které prošly technickým posouzením, výsledky očekáváme během prázdnin. A i kdybychom neuspěli, jsme s dalšími rektory připraveni spolupracovat v oblasti výměny studentů, vědců i sdílení infrastruktur a společných studijních programů. Vytvořili jsme rovněž malé granty, aby se mohly jednotlivé týmy z univerzit setkávat a připravovat další společné projekty.

Druhá významná událost se týká vědeckého hodnocení UK. Vytvořili jsme mezinárodní panel hodnotitelů, který posuzuje vědeckou činnost na jednotlivých fakultách a v jednotlivých oblastech. Dochází také k další reakreditaci studijních programů.

Rok 2019 je také rokem významných výročí, zejména roku 1939 a 1989. Chceme si je připomenout vzpomínáním těchto výročí na Albertově, studentskou konferencí, vydáním publikací a celou řadou dalších aktivit, které na listopad plánujeme.

Aktivně jsme také rozjeli projekt „Česko! A jak dál?“, v rámci něhož probíhají ve spolupráci s dalšími univerzitami a veřejnými institucemi diskuse. Snažíme se společně hledat řešení a diskutovat aktuální a palčivá témata – dluhy, zemědělství, bezpečnost či vztah České republiky k Evropské unii.

Připomínáme si rovněž významné výročí vzniku československé egyptologie. Co chystáte v tomto ohledu?

V Národním muzeu a rovněž v prostorách historické budovy Karolina připravujeme výstavu k připomenutí významných objevů našich egyptologů v posledních 100 letech. Snad už nic nestojí v cestě také tomu, aby v příštím roce proběhla v Praze i velká egyptologická výstava, která představí ty největší objevy. Snažily se o ni již předchozí vlády, nyní se už tak snad konečně stane.

Profesora Miroslava Bártu, ředitele Českého egyptologického ústavu, jste si ostatně vybral i jako nového prorektora pro vnější vztahy, zítra bude jeho nominaci projednávat Akademický senát univerzity. Proč jste zvolil právě jeho?

Po rezignaci pana profesora Kováře na tuto pozici jsem jednal s několika kolegyněmi a kolegy. Musel jsem brát v úvahu několik aspektů. Měl by to být člověk, který má zkušenost s médiem, umí dobře vystupovat, má publikační schopnosti. To je jedna kvalifikace. Snažím se také o to, aby v kolegiu byly určitým proporčním způsobem zastoupeny jednotlivé fakulty. A toto místo je zaměřeno vzhledem k agendě humanitním směrem. Profesora Bártu znám mnoho let a v řadě věcí si tak rozumíme. Je to světově uznávaný vědec a jeho erudice v oblasti mediálního světa je známá.

Diskutovali jsme také jeho časové možnosti, protože část roku tráví v Egyptě. Díky přípravě zmíněné výstavy ale bude teď patrně více v Praze, sladili jsme tak jeho výzkumné plány s nutnou administrativní prorektorskou činností na rektorátu. V dnešním světě navíc lze vyříditi mnoho věcí na dálku. Pan profesor vše myslím zvládne. Pokud pojedete na vykopávky do Egypta, sice tu pár týdnů nebude, ale bude dostupný. Nevidím v tom problém.

Zmínil jste profesora Kováře, který odešel v souvislosti s plagiátorskou aférou. Co v tomto ohledu nyní činí univerzita?

Prověřování kvalifikačních prací probíhá na univerzitě již řadu let a fakulty jsou různě aktivní. Filozofická fakulta je v porovnání třeba s **Fakultou sociálních věd** aktivní o něco méně. Pokud jde o případ profesora Kováře, vnímám to tak, že měl tehdy lépe citovat. Odehrávají se totiž různé kauzy, na různých univerzitách. Teď se třeba v Heidelbergu řeší kauza se smyšlenými údaji o nové diagnostice a léčbě. Pokud se problém plagiátorství objeví, je třeba jej odpovědně řešit.

Panovaly emoce a říkalo se, že plagiátorství je na Filozofické fakultě častý jev. Požádal jsem tak už v prosinci loňského roku pana děkana, aby provedl výběrové šetření prací. Prověřuje je namátkově a v jednotlivých oblastech. Věřím, že během letních měsíců či začátkem podzimu dostanu výsledky. Pokud někdo říká, že jde o jev, o němž se tam ví a je tam běžný, musím s tím něco dělat. Věřím ale, že to zase tak dramatické nebude. Samozřejmě jsou k tomu některé obory náchylnější a jiné méně. Pohled na etiku vědecké práce se v kontextu času rovněž vyvíjí.

Podle některých hlasů jde ve sporu na Filozofické fakultě spíše o náhled na výklad nejnovějších dějin. Co si o tom myslíte?

Je to otázka kolegů, kteří se tomu věnují. Domnívám se, že práce má směřovat k tomu, aby lidé rozšiřovali svou vědeckou erudici, a to nejen v českých časopisech, ale zejména v zahraničí. Tam je tvrdší kolbiště. Samozřejmě existují různé názorové proudy, které se střetávají, vedou se odborné diskuse a univerzity jsou od toho, aby se názorové proudy střetávaly. Diskuse ale má být vedena korektně a odpovědně. Věřím, že si z toho někteří kolegové vezmou ponaučení.

Chystáte na univerzitě nějaké další změny v personální oblasti?

Na univerzitě obsazujeme průběžně různé pozice, nyní například běží výběrové řízení na hlavního ekonoma. Chystáme rovněž změny související s novými médii. Do kolegia rektora nově nastoupí také paní doktorka Anna Shavit z **Fakulty sociálních věd**, která bude mít na starosti web a elektronická média. S panem profesorem Bártou má spolupracovat a částečně případně vykrývat jeho činnost, když tady nebude. Můj nejbližší tým funguje šest let a neplánuji v něm žádné změny.

Původně to ale vypadalo, že změnu budete muset učinit v souvislosti s kandidaturou profesora Aleše Gerlocha, který je prorektorem pro akademické kvalifikace, na místo ústavního soudce. Senát jej ale v této funkci nepotvrdil.

Čekal jsem, jak dopadne vyjádření Senátu, považuji za nezbytné, aby jeden z členů kolegia rektora byl kvalitní právník. Pana profesora Gerlocha považuji za špičkového odborníka na ústavní právo a myslím si, že se někdy lidé mají oprostít od politiky a politikaření. Nikdy jsem nezaznamenal výtky k jeho odborné kvalifikaci. A pokud někdo nemá rád pana prezidenta Zemana, tak je potřeba říci, že ten návrh do Senátu bude vždy předkládat pan prezident Zeman.

Profesor Gerloch má za univerzitu na starosti i žalobu na prezidenta republiky, která se týká nejmenování profesorů. Jaký je tam aktuální stav?

Žaloba je podána na Městský soud v Praze. Čekáme, až bude nařízeno líčení. Běží to standardním způsobem.

Blíží se polovina vašeho druhého funkčního období, potřetí se již o místo rektora ucházet nemůžete. Spekulujete se ale o vaší zamýšlené kandidatuře na prezidenta. Chystáte se k tomu?

Ano, jedna moje kandidatura na prezidenta běží (úsměv). Kandiduji na prezidenta Světové organizace klinické biochemie. Uchazeči jsou tři, dva z Evropy a jeden z Kanady, výsledky by měly být jasné na podzim. Letos končím po osmi letech působení v exekutivním výboru Evropské federace laboratorní medicíny, což je sedmičlenný výbor, který reprezentuje asi 20 tisíc specialistů. Jinak se plně věnuji Univerzitě Karlově, ta je mojí prioritou. To jsou mé plány pro tyto měsíce a roky. A co budu dělat po lednu 2022, se přijďte zeptat někdy v prosinci 2021. Určitě se těším na to, že se budu více věnovat svým studentům a pacientům na mém ústavu na 1.LF UK a VFN.

Rozhodnete se až takto pozdě?

Dobře, zeptejte se mne tedy během podzimu 2021.

A pokud jde o vašeho možného nástupce v pozici rektora? Máte v tom jasno?

V této chvíli jsou ty úvahy velmi předčasné. Jednání a debaty započnou, předpokládám, tak za rok. V kuloárech jsem slyšel různá jména, která padají. Spíše očekávám, že kandidát na příštího rektora bude ze směru humanitně-filozofického, v poslední době byli rektori spíše z lékařských fakult či z Matematicko-fyzikální.

Ve funkci si umím představit několik lidí z univerzity, hlavou se mi honí pět či sedm jmen. Měl by to být člověk, který má zkušenosti s vedením týmů, to znamená děkani, proděkani, prorektorů či lidé z vedení Akademického senátu. Lidé, kteří jsou schopni řídit instituci, která má 11miliardový rozpočet a 60 tisíc lidí na palubě, ať to jsou studenti nebo zaměstnanci. Není prostor, aby se někdo v pozici rektora začal učit, jak se má řídit instituce.

URL| <https://www.info.cz/clanek/41636/diskuse-o-vykladu-dejin-musi-byt-korektni-doufam-ze-se-kolegove-pouci-rika-rektor-uk>

Bitcoin roste, nikdo neví proč

16.5.2019 roklen24.cz str. 00

Dominik Stroukal

Tagy: RoklenFx, forex, fx, Bitcoin, dolar, euro, koruna, EURUSD, EURCZK, USDCZK

Přesně před týdnem stál Bitcoin pod 6 tisíc dolarů. Dnes zahajoval nad hranicí 8 tisíc dolarů. Vrací se bublina, nebo jde o přirozenou korekci, která ukazuje, že Bitcoin spadl mnohem níže, než měl?

Proč ale Bitcoin roste, nikdo neví. Pozitivní zprávy jsou poměrně všední. Dlouho diskutované deriváty Bakkt nebo patrně falešná reklama serveru eBay, která tvrdila, že aukční síň začne přijímat kryptoměny, tento masivní růst nevysvětlí. Naopak trh nijak nereaguje na ztracené bitcoiny na burze Binance a problémy burzy Bitfinex. Proč tedy Bitcoin, roste nikdo neví.

Důležité zprávy na tradičních měnách přišly z Číny, kde průmyslová produkce v dubnu meziročně rostla o 5,4 % oproti očekávaným 6,5 %. Čína obecně přichází spíše s negativními zprávami, jakkoliv by její výsledky v našem euro-americkém kontextu byly nesmírně pozitivní. I maloobchodní tržby rostly v dubnu meziročně jen o 5,4 % oproti očekávaným 6,5 %. Krásné výsledky, ale čínský hospodářský zázrak je stále méně zázračný.

Ve Spojených státech překvapivě poklesl průmysl meziměsíčně z 0,2 % na -0,5 %. Negativní výsledky byly naměřeny i u zásob, které přestaly narůstat a stagnovaly. Naopak příjemně překvapil trh s bydlením, kde NAHB index oproti očekávání vzrostl z 63 na 66 bodů.

Celá řada dat přišla z Evropy. Německé HDP rostlo v prvním kvartálu meziročně dle očekávání o 0,7 %. Francouzská inflace v dubnu meziročně mírně nad očekávání vzrostla na 1,3 %. Celá eurozóna pak rostla dle očekávání meziročně o 1,2 % a mezikvartálně o 0,4 %. Veskrze dobré zprávy.

Včera zkoušel prorazit dolar a postupně se mu to dařilo, když během poledne posílil proti euru až na 1,118 EURUSD. Nicméně svoji pozici neudržel, zakymácel se až nad 1,122 a následně se vrátil k otevíracím hodnotám kolem 1,12 EURUSD. Hlavním důvodem zvratu byla informace o tom, že americký prezident Donald Trump odloží rozhodnutí o zavedení cel na automobilový dovoz do USA (týká se zejména Evropské unie), a to až o šest měsíců. Tato pozitivní zpráva podpořila nejen euro, ale rovněž i rizikovější měny, včetně regionu střední a východní Evropy.

Dolar se dnes ráno v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 1,1209 EURUSD, dolarový index se pak nachází na hodnotě 97,53 bodu. Během dne by se kurz EURUSD měl pohybovat v rozmezí od 1,1149 do 1,1216 EURUSD.*

V České republice byl včerejšek zejména dnem, kdy Český statistický úřad představil růst českého HDP za první kvartál. Očekávali jsme, že růst meziročně zpomalí na 2,4 %, což jsme netrefili jen o desetinu procentního bodu. Český HDP vzrostl meziročně o 2,5 %, mezikvartálně o 0,5 %, také o desetinu nad očekávání.

Koruna zažívala během včerejška tlaky na oslabení jak proti euru, tak proti dolaru. Nakonec to však ustála a v obou párech mírně posílila. Během středy se tak dostala až nad 23,06 USDCZK a 25,78 EURCZK, nakonec ale mírně posílila k 22,96 USDCZK a 22,72 EURCZK.

Dnes budeme vedle několika méně významných výsledků z eurozóny sledovat zejména Spojené státy, které zveřejní výsledky z trhu s bydlením a údaje o dávkách v nezaměstnanosti.

Aktuálně se česká měna v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 25,71 EURCZK. Dle naší predikce by se kurz vůči euru měl držet v rozmezí 25,73 až 25,79 EURCZK, ve dvojici s dolarem zase od 22,91 až 23,15 USDCZK.*

*Průměrný nominální kurz, zveřejňovaný ECB, bude dle použitých modelů s vysokou pravděpodobností ve zmíněném intervalu. Predikce měnových kurzů jsou založeny na modelu časových řad, který zohledňuje předchozí hodnotu kurzu i jeho minulou volatilitu. K přesnějšímu určení budoucí volatility je do modelu navíc zakomponován faktor zveřejňování makroekonomických dat. Model je tak schopen určit, kdy lze očekávat zvýšenou či sníženou volatilitu směnného kurzu.

Disclaimer: Tento článek má pouze informativní charakter a neslouží jako investiční doporučení dle zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu. Při zpracování tohoto článku autor vycházel z veřejně dostupných zdrojů. Za případné chyby v textu nebo v datech nenesou společnosti Roklen Holding a.s. ani Roklen360 a.s. zodpovědnost.

Dominik Stroukal je držitelem doktorátu z ekonomie z Vysoké školy ekonomické v Praze. Vedle studia ekonomie absolvoval **Fakultu sociálních věd** UK, kde se věnoval sociologii médií. Tři roky byl předsedou Ludwig von Mises Institutu pro Českou a Slovenskou republiku, dva roky místopředsedou pro publikace. Přednáší na PPE programu VŠ CEVRO Institut, ekonomické předměty na Vysoké škole finanční a správní a na gymnáziu PORG.

URL| <https://roklen24.cz/a/SitRX/bitcoin-roste-nikdo-nevi-proc>

Pokud byla Ondráčkova cesta do Doněcku soukromá, nikomu do ní nic není, míní Zeman

16.5.2019 ct24.cz str. 00 Domáci
hankoo

Cesta komunistického poslance Zdeňka Ondráčka na území Ukrajiny ovládané silami složenými z ruských občanů a místních separatistů není podle premiéra Andreje Babiše (ANO) v souladu se zahraniční politikou české vlády. Premiér ve čtvrtek uvedl, že neví, kdo Ondráčka pozval a o jakou akci šlo. Naopak prezident Miloš Zeman je toho názoru, že pokud šlo o cestu soukromou, nikomu do ní nic není. Od Ondráčkova pobytu v Doněcku se už ve středu distancovala česká diplomacie, ve čtvrtek tak učinil i sněmovní zahraniční výbor. Věci se bude zřejmě zabývat i plénum sněmovny.

„Rozhodně to je na Poslanecké sněmovně, aby si tuto záležitost vyřešila. Ministerstvo zahraničních věcí nemá kompetenci a nemluví do parlamentní diplomacie. Můžeme pouze vyjádřit oficiální postavení a postoje vlády, která má odpovídat za zahraniční politiku naší země,“ řekl ve čtvrtek ministr zahraničí Tomáš Petříček (ČSSD). Ministr zopakoval, že česká diplomacie se od Ondráčkovy cesty distancuje. „Budu rád, když i pan Ondráček vysvětlí, co bylo cílem této cesty, protože tam nejel reprezentovat ani sněmovnu, ani Českou republiku, ale mělo

to znaky oficiální návštěvy," sdělil ministr. Petříček už ve středu uvedl, že Ondráček dělá ostudu České republice. Poslancovu cestu kritizovaly i sněmovní opoziční strany.

Prezident Zeman uvedl, že pokud byla cesta komunistického poslance soukromá, nikomu do ní nic není. Jeho názor nezměnil ani dotaz na to, že zazněla hymna. „To je sice možné, ale byla-li to soukromá cesta, je to jeho soukromá věc. Něco jiného by bylo, kdyby šlo o oficiální cestu,“ prohlásil prezident. Podle Ondráčka byla cesta soukromá

Podle záběrů zveřejněných na Twitteru byl Ondráček oficiálně přijat představiteli mezinárodně neuznávané Doněcké lidové republiky, zahráli mu českou hymnu. Ondráček ve středu řekl, že cesta byla soukromá a že Česko oficiálně nezastupoval. Na Facebooku se ohradil proti slovům ministra Petříčka. „Já tam do té válečné oblasti na vlastní nebezpečí přivezl hračky, omalovánky a pastelky dětským sirotkům a on tam posílá miliony korun pro fašistické neziskovky, armádní výstroj a zbraně, kterými jsou zabíjeni rodiče těchto dětí,“ napsal Ondráček.

Politolog Jan Šír z Institutu mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy upozornil, že hovořit o neuznaných republikách v případě útvarů kolem Doněcku a Luhansku není přesné. „To je prostě území, které je z pohledu mezinárodního práva okupováno Ruskem,“ řekl.

Přirovnal postavení „Doněcké lidové republiky“ k organizaci Islámský stát: „Je to nezákonné ozbrojené uskupení, které některé státy považují za teroristickou organizaci a jiné ne.“ Ondráčkovu cestu označil za jeden z příspěvků k legitimizaci nelegálního stavu, který vznikl v důsledku ruské ozbrojené agrese na východě Ukrajiny.

přehrát

video

Události, komentáře: Ondráčkova cesta do Doněcku vzbudila rozruch

Pozornost ruských médií

O události informovala i ruská média. Například státní televizní kanál Rossija v sobotní zprávě o oslavách v Doněcku divákům oznámil: „Mezi čestnými hosty byly desítky zahraničních delegací z Francie, USA, Belgie, Finska, Česka, Slovenska, Rakouska, Itálie, Srbska a Německa. I přes proukrajinské směřování přijely na oslavy nezávislosti probrat vzájemnou spolupráci a společné projekty. Protože zdravý selský rozum vítězí nad politickými hrami.“

Deník Komsomolská pravda blízky ruské komunistické straně zase napsal, že „šéf Doněcké lidové republiky Denis Pušilin se setkal s představiteli oficiálních delegací z přátelských zemí, které přijely do Doněcku“. Mezi čestnými hosty jmenuje i Zdeňka Ondráčka.

Česko samozvané republiky proruských separatistů neuznává a trvá na tom, že jimi ovládaná území, stejně jako Ruskem anektovaný Krym, jsou nedílnou součástí Ukrajiny. Nezávislost útvarů v Doněcké a Luhanské oblasti neuznává ani Rusko.

"Přijíždí delegace České republiky." Říká hlasatel doněckých separatistů.

K jejich vůdci Pušilinovi přijíždí auto s českou vlajkou a z něj vystupuje komunistická mlátička Ondráček.

Ne, žádná delegace ČR. Stejná lež jako ten falešný konzulát.

Co slovo, to lež. Co čin, to zločin. pic.twitter.com/a4SMKmMJX1 – Roman Maca (@_Roman_Maca) May 15, 2019

Ondráček nebyl na jednání výboru

Sněmovní zahraniční výbor se stejně jako ministerstvo od Ondráčkovy cesty distancoval. Výbor prohlásil, že nešlo o oficiální cestu sněmovní delegace a zdůraznil, že podporuje územní celistvost Ukrajiny. Stejně usnesení doporučil přijmout i sněmovně. Ondráček na jednání výboru přizván nebyl.

„Vypadalo to jako vítání oficiálního představitele České republiky,“ řekl před poslanci náměstek ministerstva zahraničí Aleš Chmelař. Uvedl, že ministerstvo se na Ondráčkově cestě žádným způsobem nepodílelo, ani o ní nebylo informováno. Připomněl, že platí varování ministerstva českým občanům před cestami na území, která se nacházejí mimo kontrolu ukrajinské vlády, protože by mohli mimo jiné porušit ukrajinské zákony.

Místopředseda výboru Jaroslav Bžoch (ANO), který schůzi řídil, zdůvodnil Ondráčkovu nepřítomnost tím, že předmětem jednání je stanovisko ministerstva zahraničních věcí. Bžoch zdůrazňoval, že výbor nejedná o Ondráčkovi jako o osobě, ale o jeho zahraniční cestě, která byla prezentována jako delegace.

Odkaz

Svaz bojovníků za svobodu ocenil poslance Ondráčka, který rozháněl demonstrace v roce 1989

Bžoch prohlásil, že smyslem čtvrtěčního jednání není odsuzovat soukromou cestu jakéhokoli poslance. Pokud se ale uskuteční popsáním způsobem, „tak je to prostě problém“. Zdůrazňoval, že výbor není žádný tribunál.

Neprošel návrh člena výboru za KSČM Daniela Pawlase, aby jednání výboru bylo uzavřené. Označil za neférové, aby výbor dělal usnesení bez Ondráčkovy přítomnosti. „Nemůžu brát za bernou minci, co prezentují média,“ zastával se Pawlas svého stranického kolegy. Podle Chmelaře není důvod video zpochybňovat

Obdobně jako Pawlas se vyjádřil i Pavel Plizák (ANO), který řekl, že o věci odmítá jednat bez Ondráčkova vysvětlení. Za vyslechnutí Ondráčkovy verze se přimlouval i Jiří Kobza (SPD), který také chtěl, aby někdo prověřil pravost videa se záběry z Ondráčkovy návštěvy. „My nemáme žádný důvod, abychom to video zpochybňovali,“ reagoval náměstek Chmelař.

„Já to považuji za skandální, že zahraniční výbor přijal usnesení, protože si opravdu myslím, že pan poslanec (Ondráček) měl být přítomen. Nepovažuji to za šťastné řešení,“ řekl Pawlas po jednání k jeho výsledku. Další postup bude KSČM vyhodnocovat ve svém poslaneckém klubu.

Místopředseda výboru Bžoch soudí, že se cestou bude zabývat celá sněmovna. „Já si myslím, že je to velmi očekávaný bod a že se k tomu určitě někteří kolegové uchýlí, že to budou navrhopvat. Myslím, že tento bod na plénum projde,“ sdělil Bžoch. V návrhu programu příští schůze dolní komory, která začne v úterý 28. května, ale takový bod zatím není.

Organizační výbor ve čtvrtek Ondráčkovi zamítl zahraniční cestu do Kazachstánu, kam měl podle návrhu jet začátkem června spolu s poslancem Plzákem jako člen pozorovatelské mise OBSE k prezidentským volbám.

URL| <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2815937-ondrackova-cesta-za-separatisty-do-donecku-neni-v-souladu-s-ceskou-zahranicni>

Diskuse o výkladu dějin musí být korektní. Doufám, že se kolegové poučí, říká rektor UK

16.5.2019 info.cz str. 00

Jan Januš

Rektor Univerzity Karlovy Tomáš Zima zítra navrhne Akademickému senátu jako nového prorektora pro vnější vztahy egyptologa Miroslava Bártu.

Změnu si vyžádala mj. plagiátorská aféra, která na konci loňského roku propukla na Filozofické fakultě. „Panovaly emoce a říkalo se, že plagiátorství je na Filozofické fakultě častý jev. Požádal jsem tak už v prosinci loňského roku pana děkana, aby provedl výběrové šetření prací. Prověřuje je tak namátkově a v jednotlivých oblastech. Věřím, že během letních měsíců či začátkem podzimu dostanu výsledky. Pokud někdo říká, že jde o jev, o němž se tam ví a je tam běžný, musím s tím něco dělat. Věřím ale, že to zase tak dramatické nebude,“ říká profesor Zima v rozhovoru pro INFO.CZ.

Čemu se univerzita aktuálně věnuje?

Společně s Heidelbergem, Sorbonnou, Milánem, Kodaní a Varšavou – jako aliance 4EU+ – jsme podali přihlášku do bruselské výzvy evropských univerzit, díky níž bychom mohli získat podporu pro širší a hlubší spolupráci. Věříme, že uspějeme. Jsme jednou z 48 aliancí, které prošly technickým posouzením, výsledky očekáváme během prázdnin. A i kdybychom neuspěli, jsme s dalšími rektory připraveni spolupracovat v oblasti výměny studentů, vědců i sdílení infrastruktur a společných studijních programů. Vytvořili jsme rovněž malé granty, aby se mohly jednotlivé týmy z univerzit setkávat a připravovat další společné projekty.

Druhá významná událost se týká vědeckého hodnocení UK. Vytvořili jsme mezinárodní panel hodnotitelů, který posuzuje vědeckou činnost na jednotlivých fakultách a v jednotlivých oblastech. Dochází také k další reakci studijních programů.

Rok 2019 je také rokem významných výročí, zejména roku 1939 a 1989. Chceme si je připomenout vzpomínkami těchto výročí na Albertově, studentskou konferencí, vydáním publikací a celou řadou dalších aktivit, které na listopad plánujeme.

Aktivně jsme také rozjeli projekt „Česko! A jak dál?“, v rámci něhož probíhají ve spolupráci s dalšími univerzitami a veřejnými institucemi diskuse. Snažíme se společně hledat řešení a diskutovat aktuální a palčivá témata – dluhy, zemědělství, bezpečnost či vztah České republiky k Evropské unii.

Připomínáme si rovněž významné výročí vzniku československé egyptologie. Co chystáte v tomto ohledu?

V Národním muzeu a rovněž v prostorách historické budovy Karolina připravujeme výstavu k připomenutí významných objevů našich egyptologů v posledních 100 letech. Snad už nic nestojí v cestě také tomu, aby v příštím roce proběhla v Praze i velká egyptologická výstava, která představí ty největší objevy. Snažily se o ni již předchozí vlády, nyní se už tak snad konečně stane.

Profesora Miroslava Bártu, ředitele Českého egyptologického ústavu, jste si ostatně vybral i jako nového prorektora pro vnější vztahy, zítra bude jeho nominaci projednávat Akademický senát univerzity. Proč jste zvolil právě jeho?

Po rezignaci pana profesora Kováře na tuto pozici jsem jednal s několika kolegyněmi a kolegy. Musel jsem brát v úvahu několik aspektů. Měl by to být člověk, který má zkušenost s médii, umí dobře vystupovat, má publikační schopnosti. To je jedna kvalifikace. Snažím se také o to, aby v kolegiu byly určitým proporcionálním způsobem zastoupeny jednotlivé fakulty. A toto místo je zaměřeno vzhledem k agendě humanitním směrem. Profesora Bárta znám mnoho let a v řadě věcí si tak rozumíme. Je to světově uznávaný vědec a jeho erudice v oblasti mediálního světa je známá.

Diskutovali jsme také jeho časové možnosti, protože část roku tráví v Egyptě. Díky přípravě zmíněné výstavy ale bude teď patrně více v Praze, sladili jsme tak jeho výzkumné plány s nutnou administrativní prorektorskou činností na rektorátu. V dnešním světě navíc lze vyřídit mnoho věcí na dálku. Pan profesor vše myslím zvládne. Pokud pojedje na vykopávky do Egypta, sice tu pár týdnů nebude, ale bude dostupný. Nevidím v tom problém.

Zmínil jste profesora Kováře, který odešel v souvislosti s plagiátorskou aférou. Co v tomto ohledu nyní činí univerzita?

Prověřování kvalifikačních prací probíhá na univerzitě již řadu let a fakulty jsou různě aktivní. Filozofická fakulta je v porovnání třeba s **Fakultou sociálních věd** aktivní o něco méně. Pokud jde o případ profesora Kováře, vnímám to tak, že měl tehdy lépe citovat. Odehrávají se totiž různé kauzy, na různých univerzitách. Teď se třeba v Heidelbergu řeší kauza se smyšlenými údaji o nové diagnostice a léčbě. Pokud se problém plagiátorství objeví, je třeba jej odpovědně řešit.

Panovaly emoce a říkalo se, že plagiátorství je na Filozofické fakultě častý jev. Požádal jsem tak už v prosinci loňského roku pana děkana, aby provedl výběrové šetření prací. Prověřuje je namátkově a v jednotlivých oblastech. Věřím, že během letních měsíců či začátkem podzimu dostanu výsledky. Pokud někdo říká, že jde o jev, o němž se tam ví a je tam běžný, musím s tím něco dělat. Věřím ale, že to zase tak dramatické nebude. Samozřejmě jsou k tomu některé obory náchylnější a jiné méně. Pohled na etiku vědecké práce se v kontextu času rovněž vyvíjí.

Podle některých hlasů jde ve sporu na Filozofické fakultě spíše o náhled na výklad nejnovějších dějin. Co si o tom myslíte?

Je to otázka kolegů, kteří se tomu věnují. Domnívám se, že práce má směřovat k tomu, aby lidé rozšiřovali svou vědeckou erudici, a to nejen v českých časopisech, ale zejména v zahraničí. Tam je tvrdší kolbiště. Samozřejmě existují různé názorové proudy, které se střetávají, vedou se odborné diskuse a univerzity jsou od toho, aby se názorové proudy střetávaly. Diskuse ale má být vedena korektně a odpovědně. Věřím, že si z toho někteří kolegové vezmou ponaučení.

Chystáte na univerzitě nějaké další změny v personální oblasti?

Na univerzitě obsazujeme průběžně různé pozice, nyní například běží výběrové řízení na hlavního ekonoma. Chystáme rovněž změny související s novými médii. Do kolegia rektora nově nastoupí také paní doktorka Anna Shavit z **Fakulty sociálních věd**, která bude mít na starosti web a elektronická média. S panem profesorem Bártou má spolupracovat a částečně případně vykrývat jeho činnost, když tady nebude. Můj nejbližší tým funguje šest let a neplánuji v něm žádné změny.

Původně to ale vypadalo, že změnu budete muset učinit v souvislosti s kandidaturou profesora Aleše Gerlocha, který je prorektorem pro akademické kvalifikace, na místo ústavního soudce. Senát jej ale v této funkci nepotvrdil.

Čekal jsem, jak dopadne vyjádření Senátu, považuji za nezbytné, aby jeden z členů kolegia rektora byl kvalitní právník. Pana profesora Gerlocha považuji za špičkového odborníka na ústavní právo a myslím si, že se někdy lidé mají oprostít od politiky a politikaření. Nikdy jsem nezaznamenal výtky k jeho odborné kvalifikaci. A pokud někdo nemá rád pana prezidenta Zemana, tak je potřeba říci, že ten návrh do Senátu bude vždy předkládat pan prezident Zeman.

Profesor Gerloch má za univerzitu na starosti i žalobu na prezidenta republiky, která se týká nejmenování profesorů. Jaký je tam aktuální stav?

Žaloba je podána na Městský soud v Praze. Čekáme, až bude nařízeno líčení. Běží to standardním způsobem.

Blíží se polovina vašeho druhého funkčního období, potřeby se již o místo rektora ucházet nemůžete. Spekuluje se ale o vaší zamýšlené kandidatuře na prezidenta. Chystáte se k tomu?

Ano, jedna moje kandidatura na prezidenta běží (úsměv). Kandiduji na prezidenta Světové organizace klinické biochemie. Uchazeči jsou tři, dva z Evropy a jeden z Kanady, výsledky by měly být jasné na podzim. Letos končím po osmi letech působení v exekutivním výboru Evropské federace laboratorní medicíny, což je sedmičlenný výbor, který reprezentuje asi 20 tisíc specialistů. Jinak se plně věnuji Univerzitě Karlově, ta je mojí

prioritou. To jsou mé plány pro tyto měsíce a roky. A co budu dělat po lednu 2022, se přijďte zeptat někdy v prosinci 2021. Určitě se těším na to, že se budu více věnovat svým studentům a pacientům na mém ústavu na 1.LF UK a VFN.

Rozhodnete se až takto pozdě?

Dobře, zeptejte se mne tedy během podzimu 2021.

A pokud jde o vašeho možného nástupce v pozici rektora? Máte v tom jasno?

V této chvíli jsou ty úvahy velmi předčasné. Jednání a debaty započnou, předpokládám, tak za rok. V kuloárech jsem slyšel různá jména, která padají. Spíše očekávám, že kandidát na příštího rektora bude ze směru humanitně-filozofického, v poslední době byli rektori spíše z lékařských fakult či z Matematicko-fyzikální.

Ve funkci si umím představit několik lidí z univerzity, hlavou se mi honí pět či sedm jmen. Měl by to být člověk, který má zkušenosti s vedením týmů, to znamená děkani, proděkani, prorektorů či lidé z vedení Akademického senátu. Lidé, kteří jsou schopni řídit instituci, která má 11miliardový rozpočet a 60 tisíc lidí na palubě, ať to jsou studenti nebo zaměstnanci. Není prostor, aby se někdo v pozici rektora začal učit, jak se má řídit instituce.

Hra o trůny (Game of Thrones)

Redakce INFO.CZ pro své čtenáře připravila tematický speciál k poslední řadě seriálu Hra o trůny (Game of Thrones). Zájemci si budou moci před osmou sérií postupně připomenout postavy i dosavadní odvysílané epizody a dozví se o všech nových trailerech a spoilerech, které vyjdou najevo. Premiéra osmé řady se uskuteční 14. dubna 2019 (v Česku 15. dubna ve 3 hodiny ráno).

O seriálu Postavy Rody Shrnutí epizod Herci Knihy Mapa Titulky

Trailer Stolní hry Jak to dopadne? Fotografie z 8. série Cestujte po stopách Hry o trůny

Game of Thrones s08e01 - shrnutí 1. dílu

Game of Thrones s08e02 - shrnutí 2. dílu

Game of Thrones s08e03 - shrnutí 3. dílu

Game of Thrones s08e04 - shrnutí 4. dílu

URL| <https://www.info.cz/cesko/diskuse-o-vykladu-dejin-musi-byt-korektni-doufam-ze-se-kolegove-pouci-rika-rektor-uk-41636.html>

V Česku uspěli politici, kteří přizpůsobují svá sdělení postojům veřejnosti, soudní odbornice na PR

16.5.2019 rozhlas.cz str. 00

Fotobanka Profimedia

Spojení public relations, zkráceně PR, sice u části veřejnosti vyvolává negativní konotace i emoce, ale je samostatným vědeckým oborem. O jeho metodách i cílech hovořili hosté Leonarda Plus Denisa Hejlová z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy a Vladimír Bystrov, spolujednatel PR agentury a bývalý novinář.

Masaryk měl fantastickou sebepropagaci a politický marketing. Na sociálních sítích by dnes jistě dominoval, tipuje historik Šedivý

Upravit Smazat O vzniku našeho nového samostatného státu se toho napsalo už mnoho. Historik Ivan Šedivý se na naše stoleté dějiny ale podíval bez „růžových brýlí“. Nezapomněl ani na TGM.

„PR ovlivňuje každého z nás... Tvoří ho všechny možné instituce, takže se zprávami, které jsou tvořeny profesionály v public relations se setkává každý z nás mnohokrát denně,“ upozornila Denisa Hejlová.

Rozdíl mezi PR a reklamou objasnil Vladimír Bystrov. „V reklamě jde, zjednodušeně řečeno, o masové šíření nějaké informace za úplatu. Tedy kdo dělá reklamu, zakoupí si nějaký mediální prostor a ten může naplnit tím, co uzná za vhodné.“

„V PR pracujeme jinak: snažíme se navazovat vztah a prolamovat ledy tím, že o sobě něco říkáme, odkrýváme, jací jsme.“

Největší rozdíl je, že v reklamě něco tvrdíme, zatímco v PR nestačí jen tvrdit, ale musíme i něco dokazovat. Takže používáme způsoby přenášení informací, které nám pomáhají doložit naše tvrzení.

Vladimír Bystrov

V public relations se zpětná vazba využívá ke zjištění, co veřejnost zajímá, čemu rozumí a čemu ne. „Metody sběru zpětné vazby jsou velmi podobné jako v reklamě, většinou je to nějaká forma marketingového výzkumu veřejného mínění,“ dodal Bystrov.

Hejlová je přesvědčena, že reklamu skoro každý z nás pozná. „Měli bychom poznat, kdy je informace, která se k nám dostává, zaplacená. PR by ale přímo zaplacené být nemělo. Je to jako rozdíl mezi recenzí v kulturní rubrice a mezi zaplaceným inzerátem.“

„Bohužel v poslední době se rozdíl mezi reklamou a PR stírají. Dokonce samotné redakce některých médií jsou ochotné publikovat neoznačenou, skrytou reklamu.“

Některé redakce například publikují články, které vypadají jako redakční, ale není zřetelně odlišen nebo tam je nějaká smlouva, o které veřejnost neví, a to smlouva mezi inzerčním oddělením a zadavatelem. To už není PR, ale skrytá reklama, která je zákonem zakázána, ale bohužel jak klesá finanční výkonnost médií, tak se v praxi objevuje čím dál častěji.

Denisa Hejlová

PR pracuje v oblasti důvěryhodnosti

„V reklamě budujeme známost značky nebo výrobku, ale v PR budujeme image vnímání této značky nebo výrobku,“ objasnil další rozdíl Bystrov. „V angličtině je to brand awareness versus brand knowledge.“

Tyto dva přístupy jsou zásadně odlišné. „V reklamě stačí zaplatit hodně peněz, pověsit značku na každý sloup a známost tak vybudujeme. Ale to ještě nic neříká o tom, co si lidé budou o značce myslet, což je do značné míry úkol PR.“

V PR pracujeme v oblasti důvěryhodnosti. Aby značka dokázala, že je tak dobrá, jak o sobě říká, musí to nějak dokumentovat. K tomu používá PR komunikaci přes třetí strany, nejčastěji média. Novinář, aby napsal, že někdo vyrábí například dobré zboží, asi si to nějak ověří a nebude spoléhat jen na nás.

Vladimír Bystrov

Zkušenost je samozřejmě významným korektivem reklamy. „Proto se i v PR velmi často snažíme ukazovat lidi, kteří mají dobrou zkušenost s tím, co přináší naše společnost nebo instituce.“

„Reklama si toho také všimla, takže známe formáty, kdy například instalatér něco tvrdí. Pro méně vzdělané vrstvy posluchačů nebo diváků je těžké to rozlišit, ale ti s větší mírou mediální gramotnosti vědí, že instalatér je najatý herec, který předstírá a nevěří tomu, co prezentuje.“

Uspěli politici, kteří reagují na nálady a postoje veřejnosti

„PR používá velice mnoho nástrojů a ve většině případů se jedná o dlouhodobou práci,“ popsala Hejlová. „Takže několik let komunikujete nějakou instituci nebo značku a musíte použít mnoho způsobů.“

Britská armáda láká mileniály. V kampani vyzdvihuje to, co společnost na mladé generaci kritizuje

Upravit Smazat Kvůli jejich slabostem a citlivosti se jim přezdívá sněhové vločky, přesto právě na mileniály ve své náborové kampani cílí britská armáda. A vyzdvihuje v ní to, co většinová společnost považuje za problém – u nadšených hráčů videoher oceňuje jejich nadšení, u milovníků selfie zase jejich sebevědomí. Kampaň má zaujmout ambiciózní typy, kteří se cítí nedocenení, ale mají potenciál dělat práci s opravdovým významem.

Osvědčená jsou například osobní setkání s lidmi a události pro novináře. „Spadá tam i řada komunikace se skupinami, které mohou dodat důvěryhodnost té značce nebo instituci.“

Public relations pracuje i pro politiku, ale práce s politiky je prý složitější. „Jen málokterý je ochoten překonat hranici a stát se do určité míry i hercem a odehrát to, co mu jeho komunikační poradce radí.“

„Takových politiků je opravdu málo, ale z praxe vidíme, že úspěšnější jsou ti, kterým nevádí poslechnout doporučení odborníků a třeba nemají morální zábrany prezentovat názory, které nejsou úplně jejich vlastní.“

Podle Hejlové je Česká republika více marketingově orientovaná, zvláště v politické sféře. „U nás uspěla hnutí či politici, kteří velmi výrazně naskočili na marketingově-PR vlnu a přizpůsobují svá sdělení přímo výzkumům nálad a postojům veřejnosti.“

PR agentur máme přesně tolik, kolik je jich třeba

„Máme desítky malých týmů, které fungují na bázi několika lidí s jedním klientským vztahem... Ale komplexnější služby zvládá kolem dvou desítek agentur na českém trhu,“ odhadl Bystrov.

Ten soudí, že agentur je na našem trhu právě tolik, kolik se jich tam vejde. „Nemám pocit, že by náš trh byl nějak extrémně konkurenční, že by se tu sváděly obrovské boje o každou dílčí zakázku. Je tu celkem dobře

rozloženo několik velkých agentur, které zahrnují širokou škálu služeb a profesí, které dokážou obsluhovat velké korporace.“

„Kdyby sem přišla jedna nebo dvě další velké agentury, tak už budou obtížně hledat klienty v podobné váhové kategorii. Vznikají stále menší a střední agentury, ale dlouhodobě se trh nezvětšuje. To je důkazem toho, že je konkurenční prostředí nastaveno tak, aby odpovídalo poptávce,“ shrnul Vladimír Bystrov.

Poslechněte si celé Leonardo Plus!

URL| <https://plus.rozhlas.cz/v-cesku-uspeli-politici-kteri-prizpusobuji-sva-sdeleni-postojum-verejnosti-7933677>

47. Kolokvium – šetření prognóz makroekonomického vývoje ČR (2019–2022)

17.5.2019 mfcrcz str. 00

Cílem šetření makroekonomických prognóz (tzv. Kolokvia), které provádí MF ČR, je zjistit názor relevantních institucí na budoucí vývoj české ekonomiky a vyhodnotit základní tendence, s nimiž zúčastněné instituce ve svých předpovědích počítají.

47. Kolokvium proběhlo v květnu 2019. Jeho výsledky vycházejí z předpovědí 16 institucí (Ministerstvo financí; Ministerstvo průmyslu a obchodu; Ministerstvo práce a sociálních věcí; Česká národní banka; Akcenta CZ; Česká spořitelna; Československá obchodní banka; Deloitte ČR; Generali Investments CEE, investiční společnost; Hospodářská komora ČR; Institut ekonomických studií, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy; ING Bank ČR; Komerční banka; Raiffeisenbank; Svaz průmyslu a dopravy ČR; UniCredit Bank). Pro větší reprezentativnost šetření k nim byly přiřazeny prognózy Evropské komise (European Economic Forecast z května 2019) a Mezinárodního měnového fondu (World Economic Outlook z dubna 2019).

Všem zúčastněným institucím děkujeme za spolupráci.

URL| <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2019/47-kolokvium--setreni-prognoz-makroekono-35203/>

S teoretikem médií Janem Jirákem o informační společnosti a sociálních sítích: „Náš život se přesouvá do médií.“

17.5.2019 rozhlas.cz str. 00

Lucie Výborné

Na pátek připadá světový den telekomunikací a informační společnosti. Profesor Jan Jirák je teoretik médií, ale také nové žurnalisty vychovává. Nevracejí nás sociální sítě zpět k pavlačovým klepům? A na co by měla být informační společnost pyšná za posledních 100 let? Platí stále, že dobrý a poctivý novinář hledá pravdu za každou cenu? Ptala se moderátorka Lucie Výborné.

Jan Jirák: Jsme součástí sítě, i když se tomu bráníme

Evropský parlament schválil novou směrnici o ochraně autorských práv. Jde o nástup cenzury internetu, jak tvrdí její kritici, nebo naopak o narovnání právního prostředí?

První české noviny vyšly před 300 lety, ale snaha definovat novináře se objevila až díky J. Jungmannovi. Od kdy mluvíme o informační společnosti? Podle teoretika médií a pedagoga z **Fakulty sociálních věd** jde o fenomén, který se ustavoval postupně během 20. století.

Největším problémem informační společnosti je prý především komodifikace informací. Dá se s nimi obchodovat a vedou se o ně politické sváry. „Dříve se bojovalo o nerostné bohatství, dnes se to přeneslo do informačního prostoru.“

S nástupem internetu začalo být informací tolik, že pokud někdo informace a data vlastní a ovlivňuje, tak dokáže ovlivnit i chod společnosti. „Společnost je závislá na tom, jak dokáže s daty nakládat,“ popisuje Jiráček.

Masová média a nová média

V průběhu technologického vývoje médií došlo k záměně integrace za interakci. „Média, kterým se říká masová, jako je denní tisk, časopisy, rozhlas a televize, tak po dlouhou dobu plnila roli zdroje informací, o kterých se můžeme bavit,“ vysvětluje Jiráček.

Jan Jiráček: Nezávislost novináře je především způsob myšlení

Politici stále častěji zpochybňují nezávislost médií. Jak důležitou roli v udržování ideje svobody hrají média? A kde jsou hranice kritiky médií?

Taková média dávala lidem zdroj informací, které měli všichni společně: „Lidé věděli, že ostatní to také znají, vytvářela něco společného, co nás spojuje.“ Po příchodu nových médií, rozšíření počítačů a internetu se to změnilo. „Už nedávají záruku, že ostatní znají to, co já a já znám to, co ostatní.“

Sociální sítě slouží velkému množství lidí jako hlavní zdroj informací. Dříve zpravodajská média nabízela informace, které považovala za podstatné a důležité. „Vznešeně se tomu říká nastolování agendy,“ vysvětluje Jan Jiráček.

Vinou sociálních sítí o tuto funkci ale přišla: „Média určovala, co se do veřejného prostoru dostane... Dneska kdokoliv, kdo má trochu štěstí a dost svých sledovatelů, „followerů“, tak může pro tu skupinku tu agendu nastolit a velká média s tím nic neudělají.“

Co si myslí Jan Jiráček o současné novinářské nezávislosti? Jaké vlastnosti by měl mít novinář? A na co ve vývoji informační společnosti můžeme být pyšní?

URL| <https://radiozurnal.rozhlas.cz/s-teoretikem-medii-janem-jirakem-o-informacni-spolecnosti-a-socialnich-sitich-7944247>

Zeman proti Ministerstvu zahraničí. Spor o Gazu se dostal až do zprávy o extremismu

17.5.2019 seznamzpravy.cz str. 00 Domácí, Stalo se

Josef Mačí

Prezident Miloš Zeman neuznává Pásmo Gazy jako stát. Jeho citát obsahující toto sdělení se měl objevit ve zprávě o extremismu, kterou vypracovalo Ministerstvo vnitra. Postoj prezidenta je v rozporu s oficiální diplomatickou linkou České republiky a Ministerstvo zahraničí se zasadilo o to, aby věta z dokumentu zmizela.

„Prezident Miloš Zeman uvedl v projevu v izraelském Knesetu, že si přeje přesunutí českého velvyslanectví z Tel Avivu do Jeruzaléma. Dále uvedl, že nevnímá Pásmo Gazy jako nezávislý stát, protože považuje Hamás za teroristickou organizaci.“

Tento odstavec se měl objevit v letošní zprávě o extremismu, kterou každoročně připravuje Ministerstvo vnitra. Nakonec zůstala ale jen první věta. Tu druhou nechalo v připomínkovém řízení vyškrtnout Ministerstvo zahraničí. Vychází to z dokumentu vyhodnocujícího dodatky ke zprávě o extremismu, který má Seznam k dispozici.

„Nejsme si jisti, zda text odstavce odpovídá slovům pana prezidenta,“ napsal úřad ministra Tomáše Petříčka (ČSSD) v připomínkách a Ministerstvo vnitra mu vyhovělo.

Obsahově totožnou větu však prezident Miloš Zeman pronesl, a to loni v listopadu při společném vystoupení s izraelským prezidentem Reuvenem Rivlinem.

„Popravdě já vůbec nevidím nezávislý stát v Gaze, protože vnímám Hamás jako teroristickou organizaci a ne jako stát,“ řekl Zeman v projevu, jehož přepis je zveřejněný také na oficiálních stránkách Hradu.

Proč Ministerstvo vnitra vyšlo resortu zahraničí vstříc, i když věta z úst prezidenta skutečně zazněla, nechce tiskový odbor upřesnit.

„Ministerstvo vnitra se vyjadřuje pouze k finální podobě dokumentu a nekomentuje průběh připomínkového řízení,“ uvedla pro Seznam Hana Malá z odboru tisku Ministerstva vnitra.

Nahlédnout do jádra sporu dává ale Ministerstvo zahraničí. To sice v připomínkovém řízení uvádělo, že věta by se v dokumentu neměla objevit proto, že ji prezident Zeman takto neformuloval, problémem ale ve skutečnosti je spor mezi Hradem a rezortem zahraničí o Pásmo Gazy.

„ČR považuje Pásmo Gazy za součást Palestinských autonomních území, je to oficiální a dlouhodobá pozice ČR,“ zdůvodňuje v odpovědi pro Seznam mluvčí Ministerstva zahraničí Michal Bucháček, proč úřad nechtěl, aby se věta ve zprávě o extremismu objevila.

Vztah k Palestině je pro českou diplomacii specifickým problémem, přesto uznává její mezinárodní postavení. Česká republika je ale historicky významným spojencem Izraele. Také proto na Valném shromáždění OSN v roce 2012 hlasovalo Česko jako jediná země Evropské unie proti tomu, aby se Palestina stala pozorovatelským státem OSN. Tento status ale i přes nesouhlas České republiky získala a má teď v OSN stejné postavení jako Vatikán. OSN i Evropská unie dlouhodobě prosazují dvoustátní řešení na Blízkém východě.

„Mluvit o Palestině jako o státu, který nemá mezinárodní status, je jak v ostrém rozporu s postojem České republiky, tak většiny mezinárodního společenství,“ komentuje slova prezidenta Zemana odborník na Blízký východ z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy Jakub Záhora.

Zemanova věta z loňské návštěvy Izraele se měla objevit v té části zprávy o extremismu, která se věnuje nábožensky motivovanému terorismu. Ministerstvo vnitra v ní píše o několika rizicích. Rozebírá případ obviněného bývalého pražského imáma Sámery Shehadeha, teroristické útoky na české vojáky v Afghánistánu, ale i přání prezidenta Zemana, aby se české velvyslanectví přesunulo z Tel Avivu do Jeruzaléma.

Právě přátelství Česka a Izraele vidí vnitro jako riziko možného teroristického útoku. Varuje před ním také ve Strategii České republiky pro boj proti terorismu.

„V neposlední řadě mohou být potenciálním rizikem vztahy České republiky a státu Izrael a podpora tomuto státu vyjadřovaná na mezinárodní scéně,“ píše odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra.

„Vzhledem k tomu, že Česká republika není důležitým hráčem na mezinárodním poli, tak se odvážím tvrdit, že česká podpora Izraele je z velké části Palestinci naprosto nevnímaná. Zvláště když na straně Izraele stojí nejsilnější stát planety – Spojené státy,“ myslí si Záhora.

Upozorňuje ale na to, že plán na přesun velvyslanectví do Jeruzaléma Palestinci zaznamenali. Opět však ve stínu stejného amerického kroku.

Česká republika otevřela na konci loňského května v Jeruzalémě honorární konzulát a při návštěvě prezidenta Zemana v listopadu také Český dům, který má být prvním krokem v záměru přemístit velvyslanectví v Izraeli do Jeruzaléma. Kromě ambasády a Českého centra v Tel Avivu má Česká republika také honorární konzulát v Ejlatu a honorární generální konzulát v Haifě.

Ministerstvo zahraničí ale zdůrazňuje, že všechny kroky České republiky budou v souladu s pozicemi EU i OSN.

URL| <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zeman-proti-ministerstvu-zahranici-spor-o-gazu-se-dostal-az-do-zpravy-o-extremismu-72070>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
[seznamzpravy.cz](https://www.seznamzpravy.cz)

O inovacích se v ČR čím dál víc mluví. S podporou to ale vážně

17.5.2019 roklen24.cz str. 00 Rozhovory, Homepage

Roklen24

O inovacích se jistě čím dál víc mluví. Stále intenzivněji je akcentována jejich důležitost pro budoucí rozvoj Česka. Opravdu skvělých inovací, které mají potenciál prorazit ve světě, se u nás pořád objevuje příliš málo,

říká Lukáš Sedláček. Jeho společnost European Leadership and Academic Institute (ELAI) organizuje Týden inovací, nejrozsáhlejší událost v oblasti inovací v Česku.

O inovacích se jistě čím dál víc mluví. Stále intenzivněji je akcentována jejich důležitost pro budoucí rozvoj Česka. Opravdu skvělých inovací, které mají potenciál prorazit ve světě, se u nás pořád objevuje příliš málo, říká Lukáš Sedláček. Jeho společnost European Leadership and Academic Institute (ELAI) organizuje Týden inovací, nejrozsáhlejší událost v oblasti inovací v Česku.

Vnímáte v ČR za tu dobu, co pořádáte Týden inovací (letos jet už čtvrtý ročník), v této oblasti nějaký posun k lepšímu?

To určitě ano, o inovacích se jistě čím dál víc mluví, stále intenzivněji je akcentována jejich důležitost pro budoucí rozvoj naší země atd. To ale v žádném případě neznamená, že bych byl se současným stavem spokojený. Opravdu skvělých inovací, které mají potenciál prorazit ve světě, se u nás pořád objevuje příliš málo. Rozhodně se nedá říct, že bychom patřili mezi nejinnovativnější národy světa. A hlavně – obecná podpora inovací a taky investice do této oblasti jsou slabé.

V čem vidíte hlavní příčiny tohoto neradostného stavu?

Jednou z nich je fakt, že v Česku není dobře nastavený systém vzdělávání a ani v poslední době nevidím změny k lepšímu. Tím myslím především to, abychom učili lidi samostatně a sebevědomě myslet, o tom má být primárně vzdělávací systém. My tady děláme z dětí vystrašené papoušky a pak se divíme třeba tomu, že se bojí inovovat. Má to samozřejmě řadu dalších důsledků. Jakmile neučíme lidi kriticky myslet a argumentovat, pak také nemáme zaměstnance, kteří dokáží přesvědčit zákazníka, aby koupil naše zboží. Spolupráce univerzit a firem je nedostatečná, chybí mentalita táhnutí za stejný provaz, zbavení se předsudků a uvědomění, že k efektivní spolupráci se musí obě strany respektovat a hledět na společný cíl.

Nemáte tím pádem někdy pocit, že snažení European Leadership and Academic Institute (ELAI) na tomto poli tak trochu přichází vniveč?

To v žádném případě. Pokud bychom vzali Týden inovací, pak už jenom to, že České republice každý rok v rámci téhle události představíme několik skutečně top světových inovátorů a vědců, je podle mě nesmírně cenná. Díky nim totiž máme přehled, kam se technologie budoucnosti ubírá a co nás čeká. Například v loňském roce sem na naše pozvání mimo jiné dorazil Igal Raichelgauz, ředitel izraelského startupu Cortica, který je světovým lídrem v technologiích umělé inteligence pro autonomní platformy. Vystoupil i jeden z největších znalců umělé inteligence a nových technologií Jonathan Ledgard, který se zaměřuje na jejich využití v rozvíjejících se ekonomikách a mnozí další.

Týden inovací je každoročně největší celorepublikovou událostí na podporu inovací. Letošní ročník bude zahájen hlavní událostí v pondělí 20. května v pražském Foru Karlín a během celého týdne až do 27. května poskytnete více než 100 doprovodných událostí napříč Českou republikou.

Na koho se můžeme těšit letos?

Asi největší hvězdou bude Sabrina Pasterski, obrovská naděje současné vědy, které na Harvardově univerzitě přezdívali „nový Einstein“. Sabrina zkoumá některé z nejsložitějších otázek ze světa fyziky, a mimochodem, zaujala svou genialitou takové formáty jako je Jeff Bezos nebo dokonce Stephen Hawking. Vystoupí také Američanka Anna Du, která ve dvanácti letech sestavila robota na detekci mikroplastů v oceánech, nebo třeba Patrick Byrnes z Irska, jenž představí inovativní 3D tisk s kovovým práškem.

A mluvit budou pochopitelně i zajímaví čeští inovátoři. V první řadě Tomáš Mikolov, uznávaný odborník na umělou inteligenci, který je členem výzkumného týmu v centrále společnosti Facebook, do níž ho přivedl samotný Mark Zuckerberg. Dále Soňa Jonášová, šéfka Institutu cirkulární ekonomiky, která je mimořádně aktivní a pracuje na celé řadě projektů, díky nimž se do naší společnosti postupně dostávají udržitelné principy,

ohledupné k přírodě. A v neposlední řadě Jan Řežáb, který vybudoval jeden z nejúspěšnějších českých startupů Socialbakers a nyní vede velmi zajímavý projekt Time is Ltd.

Týden inovací ale nenabízí „jen“ špičkové osobnosti, v jeho rámci prezentujete i pokročilé technologie, aplikace a různé vychytávky.

Opět – snažíme se do ČR přivést přelomové technologie, které u nás ještě k vidění nebyly. Loni si mohli návštěvníci inovačního veletrhu prohlédnout například exoskeleton izraelské společnosti ReWalk Robotics, díky němuž mohou lidé připoutaní na invalidní vozík opět stát a chodit. Nebo jedinečné nositelné zařízení pro počítačové vidění MyEye firmy OrCam Technologies, které umožňuje nevidomým rozeznávat tváře, objekty anebo číst. Nizozemský projekt Living Lights zase stojí za revolučním způsobem výroby energie, tedy svítící rostlinou, která pro tvorbu energie využívá fotosyntézu atd.

Letos si hosté veletrhu budou moci například vyzkoušet pilotování letadla pomocí simulátoru na principu virtuální reality, čeká je virtuální prohlídka města budoucnosti, uvidí, jak funguje streamování z IP kamery přímo na Facebook či YouTube a mnoho dalších inovací.

Poměrně unikátní je to, že událost trvá celý týden, letos od pondělí 20. května do neděle 26. května. Proč tak dlouho a co všechno se v tomto období děje?

Jelikož se dlouhodobě snažíme co nejvíce podpořit vznik konkurenceschopného inovačního prostředí v ČR, chceme prostřednictvím Týdne inovací dosáhnout toho, aby se o problematice inovací mluvilo déle než „jen“ pár hodin během konference. A hlavně chceme, aby Týden inovací přinesl všem zúčastněným co nejpraktičtější užitek. Proto budou v řadě českých měst po celý týden probíhat desítky pracovních snídaní, seminářů, konferencí, prezentací a dalších vzdělávacích akcí. Těchto doprovodných událostí bude více než sto.

Které z nich budou podle vás nejzajímavější?

Já si určitě nenechám ujít opravdu top doprovodnou událost, kterou bude konference společnosti Pfizer zaměřená na inovace ve zdravotnictví. Bude se zabývat moderními trendy ve zdravotnictví a rozebírat žhavá témata jako je genová terapie či technologie editace genomu a jejich potenciál pro medicínu. Nepochybně zajímavá bude i konference DOTS 2019 od Microsoftu nebo Innovation Summit firmy Schneider Electric, globálního lídra v oblasti energetického managementu a průmyslové automatizace. Společnost bude prezentovat reálná řešení na bázi svých produktů, v rámci akce budou zároveň probíhat diskuzní setkání adresující nejnovější trendy a výzvy z oblasti IoT, umělé inteligence, kybernetické bezpečnosti a robotizace.

Lukáš Sedláček po studii oborů mezinárodní teritoriální studia, evropská studia a mezinárodní vztahy na **Fakultě sociálních věd** Karlovy univerzity, religionistiky a hebraistiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a po vystudování mezinárodních vztahů na University of Cambridge (článek zde během studií), působil na Úřadu vlády, Ministerstvu obrany, v neziskové organizaci Ano pro Evropu a v O2. Současně přednášel na zahraničních univerzitách v Praze mezinárodní vztahy a byznys etiku a zastával funkci prezidenta českého spolku absolventů Oxfordu a Cambridge. V roce 2010 založil a od té doby vede European Leadership & Academic Institute v Praze (ELAI), firmu, která poskytuje firemní vzdělávání s osobnostmi českého byznysu a realizuje nejrozsáhlejší událost k inovacím, Týden inovací ČR. Věnuje se také publicistice, sochaření, přednášení, psaní a poezii.

URL| <http://roklen24.cz/a/SinKf>

Host Lucie Výborné - Jan Jirák
17.5.2019 ČRo Radiožurnál str. 01 09:05 Host Lucie Výborné

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Hezké dopoledne, 7 minut po deváté hodině, mým hostem je teoretik médií, pedagog z **fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy a také z Metropolitní univerzity Praha, Jan Jiráček. Tak vás vítám ve studiu, dobrý den.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Dobrý den, děkuju za pozvání.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Jste tady, protože dnešek je světovým dnem telekomunikací a informační společnosti. Tak kdybychom měli za těch uplynulých 100 let něco slavit, co by to bylo?

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Já bych moc neslavil.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Neslavil. Dobře. Já to obrátím, kdybychom si měli připomenout něco, na co by informační společnost neměla být pyšná za těch uplynulých 100 let, dejme tomu, co by to bylo?

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Já mám pocit, že asi ten největší problém, který nastal a který jsme dlouho nemohli tušit je to, že z informací se stalo tak neuvěřitelně výhodné zboží, že už se o ně dneska vedou obchodní války. A to vznešeně řečeno, komodifikace informací, to, že se s nimi dokáže tak neuvěřitelně intenzivně obchodovat, že to je strategická surovina, kvůli které se vedou politické sváry, dokonce do jisté míry i reálné fyzické boje, tak to je. Jako dřív se bojovalo o nerostné bohatství, kdo bude ovládat, kterou surovinu. Dneska se tyhle boje přenesly do toho globálního prostoru a vedou se o informace.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Já bych bývala vsadila, že řeknete Watergate třeba, když bychom si měli připomenout něco, za co by ta informační společnost neměla být za těch uplynulých 100 let pyšná. Přemýšlela jsem i o Iráku, a vy jste nasadil těžký kalibr.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Ale tak zrovna, já myslím, že Watergate je něco, co asi spíš je pozitivní v tom, že to ukázalo, že aspoň v té době existovaly nějaké mechanismy, které dokázaly korigovat to, čemu se dnes říká politický marketing a což už tehdy fungovalo, ale. Kdybychom na něco skutečně měli být z těch informací pyšní, tak je to schopnost přenosu informací na nebývalé vzdálenosti. Asi skutečné, byť velmi málokdy nebo dokonce vůbec nepřipomínané vítězství toho informačního světa je fakt, že jsme viděli Armstronga jak dělá první krok Měsíci, jako to asi je ta největší událost. Ale všechno okolo a zvláště to, co se dělo potom, a děje se tu dnes, tak už asi není moc k slavení.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Jan Jiráček je teoretik médií a jestli vás něco zajímá, ať už z minulosti nebo z nějakého současného vývoje, ptát se můžete jako vždycky na webu a nebo použijte adresu dotazy@rozhlas.cz.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Posloucháte dopolední Radiožurnál, na dnešní den připadá Světový den telekomunikací a také informační společnosti. Teoretik médií Jan Jiráček a pedagog z **fakulty sociálních věd** je dnes mým hostem. První české noviny drželi lidé v ruce zhruba před 300 lety. Snaha vlastně definovat novináře přišla až díky Josefu Jungmannovi v roce 1835, který to definoval ve svém Česko německém slovníku. Od kdy mluvíme o informační společnosti.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Tak ta informační společnost je zpravidla považována až tedy za fenomén, který se postupně ustavuje během dvacátého století a zvláště tedy v jeho druhé polovině. Nějakým způsobem je to vlastně pojem, který se snaží pojmenovat ten fakt, že informace se staly něčím, s čím se dá nakládat jako s celkem, s čím se dá obchodovat, co má charakter strategické suroviny. Ono to pak dostalo jaksi nový impuls s nástupem právě telekomunikačních počítačových sítí a tomu, čemu se dnes říká internet. Kdy vlastně šlo o to, že těch informací začalo být tolik, že se o nás uživatelích, o zboží, o skladech, o všem, daří vytvářet tolik dat, že ta data sama o sobě, když je někdo vlastní a ovlivňuje, tak mohou ovlivnit chod společnosti. Ta společnost je závislá na tom, jak dokáže s těmi informacemi hospodařit a to je to játra informační společnosti.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Vy rád mluvíte o dvou velkých záměnách těch posledních desetiletí, ta první byla záměna občana za spotřebitele, koneckonců už jste to naznačil tady v tom úvodu. To se stalo kdy?

Jan JIRÁK, Teoretik médií

To je těžko říct. Já mám pocit, že to je něco, co se začíná formovat už v jistých zárodcích koncem devatenáctého století, ale ten hlavní nástup té záměny přichází začátkem dvacátého století a pak dostává obrovský impuls nástupem televize. A jde vlastně o to, ona to ta záměna, i když to slovo používám často, tak není úplně přesná, ono jde o určitou, řekněme, jako metaforicky řečeno schizofrenní chování médií. To čemu říkáme masová média, tomu říkáme tisk, novinařina, rozhlas a televize, tak jsou vlastně instituce, které ve společnosti mají nějakou funkci. Ta funkce je spojená s tím, že nám dodávají poznatky, názory, podněty, analýzy k tomu, abychom my se mohli chovat jako občané, čili k nám nastavují tu tvář, my jsme tady pro vás a pro vaše občanské bytí. Ale současně tatáž média, pokud nejsou jako Český rozhlas Klíma jiné postavení, tatáž média nás prodávají inzerentům jako spotřebitele, čili ta jdou za inzerentem a řeknou, ty vyrábíš jogurty nebo něco, já mám hezkých 100 000 uživatelů, kteří mě čtou nebo sledují, tak já ti je prodám a ty jim nabídneš ten jogurt. Čili ta média nás vidí ve dvou rolích. To, co vyrábějí sama, nám nabízejí jako občanům a nás současně nabízejí těm inzerentům jako spotřebitele, jako ty, co do sebe cpou ten jogurt.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Patří do toho veřejnoprávní média?

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Do jisté míry nepatří, protože nejsou závislá na tom, aby byla úspěšná u těch inzerentů, což je obrovská výhoda. Ale tak trošku do toho, bohužel patří, protože pořád to jsou rozhlas a televize, pořád to jsou média a chtějí-li se nějakým způsobem prosadit mezi těmi komerčními, tak musí být alespoň vidět a slyšet nebo vidět nebo slyšet, když ono se to dneska už stírá. Takže nemusí to dělat, ale svým způsobem je pochopitelné, že k tomu tak trošku inklinují.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Mluvili jsme o té první záměně, to znamená, o záměně občana za spotřebitele. A vy rád mluvíte ještě o jedné a to je záměna integrace za interakci.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Dáte tam ještě třetí až jestli na to dojde.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Aha, dobře, výborně.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Ale tahle ta záměna je v podstatě, ona je nenápadnější, ale je důležitá. Ta média, kterým se říkalo masová, jako je tisk, denní tisk, časopisy, rozhlas, televize, tak po dlouhou dobu plnila roli toho zdroje informací, o kterých se můžeme bavit. Velmi banálně prostě, když teď použiju naprosto triviální případ z dob dávno minulých, když běžela v Československé televizi Nemocnice na kraji města, tak to byl nejenom zdroj určité zábavy ten večer, ale taky zdroj hovorů druhý den. Čili my jsme se měli o čem bavit, jestli ten Blažej s tou Inou. Jestli by to tak mělo být.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Já vám rozumím, ano.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Tam nejde o tohle to, že to je tenhle ten banální příběh, tam jde o to, že ta média byla zdroj něčeho, co jsme měli společné. Vůbec ty společnosti byly založené na tom, že si budovali věci, které lidé sdíleli, to je i princip třeba povinné četby ve škole, abychom se vzdělili médiím, ale držíme se těch médií. A tohle bylo možné mimo jiné tím, že ta Nemocnice na kraji města, Zpravodajství, Mladý svět se dostal ke spoustě lidí a ti věděli, že ti ostatní to také znají. A tohle to vědomí, že ti ostatní to také znají, má integrační povahu, vytváří to něco, co máme společné.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Co nás spojuje.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

A pak přišla ta média takzvaná nová, která už nedávají záruku toho, že já znám to, co znají ostatní, nebo že ostatní znají to, co znám já. Známe spoustu věcí, jsme zdánlivě velmi osvobozeni v tom, že můžeme s věcmi nakládat interaktivně, měnit je, vyhledávat si, posílat je jiným, ale už nemáme záruku toho, že ti ostatní znají to, co já. A to je ta velká záměna.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

O tom, co se děje s naší informační společností, mluvím s teoretikem médií Janem Jirákem. Mluvili jsme o dvou velkých záměnách. Dobře, slovo záměna není úplně to, které byste si vybral. Záměna občana za spotřebitele, integrace za interakci a vy jste řekl, "mám ještě třetí."

Jan JIRÁK, Teoretik médií

To třetí není úplně záměna, ale asi bych to dokázal nějak do toho slova vnútit, ale to třetí je takový zvláštní posun, který je spojen s těmi informacemi a s těmi komunikačními prostředky, které máme, a to je rozostření hranice mezi tím, co je soukromé a co je veřejné. Což si možná ne vždycky úplně uvědomujeme, že je problém, ale přece jenom ty sociální sítě, kde vystavujeme kde co a k tomu současně z druhé strany žurnalistika, která se má tendenci vrtat v soukromí osob, které jsou veřejné, nebo působí v takzvaném veřejném prostoru, vede k tomu, že se nám čím dál tím hůř rozlišuje, co je řečně soukromá sféra, kde jsme jednotlivci ve svých jedinečných životech a co je ten veřejný prostor, kde se jedná, rozhoduje, přemýšlí o věcech společných.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Děsí vás, že spousta lidí a teď nechci si vymýšlet ty průzkumy, ale byly takové, že nějaké procento lidí bere sociální síť jako hlavní zdroj svých informací.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Copak to musí děsit hlavně vás, v tomto případě.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Mě to teda děsí.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Musím říct, že slovo děsí asi není přesné. Já to eviduju jako fakt, těch výzkumů je dost a jsou dost přesvědčivé. Musím si klást otázku, co to přináší a o co tím přicházíme, tak. Tady je 1 podstatná věc, která souvisí s tím, co jsme si říkali před písničkou. Ta integrační funkce médiím, to, že nás dávala dohromady, platila i pro tu žurnalistickou nebo novinářskou nebo zpravodajskou část médií. Totiž média nám nabízela a pochopitelně filtrovala, protože musí vybírat, co je podstatné, nebo co považují za podstatné a o čem tak říkajíc, můžeme mluvit a přemýšlet. A tady je 1 velká změna, média díky nebo vinou těch sociálních médií o tuhle možnost definitivně přišla, vznešeně se tomu říká nastolování agendy, což je strašný obrat.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

To je strašný obrat..

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Ale vznikl proto, že byla tendence používat pořád ten anglický agenda-setting, anglicizmy v češtině by se neměli přehánět, takže to nastolování agendy tedy se děje. Prostě média určovala, v podstatě mohu-li to tak říct dokonce svým způsobem svévolně, co se do toho prostoru veřejného dostane. Tady jsme u té veřejnosti. Dneska v podstatě kdokoli, kdo má trošku štěstí a dost těch svých sledovatů, čili foloverů, tak může pro tu skupinku...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Nastolovat agendu.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Tu agendu nastolit a ta velká média s tím nic neudělají.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Já jsem vlastně směřovala i k tomu, vy jste řekl, to by mělo děsit vlastně i vás, co se týče sociálních sítí. Ale já třeba mám svůj Facebook a používám ho na to, abych sdílela třeba rozhovor, který teď spolu vedeme, posléze. V dobré víře, že sdílím kvalitního obsah.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

To je, dělám pro to své nejlepší, abych tak řekl, jako snažím se o to s vaší velkou podporu, ale. Jenže vy jste jedna z mnoha. Ta komunikace před těmi Facebooky a jinými sociálními sítěmi byla v podstatě velmi asymetrická, děla se od pár v podstatě pár médií, pár novin, pár televizních stanic, pár rozhlasových stanic, ke

spoustě lidí. Dneska je ta komunikace daleko symetričtější. Vy jako Lucie Výborná můžete téměř totéž jako vy, jako reportér nebo redaktor Českého rozhlasu. Ta moc komunikační se daleko víc přesunula k uživatelům, což někteří označují za demokratizaci poměrů. Je to lepší, že si můžeme úplně svobodně dělat, co chceme.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Jak tomu říkáte vy?

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Pro mě to je spíš určitá známka rozkladu společnosti tak, jak jí známe. Myslím, že my jsme byli založení na určité hierarchie a ta se ztrácí.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Pedagog z **fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy a také z Metropolitní univerzity Praha, Jan Jirák, je dnes hostem Radiožurnálu. Slavíme Světový den telekomunikací a informační společnosti. Bavili jsme se o tom, že došlo k nějaké záměně integrace za interakci, což je takovéto krásné klikání a přesdílení, a tak dále. Ale tu integraci by přece jenom někdo zajišťovat měl. Je to práce nás veřejnoprávních médií?

Jan JIRÁK, Teoretik médií

No asi trochu ano. Já myslím, že jste jedni z posledních, kteří ještě tuhle věc mohou dělat. Což by asi taky stálo za to si říct, nakolik to skutečně děláte, jestli k tomu máme dost informací, ale pokud tuhle roli vezmete za svou, podle mého soudu by to tak být mělo, to už jsem říkal, tak se tím dostanete trochu do jiné společnosti než jsou ostatní média, protože já myslím, že tuhle integrační roli má plnit ještě například vzdělávací systém.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

A plní?

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Obávám se, že jenom zčásti. Já vím, že to bylo hrozně nepopulární, když byly takzvané jednotné osnovy, ale koneckonců jsme mohli mít alespoň jistou naději, že člověk s kterým mluvíme četl něco podobného jako já, protože měl...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Podobný vzdělávací základ.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Podobný vzdělávací základ. Tohle dneska už do té míry neplatí a zvítězila taková ta představa, že se má podporovat to, co je lokální, co je specifické, to, co je individuální. Ale tahle ta role některých institucí, jako jsou média veřejné služby, jako je vzdělávací systém, ta role, že vytváří pro členy společnosti nějaké společné zážitky, nějaký společný kontext, něco čeho se můžou chytit. Prostě důvěřuju faktu, že jste četla Babičku a 3 mušketýry, že to je prostě fakt, na kterém se můžeme nějakým způsobem shodnout.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

To je tak. Myslíte si, že už jsme se dostali do situace, kdy je potřeba znovu definovat, co je to profesionální médium a co to je profesionální žurnalistika?

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Tady budu trochu odbojný. Já nevím, jestli jsme v té situaci někdy byly.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Aha.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Já nevím, jestli skutečně někdy se dalo říct, že tahle žurnalistika je opravdu profesionální. Ono to trochu souvisí s tím, že se obtížně říká, co to vlastně je žurnalistika. Na to jsou spousty knih a renomovaní sociologové se pokoušeli a pokoušejí tuhle věc definovat. Ale tím, že ono je to tak trochu tvůrčí a tím, že novinář musí dělat spoustu věcí, a tak trochu jim rozumět a současně se nesmí trápit moc velkou hloubkou a že novinář je i ten bezejmenný deníkář, co píše zprávy a na druhé straně je renomovaný sloupkař nebo fejetonista, tak se skutečně těžko hledá společný jmenovatel. 1 takový významný společný jmenovatel, který se dal najít alespoň v těch demokratických poměrech, bylo to, že novinář je někdo, kdo vytváří obsah, který je důležitý pro čtenáře, diváky a posluchače, ale nemusí se starat o to, jestli je pro vydavatele nebo vysílatele ekonomicky výhodný.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

To je hezká definice.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Po dlouhá léta platilo ve významných denících, že oddělení ekonomická, dělení redakční se nepotkávají. Novinář není nic do toho, co dělá marketing a co dělá ekonomické oddělení a naopak. Říkalo se tomu redakční nezávislost. Velké listy jako New York Times na to byly hrdé. A obávám se, že to i v těch velkých listech vzalo za své. Dneska řada novinářů, myslím že většina, zvláště v těch médiích, která nejsou veřejnoprávní, tak musí hodně brát ohledy na to, jestli tím co dělá, nepoškodí svého vydavatele.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Teoretik médií a vysokoškolský učitel Jan Jirák je dnes hostem Radiožurnálu v den, kdy si připomínáme Světový den telekomunikací a také informační společnosti. Vy jste mluvil o tom, že by se neměly ty redakce starat o to, co dělá ekonomické oddělení a naopak, že by ten novinář měl být svým způsobem nezávislý, což se v mnoha redakcích neděje. Dá se to vyřešit třeba tím jako to udělal britský Guardian, že žádá své čtenáře, aby přispívali na kvalitní žurnalistiku?

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Tak pochopitelně je to jedna z cest, jimiž se pokoušejí některé listy, pokud mají nějaké zázemí, vlastně řešit ten fakt, že ten tradiční model financování se rozpadá. Myslím, že nedávno proběhla zpráva, že francouzský Le Monde se díky předplatitelům na elektronickou verzi dostal z do černých čísel, tedy začal být výdělečný. Takže asi to nějaká cesta je, ale příznějme si, je to cesta, která asi nepovede k znovunastolení těch poměrů, za kterými se jakoby ohlížíme. To budou vždycky, pokud to uspěje takový projekt jako je Guardian nebo Le Monde, tak z toho budou v podstatě asi noviny pro určitý typ nějaké elity, které je ochotná na to dát peníze. Jsme zpátky u té integrace, k té to asi moc nepřispěje.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

A co budeme dělat tak za 3 za 5 let? Co budu dělat já? Co budete dělat vy?

Jan JIRÁK, Teoretik médií

No, tohle je docela zajímavá otázka. Do toho bych se nerad pouštěl, jak si před sluchem celé společnosti...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Protože by to vyznělo skepticky?

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Protože myslím, že by to bylo dost pesimistické. Já se osobně domnívám, o vás strach nemám v nejmenším a kromě toho si myslím, že my prožíváme dobu, v které ta média, kterým říkáme média veřejné služby nebo veřejnoprávní nebo sloužící veřejnosti, nebo jak jim řekneme, takže bude se měnit jejich postavení. Ona už ta tendence dneska je znát, ona se stávají výlučnými. A bude se měnit i v tom, že budou svým způsobem připomínkou časů, které kolem nich zaniknou. Já rád používám takový příměř, který jako všechny příměře kulhá, ale snad je pro představení dobrý. Z médií veřejné služby bude něco jako z Národního divadla. Prostě instituce, o které všichni víme, ke které se vztahujeme, jejíž činnost považujeme za prestižní, v případě médií, protože jsou zpravodajská mimo jiné, tak ještě také spolehlivá, a to já myslím, že už funguje v té společnosti. Když si vezmeme takové situace jako byly třeba povodně, tak najednou všichni se hnuli k médiím veřejné služby, protože věřili, že tam se toho doví nejvíc. Ale stanou se unikátní. Ten svět kolem nich se změní. Oni už nebudou patřit do toho celku české žurnalistiky, českých médií, budou instituce více jedinečné.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Pojďme na otázky našich posluchačů, týkají se, jak novinářské nezávislosti, tak i snahy třeba studovat žurnalistiku. Je tady otázka od Marie, která by se chtěla stát novinářkou, ale píše, "Školu na to nemám. Jaké předpoklady bych měla splňovat a čemu bych se měla vyhnout, pokud nechci a odmítám dělat laciného pisálka bulvárních médií?"

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Toto trochu navazuje na to, co jsme si říkali předtím, tak já začnu tou první částí. Novinářské povolání je takzvaná otevřená profese, to jest, není k ní potřeba žádné formální vzdělání, žádné vstupní testy, žádné atestace jako u lékařství. Co je asi nutný předpoklad, a to by jste uměla asi spíš říct vy, je asi 2 věci, jednak přirozená zvědavost. Novinář, kterého nic nezajímá, je mrtvý novinář, to prostě nejde. A druhá věc je ochota být k sobě průběžně kritický...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Takže kritické myšlení, v podstatě.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Ale v tom původním slova významu. My teď žijeme v době, kdy se výraz kritické myšlení nadužívá a používá se nesmyslně. Kdybych to měl shrnout, tak běžné užití sousloví kritické myšlení je, kriticky myslí ten, kdo si myslí to, co já. To je běžné. Ale kritické myšlení ve své podstatě je schopnost a ochota kdykoliv se nad sebou zastavit a sám sebe se zeptat, proč si myslím to, co si myslím. Proč věřím tomu, čemu jsem právě uvěřil. Čili mít od sebe odstup, to je podstata kritického myšlení. Ne, že se naučím nějaká pravidla, jak identifikovat pravdivé informace od nepravdivých. Kritické myšlení je myšlení o sobě, které se vztahuje k sobě.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Říká Jan Jiráka, dnes je hostem Radiožurnálu.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

František Kubásek se ptá Jana Jiráka, dnešního hosta Radiožurnálu, "Poslední dobou světem hýbe téma novinářské svobody. Na druhou stranu ale neexistuje orgán, který by jasně definoval, co novinář fakt nemůže,

protože mají novináři moc měnit státní vlády. Mnohdy však mohou uvést informaci hotovou bez vyšetřování. U nás například případ, kdy novináři psali o takzvané sestře smrt, kterou ale nakonec soud osvobodil. Některé projevy až arogance mohou v důsledku negativně ovlivnit vztah lidí k novinářům, nemyslíte?"

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Myslím, že to všechno možné je. To všechno v podstatě je daň za to, že tu instituci zvanou žurnalistika pořád ještě máme. Ale já myslím, že nemá být žádná vnější instituce, která by určovala, kde jsou hranice toho, co může novinář. Podle mého soudu by tuhle roli měly plnit Stavovské nebo profesní organizace, které by měly být silné a sebevědomé. A to nevím, jestli se úplně daří. Protože v minulosti, v těch devadesátých letech, tady vznikla v novinářské obci představa, že organizovat se je něco ošklivého a takový ten bezbřehý liberalismus zavládl v české žurnalistice a plody toho dodnes sklízíme. Ale fakt je, že s tím, jak přibývá nebo narůstá význam nejrůznějších typů médií v našem životě, náš život se přesouvá do médií v podstatě, tak také narůstá význam otázky, co to je, ne profesního, ale co to je odpovědná žurnalistika. 1 slavný sociolog napsal knížku Moc bez odpovědnosti, což je velmi přesná charakteristika toho, o čem mluvím. On to ale napsal o BBC.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Témata se vlastně pořád vrací. Já když jsem přemýšlela o čem spolu budeme mluvit, tak byla otázka svobody, nezávislosti médií, dezinformací, vlivu sociálních sítí na utváření světového názoru, taky jsem si říkala, můžeme dospět ke kontrole médií veřejné služby, k definici toho, co to je odpovědná žurnalistika, a tak. Neunavuje vás to pořád, ten kolotoč toho, nad čím se neustále dokola musíte zamýšlet a co vlastně. Na co se vás pořád lidé ptají, aniž by to někam špělo?

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Teď jste, řekla to podstatné. Mě to neunavuje samo o sobě. Já sám sebe unavuju tím, že nejsem schopen nabízet odpovědi, které by konečně vnášely nějaké světlo. Ale je koneckonců symptomatické, že jsme si přišli povídat o Dni informační společnosti, mimochodem je strašně moc dnů.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Je.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Dni informační společnosti, ale to vlastně není o novinářině. Jako informační společnost se nám zhmotňuje úplně jinde. To jsou ty sklady za Prahu, ta obrovská centra, kde se přesouvají ty obrovské množství zboží, ze dveří do dveří. To je informační společnost v praxi. Proti tomu jsou novináři krásný skanzen starých časů.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

No, nepotěšil jste mě, abych byla úplně upřímná. Nicméně jsem ráda za ty otevřené dveře. Děkuju za informace. Přeju hodně štěstí. Ještě jsem se chtěla zeptat na vaše studenty. Jací to jsou lidé, jestli tam je ten tah na branku? Jestli je tam ten tah k té odpovědné žurnalistice?

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Nevím. Já myslím, že celé klima toho, čemu se říká studentská obec, se výrazně změnilo. Pro mě je velká změna třeba to, že zřetelně přibývá studentů, kteří vnímají studium jako životní etapu, nikoliv jako přípravu na povolání. Prostě rovnou vědí, že se nebudou žít tím, co studují, ale chtějí studovat, protože to patří k životu. A to já myslím, že velká změna. A je spojená s tím, že i z vysokého školství se stalo něco, co je v podstatě masové.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Jan Jiráček byl hostem Radiožurnálu. Děkuji za váš čas a ať se vám daří, pane profesore.

Jan JIRÁK, Teoretik médií

Děkuji za pozvání a přeju příjemný den.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Lucie Výborná přeje hezký pátek, pěkný víkend, ať se daří i vám.

Cesta poslance KSČM Zdeňka Ondráčka na území Ukrajiny

17.5.2019 ČRo Plus str. 01 12:30 Radioforum

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Sněmovní zahraniční výbor se distancoval od cesty poslance KSČM Zdeňka Ondráčka na území Ukrajiny ovládané proruskými separatisty. Z videa zveřejněného na Twitteru je patrné, že Ondráčkovi se dostalo oficiálního přijetí s červeným kobercem a českou hymnou, byl oslovován jako česká delegace. Poslanec sám trvá na tom, že byl na soukromé cestě. Vidíte vy problém v cestě poslance KSČM Ondráčka na území ovládaném proruskými separatisty? A je možné vnímat schůzky tohoto poslance v cizině jako jeho soukromou aktivitu? A co si myslíte o reakci politické scény na poslancův pobyt v Doněcku? To jsou všechno otázky, o kterých teď budeme mluvit. Můžete s námi o nich diskutovat. Naše číslo do studia je 221 552 777. Vaše názory nám můžete psát samozřejmě i na Twitter, na Facebook a na mobilní aplikaci Českého rozhlasu Plus. Věra Štechrová přeje příjemný poslech.

oznámení

Radioforum.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

A pozvání do studia dnes přijal odborník na východní Evropu a Rusko Jan Šír z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Dobrý den.

Jan ŠÍR, odborník na východní Evropu a Rusko

Dobrý den. Děkuji za pozvání.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Tak sám poslanec Ondráček říká, že navštívil Doněckou lidovou republiku. Tak můžeme si říct, co to je za útvar?

Jan ŠÍR, odborník na východní Evropu a Rusko

Doněcká lidová republika není útvar v tom státně mocenském smyslu, jak se snaží pan Ondráček a spolu s ním i ruský propagandistický aparát a další stejně naladěni aktéři nám namluvit. Doněcká lidová republika je nezákonné ozbrojené uskupení, které operuje na východě Ukrajiny, na té části zejména tedy Doněcké oblasti, která je okupovaná Ruskou federací. Tady bych asi měl, když už jsme se dotkli této velice důležité terminologické otázky, vysvětlit, jak to válka funguje. Vlastně na Ukrajině od roku 2014 probíhá mezinárodní

ozbrojený konflikt mezi Ruskou federací a Ukrajinou. Ten konflikt započal ruskou invazí na Krym, která byla během necelých tří týdnů vlastně zpečetěna nejenom tou okupací Krymu, ale zároveň anexí Krymu. V rovině s tím začala vojenská operace v dalších oblastech Ukrajiny, která nicméně, co se týče toho taktického přístupu na té operační úrovni, se výrazně lišila od té krymské operace. Na východě Ukrajiny válčí Rusko nejenom pomocí svých speciálních sil, nejenom pomocí svojí regulérní armády, ale využívá k tomu válčení i řadu nestátních aktérů, ať už se jedná o kriminální bandy, o teroristické organizace, ať už se jedná o nějaké gangy a tak dále. A Doněcká lidová republika je jedním z těchto nestátních aktérů, kteří jsou součástí té, často se to nazývá, hybridní válečné kampaně, kterou Ruská federace na východě Ukrajiny vede. Nicméně stejně jako Islámský stát není stát v pravém slova smyslu, to je prostě nezákonné ozbrojené uskupení, které většina států světa považuje za teroristickou organizaci, tak stejně tak ani Doněcká lidová republika není žádná republika. To je prostě ozbrojené uskupení. To je organizace, kterou některé státy na světě považují za teroristickou organizaci. Nicméně z těch PR, z těch propagandistických důvodů oni si dali tenhle ten vynikající název republika.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

A je nějaký stát na světě, který ji jako uznal jako republiku? Existuje takový stát na světě?

Jan ŠÍR, odborník na východní Evropu a Rusko

Záleží na tom, koho považujeme za stát. Z těch polo-uznaných států, co já mám informace...

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Tuším Jižní Osetie.

Jan ŠÍR, odborník na východní Evropu a Rusko

...je pouze Jižní Osetie, nicméně...

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

A co samotné Rusko?

Jan ŠÍR, odborník na východní Evropu a Rusko

Jižní Osetie je velmi podobný případ. To je okupované území Gruzie, kde Ruská federace tu svoji agresi rovněž vedla s tím cílem odtrhnout některé území od toho napadeného státu. To znamená Gruzie a na těch odtrženeckých území vlastně z mediálně propagandistických důvodů přicházejí s tím diskursivním konstruktem, že tam existuje nějaká quasistátní struktura, a ta se nazývá Jižní Osetie, ale je to rovněž regulérní součást Gruzie, která je okupována Ruskou federací oficiálně od roku 2008. Co se týče postoje Ruské federace k té situaci na východě Ukrajiny, já už jsem to řekl, součástí těchto způsobů válčení je i ta snaha, aby ty jednotlivé nepřátelské operace nemohly být atribuovány, to znamená připsány konkrétnímu aktérovi, to znamená Ruská federace na východě Ukrajiny bojuje na zapfenou, byť máme nespočet důkazů o tom, že tam skutečně bojuje. Byli tam zajati ruští vojáci na východě Ukrajiny. Máme tady závěry Mezinárodního vyšetřování, že to je největší válečný zločin, ke kterému na východě Ukrajiny došlo, to je to sestřelení civilního letadla MH17 nad východem Ukrajiny, bylo výsledkem akce ruské armády. A pokud se jedná o nějaký ten právní názor nebo právní postoj Ruské federace k těmto drženeckým oblastem – zase vidíte, i já sám mám problém, jak tato území nazývat – Ruská federace oficiálně neuznává tato území jako nezávislý stát, nicméně činí vše pro to, aby je legitimizovala a tímto způsobem institucionalizovala ten konflikt a ten protiprávní stav, který v důsledku té ruské agrese byl na východě Ukrajiny ustaven, a činí to i pomocí takových opatření, jako byl ten poslední zločin, pod kterým stojí podpis pana Putina ohledně vydávání ruských pasů občanů okupovaných území, což je v rozporu s Čtvrtou ženevskou konvencí o ochraně civilních osob za války, protože okupační mocnost se tady snaží vytvořit závazek věrnosti chráněných osob na okupovaných územích vůči okupační armádě, což nesmí.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

A tedy v tom, pokud jsme si to teď vyjasnili, tak kdo jsou ti představitelé, kteří přijali pana Ondráčka na tom červeném koberci? Kde se vzali? O koho jde?

Jan ŠÍR, odborník na východní Evropu a Rusko

Je to konkrétně pan Pušilin. To byl ten pán, který za těch posledních 5 let výrazně přibral. Asi mu to svědčí – ta práce – a nebude příliš ve stresu. Je to předák toho ozbrojeného uskupení, které operuje v rámci té ruské válečné kampaně na východě Ukrajiny, který sám sebe stylizuje do pozice hlavy toho útvaru, který nejdřív v té diskurzivní rovině Rusko vytvořilo, to znamená tu Doněckou lidovou republiku, a který se snaží prezentovat navenek jako reprezentant toho útvaru, toho území, které má tato skupina, která je součástí té ruské vojenské mašinerie, pod kontrolu.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

My teď máme ve vysílání našeho posluchače pana Josefa Špundu, dobrý den.

Josef ŠPUNDA, posluchač

Dobrý den, zdravím vás.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Vy vidíte, pane Špundo, problém v cestě poslance KSČM pana Ondráčka na to území té takzvané Doněcké lidové republiky?

Josef ŠPUNDA, posluchač

Správně říkáte takzvané Doněcké lidové republiky, protože oficiálně takováto republika neexistuje. Komunista Ondráček jenom v podstatě potvrdil, že komunisté nebudou v žádném případě respektovat žádné mezinárodní dohody a tak dále, že jejich zájem je vždy proti demokracii a proti zahraniční politice České republiky. A takovouto cestu já prostě dost jako budu kritizovat a prostě nesouhlasím s ní. A prostě je na čase, aby už konečně někdo rozhodl, že fašistická KSČM nemá v našem právním systému co pohledávat a měla by se zakázat úplně stejně, jako se kdysi zakázala NSDAP.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Pane Špundo, je podle vás možné vnímat ty schůzky poslance v cizině jako jeho soukromou aktivitu? Pan Ondráček říkal, že tam byl soukromě, sám si to zaplatil. Ministerstvo zahraničí o jeho cestě neví. Stejně tak zahraniční výbor poslanecký ho tam nevyaslalo.

Josef ŠPUNDA, posluchač

No, pan Ondráček je stejně jako většina komunistů starý lhář, takže jako v žádném případě nemohla být tato cesta jeho soukromá. Pokud ho přijímali takzvaní oficiální představitelé takzvané Doněcké republiky, tak opravdu tato cesta se dá považovat za cestu parlamentního zástupce a v takovém případě je naprosto nepřipustná samozřejmě.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Pane Špundo, děkuju vám, na slyšenou.

Josef ŠPUNDA, posluchač

Na slyšenou.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Ve vysílání je také Ivo Ladenberger, dobrý den.

Ivo LADENBERGER, posluchač

Dobrý den.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Vy vidíte nějaký problém v cestě poslance Ondráčka na to území, které teď ovládají proruští separatisté?

Ivo LADENBERGER, posluchač

No, tak samozřejmě to, co zaznělo v úvodu, tam bylo spousta informací mezinárodně velice složitých. Pokud já vím, tak v roce 2014 si tam v referendu odhlasovali, že chtějí být samostatnou republikou, což bych vnímal tak, že by jim ten svět v tom bránit neměl, pokud to referendum proběhlo. Opravdu se vyjádřilo pro samostatnost 90 % voličů. Potom nějaký ty tahanice politické, geopolitické, to je věc jiná. To je prostě složitý. Už jen, že tam prostě v tom figuruje to Rusko. Co se týče návštěvy té pana Ondráčka, tak samozřejmě za soukromou jako by ji neměl vydávat, protože pokud se setkal s politickými protějšky té oblasti nebo té Doněcké republiky, tak je to prostě politická návštěva, on je politik, oni ho taky přijali, takže to v podstatě nebyla soukromá návštěva, reprezentoval tam prostě nás všechny.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Dobře. Děkuju vám za váš názor. Na slyšenou.

Ivo LADENBERGER, posluchač

Na slyšenou.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Jan Šír z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy je naším hostem. Připomněla bych tady, říkal pan Ladenberger, že v roce 2014 bylo referendum, kde si lidé odhlasovali, že chtějí být samostatní, proč jim to neumožnit? Tak můžete upřesnit, co to bylo za referendum?

Jan ŠÍR, odborník na východní Evropu a Rusko

No, v tom je ten problém. My tady referendem nazýváme něco, co nespĺňuje základní kritéria ani definiční znaky pro to, abychom vůbec tento pojem mohli používat. Ten pojem referendum je stejný fake jako ten pojem Doněcká lidová republika, který tady používáme. To je opatření v té propagandisticko-mediální rovině, jehož cílem jsou dvě věci. První je quasilegitimizovat ten protiprávní stav, který na východě Ukrajiny vznikl v důsledku ruské ozbrojené agrese a druhým cílem toho takzvaného referenda – zase máme problém s tím najít pro to jiný vhodný pojem – je zamaskování té ruské agrese. To znamená, je tady... samozřejmě, kdyby ten člověk řekl o sobě: "já jsem tady bandita, já tady chci vládnout, kontrolovat finanční toky" a tak dále, tak všichni víme, o co se jedná.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

A proč to nazýváte takzvané referendum? Co na tom referendu bylo špatné?

Jan ŠÍR, odborník na východní Evropu a Rusko

No, za prvé neexistoval žádný právní podklad pro to, aby něco takového se mohlo konat. Zadruhé neexistovaly žádné garance bezpečnosti obyvatel, kteří tam se toho účastní. Za třetí neexistovaly voličské ani komise, ani místnosti. Tam se hlasovalo takzvaně "na ulici". Volební lísky se tiskly na malých přenosných tiskárnách a probíhalo to hlavně v kontextu ruské ozbrojené agrese. A říkám, a to takzvané referendum slouží právě pro to vytvoření těch kulis, vytvoření toho diskurzivního konstruktů, že tam je nějaká entita, která se chce odtrhnout od Ukrajiny a bohužel i za přispění médií, a bohužel i za přispění řady profesionálních médií. Už jenom samotný fakt toho, že se používají takhle prostě kontaminované zkreslené výrazy už na úrovni těch samotných pojmů, pomocí kterých se snažíme tu realitu uchopit, tak pak dochází ke zkreslování reality v souladu s cíleně kalibrovanou informační kampaní, která je nedílnou součástí té válečné kampaně jednoho z těch aktérů, a konkrétně toho aktéra, který ten ozbrojený konflikt rozpoutal a který je stále živý, při životě, a to je Ruská federace.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Dovolal se nám pan Josef Novotný, dobrý den. Pane Novotný, slyšíme se? Tak, pan Novotný není teď ve vysílání. Zkusíme, jestli máme na další lince pana Jaroslava Třísku, dobrý den.

Jaroslav TŘÍSKA, posluchač

Dobrý den.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Dobrý den. Tak pane Třísko, vy vidíte problém v cestě poslance KSČM pana Ondráčka do té takzvané Doněcké republiky?

Jaroslav TŘÍSKA, posluchač

Já bych ještě, než se dostanu k tomu problému pana Ondráčka, rád reagoval na ty řeči, co tam má ten váš host. Protože ty jeho řeči, co jsou, tak, jak bych řekl, jsou trošku zkreslený. Ono to všechno bylo trošku jinak, než on říká.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

A vy čerpáte z čeho, pane Třísko?

Jaroslav TŘÍSKA, posluchač

Prosím?

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Čerpáte ty informace z čeho? Že to byly zkreslené informace, co jsme tady slyšeli.

Jaroslav TŘÍSKA, posluchač

Co ten pán tady říká?

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Ano. Vaše informace jsou z čeho?

Jaroslav TŘÍSKA, posluchač

Tady sleduju na té Ukrajině z tisku a všeho možného, ze všech možných...

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Ano, jakého tisku?

Jaroslav TŘÍSKA, posluchač

Prosím?

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Můžu se zeptat, jakého tisku? Může se zeptat?

Jaroslav TŘÍSKA, posluchač

Ze všech novin, který čtu, který jsem dostal do ruky, nehledě na to, že to je na internetu a všude možně. Ono to přece tak nějak nebylo, všechno vzniklo na Majdanu. Všecko na Majdanu vzniklo. Tím pádem, že zrušili normálně i úřední jazyk rusky, a tak dále. Přece mně nechcete říct, že ti povstalci tam – nezastávám se jedněch ani druhých, aby bylo jasno – si přece nerozstříleli ty letiště, města, všechny si nezničili ty povstalci sami. To přece musela zničit ukrajinská armáda, že jo? A nehledě na to, že se bránili, své vlastní životy, aby nedopadli třeba jako v tý Oděse, kde je tam upálili, těch 40–50 lidí, o kterých se nikdo ani nezmiňuje. Ale abychom se vrátili k tomu panu Ondráčkovi.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Ano, k panu Ondráčkovi.

Jaroslav TŘÍSKA, posluchač

Já bych k tomu měl jenom jedno. Jestli to byla jeho soukromá věc nějaká, jak on tvrdí, tak je to problém. Přece tady máme jiný poslanci, jiný politici, kteří jezděj k sudetským Němcům na návštěvy. A nikomu to tady v tomhle státě nevádí. A najednou to vadí, že pan Ondráček jede do nějaký...

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Takže podle vás to tedy nebyl problém?

Jaroslav TŘÍSKA, posluchač

Prosím?

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Vy to jako problém nevidíte, jestli tomu dobře rozumím?

Jaroslav TŘÍSKA, posluchač

No, já to jako problém nevidím. Jestli jede tam a je s nima nějak, jak bych to řekl, spřátelenej nebo vidí, že jsou oni utiskovaný... Přece to samý jsme měli v Kosovu!

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Dobře, tak to už se dostáváme někam dál. Děkuju za váš názor, pane Třísko. Vy tedy s cestou poslance Ondráčka souhlasíte.

Jaroslav TRÍSKA, posluchač

Nepřerušujte mě! Ten pán, co tam ze začátku mluvil, když tak odsuzoval všechno tam normálně, včetně Krymu a tak dále, jestli taky odsuzuje cesty našich politiků k sudetským Němcům?

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Dobře, děkuji vám za názor. Na slyšenou. Necháme reagovat pana Jana Šíra z Karlovy univerzity. Tak souvislost Majdanu a okupace tady Ukrajiny, jak naznačoval pan Tříška. Vidíte ji tam?

Jan ŠÍR, odborník na východní Evropu a Rusko

No, je tam časová koincidence, to nikdo popřít nemůže, ale jestli tam je kauzální souvislosti, s tím bych si tak jist nebyl. A za druhé, kdyby se na Majdanu stalo cokoli, tak to nedává právo Ruské federaci invadovat, okupovat území, část toho anektovat, povraždít tam 13 000 lidí, spáchat tam válečné zločiny. Jeden z nich, ten největší, už jsem tady zmínil. To jsou prostě události, které je potřeba vnímat separátně a za to, že Ruská federace na Ukrajinu vpadla, žádný Majdan nemůže. Ať už souhlasím s panem, tam na Ukrajině je co vyšetřovat, na Majdanu bylo postříleno 100 lidí. Asi ten jako nejrozšířenější narativ je, že právě ten chaos v Kyjevě měl vytvořit tu kouřovou clonu pro tu ruskou invazi na Krymu. A v Oděse, ano, zemřelo necelých 50 lidí za okolností, které je potřeba vyšetřit, to nikdo nezpochybuje, ale jak to souvisí s tím, že Rusko invadovalo Ukrajinu, já skutečně nevidím. A pán tímto odváděním pozornosti svým způsobem i legitimizuje to, co se tam děje. A já trvám na tom, že to, co se tam děje, to je výsledkem protiprávní akce a nevidím jediný argument, který by toto protiprávní jednání měl legitimizovat, ospravedlnit, nějakým způsobem bagatelizovat, zamlčet, zaházet spoustou irelevantí a tak dále, jako bohužel jsem slyšel v tom telefonátu.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Pojďme se teď podívat, co píšete na sociálních sítích. Marián Vojtek je pročítá, jak Facebook, tak Twitter. Mariáne, dobrý den.

Marián VOJTEK, redaktor

Dobré odpoledne. Vidíte problém v cestě poslance KSČM Zdeňka Ondráčka? Ptáme se vás dnes v anketách, jak na Twitteru, tak na webu plus.rozhlas.cz. Stále můžete hlasovat nebo i psát třeba právě na Twitter. Jako uživatel ABC Trutnov: "Je to spíše problém Ukrajiny, že má takto velkou, v uvozovkách, no-go zónu." Co si myslíte o té cestě poslance KSČM Zdeňka Ondráčka? To je naše hlavní otázka na našem Facebooku a ohlasy jsou například následující. Antonín Novák: "Připomnělo mi to trochu snímek Cesta do Ameriky, ale nijak mě to vlastně nepohoršuje. Donbasané mají právo na národní sebeurčení jako každý jiný, ať už je to Katalánc, Ir, Skot nebo třeba Tibeťan či Čech." Bruno Solařík napsal: "Bravo, Ondráček!" Z dalších názorů třeba Eduard Koniečný: "Chválím pana poslance za jeho objektivitu a nevidím v tom žádný problém, je svobodný člověk a jestli tam má přátele, je to jenom dobře. Už při převratu v Kyjevě bylo jasné, že část Ukrajiny bude hájit svoje území a chtějí žít svým životem, a ne v područí USA a NATO." Z dalších názorů Kamila Murphy: "Cesta nebyla soukromá. Poslanec není soukromá osoba. Za mě tedy velmi špatná reprezentace na špatném místě." Robert Pařízek nám napsal: "Mám za to, že pokud existuje právní cesta, měl by být vyloučen z Poslanecké sněmovny. To, co jsme mohli sledovat z médií o jeho, v uvozovkách, soukromé cestě, musí stačit k doložení protistátního jednání. Distancovat se je pouhé nicnevidění." A ještě na závěr názor Martina Klímy: "Výsměch vládě, drzost. Překvapuje mě, jak se nesnaží skrývat svoji proruskost, ostatně stejně jako Foldyna."

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Pane Šíre, poškozuje nějak zásadně českou zahraniční politiku, pokud určitá skupina lidí vytváří jakousi paralelní zahraniční politiku, která tedy neodpovídá té oficiální?

Jan ŠÍR, odborník na východní Evropu a Rusko

Jedna věc je, jestli má někdo nějaký názor, druhá věc je, jak se chová, a to samozřejmě je dáno i postavením, ve kterém se nachází. Já bych nerad komentoval vnitřní situaci, protože to, že komentují zahraniční, mi umožňuje se vyjadřovat k těm zahraničním věcem, včetně toho, že můžu dát i nějaký názor. Nicméně v každém případě, aby pan Ondráček se na východ Ukrajiny na ta okupovaná území dostal, tak musel porušit několik zákonů Ukrajiny. To znamená, musel porušit minimálně zákony, které se týkají pobytového režimu, a toho zvláštního režimu, který platí na okupovaných územích. Dále musel porušit, protože mezi Ukrajinou a těmi okupovanými územími je fronta... Vlastně máte tu hranici i zčásti zaminovanou, takže on se tam musel dostat z Ruska, to znamená musel porušit i režim týkající se překročení státní hranice. Podle těch informací, které máme z ukrajinské strany, tak pan Ondráček už za svoje nezákonné aktivity z dřívějška je na Ukrajině persona non grata, to znamená on porušil i ten zákaz, který měl. To znamená tady by muselo dojít k porušení i nějaké další normy, což si myslím, že lze klasifikovat v trestněprávním ohledu jako maření úředního rozhodnutí. A jestli tohle to je chování, které šlechtí člověka, který má oficiální funkci, já bych si tím jist nebyl.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Pan Jiří Dláškal se dovolal, dobrý den.

Jiří DLÁSKAL, posluchač

Dobrý den. Já jsem chtěl teda poznamenat; já jsem si to našel na YouTube tu šaškárnu teda, která tam probíhala, včetně limuzíny, vlajky, hymny po tom stole, kde teda seděl pan Vondráček s vlaječkou naší a tak dále. Já bych se na to podíval asi tak. Prosím vás, já bych mu to dopřál. Ono bylo vidět na něm, jak si to hezky užíval. On si v tu chvíli zřejmě představoval, že je prezidentem nebo předsedou vlády. Myslím si, že je důležitý, aby se naše ministerstvo zahraničí k tomu vyjádřilo zcela jasně a striktně, aby se od toho distancovalo. A jinak je to skutečně asi jeho věc a holt si to užil a... Jenom mě mrzí, že teda ta vlajka do toho byla zatažená a jinak...

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Pane Dláškale, děkuju vám za názor. Na slyšenou.

Jiří DLÁSKAL, posluchač

Na shledanou.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Tento týden americký ministr zahraničí Mike Pompeo vyzval Moskvu, aby navázala dialog s nově zvoleným prezidentem Volodymyrem Zelenským ukrajinským, pomohl prolomit ten pat na východě Ukrajiny. Jaká je šance, že se něco takového stane?

Jan ŠÍR, odborník na východní Evropu a Rusko

Tak záleží na několika faktorech. Záleží na tom, na kolik Ukrajina bude mít vůli se té agresi bránit. Zatím všechno nasvědčuje tomu, že tu vůli má. To znamená v tomto ohledu tady bude existovat nějaký protitlak na Rusko, nějaký odpor. Záleží samozřejmě na postoji mezinárodního společenství, které zatím je velice konzistentní. Vlastně celá západní Evropa, Spojené státy, státy toho bohatého severu – všichni na Rusko uvalily sankce nejenom v odpověď na tu agresi, ale zejména jako určitý prostředek koercivního chování s cílem prodražit Rusku tu válku tak, aby Rusko samo začalo hledat diplomatický exit z té situace, kterou tou svojí ozbrojenou agresi vytvořilo. Záleží na postoji Ruské federace, to my zatím nevíme. Zatím Rusko bohužel, musím říci, tu situaci stále eskaluje. Musím tady připomenout 2 události, které považuji za klíčové, které nesevředly o tom, že by Rusko mělo zájem na nějakém pokojném urovnání té situace. Ta první je ozbrojená přestřelka na sklonku listopadu loňského roku, kdy ruská armáda otevřeně použila sílu proti ukrajinským plavidlům. A ta druhá je záležitost, ten válečný zločin spojený s tím rozdáváním pasů občanům na okupovaném území. To jsou všechno kroky, které v žádném případě nelze interpretovat jako snahu o pokojné urovnání, které naopak tu situaci mají potenciál pouze zostřit. Může jít třeba jenom o nějaké vykolíkování diplomatických pozicí,

vyjednávacích pozic pro rozhovory, které možná nastanou, to my nevíme, ale klíče k řešení toho konfliktu leží na ruské straně. Na nás je vytvářet, napomáhat k vytváření takových podmínek, aby skutečně Rusko začalo hledat diplomatický exit z této situace.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Pan Kozubek se dovolal, dobrý den.

Pan KOZUBEK, posluchač

Dobrý den. No, tak já si myslím, že to byla cesta jako zástupce KSČM, že tam dali červený koberec a vlajku a všechno, to je jejich věc. To nežádal, sněmovna ho tam neposlala. To značí, že si myslím, že to je věc KSČM za prvé. Za druhé, tam si udělají republiku, kde jich žilo převážná většina, jo? To značí, že tam nebyli. Kdyby tam byli Ukrajinci, tak 95 % je tam nevolí, tak o čem je řeč? Všechno vyhnali z toho Kyjeva a z toho ty Rusy tam, tak se shromáždili. Shromáždili se na tom a shromáždili se na Krymu, že? A tam si udělali svoje volby a dělají se tady. Já nevím, proč pořád tohle... A vemte v úvahu ještě jednu věc, když tak útočíte proti tomu Rusku. Nejsem /nesrozumitelné/.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

My proti nikomu neútočíme, pane Kozubku.

Pan KOZUBEK, posluchač

No, tak ten, koho tam máte, tak ten...

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Rozebíráme situaci, která je teď reálně ve východě Ukrajiny. Pane Kozubku, takže ještě něco k panu Ondráčkovi?

Pan KOZUBEK, posluchač

No, ještě k panu Ondráčkovi chci říct toto, že oni aspoň někdo cítí, protože ti lidé, ty Rusy položili za naše osvobození těch východních států milion lidí. Proboha, chovejme se jako lidé vůči nim.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Ale pan Ondráček byl na Ukrajině, ne v Rusku.

Pan KOZUBEK, posluchač

Ale byl na Ukrajině, ale vy furt to motáte s Ruskem dohromady. Tady ten aktivista, co ho tam máte, vždyť to je šílené úplně.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Tak děkuju za informace, na slyšenou. Pane Šíre, je to věcí hostitele, jak uvítá pana Ondráčka? Mohl on něco proti tomu dělat, mohl to předpokládat?

Jan ŠÍR, odborník na východní Evropu a Rusko

Předpokládat to určitě mohl. Pan Ondráček se v té oblasti angažuje dlouhodobě, a navíc je i právník, takže ví, co dělá.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Jan Šír z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy byl naším hostem. Děkujeme, na slyšenou.

Jan ŠÍR, odborník na východní Evropu a Rusko

Děkuju za pozvání.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Jak vypadá Twitter, Mariáne?

Marián VOJTEK, redaktor

Twitter skončil, respektive anketa. Vidíte problém v cestě poslance KSČM Zdeňka Ondráčka? "Ano" a na webu je to to samé, tedy také "ano", ale na webu anketa stále pokračuje, tedy plus.rozhlas.cz.

Věra ŠTECHROVÁ, moderátorka

Takové bylo dnešní Radio fórum. Poslouchejte dál Český rozhlas Plus.

Já se sem vrátím

17.5.2019 ego! str. 12 Téma
Tereza Hromádková

Vědci jsou novodobými tovaryši, kteří vyjíždí do světa na zkušenou. Jak probíhá jejich „školení“ na prestižních univerzitách a co je přimělo vrátit se domů?

Existuje pro to výstižný anglický pojem – inbreeding. Doslova znamená příbuzenské křížení. Volnější interpretace tohoto výrazu by asi zněla „vědecké zápecnictví“. Míní se tím kariéra vědce, která se odehrává v rámci jediné katedry vysoké školy po ose magistr–doktor–docent–profesor–smrt.

Inbreeding není zrovna přínosný, dochází při něm ke křížení a vývoji pouze příbuzných myšlenek, což málokdy vede k oslnivým nápadům a objevům. Pro ambicióznější vědce je proto žádoucí, aby bezpečné hranice své alma mater opustili a v ideálním případě vyjeli na zkušenou za hranice země.

Přesný počet českých vědců, kteří tak učinili, není znám. Pravděpodobně jich jsou stovky. Pro loňský výzkum Perspektivy české vědy uvedlo takřka 70 předních oslovených přírodovědců, že nejčastěji zamířili na zahraniční stáž do Velké Británie, Německa a Spojených států. Na otázku, proč se potom rozhodli vrátit zpátky do Česka a věnovat se tu výzkumu, odpověděla více než polovina z nich, že z rodinných důvodů. Jako druhý nejčastější důvod uváděli možnost získat zde práci ve vědecké pozici a posunout se v kariéře.

Stejně motivy vedly k návratu biofyzika Michala Koláře, odborníci na regeneraci tkání Vladimíru Moulisovou a politologa Jakuba Eberleho. Přesto si každý z nich přivezl ze zahraničí trochu jiné zkušenosti i pohled na domácí vědecké prostředí.

Vladimíra Moulisová

Stáž díky bakteriím

V místnosti se zatemněnými okny vyndává Vladimíra Moulisová z laboratorní ledničky zašroubovanou skleničku. Je v ní tekutina, ve které plave bílá tvárná hmota. Připomíná vatu, ale při bližším pohledu je vidět, jak je pórovitá. „To je tkáňová struktura,“ říká přírodovědkyně. Bílou hmotu získává se svým týmem z prasečích jater tak, že je zbavuje buněk. V následujícím kroku se bude pokoušet „osadit“ ji buňkami lidských jater a přimět je, aby se namnožily.

Moulisová se před rokem vrátila ze Skotska, kde působila 11 let. Zakotvila v laboratoři Biomedicínského centra v Plzni, které spadá pod Karlovu univerzitu a zaměřuje se na výzkum regenerace tkání a orgánů. Pokusy tu provádějí na velkých zvířatech, proto je moderní budova z betonu a skla propojena s nízkou stavbou zvěřince. Kromě laboratoří tu jsou také špičkově vybavené operační sály. „Úzce spolupracujeme s přílehlou nemocnicí, takže u nás působí řada chirurgů,“ vysvětluje nadšeně usměvavá čtyřicátnice.

Regenerací jaterních buněk se Vladimíra Moulisová zabývala už v době doktorandského studia na Jihočeské univerzitě. Její cesta k samostatnému výzkumu na toto téma ale vedla přes kariérní odbočku, během níž se věnovala fotosyntetickým bakteriím. „V závěru doktorátu jsem musela někde pracovat, abych se uživila. Našla jsem si místo v Mikrobiologickém ústavu v Třeboni, kde zrovna probíhal výzkum nově objevených fotosyntetických bakterií,“ vzpomíná přírodovědkyně.

Když doktorát dokončila, začala se rozhlížet po zahraniční stáži. Díky manželovi, který s ní pracoval ve stejné treboňské laboratoři, se dozvěděla o místě na univerzitě v Glasgow. Je to instituce, pod níž spadá deset fakult, vzdělává se na ní přes dvacet tisíc studentů a podle žebříčku QS World University Rankings je jedenáctou nejlepší univerzitou mezi 76 posuzovanými v Británii. Moulisová pochybovala, že by ji přijali, na nabídku však odpověděla. A ke svému překvapení ve výběrovém řízení uspěla. Odjela do Skotska a začala zkoumat, jak by se daly bakterie schopné přeměňovat světlenou energii na chemickou využít ve fotovoltaických článcích.

Mediální hvězda

Pracovní smlouva jí ale po třech letech vypřela. „V Británii to chodí tak, že když skončí projekt, lidé, kteří se na něm podíleli, přijdou o práci a musí si hledat místo na jiném projektu,“ popisuje vědkyně. Uznává ovšem, že jako postdoktorandka dostávala stabilní a poměrně slušný plat. Měsíčně to dělalo asi dva tisíce liber a mzda se každý rok o něco zvyšovala. Česká vědkyně byla schopná uživit sebe i manžela, který za ní do Británie přijel a začal tam studovat.

Bydleli v podnájmu nedaleko univerzity, v bytě dva plus jedna, a pokud si každý den nedopřávali posezení v restauraci, z jednoho platu pohodlně vyžili. „Povinnost najít si každé dva až tři roky nové místo je sice › nepříjemná, ale na univerzitě v Glasgow dobře funguje systém vnitřního registru zaměstnanců, kam se lze přihlásit. Když vedoucí laboratoří hledají nové spolupracovníky, musí dát těm registrovaným přednost před lidmi zvenku,“ upozorňuje Moulisová. Sama se díky registru mohla vrátit ke svému původnímu oboru – biomedicíně. Dokonce se ocitla v laboratoři, která stvořila mediální hvězdu. V rámci výzkumu regenerace kostí tamní vědci implantovali do nohy malého psíka s ošklivou zlomeninou speciální polymer, který stimuluje růst kostí. Zvíře, jemuž implantát zachránil nohu před amputací, laboratoř velmi zviditelnilo.

Vladimíra Moulisová ale musela působení na tomto pracovišti přerušit, když se jí narodila dcera. Čtyři měsíce po porodu dostávala od univerzity plný plat, dalších asi šest měsíců měla nárok na státní podporu ve výši 140 liber týdně. „Je to nízká částka, proto jsem se chtěla vrátit po půl roce do práce, jako to dělala spousta vědkyň. Ale když na to přišlo, zoufale se mi od miminka nechtělo.“

Mateřskou dovolenou si nakonec protáhla na devět měsíců díky úsporám a také zpětnému čerpání dovolené. Potom dceru hlídal manžel a v jednom roce začala chodit do školky. Zdaleka nebyla mezi dětmi nejmladší, školka na univerzitě přijímala i tříměsíční kojence. „Byla to třída asi pro 12 dětí. Měli jsme obrovské štěstí, že se v ní zrovna uvolnilo místo. Stála nás ovšem 700 liber měsíčně.“

Vlastní cestou

Téměř po deseti letech práce na nápadech jiných vědců už by si byla česká badatelka nejraději založila vlastní vědeckou skupinu a díky tomu získala stálé místo. Ovšem v rámci glasgowské univerzity se to ukázalo jako velmi složité. „Konkurence je tam obrovská, navíc bych musela absolvovat stáž v zahraničí. To už nebylo v mých silách,“ uvádí Moulisová podmínku, kterou obvykle přední britské univerzity po vedoucích výzkumnících požadují. Soutěže o takovou pozici se přesto zúčastnila, ale neuspěla. Neměla prý v tom směru dostatečně průkaznou kariéru. „Možná by se mi to povedlo třeba za tři roky, ale já už neměla trpělivost čekat.“ A tak usoudila, že je čas podívat se po nějakém zaměstnání jinde, Českou republiku nevyjímaje.

Na inzerát docenta Václava Lišky z plzeňského Biomedicínského centra narazila na mezinárodním serveru nabízejícím vědecké pozice náhodou. Hledal výzkumníka se zahraniční zkušeností přesně pro oblast regenerace jater, kterou se chtěla zabývat.

A tak se s rodinou přestěhovala nedaleko Rokycan, odkud pochází. „Nemá smysl zastírat, že platové podmínky se s Británií nedají srovnávat,“ připouští Moulisová, nicméně si pochvaluje, že Biomedicínskému centru se daří čerpat peníze nejen od grantových agentur, určené přímo na konkrétní vědecké projekty, ale například i ze zdrojů, které podporují aplikaci moderních technologií v medicíně a průmyslu.

Během téměř roku, po který v Plzni působí, se jí už podařilo rozjet vlastní výzkum a hledá spolupracovníky – zájem mají dva zahraniční doktorandi. „Ve Skotsku se nám s manželem líbilo, ale můj kariérní postup může být v Česku rychlejší,“ usmívá se odbornice na regeneraci tkání.

Michal Kolář

Jemné síto výběru

Na rozdíl od Vladimíry Moulisové vidí biofyzik Michal Kolář české vědecké prostředí o poznání kritičtěji. Drobný muž, který stále vypadá spíš jako student, se koncem loňského roku vrátil do Prahy z Ústavu Maxe Plancka pro biofyzikální chemii v německém Göttingenu. Působil tam také jako postdoktorand. Na prestižním pracovišti – jednom z 80 nosoucích jméno nobelisty a spoluzakladatele kvantové teorie, rozestých po celém Německu – strávil dva roky.

„Lidé tam mají velké ambice. Každý týden dostává tamní oddělení deset e-mailů s žádostí o práci a za rok vezmou jednoho dva lidi. Kdybych to věděl dřív, možná bych si řekl, že na to nemám,“ hodnotí zpětně biofyzik šanci získat místo ve výzkumné instituci, na níž pracují dva nositelé Nobelovy ceny. Uchazeče o práci si tam vybírají během několikakolového konkurzu.

Michal Kolář nejprve zaslal do Göttingenu motivační dopis a životopis. Během pár dní mu přišla odpověď s žádostí, aby vypracoval posudek na fiktivní bakalářskou práci. Následoval rozhovor po Skypu s ředitelem ústavu. Padaly odborné i osobní otázky, podle Koláře jak vystříženě z příručky pro specialisty na lidské zdroje. Asi hodinový pohovor ale český vědec zvládl, a tak byl do Göttingenu pozván, aby tam prezentoval svoji přednášku a popovídal si s vedoucím oddělení teoretické a výpočetní biofyziky. Právě tam posléze nastoupil.

V kůži pračlověka

Kolář zkoumá ribozom, což je soubor buněk vyrábějící bílkoviny. Jeho přesné fungování není vědcům jasné. „Představte si pračlověka, před kterého postavíte auto. Dáte mu k dispozici náradí a on musí přijít na to, na jakém principu vůz jezdí,“ popisuje absolvent pražské přírodovědecké fakulty své bádání.

Pohyby atomů v ribozomu přitom nezkoumá v laboratoři, ale pomocí supervýkonného počítače. Ten obsluhuje na dálku přes internet. Výpočty trvají někdy dva týdny, jindy mnoho měsíců. „Zatímco na celou Českou republiku připadá jeden takový počítač, v Göttingenu ho mělo k dispozici 40 lidí. Proto pořád používám ten v Německu,“ říká biofyzik, který si v Ústavu Maxe Plancka ponechal místo hostujícího vědce.

Přímo v Göttingenu pracoval dva roky.

Možnost prodloužit si pobyt ještě o další rok až dva ale Michal Kolář nevyužil, tehdy čekali s manželkou třetí dceru a chtěli být v častějším kontaktu s širší rodinou. Proto neváhal, když se na pražské Vysoké škole chemicko-technologické objevilo místo odborného asistenta.

„Nic mě z Německa netlačilo, ale juniorských vědeckých pozic v Česku není mnoho, nejsou obvykle inzerovány v mezinárodních databázích a není jasné, kdy se objeví,“ uvádí Michal Kolář jednu z překážek, která stojí v cestě českým vědcům, pokud o návratu ze zahraničí uvažují. Zvláště těm, kteří byli mimo republiku delší dobu a nemají přehled o všech tuzemských institucích, na jejichž stránkách by se mohly nabízené pozice vyskytnout.

Což nebyl Kolářův případ, nicméně kdyby nebylo známého, který mu o místě odborného asistenta řekl, nejspíš by se o něm nedozvěděl.

Tvrdý boj o ty nejlepší

Na Ústavu Maxe Plancka se Kolářovi líbila řada věcí. Například to, že na výzkum i platy vědců šla většina peněz stabilně, z veřejných zdrojů. Rozpočet celé Společnosti Maxe Plancka je téměř dvě miliardy eur a jen 12 procent z nich je čerpáno prostřednictvím grantů určených na jednotlivé projekty. Zatímco v Česku je praxe spíš opačná.

„Student, který absolvuje doktorát na Maxi Planckovi, ví, že bude každý měsíc dostávat třeba 1500 eur. Když jsem sháněl v Česku doktorandy na svůj projekt já, musel jsem je upozornit, že bude jejich plat sotva poloviční a bude se skládat třeba z pěti různých položek, které se budou rok co rok měnit podle toho, jaké granty a příplatky se mi podaří pro ně zajistit,“ upozorňuje Kolář na okolnost, která zdejšími mladými vědci ztěžuje získávání kvalitních studentů nebo postdoktorandů do výzkumné skupiny. A to nejen z Česka.

Se svým vlastním vědeckým projektem letos Kolář uspěl u Grantové agentury České republiky a nabídku míst ve svém týmu zveřejnil hned na několika zahraničních serverech. Jako vhodní zájemci se zatím zdají Brazilec a studentky z Bosny a ze Slovenska. Jak jednání s nimi dopadnou, ale zatím není jasné.

Jakub Eberle

Za rok magistrem

Na rozdíl od dvou předchozích výzkumníků odjel Jakub Eberle do zahraničí velmi záhy. Ještě než získal titul bakaláře v oboru teritoriálních studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy, prožil celý rok na univerzitě v anglickém Kentu v rámci programu Erasmus. Líbil se mu tamní způsob výuky, který nekladal důraz na memorování faktů, ale nutil studenty k samostatnému vzdělávání, psaní esejů a vytváření prezentací. Proto se rozhodl, že se pokusí absolvovat magisterské studium v zahraničí. Vyšlo mu to na univerzitě v městečku St. Andrews na severu Skotska.

„Školné ve Skotsku je nižší než v Anglii, navíc bydlení na koleji bylo extrémně levné. Náklady na dojíždění odpadly, a pokud se člověk spokojil se skromnější stravou, mohl vystudovat přibližně za tři sta tisíc korun, což je cena lepšího ojetého auta,“ vzpomíná Jakub Eberle na školní rok 2011 a 2012 strávený na skotské univerzitě. V britském vzdělávacím systému mu stačil na to, aby získal titul magistra. Peníze na studium mu půjčila rodina, ovšem následný doktorandský program si už Eberle vybíral podle toho, zda získá stipendium.

Noční hlídač s doktorátem

Uspěl na univerzitě ve Warwicku ve střední Anglii, kde obdržel pravidelné měsíční stipendium po dobu tří let. Žít se z toho dalo. Mohl se tak věnovat zkoumání německé zahraniční politiky v době irácké krize, o které psal závěrečnou práci. „V Británii dostává většina doktorandů plné stipendium, které je hrazené z různých zdrojů: vládních, univerzitních i ze soukromých nadací,“ vysvětluje sportovně vyhlížející kladenský rodák.

Britský model srovnává s českými odměnami pro doktorandy, které se v uplynulých deseti letech pohybovaly okolo sedmi tisíc korun měsíčně. „V takové situaci lidem nezbývalo než si najít práci a doktorát natahovali nebo ho vůbec nedokončili. A nyní nám chybějí kvalitní badatelé.“

Třiatřicetiletý odborník na zahraniční politiku nicméně upozorňuje, že ani v Británii není po získání doktorátu snadné najít místo v akademické sféře. Pozic, placených často ze soukromých nadací, jsou nejvýše stovky na celou zemi. Boj o ně je tedy tvrdý. „Nebylo výjimkou, že absolventi s doktorátem dělali noční správce na kolejích, protože díky tomu měli zadarmo bydlení, a k tomu pobírali žalostný plat podle hodin, které odučili na fakultě.“ Také z tohoto důvodu Jakub Eberle kývnul, když dostal před třemi roky nabídku místa v Ústavu mezinárodních vztahů spadajícím pod Ministerstvo zahraničí České republiky.

Budoucnost ve svém oboru nevidí černě, byť systémová podpora navracejícím se vědcům v Česku podle něj chybí.

Ve Skotsku se nám s manželem líbilo, ale můj kariérní postup může být v Česku rychlejší. Každý týden dostává oddělení v Göttingenu deset e-mailů s žádostí o práci, ale za rok vezmou jen jednoho dva lidi. Mapa českých vědců v zahraničí

Jak propojit ty, kteří už na zkušenou mimo Českou republiku vycestovali, s těmi, kteří se teprve za hranice chystají? Nebo s vědci, kteří v České republice zůstali a mohli by mít pro vracející se kolegy zajímavou práci? Právě o to se snaží iniciativa tří českých vědkyň s názvem Czexpats in science. Kromě toho, že pořádá setkání českých badatelů pobývajících v různých městech, například v Berlíně, Drážďanech nebo Helsinkách, připravuje databázi a mapu českých vědců působících v zahraničí. Školné ve Skotsku je nižší než v Anglii. A pokud se člověk spokojil se skromnější stravou, mohl vystudovat za cenu lepšího ojetého auta.

Foto autor| Jan Dytrych, Jan Mudra

Foto popis| Odbornice na regeneraci tkání Vladimíra moulisová strávila ve skotském Glasgow 11 let.

Foto popis| Podle biofyzika Michala Koláře nejsou nabídky juniorských vědeckých pozic v Česku dostatečně inzerované v mezinárodních databázích.

Foto popis| Politologovi Jakubu Eberlemu se líbilo, že studium v Británii není založeno na memorování faktů, ale na samovzdělávání a psaní esejů.

Vydali se za výzkumem do světa, aby si rozšířili obzory a získali zkušenosti, které doma za pecí; nenajdou. A někteří se vrac

17.5.2019 modernirizeni.iHNed.cz str. 00

Tereza Hromádková

Vědci jsou novodobými tovaryši, kteří vyjíždí do světa na zkušenou.

Jak probíhá jejich "školení" na prestižních univerzitách a co je přimělo vrátit se domů?

Existuje pro to výstižný anglický pojem - inbreeding. Doslova znamená příbuzenské křížení. Volnější interpretace tohoto výrazu by asi zněla "vědecké zápečnictví". Míní se tím kariéra vědce, která se odehrává v rámci jediné katedry vysoké školy po ose magistr-doktor-docent-profesor-smrt.

Inbreeding není zrovna přínosný, dochází při něm ke křížení a vývoji pouze příbuzných myšlenek, což málokdy vede k oslnivým nápadům a objevům. Pro ambicióznější vědce je proto žádoucí, aby bezpečné hranice své alma mater opustili a v ideálním případě vyjeli na zkušenou za hranice země.

Přesný počet českých vědců, kteří tak učinili, není znám. Pravděpodobně jich jsou stovky. Pro loňský výzkum Perspektivy české vědy uvedlo takřka 70 předních oslovených přírodovědců, že nejčastěji zamířili na zahraniční stáž do Velké Británie, Německa a Spojených států. Na otázku, proč se potom rozhodli vrátit zpátky do Česka a věnovat se tu výzkumu, odpověděla více než polovina z nich, že z rodinných důvodů. Jako druhý nejčastější důvod uváděli možnost získat zde práci ve vědecké pozici a posunout se v kariéře.

Stejně motivy vedly k návratu biofyzika Michala Koláře, odborníci na regeneraci tkání Vladimíru Moulisovou a politologa Jakuba Eberleho. Přesto si každý z nich přivezl ze zahraničí trochu jiné zkušenosti i pohled na domácí vědecké prostředí.

Vladimíra Moulisová

Stáž díky bakteriím

V místnosti se zatemněnými okny vyndává Vladimíra Moulisová z laboratorní ledničky zašroubovanou skleničku. Je v ní tekutina, ve které plave bílá tvárná hmota. Připomíná vatu, ale při bližším pohledu je vidět, jak je pórovitá. "To je tkáňová struktura," říká přírodovědkyně. Bílou hmotu získává se svým týmem z prasečích jater tak, že je zbavuje buněk. V následujícím kroku se bude pokoušet "osadit" ji buňkami lidských jater a přimět je, aby se namnožily.

Ve Skotsku se nám s manželem líbilo, ale můj kariérní postup může být v Česku rychlejší.

Moulisová se před rokem vrátila ze Skotska, kde působila 11 let. Zakotvila v laboratoři Biomedicínského centra v Plzni, které spadá pod Karlovu univerzitu a zaměřuje se na výzkum regenerace tkání a orgánů. Pokusy tu provádějí na velkých zvířatech, proto je moderní budova z betonu a skla propojena s nízkou stavbou zvířence. Kromě laboratoří tu jsou také špičkově vybavené operační sály. "Úzce spolupracujeme s přílehlou nemocnicí, takže u nás působí řada chirurgů," vysvětluje nadšeně usměvavá čtyřicátnice.

Regenerací jaterních buněk se Vladimíra Moulisová zabývala už v době doktorandského studia na Jihočeské univerzitě. Její cesta k samostatnému výzkumu na toto téma ale vedla přes kariérní odbočku, během níž se věnovala fotosyntetickým bakteriím. "V závěru doktorátu jsem musela někde pracovat, abych se užívala. Našla jsem si místo v Mikrobiologickém ústavu v Třeboni, kde zrovna probíhal výzkum nově objevených fotosyntetických bakterií," vzpomíná přírodovědkyně.

Když doktorát dokončila, začala se rozhlížet po zahraniční stáži. Díky manželovi, který s ní pracoval ve stejné treboňské laboratoři, se dozvěděla o místě na univerzitě v Glasgow. Je to instituce, pod níž spadá deset fakult, vzdělává se na ní přes dvacet tisíc studentů a podle žebříčku QS World University Rankings je jedenáctou nejlepší univerzitou mezi 76 posuzovanými v Británii. Moulisová pochybovala, že by ji přijali, na nabídku však odpověděla. A ke svému překvapení ve výběrovém řízení uspěla. Odjela do Skotska a začala zkoumat, jak by se daly bakterie schopné přeměňovat světlenou energii na chemickou využít ve fotovoltaičných článcích.

Mediální hvězda

Pracovní smlouva jí ale po třech letech vypršela. "V Británii to chodí tak, že když skončí projekt, lidé, kteří se na něm podíleli, přijdou o práci a musí si hledat místo na jiném projektu," popisuje vědkyně. Uznává ovšem, že jako postdoktorandka dostávala stabilní a poměrně slušný plat. Měsíčně to dělalo asi dva tisíce liber a mzda se každý rok o něco zvyšovala. Česká vědkyně byla schopná uživit sebe i manžela, který za ní do Británie přijel a začal tam studovat.

Bydleli v podnájmu nedaleko univerzity, v bytě dva plus jedna, a pokud si každý den nedopřávali posezení v restauraci, z jednoho platu pohodlně vyžili. "Povinnost najít si každé dva až tři roky nové místo je sice nepříjemná, ale na univerzitě v Glasgow dobře funguje systém vnitřního registru zaměstnanců, kam se lze přihlásit. Když vedoucí laboratoří hledají nové spolupracovníky, musí dát těm registrovaným přednost před lidmi zvenku," upozorňuje Moulisová. Sama se díky registru mohla vrátit ke svému původnímu oboru - biomedicíně. Dokonce se ocitla v laboratoři, která stvořila mediální hvězdu. V rámci výzkumu regenerace kostí tamní vědci implantovali do nohy malého psíka s ošklivou zlomeninou speciální polymer, který stimuluje růst kostí. Zvíře, jemuž implantát zachránil nohu před amputací, laboratoř velmi zviditelnilo.

Vladimíra Moulisová ale musela působení na tomto pracovišti přerušit, když se jí narodila dcera. Čtyři měsíce po porodu dostávala od univerzity plný plat, dalších asi šest měsíců měla nárok na státní podporu ve výši 140 liber týdně. "Je to nízká částka, proto jsem se chtěla vrátit po půl roce do práce, jako to dělala spousta vědkyň. Ale když na to přišlo, zoufale se mi od miminka nechtělo."

Mateřskou dovolenou si nakonec protáhla na devět měsíců díky úsporám a také zpětnému čerpání dovolené. Potom dceru hlídal manžel a v jednom roce začala chodit do školky. Zdaleka nebyla mezi dětmi nejmladší, školka na univerzitě přijímala i tříměsíční kojence. "Byla to třída asi pro 12 dětí. Měli jsme obrovské štěstí, že se v ní zrovna uvolnilo místo. Stála nás ovšem 700 liber měsíčně."

Vlastní cestou

Téměř po deseti letech práce na nápadech jiných vědců už by si byla česká badatelka nejraději založila vlastní vědeckou skupinu a díky tomu získala stálé místo. Ovšem v rámci glasgowské univerzity se to ukázalo jako velmi složité. "Konkurence je tam obrovská, navíc bych musela absolvovat stáž v zahraničí. To už nebylo v mých silách," uvádí Moulisová podmínku, kterou obvykle přední britské univerzity po vedoucích výzkumnících požadují. Soutěže o takovou pozici se přesto zúčastnila, ale neuspěla. Neměla prý v tom směru dostatečně průkaznou kariéru. "Možná by se mi to povedlo třeba za tři roky, ale já už neměla trpělivost čekat." A tak usoudila, že je čas podívat se po nějakém zaměstnání jinde, Českou republiku nevyjímaje.

Každý týden dostává oddělení v Göttingenu deset e-mailů s žádostí o práci, ale za rok vezmou jen jednoho dva lidi.

Na inzerát docenta Václava Lišky z plzeňského Biomedicínského centra narazila na mezinárodním serveru nabízejícím vědecké pozice náhodou. Hledal výzkumníka se zahraniční zkušeností přesně pro oblast

regenerace jater, kterou se chtěla zabývat. A tak se s rodinou přestěhovala nedaleko Rokycan, odkud pochází. "Nemá smysl zastírat, že platové podmínky se s Británií nedají srovnávat," připouští Moulisová, nicméně si pochvaluje, že Biomedicínskému centru se daří čerpat peníze nejen od grantových agentur, určené přímo na konkrétní vědecké projekty, ale například i ze zdrojů, které podporují aplikaci moderních technologií v medicíně a průmyslu.

Během téměř roku, po který v Plzni působí, se jí už podařilo rozjet vlastní výzkum a hledá spolupracovníky - zájem mají dva zahraniční doktorandi. "Ve Skotsku se nám s manželem líbilo, ale můj kariéerní postup může být v Česku rychlejší," usmívá se odbornice na regeneraci tkání.

Michal Kolář
Jemné síto výběru

Na rozdíl od Vladimíry Moulisové vidí biofyzik Michal Kolář české vědecké prostředí o poznání kritičtěji. Drobný muž, který stále vypadá spíš jako student, se koncem loňského roku vrátil do Prahy z Ústavu Maxe Plancka pro biofyzikální chemii v německém Göttingenu. Působil tam také jako postdoktorand. Na prestižním pracovišti - jednom z 80 nesoucích jméno nobelisty a spoluzakladatele kvantové teorie, rozestých po celém Německu - strávil dva roky.

Jak propojit ty, kteří už na zkušenou mimo Českou republiku vycestovali, s těmi, kteří se teprve za hranice chystají? Nebo s vědci, kteří v České republice zůstali a mohli by mít pro vracející se kolegy zajímavou práci? Právě o to se snaží iniciativa tří českých vědkyň s názvem Czexpats in science. Kromě toho, že pořádá setkání českých badatelů pobývajících v různých městech, například v Berlíně, Drážďanech nebo Helsinkách, připravuje databázi a mapu českých vědců působících v zahraničí.

"Lidé tam mají velké ambice. Každý týden dostává tamní oddělení deset e-mailů s žádostí o práci a za rok vezmou jednoho dva lidi. Kdybych to věděl dřív, možná bych si řekl, že na to nemám," hodnotí zpětně biofyzik šanci získat místo ve výzkumné instituci, na níž pracují dva nositelé Nobelovy ceny. Uchazeče o práci si tam vybírají během několikakolového konkurzu.

Michal Kolář nejprve zaslal do Göttingenu motivační dopis a životopis. Během pár dní mu přišla odpověď s žádostí, aby vypracoval posudek na fiktivní bakalářskou práci. Následoval rozhovor po Skypu s ředitelem ústavu. Padaly odborné i osobní otázky, podle Koláře jak vystříženě z příručky pro specialisty na lidské zdroje. Asi hodinový pohovor ale český vědec zvládl, a tak byl do Göttingenu pozván, aby tam prezentoval svoji přednášku a popovídal si s vedoucím oddělení teoretické a výpočetní biofyziky. Právě tam posléze nastoupil.

V kůži pračlověka

Kolář zkoumá ribozom, což je soubor buněk vyrábějící bílkoviny. Jeho přesné fungování není vědcům jasné. "Představte si pračlověka, před kterého postavíte auto. Dáte mu k dispozici náradí a on musí přijít na to, na jakém principu vůz jezdí," popisuje absolvent pražské přírodovědecké fakulty své bádání. Pohyby atomů v ribozomu přitom nezkoumá v laboratoři, ale pomocí supervýkonného počítače. Ten obsluhuje na dálku přes internet. Výpočty trvají někdy dva týdny, jindy mnoho měsíců. "Zatímco na celou Českou republiku připadá jeden takový počítač, v Göttingenu ho mělo k dispozici 40 lidí. Proto pořád používám ten v Německu," říká biofyzik, který si v Ústavu Maxe Plancka ponechal místo hostujícího vědce.

Přímo v Göttingenu pracoval dva roky. Možnost prodloužit si pobyt ještě o další rok až dva ale Michal Kolář nevyužil, tehdy čekali s manželkou třetí dceru a chtěli být v častějším kontaktu s širší rodinou. Proto neváhal, když se na pražské Vysoké škole chemicko-technologické objevilo místo odborného asistenta.

"Nic mě z Německa netlačilo, ale juniorských vědeckých pozic v Česku není mnoho, nejsou obvykle inzerovány v mezinárodních databázích a není jasné, kdy se objeví," uvádí Michal Kolář jednu z překážek, která stojí v cestě českým vědcům, pokud o návratu ze zahraničí uvažují. Zvláště těm, kteří byli mimo republiku delší dobu a nemají přehled o všech tuzemských institucích, na jejichž stránkách by se mohly nabízené pozice vyskytnout.

Což nebyl Kolářův případ, nicméně kdyby nebylo známého, který mu o místě odborného asistenta řekl, nejspíš by se o něm nedozvěděl.

Tvrdý boj o ty nejlepší

Na Ústavu Maxe Plancka se Kolářovi líbila řada věcí. Například to, že na výzkum i platy vědců šla většina peněz stabilně, z veřejných zdrojů. Rozpočet celé Společnosti Maxe Plancka je téměř dvě miliardy eur a jen 12 procent z nich je čerpáno prostřednictvím grantů určených na jednotlivé projekty. Zatímco v Česku je praxe spíš opačná.

"Student, který absolvuje doktorát na Maxi Planckovi, ví, že bude každý měsíc dostávat třeba 1500 eur. Když jsem sháněl v Česku doktorandy na svůj projekt já, musel jsem je upozornit, že bude jejich plat sotva poloviční a bude se skládat třeba z pěti různých položek, které se budou rok co rok měnit podle toho, jaké granty a příplatky se mi podaří pro ně zajistit," upozorňuje Kolář na okolnost, která zdejšími mladými vědci ztěžuje získávání kvalitních studentů nebo postdoktorandů do výzkumné skupiny. A to nejen z Česka.

Se svým vlastním vědeckým projektem letos Kolář uspěl u Grantové agentury České republiky a nabídku míst ve svém týmu zveřejnil hned na několika zahraničních serverech. Jako vhodní zájemci se zatím zdají Brazilec a studentky z Bosny a ze Slovenska. Jak jednání s nimi dopadnou, ale zatím není jasné.

Jakub Eberle
Za rok magistrem

Školné ve Skotsku je nižší než v Anglii. A pokud se člověk spokojil se skromnější stravou, mohl vystudovat za cenu lepšího ojetého auta.

Na rozdíl od dvou předchozích výzkumníků odjel Jakub Eberle do zahraničí velmi záhy. Ještě než získal titul bakaláře v oboru teritoriálních studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy, prožil celý rok na univerzitě v anglickém Kentu v rámci programu Erasmus. Líbil se mu tamní způsob výuky, který nekladal důraz na memorování faktů, ale nutil studenty k samostatnému vzdělávání, psaní esejů a vytváření prezentací. Proto se rozhodl, že se pokusí absolvovat magisterské studium v zahraničí. Vyšlo mu to na univerzitě v městečku St. Andrews na severu Skotska.

"Školné ve Skotsku je nižší než v Anglii, navíc bydlení na koleji bylo extrémně levné. Náklady na dojíždění odpadly, a pokud se člověk spokojil se skromnější stravou, mohl vystudovat přibližně za tři sta tisíc korun, což je cena lepšího ojetého auta," vzpomíná Jakub Eberle na školní rok 2011 a 2012 strávený na skotské univerzitě. V britském vzdělávacím systému mu stačil na to, aby získal titul magistra. Peníze na studium mu půjčila rodina, ovšem následný doktorandský program si už Eberle vybíral podle toho, zda získá stipendium.

Noční hlídač s doktorátem

Uspěl na univerzitě ve Warwicku ve střední Anglii, kde obdržel pravidelné měsíční stipendium po dobu tří let. Žít se z toho dalo. Mohl se tak věnovat zkoumání německé zahraniční politiky v době irácké krize, o které psal závěrečnou práci. "V Británii dostává většina doktorandů plné stipendium, které je hrazené z různých zdrojů: vládních, univerzitních i ze soukromých nadací," vysvětluje sportovně vyhlížející kladenský rodák. Britský model srovnává s českými odměnami pro doktorandy, které se v uplynulých deseti letech pohybovaly okolo sedmi tisíc korun měsíčně. "V takové situaci lidem nezbyvalo než si najít práci a doktorát natahovali nebo ho vůbec nedokončili. A nyní nám chybějí kvalitní badatelé."

Třiatřicetiletý odborník na zahraniční politiku nicméně upozorňuje, že ani v Británii není po získání doktorátu snadné najít místo v akademické sféře. Pozic, placených často ze soukromých nadací, jsou nejvýš stovky na celou zemi. Boj o ně je tedy tvrdý. "Nebylo výjimkou, že absolventi s doktorátem dělali noční správce na kolejích, protože díky tomu měli zadarmo bydlení, a k tomu pobírali žalostný plat podle hodin, které odučili na fakultě." Také z tohoto důvodu Jakub Eberle kývnul, když dostal před třemi roky nabídku místa v Ústavu mezinárodních vztahů spadajícím pod Ministerstvo zahraničí České republiky.

Budoucnost ve svém oboru nevidí černě, byť systémová podpora navracejícím se vědcům v Česku podle něj chybí.

Já se sem vrátím

[další >](#) [poslední >>](#)

Glasgow 11 let.

Odbornice na regeneraci tkání Vladimíra Moulisová strávila ve skotském

Glasgow 11 let.

Odbornice na regeneraci tkání Vladimíra Moulisová strávila ve skotském

Podle biofyzika Michala Koláře nejsou nabídky juniorských vědeckých pozic v Česku dostatečně inzerované v mezinárodních databázích.

Celkem nalezeno: 2.

Zobrazuji: 1 - 1.

Další>

Konec>>

Někdy jsem se rozhodl i proti doporučení štábu. Měl jsem pak hrozný strach, aby se nikomu nic nestalo, říká velitel z Afghánistánu Karel Řehka - čtěte ZDE

Ani naturální vinaře naše víno nezajímalo, pak změnili názor, říká Gruzínka, jež vozí Čechy do své vlasti za přírodním unikátem - čtěte ZDE

Velká vizita Josefa Veselky: Svět je jinde - čtěte ZDE

URL| <http://EGO.IHNED.CZ/c1-66572740-vydali-se-za-vyzkumem-do-sveta-aby-si-rozsirili-obzory-a-ziskali-zkusenosti-ktere-doma-bdquo-za-peci-ldquo-nenajdou-a-nekteri-se-vraceji>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
iHNed.cz

Politologové: Lidé budou volit podle stran, ne osobností

18.5.2019 radio.cz str. 00

Lidé se u voleb do Evropského parlamentu (EP) budou rozhodovat primárně podle svých stranických preferencí, na konkrétních osobnostech tolik záleží nebude.

Kandidátkami mohou ale zamíchat preferenční hlasy. ČTK to řekli oslovení politologové. Dosavadní kampaň považují za mdlou a stereotypní, většina stran se shoduje na hlavních tématech a menší nemají takový potenciál zaujmout. Navíc subjekty do kampaně nechtějí vložit větší množství peněz, uvedli politologové. Podle Petra Kanioka z brněnské Masarykovy univerzity nemají proti politikům výraznější šanci na úspěch například doktoři či profesori. Jde zejména o to, jak je známá tvář kandidáta. "Voliči budou hlasovat primárně na základě domácích stranických preferencí, profese kandidáta tudíž nemá podle mne vliv. Skoro určitě se nestane, že dejme tomu volič TOP 09 dá hlas ANO, protože na jeho kandidátce najde nějakého doktora," poznamenal Josef Mlejnek z katedry politologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Ani Petr Just z Metropolitní univerzity v Praze by úspěch jednotlivých profesí nepřeceňoval. "Na rozdíl od voleb komunálních či sněmovních," doplnil.

URL| <https://www.radio.cz/cz/rubrika/zpravy/politologove-lide-budou-volit-podle-stran-ne-osobnosti>

Lidé budou volit podle stran, ne osobností, míní politologové

18.5.2019 drbna.cz str. 00 Společnost

Lidé se u voleb do Evropského parlamentu (EP) budou rozhodovat primárně podle svých stranických preferencí, na konkrétních osobnostech tolik záleží nebude. Kandidátkami mohou ale zamíchat preferenční hlasy. Novinářům to řekli oslovení politologové. Dosavadní kampaň považují za mdlou a stereotypní, většina stran se shoduje na hlavních tématech a menší nemají takový potenciál zaujmout. Navíc subjekty do kampaně nechtějí vložit větší množství peněz, uvedli politologové.

Podle Petra Kanioka z brněnské Masarykovy univerzity nemají proti politikům výraznější šanci na úspěch například doktoři či profesori. Jde zejména o to, jak je známá tvář kandidáta. "Vzpomeňme například úspěch Vladimíra Železného při prvních volbách. Pokud jde o preferenční hlasy, které mohou kandidátkami zamíchat, posuny lze očekávat právě u těch stran, které 'dovnitř' schovaly známé tváře - nepřekvapil by mě tak třeba posun Alexandra Vondry na kandidátce ODS," uvedl. Bývalý ministr zahraničí či obrany je na 15. místě listiny občanských demokratů.

"Voliči budou hlasovat primárně na základě domácích stranických preferencí, profese kandidáta tudíž nemá podle mne vliv. Skoro určitě se nestane, že dejme tomu volič TOP 09 dá hlas ANO, protože na jeho kandidátce najde nějakého doktora," poznamenal Josef Mlejnek z katedry politologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Ani Petr Just z Metropolitní univerzity v Praze by úspěch jednotlivých profesí nepřeceňoval. "Na rozdíl od voleb komunálních či sněmovních," doplnil.

Kaniok i Mlejnek považují kampaň za mdlou. Podle Kanioka je to způsobeno kombinací několika faktorů. Na velká témata, jako jsou migrace, eurozóna či brexit, mají podle něj relevantní strany podobný názor. "Menší témata, jako je například dvojí kvalita potravin či reforma EU (po té ostatně také volají svým způsobem všichni), nemají dostatečný mobilizační potenciál," doplnil. Strany jsou podle něj také finančně vyčerpané, jelikož voleb je mnoho a volby do EP pro ně nejsou volbami prvního řádu.

'V kampani zatím upoutala pouze Babišova čepice. Je to celé mdlé, frázovité, strany spíš sázejí na stereotypy, které voliči o EU mají. Navíc je na kampani vidět, že strany do ní nechtějí dát moc peněz,' uvedl Mlejnek. Justa kreativitou nejvíce zaujala kampaň TOP 09 a Starostů a nezávislých (STAN) variací na scénu z Pelíšků.

Podle Kanioka i Justa budou skokanem voleb pravděpodobně Piráti, kteří neobhájí žádný mandát. 'Tam je potenciál na cca čtyři mandáty,' uvedl Kaniok. Šanci získat křesla má podle obou i SPD. 'Pokud se straně podaří zmobilizovat své skalní voliče. Pokles čekám u ČSSD a KSČM, polepší si ODS a ANO. Plus minus o jeden až dva mandáty dolů půjdou KDU-ČSL a koalice TOP 09 a STAN, tam bude hodně hrát roli zájem voličů o volby. Ale u těch predikcí to je hodně - s výjimkou Pirátů a SPD - s rezervou,' doplnil Kaniok.

Volby do EP se v Česku uskuteční 24. a 25. května. Češi rozhodují o 21 europoslancích, kandidátky jsou jednotné pro celou republiku. Před pěti lety získaly ANO, ČSSD a TOP 09 se STAN po čtyřech europoslancích, KDU-ČSL a KSČM po třech europoslancích, ODS dva a Svobodní jednoho.

URL | <https://www.drba.cz/zpravy/spolecnost/4768-lide-budou-volit-podle-stran-ne-osobnosti-mini-politologove.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
malostranskadrba.cz

Nudná, zoufalá kampaň. Zaujal jedině Babiš s kšiltovkou, říkají experti

18.5.2019 parlamentnilisty.cz str. 00

Andrej Babiš

Lidé se u voleb do Evropského parlamentu (EP) budou rozhodovat primárně podle svých stranických preferencí, na konkrétních osobnostech tolik záležet nebude. Kandidátkami mohou ale zamíchat preferenční hlasy. ČTK to řekli oslovení politologové. Dosavadní kampaň považují za mdlou a stereotypní, většina stran se shoduje na hlavních tématech a menší nemají takový potenciál zaujmout. Navíc subjekty do kampaně nechtějí vložit větší množství peněz, uvedli politologové.

Podle Petra Kanioka z brněnské Masarykovy univerzity nemají proti politikům výraznější šanci na úspěch například doktoři či profesori. Jde zejména o to, jak je známá tvář kandidáta. „Vzpomeňme například úspěch Vladimíra Železného při prvních volbách. Pokud jde o preferenční hlasy, které mohou kandidátkami zamíchat, posuny lze očekávat právě u těch stran, které „dovnitř“ schovaly známé tváře – nepřekvapil by mě tak třeba posun Alexandra Vondry na kandidátce ODS,“ uvedl. Bývalý ministr zahraničí či obrany je na 15. místě listiny občanských demokratů.

„Voliči budou hlasovat primárně na základě domácích stranických preferencí, profese kandidáta tudíž nemá podle mne vliv. Skoro určitě se nestane, že dejme tomu volič TOP 09 dá hlas ANO, protože na jeho kandidátce najde nějakého doktora,“ poznamenal Josef Mlejnek z katedry politikologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Ani Petr Just z Metropolitní univerzity v Praze by úspěch jednotlivých profesí nepřeceňoval. „Na rozdíl od voleb komunálních či sněmovních,“ doplnil.

Kaniok i Mlejnek považují kampaň za mdlou. Podle Kanioka je to způsobeno kombinací několika faktorů. Na velká témata, jako jsou migrace, eurozóna či brexit, mají podle něj relevantní strany podobný názor. „Menší témata, jako je například dvojí kvalita potravin či reforma EU (po té ostatně také volají svým způsobem všichni), nemají dostatečný mobilizační potenciál,“ doplnil. Strany jsou podle něj také finančně vyčerpané, jelikož voleb je mnoho a volby do EP pro ně nejsou volbami prvního řádu.

„V kampani zatím upoutala pouze Babišova čepice. Je to celé mdlé, frázovité, strany spíš sázejí na stereotypy, které voliči o EU mají. Navíc je na kampani vidět, že strany do ní nechtějí dát moc peněz,“ uvedl

Mlejnek. Justa kreativitou nejvíce zaujala kampaň TOP 09 a Starostů a nezávislých (STAN) variací na scénu z Pelíšků.

Podle Kanioka i Justa budou skokanem voleb pravděpodobně Piráti, kteří neobhájí žádný mandát. „Tam je potenciál na cca čtyři mandáty,“ uvedl Kaniok. Šanci získat křesla má podle obou i SPD. „Pokud se straně podaří zmobilizovat své skalní voliče. Pokles čekám u ČSSD a KSČM, polepší si ODS a ANO. Plus minus o jeden až dva mandáty dolů půjdou KDU-ČSL a koalice TOP 09 a STAN, tam bude hodně hrát roli zájem voličů o volby. Ale u těch predikcí to je hodně – s výjimkou Pirátů a SPD – s rezervou,“ doplnil Kaniok.

Volby do EP se v Česku uskuteční 24. a 25. května. Češi rozhodují o 21 europoslancích, kandidátky jsou jednotné pro celou republiku. Před pěti lety získaly ANO, ČSSD a TOP 09 se STAN po čtyřech europoslancích, KDU-ČSL a KSČM po třech europoslancích, ODS dva a Svobodní jednoho.

Jste politik? Zveřejněte bez redakčních úprav vše, co chcete. Zaregistrujte se ZDE.

Jste čtenář a chcete komunikovat se svými zastupiteli? Zaregistrujte se ZDE.

Foto: Repro TV Barrandov Popisek: Andrej Babiš startuje kampaň ANO do eurovoleb 2019.

URL| <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Nudna-zoufala-kampan-Zaujaj-jedine-Babis-s-ksiltovkou-rikaji-experti-581980>

Politologové: Kampaň je mdlá a stereotypní. Upoutala pouze Babišova čepice

**18.5.2019 tyden.cz str. 00 Domácí
ČTK**

Lidé se u voleb do Evropského parlamentu (EP) budou rozhodovat primárně podle svých stranických preferencí, na konkrétních osobnostech tolik záleží nebude. Kandidátkami mohou ale zamíchat preferenční hlasy. Sdělili to oslovení politologové. Dosavadní kampaň považují za mdlou a stereotypní, většina stran se shoduje na hlavních tématech a menší nemají takový potenciál zaujmout. Navíc subjekty do kampaně nechtějí vložit větší množství peněz, uvedli politologové.

Podle Petra Kanioka z brněnské Masarykovy univerzity nemají proti politikům výraznější šanci na úspěch například doktoři či profesori. Jde zejména o to, jak je známá tvář kandidáta. "Vzpomeňme například úspěch Vladimíra Železného při prvních volbách. Pokud jde o preferenční hlasy, které mohou kandidátkami zamíchat, posuny lze očekávat právě u těch stran, které 'dovnitř' schovaly známé tváře - nepřekvapil by mě tak třeba posun Alexandra Vondry na kandidátce ODS," uvedl. Bývalý ministr zahraničí či obrany je na 15. místě listiny občanských demokratů.

"Voliči budou hlasovat primárně na základě domácích stranických preferencí, profese kandidáta tudíž nemá podle mne vliv. Skoro určitě se nestane, že dejme tomu volič TOP 09 dá hlas ANO, protože na jeho kandidátce najde nějakého doktora," poznamenal Josef Mlejnek z katedry politologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Ani Petr Just z Metropolitní univerzity v Praze by úspěch jednotlivých profesí nepřeceňoval. "Na rozdíl od voleb komunálních či sněmovních," doplnil.

Kaniok i Mlejnek považují kampaň za mdlou. Podle Kanioka je to způsobeno kombinací několika faktorů. Na velká témata, jako jsou migrace, eurozóna či brexit, mají podle něj relevantní strany podobný názor. "Menší témata, jako je například dvojitá kvalita potravin či reforma EU (po té ostatně také volají svým způsobem všichni), nemají dostatečný mobilizační potenciál," doplnil. Strany jsou podle něj také finančně vyčerpané, jelikož voleb je mnoho a volby do EP pro ně nejsou volbami prvního řádu.

"V kampani zatím upoutala pouze Babišova čepice. Je to celé mdlé, frázovité, strany spíš sázejí na stereotypy, které voliči o EU mají. Navíc je na kampani vidět, že strany do ní nechtějí dát moc peněz," uvedl Mlejnek. Justa kreativitou nejvíce zaujala kampaň TOP 09 a Starostů a nezávislých (STAN) variací na scénu z Pelíšků.

Podle Kanioka i Justa budou skokanem voleb pravděpodobně Piráti, kteří neobhájí žádný mandát. "Tam je potenciál na cca čtyři mandáty," uvedl Kaniok. Šanci získat křesla má podle obou i SPD. "Pokud se straně podaří zmobilizovat své skalní voliče. Pokles čekám u ČSSD a KSČM, polepší si ODS a ANO. Plus minus o jeden až dva mandáty dolů půjdou KDU-ČSL a koalice TOP 09 a STAN, tam bude hodně hrát roli zájem voličů o volby. Ale u těch predikcí to je hodně - s výjimkou Pirátů a SPD - s rezervou," doplnil Kaniok.

Volby do EP se v Česku uskuteční 24. a 25. května. Češi rozhodují o 21 europoslancích, kandidátky jsou jednotné pro celou republiku. Před pěti lety získaly ANO, ČSSD a TOP 09 se STAN po čtyřech europoslancích, KDU-ČSL a KSČM po třech europoslancích, ODS dva a Svobodní jednoho.

URL| https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politologove-kampan-je-mdla-a-stereotypni-upoutala-pouze-babisova-cepice_522398.html

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
tyden.cz

Lidé budou volit podle stran, ne osobností, míní politologové

18.5.2019 parlamentnilisty.cz str. 00

Radim Panenka

Lidé se u voleb do Evropského parlamentu (EP) budou rozhodovat primárně podle svých stranických preferencí, na konkrétních osobnostech tolik záležet nebude. Kandidátkami mohou ale zamíchat preferenční hlasy. ČTK to řekli oslovení politologové. Dosavadní kampaň považují za mdlou a stereotypní, většina stran se shoduje na hlavních tématech a menší nemají takový potenciál zaujmout. Navíc subjekty do kampaně nechtějí vložit větší množství peněz, uvedli politologové.

Podle Petra Kanioka z brněnské Masarykovy univerzity nemají proti politikům výraznější šanci na úspěch například doktoři či profesoři. Jde zejména o to, jak je známá tvář kandidáta. "Vzpomeňme například úspěch Vladimíra Železného při prvních volbách. Pokud jde o preferenční hlasy, které mohou kandidátkami zamíchat, posuny lze očekávat právě u těch stran, které 'dovnitř' schovaly známé tváře - nepřekvapil by mě tak třeba posun Alexandra Vondry na kandidátce ODS," uvedl. Bývalý ministr zahraničí či obrany je na 15. místě listiny občanských demokratů.

"Voliči budou hlasovat primárně na základě domácích stranických preferencí, profese kandidáta tudíž nemá podle mne vliv. Skoro určitě se nestane, že dejme tomu volič TOP 09 dá hlas ANO, protože na jeho kandidátce najde nějakého doktora," poznamenal Josef Mlejnek z katedry politikologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Ani Petr Just z Metropolitní univerzity v Praze by úspěch jednotlivých profesí nepřeceňoval. "Na rozdíl od voleb komunálních či sněmovních," doplnil.

Kaniok i Mlejnek považují kampaň za mdlou. Podle Kanioka je to způsobeno kombinací několika faktorů. Na velká témata, jako jsou migrace, eurozóna či brexit, mají podle něj relevantní strany podobný názor. "Menší témata, jako je například dvojí kvalita potravin či reforma EU (po té ostatně také volají svým způsobem všichni), nemají dostatečný mobilizační potenciál," doplnil. Strany jsou podle něj také finančně vyčerpané, jelikož voleb je mnoho a volby do EP pro ně nejsou volbami prvního řádu.

"V kampani zatím upoutala pouze Babišova čepice. Je to celé mdlé, frázovité, strany spíš sázejí na stereotypy, které voliči o EU mají. Navíc je na kampani vidět, že strany do ní nechtějí dát moc peněz," uvedl Mlejnek. Justa kreativitou nejvíce zaujala kampaň TOP 09 a Starostů a nezávislých (STAN) variací na scénu z Pelíšků.

Podle Kanioka i Justa budou skokanem voleb pravděpodobně Piráti, kteří neobhájí žádný mandát. "Tam je potenciál na cca čtyři mandáty," uvedl Kaniok. Šanci získat křesla má podle obou i SPD. "Pokud se straně podaří zmobilizovat své skalní voliče. Pokles čekám u ČSSD a KSČM, polepší si ODS a ANO. Plus

minus o jeden až dva mandáty dolů půjdou KDU-ČSL a koalice TOP 09 a STAN, tam bude hodně hrát roli zájem voličů o volby. Ale u těch predikcí to je hodně - s výjimkou Pirátů a SPD - s rezervou," doplnil Kaniok.

Volby do EP se v Česku uskuteční 24. a 25. května. Češi rozhodují o 21 europoslancích, kandidátky jsou jednotné pro celou republiku. Před pěti lety získaly ANO, ČSSD a TOP 09 se STAN po čtyřech europoslancích, KDU-ČSL a KSČM po třech europoslancích, ODS dva a Svobodní jednoho.

Jste politik? Zveřejněte bez redakčních úprav vše, co chcete. Zaregistrujte se ZDE.

Jste čtenář a chcete komunikovat se svými zastupiteli? Zaregistrujte se ZDE.

Foto: Radim Panenka Popisek: Evropský parlament ve Štrasburku.

URL| <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Lide-budou-volit-podle-stran-ne-osobnosti-mini-politologove-581901>

Lidé budou volit podle stran, ne osobností, míní politologové

18.5.2019 politicke-listy.cz str. 00

Radim Panenka

Lidé se u voleb do Evropského parlamentu (EP) budou rozhodovat primárně podle svých stranických preferencí, na konkrétních osobnostech tolik záležet nebude.

Kandidátkami mohou ale zamíchat preferenční hlasy. ČTK to řekli oslovení politologové. Dosavadní kampaň považují za mdlou a stereotypní, většina stran se shoduje na hlavních tématech a menší nemají takový potenciál zaujmout. Navíc subjekty do kampaně nechtějí vložit větší množství peněz, uvedli politologové.

Podle Petra Kanioka z brněnské Masarykovy univerzity nemají proti politikům výraznější šanci na úspěch například doktoři či profesori. Jde zejména o to, jak je známá tvář kandidáta. "Vzpomeňme například úspěch Vladimíra Železného při prvních volbách. Pokud jde o preferenční hlasy, které mohou kandidátkami zamíchat, posuny lze očekávat právě u těch stran, které 'dovnitř' schovaly známé tváře - nepřekvapil by mě tak třeba posun Alexandra Vondry na kandidátce ODS," uvedl. Bývalý ministr zahraničí či obrany je na 15. místě listiny občanských demokratů.

"Voliči budou hlasovat primárně na základě domácích stranických preferencí, profese kandidáta tudíž nemá podle mne vliv. Skoro určitě se nestane, že dejme tomu volič TOP 09 dá hlas ANO, protože na jeho kandidátce najde nějakého doktora," poznamenal Josef Mlejnek z katedry politikologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Ani Petr Just z Metropolitní univerzity v Praze by úspěch jednotlivých profesí nepřeceňoval. "Na rozdíl od voleb komunálních či sněmovních," doplnil.

Kaniok i Mlejnek považují kampaň za mdlou. Podle Kanioka je to způsobeno kombinací několika faktorů. Na velká témata, jako jsou migrace, eurozóna či brexit, mají podle něj relevantní strany podobný názor. "Menší témata, jako je například dvojitá kvalita potravin či reforma EU (po té ostatně také volají svým způsobem všichni), nemají dostatečný mobilizační potenciál," doplnil. Strany jsou podle něj také finančně vyčerpané, jelikož voleb je mnoho a volby do EP pro ně nejsou volbami prvního řádu.

"V kampani zatím upoutala pouze Babišova čepice. Je to celé mdlé, frázovité, strany spíš sázejí na stereotypy, které voliči o EU mají. Navíc je na kampani vidět, že strany do ní nechtějí dát moc peněz," uvedl Mlejnek. Justa kreativitou nejvíce zaujala kampaň TOP 09 a Starostů a nezávislých (STAN) variací na scénu z Pelíšků.

Podle Kanioka i Justa budou skokanem voleb pravděpodobně Piráti, kteří neobhájí žádný mandát. "Tam je potenciál na cca čtyři mandáty," uvedl Kaniok. Šanci získat křesla má podle obou i SPD. "Pokud se straně podaří zmobilizovat své skalní voliče. Pokles čekám u ČSSD a KSČM, polepší si ODS a ANO. Plus minus o jeden až dva mandáty dolů půjdou KDU-ČSL a koalice TOP 09 a STAN, tam bude hodně hrát roli zájem voličů o volby. Ale u těch predikcí to je hodně - s výjimkou Pirátů a SPD - s rezervou," doplnil Kaniok.

Volby do EP se v Česku uskuteční 24. a 25. května. Češi rozhodují o 21 europoslancích, kandidátky jsou jednotné pro celou republiku. Před pěti lety získaly ANO, ČSSD a TOP 09 se STAN po čtyřech europoslancích, KDU-ČSL a KSČM po třech europoslancích, ODS dva a Svobodní jednoho.

Jste politik? Zveřejněte bez redakčních úprav vše, co chcete. Zaregistrujte se ZDE.
Jste čtenář a chcete komunikovat se svými zastupiteli? Zaregistrujte se ZDE.

URL| <http://www.politicke-listy.cz/?goto=199962-lide-budou-volit-podle-stran--ne-osobnosti--mini-politologove.html>

Mayová bojuje o politické přežití, konec jednání s opozicí jí může pomoci, říká politolog Váška

18.5.2019 e15.cz str. 00 Zahraniční

Štěpán Bruner

Britská ministerská předsedkyně Theresa Mayová v těchto dnech hraje o své setrvání v čele konzervativní strany i vlády. Páteční ukončení vyjednávání o brexitové dohodě s vůdcem opozice Jeremym Corbynem by přitom její pozici mohlo spíše posílit, soudí Jan Váška, politolog z Institutu mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy.

Jak Jeremy Corbyn, tak mluvčí ministerské předsedkyně Theresy Mayové ohlásili, že dnešní pat je definitivním koncem jednání o brexitu a žádné další rozhovory nejsou v plánu. Je to reálná možnost, nebo jen silná rétorika? Pro nejbližší dobu rozhovory – přinejmenším ty oficiální – doopravdy končí, v tuto chvíli mezi představami obou stran neexistuje dostatečný průnik. Vláda Theresy Mayové nemá vzhledem k situaci uvnitř konzervativní strany prakticky žádný manévrovací prostor a nemůže si dovolit nabídnout labouristům dostatečné „změkčení“ brexitu, řada konzervativců považuje už samotné vyjednávání s Corbynem za zradu strany i zájmů země. Naopak Jeremy Corbyn celkem důvodně nedůvěřuje tomu, že příští vůdce či vůdkyně konzervativců – ať už jím bude Boris Johnson, nebo kdokoli jiný – případnou dohodu dodrží. Navíc sám do jednání vnášel další nejistotu svým lavírováním ohledně případného druhého referenda.

Pokud očekávaný výprask konzervativců ve volbách do Evropského parlamentu nepovede k okamžitému pádu premiérky, pokusí se vláda brexitovou dohodu znovu prosadit v parlamentu, zřejmě počátkem června. Ještě předtím ale nejspíše proběhne v Dolní sněmovně ještě jedno orientační hlasování o různých variantách brexitu. Pokud by tentokrát některá z nich získala většinovou podporu, což vůbec není nemožné, bylo by logické, aby rozhovory byly obnoveny.

Lze očekávat, že by se Mayová na schválení brexitové dohody dohodla s dalšími opozičními stranami či nezávislými poslanci, a labouristy tak obešla?

To určitě ne. Menší opoziční strany současnou verzi brexitové dohody principiálně odmítají, přinejmenším pokud se vláda současně nezaváže, že následně proběhne takzvané potvrzovací referendum, ve kterém by se voliči mohli rozhodnout mezi brexitem na základě této dohody a setrváním v EU. A nevidím možnost, že by se pro tuto variantu našla dostatečná podpora uvnitř konzervativní strany.

Zvyšuje se po krachu jednání o brexitu pravděpodobnost pádu vlády a předčasných voleb?

K předčasným volbám se podle mého názoru prozatím neschyluje. Museli by je odhlasovat samotní konzervativci, což by pro ně v současné situaci bylo sebevražedné – ostatně utrpěli značné ztráty už počátkem května v místních volbách. Jiná situace může ovšem nastat na podzim, bude-li mít strana tou dobou už nového vůdce či vůdkyni, kteří by dokázali přetáhnout zpět voliče zběhlé k Brexit Party. Obecně vzato, spíš než pád celé vlády je v těchto dnech ve hře další osud premiérky Mayové. Té ale ukončení rozhovorů s Corbynem vnitrostranicky spíše pomůže než uškodí.

Podle posledních průzkumů by volby do Evropského parlamentu v Británii jasně vyhrála právě nová euroskeptická strana Brexit Party. Očekáváte takový výsledek? A co by to znamenalo pro britskou politickou scénu?

Bylo by pro mě velkým překvapením, kdyby to dopadlo jinak. Také ale očekávám, že strany, které podporují vypsání druhého referenda jako prostředek ke zvrácení brexitu – tedy liberální demokraté, zelení a nová strana Change UK – získají v součtu téměř tolik hlasů jako Brexit Party. Jen se to tolik neodrazí v přepočtu na získaná křesla, protože volební systém znevýhodňuje menší strany. Další vývoj britské politické scény ale mnohem více

než jedny velmi specifické volby, ve kterých většina voličů bude volit protestně, ovlivní vývoj v konzervativní straně během nadcházejících měsíců a samozřejmě vyústění celé brexitové ságy.

URL| <https://www.e15.cz/clanek/1358973/mayova-bojuje-o-politicke-preziti-konec-jednani-s-opozici-ji-muze-pomoci-pomoci-rika-politolog-vaska>

Mayová bojuje o politické přežití, konec jednání s opozicí jí může pomoci, říká politolog Váška

18.5.2019 e15.cz str. 00

Štěpán Bruner

Britská ministerská předsedkyně Theresa Mayová v těchto dnech hraje o své setrvání v čele konzervativní strany i vlády. Páteční ukončení vyjednávání o brexitové dohodě s vůdcem opozice Jeremym Corbynem by přitom její pozici mohlo spíše posílit, soudí Jan Váška, politolog z Institutu mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy.

Jak Jeremy Corbyn, tak mluvčí ministerské předsedkyně Theresy Mayové ohlásili, že dnešní pat je definitivním koncem jednání o brexitu a žádné další rozhovory nejsou v plánu. Je to reálná možnost, nebo jen silná rétorika?

Pro nejbližší dobu rozhovory – přinejmenším ty oficiální – doopravdy končí, v tuto chvíli mezi představami obou stran neexistuje dostatečný průnik. Vláda Theresy Mayové nemá vzhledem k situaci uvnitř konzervativní strany prakticky žádný manévrovací prostor a nemůže si dovolit nabídnout labouristům dostatečné „změkčení“ brexitu, řada konzervativců považuje už samotné vyjednávání s Corbynem za zradu strany i zájmů země. Naopak Jeremy Corbyn celkem důvodně nedůvěřuje tomu, že příští vůdce či vůdkyně konzervativců – ať už jím bude Boris Johnson, nebo kdokoli jiný – případnou dohodu dodrží. Navíc sám do jednání vnášel další nejistotu svým lavírováním ohledně případného druhého referenda.

Pokud očekávaný výprask konzervativců ve volbách do Evropského parlamentu nepovede k okamžitému pádu premiérky, pokusí se vláda brexitovou dohodu znovu prosadit v parlamentu, zřejmě počátkem června. Ještě předtím ale nejspíše proběhne v Dolní sněmovně ještě jedno orientační hlasování o různých variantách brexitu. Pokud by tentokrát některá z nich získala většinovou podporu, což vůbec není nemožné, bylo by logické, aby rozhovory byly obnoveny.

Lze očekávat, že by se Mayová na schválení brexitové dohody dohodla s dalšími opozičními stranami či nezávislými poslanci, a labouristy tak obešla?

To určitě ne. Menší opoziční strany současnou verzi brexitové dohody principiálně odmítají, přinejmenším pokud se vláda současně nezaváže, že následně proběhne takzvané potvrzovací referendum, ve kterém by se voliči mohli rozhodnout mezi brexitem na základě této dohody a setrváním v EU. A nevidím možnost, že by se pro tuto variantu našla dostatečná podpora uvnitř konzervativní strany.

Zvyšuje se po krachu jednání o brexitu pravděpodobnost pádu vlády a předčasných voleb?

K předčasným volbám se podle mého názoru prozatím neschyluje. Museli by je odhlasovat samotní konzervativci, což by pro ně v současné situaci bylo sebevraždné – ostatně utrpěli značné ztráty už počátkem května v místních volbách. Jiná situace může ovšem nastat na podzim, bude-li mít strana tou dobou už nového vůdce či vůdkyni, kteří by dokázali přetáhnout zpět voliče zběhlé k Brexit Party. Obecně vzato, spíš než pád celé vlády je v těchto dnech ve hře další osud premiérky Mayové. Té ale ukončení rozhovorů s Corbynem vnitrostranicky spíše pomůže než uškodí.

Podle posledních průzkumů by volby do Evropského parlamentu v Británii jasně vyhrála právě nová euroskeptická strana Brexit Party. Očekáváte takový výsledek? A co by to znamenalo pro britskou politickou scénu?

Bylo by pro mě velkým překvapením, kdyby to dopadlo jinak. Také ale očekávám, že strany, které podporují vypsání druhého referenda jako prostředek ke zvrácení brexitu – tedy liberální demokraté, zelení a nová strana Change UK – získají v součtu téměř tolik hlasů jako Brexit Party. Jen se to tolik neodrazí v přepočtu na získaná křesla, protože volební systém znevýhodňuje menší strany. Další vývoj britské politické scény ale

mnohem více než jedny velmi specifické volby, ve kterých většina voličů bude volit protestně, ovlivní vývoj v konzervativní straně během nadcházejících měsíců a samozřejmě vyústění celé brexitové ságy.

URL| <https://www.e15.cz/zahranicni/mayova-bojuje-o-politicke-preziti-konec-jednani-s-opozici-ji-muze-pomoci-rika-politolog-vaska-1358973>

Zprávy Radia Praha - 18.5.2019

18.5.2019 Radio Praha str. 00

Expertní tým prezidenta Zemana odmítl rozšiřování bezzásahových zón

Expertní tým prezidenta Miloše Zemana jednal v sobotu na zámku v Lánech o kůrovcové kalamitě. Odmítl snahy o rozšiřování bezzásahových zón v národních parcích. Schůzky se zúčastnil i ministr životního prostředí Richard Brabec z hnutí ANO nebo jihočeská hejtmanka Ivana Stráská z ČSSD. Problémový je především Národní park Šumava. Nový návrh zonace parku počítá s tím, že chráněnou krajinu rozdělí do čtyř oblastí. Ta nejpřísnější má platit pro více než 27 procent plochy. Lidé tam nebudou smět vůbec zasahovat ani bojovat proti kůrovci. Podle ekologů by to ale měla přísně chráněná zóna platit pro víc než polovinu parku. Jen tak se podle vědců podaří zachránit některé ohrožené druhy.

Zemanův tým jednal i vodní dopravě na Labi. Kritizoval odklad stavby plavebních stupňů Děčín a Přelouč. Tu dlouhodobě brzdí problémy s vyhodnocením jejího vlivu na životní prostředí. Vláda před rokem podmínila stavbu stanovením kompenzačních opatření za případné zničení přírody. Správa Národního parku České Švýcarsko ale došla k závěru, že negativní dopady stavby na krajinu nelze v tuzemsku dostatečně kompenzovat. Přípravu projektu tak zablokovala.

Švýcarská policie zadržela Petra Krause obviněného v kauze Mostecké uhelné

Švýcarská policie v úterý zadržela manažera Petra Krause obviněného z vytunelování Mostecké uhelné. Švýcarská justice Krause už v případě pravomocně odsoudila k šestnácti měsícům vězení. Policie manažera převezla do výkonu trestu ve věznici poblíž města Fribourg. ČTK to v sobotu sdělila v tiskovém prohlášení Krausova advokátka Karolina Besser Zelenková. Kraus je ve stejné věci souzen i v České republice, hlavní líčení je plánováno od 10. června. Zelenková se zadržením nesouhlasí a proti kroku švýcarských orgánů vznesla formální protest. Bude žádat o to, aby bylo Krausovi umožněno se i nadále účastnit hlavního líčení u Městského soudu v Praze. Postupem švýcarské policie bylo podle advokátky Krausovi upřeno ústavní právo na obhajobu v Praze. Kraus byl podle jejích informací zadržen policií při cestě na setkání se svým švýcarským právním zástupcem. Upozornila také, že od doručení rozsudku švýcarského soudu nebyli Kraus ani jeho právní zástupci formálně vyrozuměni o termínu nástupu k výkonu trestu. Kraus trvá na své nevině a na své účasti u soudu v Praze.

Pražský městský soud zahájil hlavní líčení v kauze údajného vytunelování MUS v listopadu. Zúčastnili se jej všichni obžalovaní, tedy pětice bývalých manažerů MUS i exnáměstek ministra průmyslu Robert Sýkora. Mezi obžalovanými je kromě Krause Antonio Koláček, Jiří Diviš, Oldřich Klimecký a Marek Čmejl. Obžaloba tvrdí, že vytvořili nepřehlednou strukturu firem, aby zastřeli, že nejpozději od května 1998 vlastnili nebo měli pod kontrolou nadpoloviční většinu akcií MUS. Poté vyčkali, až cena akcií klesla, a od státu odkoupili jeho podíl přes Investenergy za výrazně nižší cenu. Prodej státního podílu v MUS firmě Investenergy schválila v červenci 1999 vláda současného prezidenta Miloše Zemana. Obžalovaní tím Česku údajně způsobili škodu nejméně 3,2 miliardy korun. Všichni obvinění vinu odmítají. Další líčení je plánované v týdnu od 10. do 14. června.

Česká policie obvinila prvního člověka kvůli schvalování teroristického útoku

Policie obvinila prvního člověka, který na sociálních sítích schvaloval březnový teroristický útok na novozélandské město. Informaci Deníku N potvrdil Českému rozhlasu žalobce Martin Bílý z Vrchního státního zastupitelství v Praze. Kriminální autor komentářů podezírají z podpory a propagace terorismu. Obviněnému za to hrozí 5 až 15 let vězení nebo taky propadnutí majetku. Státní zástupce Bílý taky potvrdil, že policie vedle

toho prověřuje další čtyři příspěvky na sociálních sítích, které se taky týkaly březnového útoku. Při něm zemřelo 50 lidí.

Podle informací Deníku N se pražská policie zabývá více než třemi desítkami případů schvalování útoku na internetu. Deník píše, že podobné množství příspěvků řeší i Národní centrála proti organizovanému zločinu. Její mluvčí ani státní zástupce Bílý to ale nepotvrdili.

Česká policie krátce po teroristickém útoku na mešity v novozélandském městě Christchurch oznámila, že prověřuje, jestli někdo na internetu tento útok neschvaloval. Jakékoliv podněcování nenávisti tehdy označili ministr vnitra Jan Hamáček z ČSSD i policejní prezident Jan Švejdar za nepřijatelné.

Politologové: Lidé budou volit podle stran, ne osobností

Lidé se u voleb do Evropského parlamentu (EP) budou rozhodovat primárně podle svých stranických preferencí, na konkrétních osobnostech tolik záležit nebude. Kandidátkami mohou ale zamíchat preferenční hlasy. ČTK to řekl oslovený politologové. Dosavadní kampaň považují za mdlou a stereotypní, většina stran se shoduje na hlavních tématech a menší nemají takový potenciál zaujmout. Navíc subjekty do kampaně nechtějí vložit větší množství peněz, uvedli politologové. Podle Petra Kanioka z brněnské Masarykovy univerzity nemají proti politikům výraznější šanci na úspěch například doktoři či profesori. Jde zejména o to, jak je známá tvář kandidáta. "Voliči budou hlasovat primárně na základě domácích stranických preferencí, profese kandidáta tudíž nemá podle mne vliv. Skoro určitě se nestane, že dejme tomu volič TOP 09 dá hlas ANO, protože na jeho kandidátce najde nějakého doktora," poznamenal Josef Mlejnek z katedry politikologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Ani Petr Just z Metropolitní univerzity v Praze by úspěch jednotlivých profesí nepřeceňoval. "Na rozdíl od voleb komunálních či sněmovních," doplnil.

Vykolejení vlaku na Lounsku způsobilo škody za šest milionů korun

Vykolejení tří vozů nákladního vlaku na Lounsku způsobilo škody za šest milionů korun. ČTK to řekl mluvčí Drážní inspekce ČR Martin Drápal. Nehoda se stala v pátek večer mezi Hřivicemi a Domoušicemi. Kvůli ní byla přerušena doprava na železniční trati z Mostu na Rakovník, osobní vlaky mezi Louny a Domoušicemi nahradily autobusy. Příčina nehody se nadále zjišťuje. Trať zůstane uzavřená několik dní. Podle SŽDC je poškozených několik kilometrů.

Nejvíce nehod českých řidičů způsobí telefonování za volantem

Telefonování za volantem nebo manipulace s navigací. To jsou nejčastější zlovyky českých řidičů, kvůli kterým končí nehody často tragicky. Za první čtyři měsíce roku 2019 zemřelo na silnicích 135 lidí, což je o devět víc než loni za stejnou dobu. Vyplyvá to z předběžných dopravních statistik. Dopravní policisté chtějí letos telefonování za jízdy víc kontrolovat. Dalším ze zlovyků tuzemských řidičů je pak podle policie nevyužívání bezpečnostních pásů.

V šesti městech se konal Běh pro Paměť národa

V šesti městech se v sobotu konal Běh pro Paměť národa. Pořádala ho společnost Post Bellum ve spolupráci s Českým Rozhlasem a Ústavem pro studium totalitních režimů. Běželo se v Praze, Brně, Hradci Králové, Plzni, v Uherském Hradišti a také v Třebíči. Akce je na podporu digitální sbírky, která uchovává vzpomínky pamětníků událostí 20. století pro další generace.

Festival Open House otevřel 80 budov veřejnosti

Osm desítek budov od těch starých stovky let, které čekají na nové využití, po ty, jež byly dokončeny nedávno a umějí být šetrné k životnímu prostředí i svým obyvatelům, ukazuje dvoudenní festival Open House. Lidé se mohou podívat do míst, která jsou běžně nepřístupná, protože jsou buď zcela uzavřená, nebo slouží jako sídla firem či kanceláří. Ve veřejně přístupných budovách zase návštěvníci dostanou výklad, který jim objekt jinak známý dokáže více přiblížit. K nim patří třeba budovy nádraží, vysokých škol, bank či akademických pracovišť. Otevřené budou i některé vládní budovy, třeba Lichtenštejnský palác, nebo rezidence pražského primátora. Praha představí několik budov ve svém majetku, pro něž už dlouho hledá využití. Lidé mohou navštívit třeba Desfourský palác na Florenci. Uvnitř paláce se skrývají výtvarné i řemeslně cenné interiéry. Stejně jako on je památkově chráněný i renesanční Dům pážat pánů z Martinic na Hradčanech. Na jeho přestavbě se podílel slavný barokní architekt Carlo Lurago. Posledními jeho obyvateli byli městští úředníci, kteří jej v roce 2008 opustili a od té doby je prázdný.

Na pochod Praha - Prčice vyrazilo přes 26 tisíc lidí

V sobotu se uskutečnil 54. ročník turistického pochodu Praha - Prčice. Vydalo se na něj přes 26.000 turistů. Je to historicky osmá nejvyšší účast. Dle pořadatelů k tomu přispělo pěkné počasí a zřejmě i stoupající chuť lidí chodit ven. ČTK to řekla jedna z hlavních organizátorek Dana Horáková. Organizátoři letos připravili 21 tras včetně několika pro cyklisty a vozíčkáře. V cíli pochodu na všechny účastníky čekal tradiční suvenýr, plastová bota. Loni se do Prčice vydalo kolem 24.500 turistů. I letos České dráhy kvůli pochodu posílily spoje, přesto byly některé vlaky plné. Fronty se podle účastníků pochodu tvořily i u stánků s občerstvením.

Tradiční pochod Praha-Prčice je podle pořadatelů nejmasovější tuzemská akce svého druhu s nejdelší nepřerušovanou tradicí. Poprvé se konal roku 1966, kdy se pět stovek turistů pokusilo překonat vzdálenost 100.000 českých loktů, což je zhruba 60 kilometrů.

Čeští hokejisté nastoupí na MS proti Rakousku, postup už mají jistý

S jistotou postupu do čtvrtfinále play off nastoupí v neděli čeští hokejisté na mistrovství světa v Bratislavě do předposledního utkání skupiny B proti Rakousku. To je na tom podobně jako páteční soupeř Čechů Itálie. Rakušané nezískali z pěti zápasů ani bod a mají nelichotivé skóre 6:28. Zápas na Zimním stadionu Ondřeje Nepely začne v 16:15. Jistotu účasti ve vyřazovacích bojích ještě před dvěma závěrečnými zápasy ve skupině proti Rakousku a Švýcarsku dalo českému týmu sobotní vítězství Ruska nad Lotyšskem (3:1). V utkání s Rakušany tak mohou trenéři hledět na vypilování některých detailů, případně zkusit i varianty složení útoku.

S Rakušany hráli čeští hokejisté během přípravy na světový šampionát v rámci Euro Hockey Challenge. Nejprve 10. dubna ve Znojmě vyhrál český tým 3:1, při odvetě na ledě soupeře o tři dny později v Linci ale rozhodl až v nastavení (5:4 po samostatných nájezdech).

Chladné počasí končí, pozvolna se bude oteplovat

Studené počasí s podprůměrnými teplotami, které panovalo v první polovině května, podle meteorologů pomalu končí. Pozvolna se bude oteplovat, nejvyšší denní teploty se mají příští týden pohybovat kolem dvaceti stupňů. I poslední květnový týden a v první polovině června by se teploty měly pohybovat kolem hodnot obvyklých pro toto období roku. Příští týden má ještě hodně pršet, někde i vydatně. V dalších týdnech bude srážek míň. Vyplyývá to z aktuální měsíční prognózy a týdenní předpovědi Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ).

Počasí na neděli

Oblačno až polojasno, přechodně až zataženo a místy občasný déšť, přeháňky nebo i bouřky. Nejvyšší teploty 19 až 23, na horách kolem 15 stupňů Celsia.

Il Boemo - příběh Josefa Myslivečka. Slavnější než Mozart, přesto umřel v zapomnění

V Itálii byl známý jako Giuseppe Missliveček, detto Il Boemo (řечený Čech). Slavnější než Mozart, přesto zapomenutý. Život skladatele Josefa Myslivečka připomene historický velkofilm Petra Václava Il Boemo.

Archiv zpráv

18.5.2019 radio.cz str. 00

Expertní tým prezidenta Zemana odmítl rozšiřování bezzásahových zón

Expertní tým prezidenta Miloše Zemana jednal v sobotu na zámku v Lánech o kůrovcové kalamitě. Odmítl snahu o rozšiřování bezzásahových zón v národních parcích. Schůzky se zúčastnil i ministr životního prostředí Richard Brabec z hnutí ANO nebo jihočeská hejtmanka Ivana Stráská z ČSSD. Problémový je především Národní park Šumava. Nový návrh zonace parku počítá s tím, že chráněnou krajinu rozdělí do čtyř oblastí. Ta nejpřísnější má platit pro více než 27 procent plochy. Lidé tam nebudou smět vůbec zasahovat ani bojovat proti kůrovci. Podle ekologů by to ale měla přísně chráněná zóna platit pro víc než polovinu parku. Jen tak se podle vědců podaří zachránit některé ohrožené druhy.

Zemanův tým jednal i vodní dopravě na Labi. Kritizoval odklad stavby plavebních stupňů Děčín a Přelouč. Tu dlouhodobě brzdí problémy s vyhodnocením jejího vlivu na životní prostředí. Vláda před rokem

podmínila stavbu stanovením kompenzačních opatření za případné zničení přírody. Správa Národního parku České Švýcarsko ale došla k závěru, že negativní dopady stavby na krajinu nelze v tuzemsku dostatečně kompenzovat. Přípravu projektu tak zablokovala.

Švýcarská policie zadržela Petra Krause obviněného v kauze Mostecké uhelné
Švýcarská policie v úterý zadržela manažera Petra Krause obviněného z vytunelování Mostecké uhelné. Švýcarská justice Krause už v případě pravomocně odsoudila k šestnácti měsícům vězení. Policie manažera převezla do výkonu trestu ve věznici poblíž města Fribourg. ČTK to v sobotu sdělila v tiskovém prohlášení Krausova advokátka Karolina Besser Zelenková. Kraus je ve stejné věci souzen i v České republice, hlavní líčení je plánováno od 10. června. Zelenková se zadržením nesouhlasí a proti kroku švýcarských orgánů vznesla formální protest. Bude žádat o to, aby bylo Krausovi umožněno se i nadále účastnit hlavního líčení u Městského soudu v Praze. Postupem švýcarské policie bylo podle advokátky Krausovi upřeno ústavní právo na obhajobu v Praze. Kraus byl podle jejích informací zadržen policií při cestě na setkání se svým švýcarským právním zástupcem. Upozornila také, že od doručení rozsudku švýcarského soudu nebyli Kraus ani jeho právní zástupci formálně vyrozuměni o termínu nástupu k výkonu trestu. Kraus trvá na své nevině a na své účasti u soudu v Praze.

Pražský městský soud zahájil hlavní líčení v kauze údajného vytunelování MUS v listopadu. Zúčastnili se jej všichni obžalovaní, tedy pětice bývalých manažerů MUS i exnáměstek ministra průmyslu Robert Sýkora. Mezi obžalovanými je kromě Krause Antonio Koláček, Jiří Diviš, Oldřich Klimecký a Marek Čmejla. Obžaloba tvrdí, že vytvořili nepřehlednou strukturu firem, aby zastřeli, že nejpozději od května 1998 vlastnili nebo měli pod kontrolou nadpoloviční většinu akcií MUS. Poté vyčkali, až cena akcií klesla, a od státu odkoupili jeho podíl přes Investenergy za výrazně nižší cenu. Prodej státního podílu v MUS firmě Investenergy schválila v červenci 1999 vláda současného prezidenta Miloše Zemana. Obžalovaní tím Česku údajně způsobili škodu nejméně 3,2 miliardy korun. Všichni obvinění vinu odmítají. Další líčení je plánované v týdnu od 10. do 14. června.

Česká policie obvinila prvního člověka kvůli schvalování teroristického útoku

Policie obvinila prvního člověka, který na sociálních sítích schvaloval březnový teroristický útok na novozélandské mešity. Informaci Deníku N potvrdil Českému rozhlasu žalobce Martin Bílý z Vrchního státního zastupitelství v Praze. Kriminalisté autora komentářů podezírají z podpory a propagace terorismu. Obviněnému za to hrozí 5 až 15 let vězení nebo taky propadnutí majetku. Státní zástupce Bílý taky potvrdil, že policie vedle toho prověřuje další čtyři příspěvky na sociálních sítích, které se taky týkaly březnového útoku. Při něm zemřelo 50 lidí.

Podle informací Deníku N se pražská policie zabývá více než třemi desítkami případů schvalování útoku na internetu. Deník píše, že podobné množství příspěvků řeší i Národní centrála proti organizovanému zločinu. Její mluvčí ani státní zástupce Bílý to ale nepotvrdili.

Česká policie krátce po teroristickém útoku na mešity v novozélandském městě Christchurch oznámila, že prověřuje, jestli někdo na internetu tento útok neschvaloval. Jakékoliv podněcování nenávisti tehdy označili ministr vnitra Jan Hamáček z ČSSD i policejní prezident Jan Švejdar za nepřijatelné.

Politologové: Lidé budou volit podle stran, ne osobností

Lidé se u voleb do Evropského parlamentu (EP) budou rozhodovat primárně podle svých stranických preferencí, na konkrétních osobnostech tolik záležeť nebude. Kandidátkami mohou ale zamíchat preferenční hlasy. ČTK to řekli oslovení politologové. Dosavadní kampaň považují za mdlou a stereotypní, většina stran se shoduje na hlavních tématech a menší nemají takový potenciál zaujmout. Navíc subjekty do kampaně nechtějí vložit větší množství peněz, uvedli politologové. Podle Petra Kanioka z brněnské Masarykovy univerzity nemají proti politikům výraznější šanci na úspěch například doktoři či profesori. Jde zejména o to, jak je známá tvář kandidáta. "Voliči budou hlasovat primárně na základě domácích stranických preferencí, profese kandidáta tudíž nemá podle mne vliv. Skoro určitě se nestane, že dejme tomu volič TOP 09 dá hlas ANO, protože na jeho kandidátce najde nějakého doktora," poznamenal Josef Mlejnek z katedry politikologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Ani Petr Just z Metropolitní univerzity v Praze by úspěch jednotlivých profesí nepřeceňoval. "Na rozdíl od voleb komunálních či sněmovních," doplnil.

Vykolejení vlaku na Lounsku způsobilo škody za šest milionů korun

Vykolejení tří vozů nákladního vlaku na Lounsku způsobilo škody za šest milionů korun. ČTK to řekl mluvčí Drážní inspekce ČR Martin Drápal. Nehoda se stala v pátek večer mezi Hřivcemi a Domoušicemi. Kvůli ní byla přerušena doprava na železniční trati z Mostu na Rakovník, osobní vlaky mezi Louny a Domoušicemi nahradily

autobusy. Příčina nehody se nadále zjišťuje. Trať zůstane uzavřená několik dní. Podle SŽDC je poškozených několik kilometrů.

Nejvíce nehod českých řidičů způsobí telefonování za volantem

Telefonování za volantem nebo manipulace s navigací. To jsou nejčastější zlovyky českých řidičů, kvůli kterým končí nehody často tragicky. Za první čtyři měsíce roku 2019 zemřelo na silnicích 135 lidí, což je o devět víc než loni za stejnou dobu. Vyplývá to z předběžných dopravních statistik. Dopravní policisté chtějí letos telefonování za jízdy víc kontrolovat. Dalším ze zlovyků tuzemských řidičů je pak podle policie nevyužívání bezpečnostních pásů.

V šesti městech se konal Běh pro Paměť národa

V šesti městech se v sobotu konal Běh pro Paměť národa. Pořádala ho společnost Post Bellum ve spolupráci s Českým Rozhlasem a Ústavem pro studium totalitních režimů. Běželo se v Praze, Brně, Hradci Králové, Plzni, v Uherském Hradišti a také v Třebíči. Akce je na podporu digitální sbírky, která uchovává vzpomínky pamětníků událostí 20. století pro další generace.

Festival Open House otevřel 80 budov veřejnosti

Osm desítek budov od těch starých stovky let, které čekají na nové využití, po ty, jež byly dokončeny nedávno a umějí být šetrné k životnému prostředí i svým obyvatelům, ukazuje dvoudenní festival Open House. Lidé se mohou podívat do míst, která jsou běžně nepřístupná, protože jsou buď zcela uzavřená, nebo slouží jako sídla firem či kanceláře. Ve veřejně přístupných budovách zase návštěvníci dostanou výklad, který jim objekt jinak známý dokáže více přiblížit. K nim patří třeba budovy nádraží, vysokých škol, bank či akademických pracovišť. Otevřené budou i některé vládní budovy, třeba Lichtenštejnský palác, nebo rezidence pražského primátora. Praha představí několik budov ve svém majetku, pro něž už dlouho hledá využití. Lidé mohou navštívit třeba Desfourský palác na Florenci. Uvnitř paláce se skrývají výtvarně i řemeslně cenné interiéry. Stejně jako on je památkově chráněný i renesanční Dům pážat pánů z Martinic na Hradčanech. Na jeho přestavbě se podílel slavný barokní architekt Carlo Lurago. Posledními jeho obyvateli byli městští úředníci, kteří jej v roce 2008 opustili a od té doby je prázdný.

Na pochod Praha - Prčice vyrazilo přes 26 tisíc lidí

V sobotu se uskutečnil 54. ročník turistického pochodu Praha - Prčice. Vydalo se na něj přes 26.000 turistů. Je to historicky osmá nejvyšší účast. Dle pořadatelů k tomu přispělo pěkné počasí a zřejmě i stoupající chuť lidí chodit ven. ČTK to řekla jedna z hlavních organizátorek Dana Horáková. Organizátoři letos připravili 21 tras včetně několika pro cyklisty a vozíčkáře. V cíli pochodu na všechny účastníky čekal tradiční suvenýr, plastová bota. Loni se do Prčice vydalo kolem 24.500 turistů. I letos České dráhy kvůli pochodu posílily spoje, přesto byly některé vlaky plné. Fronty se podle účastníků pochodu tvořily i u stánků s občerstvením.

Tradiční pochod Praha-Prčice je podle pořadatelů nejmasovější tuzemská akce svého druhu s nejdelší nepřerušovanou tradicí. Poprvé se konal roku 1966, kdy se pět stovek turistů pokusilo překonat vzdálenost 100.000 českých loktů, což je zhruba 60 kilometrů.

Čeští hokejisté nastoupí na MS proti Rakousku, postup už mají jistý

S jistotou postupu do čtvrtfinále play off nastoupí v neděli čeští hokejisté na mistrovství světa v Bratislavě do předposledního utkání skupiny B proti Rakousku. To je na tom podobně jako páteční soupeř Čechů Itálie. Rakušané nezískali z pěti zápasů ani bod a mají nelichotivé skóre 6:28. Zápas na Zimním stadionu Ondřeje Nepely začne v 16:15. Jistotu účasti ve vyřazovacích bojích ještě před dvěma závěrečnými zápasy ve skupině proti Rakousku a Švýcarsku dalo českému týmu sobotní vítězství Ruska nad Lotyšskem (3:1). V utkání s Rakušany tak mohou trenéři hledět na vypilování některých detailů, případně zkusit i varianty složení útoku.

S Rakušany hráli čeští hokejisté během přípravy na světový šampionát v rámci Euro Hockey Challenge. Nejprve 10. dubna ve Znojmě vyhrál český tým 3:1, při odvetě na ledě soupeře o tři dny později v Linci ale rozhodl až v nastavení (5:4 po samostatných nájezdech).

Chladné počasí končí, pozvolna se bude oteplovat

Studené počasí s podprůměrnými teplotami, které panovalo v první polovině května, podle meteorologů pomalu končí. Pozvolna se bude oteplovat, nejvyšší denní teploty se mají příští týden pohybovat kolem dvaceti stupňů. I poslední květnový týden a v první polovině června by se teploty měly pohybovat kolem hodnot obvyklých pro

toto období roku. Příští týden má ještě hodně pršet, někde i vydatně. V dalších týdnech bude srážek méně. Vyplyvá to z aktuální měsíční prognózy a týdenní předpovědi Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ).

Počasí na neděli

Oblačno až polojasno, přechodně až zataženo a místy občasný déšť, přeháňky nebo i bouřky. Nejvyšší teploty 19 až 23, na horách kolem 15 stupňů Celsia.

URL| <https://www.radio.cz/cz/rubrika/bulletin/denni-souhrn-zprav-2019-05-18>

Ukrajinský prezident Zelenskyj může rozpustit parlament, shodly se politické strany. Premiér podá demisi

20.5.2019 seznamzpravy.cz str. 00 Zahraniční, Stalo se
Filip Kalčák, ČTK

Politické strany na Ukrajině uznávají právo čerstvě zvoleného prezidenta Volodymyra Zelenského na rozpuštění parlamentu. Proti není ani nejsilnější parlamentní strana Blok Petra Porošenka. Po pondělní inauguraci nového prezidenta oznámil odstoupení z úřadu ukrajinský premiér Volodymyr Hrojsman.

Nejsilnější ukrajinská parlamentní strana Blok Petra Porošenka podle první reakce nehodlá zpochybnit právo nově zvoleného prezidenta Volodymyra Zelenského na vyhlášení mimořádných parlamentních voleb a jeho krok přijala s pochopením.

Novinářům to v pondělí v Kyjevě řekl místopředseda její parlamentní frakce Ihor Kononěnko. Právo Zelenského na rozpuštění parlamentu uznává i strana Vlast expremiérky Julije Tymošenkové a další opoziční formace.

Zelenskyj se záměrem rozpustit parlament netajil už před pondělní inaugurací, protože v nynější sněmovně nemá prakticky žádné stoupence. Jeho politická strana Sluha národa vznikla „na zelené louce“ těsně před dubnovými volbami, jméno převzala od populárního sitcomu, který herce a moderátora Zelenského proslavil. Ve smíšeném parlamentně-prezidentském systému, který na Ukrajině platí, by prezident bez parlamentní podpory jen těžko obstál. Řádné volby byly naplánovány na konec října.

„Vůbec není ještě jednoznačné, že se rozpuštění parlamentu podaří dovést do konce,“ sdělil pro Seznam Jan Šír z katedry ruských a východoevropských studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. „Z pozice Zelenského jde ale o velmi racionální krok, protože se na Ukrajině těší naprosto bezprecedentní podpoře. Svůj volební zisk by rád podpořil zastoupením v parlamentu,“ dodal Šír.

Poslanci se záměru Zelenského do poslední chvíle bránili, podle kyjevských médií chtěli oddálit datum inaugurace tak, aby nový prezident nejzazší termín pro rozpuštění parlamentu daný ústavou nemohl stihnout. Posledním pokusem zablokovat mimořádné volby byl cíleně zorganizovaný rozpad vládní koalice. Dosud vládní strana Lidová fronta z ní formálně odešla v naději, že v době nezbytné pro formování nové vládní většiny Zelenskyj parlament nerozpustí.

Nový prezident v pondělí ale jednokomorovou sněmovnu rozpustil jen několik okamžiků po uvedení do úřadu. Podle Kononěnka na to má plné právo, protože Ukrajina „je přece právní stát“. I Lidová fronta, která bude mít v mimořádných volbách jen minimální šance na úspěch, se rozpuštění sněmovny nebrání. Parlamentní frakce strany Vlast oznámila, že Zelenského rozhodnutí plně respektuje, nebylo neočekávané. Rozpad vládní koalice bylo podle opozice jen „absurdní divadlo“.

Samotné ohlášení z parlamentní tribuny k rozpuštění sněmovny nestačí, upozorňují znalci ukrajinské ústavy. Zelenskyj musí vydat příslušný dekret, po jehož zveřejnění začne běžet dvouměsíční lhůta. Během ní musí ústřední volební komise volby zajistit. Za pravděpodobný termín hlasování média označují druhou polovinu července.

Ukrajinský premiér Volodymyr Hrojsman v pondělí před novináři oznámil, že ve středu po zasedání vlády podá demisi. Stalo se tak po dnešní inauguraci prezidenta Zelenského.

URL | <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ukrajinsky-prezident-zelenskyj-muze-rozpustit-parlament-shodly-se-politicke-strany-72322>

Co čeká Česko a EU v dalších 15 letech?

20.5.2019 euroskop.cz str. 00

REPORTÁŽ - Ve čtvrtek 16. května se v Černínském paláci uskutečnila konference u příležitosti 15 let členství České republiky v EU.

V posledním bloku spolu debatovali Jakub Dürr, stálý představitel ČR při EU, Jacques Rupnik, politolog a profesore College of Europe, Milena Hrdinková, státní tajemnice pro EU a Tomáš Weiss, vedoucí Katedry evropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Debatu moderoval Jan Macháček z Institutu pro politiku a společnost.

Velvyslanec Jakub Dürr připodobnil prohlubování evropské integrace k jízdě na kole (podle teorie Freda Bergstena ze 70. let). Tato metafora pracuje s myšlenkou, že evropská integrace je jako jízda na nestabilním kole, na kterém člověk musí stále šlapat, aby se nezastavil a nespádl. Dürr se vůči této teorii vyhradil s tím, že lze nejen jet pomalu, ale i zastavit a rozmyslet se, kam vlastně chceme dál jet.

Jakub Dürr sám sebe označil za advokáta většího realismu ve věcech Evropské unie. Neočekává, že by se v dohledné době měly měnit zakládající smlouvy a zmiňuje, že by se Česká republika měla profilovat ve věcech, ve kterých má navrch a podporovat čtyři základní svobody jednotného trhu.

Debata o EU nemá být o pomazánkovém másle

Značně odlišný názor zastával Jacques Rupnik – vyjádřil se proti, podle svých slov „euroekonomismu a europragmatismu“ – tedy pohledu na EU čistě jako ekonomickou záležitost. Rupnik argumentoval, že je třeba navrátit do záležitostí EU politiku. Domnívá se, že pokud opravdu se má EU nějakým způsobem změnit a posunout dále, tak se taková změna musí stát politickým tématem. Podle Rupnika by se nemělo pouze stěžovat na pomazánkové máslo a srážet tím debatu o EU.

Rupnik dále zdůraznil, že EU není od svých počátků ekonomický projekt, ale projekt politický. Podobně se také vyjádřil k rozšiřování EU: „Je to morální, je to správné.“

EU se může měnit i bez zásahu do zakládajících smluv

Dalším řečníkem byla Milena Hrdinková, státní tajemnice pro EU. Ta situaci EU do budoucna vidí relativně optimisticky. Stejně jako Jakub Dürr nevidí změny primárního práva jako příliš realistické, ale upozornila na to, že stávající zakládající smlouvy jsou dostatečně abstraktní a flexibilní, aby umožnili dílčí změny. Jako ukázkou této flexibility poukázala na odchod Velké Británie, kvůli kterému se nebudou měnit zakládající smlouvy.

Tomáš Weiss se domnívá, že do budoucna je varianta vícerychlostní Evropy nejpravděpodobnější. Reagoval na metaforu s jízdou na kole – pokud by se měla integrace ke kolu připodobnit, znamenalo by to spíše, že dnes jedeme na volnoběh. Takovým způsobem se dá dojet relativně daleko, ale pouze za předpokladu, že před námi nebude nějaký kopec v podobě nepředvídatelných problémů.

„Některé státy chtějí šlapat dál a hledají cesty jak šlapat. My se budeme muset rozhodnout, jestli chceme šlapat s nimi, nebo zastavit, nebo jet úplně jinam.“

ČR musí usilovat o své cíle dlouhodobě

Weiss se vyjádřil, že jako malý stát můžeme v EU dosáhnout svých cílů, ale pouze za předpokladu, že naše snažení bude dlouhodobé, konstruktivní, s expertízou a s politikou nejen vnější, ale i vnitřní. V tomto ohledu je zatím ČR podle Weisse pozadu, přičemž se vyjádřil proti politikům spíše než státní správě. Politická reprezentace se podle Weisse dlouhodobě prohřešuje proti těmto zásadám. Není ani věrohodná, ani konstruktivní a ani dlouhodobá.

Na Tomáše Weisse reagovala Milena Hrdinková, která zpochybnila tvrzení o vícerychlostní Evropě s tím, že nevidí mnoho států, které by chtěly jít spolu dopředu, ale spíše velké státy, které chtějí určovat, kam se půjde.

Závěrečné slovo pronesl Aleš Chmelař, náměstek ministra zahraničních věcí, který vyjádřil naději, že se v Černínském paláci účastníci sejdou za dalších 15 let a budou společně vzpomínat na to, jak před patnácti lety byli v některých oblastech skeptičtí.

Vaše EU - budte stále v obraze Upozorníme Vás na zprávy. Zpravodajství na míru do Vašeho emailu. Líbil se Vám tento článek?

Chcete do svého emailu dostávat přehled

URL | <https://www.euroskop.cz/44/33159/clanek/co-ceka-cesko-a-eu-v-dalsich-15-letech/>

Okamžitá rezignace a předčasné volby v Rakousku? ,Přísnější politická kultura,‘ vysvětluje analytička

20.5.2019 irozhlas.cz str. 00 Zprávy ze světa

Filip Harzer

Ilegální financování, kšeftování s vlivem, snaha o ovládnutí médií. Podezření, která stála lídra Svobodné strany Rakouska Heinze-Christiana Stracheho funkci ve vládě i ve straně, a v zemi rychle vyvolala předčasné volby. „Skandál nespočívá v tom, že by se přísliby z rozhovoru naplnily, ale ve způsobu, jakým se Strache o propojení politiky a podnikání vyjadřuje,“ vysvětluje Zuzana Lizcová z Institutu mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd UK**.

Co a kdo na nahrávce konkrétně je? Na nahrávce z ostrova Ibiza je teď už bývalý rakouský vicekancléř Heinz-Christian Strache, který byl do tohoto víkendu i předsedou Svobodné strany (FPÖ), a také politik Svobodných Johann Gudenus. Oba hovoří se ženou, o které si myslí, že je bohatá ruská podnikatelka, a snaží se ji přesvědčit, aby investovala v Rakousku do nejlivnějšího deníku Kronen Zeitung, čímž nad ním chtěli Svobodní převzít kontrolu. Zároveň také hovoří o skrytém financování strany a dalších věcech.

Došlo na ruskou investici do deníku Kronen Zeitung? Ne, video pochází z roku 2017, tedy z doby, kdy Strache ještě nebyl ve své funkci, byl tehdy jen předsedou FPÖ. Jedná se o rozhovor, ve kterém příslibuje údajné podnikatelce případné výhody z toho, pokud by jeho stranu podpořila. Skandál nespočívá v tom, že by se přísliby z rozhovoru naplnily, ale ve způsobu, jakým se Strache o politice, podnikání a jejich propojení vyjadřuje.

Politici FPÖ údajné podnikatelce vysvětlovali, že by pro ni bylo ekonomicky výhodné finančně vstoupit do Kronen Zeitung a část novin převzít kvůli ekonomickému profitu. Zároveň jí nastínili, že by FPÖ ráda deník ovládla. Šlo o výměnný obchod.

Píše se i o možnosti léčky na Stracheho, za kterou by mohl stát německý satirik Jan Böhmermann. Je taková verze pravděpodobná? Zatím není známo, kdo za tím videem stojí. Samozřejmě se o tom v posledních dnech široce spekuluje a mluví se o údajném zapojení německého komika Böhmermann do aféry. Jan Böhmermann totiž o tomto videu mluvil už před měsícem a znal jeho obsah dopředu, a z toho pramení i podezření, že za nahrávkou stojí právě on.

Z dosavadních informací se ale spíše zdá, že obsah videa znala širší skupina lidí. A Jan Böhmermann popřel, že by byl iniciátorem akce.

Demonstrace za odstoupení Heinze-Christiana Stracheho před spolkovým kancléřstvím ve Vídni / Foto: Leonhard Foeger / Zdroj: Reuters

Může aféra zamávat s celou rakouskou politikou? Respektive: mohou předčasné volby otevřít kancléři Kurzovi cestu k jiné formě spolupráce bez FPÖ? Nedá se to úplně jasně předpovědět, bude záležet na reakci voličů samotné FPÖ. Mohou skutečně ztratit důvěru ve stranu jako takovou a přestat ji volit. Na druhou stranu FPÖ v minulých letech prožila celou řadu velmi závažných afér, včetně vytunelování banky Hypo Alpe Adria a finančního krachu země Korutany, a z těch posledních ji nepoškodila zásadně ani blízkost k Identitárnímu hnutí Rakouska (to je namířeno proti multikulturalismu a bojuje proti údajné ztrátě identity evropských národů kvůli imigraci, příznavce má kromě Rakouska i v Německu či Francii, pozn. red.).

Druhá věc je, jak se přelije voličská podpora směrem k dalším stranám. Kancléř Kurz nechce vytvořit koalici se sociálními demokraty, tedy se vrátit k dlouholetému modelu velké koalice, protože tvrdí, že s nimi nemá obsahovou shodu, a všechny ostatní rakouské strany, kromě FPÖ, jsou zatím příliš malé na to, aby s nimi mohl vytvořit většinou vládní koalici. Bude záležet na tom, jak se rozdají karty v předčasných volbách v srpnu nebo v září, ale vytvořit většinovou vládu v Rakousku bude pravděpodobně dost komplikované.

Proč tu kauzu odhalil zrovna německý Der Spiegel, který vychází v Hamburku? Věnuje se rakouské politice a Strachemu delší dobu? Video není výsledkem investigace Spiegelu. Lidé, kteří za ním stojí, ho Spiegelu a také listu Süddeutsche Zeitung zkrátka nabídli. Němečtí novináři pak krátce před zveřejněním přizvali ke spolupráci rakouský magazín Falter, čili rakouské médium v tom určitou menší roli sehrálo. Spiegel podle svých redaktorů dostal nahrávku od zdroje, který chce z pochopitelných důvodů udržet v tajnosti.

Vzhledem k načasování, kdy Spiegel video dostal, se zdá, že lidé, kteří za ním stojí, mají možná vyšší ambice, než jen ovlivnit rakouskou politiku. Před volbami do Evropského parlamentu možná chtějí obecně demaskovat pravicové populistické strany v Evropě, které jsou velmi vlivné kromě Rakouska i v řadě dalších zemí.

Mluvil se už někdy dřív o napojení svobodných na ruské prostředí? Je vliv ruských byznysmenů nebo politiků v Rakousku politické téma? O spojení mezi svobodnými a Ruskem se mluví dlouhodobě. Svobodná strana má podepsanou smlouvu s Putinovou stranou Jednotné Rusko od roku 2016, takže tam jsou ty úzké vazby už léta. Obecně se dá říct, že Rakousko se v rámci Evropské unie řadí mezi země, které jsou k Rusku více nakloněné.
URL| https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/heinz-christian-strache-rakousko-sebastian-kurz-rusko-afera-ibiza_1905201630_haf

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
irozhlas.cz (*Zprávy ze světa*)

EN SNÁŠÍ ZLATÁ VEJCE

20.5.2019 Euro str. 28 report rozhovor jan veverka
Pavel Páral

Martina Romana mám rád, ale nejsem studijní typ jako on. Radši mizím do lesa, říká Jan Veverka

Jan Veverka byl mezi prvními investory, kteří uvěřili, že kombinováním levných letenek se dají vydělat velké peníze a investoval do projektu Skypicker (dnes Kiwi) Olivera Dlouhého deset milionů korun. Ty se podle zpráv z médií díky vstupu amerického General Atlantic úctyhodně rozmnoží. Má ale i oblíbenější investice aje momentálně pyšný na další startup v portfoliu.

* Proč se Veverkova firma jmenuje Toužimsky Kapital?

Toužimský je rodné příjmení mojí maminky, která zemřela koncem roku 2010. Já jsem krátce nato odcházel z Českých drah a zakládal firmu, tak jsem ji pojmenoval po ní. Druhou věcí je, že jsme s Irenou Valentovou zakládali firmu ve Švýcarsku, protože jsem myslel, že budeme dělat především byznys kolem bankovníctví.

V Curychu také žije část mé rodiny s tímto příjmením. Proto vznikla i ta německá verze jména.

* Jaký byl důvod vrátit se ze Švýcarska do Prahy?

My jsme tam ten byznys vlastně ani nezačali dělat. Přišel náš vstup do BigBoardu. Navíc ve Švýcarsku začaly banky dělat věci, které nám nedávaly smysl, a bylo zjevné, že nechtějí, aby tam chodili Češi se svým kapitálem.

* Vystudoval jste konzervatoř a jste hudebník. Jak se z pozounisty stane byznysmen?

To jednou končila plesová sezona a najednou jsem neměl co na práci. Chodil jsem přitom ještě do školy. Šel jsem do personální agentury, kde mně dohodili práci v kanceláři u generálního ředitele Nestlé. Nakonec jsem tam zůstal dva roky. Hrál jsem dál, ale viděl jsem, jak náročné je žít se muzikou a nebyl to způsob života, jaký jsem chtěl žít.

A tak potom přišel Oskar, později Vodafone. Následně dva roky v Hradeckých pekárnách. Oboje bylo náročné na cestování. De facto jsem seděl čtyři roky v autě.

Měli jsme fabriku v Hradci Králové, Českých Budějovicích, Chebu, ve Varech a Praze. Pak následovala pro mě zlomová práce pro Citibank, kde jsem dělal privátního bankéře a poznal spoustu hodně bohatých a zajímavých lidí. Pak přišly České dráhy a po nich privátní byznys.

Qg na pozoun si ještě občas zahraju i na koncertech.

* Muzikanti přece jen bývají emotivní osobnosti, zatímco byznys je dost racionální...

Nebudu jmenovat, ale znám dobře pár hodně emotivních miliardářů a svůj byznys zvládají skvěle. Je to spíše o empatii, schopnosti chápat protistranu. Já nebýval ve škole žádná hvězda. Spíš průměr.

Ale umím se domluvit s blbcem i chytrým k oboustranné spokojenosti. Máma mi celý život říkala, abych se obklopoval chytřejšími lidmi, než jsem já, že mě to posune. Mám v telefonu čísla na opravdu chytré lidi, s nimiž se můžu poradit. Stačí umět pozdravit, poprosit, poděkovat a být pro druhé stejně tak nezištně k dispozici.

Nebo se umět rozdělit. Takhle funguji celý život.

* Udělal jste jednu z nejprozíravějších investic a vstoupil úplně v počátcích podnikání do startupu

Kiwi, který má dnes miliardovou hodnotu.

Nebyli jsme první, koho Oliver Dlouhý s Jirkou Hlavenkou oslovili. Byli jsme ale první, kdo jim uvěřil. Chodili po trhu a sháněli peníze. Hlavenka se znal s Irenou Valentovou, mojí společnicí, a tak jsme se začali bavit. Vzal jsem do toho Aleše Zázvorku, mého letitého rodinného kamaráda, a tak jsme se dostali do Kiwi.

Byli jsme první větší investoři. Stálo to deset milionů korun, neviděli jsme v tom nějak zvlášť rizikovou investici. Oliver potřeboval koupit malou brněnskou firmu, aby na jejím zákaznickém kmenu mohl vyzkoušet svůj nápad.

Ta firmička byla v černých číslech.

Kiwi, tehdy Skypicker, měl snad pět zaměstnanců, pak nastoupila Lucie Brešová, úžasná maminka mého mladšího syna. Dělal od rána do noci a ve firmě začínali postupně přibývat zaměstnanci, rostly obraty. To jsem Kiwi ještě sledoval hodně zblízka. Mám mnoho histerek z doby, kdy Kiwi nevěřily banky a letenky pro klienty se hradily ze studentské kreditky Honzy Pekaře, dnešního partnera Touzimsky Kapital. Taková byla doba, trochu divočina, ale stálo to za to. Dnes firma zaměstnává tisíce lidí, točí desítky miliard ročně a banky platí Kiwi za to, že s nimi dělá byznys.

* Vzájemné vztahy akcionářů a jejich vztahy se zakladateli byly podle některých vyjádření dost napjaté. Můžete to nějak komentovat?

Je málo firem, kde jsou ze všech důležitých setkání akcionářů stenozáznamy a zápisy. Kiwi je jednou z nich. Je to úplná studnice situací, které mohou nastat mezi akcionáři. S Honzou Pekařem vážně uvažujeme, že dle této předlohy napíšeme knížku pro všechny potenciální investory do startupů. Bude se jmenovat Investorské bukkake a Touzimsky bude ta slečna, nad kterou dělají ostatní gentlemani ty věci. Ale vážně. Je celkem běžné, že mezi akcionáři a managementem mohou být rozdílné názory. Nicméně je to vděčné téma pro další investory, kteří chtěli kdysi vstoupit do Kiwi, ale už se jim to z objektivních důvodů nepodařilo. Zrovna nedávno jsem četl rozhovor s jinak úspěšným investorem, který chtěl vstoupit do Kiwi. Dával v tom rozhovoru pozoruhodné rady, na co si mají zakladatelé dávat pozor ve smlouvách, když si pouštějí investory do firmy.

Vzpomněl jsem si přitom na návrh jeho akcionářské dohody, kterou chtěl mít v Kiwi on sám, a míra jeho pokrytectví mě zarazila.

Ale naše vztahy v Kiwi se v průběhu posledního roku hodně narovnaly a zlepšily. Myslím dokonce, že Oliver Dlouhý jako zakladatel a motor firmy je rád, že tam s ním částí našeho podílu zůstáváme i po prodeji majority.

* Prý neprodáváte celý podíl. Proč?

Jsme přesvědčení, že Kiwi má stále potenciál k masivnímu růstu, a čísla, jichž dosahuje, tomu jednoznačně nasvědčují. Zejména s ohledem na potenciál investora, který do firmy vstupuje.

* Valuace nebyla podle vašich představ. Oliver Dlouhý svého času Kiwi ohodnotil na deset miliard korun a dle některých médií kvůli investor na něco přes polovinu této částky.

Zaprvé, valuace není nikdy podle představ.

* Vždy chcete, nebo si alespoň na to myslíte, že byste mohl dostat víc.

Nicméně cenu o niž se jedná nemohu komentovat. Zadruhé, není to tak, že o tom mluvil Oliver. Měli jsme zde na stole za poslední dva roky takové nabídky od investorů, kteří Kiwi dobře znali. My jsme se pak z různých důvodů vjednání neposunuli. Jestli je to dobře, nebo špatně, teď nevím. Každopádně náš investiční horizont byl pět let, jak jsme se dohodli s ostatními akcionáři. Ten termín vypršel na podzim, a tak část podílu prodáváme.

* Máte ještě nějaký startup?

Investovali jsme do Pocket Virtuality. Ta firma má neuvěřitelně našlápnuto, je součástí strategických vědeckých projektů celosvětového významu. Spolupracuje s největšími technologickými giganty. Je to přesně ten typ investice, kde máte pocit, že jste součástí něčeho velkého. Z této investice mám radost. Vstoupili jsme do ní díky Ireně Valentové, která se se zakladatelem Honzou Hovorou zná roky. Vůbec jsme neváhali. Jde o lidi, kteří mají za sebou úspěšný projekt Bohemia Interactive. Firma sedí v budově Českého institutu informatiky, robotiky a kybernetiky ČVUT a má již konkrétní výsledky. Věřím, že její technologie budou atraktivní například pro výrobce toho nejnáročnějšího hardwaru.

* Co považujete za nejlepší investici firmy Touzimsky Kapital?

My nepočítáme investice na desítky ročně. Vždy jsem chtěl dělat maximálně jednu investici ročně. Na víc ani nemáme personální kapacitu. V pomyslném žebříčku našich investic vidím na prvním místě jednoznačně tu úplně první. BigBoard je firma, která vydělává peníze, má skvělý management, akvíruje další firmy, používá moderní technologie a její hodnota nepřetržitě roste. Už to dávno není jen o lepení plakátů. Loni jsme měli na stole velmi zajímavou nabídku na prodej a ukazuje se, že BigBoard to dělá opravdu dobře.

* Přestože stát zakázal billboardy u dálnic?

Vím přesně, která jména tlačila v parlamentu na zákaz určitých formátů reklamy na místo toho, aby stát rozumně vedl debatu o tom, jak regulovat venkovní reklamu jako celek. Nebudu jmenovat, nejen do mrtvol, ale obecně do lidí se nekope, a já si nechci kazit karmu. Čili stát nám sice zakázal reklamu u dálnic a silnic první třídy, nicméně my jsme se přizpůsobili a jdeme do jiných formátů reklamy. Utrpěné ztráty jsme okamžitě dorovnali přísunem nového byznysu. Obavu mám spíš z toho, že se otfese ekonomika a s tím související marketingové rozpočty inzerentů. Ale i to jsme už zažili a přežili.

* Trochu netypickou investicí je stoprocentní vlastnictví společnosti Unigeo.

Ta firma se mi na začátku moc líbila.

U této 65 let staré společnosti zabývající se geologickým průzkumem a těžbou plynu jsme podcenili vnitřní dluh na strojním zařízení firmy. Vypadá sice sexy, že sedíte na prokazatelných zásobách plynu za několik miliard korun, jenže v podmínkách, které tam jsou, není úplně jednoduché plyn dostat na povrch. Je to velmi nákladné a ne vždy se vrt podaří. Čili Unigeo musí žít z ostatních částí byznysu firmy, ale na to potřebuje techniku odpovídající roku 2019. Prostě nyní musíme investovat do technického zařízení firmy a na těžbu plynu najít zkušeného parťáka. Na obojím pracujeme. Potenciál je stále velký.

Když koupíme nový vrták, máme prakticky hned zakázky na rok dopředu. Začátek tohoto roku už vypadá slibně.

* Ještě máte něco v portfoliu?

Markeetu. To je obchodní název EET pokladen společnosti Smart Software. EET jsme viděli jako obrovskou příležitost. Ale dopadlo to dost jinak. Stát v tomto případě nebyl schopen dodat reálná data. Skutečná potřeba pokladen a připojení v první a druhé vlně byla poloviční oproti tomu, co tvrdilo ministerstvo financí, které by přece mělo vědět, kolik má živností a obchodních míst v zemi. A polovina živností fakt nezavřela. Takový „fuck up“ státu nikdo nečekal. Spousta konkurenčních firem kvůli tomu zkrachovala. Nám se díky BigBoardu podařila úvodní kampaň a i v současnosti nám neustále přibývají noví zákazníci, tak jak jim končí smlouvy u konkurence. V tuto chvíli dochází ke konsolidaci na trhu, přičemž se spouští EET na Slovensku a bude se zavádět i v Polsku. Je klidně možné, že tuto investici pošleme do světa někomu, kdo působí na tamních trzích. A nemusí to dlouho trvat.

* Se selhávajícím státem máte i starší zkušenosti. Před založením Touzimsky Kapital jste pracoval v

Českých drahách. Jak na to vzpomínáte? České dráhy byly pro mě jednoznačně největší pracovní, ale i lidskou zkušeností. Práce na drahách mě bavila. Když jsme tam přišli, měla státní firma totálně podinvestovaný vozový park a některé obchodní vztahy nastavené z divokých 90. let. Neměla smlouvy ani financování do budoucna. Přišli jsme tam jako kluci z bank, absolutně nepolíbení tamním prostředím. Pro někoho jsme mohli působit jako slon v porcelánu a snad to i někdy byla pravda. Nakonec nás podrželo především největší odborové sdružení a firma se posunula vpřed. Z tohoto pohledu vnímám působení tehdejšího ředitele Petra Žaludy jako velice úspěšné. Já odešel po třech letech v roce 2010.

Celý můj dojem z působení v resortu dopravy je bohužel ovlivněn příchodem Víta Bárty jako ministra a póvu, co se motal kolem něj. Když pomínu ten amatérismus a to, že paralyzovali celý resort na několik let dopředu, tak celkem běžné bylo sledování lidí, zpravodajské hry, nedůvěra. Dokonce odsoudili nějaké policisty, kteří pro nejmenovanou bezpečnostní agenturu nechávali nezákonně odposlouchávat lidi. Byl jsem u soudu jako poškozený. To už ale bylo po zásadních změnách, které jsme v ČD provedli, a firma fungovala normálně v tržním prostředí a nebyla tou dojnou krávou, jak si ti lidé zřejmě představovali.

* Vedle vás má kancelář Martin Roman a na trhu se ví, že máte blízké vztahy. Jak to vzniklo?

Když jsem po tlaku lidí od Bárty odcházel z drah, zavolal mi Martin Roman, tehdy generální ředitel ČEZ. Šli jsme na večeři, zajímal se, co plánuji. Řekl jsem mu, že do státní firmy už v životě nevkročím, takže začnu podnikat. Dal mi pár rad, kterých jsem se držel. Dobře mi poradil a také otevřel dveře, tam kde byly přivřené. Mám ho rád, je to slušný člověk. Také proto za ním chodím pro radu, když zvažujeme jako firma nějakou investici. A samozřejmě mu vždy nabídnu partnerství. Například v Kiwi to využil a evidentně nám to spolu vyšlo. Kromě toho je ještě v Markeetě, kde bude také spokojen.

* Martin Roman je demonizovanou osobností. Nejste demonizován s ním?

Na tom něco je, ale právě proto, že ho znám, vím, že je to jinak. Jsme hodně odlišní. On je studijní typ, typický premiant a já více dítě ulice. Bude mu letos padesát a dál studuje, teď zrovna v Cambridgi. Byl jsem za ním v létě u moře, měl dovolenou, ale všude měl rozložené papíry, knihy a učil se. Já, když nejsem v kanceláři, tak si беру batoh na záda a mizím třeba na čtrnáct dní do lesa. S tou jeho demonizací je to dost naivní. Když byl šéfem ČEZ, tak měl bezesporu výtlak. Nicméně byl a stále je mu přisuzován větší vliv, než skutečně má. Dnes

žije v Londýně, má tam rodinu a úplně jiné starosti než ty, které jsou mu v zákulisí připisovány. Byl bych rád, až se jednou vrátí, aby vstoupil do veřejného života. Naší zemi by to rozhodně pomohlo.

* Také jste ale udělal na stará kolena školu.

Ano. Udělal jsem mámě radost, když mě přijali na **Fakultu sociálních věd**. Absolvoval jsem tam kurz soudobých dějin. Historie mě baví, ale já prostě nejsem studijní typ. U státnic jsem se trochu styděl, ale dali mi to. Asi za to, jak jsem bojoval. Diplom jsem si ale vyzvedl až po několika letech.

* Spoustu času dnes trávíte někde v lesích ve výcvikových prostorech s vojáky. Jak jste k tomu přišel?

Pradědeček byl důstojníkem prvorepublikové armády. Dvacet let sbírám polní poštu z první světové války. Vztah k armádě jsem asi měl vždy. Vstup do aktivních záloh pro mě znamenal především závazek, odpovědnost. Jako každý voják jsem přísahal, že v případě potřeby položím za Českou republiku život. Pro mě to nejsou jen řeči. Beru to absolutně vážně, cvičím nad rámec zákonných povinností vojáka v aktivní záloze. Má to i jiné výhody.

Služba v armádě mě nutí v mém věku si udržovat fyzičku, takže i když se mi ráno nechce, tak se prostě musím zvednout a zaběhnout si třeba deset kiláků, nebo si dát jinak do těla. Také platí, že na vojně pozná člověk kamarády na celý život.

Ostatně, já mám štěstí na dobré lidi. #

S Honzou Pekařem vážně uvažujeme, že dle této předlohy napíšeme knížku pro všechny potenciální investory do startupů. Bude se jmenovat Investorské bukkake a Touzimsky bude ta slečna, nad kterou dělají ostatní gentlemani ty věci. Skutečná potřeba pokladen a připojení v první a druhé vlně EET byla poloviční oproti tomu, co tvrdilo ministerstvo financí, které by přece mělo vědět, kolik má živností a obchodních míst v zemi. A polovina živností fakt nezavřela. Takový „fuck up“ státu nikdo nečekal. Spousta konkurenčních firem kvůli tomu zkrachovala.

Jan Veverka (43) • Pochází z Liberce. Absolvoval na konzervatoři obor hry na pozoun. • Později vystudoval soudobé dějiny na **Fakultě sociální věd** UK. • Ještě na konzervatoři začal pracovat v kanceláři generálního ředitele Nestlé. • Poté dělal obchodního zástupce u mobilního operátora Oskar, dnešního Vodafonu, a později u Hradeckých pekáren. • Z nich zamířil do Citibank, kde pracoval jako privátní bankéř. Zde si ho vyhlédl tehdejší šéf českého zastoupení pojišťovny Axa Petr Žaluda a přetáhl ho do pojišťovny, z níž se však rychle i s Žaludou stěhoval na České dráhy, kde pracoval jako tajemník generálního ředitele. • Po odchodu z ČD založil v roce 2011 investiční skupinu Touzimsky Kapital, která investuje do středně velkých firem i startupů. Celý můj dojem z působení v resortu dopravy je bohužel ovlivněn příchodem Víta Bárty jako ministra a pövlü, co se motal kolem něj. Když pomínu ten amatérismus a to, že paralyzovali celý resort na několik let dopředu, tak celkem běžné bylo sledování lidí, zpravodajské hry, nedůvěra.

O autorovi| Pavel Páral, paralp@mf.cz
Foto autor| FOTO: archiv, Tomáš Novák
Foto autor| FOTO: Tomáš Novák

Církev jako hospodář

21.5.2019 **Katolický týdeník** str. 02 **Z domova i ze světa**
ALENA OUŘEDNÍKOVÁ

Jak sledovat kvalitu půdy, jaká praktická opatření přijmout proti její degradaci, jak nastavit pachtovní smlouvy, jak získávat dotace, jak zacházet s remízky či mokřadly a mnoho dalších záležitostí, souvisejících s obhospodařováním zemědělské půdy církví.

To vše se řešilo 13. května na semináři „Církev jako dobrý hospodář zemědělské půdy“ ve farním sále ve Františkánské ulici v Plzni.

Krajinná ekoložka Kateřina Lagner Zimová z neziskové organizace Cool AND přednášela na téma, jaká konkrétní opatření lze dělat v zemědělství v kontextu zodpovědného hospodaření. Poté následovala zapálená diskuse účastníků, především ohledně konkrétních lokalit a případů.

„Akce je součástí projektu ‚Společnost a církev v procesu restitucí církevního majetku: Podpora participace‘, podpořeného Technologickou agenturou ČR. Na projektu spolupracuje plzeňské biskupství, a to především díky vstřícnosti biskupa Tomáše Holuba, a antropologové, environmentalisté a ekonomové z pražské Karlovy a brněnské Masarykovy univerzity,“ upřesnila organizátorka Barbora Spalová, sociální antropoložka z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. „Zájem byl větší, než jsme očekávali,“ dodala. Mezi 30 účastníky byli zastoupeni pracovníci majetkového oddělení plzeňského biskupství a řešitelé projektu, soukromí zemědělci, vlastníci zemědělské půdy i členové ekonomických a pastoračních rad farností z diecéze či zástupci Místní akční skupiny Český západ.

V rámci projektu se chystají další semináře, např. s misionáři oblaty v Plasích či se studenty plzeňského Církevního gymnázia. Připravuje se online mapa zemědělské půdy v restituci vyžádané a vrácené či nevrácené, zachycující obhospodařování jednotlivými subjekty. „Cílem projektu je pomáhat, aby církve nezůstávaly nepropojené s dalšími aktivitami,“ sdělila Barbora Spalová.

ECB se stále nedaří zvyšovat ceny, chtěla by víc

21.5.2019 roklen24.cz str. 00

Dominik Stroukal

Tagy: RoklenFx, forex, fx, koruna, euro, dolar, EURCZK, EURUSD, USDCZK, ECB

Člen rady guvernérů Evropské centrální banky (ECB) Klaas Knot nevidí situaci v eurozóně růžově a navrhuje, aby eurozóna úmyslně rostla nad svůj potenciál. Je to prý jediný způsob, jak ještě více zvýšit ceny.

Knotův projev byl překvapivě otevřený. „Jediné, co můžeme dělat, je zajistit, aby ekonomika rostla nad svůj potenciál,“ tvrdí. „Nakonec však řetězec těchto událostí povede k vyšším cenám,“ doplnil. Podle Knoty je situace lepší, než bývala, ale růst cen konverguje k nižšímu číslu, než jsou kýžená dvě procenta.

Neméně zajímavý projev měl americký centrální bankéř Richard Clarida. Ten se vyjádřil, že nezaměstnanost ve Spojených státech ještě může dále klesat až k úrovni 3,6 procenta, aniž by to vyvolávalo inflační tlaky.

Německý index cen výrobců meziročně mírně zrychlil z 2,4 procenta na 2,5 procenta, tedy 0,1 procentního bodu nad očekávání. Přesto jsou inflační tlaky v eurozóně zatím slabé. Podle šéfa nizozemské centrální banky, a tedy čelního představitele ECB Klaase Knoty je ale inflace v eurozóně jako v celku stále pod kýženým cílem. A to přestože se dubnový meziroční růst cen dostal na 1,7 procenta a inflace tak meziročně oproti březnovému výsledku mírně zrychlila. „Inflace v eurozóně není tam, kde by ji ECB chtěla,“ prohlásil Knot.

Včerejšek byl na eurodolaru nepříliš zajímavý. Dolar se snažil prorazit a dostal se hned ráno až téměř k 1,115 EURUSD, následně ale i tento malý zisk ztratil a mírně posílilo euro. I to ale nakonec nevydrželo a pár se vrátil na hodnoty kolem 1,1165 EURUSD.

Aktuálně se americká měna vůči euru v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 1,1149 EURUSD, dolarový index se pak nachází na hodnotě 97,8 bodu. Během dne by se kurz EURUSD měl pohybovat v rozmezí od 1,1133 do 1,1204 EURUSD.*

Česká koruna včera očekávala pouze výsledek indexu cen výrobců. Ten v dubnu meziročně zrychlil o 3,8 procenta na 4,3 procenta. Zrychlení se sice očekávalo, ale jen o desetinu procentního bodu. Vedle cen výrobců mělo potenciál zahýbat kurzem i ministerstvo financí, které připravilo návrh rozpočtu na rok 2020. Přišlo však s očekávaným výsledkem, tedy se schodkem 40 miliard korun.

Koruna včera oslabovala, a to navzdory indexu cen výrobců a zejména všeobecné absenci důležitých dat. Aktuálně se koruna v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 25,79 EURCZK. Dle naší predikce by se kurz vůči euru měl držet v rozmezí 25,72 až 25,81 EURCZK, ve dvojici s dolarem zase od 22,97 až 23,17 USDCZK.*

Dnes budeme sledovat zejména ekonomický výhled zveřejněný OECD, spotřebitelskou důvěru v eurozóně a výsledky prodeje nemovitostí ve Spojených státech. U nás žádná data nebudou, pouze až v pátek vyjde ukazatel podnikové a spotřebitelské důvěry za květen.

*Průměrný nominální kurz, zveřejňovaný ECB, bude dle použitých modelů s vysokou pravděpodobností ve zmíněném intervalu. Predikce měnových kurzů jsou založeny na modelu časových řad, který zohledňuje předchozí hodnotu kurzu i jeho minulou volatilitu. K přesnějšímu určení budoucí volatility je do modelu navíc zakomponován faktor zveřejňování makroekonomických dat. Model je tak schopen určit, kdy lze očekávat zvýšenou či sníženou volatilitu směnného kurzu.

Disclaimer: Tento článek má pouze informativní charakter a neslouží jako investiční doporučení dle zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu. Při zpracování tohoto článku autor vycházel z veřejně dostupných zdrojů. Za případné chyby v textu nebo v datech nenesou společnosti Roklen Holding a.s. ani Roklen360 a.s. zodpovědnost.

Dominik Stroukal je držitelem doktorátu z ekonomie z Vysoké školy ekonomické v Praze. Vedle studia ekonomie absolvoval **Fakultu sociálních věd** UK, kde se věnoval sociologii médií. Tři roky byl předsedou Ludwig von Mises Institutu pro Českou a Slovenskou republiku, dva roky místopředsedou pro publikace. Přednáší na PPE programu VŠ CEVRO Institut, ekonomické předměty na Vysoké škole finanční a správní a na gymnáziu PORG.

URL| <https://roklen24.cz/a/SiM3u/ecb-se-stale-nedari-zvysovat-ceny-chtela-by-vic>

Vládní krize v Rakousku

21.5.2019 ČT 24 str. 01 21:31 Horizont

Tomáš ŠPONAR, moderátor

Rakousko dál řeší skandál kolem uniklých videonahrávek. Prezident Van Der Bellen oznámil, že přímé demise všech ministrů ze Svobodných, dnes potvrdil odvolání ministra vnitra Herberta Kickla. Definitivně se pak rozpadla koaliční vláda kancléře Sebastiana Kurze, ten ve funkci zůstává, hodlá doplnit kabinet nestranickými odborníky a zemi dovést k předčasným volbám.

Petr OBROVSKÝ, redaktor

Od soboty se v paláci Hoffburg střídají špičky rakouské politiky. Nejčastěji do sídla prezidenta míří lidovecký kancléř Sebastian Kurz. Odpoledne přinesl demisi ministra vnitra Herberta Kickla.

Sebastian KURZ, rakouský kancléř

Věřím, že jde o klíčový krok pro zajištění bezpečnosti naší země a také akceschopnosti kabinetu na evropské úrovni.

Petr OBROVSKÝ, redaktor

Kurz tak po bývalém vicekancléři Hansi Christianu Strachem odvolal z funkce dalšího muže, který byl u skandálu kolem zveřejněných nahrávek. Na těch špičky strany Svobodných v roce 2017 připouštěly ovlivňování státních zakázek výměnou za podporu ve volbách.

Norbert HOFER, úřadující předseda svobodných, rakouský ministr dopravy

Herbert Kickl neudělal nic špatného. Není proti němu vedeno žádné vyšetřování.

Petr OBROVSKÝ, redaktor

Přímluva nového šéfa Svobodných nestačila. Kancléři vadilo, že Kickl byl v době pořízení videa zodpovědný za finance strany. Jeho odvoláním ukončil působení koaličního kabinetu. Z vlády odejde i většina Kicklových spolustraníků.

Alexander VAN DER BELEN, rakouský prezident

Pro obnovení důvěry v politiku je samozřejmé, že tyto ministerské pozice budou obsazeny pouze bezúhonnými experty a expertkami.

Andreas PAPADOPULOS, redaktor

Jména expertů chce kancléř podle očekávání představit nejpozději zítra. Novinkou je, že vládní krizi v úřadu jedna nominantka Svobodných přečká, a to šéfka resortu zahraničí, ta jako nestraníček odmítla kabinet opustit. Sebastian Kurz by zemi rád vedl až do předčasných voleb, které prezident nejspíš vypíše na začátek září, plány mu ale možná zkazí opozice, ta chce v pondělí hlasovat o vyslovení nedůvěry vládě. Pokud by se k menším parlamentním stranám přidali i sociální demokraté a teď už nevládní strana Svobodných, kabinet padne.

Pamela RENDL-WAGNEROVÁ, šéfka rakouské sociální demokracie

Sociální demokraté požadují sestavení vlády, kterou vytvoří experti, a to na všech pozicích včetně funkce kancléře.

Andreas PAPADOPULOS, redaktor

Jak bude její strana v pondělí hlasovat zatím šéfka sociálních demokratů tají. S receptem jak situaci zemi uklidnit přišel nečekaně předseda Evropské komise Jean Claude Juncker. Rakušany vyzval, aby volby do europarlamentu tento víkend pojali jako referendum o vládě. Petr Obrovský a Andres Papadopoulos, Česká televize.

Tomáš ŠPONAR, moderátor

V rakouské politické krizi jsou všechny scénáře otevřené a my některé z nich probereme se Zuzanou Lizcovou, analytičkou Institutu mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy, dobrý večer.

Zuzana LIZCOVÁ, analytička

Dobrý večer.

Tomáš ŠPONAR, moderátor

Zuzano, chci se zeptat, jestli má kancléř Kurz přežít tuhle tu krizi i s reformovaným kabinetem?

Zuzana LIZCOVÁ, analytička

Situace v Rakousku, jak jste zmínil, je velmi nepřehledná, nicméně pozice kancléře Kurze je komplikovaná. Jak již zaznělo, on si přál rekonstruovat tu vládu tím způsobem, že nahradí pouze ministry FPÖ, ale je to nepřijatelné pro sociální demokracii, která v této situaci sehraje klíčovou roli a zdá se, že FPÖ, i když její nový předseda Norbert Hofer se vyjadřuje velmi zdrženlivě, možná půjde taktikou oko za oko, zub za zub a bude se snažit Kurzovu vládu položit.

Tomáš ŠPONAR, moderátor

Bude se snažit Kurzovu vládu položit, o totéž se vlastně tedy pokusí, jak jste zmiňovala, možná sociální demokraté. Co bude potom?

Zuzana LIZCOVÁ, analytička

Sociální demokraté říkají, že by si přáli vládu složenou celou z odborníků. To by znamenalo, že by kancléř Kurz musel také ze svého úřadu odstoupit a být nahrazen nějakým nestranným odborníkem, takže to je jeden scénář. Je možné, že ta vláda bude složená z odborníků jako celek, může dojít i k nějaké jiné politické dohodě mezi FPÖ a sociálními demokraty a nebo se svobodní nakonec mohou rozhodnout, že v této situaci nebudou chtít nechat vládu padnout, ale to se zdá relativně nepravděpodobné, protože oni jsou, alespoň se tak vyjadřují, jsou velmi pobouřeni tím, jakým způsobem v současné krizi kancléř Kurz postupoval.

Tomáš ŠPONAR, moderátor

Nám teď nezbývá nebo Vám v tuhle chvíli než vlastně věštit nebo odhadovat to, co bude, ale zaznělo v reportáži i to, že je stále ve hře ten termín předčasných voleb letos v září nebo nejpozději v září. To je jak pravděpodobné, že k tomu dojde, že to hlasování bude v tomto termínu?

Zuzana LIZCOVÁ, analytička

Pokud vím, ten zářijový nebo srpnový termín voleb zatím nikdo zásadně nezpochybil, takže je velmi pravděpodobné, že rakouští občané skutečně půjdou předčasně volit v tomto termínu.

Tomáš ŠPONAR, moderátor

Vím, že tady bychom asi byli odkázáni na bleskové průzkumy, které nejsem si vědom, že by se v Rakousku v tuhle chvíli dělaly, nicméně jaké jsou preference pro ty hlavní tři politické subjekty ve světle té rychle odvíjející se krize. Víme, máme nějaké informace?

Zuzana LIZCOVÁ, analytička

V současném Rakousku je nejsilnější stranou, podle průzkumů, které se samozřejmě odehrávaly před těmi volbami do Evropského parlamentu právě křesťansko-demokratická strana kancléře Kurze, která má potenciál získat přibližně třetinu hlasů, na druhém místě byla v poslední době sociální demokracie, na třetím místě FPÖ, obě dvě tyto strany s nějakými 27, 25 % hlasů, tam se to mírně pohybovalo. Skutečně byl proveden bleskový průzkum už v Rakousku, těžko říci, jak velká je jeho důvěryhodnost, ten naznačuje, že FPÖ by mohlo pár procent v těch evropských volbách ztratit. Ale právě tyto volby o víkendu budou tím zásadním prvním testem toho, jak se současná aféra na rakouskou politickou scénu projevila.

Tomáš ŠPONAR, moderátor

Uzavírá v Horizontu Zuzana Lizcová, politická analytička. Děkujeme a přežeme hezký večer.

Zuzana LIZCOVÁ, analytička

Také děkuji, na shledanou.

Lidí na trhu práce je čím dál tím víc. Tak kde je problém?

21.5.2019 roklen24.cz str. 00
Jaroslav Průcha, Český Trh Práce

Tagy: ČR, Recruitis, ČESKÝ TRH PRÁCE, Fundlift, trh práce, personální

Lidí na trhu práce je čím dál tím víc. Problémem je, že nejsou aktivními kandidáty, ale kandidáty pasivními. Aktivně práci nehledají, ale jsou otevřeni změně. Budoucnost není v jednom zdroji kandidátů a už vůbec není spasením jednoho konkrétního pracovního portálu v džungli nových směrů nábory. V rozhovoru pro server Roklen 24 to řekl zakladatel společnosti ČESKÝ TRH PRÁCE Štěpán Bartyzal.

Pamatujete si, kolik jste absolvoval pohovorů?

Na straně kandidáta žádný, od druháku na vysoké jsem dělal weby pro firmy na zakázku a pak ve čtyřicetce jsem začal fušovat do human resources (HR), respektive recruitmentu. Pro některé klienty jsem zajišťoval nábor jejich klíčových zaměstnanců. Byly to sice jednotky pozic každý rok, ale co se týče lidí, za těch pár let mi prošly pod rukama stovky.

Jaká je historie firmy ČESKÝ TRH PRÁCE?

V roce 2004 ještě pod značkou jiné společnosti jsme začali mít velkou potřebu neustálého nábory zaměstnanců. Na základě toho vznikly první dva pracovní portály - pracevhradci.cz a pracevpardubicich.cz. To mělo neuvěřitelný úspěch. Jak u klientů, tak u kandidátů. Internet se v roce 2004 teprve probouzel. Učili jsme firmy, které inzerovaly maximálně v novinách, používat internet, všichni byli ještě připojení přes dial-up. To je dnes až nepředstavitelné. Postupně jsme rodinu regionálních pracovních portálů rozšířili po celé ČR.

Jak se to začalo měnit?

Postupem času jsem měl zájem víc a víc porozumět celému oboru recruitmentu, a tak jsem už tenkrát pod značkou Českého Trhu Práce zajistil agenturní licenci. Pro pár vybraných klientů, spíš kamarádů, jsem hledal klíčové zaměstnance. Bral jsem to jako svoje samovzdělávání a lepší pochopení jak strany kandidáta, tak klienta, které jsem promítal do funkcí pracovních portálů. Tím, že jsem současně vybíral vždy jen jednu pozici, byl můj přístup oproti agenturám, které se musely uživit a měly desítky pozic, úplně odlišný. Kandidáti si chválili, jakou péči jim věnuji, i když jsem je třeba nevybral, oceňovali, že získali zpětnou vazbu a třeba směr, kterým se mají vydat. Ve výsledku to ocenil i klient, kterému jsem doporučoval především "culture fit" kandidáta. Kolikrát jsem klienta „ukecal“, aby si vzal i někoho, kdo byl profilem trochu jiný, než on chtěl, ale byla tam naprostá shoda hodnot, DNA ... to, co se dnes nazývá "culture fit".

Jak se firmě tehdy dařilo?

Když se zdálo, že to nemůže být lepší, přišla krize. Tu jsme ve zdraví přežili, ale věděli jsme, že potřebujeme nový směr, náboj. Možná i já osobně víc než firma. Byl to první pád na pusu z výšky. Chvilku jsem to chtěl vzdát a vše prodat. Ale pak jsem na univerzitě potkal programátora, který ve mně probudil naději, že bychom celé pracovní portály mohli přepsat a dát jim novou šňávu, inovaci. Něco, co frčí ve světě, a k nám se to klasicky dostane až za pár let. Programátor Pavel Vais byl neskutečně proaktivní a šikovný, a tak jsme si pláclí. Začal jsem okamžitě sondovat v USA, co je „ten“ směr, kterým se vydat. Bohužel, ani po desítkách skype callů jsem nenašel odpověď na otázku: „Co nahradí klasickou personální inzerci?“ Respektive jsem dostával desítky tipů, co vše je třeba dělat, aby byl nábor úspěšný.

Byl jsem poněkud zaslepený svým přístupem, jelikož jsem hledal předem očekávanou odpověď nových parametrů personální inzerce, které z toho udělají nový produkt. Místo toho jsem dostával odpovědi: referral program, kariérní stránky, pracovní portály, hr marketing, social recruiting, sourcing, employer branding, meetups, PPC kampaně atd. Pochopil jsem, že budoucnost není v jednom zdroji kandidátů a už vůbec není spasením jednoho konkrétního pracovního portálu v džungli nových směrů nábory. A najednou to tam konečně „docvaklo“. Budeme dělat software pro nábor, který všechny ty „nové“ směry sjednotí na jedno místo a firmě pomůže v přípravě na změny, které do ČR co nevidět dorazí. A tak jsme v roce 2014 začali vyvíjet Recruitis, náborový software, anglicky řečeno ATS (Applicant Tracking System).

Jak to s firmou pokračovalo?

V roce 2017 jsme začali software prodávat a teprve letos začínají firmy zjišťovat, jak se musí změnit jejich myšlení a přístup v náboru, s čímž jim pomáháme i po edukativní stránce. Právě změna mindsetu v náboru je klíčová pro nákup nástroje, bez kterého se v moderním recruitmentu neobejdete. To bylo vidět už v roce 2014 ve Spojených státech, kde snad neexistovala firma větší padesáti zaměstnanců, která nemá ATS.

Kolik máte aktuálně zaměstnanců? O jaké se jedná pozice?

Dnes jsme na pomezí toho, co jde ještě zvládnout v počtu tři plus dva, ve kterém nyní jedeme. Potřebujeme především posílit vývoj, tzn. programátory. Máme dost placených customizací, ale zároveň desítky vylepšení, která nás posouvají před konkurencí. Navíc cítíme, že už můžeme nabídnout něco i globálnímu trhu, kde vidíme ohromný potenciál. Trh právě teď „dozrává“. Všichni jsme ze stejné fakulty (Fakulta informatiky a managementu, Univerzita Hradec Králové), takže máme suprový přesah. A jak to ve startupech bývá, všichni

dělají všechno. Ale hlavní role jsou programátor jádra, technická podpora a testing, programátor mobilní aplikace, prodej a HR consulting.

Jak podle Vás vypadá současný trh práce v Česku? Co byste vyzdvihl jako pozitiva a naopak?

Díky bohu se trh začíná měnit. Personalisté začínají upravovat svůj mindset, přístup k náboru a samozřejmě i k interní personalistice. Na druhou stranu jsou regiony ještě stále hodně pozadu. Jak už to asi bývá. Asi největší problém spatřuji v historicky velmi špatném postavení HR oddělení ve firmách. Až nyní v podnicích potkávám skutečné HR byznys partnery, kteří mají roli decision makera.

Takže, co by se dalo vytknout českým personalistům, padá spíš na hlavu lidí nad nimi, majitelům, boardu, ředitelům. Doba si vyžaduje jiný typ přístupu a myšlení. A pokud lidé, kteří to dělali deset let, se nějak nechtějí měnit, tak je třeba je vyměnit. A pokud se změnit chtějí, tak jim ale musí lidé nad nimi více naslouchat a přijmout jejich strategickou roli v rozhodování.

Více než 13 let provozujete síť regionálních pracovních portálů pracevcr.cz. Jaké jsou rozdíly mezi jednotlivými kraji?

Je Praha a Brno. A pak ten zbytek. A to je bohužel pro celou ČR velká škoda. Regiony jsou hrozně zaostalé. Samozřejmě se najdou super firmy v regionech, které jako výjimka potvrzují pravidlo.

Co dnes trápí personalisty nejvíc?

To, co si myslí (většina), že je trápí, není to, co je skutečně trápí. Myslí si, že je trápí nedostatek kandidátů. A právě to je hrozná „blbost“. Lidí je čím dál tím víc. Problémem je, že nejsou aktivními kandidáty, ale kandidáty pasivními. Tzn. že aktivně práci nehledají, ale jsou otevření změně. Všechno vychází z toho, že se otočila role kupujícího a prodávajícího. Dřív byla kupující firma, která vybírala z desítek kandidátů, a dnes je kupující kandidát, který si vybírá z desítek nabídek. To však neznamená, že svůj produkt (nabídku zaměstnání) jako firma neprodám, musím ale hodně změnit uvažování. Nejlépe se dnes mají ty firmy, které i v době, kdy byly v roli kupujících, měly své chování jako prodávajících. Díky takovému „osvícenému“ přístupu se většinou i interně chovaly ke svým zaměstnancům velmi korektně. Takové firmy se dnes pyšní svým Employer Brandem, tedy značkou zaměstnavatele. I v dnešní roli prodávajícího tak mají „dostatek“ kandidátů.

Takže, když to zobecníme, tak stačí se chovat „slušně“ (upřímnou a transparentní komunikaci) ke svým zaměstnancům, potažmo kandidátům, a je to. Některé firmy totiž nepochopily, že značku zaměstnavatele není možné vybudovat marketingem. Ta se musí zasloužit - „zevnitř ven“. Ne opačně.

Jak mohou současnou situaci na trhu práce využívat kandidáti?

Můžou ji hlavně využít, aby dělali něco, co je skutečně bude bavit a naplňovat. Právě smysl v práci je jedna z nejdůležitějších aspektů spokojenosti. A navíc, kdo by nechtěl, aby všichni lidé byli šťastnější. Pak i my budeme šťastnější.

Když myslím využít, tak nemyslím zneužít. Není těžké pochopit, že role kupujícího a prodávajícího se zas snadno otočí a stejně jako firmy, které se chovaly pokorně ve svém zvýhodněném postavení, sklízí nyní ovoce i zaměstnanci, kteří jsou loajální a nezneužívají svého zvýhodněného postavení budou v čase sklízet své ovoce.

Můžete projekt Recruitis blíže představit?

Náborový software Recruitis odstraňuje problémy, se kterými se dnešní recruiter (náborář) potýká. Digitalizuje a automatizuje, čímž mu dává větší prostor se starat o rychlejší a kvalitnější komunikaci s kandidátem a celým interním týmem, který se více či méně do náboru promítá.

Jaké problémy Recruitis umí řešit?

Rychlost náboru. Ta je klíčem k úspěchu. Většina firem si však vůbec neměří a nehlídá svou rychlost a kvalitu náboru. Ta se přitom ukazuje jako významná při rozhodování u více nabídek kandidáta.

Dále jde o práci s hiring manažerem a náborovým týmem. To je velmi bolestivé místo většiny středně velkých a velkých českých firem. Hiring manažer je vlastně liniový manažer recruitera, který dává potřebu, že mu v týmu chybí člověk. Činnost recruitera však vnímá jako interní službu „dodání nového člověka“ a nechápe své zásadní poslání, které má v celém procesu. Často tak zdržuje zpětnou vazbu na kandidáta, což hraje zásadní roli ve špatné komunikaci s kandidátem = následný neúspěch u kandidáta + zhoršení povědomí o značce zaměstnavatele, protože se to rychle rozkřikne.

Další je měření KPI. Asi každý manažer ví, že co neměříte, to neřídíte, a není tomu jinak ani v recruitmentu. Chcete zlepšit nábor? Jak, když je to v 80 procentech (můj osobní odhad) českých firem „dojmologie“. Jak rychlý je váš nábor, time to hire, kde plýtváte nebo naopak šetříte čas? Jaké jsou vaše hlavní zdroje, jak jsou relevantní atd.

Snažíme se zároveň sjednotit odpovědi na jedno místo. Díky tomu, že jsme na českém trhu propojeni s nejvíce pracovními portály a jsme snadno integrovatelní do interních systémů (kariérní webu, kalendář personalisty, hr systém atd.), tak významně šetříme čas.

V neposlední řadě jde o legislativu, respektive GDPR. Kdo dnes dělá větší nábor (spravuje víc jak 50 kandidátů za rok) bez náborového softwaru, tak si troufnu říct, že nemůže dodržovat zákon. Jak nyní distribuujete (posíláte) kandidáty a jejich osobní údaje po firmě? Většina Outlookem. A myslíte si, že když skončí výběrové řízení, tak se někdo zaobírá, aby se ze všech účtů zaměstnanců smazalo CV? Nebo aby se všechna vytištěná CV skartovala?

Asi bych obecně řekl, že profesionalizujeme a ztransparentňujeme celý recruitment. Naším cílem je, aby vás nábor zaměstnanců bavil, což je jasné, že se podepíše na kvalitě náboru, tedy na přístupu ke kandidátovi, na značce zaměstnavatele. My máme ve svém „proč“ jasno a britsko-americký autor, motivační řečník a marketingový konzultant Simon Sinek by nás určitě pochválil.

Kdo je cílovým zákazníkem?

Firma, které procesem náboru projde více jak 50 kandidátů za rok. A ten, kdo nás nevyhnutelně potřebuje, jsou firmy, které mají decentralizovaný náborový proces. Typicky jsou to firmy s pobočkami po regionu, kde je jedno náborové oddělení a dokončuje se nábor na pobočce. U takových firem dokážeme udělat nejvíc „parády“ za málo peněz.

Jaká je cena softwaru Recruitis?

Většina zákazníků u nás má licenci za 48 tisíc korun za firmu na rok. Bez omezení počtu uživatelů nebo nějakých dat. Další licence se liší především u složitějších případů a individuálních potřeb firem.

Můžete jmenovat některé významné klienty?

Seznam.cz, Globus, Aداstra ABC, FN Motol, Auto Kelly, Bonami, slovenské Innogy. Dále to jsou také startupy o 50 zaměstnancích.

Proč jste se rozhodli použít jako zdroj financování investiční platformu Fundlift?

Nejsme stavěni na financování jako klasický startup. Vždy jsme si na vše, co jsme utratili, nejprve vydělali. Uvědomujeme si ale, jak je nyní klíčové chytit se příležitosti „dozrávajícího trhu“. Logicky toho s malým týmem stihneme „pochytat“ méně. Druhým silným „lákadlem“ je zahraničí, kde vidíme, že už můžeme konkurovat, a to za úplně jiné peníze.

Proč Fundlift? Je to jednoduché, transparentní a navíc bychom rádi hledali i společnou synergii s jednotlivci, kteří s námi „do toho půjdou“. Zároveň věříme, že když se nám to třeba za tři roky podaří dostat do pěkných čísel i v zahraničí, tak na exitu, který „čhává“ v zahraničí, si všichni přijdou na své. Rád se potkám s kýmkoli, kdo by zvažoval větší investici skrze Fundlift.

Na co budou využity peníze, které získáte od investorů na Fundliftu?

Především na posílení týmu – vývoj, prodej, zahraničí. Vše je krásně zpracované v právě probíhající kampani na Fundliftu.

Jaká je dlouhodobá vize Vaší firmy? Čeho byste chtěl dosáhnout?

Získat postavení jedničky v ČR a na Slovensku a u toho budovat významné postavení na zahraničním trhu, kde nám to zatím nejvíce ukazuje na Německo. Ale jsme ve fázi, kdy zjišťujeme možnosti jednotlivých trhů. Především nejrůznějších resales partnerství, komplementárních produktů, se kterými bychom se svezli při prodeji. Už jsem podnikl několik cest do Německa, kde jsem strávil hodiny s německými HR influencery, kteří trh dobře znají a pomáhají nám. Letěl jsem i na několik dní od Portugalska, kde nás poptala firma se zájmem stát se exkluzivním resales partnerem pro Portugalsko. Z důvodu budoucích rizik osoby a firmy, která měla být resales, jsme ale odmítli spolupracovat.

Máte tedy více variant, jak se dostat do zahraničí?

Zaprvé bychom mohli najít partnera, který nás bude přeprodat. Ideálně nějakou firmu, která nabízí komplementární produkt (pracovní portál, HR consulting atd.). V tomto případě rádi upravíme své priority, která země to má být.

Zadruhé bychom mohli vytvořit fyzickou pobočku, která může být jednočlenná a bude zajišťovat prodej a částečnou podporu.

Třetí varianta je, že prodej i podpora bude zajišťována z ČR skrze video call, což je i nejčastější model konkurenčních řešení a u velkých trhu, jako je například Německo, to není nic neobvyklého.

Pro vstup je samozřejmě potřeba nejen nabízet jazykovou mutaci a podporu v místním jazyce, ale především integraci řešení třetích stran, které jsou pro tamní firmy klíčové při náboru. Pokud by se tak někdo chtěl stát investorem a navíc strategickým partnerem pro vstup do zahraničí, tak to nesmírně oceníme.

Vystudoval mediální studia na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Pracoval v ekonomické a centrální redakci ČTK jako subeditor, později jako zpravodaj se zaměřením na energetiku. Jako šéfredaktor vedl zpravodajský server iUHLL.cz, který se zaměřoval na hnědouhelný sektor a energetiku. Je šéfredaktorem ekonomického a investičního portálu Roklen24.cz.

URL| <https://roklen24.cz/a/SiTgm/lidi-na-trhu-prace-je-cim-dal-tim-vic-tak-kde-je-problem>

Psychiatr Radkin Honzák: Chtěl jsem být praktickým lékařem

21.5.2019 i60.cz str. 00

Autor:, Jana Nevěčná, Zpět na homepage

Foto: Ivan Kahún Radkin Honzák je nejen uznávaným odborníkem na bolavou duši, ale i vynikající publicista, který své zážitky a postřehy z ordinace dokáže přetavit v poučné a vtipné čtení.

Rád se nahlas směje a historky prokládá citacemi literárních děl, historickými fakty i přesnými daty z medicínského výzkumu. Tento text vyšel v knize Na hranici života a smrti, kde autorka Marie Frajtová přináší dalších 24 rozhovorů s předními českými lékaři.

Stále odmítáte mobilní telefon?

Já ho mám. Ale nosím ho, jen když někam jedu, abych ohlásil, že jsem v pořádku dojel. U mě se totiž počítá s tím, že zabloudím. Jsem schopný zabloudit na sto metrech rovné štreky, moje paní by vám mohla vyprávět.

Jaké výhody vám život bez mobilu přináší?

Mnohé. Je prokázáno, že lidi vezmou mobil do ruky pětadesátkrát denně. Je to nejčastější první věc, na kterou sáhnou po probuzení, a poslední, na kterou sáhnou, než usnou. V jižních Čechách byl krajským komunistickým ředitelem jeden zvláštní blbec. A ten rozhodl, že kraj odbožímukuje. Přišlo mu nevhodné, že člověk vyleze ven, vidí boží muka, a hned myslí na pánaboha, místo aby myslel na lásku k Sovětskému svazu. No a tohle je podobné. Probudíte se, hned sáhnete po mobilu – a on vás lapne. Práce, schůzky, starosti. Jiný výzkum potvrdil, že pouhá přítomnost mobilu ruší koncentraci. Když vám dají vyplnit nějaký úkol a vy budete mít mobil vedle sebe na stole, budete daleko roztěkanější, než když bude stůl prázdný. Existuje provozní pozornost a pak pozornost podvědomá, tedy tiché vyhodnocování situace, jestli nehrozí nějaké nebezpečí, třeba jestli někdo venku nezačal střílet. A je prokázáno, že nám mobil tuhle podvědomou pozornost zhoršuje, pořád jsme ve střehu, jestli někdo nevolá, nepíše. Když ho dáte do tašky, je to lepší, ale teprve když ho necháte ve vedlejší místnosti a rozloučíte se s možností ho použít, podáte kvalitní výkon.

Také se říká, že zestručňování vede k horším komunikačním dovednostem...

O tom jsem přesvědčený. Lidi si odvykli spolu mluvit. Společnost se atomizuje, přes mobil to není „býti spolu“. I kdybyste mi do zprávy nakreslila tisíc smajlíků, nevyrovná se to jedné vteřině toho, že my dva tady právě činíme „já a ty“. V mobilu je všechno zestručněné, nemusíte se namáhat s vyjadřováním a formulováním myšlenky, vymáčknete tam ten blbý ksicht a je to. A pak mladá generace nedá dohromady větu, kde jsou dvě čárky. Jistěže záleží na tom, jestli děti čtou, jenomže ony nečtou, přečetly maximálně Harryho Pottera – budiž též náně dík, ač ji rád nemám.

Kdykoliv spolu mluvíme, cítím z vás naprostý duševní klid. Je to fáze, do které jste se dostal věkem a zkušenostmi, anebo je to vaše přirozené osobnostní nastavení?

My Berani jsme takoví klidní. Napřed rána pěstí do stolu, potom rána mezi oči. Mám krásnou charakteristiku Berana z jedné americké knížky: paní rozené ve znamení Berana blesk zapálil nepojištěnou stodolu, v té uhořel milovaný manžel. Když hasili, děti spadly do studny a utopily se. Hygienik jí z té studně zakázal pít, a tak jde do města, protože jí mezitím povodeň spláchla pole, jde si do banky vybrat nějaké drobné, jenže banka zkrachovala. Jak jde zpátky, tramvaj jí ujede nohy. Ona bez nohou zaběhne ke kartářce, co ji čeká dál, no a kartářka rozloží list chytré kartářky a říká, že vidí nějaké nepříjemnosti. A paní se ptá, kdy přijdou. – Tak to jsme my Berani. Takhle to mám nastavené. Před nedávnem jsem si například vypočítal statistiku – já to

mám jako Churchill, věřím jen statistikám, které si spočítám sám – a vyšlo mi, že je tu jistá pravděpodobnost, že těch dní, které jsou přede mnou, je méně než těch, které jsou za mnou. Takže si je nebudu kazit.

Jak to vypadá, když je Radkin Honzák rozčilený?

Rozčilený? Já umím být jedovatý. Počkám si – a trefím. Je to ode mě ošklivé, nemají mě za to rádi.

Jací byli vaši rodiče?

Mluvme o tom, že se jmenuji, jak se jmenuji. Takže to byli cvoci. Ale měli rádi Šrámka. Jsem prvorozený a očekávaný. Babička si utrhla od huby krávu a ta byla jenom pro mě, abych měl mlíčko. Můj táta byl frajer, lékárník, hrozně hezký mužský. Myslím, že jim to s maminkou doma ne vždycky klapalo, že se možná i poohlížel jinde, ale nikdy neměl malér vedle, žili spolu celý život.

Narodil jste se 30. března 1939, akorát do války. Pamatujete si něco z protektorátu?

Pamatuju si, že když v březnu 1945 Američané omylem bombardovali Prahu, měli jsme k obědu palačinky. Do krytu se nelezlo, protože Praha byla chráněné město. O náletech se musela akorát otvírat okna kvůli tlakovým vlnám, na to dohlížely hlídky. Obědvali jsme, najednou rána jako z děla a tatínek v otevřeném okně uviděl, jak se přes Vltavu kácí zasažený dům. Dnes tam stojí Tančící dům, ale dlouhou dobu tam zela proluka. Jak se to odráželo ve skle, lekl se, že padá barák vedle nás. Popadl moji sestřičku a pelášili do sklepa. Naše máma byla tenkrát těhule, úplně klidná. Palačinky jsme dojedli a teprve pak šli za nimi. Do konce války jsme bydleli na Smíchově, v baráku, který patřil jakési Němce. Když začali Němci ustupovat a stahovat se do Prahy, která se – až na tohle jedno mylné bombardování – bezpečně držela, vystěhovali nás a šli jsme k dědečkov do Čími. Tam měl statek, kde jsem měl tu krávu, a táta si na Dobříši pronajal lékárnu. Když to v květnu odpískali, tatínek nadšeně vystrkal československé prapory do oken. Jenomže tamtudy ustupovala ze Štěchovic SS divize – a ta prdla do baráku dva pancerafausty. Trefili první patro, táta byl dole v lékárně. Ještě dva roky jsme pak vyklepávali z koberců malilinkaté střepek.

Jak jste žili po válce?

Aby mohli komunisti sebrat dědečkovi statek, museli ho nejdřív zavřít. Takže jsem z kriminálních rodiny. Táta ve třiapadesátém vystoupil od komunistů, což znamenalo konec kariéry. Byl šéfem jedné divize v Chemapolu, měl našlápnuto. Vrátil se do lékárny, maminka šla pracovat, protože jsme přišli o tři čtvrtiny peněz. Dělal rukama v podniku jménem LEKO, což byl státní podnik Lehká konfekce. Šily se tam podprsenky pro země RVHP a ona dělala stříhačku. Měla na stole hromadu látek, odstříhovala dílky a házela to dál, kde to sešivali. Měla na rozdíl ode mě vizuální představivost, takže dokázala ušetřit materiál. A z těch hadříků, co zbyly, obšívala rodinu.

Zažil jste v Praze temná 50. léta. Jak jste je viděl dětskýma očima?

V páté třídě jsem měl kamaráda Pavla Bílého. Založili jsme spolu protistátní skupinu a rozhodli se, že v Bubenči, kde je ruské vyslanectví, vyhodíme do povětří vlak. Jeho tatínek bral nitroglycerin, takže jsme vymysleli, že mu ho Pavel šlohone a nitrákem to celé vyhodíme, jako partyzáni. Jak vidíte, měli jsme hluboké znalosti o výbušninách. Nakonec z plánu sešlo. Když pak ve třiapadesátém umřel Stalin, zrovna otevřeli Letenský tunel, ale ještě se tam nejezdilo, čekalo se, jak si to sedne. A my šli se školou tunelem pěšky do divadla Jiřího Wolкера v Dlouhé třídě na jakési představení o Leninovi. A tenhle Pavel Bílý začal v tunelu zpívat zplna hrdla „Chcíp“ kanárek, chcíp“. Měli jsme takového výborného učitele na zpěv, přišel za ním a dal mu pohlavek – víc asi tenkrát udělat nemohl. Ale bylo to tehdy šílené. Lid Stalina oplakával, opravdu, lidi na ulicích stáli a řvali. Tohle davové šílenství se prý projevilo i při procesu s Miladou Horákovou. Celá republika stála u tranzistoráků a lidé si přáli, aby ji pověsili. Jak kdo. Já tenkrát viděl svého dědečka podruhé v životě brečet. Poprvé když skončil Jan Masaryk na dlažbě Černínského paláce, podruhé při procesu s Horákovou. Můj dědeček byla druhá fantastická figura. Ročník 1888. A jak venkov posílal své květy studovat do Prahy, tak ze statku vybrali jeho, protože se jevil jako nejchytřejší. Když byl v kvintě, celou rodinu naprosto zdecimovala spála. Vrátil se z kvinty domů vládnout statkem. Nafasoval majetek, který patřil našemu rodu tři sta let, od nějakého 16. století. Měl nějakého poručníka, tenkrát rodiny držely pohromadě, takže to nějak zvládl. Byl pokrokář, ale měl klasickou knihovnu, přečetl Zeyera, naučil mě Havlíčkovy Tyrolské elegie, Rostandova Cyrana a spoustu dalších. A když mu statek komunisti sebrali, šel k nám do Prahy. Živil se pak jako topič.

Kdy jste potkal svou paní?

Psal se rok 1958. Šťastně jsem dodělal druhý ročník medicíny, a tak jsem se na léto přihlásil na brigádu na dětský tábor do Zvíkovce. Když jsem nastupoval do vlaku, byla tam moje žena, která ještě netušila, že bude mojí ženou. Strávili jsme spolu část léta. Studovala biologii, bylo jí jako mně.

Za jak dlouho následovala veselka a první potomek?

Brali jsme se, když jsem byl v šestáku. Žena studovala pět let a tenkrát pan ministr Kahuda nařídil celému ročníku biologie, že musí jít učit, protože na měšťankách chyběli kantoři. Ženě přidělili střední školu v

Perninku. Bylo tam hodně nevrlo, já jí pravidelně psal, ale ona mě prosila, ať už to nedělám. Psal jsem totiž „Pernink, prdel Evropy“ a ona z toho měla nepříjemnosti. Vzali jsme se, aby odtamtud mohla odejít, to by jinak nešlo. V roce 1962 se narodil Tomáš, Lucka pět let potom. Založili jsme spolu protistátní skupinu.

Jaký jste byl tatínek?

Tomáš měl tu smůlu, že se narodil s dětskou mozkovou obrnou. Dodneška má takovou větší neobratnost na levou stranu, slabost. Ale je to dobře rozcvičené, skoro to není vidět. Prodělal taky operace očí, rehabilitace, to jsem celkem obstarával já, měl jsem známé.

To jste mezi lékaři výjimka, většinou péče o děti ležela na bedrech jejich žen...

Moje žena měla kandidaturu dřív než já, pracovali jsme oba a oba se o rodinu starali, jak to šlo. Víím, jak se žehlí plíny, jak se skládala jedna přes druhou, aby byly nožičky správně od sebe. Ale je pravda, že jsem tehdy pracoval v Kosmonosech, takže jsem byl dva týdny v Praze a dva tam, některé neděle ano, některé ne. Definitivně jsem se do Prahy vrátil v šestašedesátém, s Luckou už jsme byli ucelenější rodina. Přišel jsem do Prahy a naskočil do bot Miloše Vojtěchovského, konziliárního psychiatra na tehdejší Ústavu pro výzkum výživy, tím jsem se dostal k psychosomatice a k nespavcům. Vaše sestra v roce 1969 emigrovala do Kalifornie.

Vás odchod do ciziny nelákal?

To víte, že to se mnou cloumalo fest, ale už jsme měli děti, doma úplně malé mimino, k tomu starosti okolo Tomášova zdraví... Nakonec jsme se rozhodli zůstat.

Měl jste na medicíně jasno, že směřujete k psychiatrii?

Vůbec ne. Šel jsem na medicínu s představou, že budu dělat praktického doktora, tenkrát se říkalo obvodního lékaře, protože to byli takoví neuvědomělí motivátoři. Naši za války dělali odboj, odbojáři se scházeli u nás – a byl to samý doktor. Tam jsem viděl cestu. Na fakultě se mi napřed líbila fyziologie, ta logika poznávání.

Takže laboratoř, kádinky a zkumavky?

No, spíš trápení psů.

To jste snášel?

Právě že ne. Mně jich bylo líto, tak jsem toho nechal. Pak přišla nějaká praxe a já si uvědomil, že mám obě ruce levé. Nechtěl jsem být chirurgem. Dodneška si pamatuju, jak mě ve čtvrtém ročníku pan primář Pringer v Rumburku mlátil přes prsty a řval, že tohle prase mu už na sál nesmí. Pak jsme zakopli o fantastického pana profesora Vondráčka, který nám ve čtvrtém ročníku začal přednášet psychiatrii – a už to jelo.

V jakém stavu se tehdejší československá psychiatrie nacházela?

Naskočil jsem do ní, akorát když se ten beznadějný a zapomínaný obor začal totálně měnit. Přišla první psychofarmaka. Ještě než jsme se tam s mým kamarádem Tomášem Dostalem na klinice profiškusovali, měli jsme za šéfa docenta Dobiáše, posléze se stal profesorem. Děsně fajn chlap, takový selský. Naučil nás, co mohl, a pak řekl, ať jdeme za Hanzlem do Bohnic. Tady jste se dostal do výzkumné skupiny, která zkoumala LSD.

Zkoušeli jste to na sobě?

No jistě. Ne že bychom byli nechtěli, ale v rámci výzkumu jsme taky museli.

Jak to na vás působilo?

Když to pustíte do toho Disneylandu v příjemném settingu s příjemnými lidmi, je to opravdu hezké. Rozšířené vědomí je fascinující stav: tímhle zubem jsem tenkrát slyšel modrou barvu, umíte si to představit? Já jo.

Ty vjemy si pamatujete dodnes?

Jistě. V malé dávce narušíte strukturu, které se říká já, protože co tam držíte pohromadě, to se najednou rozsype. A vjemy, které jsou hodně pestré, vás informují jinak, než jste dosud zažil. Evokuje to paměťovou stopu, já si třeba vzpomněl na zážitek z raného dětství. V mé představivosti tekly litry krve a přes to jsem došel až k tomu, že jsme měli nějakého prdlého souseda, který prohodil svoji ženu skleněným dveřmi. Ona k nám přišla celá pořezaná. To bylo něco, co jsem si ze svého života vůbec nepamatoval. Najednou tahle vzpomínka vykvetla a já si ji pak ověřil, skutečně se to stalo – když mi byly tři roky! Tehdy se tím tady zabývala skupina kolem Milana Hausnera, říkalo se tomu psycholytická (odvozeno od analytická) terapie – na rozdíl od psychedelické, při níž se splývá s vesmírem. Snažili jsme se posilovat psychoterapii. A tihle chlapi, kteří přidávali na dávkách, přišli na to, že v anamnéze můžete couvat až k porodu. Původně začali s tím, že odžít si porodní trauma znamená osvobodit se. Když pak Standa Grof odjížděl do Ameriky, říkal, že si myslel, bůhvíco nevymysleli. Jenže rakouský psycholog Otto Rank tohle dostal z lidí na kanapi už na začátku 20. století.

Nakonec se zjistilo, že LSD je slepá ulička. V čem byla chyba?

Chyba byla, že jsme tenkrát věřili, že v podstatě stačí nalézt ten aha moment. To znamená, aby se k němu dopracovali neurotici, kteří měli nějaké neodžité trauma. Jenže jsme absolutně nepočítali s časem, který

jsme tomu museli věnovat. Já třeba strávil s pacientem osm hodin v intoxikaci, to jsme museli sedět, zapisovat, poslouchat, hlídat ho. Pak jsme to dalších šest hodin probírali, to už máme čtrnáct hodin. Celé to opakovali tři měsíce. Jenomže už to přestávalo fungovat, jak jsme chtěli. Pro pacienta to byl sice vždycky velkolepý zážitek, ale už to s ním málokdy něco podstatného udělalo, těch konverzí, že by mu spadly šupiny z očí, bylo čím dál míň.

Nechtěli pacienti opakovat zážitek, protože jim to bylo příjemné?

Když to děláte s pacienty, žádné moc dobré zážitky tam nejsou, protože je ženete za těmi špatnými.

Hroutili se vám?

Jistě, to je takzvaný bad trip.

A jak to bylo s antidepressivy?

První generace antidepressiv byly takzvané serendipity. To je název, který v 18. století vymyslel nějaký lord, který se nudil a četl legrační historiku o princích ze Serendipu, dnešní Srí Lanky. Ti chodili po světě, vždycky něco našli a řekli, že je to úplně k ničemu, pak ale zjistili, že se jim to hodí. Klasický příklad serendipitu je bakelit. Dotyčný belgický chemik Baekeland upustil kus formaldehydu do nějaké kyseliny – a udělal si z toho veliký kšeft. Taky Fleming musel mít v laboratoři pořádný svinčák, když mu ze stropu kapala plíseň na bakteriální kultury a sežrala je. Tak bylo objeveno první antibiotikum. Druhé objevené antibiotikum byl streptomycin. Objevila ho žena, které se v Americe říkalo plesnivá Máňa. Chodila po popelnicích a skládkách a sbírala ty nejkvalitnější plísně. Nejhnusnější plíseň, kterou našla, byla na nějakém melounu – a byl z toho streptomycin. Takže první dvě generace antidepressiv jsou serendipity. Druhá generace vůbec neměla být antidepressiva, ale léky na alergie, které taky vůbec nezabraly. Tak je zkusili na deprese. Až teprve přišel Prozac, to píšeme 70. léta. Třetí generace byla postavená na receptech. Já zažil ten začátek.

Věříte na prášky?

Já vám řeknu, na co věřím. Jak říkal Jiří Wolker, básník a socialista, věřím v železné vynálezy a dobrého Ježíše Krista. Já věřím, že náš organismus je naštelovaný na dobrou cestu. Poté přijde nějaká věc, která tu trajektorii odchýlí, a pak musí přijít nějaká informace, která to napraví nebo přinapraví. Informace může být chemická, energetická, můžou vás prohrát. Budete takhle stažená úzkostí, můžou vás prohrát a taky to zabere. Víte, jaký je rozdíl mezi úsměvem a Duchennovým úsměvem? Duchenne byl kamarád Darwina, zkoumali spolu emoce. Duchenne i za pomoci toho, že do lidí pouštěl elektriku. Když uděláte obyčejný úsměv „sýr“ (ukazuje), zapnete všeho všudy cirkumorbitální svaly – zvednete koutky úst. Duchennův úsměv je víc podobný tomu upřímnému, jako když si vezmete do pusy tužku a zahryznete se do ní (opět názorná ukázka). Pak zapnete i cirkumorbitální svaly, ty kolem očí. Takže budete mít ubrečenou osobu, dáte jí skousnout Duchennův úsměv – a ona roztaje. Informace o emočním nastavení přijde do mozku. I tohle funguje.

V 60. letech panovala především bezmezná víra v chemii, ne?

Neberte to tak generálně. V 60. je musíte ohlídat a věnovat tomu čas. Halucinogeny přišly do psychiatrie mnohem dřív, na přelomu 19. a 20. století. Tehdy se nějaký slavný francouzský psychiatr nadrátoval hašíšem, otevřelo se mu poznání a měl tolik duchapřítomnosti, že zaznamenal svou geniální myšlenku na papír. Když vystřízlivěl, zjistil, že tam stojí: „Humanní, humanní, ženy jsou monogamní, humanní, humanní, muži polygamní.“

V době, kdy jste v Československu zkoumali psychotropní látky, nebyly v ulicích žádné drogy, ne?

U nás rozhodně ne. Poprvé to přišlo až v 80. letech, první čeští narkomani vařili braun. Tenkrát se vařil z kodeinu, kterého bylo za korunu kornout, Rusové ho sem vozili po vagonech. A taky byly k dostání léky proti bolesti, kde byl kodein namíchaný. Ještě v Kosmonosech jsme zkoušeli na schizofreniky něco, co vynalezli Poláci a čemu říkali atropinová kómata. To byly vlastně inzulinové šoky: přivedli jsme pacienta do inzulinové hypoglykemie, pak jsme ho budili cukrem a v inzulinovém šoku se měla hlava srovnat. Bylo to příšerné. Dával se miligram atropinu na kilogram váhy, vražedná dávka pro půl zeměkoule! Když jsem to poprvé předepsal, pacienti mi upadli do kómatu a museli jsme jim mazat oči fysostigminem, aby nedostali glaukom nebo něco takového. Měli jsme ve špitále krásnou paní magistru, která mi volala, že by se chtěla na něco optat. Jak jsem to prý myslel, když jsem pacientovi předepsal smrtelnou dávku atropinu.

Bylo jim pak líp?

Ten pacient byl potom bez příznaků. Ale byla to slepá ulička, po těch inzulinech jsme z nich vyráběli dementní lidi. To je hrozné. To byla tehdy oficiální léčba. Jen tak mezi námi, vynálezce lobotomie dostal Nobelovu cenu. Ten dobrý muž jich provedl asi patnáct tisíc! Když jste měla v rodině schizofrenika a neměla jste peníze, udělal to pro vás za deset dolarů. Na druhou stranu, vy jste nikdy neviděla, jak dřív vypadal blázeň, kde byly svěrací kazajky a jedině, čím se schizofrenici dali tlumit, byly megadávky opiátu. Čirá zoufalost a beznaděj. Všechno tohle hledání bylo motivováno dobrým úmyslem, i když přinášelo tristní výsledky. Třeba

první psychotickou látku, chlorpromazin, vymysleli náhodou. Přišli s tím anesteziologové, když přemýšleli o modelu hibernace. Ne úplně zimní spánek, jen zklidnit funkce. No, bylo to dost na prd. První antidepressivum, melipramin, který se užívá dodneška, vymysleli na schizofrenii. Ale bylo to podobné – na schizofreniky to nefungovalo. Chtěli to vyhodit, ale ti šetrnější říkali, zkusme to ještě na deprese. Začal výzkum na třinácti depresivních pacientech, což by dneska absolutně neobstálo – a vidíte, léčíme tím dodnes.

A co psychoterapie?

Byla do šedesátých let škrčená. Vždyť šedesáté roky, to jsou děti květin. Taky se v té době začalo zkoumat placebo. Lidi si myslí, že placebo je švindl. Placebo není žádný švindl, placebo je umění. Představte si třeba, že spálím dva lidi laserem a pustím do nich do obou fyziologický roztok, což je roztok soli, který používáme, když potřebujeme organismus zavodnit, aby splynula koncentrace s prostředím. Do obou pustím fýzák a jednomu řeknu, že to je to nejsilnější analgetikum, které mám. Pokud je to placebo reaktor, všechno ho přestane bolet. A proč? Protože jsem spustil jeho vnitřní opiový systém, spustil jsem jeho chemii. A jak to dokážu? Vezmu si naloxon, který tohle umí zastavit, takže to pacienta zase začne bolet. Tenhle efekt využívá úplně stejných chemických systémů jako lék. Když nabudím správnou informaci vaši imunitu, začne fungovat. Na konci 70. let přišel do léčby bolesti zázrak zvaný fentanyl, opiát. Udělali na něj krásnou studii v západním Německu: na jednu zubní polikliniku, kde bylo asi dvanáct zubařů, přišli tajtrlíci a řekli, že chtějí dělat studii, která bude srovnávat účinky fentanylu, placebo a – protože jsme sadisti aké naloxonu. Zubaři budou trhat osmičky, pacientům dají po vytržení preparát a oni budou na stupnici 0–10 psát, jak se jim bolest zvětšila nebo zmenšila. Všichni se těšili, jenže když se to mělo rozjet, přišli tajtrlíci znovu a řekli, smůla smůloucí, na ministerstvu nám fentanyl zatrhli, protože je to opiát, se kterým se musí zacházet striktně a pod zámkem. Ve studii zůstane pouze placebo a naloxon – můžete začít. Zubaři začali, vytrhli zub, něco podali a viděli, jak ta bolest hezky rostla. Po dvou měsících přišli tajtrlíci znovu, že konečně uplatili úředníky a fentanyl se vrací do hry. A zubaři zase šhubali, konečně měli fentanyl, bolest krásně klesala. Jenomže fentanyl nepřišel do hry nikdy. Prostě jim to jen nakecali! To se mi moc líbí a vždycky si na to vzpomenu, když slyším vědce hovořit o tom, jak chemie působí.

Vy se něčím ládujete? Máte prášky na nočním stolečku?

To víte, že jo. Musím jíst asi tři prášky na tlak. A protože se mi tuhle povedlo málem vykrváčet ze žaludku, tak ještě něco na žaludek.

Já se lékům bráním, jak můžu...

To se mi hrozně líbí. Vy jste představitelka toho postoje, který říká, že žádné prášky, žádnou chemii. A co si myslíte, že je tohle?

To je cukr.

Správně, cukr. A to podle vás není chemie? To je koncentrovaná informace, kudy ji chcete dostávat. Vy si myslíte, že si na vás pánbůh pokaždé udělá čas a přijde vás z nemoci uzdravit? No, můj tatínek dlouho tvrdil, že komu nepomůže aspirin, heřmáněk a živočišné uhlí, je ztracený. Potom přidal penicilin. Když mu bylo osmdesát a já za ním přišel, měl ty léky vyskládané na stolečku taky.

Mají psychiatři něco společného?

Každé řemeslo vás určitým způsobem přivolá a potom formuje. Myslím, že psychiatři jsou zvyklejší na atypické situace. Jsou švihlí v tom směru, že atypické situace řeší atypicky. Jinak nevím. Ve třidevadesátém jsem byl na kongresu v Americe, osmnáct tisíc psychiatrů. Z těch osmnácti tisíc psychiatrů bylo devatenáct tisíc Židů a čtyři černoši, víc jsem jich tam nenapočítal. Takže je mezi námi málo černošů, tím se to značí.

Čím jste ještě typičtí? Máte pacienty upřímně rádi a baví vás jejich diagnózy?

Váš praktik vás taky musí mít rád. Když vás nebude mít rád, je to na prd a běžte k jinému. Musíte mít ráda své pacienty, musíte mít pochopení pro jejich trápení, které je taky drobátko atypické. Půlka psychiatrie je strach, půlka sranda.

Kdy se psychiatr směje?

Každý den – a rád.

Jaké jsou rozdíly mezi lékařskými obory? Jsou jiní kardiologové, neurochirurgové a psychiatři?

Počkejte, kardiologové nejsou tak vysoko jako kardiologové. Kardiologové patří mezi polobohy. Od té doby, co mají ten instalatérský vercajk, můžou na sále nemocnému říct: Vstaň a chod! A on opravdu jde. To je něco. Neurochirurgové vědí, že existuje neurochirurgie – a všechno ostatní je póvl. Říká se, že jsou mužstavitelé a muži-zahradníci. To je nějaká stará mytologická pravda. Stavitel něco udělá a jde od toho, zahradník jede furt. My psychiatři jsme zahradníci, vždyť už Freud napsal knihu Konečná a nekonečná analýza – a spíš to druhé je pravdivé.

Jak v medicíně nevyhořet?

Koukejte, dneska je strašně módní vyhoření. Zkoumali to kolegové Radek Ptáček a Jiří Raboch a dost mě tím tenkrát naprdli. Udělali totiž anketu na internetu, nějaký dotazník vyhoření, aby ho doktoři zodpověděli. Z dotazníku usoudili, že čtyřicet procent lékařů je vyhořelých. To by všechno bylo hezké, kdyby napsali, že je to z jejich vzorku. Jenže oni napsali čtyřicet procent lékařů. Chopila se toho nějaká nána v Mladé frontě a sepsala článek s titulkem, že čtyřicet procent lékařů nenávidí své pacienty. Měli k tomu seminář, kam jsem se vecpal, oni mě nepozvali. Ptal jsem se, jak to Shakespeare myslel, když napsal: „Znaven tím vším, já chci jen smrt a klid, jen nevidět, jak žebrá poctivec, jak pýchou dme se pouhý parazit, jak pokříví se každá čistá věc, jak trapně září pozlátka všech poct...“ A končí to: „... já zemřel bych tak rád, jen nemuset tu tebe zanechat.“

Aha, byl vyhořelý?

Blbost, napsal dalších osmdesát čtyři sonetů a půlku svých her. Byl jen otrávený, našťvaný, reflektoval náladu doby, která mu zatleskala tak, jak mu tleská dneska. Ale nebyl vyhořelý, tak si pojdme ujasnit pojmy. Napsal jsem o vyhoření bichli, na konci jsem se rozprskl po své generaci, aby mi kolegové napsali, čím nevyhořeli. Všichni napsali, že je potřeba si z oboru nenechat udělat rutinu. Všechny profese mají tu šanci, ze všeho se dá udělat pestrá práce.

Jednou jste mi vyprávěl, jak je důležité prožívat smutek. V čem je ta schopnost důležitá?

To je jednoduché. Když vám něco seberou, budete přirozeně vzteklá a smutná. Když přijdete o tak hodnotnou věc, jakou je vztah, bude to ještě horší. A dělat, že nejsem smutný, je strašná debilita. Už tatík Freud řekl, že deprese je daň za neodžitý smutek. Když to neobřečíte, tak se z toho nedostanete. Smutek je nezbytná součást procesu. Psychiatr Alojz Janík ze Slovenska kdysi vyprávěl, že když byl mladý a někdo na vsi umřel, šla na pohřeb celá vesnice. Všichni na hřbitov a potom do hospody, kde nebožtíka zapili. Dneska když vám umře kamarád, odskočíte si na půl hodiny na Olšany, jdete zpátky do práce a myslíte si, že jste to spláchli, což není pravda. Doba vás do toho žene, nemáte v podstatě právo být smutná mezi lidmi. Nejhorší jsou lidi, kteří vás zahrnou radami jako: nejlepší je zapřáhnout se do práce, to přebolí, mohlo to být horší, nebuď smutná... Dělají to v dobré vůli, ale je to neschopnost dnešní doby smutné události ritualizovat. Pamatuji si, že když mi po válce umřel malý bratříček, drželi jsme smutek šest neděl.

Kolik vám bylo, když umřel?

Mně sedm. Bratr byl to miminko, co ještě v pětačtyřicátém zažívalo bombardování u maminky v břiše. Umřel na to, čemu se dneska říká náhlá smrt u kojenců. Na smutek byl vyhrazený čas, minimálně šest týdnů. Rodina byla jaksi odstavená od radovánek, nechodilo se třeba do divadla nebo do kina.

Nakonec mi řekněte, jak být šťastný. Co konkrétně pro to dělat?

Jak být šťastný? To já nevím. Myslím, že je dobré umět se radovat – a někdy z toho vypadne štěstí. Je krásné, jak Darwin zahnal s jeho nápady o emocích, protože zjistil, že jsme na tom stejně jako zvířata. Po sto padesáti letech to vzal pod bič americký psycholog Paul Ekman a máme šest základních emocí: strach, vztek, to měli už dinosauri, radost, smutek, údiv a odpor, z toho se to poskládá. Můžete prožívat radost, aniž jste v extázi. Extáze je jednou za čas odměna. Jsem přesvědčený, že dobré chvíle musí člověk umět hledat, to se musí naučit. Pacientům rozdávám takové notýsky, říkám tomu „tři plus tři“. Každý den musí vyplnit tři pěkné věci, které je potěšily jen tak z milosti boží. A pak tři pěkné věci, které udělali sami pro sebe – a tyhle stránky bývají prázdné. Jak říká psycholog, co ho nikdo neumí vyslovit správně, Mihaly Csikszentmihalyi: člověk nedosáhne štěstí ve chvíli, kdy stojí na vrcholu. Vy ho dosahujete ve chvíli, kdy se k němu blížíte. Já myslím, že k tomu nepotřebujeme vůbec žádné psychology, kouče a pilulky štěstí, stačí přečíst Fausta. Druhý díl, kde má Faust už naprosto všechno. V loutkové úpravě Matěje Kopeckého se Mefisto, když už neví co by a jak by, ptá, co by měl pro Fausta učiniti. A Faust mu říká: „Ty budeš z pisku provazy splétati a na rozbouřených mořských vlnách kuželky stavěti. A já je budu srážeti a přitom budu do tvé šeredné tlamy střílet.“ Tam se Mefisto ozval, že nemá šerednou tlamu, ani on si nemusí nechat všechno líbit. Nicméně Faust má všechno, všecičko. A je šťastný?

Box: Kdo je MUDr. Radkin Honzák, CSc.

Narodil se v roce 1939. Vystudoval Fakultu všeobecného lékařství Univerzity Karlovy, promoval v roce 1962. Nejprve působil jako sekundární lékař v psychiatrické léčebně v Kosmonosech, v roce 1966 začal pracovat v Ústavu pro výzkum výživy, mj. na výzkumu spánku a stresu. V současnosti působí jako ambulantní lékař v centru IKEM, kde pracuje s pacienty s nezvratným selháním ledvin a v transplantačním programu, spolupracuje s centrem REMEDIS, působí jako sekundární lékař v Psychiatrické nemocnici v Bohnicích a jako asistent na Ústavu všeobecného lékařství 1. LF UK. Specializuje se na psychoterapii a je zastáncem psychosomatického (biopsychosociálního) přístupu. Pravidelně se na svém blogu vyjadřuje k současnému dění, vydal několik knih. Učí na 1. LF UK a **Fakultě sociálních věd** UK. Je ženatý, má dvě dospělé děti.

Přesně tak jsem si ho představovala: Inteligentní, vtipný, pohotový a jistě i dobrý člověk. Je stále velmi zaměstnaný, byť pracuje na volné noze. Známe ho jako vtipného glosátora života, politické i kulturní scény, z rádií či různých televizních pořadů.

Známý neurochirurg, profesor MUDr. Vladimír Beneš, DrSc., se svému oboru věnuje už čtyřicet let. „Někdy se mi stává, že si prohlížím snímky pacientů i několik dní a přemýšlím, kudy na to. To je ve skutečnosti mnohem závažnější část operace nežli zákrok samotný,“ říká o operacích mozku.

Tenhle manželský pár spojuje kromě synů Kristiána a Jonáše i společné povolání. Oba jsou herci. V muzikálu Vlasy, který měl nedávno premiéru v pražském Divadle Kalich, se spolu opět setkali na jevišti. A nebylo to poprvé.

Hodně lidí zná jeho hlas z legendárního seriálu Přátelé, kde nenapodobitelným způsobem namluvil Rosse. Ovšem není to jen skvělý dabér, ale také vynikající herec.

Když jsem se zeptala vizážistky, redaktorky a herečky Zuzany Hainallové (poněkud neomaleně a spíše s humorným nadhledem) na její věk, samozřejmě jsem předpokládala, že v žádném případě nemůže patřit do kategorie „nad šedesát“.

URL| <https://www.i60.cz/clanek/detail/23048/psychiatr-radkin-honzak-chtel-jsem-byt-prakticky-lekarem>

Insider: SPD zahrozí. Její kampaň jen nevidíte, říká žena, která pomohla stvořit „knížete“

22.5.2019 info.cz str. 00 Insider

Michal Půr, Tomáš Jirsa

SPD Tomia Okamury ještě není odepsaná. Vede kampaň, kterou voliči tradičních stran vůbec nevidí, ale je potenciálně velmi nebezpečná. Bojují proti liberalismu a řeší, co se učí ve školách, říká v novém vydání podcastu Insider Anna Shavit (dříve Matušková), která byla jednou z hlavních postav prezidentské kampaně Karla Schwarzenberga a stála i za rozjezdem marketingu hnutí ANO.

Tomáš Jirsa a Michal Půr se Anny Shavit, která v současnosti pomáhá s kampaní slovenskému politikovi Richardu Sulíkovi a jinak se věnuje především výuce marketingové komunikace a PR na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy, ptali, jakou kampaň před evropskými volbami považuje za nejlepší. „ANO se jako jedna z mála stran soustředí na skutečně evropská témata,“ říká expertka.

Ostatní kampaně sama nepovažuje za příliš povedené. ODS je podle ní příliš málo energická a některé spoty jsou vyloženě nepovedené. Příliš se nedaří ani Pirátům, kteří ovšem mají voličskou skupinu poměrně jasnou a můžou myslet na dobrý výsledek.

Pokud se chcete dozvědět víc, pusťte si nové vydání podcastu Insider.

>>> Další podcasty INFO.CZ najdete tady <<<

URL| <https://www.info.cz/clanek/41719/insider-spd-zahrozi-jeji-kampan-jen-nevidite-rika-zena-ktera-pomohla-stvorit-knizete>

Insider: SPD ještě zahrozí. Vede kampaň, již nevidíte, říká žena, která stvořila „knížete“

22.5.2019 info.cz str. 00

SPD Tomia Okamury ještě není odepsaná. Vede kampaň, kterou voliči tradičních stran vůbec nevidí, ale je potenciálně velmi nebezpečná.

Bojují proti liberalismu a řeší, co se učí ve školách, říká v novém vydání podcastu Insider Anna Shavit (dříve Matušková), která byla jednou z hlavních postav prezidentské kampaně Karla Schwarzenberga a stála i za rozjezdem marketingu hnutí ANO.

Tomáš Jirsa a Michal Půr se Anny Shavit, která v současnosti pomáhá s kampaní slovenskému politikovi Richardu Sulíkovi a jinak se věnuje především výuce marketingové komunikace a PR na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy, ptali, jakou kampaň před evropskými volbami považuje za nejlepší. „ANO se jako jedna z mála stran soustředí na skutečně evropská témata,“ říká expertka.

Ostatní kampaně sama nepovažuje za příliš povedené. ODS je podle ní příliš málo energická a některé spoty jsou vyloženě nepovedené. Příliš se nedaří ani Pirátům, kteří ovšem mají voličskou skupinu poměrně jasnou a můžou myslet na dobrý výsledek.

Pokud se chcete dozvědět víc, pusťte si nové vydání podcastu Insider.

>>> Další podcasty INFO.CZ najdete tady

Hra o trůny (Game of Thrones)

Redakce INFO.CZ pro své čtenáře připravila tematický speciál k poslední řadě seriálu Hra o trůny (Game of Thrones). Zájemci si budou moci před osmou sérií postupně připomenout postavy i dosavadní odvysílané epizody a dozví se o všech nových trailerech a spoilerrech, které vyjdou najevo. Premiéra osmé řady se uskuteční 14. dubna 2019 (v Česku 15. dubna ve 3 hodiny ráno).

O seriálu Postavy Rody Shrnutí epizod Herci Knihy Mapa Titulky

Trailer Stolní hry Jak to dopadne? Fotografie z 8. série Cestujte po stopách Hry o trůny

Game of Thrones s08e01 - shrnutí 1. dílu

Game of Thrones s08e02 - shrnutí 2. dílu

Game of Thrones s08e03 - shrnutí 3. dílu

Game of Thrones s08e04 - shrnutí 4. dílu

URL| <https://www.info.cz/podcasty/insider/insider-spd-jeste-zahrozi-vede-kampan-jiz-nevidite-rika-zena-ktera-stvorila-knizete-41719.html>

Hra s čísly i ekonomickým myšlením. Ekonomická olympiáda expanduje

22.5.2019 roklen24.cz str. 00

Jaroslav Průcha

Tagy: ČR, INEV, školy, ČNB, vzdělání, Slovensko

Na středních školách se mohou žáci zúčastnit biologických, matematických či fyzikálních olympiád. Nápad té ekonomické tudíž není úplně revoluční, ale slouží velmi dobře k tomu, jak dostat do škol ekonomii a finanční gramotnost. Ekonomická olympiáda má již třetí ročník, kterého se letos účastní více než 300 českých a 180 slovenských škol. Pilotní projekt se navíc rozjíždí i v Maďarsku. „Testy koncipujeme tak, aby to studenty bavilo. Aby to bylo něco, o čem si řeknou, že je to zajímavé. Chceme v nich vzbudit zájem o ekonomii a finance,“ řekla v rozhovoru pro server Roklen24 zakladatelka projektu Ekonomické olympiády Markéta Bacíková.

Koho napadlo založit INEV?

Napadlo mě to před třemi lety, nicméně nepovažuji ten nápad zorganizovat ekonomickou olympiádu za nějaký úplně revoluční, realizace projektu je těžší. Už tady máme biologické olympiády, matematické olympiády, fyzikální olympiády. Udělali jsme soutěž podobně, ale trochu jiným způsobem. Neradi říkáme, že Ekonomická olympiáda je talentová soutěž. Soutěž je spíše nástrojem, jak ekonomii a finanční gramotnost dostat na střední školy. V ostatních talentových soutěžích se obvykle účastní jen několik málo studentů ze školy. Ekonomické olympiády se v průměru účastní 46 studentů na jednu školu. Testy koncipujeme tak, aby to studenty bavilo. Aby to bylo něco, o čem si řeknou, že je to zajímavé. Chceme v nich vzbudit zájem o ekonomii a finance.

Mladí znají výši kurzu a inflace, méně již ovládají teorii a úrokové počty

Kolik škol se účastnilo 3. ročníku olympiády?

Letos je to 337 českých škol a na Slovensku 180 škol. Tam to organizuje jejich nejcitovanější think tank Inštitút ekonomických a spoločenských analýz (INESS). Zorganizovali jsme v Česku první ročník, získali zpětné vazby, poučili se a projekt jsme na základě nabytých zkušeností připravili na mezinárodní expanzi. Na Slovensku to tak mohli udělat podle připravené koncepce a poučit se z našich úspěchů i chyb.

Plánujete olympiádu v dalších zemích?

Už nyní je pilot v Maďarsku a příští rok to, doufáme, vyjde i v dalších zemích. Výhodou je, že díky našemu online systému můžeme velmi jednoduše sbírat data o úspěšnosti studentů a na základě toho dělat docela rozsáhlé analýzy. Jsme schopni sbírat data ve velkém detailu. Například jak si vedli studenti maturitních ročníků z Prahy ve srovnání s Brnem třeba v konkrétní oblasti finanční gramotnosti. Nebo jak si vedli Slováci ve srovnání s Čechy v oblasti monetární politiky.

Jak velký je nyní tým, který připravuje Ekonomickou olympiádu?

Jako nezisková organizace máme spoustu dobrovolníků. Řekla bych, že jich je okolo stovky. Pomáhají nám, občas udělají třeba přednášku pro učitele. Ten "core" team tvoří zhruba 14 lidí. Zaměstnáno je u nás 9.

Co přesně má hlavní tým na starost?

Největší část našeho týmu tvoří projektový tým, který vede Pája Olšáková, je s námi už skoro dva roky a je to nejlepší vedoucí projektů, kterou jsme si mohli přát. Zároveň s spolu probíráme strategii, nabíráme nové kolegy, nastavujeme procesy atd.

Výzkumný tým má na starosti Pavel Potužák z katedry ekonomie Národohospodářské fakulty Vysoké školy ekonomické v Praze. Pod jeho vedením jsou tvořeny všechny otázky do Ekonomické olympiády, opravovány testy, analyzována a zpracovávána data a tak obecně hlídá odbornou správnost všeho, co děláme. Spolu s bývalým viceguvernérem České národní banky Mojmírem Hamplm nám také odborně garantuje kurzy pro pedagogy.

Další členové týmu se starají o naše PR a o naše partnery, díky kterým můžeme vše, co děláme, realizovat a taky platit. Jsou to hlavně firmy a individuální dárci, kterým záleží na budoucnosti naší demokratické společnosti. V tom je klíčový Vašek Syruček, který se probojoval v prvním ročníku Ekonomické olympiády do finále, nastoupil k nám na stáž a nyní organizuje celé letošní finále a zajišťuje plnění všem partnerům.

Můžete partnery jmenovat?

Ráda. Je to Komerční banka, PwC, Česká asociace pojišťoven, Vysoká škola finanční a správní, Ekonomicko-správní fakulta Masarykovi univerzity, AB-InBev a další. Už od prvního ročníku soutěže Česká národní banka, která má letos poprvé titul spolupořadatele finále Ekonomické olympiády. Máme také záštitu Ministerstva školství a na mezinárodní Ekonomickou olympiádu jsme dostali grant Visegrad Fundu. Oficiálními mediálními partnery je mimo Roklen24 např. Forbes a Česká tisková kancelář (ČTK). ČTK je v dnešní době velmi důležitý zdroj ověřených informací a ne všichni mladí lidé o tom bohužel ví.

Naše kurzy pro pedagogy jsou nyní akreditované Ministerstvem školství, což je důležité pro učitele - je pro ně mnohem jednodušší se kurzů účastnit.

INEV i Ekonomická olympiáda jsou financovány čistě ze soukromých zdrojů a nejsme příjemcem žádných dotací.

Ve vašem týmu je také bývalý mluvčí České národní banky Marek Petruš. Jaká je jeho role?

Marek je náš PR ředitel. Pracuje s námi od června minulého roku, bude to tedy už téměř rok.

Patronem olympiády byl bývalý viceguvernér ČNB Mojmír Hampl...

On je také spoluzakladatelem INEV a členem správní rady. Je u projektu úplně od počátku.

V bankovní radě ČNB skončil loni v listopadu. Co dělá pro INEV nyní?

Nyní za INEV docela často vystupuje v médiích a podílí se na odborné stránce INEV, Ekonomické olympiády a kurzů pro pedagogy.

Nově Mojmíra Hampla tedy vystřídal viceguvernér bankovní rady ČNB Tomáš Nidetzký. Jakou má roli?

Role pana viceguvernéra Nidetzkého je v Ekonomické olympiádě již od počátku důležitá a tvarovala projekt jako takový. Zasadil se o podporu Ekonomické olympiády už v prvním ročníku ze strany ČNB. Jen podotýkám, že v té době byl projekt ve fázi nápadu dost tvrdohlavé a odhodlané 21leté studentky, která Ekonomickou olympiádu prostě zorganizuje, ať se to někomu líbí nebo ne (nějak tak bych popsala sebe v té době). I přesto, že jsme za sebou neměli historii několika úspěšně zorganizovaných ročníků, Tomáš Nidetzký v projekt od začátku věřil (asi stejně jako my) a ČNB nás nakonec podpořila už v prvním roce, což bylo úžasné a hodně nám to pomohlo při zapojování škol. Po odchodu Mojmíra Hampla z ČNB Ekonomickou olympiádu tedy přirozeně vzal pod sebe.

Můžete popsat, co všechno musí absolvovat budoucí vítěz olympiády? Kolik je kol?

Máme tři kola. Školní, krajské a květnové finále je to třetí. Ve školních kolech je to masová záležitost. Jenom letos se v Česku zúčastnilo 15 tisíc studentů. Testuje se převážně online. Převážně zde měříme výsledky úrovně českého vzdělání v ekonomii a financích na středních školách. Ti, kteří se umístili dobře v rámci školy, postupují do krajských kol, která se konají na našich partnerských vysokých školách a krajských úřadech.

Studenti tedy musí dosáhnout určitého počtu bodů?

Požadavků je víc. Je stanovena minimální hranice postupu a dále je postup do krajských kol omezen maximálně pěti studenty na školu. Potom je to dané kapacitou krajských kol. Letos to bylo něco mezi 40 až 100 studenty, protože kraje se hodně liší, i co se týče počtu škol a studentů. Třeba Praha má čtyřnásobně víc studentů než Karlovarský kraj.

A když se tedy student dostane až do finále v ČNB. Co ho poslední den soutěže čeká?

Finále je krásná akce. Je to vyvrcholení celého ročníku olympiády, kde se potkají všichni. Ti nejlepší studenti z celé České republiky, jejich učitelé s našimi partnery, s námi, s významnými osobnostmi české ekonomie a byznysu. Prostředí ČNB tomu dává krásnou atmosféru. V rámci finále studenti dopoledne absolvují písemný test, na základě něhož je potom deset z nich vybráno k postupu do užšího výběru. Tyto studenty pak zkouší odborná porota, před níž musí prokázat ekonomické myšlení i ústně a odvozovat závěry na základě svých znalostí a vědomostí.

Jaké bylo loni složení poroty a jaké je letos?

Letos je skoro stejné jako loni. Mojmír Hampl, Pavel Potužák, Petr Jedlička z České asociace pojišťoven. Do poroty se letos nově přidá profesor Martin Mandel.

Letos je tedy 3. ročník. Ty první dva ale mají stejného vítěze. Jak se to stalo?

Ta pravděpodobnost je strašně malá, ale stalo se. Soutěž dvakrát vyhrál Jakub Groman, naprosto prvotřídní mladý ekonom. Zajímavé je, že poprvé uspěl v konkurenci 4000 studentů. A ve druhém ročníku soutěžilo 10 tisíc studentů. A jemu se s jeho schopnostmi, a možná trochou štěstí, znovu podařilo vyhrát. Je to opravdu unikátní. Nečekali jsme, že by se to mohlo stát.

Co další finalisté? Co vítězové získají?

Vítězové získají spoustu zajímavých cen. Jsou tam letní školy v Česku i v zahraničí, jazykový kurz na Maltě. Různé věcné ceny jako knihy, flashky, roční předplatné časopisu Forbes, 10 000 Kč v hotovosti atd.

Máte nějakou vizi jak dál růst? Plánujete expanzi?

Chceme růst v Česku i v zahraničí. Doma jsme ve fázi, kde je zapojena skoro třetina českých středních škol. To vytváří velký prostor pro iniciativu změny k lepšímu ve vzdělávání v ekonomii a financích. Teď se budeme soustředit na to, abychom s olympiádou udrželi současný standard v ČR a rozšířili ji dále do zahraničí.

A zároveň na to, abychom něco opravdu změnili. Abychom vzdělávali učitele, kteří jsou klíčem ke zlepšení ekonomického a finančního vzdělávání ve školách, a tedy pak i ve společnosti. V Česku máme 10 procent lidí v exekuci. Vzděláváním můžeme přispět k tomu, aby už nepřibývali další nebo aby přibývali pomaleji. Nově s námi spolupracuje i Štěpán Záškolný, který byl dva roky po sobě finalistou Ekonomické olympiády a nyní nám pomáhá právě s mezinárodní expanzí.

Vystudoval mediální studia na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Pracoval v ekonomické a centrální redakci ČTK jako subeditor, později jako zpravodaj se zaměřením na energetiku. Jako šéfredaktor vedl zpravodajský server iUHLL.cz, který se zaměřoval na hnědouhelný sektor a energetiku. Je šéfredaktorem ekonomického a investičního portálu Roklen24.cz.

URL| <https://roklen24.cz/a/SqkiW/hra-scisly-i-ekonomickym-myslenim-ekonomicka-olympiada-expanduje>

**Proč sestry odchází z nemocnic? Nesrostly s prostředím, s prací a cítí se
být osamocené, tvrdí psycholožka**
22.5.2019 zdravotnickýdeník.cz str.00 Praxe

Nedostatek personálu napříč společnostmi není nic nového a tak nějak samozřejmě proto všichni čekají, že mladá generace nahradí tu starší. Jenže to se zrovna dvakrát nedaří. Proč? „Psychologové práce“ se shodují v tom, že mladí ve svém prvním zaměstnání nevydrží tak dlouho, jak by bylo třeba, protože „se hledají“. „Když se svých studentů na fakultě [...]

Nedostatek personálu napříč společnostmi není nic nového a tak nějak samozřejmě proto všichni čekají, že mladá generace nahradí tu starší. Jenže to se zrovna dvakrát nedaří. Proč? „Psychologové práce“ se shodují v tom, že mladí ve svém prvním zaměstnání nevydrží tak dlouho, jak by bylo třeba, protože „se hledají“. „Když se svých studentů na **fakultě sociálních věd** ptám, jestli budou pracovat v oboru, na který se připravují, tak mi z 95 procent řeknou, že ne. Že se ještě rozhlédnou a uvidí,“ říká k tomu psychologka Alena Sehnalová, která má dlouholeté zkušenosti v oblasti HR a je i předsedkyní České asociace psychologů práce a organizace. Podle ní jsou mladí emočně nezralí, netrpěliví a brzy se vyčerpají. U sester – absolventek však podle ní funguje ještě jiný fenomén. „Mladí ale nemohou za to, že svět vidí jinak, než jsme jej viděli my,“ vysvětluje k tomu také psychiatr Radkin Honzák.

O tom, že nastupující generace zdravotníků má jiné myšlení a také úplně jiné nároky, Zdravotnický deník psal v minulosti již několikrát. Při letošní lednové konferenci v Poslanecké sněmovně (více zde) se dokonce tato debata stočila i na pohled „psychologů práce“, kteří zdůraznili, že mladá generace je zcela odlišná a nikdy nebude stejná jako ta starší a proto by bylo na místě snažit se pochopit jejich pohled a tomu začít přizpůsobovat požadavky i nastavení celého pracovního systému. A to i ve zdravotnictví. Jednu z tehdejších přednášejících nyní prezidentka Asociace sester Martina Šochmanová pozvala na konferenci „Sestra v nové době“. Ta se konala minulý týden v IKEMu.

„Povolání sestry nikdy nebylo lehké a nemůže ho vykonávat každý. Jedná se o velmi odbornou profesi, která je náročná nejen fyzicky, ale také po psychické stránce. Veřejnost si často myslí, že sestra je pouze pomocnou rukou lékaře, ale v praxi to tak není,“ řekla na úvod konference Martina Šochmanová, náměstkyně ředitele IKEM a prezidentka České asociace sester. Foto: IKEM

„Mladá generace je fyzicky vyspělejší než my, má i mentální dovednosti na vyšší úrovni, ale emočně je nezralá,“ řekla na úvod své přednášky psychologka Alena Sehnalová. Podle ní pak ti, kteří čerstvé absolventky zdravotnických škol přijímají do praxe, a často i do třísměnného provozu, bývají právem zklamaní z toho, kdo k nim přišel. A není se co divit, protože mladí se skutečně chovají jinak, než by bylo žádoucí.

„Ti mladí ale za to nemohou. Vyrůstali v úplně jiné době, než my, starší ročníky, nezažily války a hmotný nedostatek. Jenže oni se nechovají jinak, protože nás chtějí naštvat, chovají se prostě jinak, protože jsou jiní,“ vysvětlila. V současné době se na jednom pracovišti objevují hned čtyři generace zaměstnanců. Jenže rozdíl v mentalitě, rozdíl v přístupu k životu a v očekávání jsou u nich naprosto dramatické. Ve zdravotnictví je pak tento problém ještě propastnější.

Důležité je pro ně mít volný čas

„Nedostatek personálu ve zdravotnictví je závažnější, než třeba ve výrobě, protože tam jsou lidé nahraditelní a zastupitelní, zatímco v třeba v nemocnicích to není vůbec jednoduché,“ potvrdila Sehnalová.

Zejména u sester na odděleních je všeobecný problém, že jsou časově přetížené. Dnes ale nastupují lidé, kteří chtějí o svém čase rozhodovat, což už nyní řeší výroba a další nepřetržité provozy. „Musíme si však uvědomit, že my musíme jim přizpůsobit systém organizace práce. Pokud totiž nepůjdeme touto cestou a možnosti nenajdeme, bude čím dál složitější pro práci ve zdravotnictví oslovovat mladé lidi. Když se totiž podíváme na to, co je pro ně v životě nejvýznamnější, tak už to není zdraví, peníze, vztahy či děti, ale na jednom z prvních tří míst je čas. Jenže možnost plánovat si čas v nepřetržitých provozech není možné a tak není divu, že mladá děvčata z nemocnic utíkají,“ vysvětlila Sehnalová.

U nejmladší generace navíc funguje fenomén dosud neznámý: nepociťují totiž rodičovskou autoritu, jelikož dnes rodiče změnili roli a jsou už spíše pro své děti kamarády. „S tradiční autoritou si tak mladí nevědí rady a pokud je tomuto přístupu nenaučíme, tak je ztratíme. Jenže když jste šéf, tak nemůžete být kamarád, ale to si mnozí neuvědomují,“ řekla.

Těžké je to s tradičními řemesly, o něž již není zájem. Ale namísto skuhrání bychom se prý měli zamyslet nad tím, zda si to vlastně starší generace nezavinila sama.

„Máme málo řemeslníků, ale proč? Mladá generace totiž nemá zručnost a na to se zapomíná. Tvrdí se, že je to chyba rodičů, jelikož ze všech dětí chtějí mít manažery, nebo bankovní úředníky, ale já si myslím, že základem je dnešní móda, kde se na rozvoj psychiky osobnosti zapomíná. A navíc – marketing nám vymývá hlavu a tak není divu, že jsme se shlédli v povolání, kde se nezašpiníme a nezapotíme,“ upozornila s tím, že na zručnost už dnes mladí nemají výbavu.

„Vždyť rodiče jim jako malým zakazují si hrát i s korálky, aby je náhodou nespokli...Mladá generace je dnes přitom fyzicky zralejší, než ta starší, ovšem jak už jsem řekla, je emočně nevyzrálá. A s tím se nedá nijak moc pracovat. Rozdíly v mentalitě jsou u mladých sice dramatické, černý Petr je ale na nás starších, protože my jim musíme umět vyjít vstříc,“ poukázala Sehnalová s tím, že právě proto „mladí“ tak dlouho studují, protože „se hledají“. Práci je však nutné pro ně postavit tak, aby ji brali jako koníčka. „Udělají to jen tehdy, když je to baví. Brzy ale ztrácí zájem, proto je musíme umět zaujmout. Musíme s nimi o práci komunikovat a vytvořit jim přívětivé pracovní podmínky,“ zdůraznila.

Nadřizným často odmítají

Současní zaměstnanci také preferují, pokud vědí, co se od nich v práci očekává a když mají srozumitelné a logické vedení, při němž jsou respektováni a průběžně se s nimi komunikuje:

„Mladí nadřizným často říkají, že si myslí, že to je jinak, nebo že se to má dělat jinak. Když se jich ale optáte na to, proč si to myslí, tak říkají, že nevědí. Jenže hlavním úkolem manažerů je zajistit, aby personál poskytoval co nejlepší výkon a kvalitu práce, což komplikuje často fakt, že od raného dětství je jim vštěpováno, že mohou dosáhnout všeho, na co si vzpomenou, přitom nemají tolik informací, jelikož mají vštípeno, že si vše mohou vygooglit.“

Sehnalová také zdůraznila, že „dnes žije pospolu sedm generací, ovšem každá z nich používá při práci jinou mozkovou hemisféru“. Mladá generace hlavně levou. Ta je zaměřena na logické uvažování a u většiny osob je využívána při vědomí jako hlavní. Má sklon věci z určité množiny rozdělovat na menší podmnožiny. Také sem patří používání jazyka, přičemž je s podivem, že právě nejmladší generace umí málo obratně slovně komunikovat. „Ve většině případů se druhý člověk nechová jinak proto, že nás chce naštvat, ale protože je jiný,“ zdůraznila k tomu psychologka s tím, že s tímto poznáním se musí naučit pracovat zejména staniční či vrchní sestry na jednotlivých odděleních.

„Šíření informací a možnosti domluvy jsou dnes díky technologiím vteřinovou záležitostí. Dokážeme se ale bez nich domluvit třeba my dva, kteří jsme vedle sebe?“ otázala se přitom.

„Psychologové práce“ prý vysledovali, že zatímco hlavním kritériem pro výběr povolání je u generace Y, tedy u lidí narozených mezi roky 1982 až 1994, vedle financí zajímavost práce a také možnost stálého profesního rozvoje, u generace Z (ti, co se narodili v letech 1995 a 2010) to je jiné.

Ta totiž nemá ambice. „Generace Y je velmi zaměřena na cíl, ale odmítá podřadnou práci. Co jim přijde jako podřadné, tak vám dá velmi okatě najevo, že dělat nebude. Generace Y má také malou schopnost jednat s náročnými lidmi, rychle se opotřebuje a hned vyhoří. Proto dva roky u jedné práce málokdy vydrží,“ vysvětlila Sehnalová.

Generace „Z“ je vedena mentálním potěšením

Generace „Z“ chce vše hned, vyrůstá v dostatku, jenže ten je tzv. „skleníkový“, rodiče je totiž až moc opečovávali. „A pak přijdou do práce a vy si myslíte, že budou hned jiní. Nebudou! A proto jim musíme pomoci. Pro sestry to platí dvojnásob. Je pro ně totiž velmi těžké začít pracovat na oddělení, kde je obrovský pracovní záprah a velká odpovědnost. Nevědí pak, co s tím,“ upozornila.

Generace „Z“ je prý sice šikovná a bude tak mít velké šance uplatnit se na trhu práce, ale je otázkou, zda bude umět naplnit všechna očekávání zaměstnavatelů. Je totiž dle Sehnalové „vedena mentálním potěšením a jejich chování je popisováno jako zkratkovité a netrpělivé“, přičemž rychle opadá i jejich pozornost. Navíc význam dává na rychlost, než na přesnost.

„Oni opravdu vykazují nedostatek ambicí a dravost, takže se u nich touha jejich rodičů po kariéře nekoná. Jsou konzumně zaměřeni, protože to je nejlépe finančně zaměřená generace,“ dodala Alena Sehnalová s tím, že ale budoucnost této nejmladší generaci půjde na ruku, neboť bude zaměřená na techniku a nové technologie a „mačkat knoflíky“, to mladí umí nejlépe. „Podle prognóz během příštích dvaceti let vymizí až 87 procent současných pracovních pozic. Takže s tím musíme počítat,“ doplnila.

V nemocnicích by měl být pro mladou generaci navíc vytvořen účinný systém „adaptačního období“.

„Což znamená, že absolvent školy by měl být ‚dán‘ k někomu, kdo jej provede prvními měsíci procesu, což není o zkušební lhůtě, ale o mentálním vrůstání do daného prostředí a o konečném pochopení významu práce, neboť toto škola dát nemůže. Přestože děvčata na škole chodila na praxi, nesetkala se tam nikdy s každodenním pracovním rytmem a proto neví, že v nemocnici každý den někdo umře, že pacienti jsou často nerudní, a že musí udělat i práci, která je podřadná. To totiž s prací zdravotní sestry souvisí. Mladí by to zvládli, ale potřebují k sobě někoho, kdo by jim v tom pomohl,“ uvedla Alena Sehnalová pro Zdravotnický deník a zdůraznila, že mladé sestry, absolventky, odchází z nemocnic právě proto, že nesrostly s prostředím a s danou prací: „Ony ani tak neodcházejí z finančních důvodů, jako spíše proto, že se cítí být osamocené a že na oddělení nemají nikoho, od něhož by měly zpětnou a přátelskou vazbu. Do práce se neteší a tak utíkají.“

Sestra pracuje s věcmi, které lidí považují za nechutné

„Mladí nemohou za to, že svět vidí jinak, než jsme jej viděli my. Není ale jejich chybou, že práce je pro ně úplně něco jiného než byla pro nás, vždyť většina zaměstnavatelů se jim podbízí! Třeba tím, že jim nabízí práci z domova a dává jim i nejrůznější benefity,“ přidal pro Zdravotnický deník svůj pohled psychiatr, publicista a vysokoškolský pedagog Radkin Honzák. I on souhlasí s tezí, že když mladou generaci práce nezaujme, tak jí pak nedělá.

„Jenže na druhou stranu mladá generace už vidí vyhoření v tom, že jí práce nebaví. Toto ale jednou pukne a bude to zajímavý krizový stav podobně jako byla finanční krize. U zdravotních sester absolventek je pak problém o to horší, neboť ty nemají zažitě pracovní návyky. Jak ale mají zvládat směnný provoz v nemocnicích, když něco takového jejich vrstevníci nejen nedělají, ale ani by nedělali?“ otázal se.

„Víte, směnný provoz je ze zdravotního hlediska závadný a v případě špatné snášenlivosti je přímo zdraví ohrožující. A to sestry vědí. Však také už v zahraničí běží soudní spory, kde lidé žádají kompenzace za zdravotní poškození vzniklé v souvislosti s nočními směny. Navíc sestra většinu dne pracuje s věcmi, které většina lidí považuje za nechutné, odporné, hnusné a k zblití (moč, stolice, či zvratky). Navíc je pro ně vyčerpávající a psychicky náročný i stálý kontakt s pacienty a jejich rodinami, kteří ne vždy bývají zrovna přátelští,“ načrtl Honzák ve své přednášce „Několik postupů, jak se udolat“ (Motivace sester dříve a dnes).

Sestry v nemocnicích podle jeho slov také velmi demotivuje, když jsou velmi špatné pracovní podmínky na exponovaném pracovišti, lidé se tam hádají a pacient tam není pacientem, ale „klientem“, což je právě dnes velmi moderní tvrzení. „My do těch pacientů velmi často investujeme spousty úsilí, emocí a času a přitom návratnost této investice je kolem deseti až dvanácti procent. Často svým medikům říkám, že nemohou ‚zachraňovat‘. ‚Spasitel‘ to totiž neustojí, oni musí především umět dělat své řemeslo. Ale to začíná nadšením a končí to tím, že na to ten sestřák kašle. Úplně, což je ale přirozená lidská vlastnost,“ uvedl ve své přednášce psychiatr, k čemuž použil obrázky stylizované do podoby „jak workoholik běží do práce“.

Psychiatr Radkin Honzák přednesl „několik postupů, jak se udolat“. Foto: IKEM

Neumí se o sebe postarat

Podle něj miniskript „pospěš si“ je běs, který může nejrychleji přivést svou oběť na psychiatrii, přestože se tomu obdivně říká multitasking. Nejhorší variantou pak je, když nemá na sebe zdravotník čas.

„Když potkám doktora na chodbě a ptám se jej, jak se má a on mi odpoví, že ‚pracovně‘ a že chvátá a ani se nestihl najít, tak to je špatně. Doktor, který se neumí postarat o sebe, se nepostará dobře ani o jiné,“ řekl také Honzák.

Na přednášce „Sestra v nové době“ promluvila kromě něj i například pplk. Lucie Jarešová, která mimo jiné uvedla, jak je obtížné zlákat mladá děvčata pro práci ve Vojenské zdravotnické službě AČR, když dost často je práce v armádě obtížná i pro mladé chlapce, jelikož ani oni nemají takovou fyzickou výbavu, která je pro tuto práci velmi potřebná. „Nejsem zvyklá, když vydám rozkaz, že by se mnou někdo vedl dialog,“ zdůraznila Jarešová vzhledem k výše uvedeným informacím o generaci „Z“.

Michaela Tůmová a Tereza Schillerová pak poodkryly, jaké to je poznat zákonitosti českého zdravotnictví pro pacienta samotného. „Já jsem onemocněla rakovinou a chodila jsem na chemoterapie. Nikdo mi k tomu ale nic nevysvětlil a byl pro mne doslova očištěc zvládat i to, že se všude čeká. I několik hodin,“ uvedla bloggerka Schillerová, která o svém zvládnutím onemocnění poslěze napsala knížku Deník raka a spolu se zdravotnicí Michaelou Tůmovou nyní organizuje pacientské semináře (ve spoluprací se společností Dialog Jessenius).

Olga Böhmová

URL| <https://www.zdravotnickyydenik.cz/2019/05/proc-sestry-odchazi-nemocnic-nesrostly-prostredim-praci-citi-se-byt-osamocene-tvrdi-psycholozka/>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
zdravotnickyydenik.cz

V Nizozemsku a ve Velké Británii dnes začaly volby do Evropského parlamentu

23.5.2019 ČRo Radiožurnál str. 01 12:08 Ozvěny dne - publicistika

Vladimír KROC, moderátor

V Nizozemsku a ve Velké Británii dnes jako v prvních dvou z 28 členských zemí Evropské unie začaly volby do Evropského parlamentu. Nizozemci vybírají 26 poslanců, Britové 73. Podle původních plánů měla být Británie touto dobou už mimo EU. Kvůli zdržení při jednání o podobě brexitu se ale nakonec eurovoleb účastnit musí. Naším hostem je Ivo Šlosarčík z Katedry evropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy, dobrý den.

Ivo ŠLOSARČÍK, katedra evropských studií **FSV UK**

Hezké poledne.

Vladimír KROC, moderátor

Je to velmi zvláštní situace. Britové si mají vybrat svoje zástupce do instituce, kterou zanedlouho opustí. Jaké nálady ve společnosti převažují?

Ivo ŠLOSARČÍK, katedra evropských studií **FSV UK**

Tak podle průzkumů je to spíš frustrace z domácí politické scény a frustrace z toho, jak vládne konzervativní strana. A samozřejmě je pravděpodobné, že se tyhle ty frustrace projeví i ve volbách do Evropského parlamentu, byť samozřejmě si britský volič uvědomuje, že význam těch voleb pro evropskou politiku je poměrně malý.

Vladimír KROC, moderátor

Průzkumy veřejného mínění v posledních týdnech naznačovaly, že vítězem hlasování bude v Británii strana pro brexit europoslance Nigela Farage. Co by to znamenalo na vnitropolitické scéně?

Ivo ŠLOSARČÍK, katedra evropských studií **FSV UK**

Opět, znamenalo by to primárně vzkaz voličů, jak jsou hodně nespokojení s konzervativci. Ale pro britskou politickou scénu a domácí britskou politiku bude podle mě ještě důležitější, jak si povedou labouristé. Nakolik britští voliči těmito volbami do Evropského parlamentu pošlou vzkaz, nakolik je Labour Party, její současný lídr pro ně přijatelný a možný jako kandidát a možný budoucí premiér Velké Británie v těch příštích parlamentních domácích volbách.

Vladimír KROC, moderátor

A jak z hlasování podle vás vyjde konzervativní strana?

Ivo ŠLOSARČÍK, katedra evropských studií **FSV UK**

No, podle všech průzkumů velmi velmi špatně, ale myslím, že konzervativcům na tom, kolik dostanou mandátů v Evropském parlamentu, teď úplně nezáleží. Záleží na tom, jak naznačí ty volby rozdělení karet v těch příštích parlamentních britských volbách.

Vladimír KROC, moderátor

„Dny britské premiérky Theresy Mayové jsou sečteny, ale šéfka kabinetu se stále drží u moci“, to píše dnes britský tisk v reakci na středeční revoltu ve vládě kvůli podobě brexitového zákona. Podle deníku Guardian se Mayová zabarikádovala v čísle 10, tedy v sídle předsedů vlády v Downing Street. Dá se už v pátek, jak píší britské deníky, očekávat její rezignace?

Ivo ŠLOSARČÍK, katedra evropských studií **FSV UK**

To nikdo neví. Vy jste zmiňoval, že se britská premiérka drží u moci. Ona té moci až tak moc teď právě nemá ona /nesrozumitelné/ u funkce. A trochu záleží na jejím rozpoložení, zda převáží takový ten Cameronovský pocit, kdy bývalý premiér Cameron to zabalil a rezignoval chvíli po brexitovém referendu, anebo převáží ten pocit, že chce mít aspoň trochu vyčištěný stůl a odejde až po tom, co aspoň trochu jasněji bude zřejmé, jak bude britský brexit skutečně vypadat.

Vladimír KROC, moderátor

A nebylo by to zvláštní signál ta rezignace třeba uprostřed právě těch eurovoleb, nebo to nedáváte do žádných souvislostí?

Ivo ŠLOSARČÍK, katedra evropských studií **FSV UK**

Já, jak jsem už zmiňoval, ani pro ty konzervativce ani myslím pro Theresu Mayovou teď moc nezajímá, jaký signál vysílá do evropských parlamentních voleb. Jí teď zajímá domácí britská politika, stejně jako její kolegy i rebely uvnitř konzervativní strany a ostatně i poslance Labour Party. A do značné míry i Farage s jeho novou

brexitovou stranou, tak ta hlavní motivace není úplně ovlivnit Evropskou unii, ale ovlivnit domácí britskou politiku.

Vladimír KROC, moderátor

Může ale výsledek eurovoleb přece jenom ve Spojeném království nějak ovlivnit další průběh brexitu?

Ivo ŠLOSARČÍK, katedra evropských studií **FSV UK**

Může, hlavně v tom okamžiku, kdy Theresa Mayová rezignuje, nastane pranice uvnitř konzervativní strany o premiérský post a ještě méně než teď se bude moct britská politická elita, britská vláda věnovat tomu, jak vyjednat nejen samotný brexit, ale taky, a na tom by teď měli pracovat, co vlastně chtějí v postbrexitovém období po tom případném přechodném období, jaký nastavit a vyjednat vztahy s EU za horizontem roku 2020 a dál. A když se budou dohadovat o nového premiéra a nového šéfa konzervativní strany, zbude jim pochopitelně méně energie na tuto evropskou dimenzi britské zahraniční politiky.

Vladimír KROC, moderátor

To byl Ivo Šlosarčík z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Děkuju na shledanou.

Ivo ŠLOSARČÍK, katedra evropských studií **FSV UK**

Na slyšenou.

David Klimeš držitelem Ceny Karla Havlíčka Borovského

23.5.2019 vysocina-news.cz str. 00

Milan Pilař

Nadace Český literární fond (ČLF) udělil ve čtvrtek 23. května v Havlíčkově Brodě novinářskou Cenu Karla Havlíčka Borovského a dvě novinářské křepelky nejlepším českým novinářům za uplynulý rok.

David Klimeš komentuje v týdeníku Ekonom, Hospodářských novinách a Českém rozhlasu Plus ekonomické a politické dění. Současně vyučuje na **Fakultě sociálních věd** UK komunikaci. ČLF ocenil právě Klimešovy věcnost a trefnost komentářů k dění v ekonomice a vytrvalé sledování politiků rozdělujících peníze daňových poplatníků.

První novinářskou křepelku získal Janek Rubeš ze zpravodajského portálu Seznam Zprávy, ČLF ho ocenil především za odvážnou investigativní žurnalistiku, se kterou dlouhodobě odhaluje špinavé praktiky pražských taxikářů, směnárníků a dalších tzv. šmejdu. S nimi se mohou setkat diváci na portálu Seznam Zprávy.

Druhou křepelku si z Havlíčkova Brodu odváží Andrea Procházková z Respektu, u které si členové poroty váží jejího mimořádného rozhledu, preciznosti a schopnosti jít k podstatě věci.

Nadace Český literární fond udělila Lídě Rakušanové čestnou cenu Opus vitae za špičkovou novinářskou práci a prosazování hodnot svobody a demokracie před rokem 1989 i po něm.

Ocenění laureáti, foto: Světlana PátkováAndrea Procházková, foto: Světlana PátkováDavid Klimeš, foto: Světlana Pátková

Lída Rakušanová, foto: Světlana Pátková havlíčkovobrodsko, havlíčkův brod, novinářské ceny

URL| <https://vysocina-news.cz/david-klimes-drzitelem-ceny-karla-havlicka-borovskeho/>

Redaktorka Respektu Andrea Procházková získala Novinářskou křepelku

23.5.2019 respekt.cz str. 00

Novináři mediálního domu Economia získali dvě prestižní ocenění

Nadace Český literární fond udělila v Havlíčkově Brodě dvěma novinářům mediálního domu Economia prestižní novinářská ocenění. Redaktorka týdeníku Respekt Andrea Procházková si odnesla Novinářskou křepelku, která je určena novinářům do 33 let. Hlavní analytik týdeníku Ekonom a komentátor Hospodářských novin David Klimeš získal Cenu Karla Havlíčka Borovského. Ocenění se udělují již od roku 1998, a to za mimořádně společensky přínosné texty.

Andrea Procházková si křepelku podle porotců zaslouží za rozhled, preciznost a schopnost jít k věci. Pro Respekt začala pracovat v roce 2017, Píše do rubriky Fokus, nejčastěji o české politice a justici. Vede také rubriku Respekt k právu o dění v české justici. Studuje Právnickou fakultu Univerzity Karlovy a je zakladatelkou projektu Názorování, ve kterém s mladými lidmi na besedách diskutuje o politice, vzdělávání a aktuálním dění. Společně s novinářem Ondřejem Kundrou upozornila letos v lednu na údajné pokusy hradního kancléře ovlivnit rozhodování soudů.

David Klimeš je hlavním analytikem týdeníku Ekonom, kde rozebírá ekonomické a politické dění. Zároveň působí jako komentátor v Hospodářských novinách. Porotci ocenili jeho vytrvalé sledování politiků, kteří rozdělují veřejné peníze. Klimeš vyučuje komunikaci na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. V letošním roce se mu již podařilo získat Novinářskou cenu za rok 2018 za nejlepší komentář.

Cenu Opus Vitae za celoživotní prosazování spravedlnosti, lidských práv a za osobní statečnost získal Petr Uhl, novinář, bývalý disident a politický vězeň, signatář Charty 77 a celoživotní ochránce lidských práv.

URL| <https://www.respekt.cz/spolecnost/redaktorka-respektu-andrea-prochazkova-ziskala-novinarskou-krepelku>

Stejná zpráva vyšla také v dalších 2 titulech:

ihned.cz, respekt.cz

Komentátor HN a analytik Ekonomu Klimeš získal Cenu K. H. Borovského. Novinářskou křepelkou je Procházková z Respektu

23.5.2019 ihned.cz str. 00

Nadace Český literární fond udělila dvěma novinářům mediálního domu Economia prestižní novinářská ocenění.

Hlavní analytik týdeníku Ekonom a komentátor Hospodářských novin David Klimeš získal Cenu Karla Havlíčka Borovského a redaktorka týdeníku Respekt Andrea Procházková si odnesla Novinářskou křepelku, která je určena novinářům do 33 let. Ocenění se udělují již od roku 1998, a to za mimořádně společensky přínosné texty.

David Klimeš je hlavním analytikem týdeníku Ekonom, kde rozebírá ekonomické a politické dění. Zároveň působí jako komentátor v Hospodářských novinách. Vyučuje komunikaci na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy.

V letošním roce se mu již podařilo získat Novinářskou cenu za rok 2018 za nejlepší komentář. Klimeš je také autorem několika knižních publikací, naposledy vyšla jeho kniha Jak probudit Česko: Recept na úspěšnou republiku.

Andrea Procházková začala pracovat pro Respekt v roce 2017. Píše do rubriky Fokus, nejčastěji o české politice a justici. Vede také rubriku Respekt k právu o dění v české justici. Studuje Právnickou fakultu Univerzity Karlovy a je zakladatelkou projektu Názorování, ve kterém s mladými lidmi na besedách diskutuje o politice, vzdělávání a aktuálním dění.

Společně s novinářem Ondřejem Kundrou upozornila letos v lednu na údajné pokusy hradního kancléře ovlivnit rozhodování soudů. Podle Respektu Mynář kontaktoval ústavní soudce, zjišťoval si u nich informace k důležitým případům a také jim radil, jak mají rozhodovat. Státní zástupce Jan Lelek však minulý týden oznámil,

že neshledal setkání hradního kancléře se soudci jako trestná. V reakci na to tento týden Vratislav Mynář oznámil, že se chystá podat trestní oznámení pro křivé obvinění na senátora Václava Lásku (SEN 21), platformu Rekonstrukce státu a sdružení Frank Bold.

Loni získala Cenu Karla Havlíčka Borovského Světlana Witowská z České televize. Porotce přesvědčilo její umění vést rozhovor "s nadhledem, důsledností a elegancí". Novinářské křepelky si převzali Kristýna Novotná ze zpravodajského serveru iRozhlas.cz a Jakub Zelenka z Aktuálně.cz a Hospodářských novin. Cenu Opus Vitae za celoživotní prosazování spravedlnosti, lidských práv a za osobní statečnost získal Petr Uhl, novinář, bývalý disident a politický vězeň, signatář Charty 77 a celoživotní ochránce lidských práv.

Andrea Procházková a David Klimeš. autor: Economia.

URL| <https://domaci.ihned.cz/c1-66577170-komentator-hn-a-analytik-ekonomu-klimes-ziskal-cenu-k-h-borovskeho-novinarskou-krepelkou-je-prochazkova-z-respektu>

V Havlíčkově Brodě byli oceněni nejlepší novináři

23.5.2019 kr-vysocina.cz str. 00

Novinářkou cenu Karla Havlíčka Borovského za rok 2018 si dnes v obřadní síni havlíčkobrodské nové radnice převzal novinář a vysokoškolský pedagog David Klimeš. Kromě hlavní ceny za novinářskou a publicistickou práci jsou každoročně udělovány i dvě Novinářské křepelky určené pro mladé žurnalisty do 33 let. Jedna novinářská křepelka patří redaktorce týdeníku Respekt Andree Procházkové a druhou získal reportér, dokumentarista a režisér Janek Rubeš. Čestnou cenu OPUS VITAE za dosavadní novinářskou práci udělila Nadace Český literární fond novinářce a spisovatelce Lídě Rakušanové.

Novinářské ceny uděluje Nadace Český literární fond na návrh odborné poroty, ve které jsou kromě členů fondu i renomovaní zástupci českých médií. Ceny za mimořádně společensky přínosné texty investigativního nebo analytického charakteru, výjimečná díla novinářské tvorby jsou udělovány od roku 1994 a už dvacet let se předávají na Vysočině v Havlíčkově Brodě. Držitel Novinářské ceny K. H. Borovského obdrží od Nadace Český literární fond finanční dar ve výši 50 tisíc korun, novinářská křepelka znamená pro oceněné symbolickou částku 3 333 korun. Jednu novinářskou křepelku tradičně podpořil Kraj Vysočina, druhou pak město Havlíčkův Brod. Za Vysočinu předala cenu náměstkyně hejtmana pro oblast kultury, památkové péče, cestovního ruchu a mezinárodních vztahů Jana Fischerová.

David Klimeš

Novinář a pedagog, který v týdeníku Ekonom, v Hospodářských novinách i v Českém rozhlasu Plus komentuje současné ekonomické a politické dění, kromě toho od roku 2014 vyučuje komunikaci na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Ocenění získal za věcné a trefné komentáře k dění v ekonomice a vytrvalé sledování politiků rozdělujících naše peníze.

Andrea Procházková

Redaktorka týdeníku Respekt zaměřující se na českou politiku a justici. Byla oceněna za mimořádný rozhled, preciznost a schopnost jít k podstatě věci.

Janek Rubeš

Reportér, dokumentarista a režisér, jehož jméno bylo dlouho spojeno s internetovou televizí Stream.cz, od loňského roku působí v Seznam Zprávy. Novinářskou křepelku si odnesl za odvážnou investigativní žurnalistiku, se kterou dlouhodobě odhaluje špinavé praktiky pražských taxikářů, směnárníků a dalších tzv. šmejďů.

Lída Rakušanová

Novinářka, komentátorka, moderátorka a spisovatelka. Od roku 1994 působí jako nezávislá komentátorka evropské i domácí politiky, kromě toho spolupracuje s médií v německy mluvících zemích. Na svém kontě má za svoji novinářskou práci už řadu ocenění. Čestnou cenu OPUS VITAE získala za špičkovou novinářskou práci a prosazování hodnot svobody a demokracie před rokem 1989 i po něm.

tisk@kr-vysocina.cz

URL| <https://www.kr-vysocina.cz/v%2Dnbs%2Dhavlickove%2Dbrode%2Dbyli%2Doceneni%2Dnejlepsi%2Dnovinari/d-4095766/p1=1013>

Úspěch novinářů Economie. Klimeš má cenu Borovského, Procházková Novinářskou křepelku

23.5.2019 aktualne.cz str. 00 Domáci
Domáci

Redaktorka Respektu Andrea Procházková a analytik David Klimeš z Ekonomu si odnesli prestižní novinářská ocenění. Nadace Český literární fond udělila dvěma

Andrea Procházková začala pracovat pro Respekt v roce 2017. Křepelku si podle porotců zaslouží za rozhled, preciznost a schopnost jít k věci. Píše do rubriky Fokus, nejčastěji o české politice a justici. Vede také rubriku Respekt k právu o dění v české justici. Studuje Právnickou fakultu Univerzity Karlovy a je zakladatelkou projektu Názorování, ve kterém s mladými lidmi na besedách diskutuje o politice, vzdělávání a aktuálním dění.

Společně s novinářem Ondřejem Kundrou upozornila letos v lednu na údajné pokusy hradního kancléře ovlivnit rozhodování soudů. Podle Respektu Mynář kontaktoval ústavní soudce, zjišťoval si u nich informace k důležitým případům a také jim radil, jak mají rozhodovat. Státní zástupce Jan Lelek však minulý týden oznámil, že neshledal setkání hradního kancléře se soudci jako trestná. V reakci na to tento týden Vratislav Mynář oznámil, že se chystá podat trestní oznámení pro křivé obvinění na senátora Václava Lásku (SEN 21), platformu Rekonstrukce státu a sdružení Frank Bold.

David Klimeš je hlavním analytikem týdeníku Ekonom, kde rozebírá ekonomické a politické dění. Zároveň působí jako komentátor v Hospodářských novinách. Porotci ocenili jeho vytrvalé sledování politiků, kteří rozdělují veřejné peníze.

Klimeš vyučuje komunikaci na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. V letošním roce se mu již podařilo získat Novinářskou cenu za rok 2018 za nejlepší komentář. Klimeš je také autorem několika knižních publikací, naposledy vyšla jeho kniha Jak probudit Česko: Recept na úspěšnou republiku.

">Novinářskou křepelku si kromě Procházkové odnáší i reportér Janek Rubeš. Porotce zaujala jeho investigativní videa pro Stream.cz a Seznam Zprávy, kdy zmapoval například špinavé taktiky pražských taxikářů či směnárníků.

O oceněných rozhoduje odborná porota

">Novinářské ceny uděluje správní rada nadace na návrh odborné poroty, v níž zasedli Martina Riebauerová, Jan Bumba, Lukáš Jelínek, Jana Klímová, Josef Klíma, Jiří Pehe, Jaroslav Spurný a Jan Šmíd a Jaroslav Veis. Hlavní novinářskou cenu nadace dotuje 50 000 korunami. S Novinářskými křepelkami, které předává město Havlíčkův Brod a kraj Vysočina, je spojena symbolická částka 3333 korun, připomíná ČTK.

">Loni získala Cenu Karla Havlíčka Borovského Světlana Witowská z České televize. Porotce přesvědčilo její umění vést rozhovor "s nadhledem, důsledností a elegancí". Novinářské křepelky si převzali Kristýna Novotná ze zpravodajského serveru iRozhlas.cz a Jakub Zelenka z Aktuálně.cz a Hospodářských novin. Cenu Opus Vitae za celoživotní prosazování spravedlnosti, lidských práv a za osobní statečnost získal Petr Uhl, novinář, bývalý disident a politický vězeň, signatář Charty 77 a celoživotní ochránce lidských práv.

URL| [https://zpravy.aktualne.cz/domaci/novinari-economie-prochazkova-a-klimes-ziskali-prestizni-
oce/r~6566df647d3711e9b5e8ac1f6b220ee8/](https://zpravy.aktualne.cz/domaci/novinari-economie-prochazkova-a-klimes-ziskali-prestizni-
oce/r~6566df647d3711e9b5e8ac1f6b220ee8/)

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
aktualne.cz

OBchodní vztahy Asie a Evropy

23.5.2019 ČRo Plus str. 04 17:10 Den podle...

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Americký obchodní zmocněnec vedl léta jsem má Paříž schůzku s představiteli Evropské unie a Japonska otázkou, jak může schůzka zklidnit vztahy a také stav obchodních sporů, které administrativa prezidenta Trumpa vede, řekněme s různými částmi světa podle čerstvé analýzy centrální banky, neboli FEDu tarify na dovážené čínské zboží vytvoří velké pokřivení trhu a omezí americké příjmy. Ta nynější schůzka by se měla týkat právě čínských záležitostí o tom má být řeč s představiteli Evropské unie Japonska. Nebo se je teď Ondřej Schneider hlavní ekonom ústavu mezinárodních financí ve Washingtonu pro státy střední východní Evropy dobrý den. Dobrý den co by tedy. Mohl Trumpův vyslanec chtít od Evropy Japonska pokud jde o americký spor s Čínou.

Ondřej SCHNEIDER, redaktor

Já jsem si, že to jednání v Londýně vlastně překvapivý nebo nepřekvapivé, ale to první krok Anežka řad tedy nějaké koordinaci od tlaku na na čínskou ekonomiku oni se snažit dohodnout s Japonci a ruskou o tom jakým, což samozřejmě pravidla téhle světové obchodní organizace tak, aby Čína ale jiné státy nemohly poskytovat podporu stát vlastně podniku mluvilo se nemohli tam Pavlata své exporty, které posílají a rozpadu státu Rusko nad japonská jako hlavním předmětem té toho toho zájmu je a na den kapacita čínských oceláren, které vlastně není představují největší trh na světě ví, která vyrábí a dodávají zboží za ceny, které v radě jsou dumpingové, takže jaké Evropa tak Japonsko zastane šátky mají snahu tento obchod trošku zareagovat my pralo se to oper se to nějak generace v čem je to důležité je, že je to vlastně nejdůležitější pokus americké vlády nějaký člen kornout svoji politiku se japonská rozkol doposud Američané zažili vlastně dělat sami vytvářet začnou jednostranně pokud by se dohodli, že partner tak musím, že ten tlak by měl začínají na úspěch.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

S Japonci se ovšem ještě tento týden americká administrativa přála tarify na dovážená auta. A chtěli po nich lepší přístup na zemědělské trhy má tedy pan light these šanci dostat svému jména trochu vyladit ty obchodní vztahy.

Ondřej SCHNEIDER, redaktor

Já jsem se, že má, protože Japonci Evropané vědomí, že prostě Amerika má pod vládou na tramvaje těžko přijatelný a obtížně obchodní partner ale boj se snažit právě pomocí tohle je ideální o se to úplně jiného otce organizaci a reformě pravidel najít nějakou společnou řeč zlá zapojit Američané tady to tam orální spolupráce do té diskuse a člen ohradit ty poměrně překvapivé často nepřijatelné kroky, takže říct, že se stane Evropy Japonska tam bude snaha vítané začal třít pomoci na co se znovu na velké, že Američané i v tomto stalo postupujte jako netradičně ani vlastně. Přes 2 roky sabotují jakékoliv na jmenování soudců rostl řešitel konírnách, které jsou nutné pro to rozhodovat teplý soudy, takže se dá úplně vracet pomalý, že se blíží situaci, kdy nebyl schopen rozhodovat o sobě ale zvána, takže Evropana je pan snažit zopakovat a myslím si, že pro zasadit vyjít vstříc Američanům.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Ovšem čase jenom s Evropskou unií má Trumpův Bílý dům složité vztahy sice tedy prezident odložil dodatečná cla na dovoz aut až o půl roku, ale zároveň říká, že dovoz auta součástek dostane stát může ohrožovat národní bezpečnost. A i přes tento paradox se domníváte, že může na téhle schůzce dojít ke shodě.

Ondřej SCHNEIDER, redaktor

Já si myslím za sucha něco vyřeší, ale jsem říkal, americká administrativa postupuje takovým způsobem jakoby pouliční rváč nebo tak toho nejsilnějšího ve třídě, který jsem si, že ostatní může diktovat, co si co, jak to bude a rozpoutává ne snad konflikty ale spory na všech stranách a, myslím si že, protože nejsilnější třídě tak nakonec ovlivněny vítězné a zdá se že pan Evropa se rovnají je mají trošku jsem se rozumnější přístup k těm k těm vyjednávání, takže prostě se přizpůsobit tomu, že Amerika není co bílá Amerika je takový stát, který vede prezident rám používá taktiky vyjednávání teda nejsou příliš. Kultivované a přesně zažít takové skutečná esa, co se tady říkat, kdyby došlo ke sporu mezi Japonskem Nevrkla Stanislav tak dokáže. To nemůžeme dovolit musíme se snažit využít s tím co co máme momentálně.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Tolik z Washingtonu Ondřej Schneider hlavní ekonom ústavu mezinárodních financí prostřední a východní Evropu také spolupracovník. Pražského institutu ekonomických studií na **fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Díky na shledanou řekl nastanou.

Trpělivý Fed. Sazby se jen tak hýbat nebudou

23.5.2019 roklen24.cz str. 00

Jaroslav Průcha

Tagy: RoklenFx, forex, fx, koruna, euro, dolar, EURCZK, EURUSD, USDCZK, Fed, ČNB

Američtí centrální bankéři jsou a podle všeho také budou trpěliví, vyplývá z Fed Minutes. Podle členů měnového výboru (FOMC) by trpělivý přístup měl "po nějakou dobu" vydržet. A to i když se ekonomické a finanční podmínky budou ve světě nadále zlepšovat.

Zvyšování sazeb nepřipadá na nějaký čas v úvahu i přes ekonomický růst. Americká ekonomika v 1. čtvrtletí dle zpřesněných dat rostla meziročně o 3,2 procenta, když analytici čekali zpomalení růstu na dvě procenta. Bylo to nejvýraznější zvýšení HDP v prvním čtvrtletí od roku 2015.

Američtí centrální bankéři budou v následujících měsících vyhlížet další data z ekonomiky. Pokles inflace vidí pouze jako dočasný. Ze zápisu dále vyplývá, že členové FOMC podrobněji řešili mechanismy, jak co nejlépe čelit budoucímu poklesu a také jak strukturovat majetek v cenných papírech. Diskutovali o tom, zda nezačít více kupovat kratší dluhopisy. Z analýzy Fedu totiž vyplývá, že zkrácení maturity by kvůli zvýšení premii vedlo k nutnosti snížení sazeb. Kvůli tomu ale nemá tato varianta významnější podporu.

Hlavní úrokovou sazbu Fed ponechal beze změny v rozmezí od 2,25 do 2,50 procenta

Jednání Fedu se uskutečnilo na počátku května, tedy ještě před tím, než prezident Donald Trump zvýšil cla na import zboží z Číny a než restrikcemi uvalenými na čínskou firmu Huawei zvýšil napětí ve světovém obchodu. Zatím nelze přesně vyjádřit, jak bude trh na tato opatření reagovat. Dopad se ukáže v následujících měsících.

Z dat dnes již byla zveřejněna čísla o německé ekonomice. HDP rostl v 1. čtvrtletí dle očekávání meziročně o 0,6 procenta a mezičtvrtletně o 0,4 procenta. Bude zveřejněn také Ifo index a PMI ze zpracovatelského průmyslu, a to i v eurozóně. V USA budou oznámeny prodeje nových domů. Dnes začínají volby do Evropského parlamentu, volit budou Nizozemci a Britové. Výsledky se dozvíme v neděli večer.

Americká měna se dnes ráno vůči euru v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 1,1150 EURUSD. Dolarový index se pak nachází na hodnotě 98,13 bodu. Během dne by se kurz EURUSD měl pohybovat v rozmezí od 1,1144 do 1,1198 EURUSD.*

Koruně se včera nedařilo. Bez žádných domácích dat oslabila vůči oběma hlavním světovým měnám. Vůči euru klesla až nad úroveň 25,80 EURCZK, nad níž byla naposledy na počátku dubna.

Aktuálně se koruna v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 25,81 EURCZK. Dle naší predikce by se kurz vůči euru měl držet v rozmezí 25,75 až 25,85 EURCZK, ve dvojici s dolarem zase od 23,01 až 23,18 USDCZK.*

Česká národní banka dnes zveřejní v pravidelné Zprávě o finanční stabilitě zátěžové testy českých bank. Na odpolední tiskové konferenci guvernér ČNB Jiří Rusnok a ředitel sekce finanční stability Jan Frait vyhodnotí dopady říjnových opatření ohledně hypotečního trhu. Dále také zveřejní nastavení proticyklické kapitálové rezervy, kterou mají banky vytvářet v době hospodářského růstu pro dobu poklesu ekonomiky.

ČNB stanovuje proticyklickou kapitálovou rezervu každé čtvrtletí s účinností za rok. Letos v březnu ji pro všechny banky, spořitelny a úvěrní družstva a obchodníky s cennými papíry ponechala na 1,75 procenta. Tato sazba bude tak platit od dubna 2020. Aktuálně platná sazba je 1,25 procenta.

*Průměrný nominální kurz, zveřejňovaný ECB, bude dle použitých modelů s vysokou pravděpodobností ve zmíněném intervalu. Predikce měnových kurzů jsou založeny na modelu časových řad, který zohledňuje předchozí hodnotu kurzu i jeho minulou volatilitu. K přesnějšímu určení budoucí volatility je do modelu navíc zakomponován faktor zveřejňování makroekonomických dat. Model je tak schopen určit, kdy lze očekávat zvýšenou či sníženou volatilitu směnného kurzu.

Disclaimer: Tento článek má pouze informativní charakter a neslouží jako investiční doporučení dle zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu. Při zpracování tohoto článku autor vycházel z veřejně dostupných zdrojů. Za případné chyby v textu nebo v datech nenesou společnosti Roklen Holding a.s. ani Roklen360 a.s. zodpovědnost.

Vystudoval mediální studia na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Pracoval v ekonomické a centrální redakci ČTK jako subeditor, později jako zpravodaj se zaměřením na energetiku. Jako šéfredaktor vedl zpravodajský server iUHLL.cz, který se zaměřoval na hnědouhelný sektor a energetiku. Je šéfredaktorem ekonomického a investičního portálu Roklen24.cz.

URL| <https://roklen24.cz/a/SsEv8/trpelivy-fed-sazby-se-jen-tak-hybat-nebudou>

Komentátor HN a analytik Ekonomu Klimeš získal Cenu K. H. Borovského. Novinářskou křepelkou je Procházková z Respektu

23.5.2019 iHNed.cz str. 00
dom, ČTK

Nadace Český literární fond udělila dvěma novinářům mediálního domu Economia prestižní novinářská ocenění.

Hlavní analytik týdeníku Ekonom a komentátor Hospodářských novin David Klimeš získal Cenu Karla Havlíčka Borovského a redaktorka týdeníku Respekt Andrea Procházková si odnesla Novinářskou křepelku, která je určena novinářům do 33 let. Ocenění se udělují již od roku 1998, a to za mimořádně společensky přínosné texty.

David Klimeš je hlavním analytikem týdeníku Ekonom, kde rozebírá ekonomické a politické dění. Zároveň působí jako komentátor v Hospodářských novinách. Porotci ocenili jeho vytrvalé sledování politiků, kteří rozdělují veřejné peníze.

Podle porotkyně Jany Klímové dokáže Klimeš na první pohled nezajímavá čísla předložit čtenářům v pozoruhodných kontextech. Ekonomickým zprávám tak díky svým trefným analýzám dává úplně jiný rozměr.

Klimeš je nejen vystudovaný žurnalista, ale i historik. Studoval sociální a hospodářské dějiny.

V souvislostech probíraná ekonomická a sociální témata mají podle něho v médiích své nezastupitelné místo. Čísla, která jsou nepřilíš zajímavě naskládána v odůvodnění zákonů, za sebou mají svůj příběh, je třeba jej napsat, protože mohou ovlivnit desetitisíce lidí, řekl Klimeš.

Klimeš vyučuje komunikaci na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy.

V letošním roce se mu již podařilo získat Novinářskou cenu za rok 2018 za nejlepší komentář.

Klimeš je také autorem několika knižních publikací, naposledy vyšla jeho kniha Jak probudit Česko: Recept na úspěšnou republiku.

Andrea Procházková si Křepelku podle porotců zaslouží za rozhled, preciznost a schopnost jít k věci. Není moc těch, kteří se nebojí kritizovat ty, kteří rozhodují o jejich osudu, řekl člen poroty Jaroslav Spurný o mladé novinářce. Procházková je zároveň studentkou právnické fakulty a ve své novinářské práci se kromě politiky věnuje i justici. Zabývá se často tématy, která míří i na její vysokoškolské učitele, řekl Spurný.

Procházková začala pracovat pro Respekt v roce 2017. Píše do rubriky Fokus, vede také rubriku Respekt k právu. Je zakladatelkou projektu Názorování, ve kterém s mladými lidmi na besedách diskutuje o politice, vzdělávání a aktuálním dění.

Společně s novinářem Ondřejem Kundrou upozornila letos v lednu na údajné pokusy hradního kancléře ovlivnit rozhodování soudů.

Podle Respektu Mynář kontaktoval ústavní soudce, zjišťoval si u nich informace k důležitým případům a také jim radil, jak mají rozhodovat. Státní zástupce Jan Lelek však minulý týden oznámil, že neshledal setkání hradního kancléře se soudci jako trestná. V reakci na to tento týden Vratislav Mynář oznámil, že se chystá podat trestní oznámení pro křivé obvinění na senátora Václava Lásku (SEN 21), platformu Rekonstrukce státu a sdružení Frank Bold.

Novinářskou křepelku si kromě Procházkové odnáší i reportér Janek Rubeš. Porotce zaujala jeho investigativní videa pro Stream.cz a Seznam Zprávy, kdy zmapoval například špinavé taktiky pražských taxikářů či směnárníků.

Porotce Josef Klíma ocenil, že Rubeš dokázal pražskou šedou zónu nejen zmapovat a zveřejnit. "Tlačil také na politiku, aby s touto mezinárodní ostudou něco dělali," řekl Klíma.

Už posedmé byla udělena také Cena Opus Vitae. Za špičkovou novinářskou práci a prosazování hodnot svobody a demokracie před rokem 1989 i po něm ji získala Lída Rakušanová, která je zřejmě nejznámější českou exilovou publicistkou. Od roku 1975 působila v rádiu Svobodná Evropa.

Novinářské ceny uděluje správní rada nadace na návrh odborné poroty, v níž zasedli Martina Riebauerová, Jan Bumba, Lukáš Jelínek, Jana Klímová, Josef Klíma, Jiří Pehe, Jaroslav Spurný, Jan Šmíd a Jaroslav Veis. Hlavní novinářskou cenu nadace dotuje 50 000 korunami. S Novinářskými křepelkami, které předává město Havlíčkův Brod a Kraj Vysočina, je spojena symbolická částka 3333 korun.

Loni získala Cenu Karla Havlíčka Borovského Světлана Witowská z České televize. Porotce přesvědčilo její umění vést rozhovor "s nadhledem, důsledností a elegancí". Novinářské křepelky si převzali Kristýna Novotná ze zpravodajského serveru iRozhlas.cz a Jakub Zelenka z Aktuálně.cz a Hospodářských novin.

Cenu Opus Vitae za celoživotní prosazování spravedlnosti, lidských práv a za osobní statečnost získal Petr Uhl, novinář, bývalý disident a politický vězeň, signatář Charty 77 a celoživotní ochránce lidských práv.

URL| <http://domaci.ihned.cz/c1-66577170-komentator-hn-a-analytik-ekonomu-klimes-ziskal-cenu-k-h-borovskeho-novinarskou-krepelkou-je-prochazkova-z-respektu>

Politici se vůbec nesnaží. Spoléhají na své oddané voliče, míní politolog

23.5.2019 tyden.cz str. 00 Domáci

-jan-

Po pěti letech se o víkendu uskuteční volby do Evropského parlamentu, o které však, soudě podle účasti z roku 2014, není příliš velký zájem. Veřejnost má pocit, že je dění v Bruselu příliš vzdálené a svým hlasem nemohou nic změnit. Nebo zkrátka nevědí, pro koho hlasovat. Skutečně má 21 českých europoslanců šanci prosadit v Evropském parlamentu své zájmy? A podle jakých kritérií by se měl volič rozhodovat? Nejen na tyto otázky odpověděl v rozhovoru pro on-line deník TÝDEN.CZ politolog Jan Kubáček.

Jsou podle vás volby do Evropského parlamentu důležité?

Ač se to mnohým nezdá, tak skutečně jsou. Je celá řada témat, která úzce souvisí s našimi zájmy, a Evropský parlament o nich bude společně s Evropskou komisí a radou rozhodovat.

Která témata myslíte?

Je to například odchod Velké Británie ve vztahu k volnému pohybu osob či obchodu. Když se podíváte, tak v každé druhé obci máte řidiče kamionů, kteří to řeší dnes a denně. Každá čtvrtá až pátá rodina má zkušenost, že své potomky posílá do zahraničí. Nemluvě o tom, že při našich hranicích téměř každá rodina průběžně nakupuje nebo využívá služeb v zahraničí. Často tam také pracují.

Velkým tématem bude zachování Schengenu, a tím pádem debata o vnějších hranicích Evropské unie. To se nás dotýká úzce, protože jsme jedna mála zemí, která skutečně plně využívá Schengen. A souvisí s tím samozřejmě dvojí kvalita potravin. Čili ono to není příliš sexy, říkat, že jsou volby do evropského parlamentu důležité, ale v praxi skutečně jsou. Budeme to poznávat na kvalitě a vůbec charakteru zákonů, které se potom vrací do našeho vnitřního legislativního života.

Má ale 21 europoslanců z Česka opravdu šanci něco prosadit v 751členném europarlamentu?

To by přece Maltané vůbec nemuseli k těm volbám chodit, když mají pouze šest europoslanců. Skutečně vše závisí na jejich aktivitě. Pokud se naučíme podobně jako například Dánové spolupracovat napříč delegací a koaličními partnery, to znamená s jinými členskými zeměmi, tak dokážeme prosadit řadu věcí. Nemusí jít nutně pouze o české zájmy. Máme podobně uvažující státy kousek od nás, které se nám přibližují svou velikostí a počtem obyvatel. Potřebujeme tam europoslance, kteří se vyznají a nebudou polovinu mandátu hledat, kde jsou v evropském parlamentu záchody.

Z jakého důvodu je v České republice tak nízká volební účast?

Důvodem je fakt, že zatím neměli politici vůli jednoduše lidem převyprávět, proč jsou eurovolby důležité. Opravdu zmínit témata podstatná pro běžnou českou domácnost. Nechává se to čistě na vnitřní disciplinovanosti voliče. Ukazuje se, že je tento stav pro řadu politiků výhodný. Nemluvě o tom, že je napříč EU v případě nepříjemných věcí velmi populární říkat, že za to může Brusel.

Podle jakých klíčových otázek by se měli voliči rozhodovat?

Především podle dosavadní aktivity europoslanců a toho, co od nich vlastně požadují. V předchozím období byli čeští europoslanci mnohem aktivnější než dříve. Doporučuji se opravdu zaměřit na jejich reálnou práci a klíčová témata.

Jak hodnotíte dosavadní kampaně?

Je to nuda a šed'. Přijde mi, že to politici zabalili a vzdali. Zaměřili se pouze na takovou tu nutnou jednoměsíční kampaň a spoléhají na své oddané voliče, kteří k volbám běžně chodí. Nedali však veřejnosti příliš srozumitelných důvodů, proč jít volit. Mám pocit, že vnitřně počítají s tím, že přijde volit asi 20 procent voličů. Nedělají však příliš pro to, aby zmobilizovali další.

Která strana má největší šanci na úspěch? A proč?

Odhaduji, že bude výsledek velmi podobný. Rozdíl mezi hnutí ANO, ODS a Piráty nebude příliš zásadní. Kousek od nich bude koalice Starostů a TOP 09, potom bude odstup, kde budou zase podobně silné nebo, chcete-li, slabé zbývající strany. Tak trochu očekávám, že tady bude shodný počet europoslanců pro ANO, Piráty a ODS. Po jednom europoslanci budou mít sociální demokraté, komunisté a lidovci.

Jan Kubáček

Český politolog, který se specializuje na politický management, komunikaci a volební marketing. Rovněž se zajímá o autoritativní režimy a fenomén politické manipulace. Přednáší na Katedře marketingové komunikace a PR institutu komunikačních studií a žurnalistiky na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Je autorem několika odborných knih a cvičebnic.

URL| https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politici-se-vubec-nesnazi-spolehaji-na-sve-oddane-volice-mini-politolog_522723.html

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
tyden.cz

Notes: Hašan do Strakovky, emoce Drábové a poslední roky pražského Mordoru

23.5.2019 denikn.cz str. 00

Martin Štros, Tereze Mynářové

Většina členů redakce Deníku N nejsou nejzapálenější sportovní fanoušci, přesto přinášíme hned dva rozhovory s hokejisty. Jeden z nich ale o sportu moc není. To nejzajímavější ze čtvrtěční produkce Deníku N i dalších médií představí Jan Pavec.

Od legendárního vítězství českých hokejistů na olympijských hrách v Naganu už uplynulo více než dvacet let a cesty zlatých hochů se rozchází čím dál víc. Autor jednoho gólu a čtyř asistencí Jaromír Jágr letěl s prezidentem Milošem Zemanem do Číny, nejlepší brankář turnaje

Dominik Hašek proti hlavě státu vystoupil na demonstraci na Václavském náměstí.

„Prezident Zeman je člověk, který šikanuje část společnosti. Šikanuje určité profese, což je vidět třeba na tom, jak se vyjadřuje o novinářích, nabádá k jejich likvidaci. Mě by zajímalo, jestli se cítí alespoň trošičku vinen za vraždu dvou lidí na Slovensku. Jestli alespoň v koutku své duše cítí třeba jen špetku spoluviny,“ řekl Hašek v rozhovoru, který vedl Prokop Vodrážka. Slavný hokejista zároveň nevyloučil vstup do politiky.

Šéfkou Státního úřadu pro jadernou bezpečnost můžete mít z médií spojenou hlavně s technickými popisy jejího oboru. Ale na aktuálně populárním seriálu Černobyl oceňuje hlavně emoce. „Je pro mě výjimečný v tom, že se soustředí na příběh. Dosud jsem se převážně zabývala technickou stránkou věci. Prolínání příběhu a technických detailů má pro mě obrovskou sílu,“ popisuje Dana Drábová svoje dojmy v rozhovoru pro Deník N.

„Když jsem viděla poprvé ochranný sarkofág, nějak se mi zhmotnilo, co jsem znala teoreticky o tom, jak obrovsky je to koncentrovaná energie, jak mohlo něco tak malého udělat tak obrovský průšvih.“ Když jela poprvé do opuštěné Pripjati, automaticky jí naskočila písnička Tereza od bratrů Ryvolů. „Dodnes z toho mám husí kůži. Když tu píseň slyším, vidím Pripjat.“ Drábová se o své pocity podělila s Lenkou Vrtiškovou Nejezchlebovou.

Čínsko-americký spor může mít dopad i na Česko. Technologická společnost Huawei, která je na černé listině amerických úřadů, tu je totiž důležitým dodavatelem technologií a navíc se chce podílet na výstavbě sítí páté generace. Co všechno to může znamenat, zmapoval Jakub Zelenka.

A vždycky chtít úctenku! Aspoň když jste členem pořádkové jednotky a předseda vaší odborové organizace po vás chce členské příspěvky. A do toho má trochu dluhy. Případ obvinění Pavla Štěpána popsal Lukáš Prchal.

Povedzte Kefalín, čo vy si predstavujete pod takým slovom nenávisť?

Česká justice na to zatím podle expertů v záplavě projevů na internetu neumí najít jasnou odpověď. „Pořád vyžaduje, aby vše bylo naprosto jasné a explicitní. Umíme odsoudit neonacistu s hákovým křížem na krku, který zmlátí Roma. Ale i ti nejhlupejší skinheadi se už naučili, že nemají nic rasistického říkat. Justice moc neumí odstíhat případy, které nejsou naprosto explicitní,“ řekl Deníku N Jan Charvát, specialista na politický extremismus z **Fakulty sociálních věd** Masarykovy univerzity v Brně.

Trochu jiný hokejista

Výhru v Naganu už jsme jednou zmiňovali, ne všichni si na ni ale vzpomínají. Například Patrika Bartošáka hokej moc nebavil. Ale zatímco jiní si na Dominika Haška jen hráli a zůstali u toho, on teď kryje záda českým hokejistům na mistrovství světa. Do brány se přitom v mládí postavil s myšlenkou, že se v ní bude jen válet a nebude muset makat. Rozhovor s brankářem, který nenaplnuje stereotypy, přinesl Adam Sušovský.

Učili jsme se to v dějepisu. Jednu třetinu půdy osít na jaře, druhou na podzim a třetí nechat být. Teď se k podobnému systému chce vrátit lídr pirátské kandidátky do Evropského parlamentu Marcel Kolaja. Proklínanou řepku by zase měly nahradit brambory. Ale rozhovor s Renatou Kalenskou se rozhodně netočil jenom kolem zemědělství.

Nabídli jsme také pohled za oponu PR bitvy mezi ministryní práce Janou Maláčovou a premiérem Andrejem Babišem o to, kdo si dokáže dříve a lépe přivlastnit, co všechno pěkného pro lidi vláda dělá. Poodhalil ho Martin Štros, který také Tereze Mynářové popsal, jak se mu podařilo vytvořit skupinu 70 tisíc rodičů bojujících za spravedlivější rodičovský příspěvek.

Sociální demokraté do toho šlapou. Tedy aspoň na Facebooku, kde jejich výdaje na reklamu zdaleka převyšují všechny ostatní politické strany. Kampaní na sociální sítích známé hnutí ANO tolik peněz americké firmě neposlalo, více ale zase pracuje s cílením na různé skupiny voličů, píše Jan Tvrdoň. Na koho cílí Andrej Babiš pojiďaním zmražených větrníčků, netušíme.

Zaměstnanci pošty zvládnou všechno. Nestačí, že paní za přepážkou musí nasazovat křečovitý úsměv při prodávání losů okamžik poté, kdy vás zkritizovala za špatně vyplněný formulář. V budoucnu vám možná nabídne i smlouvu na plyn nebo na elektřinu. Novou myšlenku České pošty, jak získat dalších příjmy, objevila Barbora Janáková.

V redakci máme velkou radost. Kromě podpory ze strany předplatitelů se totiž s velkým zájmem setkaly připravované knihy s texty Jany Ciglerové a Petra Koubského. Když je podpoříte také, získáte mimořádně zvýhodněné předplatné Deníku N.

Chcete změnit Evropu? V příštích dvou dnech budou voliči v České republice vybírat svých 21 zástupců do Evropského parlamentu. Přijďte k volbám a zvolte si svou budoucnost!

Škoda Auto představila svůj první elektromobil. Baterkami osadila svůj malý městský model Citigo. Podle šéfa firmy Bernharda Meiera, kterého zpovídal Radiožurnál, by měl stát pod půl milionu korun. Tak uvidíme, s jakým se v Česku potká zájmem.

„Premiér mi řekl, že proti mně nic nemá a ať si řeknu, co chci dělat. Třeba kdybych chtěla do diplomacie, že mě v tom podpoří. Řekla jsem, proč ne, tak diplomacie,“ sdělila Respektu exministřině průmyslu Marta Nováková, když chtěl potvrdit její zájem o služby pod ministerstvem zahraničí. Tahle slova budou všichni zájemci o místo v Diplomatické akademii s x školami i jazyky určitě číst s přejícným úsměvem na tváři.

Ikonická věž žižkovského Telecomu má jít k zemi. Plánuje to developer Central Group, který chce na místě postavit novou rezidenční čtvrť podle návrhu slavné architektky Evy Jiřičné. Tak hlavně rychle, než si někdo zase vzpomene, že „pražský Mordor“ by měl zůstat jako památka budoucím generacím. Informují Hospodářské noviny.

Tento text jste si mohli přečíst díky tomu, že si předplácíte Deník N. Pokud máte připomínku nebo jste našli chybu, napište na editori@denikn.cz.

Vážíme si Vaší podpory.

URL| <https://denikn.cz/133345/notes-hasan-do-strakovky-emoce-drabove-a-posledni-roky-prazskeho-mordoru/>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

denikn.cz

Hajlování známe, nenávisť na webu se učíme poznávat

23.5.2019 Deník N str. 02

LUKÁŠ PRCHAL; JAN TVRDOŇ

Policisté začali loni stíhat o třetinu víc Deník N. V rozpoznávání a trestání případů nenávistných projevů než v roce 2017, zjistil těchto kauz má však česká justice stále značné rezervy.

Neuvěřitelné. Policie chtěla trestně stíhat místopředsedu SPD a šéfa poslaneckého klubu Radima Fialu za video, na kterém je zobrazena kriminalita imigrantů a džihádistů. Podle ní šlo o šíření nenávisť!

Tímto způsobem reagovalo hnutí SPD na zprávu, že policie prověřovala u Fialy podezření z šíření nenávisť. Kriminalisté zkoumali, zda poslanec šířil nenávisť sdílením videa na své facebookové stránce. Toto video bylo podle odborníků oslovených Deníkem N manipulativní a účelově sestříhané, aby vyvolalo vůči uprchlíkům negativní postoje.

Jak Deník N již dříve informoval, Fialovo stíhání nedoporučili policistům státní zástupci. Ti se totiž domnívali, že video nevybočuje z „běžného provozu“ na sítích.

Dalším příkladem nenávistného projevu z poslední doby je facebookový status radního středočeské Jesenice Martina Langa (ODS), který napsal, že prezident Miloš Zeman by měl být podřezán. Policie nyní začala případ vyšetřovat.

NOVÁ DOBA, NOVÉ PROJEVY NENÁVISTI

Česká justice podle expertů neumí v záplavě projevů na internetu odhalit případy podněcování k nenávisti a trestat je.

„Pořád vyžaduje, aby vše bylo naprosto jasné a explicitní. Umíme odsoudit neonacistu s hákovým křížem na krku, který zmlátí Roma. Ale i ti nejhlupejší skinheadi se už naučili, že nemají nic rasistického říkat,“ řekl Deníku N Jan Charvát, specialista na politický extremismus z **Fakulty sociálních věd** Masarykovy univerzity v Brně.

„Justice moc neumí odstíhat případy, které nejsou naprosto explicitní. Od 90. let se to ale pomalu zlepšuje,“ dodal Charvát.

Odborníci například oceňují, že Vrchní státní zastupitelství v Praze minulý týden podle zjištění Deníku N obvinilo v souvislosti s atentáty na Novém Zélandu jednoho člověka ze spáchání trestného činu schvalování teroristického útoku.

Průlomovým případem, díky němuž se přístup k nenávisti na internetu změnil, byla kauza zpěváka Radka Bangy. Lidé na internetu muzikantovi za jeho protest vůči kapele Ortel při vyhlašování soutěže Zlatý slavík v roce 2016 vyhrožovali smrtí. Banga musel policii téměř dostrkat k tomu, aby hnala lidi za nenávisť vůči němu k odpovědnosti.

„Takové případy se dlouho nestíhaly. Jsme ve fázi, kdy se to stalo palčivým problémem. Kauza Banga je jeden z těch případů, které přístup k této problematice posunuly,“ souhlasí Jan Lata, specialista na tyto případy z Nejvyššího státního zastupitelství, který je zároveň prezidentem Unie státních zástupců.

„Je to pro nás nové prostředí. Hákový kříž vytetovaný na ruce, hajlování v hospodě – to pro nás bylo známé a reálné prostředí. Nyní se to děje převážně ve virtuálním prostředí. Musíme si zvyknout na to, že co se děje na internetu, je totéž, jako by se to dělo v reálném prostředí. A musíme se naučit zajišťovat důkazy v tomto novém prostředí,“ uvedl pro Deník N nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman.

Podle něj se změnil i přístup části společnosti. „Co by bylo nemožné říct před patnácti lety někde na veřejnosti, dneska lidé něco takového napíšíou v pohodě pod článek na internetu,“ říká.

„Ne že by míra necitlivosti byla vyšší, ale spíše prostředí provokuje k tomu, že množství takových projevů je velké. V tom prostoru je to všude. Kdežto v minulosti jsme to měli v té hospodě na jednom místě v jednu chvíli,“ říká Zeman.

Jedním z problémů stíhání nenávistných projevů je samotná identifikace člověka, který je na sociálních sítích šíří. Příklady z praxe totiž ukazují, že ne vždy dokáže justice říct, kdo je původcem konkrétního příspěvku. Toto byl jeden z argumentů, proč státní zástupci doporučili policistům nestíhat poslance Fialu. K jeho profilu má podle dat Facebooku přístup sedm lidí, nemusí proto být jasné, zda to byl přímo místopředseda SPD, kdo sdílel zmíněné manipulativní video.

Ze stejného důvodu soud v dubnu osvobodil muže, který měl na Facebooku útočit na teplické prvňáčky. Podezřelý sice v přípravném řízení podle České televize přiznal, že statusy psal, u soudu to ale nepotvrdil.

STOUPÁ POČET STÍHANÝCH PŘÍPADŮ

Podle dat Nejvyššího státního zastupitelství, která má Deník N k dispozici, v dlouhodobém srovnání počet stíhaných trestných činů, jež v sobě mají nenávistný či rasový podtext, výrazně klesl. Od roku 2016 v souvislosti s migrační vlnou a nárůstem nenávistných projevů na internetu nicméně stoupá. V roce 2018 bylo takových případů o třetinu víc než o rok dřív.

„Nenávistné projevy v České republice narostly za poslední roky s onou domnělou migrační vlnou. A kvůli tomu stoupá i počet stíhaných osob. Přičítám to zvýšené aktivitě státního zastupitelství a policie, kdy jsme si řekli, že se to nesmí přehlížet,“ říká státní zástupce Lata.

Data Nejvyššího státního zastupitelství ukazují, že největší počet stíhaných trestných činů mají na svědomí státní zástupci v Praze. V poslední době je takových případů až třetina.

V některých regionech se naopak nenávist téměř nestíhá. V západních a východních Čechách (soustava státních zastupitelství nekopíruje kraje) jich loni bylo shodně jen devět.

„Obecně se dá říct, že je teď prioritou

na NSZ zaměřit se na hate speech (projevy nenávisti, pozn. red.). Jde to dovést například z vyjádření Pavla Zemana nebo z trendu stíhat věci typu teplická základní škola a podobně. Je to výsledek tlaku zdola, od řady poškozených, kteří se bránili. Jen díky jeho vytrvalosti bylo odsouzeno asi deset lidí,“ řekla Deníku N právnička Klára Kalibová z projektu In Iustitia, který se zabývá pomocí obětem nenávistných projevů.

„Jedním z nejdůležitějších je případ Radka Bangy, který po měsíci vyšetřování policie en bloc odložila. A to tam byly výroky, které mu vyhrožovaly plynem nebo podřezáním. A to jsou třeba i výroky, nad nimiž se státní zástupce tvářil, že jsou v pořádku. Teprve stížnostmi a dvěma a půl lety jeho snahy bylo odstíháno a pravomocně odsouzeno deset lidí,“ popisuje Kalibová.

VLIV MÁ I SVĚTONÁZOR SOUDCŮ

Problematický byl také případ nenávistných útoků na Bangova bratra Patrika, správce blogů iDnes.cz, a jeho syna. Novinář se kvůli tomu obrátil na policii, jeho kauza ovšem vedla do ztracena, byť se kriminalistům podařilo určit člověka, který se útoků dopouštěl.

„Přemýšlím nad tím, co všechno by se muselo stát, aby stát konal. Výhrůžky smrti dítěte jsou patrně málo. Připomíná mi to případ psychiatra, kterému také jeden vyšinutý blázen vyhrožoval, a stát (PČR, zastupitelství) to pustil k vodě. Řešil to až v době, kdy blázen skutečně psychiatra napadl s mačetou v ruce. Bude tedy stát čekat, až se M. K. rozhodne skutečně napadnout mé dítě? Koho tedy vlastně stát chrání? Jedno je jisté, já ani moje dítě to nejsme,“ popsal Banga svůj případ v roce 2011 na iDnes.cz.

Podle Kalibové mají státní zástupci při stíhání nenávistných výroků mnohdy různý metr. „Do objasňování této trestné činnosti se velmi promítají světonázory jednotlivých státních zástupců. Je to velmi specifická trestná činnost, která je hodnotová. Řada těch lidí, kteří o tom rozhodují, do toho prostě promítá své hodnoty,“ popisuje právnička.

Nejvyšší státní zástupce řekl Deníku N, že tuto problematiku považuje za důležitou. NSZ například podle něj pořádalo pro státní zástupce několik školení, která se nenávistných projevů týkala. „Bavili jsme se o tom i s paní ombudsmankou a říkali jsme, že je potřeba do toho zatáhnout i otázku vzdělávání a IT gramotnost,“ uzavírá Pavel Zeman.

Počet
stíhaných
případů

2016 82

2017 100

2018 136

ZDROJ: NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ
ZASTUPITELSTVÍ

Do objasňování této trestné činnosti se promítají světonázory státních zástupců. Řada lidí do toho promítá své hodnoty. Klára Kalibová právnička

O autorovi| LUKÁŠ PRCHAL, redaktor; JAN TVRDOŇ, redaktor

Foto autor| FOTO: FOTOLIA

Foto popis| Kauzy radního za ODS Martina Langa a místopředsedy SPD Radima

Foto popis| Fialy vyvolaly debatu, jak se v Česku stíhají nenávistné projevy na internetu.

„Hajlování známe, na online útoky si zvykáme.“ Česko se učí, jak bojovat s nenávistí na internetu

23.5.2019 denikn.cz str. 00

Jan Tvrdoň, Lukáš Prchal

Nedávná kauza radního za ODS, který na Facebooku psal o podřezání prezidenta, nebo případ poslance SPD Radima Fialy, jenž sdílel manipulativní video

útočící na migranty, vyvolaly debatu, jak se v Česku stíhají nenávistné projevy, zejména na internetu. Policie loni začala stíhat podobných případů o třetinu víc než v roce 2017, rozpoznávat a trestat je se však česká justice teprve učí.

„Neuvěřitelné. Policie chtěla trestně stíhat místopředsedu SPD a šéfa poslaneckého klubu Radima Fialu za video, na kterém je zobrazena kriminalita imigrantů a džihádistů. Podle ní šlo o šíření nenávisti!“

Tímto způsobem reagovalo hnutí SPD na zprávu, že policie prověřovala u Fialy podezření z šíření nenávisti. Kriminalisté zkoumali, zda poslanec šířil nenávist sdílením videa na své facebookové stránce. Toto video bylo podle odborníků oslovených Deníkem N manipulativní a účelově sestříhané, aby vyvolalo vůči uprchlíkům negativní postoje.

Jak Deník N již dříve informoval, Fialovo stíhání nedoporučili policistům státní zástupci. Ti se totiž domnívali, že video nevybočuje z „běžného provozu“ na sítích.

Dalším příkladem nenávistného projevu z poslední doby je facebookový status radního středočeské Jesenice Martina Langa (ODS), který napsal, že prezident Miloš Zeman by měl být podřezán. Policie nyní začala případ vyšetřovat.

Nová doba, nové projevy nenávisti

Česká justice podle expertů neumí v záplavě projevů na internetu odhalit případy podněcování k nenávisti a trestat je.

„Pořád vyžaduje, aby vše bylo naprosto jasné a explicitní. Umíme odsoudit neonacistu s hákovým křížem na krku, který zmlátí Roma. Ale i ti nejhoupější skinheadi se už naučili, že nemají nic rasistického říkat. Justice moc neumí odstíhat případy, které nejsou naprosto explicitní. Od 90. let se to ale pomalu zlepšuje,“ řekl Deníku N Jan Charvát, specialista na politický extremismus z **Fakulty sociálních věd** Masarykovy univerzity v Brně.

Odborníci například oceňují, že Vrchní státní zastupitelství v Praze minulý týden podle zjištění Deníku N obvinilo v souvislosti s atentáty na Novém Zélandu jednoho člověka ze spáchání trestného činu schvalování a propagace terorismu.

Průlomovým případem, díky němuž se přístup k nenávisti na internetu změnil, byla kauza zpěváka Radka Bangy. Lidé na internetu muzikantovi za jeho protest vůči kapele Ortel při vyhlašování soutěže Zlatý slavík v

roce 2016 vyhrožovali smrtí. Banga musel policii téměř dostrkat k tomu, aby hnala lidi za nenávist vůči němu k odpovědnosti.

„Takové případy se dlouho nestíhaly. Jsme ve fázi, kdy se to stalo palčivým problémem. Kauza Banga je jeden z těch případů, které přístup k této problematice posunuly,“ souhlasí Jan Lata, specialista na tyto případy z Nejvyššího státního zastupitelství, který je zároveň prezidentem Unie státních zástupců.

„Je to pro nás nové prostředí. Hákový kříž vytetovaný na ruce, hajlování v hospodě – to pro nás bylo známé a reálné prostředí. Nyní se to děje převážně ve virtuálním prostředí. Musíme si zvyknout na to, že co se děje na internetu, je totéž, jako by se to dělo v reálném prostředí. A musíme se naučit zajišťovat důkazy v tomto novém prostředí,“ uvedl pro Deník N nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman.

Podle něj se změnil i přístup části společnosti. „Co by bylo nemožné říct před patnácti lety někde na veřejnosti, dneska lidé něco takového napíší v pohodě pod článek na internetu,“ říká. „Ne že by míra necitlivosti byla vyšší, ale spíše prostředí provokuje k tomu, že množství takových projevů je velké. V tom prostoru je to všude. Kdežto v minulosti jsme to měli v té hospodě na jednom místě v jednu chvíli,“ říká Zeman.

Zdroj: Nejvyšší státní zastupitelství

Jedním z problémů stíhání nenávistných projevů je samotná identifikace člověka, který je na sociálních sítích šíří. Příklady z praxe totiž ukazují, že ne vždy dokáže justice říct, kdo je původcem konkrétního příspěvku.

Toto byl jeden z argumentů, proč státní zástupci doporučili policistům nestíhat poslance Fialu. K jeho profilu má podle dat Facebooku přístup sedm lidí, nemusí proto být jasné, zda to byl přímo místopředseda SPD, kdo sdílel zmíněné manipulativní video.

Ze stejného důvodu soud v dubnu osvobodil muže, který měl na Facebooku útočit na teplické prvňáčky. Podezřelý sice v přípravném řízení podle České televize přiznal, že statusy psal, u soudu to ale nepotvrdil.

Podle dat Nejvyššího státního zastupitelství, která má Deník N k dispozici, v dlouhodobém srovnání počet stíhaných trestných činů, jež v sobě mají nenávistný či rasový podtext, výrazně klesl. Od roku 2016 v souvislosti s migrační vlnou a nárůstem nenávistných projevů na internetu nicméně stoupá. V roce 2018 bylo takových případů o třetinu víc než o rok dřív.

„Nenávistné projevy v České republice narostly za poslední roky s onou domnělou migrační vlnou. A kvůli tomu stoupá i počet stíhaných osob. Přičítám to zvýšené aktivitě státního zastupitelství a policie, kdy jsme si řekli, že se to nesmí přehlížet,“ říká státní zástupce Lata.

Data Nejvyššího státního zastupitelství ukazují, že největší počet stíhaných trestných činů mají na svědomí státní zástupci v Praze. V poslední době je takových případů až třetina.

V některých regionech se naopak nenávist téměř nestíhá. V západních a východních Čechách (soustava státních zastupitelství nekopíruje kraje) jich loni bylo shodně jen devět.

„Obecně se dá říct, že je teď prioritou na NSZ zaměřit se na hate speech (projevy nenávisti, pozn. red.). Jde to dovodit například z vyjádření Pavla Zemana nebo z trendu stíhat věci typu teplická základní škola a podobně. Je to výsledek tlaku zdola, od řady poškozených, kteří se bránili. Jen díky jeho vytrvalosti bylo odsouzeno asi deset lidí,“ řekla Deníku N právnička Klára Kalibová z projektu In Iustitia, který se zabývá pomocí obětem nenávistných projevů.

„Jedním z nejdůležitějších je případ Radka Bangy, který po měsíci vyšetřování policie en bloc odložila. A to tam byly výroky, které mu vyhrožovaly plynem nebo podřezáním. A to jsou třeba i výroky, nad nimiž se státní zástupce tvářil, že jsou v pořádku. Teprve stížnostmi a dvěma a půl lety jeho snahy bylo odstíháno a pravomocně odsouzeno deset lidí,“ popisuje Kalibová.

Problematický byl také případ nenávistných útoků na Bangova bratra Patrika, správce blogů iDnes.cz, a jeho syna. Novinář se kvůli tomu obrátil na policii, jeho kauza ovšem vedla do ztracena, byť se kriminalistům podařilo určit člověka, který se útoků dopouštěl.

„Přemyslím nad tím, co všechno by se muselo stát, aby stát konal. Výhrůžky smrtí dítěte jsou patrně málo. Připomíná mi to případ psychiatra, kterému také jeden vyšinutý blázen vyhrožoval, a stát (PČR, zastupitelství) to pustil k vodě. Řešil to až v době, kdy blázen skutečně psychiatra napadl s mačetou v ruce. Bude tedy stát čekat, až se M. K. rozhodne skutečně napadnout mé dítě? Koho tedy vlastně stát chrání? Jedno je jisté, já ani moje dítě to nejsme,“ popsal Banga svůj případ v roce 2011 na iDnes.cz.

Podle Kalibové mají státní zástupci při stíhání nenávistných výroků různý metr. „Do objasňování této trestné činnosti se velmi promítají světonázory jednotlivých státních zástupců. Je to velmi specifická trestná činnost, která je hodnotová. Řada těch lidí, kteří o tom rozhodují, do toho prostě promítá své hodnoty,“ popisuje právnička.

Nejvyšší státní zástupce řekl Deníku N, že tuto problematiku považuje za důležitou. NSZ například podle něj pořádalo pro státní zástupce několik školení, která se nenávistných projevů týkala. „Bavili jsme se o tom i s paní

ombudsmankou a říkali jsme, že je potřeba do toho zatáhnout i otázku vzdělávání a IT gramotnost,“ uzavírá Zeman.

Tento text jste si mohli přečíst díky tomu, že si předplácíte Deník N. Pokud máte připomínku nebo jste našli chybu, napište na editori@denikn.cz.

Vážíme si Vaší podpory.

URL| <https://denikn.cz/128908/hajlovani-zname-na-online-utoky-si-zvykame-cesko-se-uci-jak-bojovat-s-nenavisti-na-internetu/>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

denikn.cz

Zaostřeno na německé volby rok od Chemnitzu od Václava Jabůrka

23.5.2019 ČRo Plus str. 01 14:33 Zaostřeno

Václav JABŮREK, moderátor

Tento víkend nebude patřit nejen volbám do Evropského parlamentu. Němci v některých městech rozhodnou, kdo zasedne na jejich radnicích. Týká se to i saského Chemnitzu, kde se loni na podzim pořádaly obří demonstrace proti migraci a ještě větší manifestace za pestrobarevnou společnost. Jak to ve městě vypadá teď? A jak tam loňské události rezonují? To se dozvíte v následujících minutách. Ničím nerušený poslech přeje Václav Jabůrek.

Václav JABŮREK, moderátor

Ty pomníky jsou jen pár kroků od sebe. Jeden je vysoký jako pětipatrový dům a je na něm Karl Marx, po kterém se Chemnitz léta jmenoval. Minulost, kterou by někteří nejradši zapomněli. Druhý památník tu není ani rok a už budí podobné emoce. Je to plaketa velká jako list papíru a je na ní jediný nápis Daniel H. Ze smrti tohoto Němce jsou podezřelí 2 přistěhovalci. Vražda vyvolala masové protesty a taky útoky na cizince a Chemnitz zase rozdělila.

obvatelka města Chemnitz

Momentálně to docela jde. Na ulicích moc cizinců a migrantů nepotkávám. Hlavně ti mladí muži vymizeli stejně jako ty velké rodiny s dětmi. Ano, teď je to tu mnohem lepší.

obvatelka města Chemnitz

Ty demonstrace mě nezajímaly a odsuzuju je. Ještě z dob NDR mám trochu jiné sociální cítění a proti cizincům nic nemám. V Chemnitzu je podle mě bezpečně.

Václav JABŮREK, moderátor

Říkají obyvatelky města. Kousek od nich potkávám Chálida, který se svou rodinou přijel z Palestiny. Před sebou tlačí kočárek a potvrzuje, že se na něj dál dívají skrz prsty.

Chálid, přistěhovalec z Palestiny

Je to pořád. Ve vlaku, v autobuse, ve škole, v kavárně, v supermarketu... Všude! Pořád koukají. Říkají si, koukejte cizinec. A proč má tolik dětí? Určitě jsou nemocné. Zkrátka, rozhodně to neskončilo.

Václav JABŮREK, moderátor

Chálid někdy navštěvuje známé a Chemnitz srovnává s tím, co viděl jinde.

Chálid, přistěhovalec z Palestiny

V jiných městech je to lepší. Musíme tu žít 3 roky, aby nám úřady dovolily stěhování jinam, třeba do Frankfurtu nebo do Hamburku.

Václav JABŮREK, moderátor

On i jeho rodina prý musí zůstat ještě rok. Pak chtějí do většího města.

Chálid, přistěhovalec z Palestiny

Tam to úplně jiné. Lepší školy i zdravotní služby, lidé tam umí anglicky a mají rádi děti. Tady slyším jen "Cizinec! Cizinec!"

Václav JABŮREK, moderátor

Uzavírá Palestinec Chálid. Změn ve svém rodném městě si všímá taky poslanec Bundestagu Detlef Müller.

Detlef MÜLLER, poslanec Bundestagu

Ano, je to stále ostřejší a hlasitější. Myslím tím rozdělení společnosti, kterého si ale všímáme v celé zemi. Část lidí se svým způsobem odloučila od systému a místo demokracie teď vzhlíží k populismu. Vykřikují, že jsou Evropa a ostatní strany prohnílé a volí hlavně AfD. Věří jen v jednoduchá řešení a cítí velkou frustraci z etablované politiky. Kořeny tohoto problému tu byly dlouhodobě. Loni na podzim to prostě jenom propuklo. Ale pak je tu velká skupina, která jim dává najevo, že takhle ne, že chtějí bránit naši demokracii bez ohledu na to, která politická strana vládne. V tomhle souboji jde zkrátka o to, jestli chceme demokracii uchovat nebo zrušit.

Václav JABŮREK, moderátor

Detlef Müller je členem sociálně demokratické strany. V ulicích Chemnitzu leží podtrhne billboardy německé SPD a loni demonstranti napadli i tým Müllerova stranického kolegy. Jsou sami sociální demokraté terčem nenávisti?

Detlef MÜLLER, poslanec Bundestagu

Pro část pravicových extrémistů ano. Teď mluvím spíš o menších stranách jako NPD nebo Identitárním hnutí. Alternativa pro Německo se v tomhle drží trochu zpátky. Částečně se na tom podílí, ale ty přímé útoky, ať už na oblastní kanceláře SPD nebo na konkrétní členy, to už dělají přívrženci té ryzí ultrapravice. A ano, na SPD se docela zaměřují.

Václav JABŮREK, moderátor

Dá se říct, že země bývalého východního Německa jsou na tom s extrémismem hůř než ty ostatní?

Detlef MÜLLER, poslanec Bundestagu

Sasko je v tomhle složitě. Celá léta tu máme aktivní skupiny pravicových extrémistů. Dělali jsme proti tomu málo, ať už mluvím o vzdělávání nebo o sociálních projektech. Nebyli jsme důrazní v boji s neonacismem a nevysvětlovali jsme, proč je nutný. A tak je tu část obyvatel, kterou tenhle problém vůbec nezajímá. To se netýká jen Chemnitzu, je to i jinde. Při těch loňských demonstracích se z Chemnitzu stalo jen takové místo, kam se všichni extrémisté vydali. Byli tu pravicoví aktivisté z celého Německa, z Česka nebo dokonce z Maďarska.

Nebylo to zkrátka jen o místních. Přijeli sem lidé, kteří naše město využili, a to mě dodnes trápí. Šlo jim o pomyslné dobytí Chemnitzu jako určitého symbolu.

Václav JABŮREK, moderátor

První demonstrace svolalo místní hnutí Pro Chemnitz. Můžete mi ho popsat?

Detlef MÜLLER, poslanec Bundestagu

Pro Chemnitz není nové. Působí tu od devadesátých let. V obecních volbách dostávalo mezi třemi až sedmi procenty, takže to bylo menší hnutí. Má ostatně i malý počet členů, takže to vlastně není skutečné občanské hnutí. Je tam jen pár aktivních lidí, ale mají docela dost sympatizantů na pravém kraji politického spektra. Pro Chemnitz tak třeba pořádá demonstrace a do města dokáže sezvát přívržence odjinud. V Chemnitzu navíc nepůsobí Alternativa pro Německo, a tak Pro Chemnitz dokáže čerpat z vakua, které tu na pravici máme.

Václav JABŮREK, moderátor

Na hnutí jsem se ptal taky mluvčího místní policie Andrzeje Rydzika. Podle něj je to právě Pro Chemnitz, kdo sdružuje lidi s krajně pravicovými názory.

Andrzej RYDZIK, mluvčí policie, Chemnitz

Co se týče extrémistů, tak je tu hlavně hnutí Pro Chemnitz. Momentálně se o něj zajímá kontrarozvědka, která si všímá jeho krajně pravicových názorů. Spolkový úřad na ochranu ústavy proto monitoruje aktivity tohoto hnutí. Na druhé straně politického spektra je to jiné. V Chemnitzu ani v jeho okolí žádná ultralevicová scéna není. Až do loňského podzimu tu ale nebyly problémy ani s pravicovými extrémisty. Situaci každopádně sledujeme. Je to ostatně jedním z úkolů policie a je jedno jaké politické směřování ty skupiny mají. Musíme zajistit, aby mocenský monopol zůstal čistě v rukou státu.

Václav JABŮREK, moderátor

Můžete mi shrnout, jak policie při těch loňských demonstracích postupovala?

Andrzej RYDZIK, mluvčí policie, Chemnitz

Na podzim jsme tu měli tolik akcí, že jsme museli požádat o spolupráci další jednotky. Byly tu síly z jiných spolkových zemí a taky spolková policie. Dlouhodobě byly v ulicích stovky strážníků. Kromě bezpečnosti dohlíželi taky na dodržování práva na shromažďování a chránili demonstranty. Ten největší protest tu byl v srpnu 2018 a účastnili se ho pravicově orientovaní lidé z celého Německa a třeba taky z Česka. Šlo například o příznivce místního hnutí Pro Chemnitz nebo strany Alternativa pro Německo. Došli jsme k názoru, že takhle velkou akci mohlo umožnit jedině silné propojení přes sociální sítě. Důležitou roli sehrála třeba aplikace WhatsApp, přes kterou se ti lidé domlouvali.

Václav JABŮREK, moderátor

Jaká byla vaše strategie? Šlo v prvé řadě o to, aby se pravicoví a levicoví aktivisté nestřetli anebo hlavně o ochranu přilehlých obchodů a restaurací?

Andrzej RYDZIK, mluvčí policie, Chemnitz

Při všech takových akcích je naším základním úkolem dohlédnout na svobodu shromažďování, hledět na bezpečnost demonstrantů a na podzim 2018 bylo ještě důležité bránit tomu, aby se střetli přívrženci zneprátelených táborů. Takže tohle byly ty hlavní cíle. A my jsme je víceméně splnili. Drobnou výjimkou byl 27. srpen, kdy po sobě přívrženci hnutí Pro Chemnitz a taky jejich oponenti házeli předměty. Byli zranění a museli jsme se rozhodnout, jestli akci rozeženeme. Nakonec jsme to udělali. Při potyčkách nebyl zraněn nikdo z

kolemdoucích a nebyly tu ani žádné větší hmotné škody jako zapálená auta nebo rozbité výlohy. Ale to je i tím, že policie dokázala včas nastolit pořádek.

Václav JABŮREK, moderátor

Na sociálních sítích se objevilo video, které naznačovalo, že se na migranty pořádají štvance. Dokonce i kancléřka Angela Merkelová ve spojení s Chemnitzem jsem použila výraz "hetzjagd", který by se dal přeložit jako hon na cizince. Můžete to nějak okomentovat?

Andrzej RYDZIK, mluvčí policie, Chemnitz

Téma hetzjagd opravdu rezonovalo a probíralo se i ve spolkové politice. Tady můžu jen zopakovat, že skutečné důkazy o nějakých organizovaných honech na cizince nemáme.

Václav JABŮREK, moderátor

A jaká je situace teď?

Andrzej RYDZIK, mluvčí policie, Chemnitz

Obecně musím říct, že se situace v Chemnitzu uklidnila. Je to tím, že hnutí Pro Chemnitz už přestalo svolávat demonstrace, které pořádalo každý pátek. Ty akce pokaždé zvyšovaly napětí a ve městě se proti nim vedly protidemonstrace. Ale to už je minulost. Ve srovnání s loňskem je tu mnohem méně shromáždění, která musíme dohlížet. Při nich musíme hlídat třeba přílehlé podniky spravované cizinci. Vycházíme ze zkušeností z léta a z podzimu 2018, kdy byly podobné restaurace a jejich obsluha napadány.

Václav JABŮREK, moderátor

Uzavírá mluvčí policie v Chemnitzu Andrzej Rydzik.

Václav JABŮREK, moderátor

Několikrát už padlo slovo Pro Chemnitz. Tohle hnutí vzniklo v devadesátých letech a momentálně je v hledáčku Spolkového úřadu pro ochranu ústavy. Kontrarozvědka zjišťuje, jestli nejsou jeho postoje protizákonné. V čele malého spolku je právník Martin Kohlmann. Jeho kancelář sídlí v domě, který je ze všech stran posprejovaný graffiti a některé okenní tabulky má vysklené. Samotnému Kohlmannovi je kolem čtyřicítky a svým vzhledem jakékoliv stereotypy o ultrapravicí vyvrací. Vypadá spíš jako starší student humanitního oboru. Nosí plnovous a vlněný svetr, všude na stole má rozházené papíry a mezi nimi leží zbytky nedojezeného koláče. Ptám se ho na pocity, které v něm vyvolala loňská vražda Daniela H., Tedy událost, která sérii protestů vyvolala.

Martin KOHLMANN, zakladatel hnutí Pro Chemnitz

Nejdřív mě to šokovalo a pak mi kolegové řekli, že musíme rychle něco udělat. Takhle to dál nešlo. Navrhli demonstraci a já okamžitě souhlasil.

Václav JABŮREK, moderátor

Co byl cíl demonstrace?

Martin KOHLMANN, zakladatel hnutí Pro Chemnitz

Chtěli jsme upozornit na chyby v systému a dosáhnout změn.

Václav JABŮREK, moderátor

A dosáhli jste něčeho?

Martin KOHLMANN, zakladatel hnutí Pro Chemnitz

Zatím ne. Nic nezměnilo, a proto hledáme jiné cesty. Jednou z nich jsou nastávající volby.

Václav JABŮREK, moderátor

Martin Kohlmann společně se svým hnutím kandiduje na radnici. Zároveň s tím popírá, že by za loňskými násilnostmi stálo jeho sdružení. Vínu za potyčky klade jen svým odpůrcům.

Martin KOHLMANN, zakladatel hnutí Pro Chemnitz

Jestli demonstrovaly desetitisíce lidí a bylo mezi nimi 10 rváčů, tak je to podle mě docela malý poměr. Ne, nebylo to tak, že by někdo z naší strany útočil na ostatní.

Václav JABŮREK, moderátor

Když teď jdete po ulici, máte strach?

Martin KOHLMANN, zakladatel hnutí Pro Chemnitz

Momentálně ne. Je to tu klidnější. Ty skupinky, které za celým problémem stojí, hlavně Kurdové a Afghánci, se teď drží zpátky.

Václav JABŮREK, moderátor

Takže máte dojem, že jste demonstracemi něčeho dosáhli?

Martin KOHLMANN, zakladatel hnutí Pro Chemnitz

Ano, v samotném Chemnitzu alespoň trochu ano. Ale počkejme na léto, až se oteplí. Pokud se to zhorší a ty skupinky se v centru znovu objeví, tak chystáme protipatření. Na pořádek začnou dohlížet naše občanské hlídky.

Václav JABŮREK, moderátor

Martin Kohlmann se považuje za bojovníka se státní mocí a to, že ho sleduje kontrarozvědka, bere čistě jako jeden z důkazů.

Martin KOHLMANN, zakladatel hnutí Pro Chemnitz

Je to forma vyhrožování ze strany vlády. Chtějí mi tím říct, dávej si pozor, sledujeme tě. Je to ale přirozené. Diktatura vždycky kontroluje opoziční skupiny. Mého otce takhle sledovala Stasi a po roce 89 se toho bohužel moc nezměnilo.

Václav JABŮREK, moderátor

Německé úřady neupřesňují, co sledování Pro Chemnitz obnáší. Jeden viditelný dopad to však má. Alespoň podle veřejnoprávní stanice MDR. Hnutí usilovalo o spolupráci s Alternativou pro Německo. Ta se ale údajně obávala, že by jí partnerství s takovým sdružením poškodilo. Martin Kohlmann o tomhle nemluvil, jen prohlásil, že si s AfD moc nerozumí.

Martin KOHLMANN, zakladatel hnutí Pro Chemnitz

AfD je pro silnou roli státu. My naopak chceme oslabit. Alternativa pro Německo chce třeba hraniční kontroly. Pro nás to není řešení. Migraci zastaví spíš omezení sociální podpory. Skutečnému uprchlíkovi postačí postel a jídlo, ty ostatní to odradí.

Václav JABŮREK, moderátor

Uzavírá Martin Kohlmann, člověk, který v Chemnitzu vyvolala první velké demonstrace. Problémy s extrémisty má ale celé Německo. Jenže v zemích bývalé NDR jsou mnohem viditelnější. Nejznámějším případem je skupina neonacistů NSU, která začátkem tisíciletí spáchala 9 vražd cizinců a taky 2 bombové útoky. Proč rozdíl mezi bývalým východem a západem přetrvává? Na to jsem se zeptal politologa **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy Jana Charváta.

Jan CHARVÁT, politolog

Protože prostě připomínají tu východní Evropu spíš než tu západní. Ta hranice mezi východem a západem velmi přesně kopíruje opravdu to východní Německo a sami Němci vlastně dneska mluví o tom, že ta východní část je prostě jiná, vykazuje jiné charakteristiky. Je strukturálně zatížená. Je tam řada problémů, kterými my známe samozřejmě i jako odsud. Část průmyslu prostě vzala za své, zvýšila se tam nezaměstnanost. Ta kombinace s tím západem na jedné straně jim samozřejmě velmi pomohla, západ jako nainvestoval velký množství peněz do toho východu, zároveň ale část lidí na východě má pocit, že západ je v podstatě nějakým způsobem jako okupuje, protože tam, kde vznikly úřady, který měly nějakým způsobem řešit to sblížení západu a východu, tak je většinou vedli lidi ze západu. A jinak má samozřejmě to východní Německo prostě stejnou zkušenost jako my. To znamená zkušenost, která eliminovala dlouhodobě nějaký veřejný aktivitu, vstupování do veřejného prostoru, nedůvěra vlastně v cokoli - nedůvěra ve stát, nedůvěra v politiky, nedůvěra v politický strany, nedůvěra v cokoli. A to je, myslím, věc, která na tom západě opravdu jako moc neexistuje, zatímco my ji máme jako velmi intenzivně zažitou, a to samý je v tom východním Německu. To znamená, jejich zkušenost na jedné straně je prostě jako to, že jsou vystaveny jako většímu...větším problémům, na straně druhý nedůvěřují jaksi těm, kdo by to měli nějakým způsobem řešit, takže výsledek je prostě jako dlouhodobější vyšší míra, řekněme, jako v průměru nějaký frustrace, vzteku a zároveň díky ty jako neochotě důvěřovat těm tradičním zaběhanejím postupům i větší tendence volit teda jako řešení, který úplně typický nejsou.

Václav JABŮREK, moderátor

Má extrémismus nějaký vývoj, anebo je to ještě pořád něco, co se skrývá v ilegalitě?

Jan CHARVÁT, politolog

Ne, on se mění. On se...on se proměňuje. Nabírá na sebe různý podoby od takového toho jako masového násilí hodně spojeného třeba se skinheadskou subkulturou. V devadesátých letech se to přeneslo k nějakým záležitostem autonomních nacionalistů prostě o těch 15 let později. A dneska to může být záležitost, která vůbec nebude napojená na nějaký konkrétní struktury tohoto druhu, přestože samozřejmě, když se podíváte, co jsem viděl záběry třeba právě jak vlastně z demonstrací, který probíhaly v Chemnitz, tak tam samozřejmě byla jako řada lidí jako zřetelných úplně klasických neonacistů jako těch devadesátých let se všema těma tetováníma, 88 a takovýchle věci. Ale netvořily většinu, v žádném případě ne. Byly to prostě jako malý skupinky jako uvnitř toho poměrně velkého jako davu, který nemá samozřejmě potom jako problém se asi tím násilím nějakým způsobem jaksi...nebo se k tomu násilí jaksi uchýlit. Může to do jisté míry připomínat ten začátek devadesátých let, kdy třeba ty skupiny ty krajní pravice byly ty, který iniciovaly ty střety, ale pak následně vlastně se na tom jaksi podílela celá řada dalších lidí. My jsme na začátku 90 byli svědky řady útoků zápalnými láhvemi na ubytovny migrantů, který se zdaleka neúčastnili jenom lidi jako z nějakého prostředí typicky krajně pravicového a tak dál, a tak dál. Takže tohle jsou věci, který samozřejmě do budoucna patrně nějakým způsobem uvidíme. Zatímco v minulosti byly ty skupiny třeba víc agresivní, ale byly menší, tak dneska vidíme spíš opak. To znamená, že se to formalizuje. Vznikají spíš politický strany, který zaštiťují tyhle ty jaksi uskupení a ty mají mnohem větší tendenci samozřejmě to násilí potlačovat, protože násilí není dobrý jako na politickou propagandu. Takže vidíme vlastně přístupy, který zasahují větší počet lidí, ale nemají v sobě

inherentně automaticky obsaženo to...tu myšlenku toho násilí. Ona tam je přítomná z toho důvodu, že ta krajní pravice prostě má v sobě tu představu toho násilí jako jednu z těch možných forem jaksi práce, abych tak řekl. Co to bude znamenat do budoucna, se samozřejmě uvidí, jo. Ale obecně úplně obecně pro celou Evropu platí, že když se podíváte na situaci od padesátých let do současnosti, tak se role a síla krajně pravicových stran a uskupení obecně pomalu ale neustále zvyšuje.

Václav JABŮREK, moderátor

A to potvrzují i politické ambice hnutí Pro Chemnitz. Jeho plakáty jsem potkával po celém městě. Nutno dodat, že velká část z nich ležela roztrhaná na zemi. Skutečná podpora tohoto sdružení se prokáže v sobotu v komunálních volbách. Sociálnědemokratický poslanec Detlef Müller vidí hlasování jako ideální příležitost, kdy se má k extrémním myšlenkám vyjádřit odpor.

Detlef MÜLLER, poslanec Bundestagu

Naše motto je, že si naše město nenecháme vzít. SPD je pro demokracii a dobré podmínky pro život. Chceme tu rozdělenou společnost zase sjednotit a vytvořit město, kde se vede dialog. Vedení sporu je samozřejmě, ale musí být férové.

Václav JABŮREK, moderátor

Tolik poslanec Müller. Je to právě jeho SPD, kdo v Chemnitzu momentálně vládne. O tom, jak má příběh saského města pokračovat, rozhodnou už pozitíři voliči. A ti často neskrývají svou rozpolcenost. Příjemný poslech dalších pořadů Českého rozhlasu Plus přeje Václav Jabůrek.

Predátorských časopisů přibývá, nejvíc jich je v Asii

24.5.2019 Hospodářské noviny str. 03 Události

Michaela Endrštová

Místo čekání na výsledky oponentury a schválení redakční radou vydáme váš odborný článek hned, nabízejí e-mail, kterými se některé časopisy snaží vylákat peníze z vědců. Za autorský poplatek otisknou téměř vše, přitom se ale tváří jako vědecké. Říká se jim predátorské časopisy a existují jich tisíce. Články nerecenzují a jejich redakční rada je často fiktivní. „Přibývá jich, vědci dostávají každý den deset takových e-mailů s nabídkami k publikování,“ prohlašuje americký knihovník Jeffrey Beall, který včera o publikační etice ve vědě přednášel v Praze.

Už před deseti lety vytvořil seznam predátorských časopisů. Většina takových vydavatelů sídlí v Asii a Africe. Často ale lžou o tom, kde se nachází, tvrdí například, že mají redakci v New Yorku, a přitom výzkumníky oslovují z Pákistánu. Podle Bealla se působení takových časopisů nevyhýbá ani Česku.

Jeho názor podporují i domácí odborníci, přestože se údajně v Česku situace alespoň částečně lepší. „Po skandálu s predátorským publikováním na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy v roce 2015 se problému věnuje větší pozornost. Počet predátorských vydavatelů v Česku se tak pravděpodobně snížil. Bylo by ale naivní domnívat se, že zmizeli docela,“ říká sociolog Václav Štětka, který se tématem dlouhodobě zabývá.

Naráží na případ Wadima Strielkowského, který na fakultě učil a v predátorských časopisech publikoval spoustu textů, jež byly často vědecky bezcenné. „Z takového publikování si udělal výnosný byznys, ve stejných časopisech publikovala i řada jeho kolegů,“ připomíná Štětka. Vědci si podle něj někdy neuvědomí, že přispívají do podvodných periodik. Často to ale dělají účelově, protože za publikace získávají body, potřebné k čerpání peněz od státu.

Nebezpečí predátorů je v tom, že jejich články mohou převzít média, jež nevědí, že se jedná o podvod. Narážejí na ně také studenti či další odborníci, kteří se pak neověřenými informacemi řídí při svém výzkumu.

K odhalování predátorských časopisů se Beall dostal během své práce knihovníka na University of Colorado, kdy mu začaly chodit e-maily s nabídkami ke zveřejnění článků. Vytvořil proto seznam užitečný všem, kdo si chtěli ověřit titul, který jim publikaci nabízel.

Před dvěma lety Beall svůj seznam smazal. „Cítil jsem tlak z univerzity, abych s tím přestal,“ vysvětluje nyní. Vzhledem k přebírání seznamu jinými webovými stránkami jej však lze i nadále dohledat na internetu.

O autorovi | Michaela Endrštová, michaela.endrstova@economia.cz

Vědecké publikace bez oponentury? Podvodný byznys nabízí vědcům tisíce predátorských časopisů

24.5.2019 iHNed.cz str. 00

Michaela Endrštová

Místo čekání na výsledky oponentury a schválení redakční radou vydáme váš odborný článek hned, nabízí e-maily, kterými se některé časopisy snaží vylákat peníze z vědců. Za autorský poplatek otisknou téměř vše, přitom se ale tváří jako vědecké. Říká se jim predátorské časopisy a existují jich tisíce. Články nerecenzují a jejich redakční rada je často fiktivní. "Přibývá jich, vědci dostávají každý den deset takových e-mailů s nabídkami k publikování," prohlašuje americký knihovník Jeffrey Beall, který ve čtvrtek o publikační etice ve vědě přednášel v Praze.

Už před deseti lety vytvořil seznam predátorských časopisů. Většina takových vydavatelů sídlí v Asii a Africe. Často ale lžou o tom, kde se nachází, tvrdí například, že mají redakci v New Yorku, a přitom výzkumníky oslovují z Pákistánu. Podle Bealla se působení takových časopisů nevyhýbá ani Česku.

Jeho názor podporují i domácí odborníci, přestože se údajně v Česku situace alespoň částečně lepší. "Po skandálu s predátorským publikováním na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy v roce 2015 se problému věnuje větší pozornost. Počet predátorských vydavatelů v Česku se tak pravděpodobně snížil. Bylo by ale naivní domnívat se, že zmizeli docela," říká sociolog Václav Štětka, který se tématem dlouhodobě zabývá.

Naráží na případ Wadima Strielkowského, který na fakultě učil a v predátorských časopisech publikoval spoustu textů, jež byly často vědecky bezcenné. "Z takového publikování si udělal výnosný byznys, ve stejných časopisech publikovala i řada jeho kolegů," připomíná Štětka. Vědci si podle něj někdy neuvědomí, že přispívají do podvodných periodik. Často to ale dělají účelově, protože za publikace získávají body, potřebné k čerpání peněz od státu.

Nebezpečí predátorů je v tom, že jejich články mohou převzít média, jež nevědí, že se jedná o podvod. Narážejí na ně také studenti či další odborníci, kteří se pak neověřenými informacemi řídí při svém výzkumu.

K odhalování predátorských časopisů se Beall dostal během své práce knihovníka na University of Colorado, kdy mu začaly chodit e-maily s nabídkami ke zveřejnění článků. Vytvořil proto seznam užitečný všem, kdo si chtěli ověřit titul, který jim publikaci nabízel.

Před dvěma lety Beall svůj seznam smazal. "Cítil jsem tlak z univerzity, abych s tím přestal," vysvětluje nyní. Vzhledem k přebírání seznamu jinými webovými stránkami jej však lze i nadále dohledat na internetu.

URL | <http://HN.IHNED.CZ/c1-66577570-predatorskych-casopisu-pribyva-nejvic-jich-je-v-asii>

V Havlíčkově Brodě byli oceněni nejlepší novináři

24.5.2019 havlickuvbroddnes.cz str. 00

Eva Neuwirthová

HAVLÍČKŮV BROD - Novinářkou cenu Karla Havlíčka Borovského za rok 2018 si dnes v obřadní síni havlíckobrodské nové radnice převzal novinář a vysokoškolský pedagog David Klimeš. Kromě hlavní ceny za novinářskou a publicistickou práci jsou každoročně udělovány i dvě Novinářské křepelky určené pro mladé žurnalisty do 33 let. Jedna novinářská křepelka patří redaktorce týdeníku Respekt Andree Procházkové a druhou získal reportér, dokumentarista a režisér Janek Rubeš. Čestnou cenu OPUS VITAE za dosavadní novinářskou práci udělila Nadace Český literární fond novinářce a spisovatelce Lídě Rakušanové.

V Havlíčkově Brodě byli oceněni nejlepší novináři / Foto: Kraj Vysočina

Novinářské ceny uděluje Nadace Český literární fond na návrh odborné poroty, ve které jsou kromě členů fondu i renomovaní zástupci českých médií. Ceny za mimořádně společensky přínosné texty investigativního nebo analytického charakteru, výjimečná díla novinářské tvorby jsou udělovány od roku 1994 a už dvacet let se předávají na Vysočině v Havlíčkově Brodě. Držitel Novinářské ceny K. H. Borovského obdrží od Nadace Český literární fond finanční dar ve výši 50 tisíc korun, novinářská křepelka znamená pro oceněné symbolickou částku 3 333 korun. Jednu novinářskou křepelku tradičně podpořil Kraj Vysočina, druhou pak město Havlíčkův Brod. Za Vysočinu předala cenu náměstkyně hejtmana pro oblast kultury, památkové péče, cestovního ruchu a mezinárodních vztahů Jana Fischerová.

David Klimeš

Novinář a pedagog, který v týdeníku Ekonom, v Hospodářských novinách i v Českém rozhlasu Plus komentuje současné ekonomické a politické dění, kromě toho od roku 2014 vyučuje komunikaci na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Ocenění získal za věcné a trefné komentáře k dění v ekonomice a vytrvalé sledování politiků rozdělujících naše peníze.

Andrea Procházková

Redaktorka týdeníku Respekt zaměřující se na českou politiku a justici. Byla oceněna za mimořádný rozhled, preciznost a schopnost jít k podstatě věci.

Janek Rubeš

Reportér, dokumentarista a režisér, jehož jméno bylo dlouho spojeno s internetovou televizí Stream.cz, od loňského roku působí v Seznam Zprávy. Novinářskou křepelku si odnesl za odvážnou investigativní žurnalistiku, se kterou dlouhodobě odhaluje špinavé praktiky pražských taxikářů, směnárníků a dalších tzv. šmejdlů.

Lída Rakušanová

Novinářka, komentátorka, moderátorka a spisovatelka. Od roku 1994 působí jako nezávislá komentátorka evropské i domácí politiky, kromě toho spolupracuje s médií v německy mluvících zemích. Na svém kontě má za svoji novinářskou práci už řadu ocenění. Čestnou cenu OPUS VITAE získala za špičkovou novinářskou práci a prosazování hodnot svobody a demokracie před rokem 1989 i po něm.

URL| <https://www.havlickuvbroddnes.cz/zpravy/17982-v-havlickove-brode-byli-oceneni-nejlepsi-novinari/>

Predátorských časopisů přibývá, nejvíc jich je v Asii

24.5.2019 [ihned.cz](https://www.newtonmedia.cz) str. 00

Místo čekání na výsledky oponentury a schválení redakční radou vydáme váš odborný článek hned, nabízejí e-maily, kterými se některé časopisy snaží vylákat peníze z vědců.

Za autorský poplatek otisknou téměř vše, přitom se ale tváří jako vědecké. Říkají se jim predátorské časopisy a existují jich tisíce. Články nerecenzují a jejich redakční rada je často fiktivní. "Přibývá jich, vědci dostávají každý

den deset takových e-mailů s nabídkami k publikování," prohlašuje americký knihovník Jeffrey Beall, který včera o publikační etice ve vědě přednášel v Praze.

Už před deseti lety vytvořil seznam predátorských časopisů. Většina takových vydavatelů sídlí v Asii a Africe. Často ale lžou o tom, kde se nachází, tvrdí například, že mají redakci v New Yorku, a přitom výzkumníky oslovují z Pákistánu. Podle Bealla se působení takových časopisů nevyhýbá ani Česku.

Jeho názor podporují i domácí odborníci, přestože se údajně v Česku situace alespoň částečně lepší. "Po skandálu s predátorským publikováním na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy v roce 2015 se problému věnuje větší pozornost. Počet predátorských vydavatelů v Česku se tak pravděpodobně snížil. Bylo by ale naivní domnívat se, že zmizeli docela," říká sociolog Václav Štětka, který se tématem dlouhodobě zabývá.

Naráží na případ Wadima Strielkowského, který na fakultě učil a v predátorských časopisech publikoval spoustu textů, jež byly často vědecky bezcenné. "Z takového publikování si udělal výnosný byznys, ve stejných časopisech publikovala i řada jeho kolegů," připomíná Štětka. Vědci si podle něj někdy neuvědomí, že přispívají do podvodných periodik. Často to ale dělají účelově, protože za publikace získávají body, potřebné k čerpání peněz od státu.

Nebezpečí predátorů je v tom, že jejich články mohou převzít média, jež nevědí, že se jedná o podvod. Narážejí na ně také studenti či další odborníci, kteří se pak neověřenými informacemi řídí při svém výzkumu.

K odhalování predátorských časopisů se Beall dostal během své práce knihovníka na University of Colorado, kdy mu začaly chodit e-maily s nabídkami ke zveřejnění článků. Vytvořil proto seznam užitečný všem, kdo si chtěli ověřit titul, který jim publikaci nabízel.

Před dvěma lety Beall svůj seznam smazal. "Cítil jsem tlak z univerzity, abych s tím přestal," vysvětluje nyní. Vzhledem k přebírání seznamu jinými webovými stránkami jej však lze i nadále dohledat na internetu.

Americký knihovník Jeffrey Beall autor: HN - Milan Bureš.

URL| <http://archiv.ihned.cz/c1-66577570-predatorskych-casopisu-pribyva-nejvic-jich-je-v-asii>

České nemovitosti jsou stále více nadhodnocené

24.5.2019 roklen24.cz str. 00

Dominik Stroukal

Tagy: RoklenFx, forex, fx, koruna, euro, dolar, EURCZK, EURUSD, USDCZK, reality

Podle České národní banky jsou ceny bytů nadhodnocené o 15 procent. Ještě na konci loňského roku to bylo jen deset procent. Centrální banka proto nařídila bankám navýšit své rezervy.

„Aktuální ceny nemovitostí nemusejí být z dlouhodobého hlediska udržitelné,“ tvrdí centrální banka. Přestože volí standardně mírnější slovník, rostou podle ČNB rizika propadu ekonomiky, což by mohly významně pocítit banky. Rozhodla se proto pro navýšení proticyklické kapitálové rezervy na dvě procenta.

Podle výkonného ředitele České bankovní asociace Pavla Štěpánka to banky bude stát desítky miliard. Odhadujeme, že objemově by to v absolutních hodnotách mohlo znamenat, že banky budou muset dát až desítky miliard korun na navýšení svých kapitálových rezerv, což omezí prostor pro vyplácení dividend,“ uvedl Štěpánek s tím, že rozhodnutí ČNB není nijak překvapivé.

Koruna včera většinu dne oslabovala proti dolaru i euru. V páru s dolarem až nad 23,24 USDCZK. Nakonec se ale utrhla, ztrátu smazala a dokonce mírně posílila až pod 23,12 USDCZK. Proti euru oslabovala o více než desetinu procenta až nad 25,84 EURCZK.

Dnes ráno se koruna v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 25,86 EURCZK. Dle naší predikce by se kurz vůči euru měl držet v rozmezí 25,77 až 25,87 EURCZK, ve dvojici s dolarem zase od 23,09 až 23,27 USDCZK.*

Z domácích dat dnes Český statistický úřad zveřejní konjunkturální za květen. V dubnu se celková důvěra v ekonomiku téměř nezměnila. Ve srovnání s dubnem loňského roku byly souhrnný indikátor důvěry, indikátor důvěry podnikatelů a indikátor důvěry spotřebitelů nižší.

Německá ekonomika se drží těsně nad nulou. Včera zveřejněná data ukázala, že německý hrubý domácí produkt (HDP) v prvním čtvrtletí meziročně vzrostl dle očekávání o 0,6 procenta. Index podnikatelského klimatu IFO dle očekávání klesl hluboko pod očekávání z 99,2 bodu na 97,9 bodu. Očekávání do budoucna se ale příliš nezměnily a zůstaly na úrovni 95,3 bodu, jakkoliv se očekávalo mírné snížení.

Německo také zveřejnilo PMI indexy. Ve výrobě oproti očekávanému růstu index mírně klesl. Ve službách si pohoršil ještě více, než se očekávalo. Naopak ve Francii oba indexy rostly. Celkový index pro eurozónu ukázal mírný pokles, přestože se očekával spíše mírný růst.

Nejdůležitější zprávou včerejšího dne pro euro, kterou však ještě pár dní budeme sledovat, bylo samozřejmě zahájení voleb do Evropského parlamentu. Na první odhady výsledků si ale ještě musíme počkat. Dnes začnou volby v Česku.

Ve Spojených státech mírně poklesly nové žádosti o podporu v nezaměstnanosti, ale narostl počet pokračujících. V dubnu také významně spadl prodej nových domů a bytů, celkem o 6,9 procenta. Stejně jako v Německu i v USA oproti očekávanému mírnému růstu naopak PMI index klesl.

Eurodolar včera zažil jízdu. V odpoledních hodinách ostře oslabilo euro, a to až na 1,111 EURUSD. Později se ale vzchopilo a vystřelilo na 1,118 EURUSD.

Americká měna se dnes ráno vůči euru v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 1,1199 EURUSD. Dolarový index se pak nachází na hodnotě 97,76 bodu. Během dne by se kurz EURUSD měl pohybovat v rozmezí od 1,1110 do 1,1167 EURUSD.*

Dnes očekáváme ze světových dat pouze nákupy zboží dlouhodobé spotřeby ve Spojených státech.

*Průměrný nominální kurz, zveřejňovaný ECB, bude dle použitých modelů s vysokou pravděpodobností ve zmíněném intervalu. Predikce měnových kurzů jsou založeny na modelu časových řad, který zohledňuje předchozí hodnotu kurzu i jeho minulou volatilitu. K přesnějšímu určení budoucí volatility je do modelu navíc zakomponován faktor zveřejňování makroekonomických dat. Model je tak schopen určit, kdy lze očekávat zvýšenou či sníženou volatilitu směnného kurzu.

Disclaimer: Tento článek má pouze informativní charakter a neslouží jako investiční doporučení dle zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu. Při zpracování tohoto článku autor vycházel z veřejně dostupných zdrojů. Za případné chyby v textu nebo v datech nenesou společnosti Roklen Holding a.s. ani Roklen360 a.s. zodpovědnost.

Dominik Stroukal je držitelem doktorátu z ekonomie z Vysoké školy ekonomické v Praze. Vedle studia ekonomie absolvoval **Fakultu sociálních věd** UK, kde se věnoval sociologii médií. Tři roky byl předsedou Ludwig von Mises Institutu pro Českou a Slovenskou republiku, dva roky místopředsedou pro publikace. Přednáší na PPE programu VŠ CEVRO Institut, ekonomické předměty na Vysoké škole finanční a správní a na gymnáziu PORG.

URL| <https://roklen24.cz/a/STrgc/ceske-nemovitosti-jsou-stale-vice-nadhodnocene>

Začaly volby do Evropského parlamentu

24.5.2019 ČT 1 str. 01 18:00 Události v regionech - Ostrava

Jan PIRKL, moderátor

Ve 14 hodin se otevřely volební místnosti. Začalo tak dvoudenní hlasování o budoucích zástupcích Česka v Evropském parlamentu. Češi mají na výběr z 841 kandidátů. Z nich zvolí 21 europoslanců pro příštích 5 let. A eurovolby pochopitelně přímo ve volebních místnostech sledují naši redaktori, konkrétně v Moravskoslezském kraji Tereza Krumpholzová a v Olomouckém Dušan Gavenda. Dobrý den, oběma. Terezo, začnu hned u tebe. Prosím, jaká je v tvém okrsku volební účast?

Tereza KRUMPHOLZOVÁ, redaktorka

V tomto volebním okrsku, který je v základní škole v centru Ostravy, se zatím volební účast pohybuje okolo 12 %. Celkově pak v Moravskoslezském kraji okolo 6 %. Do tohoto volebního okrsku sem spadá i ostravská vazební věznice. Ta je kousek odtud. Část volební komise se tam s přenosnou urnou odpoledne vydala a volila je zhruba tři čtvrtiny vězňů, celkem tedy 91. Tomu nejmladšímu bylo 18 let. Ten nejstarší měl 80. Zatím členové volební komise nezaznamenali žádné problémy, a tak by to mělo být podle mluvčí krajského úřadu ve všech volebních místnostech v celém kraji. Já ještě dodám, že v Ostravě se v některých obvodech objevily poškozené volební lístky. Voliči se je mohou ve svých volebních místnostech vyměnit za ty správné.

Jan PIRKL, moderátor

To byl Moravskoslezský kraj a my teď míříme do toho Olomouckého. Dušane, jaký je zájem o eurovolby u tebe v Rapotíně?

GAVENDA Dušan, redaktor

Tady v Rapotíně žije necelých 3300 obyvatel a jsou tu pro ně otevřené tři volební místnosti. My jsme teď v jedné z nich, která se nachází v budově obecního úřadu. Konkrétně tady má na seznamu 923 voličů. Do této chvíle dorazilo odvolit 85 lidí, to znamená účast zhruba 9 %. Podle zkušeností členů volební komise je ale ten nejvytíženější čas teprve čeká. Nejvíce lidí tu přichází hlasovat vždycky v pátek večer třeba až přijdou ze zaměstnání nebo skončí práci na zahrádkách. V minulých volbách do Evropského parlamentu byla účast v Rapotíně velmi nízká, jen 12,5 %. Pro srovnání. Do Poslanecké sněmovny tu volilo 57 % voličů. Ten nízký zájem o eurovolby přitom moc neodpovídá tomu, jaký tu mají lidé z Evropské unie užitek. Rapotín totiž v kraji patří mezi nejúspěšnější obce co do získávání evropských peněz. Dá se říct, že směle konkuruje Olomouci. Zatím sem z evropských dotací přiteklo už více než 600 milionů korun. Za ně se opravil třeba kulturní dům, obec má podzemní kontejnery nebo úsporné veřejné osvětlení s LED žárovkami. Aktuálně tu díky těmto penězům, také například instalují výtahy v bytových domech anebo budují speciální protipovodňové parky.

Jan PIRKL, moderátor

A k volebním urnám se dnes vydali i vězni z nápravných zařízení Moravskoslezského kraje. Přímou do věznic za nimi zamířili členové volebních komisí s mobilními urnami.

DAŇKOVÁ Pavla, redaktorka

Největší zájem je mezi vězni pravidelně o volby prezidentské, kdy je účast i větší než 50 %. Naopak o volby do Evropského parlamentu byl zájem nižší.

VÍSKOVÁ Hana, vězeňkyně

Určitě se o tom mluvilo, hlavně co se týče amnestie, tak spousta lidí spekovalo nad tím.

DAŇKOVÁ Pavla, redaktorka

Hana Vísková je v opavské věznici 2,5 roku. Koho bude volit s ostatními vězeňkyněmi, neprobírala. Za mřížemi se zbavila závislosti na pervitinu a dnes tady k urně už podruhé.

VÍSKOVÁ Hana, vězeňkyně

Díky kriminálu jsem se dostala z té závislosti, na který jsem byla, takže vlastně až tady, dá se říct, jsem získala tu svobodu.

GATNAROVÁ Kateřina, mluvčí Věznic a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava

Z celkového počtu uvězněných osob z 322 projevilo zájem 100 uvězněných osob včetně chovanců, zabezpečovací detence odsouzených mužů a odsouzených žen.

DAŇKOVÁ Pavla, redaktorka

Eva Ferencová si za mříže opavské věznice odpykává více než tříletý trest za podvod. I ona dnes zamířila k volební urně.

FERENCOVÁ Eva, vězeňkyně

Já se zajímám pokaždé, co jsou, protože jsem občanka České republiky a tím, že jsem ve VTO mi to právo nikdo nevzal.

DAŇKOVÁ Pavla, redaktorka

A rozhodování bylo dlouhé nebo?

FERENCOVÁ Eva, vězeňkyně

To jsem věděla přesně, kam mířím.

DAŇKOVÁ Pavla, redaktorka

Přípravy na volby ve věznicích trvají téměř dva měsíce. Zdaleka totiž nejde jen o to připravit volební místnost.

GATNAROVÁ Kateřina, mluvčí Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava

Nejdříve jsme museli dát dohromady všechny oprávněné voliče, zkontrolovat platnost dokladů, zapsat je do seznamu, který se odevzdává magistrátu.

DAŇKOVÁ Pavla, redaktorka

V opavské i heřmanické věznicích jsou i cizinci. I ti mají tentokrát právo volit. Zatímco v Heřmanicích o volby zájem neměli, v Opavě nesplnili zákonné podmínky. Jana Křížová má trvalé bydliště v Brně. I ona dnes volila v Opavě.

KŘÍŽOVÁ Jana

Jo, dívala jsem se na televizi, sledovala jsem to. Vím koho budu volit.

DAŇKOVÁ Pavla, redaktorka

Zatímco volby na úřadech skončí zítra odpoledne, vězni v jednotlivých zařízeních měli odvoleno v průměru za hodinu a půl. Pavla Daňková, Česká televize.

Jan PIRKL, moderátor

A my už teď míříme do třetí volební místnosti. Tentokrát ale za politologem České televize a analytikem **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy Kamilem Švecem. Hezký dobrý den. Pane Šveci, jak už zaznělo, nízká volební účast, i když předsedové některých volebních stran čekali relativně velkou. Dá se říct, že tím pádem jsou eurovolby v podstatě nějakými druhořadými volbami, co se týká zájmu voličů?

ŠVEC Kamil, analytik ČT

Tak z hlediska zájmu voličů evropské volby obecně mívají nižší volební účast. A to zejména z toho důvodu, že voliči nevnímají ty evropské volby úplně jako důležité. Mnohem bližší a významnější jsou pro ně volby do Poslanecké sněmovny. I z toho důvodu, že často, ne vždycky je Evropský parlament vnímán spíše jako něco odtažitého, co příliš české voliče neovlivňuje a je to spíše tedy tou otázkou té zahraniční než domácí politiky.

Jan PIRKL, moderátor

Jsou ty volby do Evropského parlamentu druhořadé i skutečným reálným významem, který potom bude v podstatě znamenat?

ŠVEC Kamil, analytik ČT

To je právě škoda toho nepochopení právě proto, že ta evropská legislativa má často a velmi výrazný dopad i na domácí politiku, respektive na občany jednotlivých zemí Evropské unie a to, že ty volby voliči nevnímají jako důležité, tak potom často vede i k tomu nepochopení možná i té evropské politiky jako takové a možná to snižuje i důvěryhodnost těch evropských rozhodnutí nebo institucí.

Jan PIRKL, moderátor

Jaký je vlastně význam, konkrétně jaká je síla evropského parlamentu, protože se často říká, že v podstatě rozhoduje Evropská komise, případně Rady ministrů, nebo Rady premiérů.

ŠVEC Kamil, analytik ČT

Evropský parlament má zejména význam v tom ohledu, že je to jediné přímo volené těleso, jediná přímo volená instituce v Evropské unii a tudíž Evropský parlament sdružuje přímo zástupce občanů Evropské unie. V tomto smyslu je ten dopad velmi významný, i když z hlediska pravomocí bývá často podceňován. Ta jeho významná role spočívá zejména ve schvalování unijního rozpočtu, což je věc velmi důležitá anebo a to je otázka letošního podzimu, spolurozhoduje i o předsedovi Evropské komise, což má ten význam z hlediska té takřka evropské vlády.

Jan PIRKL, moderátor

A ještě jedna otázka, jak moc osobně čekáváte, že ty letošní eurovolby změní Evropský parlament ve smyslu toho složení. Jak se to vlastně konkrétně potom projeví?

ŠVEC Kamil, analytik ČT

Ta očekávání jsou velmi vysoká. Napříč zeměmi Evropské unie právě v tom ohledu, že se mění i ta struktura těch jednotlivých zástupců vlastně až do nynějška v tom Evropském parlamentu hrály prim Evropská lidová strana a Evropská sociálně demokratická strana. Nyní se očekává, že tento tandem, který rozhodoval nebo spolurozhodoval ve velké většině případů bude muset být doplněn o další politickou stranu nebo další uskupení. Otázkou také zůstává a to je jedno z dalších velkých očekávání, do jaké míry budou v Evropském parlamentu zastoupeny i strany nacionalistické, eurorealistické nebo až euronegativistické či euroskeptické. Toto je věc, která samozřejmě hraje na té evropské úrovni velkou důležitost.

Jan PIRKL, moderátor

Říká analytik České televize a politolog z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy Kamil Švec. Díky vám.

ŠVEC Kamil, analytik ČT

Na shledanou.

PENÍZE podle Leoše Rouska: Reklama na cigarety je regulovaná. IQOS ale ukázal, že na sociálních sítích je eldorado

24.5.2019 byznys.ihned.cz str. 00
Leoš Rousek

Reklama na tabákové výrobky má stejně jako spam tuhý kořínek. Navzdory všem zákazům a překážkám, které jsou jim kladeny, se objevují znovu a znovu. Nevyžádané e-maily a propagace kouření jsou stejně nesmrtelné jako skotský horal z filmu Highlander v podání herce Christophera Lamberta.

Naposledy potvrdila propagace kouření svou nesmrtelnost tento měsíc. Jelikož tradiční reklama na tabákové výrobky podléhá přísné regulaci, jednalo se o její dosud nepřiznanou formu prostřednictvím osob, které umí využívat sociální sítě, zejména obrázkovou aplikaci Instagram, k vlastnímu zviditelnění. V řeči on-line marketingu jde o influencers (osoby s vlivem), jejichž fotografie a krátká videa sledují statisíce až miliony převážně mladých lidí, mezi nimiž jsou také nezletilí.

Výrobce cigaret Philip Morris International tvrdí, že reklama jeho výrobků necílí na lidi ve věku do pětadvaceti let. Chce tak dokázat, že se dobrovolně podřizuje přísnějším pravidlům, než která platí ve většině zemí světa. Z pohledu zákona se lidé obvykle stávají dospělými v 18 či 21 letech. "Pro nás je naprosto zásadní, aby naše komerční komunikace nemířila na mladistvé," uvedl v nedávném rozhovoru pro Hospodářské noviny Jacek Olczak, provozní ředitel Philip Morris, a dodal, že se to týká také tabákových produktů IQOS.

Nyní se ale ukazuje, že v případě reklamy na přístroje, ve kterých je tabák zahříván s cílem vytvořit aerosolovou páru obsahující nikotin bez dalších škodlivin vznikajících při hoření, to nemusí zcela platit. Na začátku května společnost oznámila, že přestane podporovat influencers, kteří na sociálních sítích vystavovali své fotografie se zařízením IQOS. Díky nim a jejich mladým fanouškům tak mohl Philip Morris, který vyrábí mimo jiné i klasické cigarety Marlboro, ukazovat novou "cool" formu kouření.

Pro tradiční tabákové společnosti jsou přístroje typu IQOS příležitostí k tomu, aby se zbavily nálepky prodejců smrti. Ta na nich ulpěla po sérii soudních sporů, které vyvrcholily v roce 1998, když Philip Morris, R. J. Reynolds a další výrobci cigaret uzavřeli s americkou vládou dohodu o narovnání chorob způsobených kouřením. Ani závazek zahrnující postupnou výplatu kompenzací 206 miliard dolarů, což v té době představovalo téměř sedm bilionů korun, ale nesmazal z tabákových firem cejch zla.

V případě Philip Morris nemohly žádné peníze zahladit rány, které v povědomí veřejnosti firma získala, když na následky chorob souvisejících s kouřením zemřelo několik představitelů kovboje-kuřáka "Marlboro Man" z reklamy na slavné cigarety. Tu firma nasazovala v letech 1954 až 1999.

Nyní si vedení Philip Morris uvědomilo, že další podpora influencerů v kampani za méně škodlivé formy kouření už také nemusí pomáhat. Tím, že tabáková společnost oznámila ukončení podpory influencerů, zároveň přiznala, "že je v minulosti platila, což dosud nikdo nepotvrdil," uvedla Denisa Hejlová, vedoucí katedry marketingové komunikace a PR na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy.

Podle Hejlové, která se věnuje výzkumu reklamy na sociálních sítích, se mezi devět největších propagátorů IQOS na světě dostali také tři čeští influenceři: youtuber Petr Kraus (@peeetaatv), zpěvák a herec David Gránský (@davidgransky) a herečka Veronika Arichteva (@veronikaarichtev). Nicméně Philip Morris zrušil podporu influencerů, označovaných na Instagramu hashtagem *iqosambassador, až v reakci na reportáž agentury Reuters. Ta zmapovala síť mladých on-line propagátorů, kteří publikují fotografie s přístroji IQOS na svých instagramových účtech, a poukázala tak na fakt, že Philip Morris porušuje svoje vlastní interní standardy pro marketing.

Přístroje typu IQOS (anglická zkratka pro "I quit ordinary smoking", což znamená "Skončil jsem s běžným kouřením") vzbuzují mezi odborníky obavy, že i když obsahují výrazně méně škodlivých látek než obyčejné cigarety, vedou k růstu závislosti na nikotinu mezi mladými lidmi. "U nás se dá očekávat podobný vývoj. Právě se realizuje studie na toto téma, její závěry by měly být publikovány v příštím roce," řekla národní koordinátorka pro protidrogovou politiku Jarmila Vedralová v debatě Hospodářských novin o elektronických cigaretách.

Společnost Philip Morris pro agenturu Reuters uvedla, že podpora propagace přístrojů IQOS prostřednictvím on-line influencerů byla v souladu s platnými zákony. Pro firmu je ovšem klíčové, aby se vyvarovala jakýchkoli podezření v době, kdy se chystá spustit prodej těchto výrobků ve Spojených státech. Potřebné svolení od vládní agentury pro kontrolu potravin a léčiv (FDA) získala po dlouhých vyjednáváních na konci dubna. Philip Morris žádost podal před dvěma lety a přiložil k ní také ukázky propagačních materiálů výrobku IQOS, ve kterých jsou zobrazeni lidé na první pohled zhruba o deset let starší než influenceři na sociálních sítích.

Agentura FDA, která kritizovala růst zájmu o elektronické cigarety mezi mladými Američany, v minulosti uvedla, že bude ostře sledovat, jakým způsobem bude Philip Morris své výrobky IQOS marketingově podporovat. Denisa Hejlová upozornila také na průzkum neziskové organizace Děti bez tabáku (Tobacco Free Kids), který dokazuje, jak velkou sílu mělo zhruba 100 influencerů sdružených pod hashtagy *iqosambassador a *iqos. Během dvanácti měsíců do letošního 20. března dosáhly jejich příspěvky, na kterých v rukou drží přístroj IQOS téměř dvou set milionů zobrazení na sociálních sítích Instagram a Twitter.

"Jen stěží se pak lze ubránit dojmu, že se jedná o vyjednávací ústupek, aby se firma na americký trh dostala," uvedla Hejlová s odkazem na načasování zrušení podpory influencerů ze strany Philip Morris před obdržetím povolení k prodeji výrobků IQOS v USA. To se firma chystá nyní spustit během léta.

Jen kdyby se ještě podařilo úspěšně zakročit proti spamu, který se objevil s příchodem elektronické pošty v 90. letech a stále se mu daří. Některé průzkumy uvádí, že nevyžádané reklamní e-maily v současnosti představují celosvětově až 90 procent všech odesílaných zpráv.

Tento článek je součástí pravidelného newsletteru Peníze podle Leoše Rouska, k jehož bezplatnému e-mailovému odběru se můžete přihlásit níže nebo zde.

URL| <http://byznys.ihned.cz/c1-66578070-penize-podle-leose-rouska-reklama-na-cigarety-je-prisne-regulovana-iqos-od-philip-morris-ale-ukazal-ze-na-socialnich-sitich-je-eldorado>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
ihned.cz

Babišovy čepice jsou geniální, ČSSD neviditelná, silné téma chybí. Odborníci hodnotí mdlou kampaň

24.5.2019 denikn.cz str. 00

Jan Tvrdoň, Prokop Vodrážka

Rébus, jak Čechy přilákat k nejméně oblíbeným volbám, zůstane velmi pravděpodobně nevyřešen. Kampaň před volbami do Evropského parlamentu neměla výrazné mobilizační téma a nebyla příliš propracovaná a pro voliče lákavá, míní odborníci, které Deník N oslovil.

„Kampaň je z velké části neviditelná. Je patrné, že tyto volby pro strany nejsou prioritou. Evropský parlament je pro mnohé lidi daleko a podle toho to také vypadá,“ uvedl pro Deník N Otto Eibl, politolog z Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně.

Podobně to vidí i konzultant Institutu politického marketingu Karel Komínek. „Kampaň ničím příliš nevyčnívá. Vidět je až od začátku května, předtím to bylo výrazně méně patrné, což souvisí i s objednáním ploch po měsících. Mám z kampaně pocit, že odpovídá významu, který politické strany a asi i občané přisuzují EP. Tedy že se jedná o kampaně, které všichni odsunuli na druhou kolej,“ říká Komínek.

„Není úplně zřejmé, o čem ty volby jsou. Většinou je to v obecných frázích a floskulích, není však téma, kolem kterého by se volby točily,“ popisuje Miloš Brunclík z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy.

Negativně by to podle něj mohlo ovlivnit především tvrdě euroskeptické strany, které tak ztrácejí část svého mobilizačního potenciálu. „Není zde nějaké zásadní téma, které by rozdělovalo společnost. Jsou to volby druhého řádu. A letos to nebude jinak,“ dodává Brunclík.

Podle ředitele společnosti STEM Martina Buchtíka ale nelze voliče za malý zájem vinit. „Tyto volby nejsou z jejich pohledu ničím zajímavým. A vlastně je to dobře. Rozhodně to z českého pohledu není o tom, jak má vypadat Evropská unie a jestli být její součástí. Kdyby volby byly před třemi lety, mohla by ta situace nastat a z liberálního pohledu by to bylo mnohem složitější,“ naráží Buchtík na téma migrace, které výrazněji nezasáhlo do předvolební debaty.

Politolog Petr Just z Metropolitní univerzity očekává, že hlavním motorem bude pouze mobilizace voličů hnaná hrozbou toho, co se stane, když nepřijdou volit. „ProtiEU naladěné strany budou apelovat na své voliče, aby přišli k volbám, pokud nechtějí být pod nadvládou, diktátem Bruselu a evropských institucí. ProEU strany naopak budou varovat před následky možného posílení euroskeptických stran,“ popisuje Just.

Odborníci na volební kampaně se shodují také v tom, že se nejsilnější politické strany snaží jako hlavní téma nastolit postavení Česka v Unii. Hnutí ANO chce ochraňovat zemi, ODS hodlá být slyšet a hnutí SPD prosazuje rovnou odchod Česka z Evropské unie.

„S nadsázkou by se dalo říci, že ochránci České republiky nespí v Blaníku, ale sedí v lavicích Evropského parlamentu. Samozřejmě tvrdě a nekompromisně,“ uvádí Eibl. „To, že hrozby nejsou definovány, nebo že tvrdíme, že přicházejí od našich spojenců, je další tak trochu bizarní věc spojená s volbami do EP,“ dodává specialista na politický marketing.

Z parlamentních stran se podle něj tomuto trendu vymyká snad jen společná kandidátka STAN a TOP 09, která je „orientovaná méně kriticky“.

„Možná by měla spousta voličů problém říct, například před čím přesně chce ANO Česko chránit. Zároveň se ale v případě voleb do EP jedná o jedno z málo emočně uchopitelných témat, která mají šanci voliče skutečně dovést k volbám. To je v případě předpokládané malé účasti klíčovější než jindy,“ připomíná Komínek.

Podle sociologa Daniela Prokopa z agentury Median se ANO zaměřilo na voliče, kteří mají k EU trochu „obranářský vztah“. „Aby šli volit a nevolili SPD. Ještě před pár měsíci se zdálo, že hnutí půjde kvůli volbám spíše doprava a liberálním směrem. Ale tam je konkurence velká a ANO už má hodně vyprofilovanou pozici. Vsázejí tedy spíše na emoce, které vybudí účast, než přesvědčování v rámci segmentu jistých účastníků. U dalších stran podle mne může hrát roli lídr,“ říká Prokop.

Na sociálních sítích se zřejmě nejvíce řešila právě kampaň ANO. Babišův tým v ní představil výrazný marketingový produkt – červenou čepici přiznaně inspirovanou kampaní Donalda Trumpa. Politická konkurence kšiltovku karikuje, oslovení odborníci ale její použití hodnotí jako dobrý tah.

„Spousta lidí se nápadu směje, ale co jiného z kampaně do Evropského parlamentu stihlo prolétnout sociálními sítěmi a následně žít vlastním životem v podobě českého meme? Někteří lidé se můžou smát, další si klepat na čelo, ale nápad svou roli už dávno splnil. ANO získalo mediální prostor zadarmo a úšklebky ostatních jsou jim jedno,“ říká Komínek.

Podobně to vidí i Eibl. „Čepice je geniální marketingový tah. Ve chvíli, kdy byla představena, málokdo řešil program ANO, veškerá pozornost se upírala na Babišovu kšiltovku,“ říká.

„Mediální zásah byl neuvěřitelný, získaný prostor snad až k nezaplacení. V kombinaci s obecným sloganem, do kterého si každý podle potřeby zasadí svou představu o silném Česku, a s Babišem na prvním místě je to velmi dobře umíchaný kampaňový koktejl,“ doplňuje politolog.

Expertí nevidí v kampani žádný srovnatelný počin. Komínek zmiňuje ještě crowdfunding Pirátů, ve kterém se strana snažila sehnat část prostředků na kampaň od drobných dárců. Takto se jim podařilo vybrat zhruba 600 tisíc korun.

„Video ke kampani bylo velmi dobře udělané, držené v rámci značky, a hlavně s Piráty perfektně komplementární,“ popisuje Komínek. „Pak už mne napadají jen nějaké bizarnější věci, z nichž ta nejprofesionálněji udělaná je pravděpodobně spot Svobodní-Liberland, ve kterém kandidáti shazují účtenky z EET na Čapí hnízdo,“ doplňuje odborník.

„Kdybych měl něco vyzdvihnout, co se mi zdá nad průměrem, jsou to spoty, které jsou o něco vtipnější než pravidelně,“ dodává Komínek a jmenuje v této souvislosti spoty Pirátů, ODS i video z produkce Starostů a TOP 09, které se inspiruje filmem Pelíšky. „ČSSD a KDU-ČSL nenatočily nic zvláštního. U Okamury je vidět, jak s málem dokáže zahrát docela slušné divadlo,“ uvádí.

Odborníky zaujala neviditelnost kampaně sociálních demokratů. „Je s podivem, že se nesnaží vést intenzivnější kampaň. Samozřejmě že jsou limitováni finančními prostředky, ale práci v terénu je možné provádět i za poměrně nízkých nákladů,“ popisuje politolog Eibl.

Oproti jiným volbám není tolik zřejmé, kdo k nim dorazí. „Problém je, že pořádně nevíme, kdo přijde a kdo nepřijde, protože to často ani samy strany nevědí. Zatímco třeba u prezidentských voleb dokážeme docela přesně elektorát deklarovat, tady to je mnohem složitější,“ vysvětluje Buchtík.

Podle něj k volbám určitě dorazí dvě skupiny voličů. „Nejužší jádro politických stran a také lidé, kteří vnímají volby jako součást demokratického vládnutí a cítí vnitřní povinnost jít volit vždycky,“ říká analytik. Rozhodující však podle něj může být to, jak velkou část proevropských a protestních voličů strany osloví.

Evropské volby provází v Česku tradičně velmi nízký zájem voličů a podle Prokopa se nedá očekávat, že se účast oproti předchozím letům nějak výrazně změní. V letech 2004 a 2009 hlas odevzdalo zhruba 28 procent lidí, před pěti lety odvolilo pouhých 18 procent, což byla po Slovensku nejnižší účast v celé Evropské unii.

„Angažovanost se spíše podobá volbám 2009 než 2014. Volby 2014 byly hodně blízko po prezidentských a parlamentních, takže lidé byli dost ‚vyhlasovaní‘. Na druhou stranu v rámci Evropy se těm volbám u nás věnuje velmi malá pozornost médií a strany nenastolily moc silná témata,“ říká sociolog.

„To, které strany a jak nakonec uspějí, bude záležet hlavně na volební účasti. Čím bude vyšší, tím se samozřejmě výsledky mohou více podobat celostátním preferencím a výsledkům voleb prvního řádu, tedy voleb sněmovních,“ upozorňuje politolog Just.

Jako pikantnost v kampani lze vypíchnout agitaci ČSSD z Prahy 5, která se na Andělu snaží lákat voliče i na sdělení, že sociální demokraté vrátí městskou policii do Košíř. Což je agenda, kterou se Evropský parlament opravdu nezabývá.

Tento text jste si mohli přečíst díky tomu, že si předplácíte Deník N. Pokud máte připomínku nebo jste našli chybu, napište na editori@denikn.cz.

Vážíme si Vaší podpory.

URL | <https://denikn.cz/128406/babisovy-cepice-jsou-genialni-cssd-neviditelna-silne-tema-chybi-odbornici-hodnoti-mdlou-kampan/>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
denikn.cz

V mdlé kampani upoutaly jen kšiltovky

24.5.2019 Deník N str. 02 Zpravodajství

JAN TVRDOŇ, PROKOP VODRÁŽKA

Rébus, jak Čechy přilákat k nejméně oblíbeným volbám, zůstane podle expertů nevyřešen. Kampaň neměla výrazné téma a nebyla příliš lákavá, míní.

Volby do Evropského parlamentu jsou (nejen) pro české voliče na okraji zájmu. To se odráží i v kampani, která není příliš masivní a propracovaná. Podle

odborníků, které Deník N oslovil, chybí silné mobilizační téma. Odhadují, že jako v předchozích třech případech bude i tentokrát velmi nízká účast.

„Kampaň je z velké části neviditelná. Je patrné, že tyto volby pro strany nejsou prioritou. Evropský parlament je pro mnohé lidi daleko a podle toho to také vypadá,“ uvedl pro Deník N Otto Eibl, politolog z Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně.

Podobně to vidí i konzultant Institutu politického marketingu Karel Komínek. „Kampaň ničím příliš nevyčnívá. Vidět je až od začátku května, předtím to bylo výrazně méně patrné, což souvisí i s objednáváním ploch po měsících. Mám z kampaně pocit, že odpovídá významu, který politické strany a asi i občané přisuzují EP. Tedy že se jedná o kampaně, které všichni odsunuli na druhou kolej,“ říká Komínek.

„Není úplně zřejmé, o čem ty volby jsou. Většinou je to v obecných frázích a floskulích, není však téma, kolem kterého by se volby točily,“ popisuje Miloš Brunclík z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy.

Negativně by to podle něj mohlo ovlivnit především tvrdě euroskeptické strany, které tak ztrácejí část svého mobilizačního potenciálu. „Není zde nějaké zásadní téma, které by rozdělovalo společnost. Jsou to volby druhého řádu. A letos to nebude jinak,“ dodává Brunclík.

Podle ředitele společnosti STEM Martina Buchtíka ale nelze voliče za malý zájem vinit. „Tyto volby nejsou z jejich pohledu ničím zajímavým. A vlastně je to dobře. Rozhodně to z českého pohledu není o tom, jak

má vypadat Evropská unie a jestli být její součástí. Kdyby volby byly před třemi lety, mohla by ta situace nastat a z liberálního pohledu by to bylo mnohem složitější,“ naráží Buchtík na téma migrace, které výrazněji nezasáhlo do předvolební debaty.

Politolog Petr Just z Metropolitní univerzity očekává, že hlavním motorem bude pouze mobilizace voličů hnaná hrozbou toho, co se stane, když nepřijdou volit. „ProtiEU naladěné strany budou apelovat na své voliče, aby přišli k volbám, pokud nechtějí být pod nadvládou, diktátem Bruselu a evropských institucí. ProEU strany naopak budou varovat před následky možného posílení euroskeptických stran,“ popisuje Just.

OCHRANA NEJASNÝCH ZÁJMŮ

Odborníci na volební kampaně se shodují také v tom, že se nejsilnější politické strany snaží jako hlavní téma nastolit postavení Česka v Unii. Hnutí ANO chce ochraňovat zemi, ODS hodlá být slyšet a hnutí SPD prosazuje rovnou odchod Česka z Evropské unie.

„S nadsázkou by se dalo říci, že ochránci České republiky nespí v Blaníku, ale sedí v lavicích Evropského parlamentu. Samozřejmě tvrdě a nekompromisně,“ uvádí Eibl. „To, že hrozby nejsou definovány, nebo že tvrdíme, že přicházejí od našich spojenců, je další tak trochu bizarní věc spojená s volbami do EP,“ dodává specialista na politický marketing.

Z parlamentních stran se podle něj tomuto trendu vymyká snad jen společná kandidátka STAN a TOP 09, která je „orientovaná méně kriticky“.

„Možná by měla spousta voličů problém říct, například před čím přesně chce hnutí ANO Česko chránit. Zároveň se ale v případě voleb do Evropského parlamentu jedná o jedno z málo emočně uchopitelných témat, která mají šanci voliče skutečně dovést k volbám. To je v případě předpokládané malé účasti klíčovější než jindy,“ připomíná Komínek.

Podle sociologa Daniela Prokopa z agentury Median se ANO zaměřilo na voliče, kteří mají k EU trochu „obranářský vztah“. „Aby šli volit a nevolili SPD. Ještě před pár měsíci se zdálo, že hnutí půjde kvůli volbám spíše doprava a liberálním směrem. Ale tam je konkurence velká a ANO už má hodně vyprofilovanou pozici. Vsázejí tedy spíše na emoce, které vybudí účast, než přesvědčování v rámci segmentu jistých účastníků. U dalších stran podle mne může hrát roli lídr,“ říká Prokop.

ČEPICE. A CO DÁL?

Na sociálních sítích se zřejmě nejvíce řešila právě kampaň ANO. Babišův tým v ní představil výrazný marketingový produkt – červenou čepici přiznaně inspirovanou kampaní Donalda Trumpa. Politická konkurence kšiltovku karikuje, oslovení odborníci ale její použití hodnotí jako dobrý tah.

„Spousta lidí se nápadu směje, ale co jiného z kampaně do Evropského parlamentu stihlo prolétnout sociálními sítěmi a následně žít vlastním životem v podobě českého meme? Někteří lidé se můžou smát, další si klepat na čelo, ale nápad svou roli už dávno splnil. ANO získalo mediální prostor zadarmo a úšklebky ostatních jsou jim jedno,“ říká Komínek. Podobně to vidí i Eibl. „Čepice je geniální marketingový tah. Ve chvíli, kdy byla představena, málokdo řešil program ANO, veškerá pozornost se upírala na Babišovu kšiltovku,“ říká.

„Mediální zásah byl neuvěřitelný, získaný prostor snad až k nezaplacení. V kombinaci s obecným sloganem, do kterého si každý podle potřeby zasadí svou představu o silném Česku, a s Babišem na prvním místě je to velmi dobře umíchaný kampaňový koktejl,“ doplňuje politolog. Experti nevidí v kampani žádný srovnatelný počin. Komínek zmiňuje ještě crowdfunding Pirátů, ve kterém se strana snažila sehnat část prostředků na kampaň od drobných dárců. Takto se jim podařilo vybrat zhruba 600 tisíc korun.

„Video ke kampani bylo velmi dobře udělané, držené v rámci značky, a hlavně s Piráty perfektně komplementární,“ popisuje Komínek. „Pak už mne napadají jen nějaké bizarnější věci, z nichž ta nejprofesionálněji udělaná je pravděpodobně spot SvobodníLiberland, ve kterém kandidáti shazují účtenky z EET na Čapí hnízdo,“ doplňuje odborník.

„Kdybych měl něco vyzdvihnout, co se mi zdá nad průměrem, jsou to spoty, které jsou o něco vtipnější než pravidelně,“ dodává Komínek a jmenuje v této souvislosti spoty Pirátů, ODS i video z produkce Starostů a TOP 09, které se inspiruje filmem Pelíšky. „ČSSD a KDU-ČSL nenatočily nic zvláštního. U Okamury je vidět, jak s málem dokáže zahrát docela slušné divadlo,“ uvádí.

Odborníky zaujala neviditelnost kampaně sociálních demokratů. „Je s podivem, že se nesnaží vést intenzivnější kampaň. Samozřejmě že jsou limitováni finančními prostředky, ale práci v terénu je možné provádět i za poměrně nízkých nákladů,“ popisuje politolog Eibl.

KDO PŮJDE VOLIT, NENÍ JASNÉ

Oproti jiným volbám není tolik zřejmé, kdo k nim dorazí. „Problém je, že pořádně nevíme, kdo přijde a kdo nepřijde, protože to často ani samy strany nevědí. Zatímco třeba u prezidentských voleb dokážeme docela přesně elektorát deklarovat, tady to je mnohem složitější,“ vysvětluje Buchtík.

Podle něj k volbám určitě dorazí dvě skupiny voličů. „Nejužší jádro politických stran a také lidé, kteří vnímají volby jako součást demokratického vládnutí a cítí vnitřní povinnost jít volit vždycky,“ říká analytik. Rozhodující však podle něj může být to, jak velkou část proevropských a protestních voličů strany osloví.

Evropské volby provází v Česku tradičně velmi nízký zájem voličů a podle Prokopa se nedá očekávat, že se účast oproti předchozím letům nějak výrazně změní. V letech 2004 a 2009 hlas odevzdalo zhruba 28 procent lidí, před pěti lety odvolilo pouhých 18 procent, což byla po Slovensku nejnižší účast v celé Evropské unii.

„Angažovanost se spíše podobá volbám 2009 než 2014. Volby 2014 byly hodně blízko po prezidentských a parlamentních, takže lidé byli dost ‚vyhlasovaní‘. Na druhou stranu v rámci Evropy se těm volbám u nás věnuje velmi malá pozornost médií a strany nenastolily moc silná témata,“ říká sociolog.

„To, které strany a jak nakonec uspějí, bude záležet hlavně na volební účasti. Čím bude vyšší, tím se samozřejmě výsledky mohou více podobat celostátním preferencím a výsledkům voleb prvního řádu, tedy voleb sněmovních,“ upozorňuje politolog Just.

Jako pikantnost v kampani lze vypíchnout agitaci ČSSD z Prahy 5, která se na Andělu snaží lákat voliče i na sdělení, že sociální demokraté vrátí městskou policii do Košíř. Což je agenda, kterou se Evropský parlament opravdu nezabývá.

Možná by měla spousta voličů problém říct, například před čím přesně chce ANO Česko chránit. Zároveň se ale jedná o jedno z málo emočně uchopitelných témat, která mají šanci voliče skutečně dovést k volbám. Karel Komínek Institut politického marketingu Pořádně nevíme, kdo přijde a kdo nepřijde, protože to často ani samy strany nevědí. Zatímco třeba u prezidentských voleb dokážeme docela přesně elektorát deklarovat, tady to je mnohem složitější.

Martin Buchtík ředitel STEM

O autorovi| JAN TVRDOŇ redaktor PROKOP VODRÁŽKA redaktor

Foto autor| FOTO: KATEŘINA ŠULOVÁ, ČTK

Foto popis| Předseda ANO Andrej Babiš při zahájení volební kampaně s kandidáty hnutí Martinou

Foto popis| Dlabajovou a Ondřejem Knotkem.

TZ: Program červen 2019 v 8smičce

24.5.2019 artalk.cz str. 00

STŘEDA 5. 6. 17:00 SIRÉNY #MIMOMĚSTO / OHEŇ NA LOUCE BOHUSLAVA REYNKA

Pojedte společně s 8smičkou na výlet humpoleckou lokálkou do Petrkova Bohuslava Reynka. Podnikneme cestu na místo, kde na louce (za mlýnem) nedaleko Žabince pásl ovce tento velký umělec. Zde společně založíme ohniště. To bude základem pro uměleckou instalaci Jana Šerýcha, která je jednou ze tří intervencí v krajině k výstavě Vrchovina, krabatina, mrchovina: Solitéři Vysočiny. Více o projektu uměleckých intervencí Okraje kraje (kurátor Dan Merta) najdete na www.8smicka.com.

Sirény, to je program o vnímání veřejného prostoru a umění ve městě, který pořádá zóna pro umění 8smička v souběhu se zkouškou Sirén, tedy první středu v měsíci. Témata Sirén se dotýkají života ve městě, kdy společně hledáme, jak město postupně měnit, diskutujeme spolu i s odborníky o tom, co dělá město městem, a jak v něm společně dosáhnout toho, aby bylo prostředím, které nás obklopuje, krásné.

První dva díly Sirén se letos věnovaly hledání humpoleckého stylu. Věnovali jsme se reklamním poutačům, výlohám, nápisům a orientaci a společně jsme se učili co je to vizuální styl města a z čeho se skládá. Prošli jsme město skrz naskrz, fotili jsme, diskutovali, hodnotili. Třetí díl letošních Sirén výjimečně hostuje mimo město, jedeme na výlet do nedalekého Petrkov.

PRAKTICKÉ INFO:

Lokalita: Petrkov

Autor intervence: Jan Šerých

Název: Ohniště

GPS: 49.5697286 N, 15.5645767E

DOPRAVA:

Vlakem 17.08 z Humpolce (příjezd 17.42 do Petrkov) cesta 15 minut pěšky

18:00 – 19:00 oheň › ohniště cesta 15 minut pěšky

19.29 odjezd z Petrkov (20.03 příjezd do Humpolce)

TEORETICKÉ INFO:

Východiskem konceptuální instalace Jana Šerých je grafika Bohuslava Reynka Odpočinek na útěku do Egypta z roku 1948, jejíž výjev je zasazen do reálného prostředí – na břeh potoka Žabince, kam Reynek od války chodíval pást ovce. Kolemjdoucí už ze silnice zahlédne pozůstatky ohniště, poblíž něhož je rozmístěn větší počet bílých, v krajině nepatřičných dřevěných židlí. Evokují snadno pocit hlediště, odkud sledujeme dávno proběhnuvší pohyb, chvatně opuštěné místo odpočinku. Autor sám vnímá svou instalaci jako nejasný mix autenticity a patosu pramenící z reynkovské aureoly a zároveň jako alternativní pohled na Bohuslava Reynka, spočívající mimo jiné v divákově introspekci.

JAN ŠERÝCH

1972

Patří mezi důležité představitele dnešní střední umělecké generace. Jeho práce s bohatou škálou výrazových prostředků, sahající od malby a kresby přes videoprojekci až k instalaci, navazují na konceptuální a geometrické tendence 2. pol. 20. století. Spojuje je s nimi především jejich formální skladba. Za zdánlivě racionální konstrukcí je však zpravidla skrytý silný emocionální náboj, motivovaný skepsí k možnosti komunikace v současném světě. V letech 1992-1999 studoval AVU v Praze. Později dostal stipendium na PROGR do Bernu (2005) a v ISCP v New Yorku (2008). V letech 1996-2002 byl členem skupiny Bezhlavý jezdec (spolu s Josefem Bolfem, Jánem Mančuškou, Tomášem Vaňkem). Od roku 2015 je asistentem na Akademii výtvarných umění v Praze v ateliéru Vladimíra Skrepla.

PÁTEK 7.6. 18:00 VERNISÁŽ VÝSTAVY VRCHOVINA, KRABATINA, MRCHOVINA: SOLITÉŘI VYSOČINY

Zóna pro umění 8smička v Humpolci zahajuje čtvrtou výstavu – Vrchovina, krabatina, mrchovina: Solitéři Vysočiny, která představí 13 tvůrců, poutníků a hledačů v temnotě spojených v minulosti i dnes s tímto krabatým krajem. Tentokrát jsme pro vás připravili model vernisáže ve formátu True Vysočina Life Experience. Vernisáž je dvoudenní, stan s sebou je podmínkou.

Vysočina je krabatý, kostrbatý kraj sevřený tísní, vtěsnaný mezi Čechy a Moravu. V melancholických končinách se často setkáváme s jedinci, pro něž se návrat do rodiště či opuštění civilizace stalo jediným možným způsobem existence. Uzavření se do vlastního světa, hledání vnitřní samoty a spirituálních zdrojů je pro drsnou Vysočinu příznačné. V hlubinách záhadné krajiny tak najdeme ukryty zahloubané solitéry s tvůrčím duchem, básníky i malíře, hudebníky a architektky, jejichž tvorba, která v sobě nese zastřené motivy existenciální tísně, by neměla zůstat zapomenuta. ?

Výstavu dále rozvíjí tři intervence OKRAJE KRAJE, ve kterých dva současní umělci a jeden architekt dočasně ožívají tři lokality. Inspirací jsou dva zemřelí vysočinští géniové (G. Mahler, B. Reynek) a jedna architektura (Melechov). Břeh potoka, kde se pásly ovce (Petrkov feat. Jan Šerých). Dvůr bývalého zájezdního hostince (Pension Mahler, Kaliště feat. Stanislav Abrahám). Zalesněná homole, kde pohanští předkové pořádali své slavnosti (Melechov feat. Josef Čančík).

Umělci: Jiří Bašta, Stanislav Hynek Doležal, Luboš Drtina, Marie Galimberti-Provázková, Jiří John, Čestmír Kafka, Jaroslav Panuška, Bohumír Prokůpek, Jindřich Prucha, Jiří Příhoda, Bohuslav Reynek, Jaroslav Rössler, Jan Zrzavý

Kurátoři výstavy: Miloš Doležal & Emma Hanzlíková
Kurátor projektu Okraje kraje: Dan Merta

PROGRAM:

– příjezd – proslovy – výstava – večírek – stanování (PŘES NOC) – výlet PO KRAJINĚ – a mnoho dalšího...
7.6. 2019

18:00 zahájení

20:30 přesun ze zóny umění 8smička do lokality 2 = společné stavění stanů na krásném trávníku nedaleko (10 minut pěšky, automobil není nutný)

21:00 stany jsou postavené a začíná večírek

8.6.2019

10:00 komentovaná prohlídka výstavou Vrchovina, krabatina, mrchovina

10:45 odjezd na výlet spojený s vernisážemi uměleckých intervencí Okraje kraje (Petrkov, Melechov, Kaliště)

A protože se Humpolec nachází napůl cesty mezi Prahou a Brnem na D1, je z obou metropolí pro Vás připravený vernisážový autobusový spoj:

Praha – Humpolec – Praha:

Odjezd z Prahy v pátek 7.6. v 16:30 a místem pro nástup do autobusu je roh ulic Vítězná a Janáčkovo nábřeží (naproti Cafe Savoy), Praha 1 / GPS 50.081451 N, 14.407395 E.

Brno – Humpolec – Brno:

Odjezd z Brna je v pátek 7.6. v 16:30 a místem pro nástup do autobusu je autobusové nádraží u hotelu Grand, stanoviště 8/ 49.1137 N, 16.3652 E.

POZOR! Odjezd z Humpolce zpět do Brna i Prahy je v sobotu 8.6. v 15:00 od 8smičky.

JÍZDENKY NA VERNIBUS za 188,- Kč k zakoupení již brzy přes GoOut!

Těšíme se na Vás!

SOBOTA 8. 6. 10:00 VERNISÁŽ OKRAJE KRAJE / UMĚLECKÉ INTERVENCE NA VYSOČINĚ

Zóna pro umění 8smička zahájí v pátek 7.6. čtvrtou výstavu – Vrchovina, krabatina, mrchovina: Solitéři Vysočiny, která představí 13 tvůrců, poutníků a hledačů v temnotě spojených v minulosti i dnes s tímto krabatým krajem. Po vernisáži následuje výlet, na kterém se seznámíme s uměleckými intervencemi, které výstavu doprovází.

Tři intervence nesou název Okraje kraje a doprovází výstavu Vrchovina, krabatina, mrchovina: Solitéři Vysočiny. Dva současní umělci a jeden architekt dočasně ožívají tři lokality v trojúhelníku Humpolec – Ledec n. Sázavou – Havlíčkův brod. Inspirací jsou umělcům dva zemřelí vysočinští géniové (G. Mahler, B. Reynek) a jedna architektura (Melechov).

Břeh potoka v Petrkově, je místem, kde se na louce za mlýnem pásly ovce Bohuslava Reynka, a kde najdete instalaci Jana Šerýcha inspirovanou grafikou Odpočinek na útěku do Egypta. Dvůr bývalého zájezdního hostince (dnes Pension Mahler) v Kalištích hostí zvukovou instalaci Stanislava Abraháma s názvem Píseň o zemi. Zalesněná homole Melechov, kde pohanští předkové pořádali své slavnosti se stala místem inspirace pro umístění kruhové levitující lavice Josefa Čančíka.

Umělci: Stanislav Abrahám, Josef Čančík, Jan Šerých

Kurátor projektu: Dan Merta

PROGRAM:

8.6.2019 / zóna pro umění 8smička

10:00 komentovaná prohlídka výstavou Vrchovina, krabatina, mrchovina 10:45 odjezd na výlet spojený s vernisážemi uměleckých intervencí Okraje kraje (Petrkov, Melechov, Kaliště)

11:00 Kaliště, Pension Mahler / Stanislav Abrahám

12:00 Melechov / Josef Čančík

13:00 Petrkov / Jan Šerých

14:00 návrat do Humpolce

Doporučujeme rezervovat si místo ve vernisážovém okružním spoji na info@8smicka.com.

Lokalita: Petrkov

Autor intervence: Jan Šerých

Název: Ohniště

GPS: 49.5697286 N, 15.5645767E

Lokalita: Kaliště, Penzion Mahler
Autor intervence: Stanislav Abrahám
Název: Píseň o zemi / Das Lied von der Erde
GPS: 49.5923653 N, 15.3054294E
Lokalita: Melechov
Autor intervence: Josef Čančík
Název: ECHTheptagram
GPS: 49.6438039 N, 15.3181483E

PRAKTICKÉ INFO:

Okraje kraje najdete v okolí 8smičky do konce léta. Do Petrkova lze využít vlakové spojení z Humpolce a Havlíčkova brodu. Na Melechov lze dojít pěšky z Ledče nad Sázavou, do Kališť snadno dojedete z Humpolce na kole, autem či po svých a nelze nevyužít služeb zdejších restaurace.

TEORETICKÉ INFO:

Jan Šerých / Ohniště

Východiskem konceptuální instalace Jana Šerých je grafika Bohuslava Reynka Odpočinek na útěku do Egypta z roku 1948, jejíž výjev je zasazen do reálného prostředí – na břeh potoka Žabince, kam Reynek od války chodil pást ovce. Kolemjdoucí už ze silnice zahlédne pozůstatky ohniště, poblíž něhož je rozmístěn větší počet bílých, v krajině nepatřičných dřevěných židlí. Evokují snadno pocit hledišť, odkud sledujeme dávno proběhnuvší pohyb, chvatně opuštěné místo odpočinku. Autor sám vnímá svou instalaci jako nejasný mix autenticity a patosu pramenící z reynkovské aureoly a zároveň jako alternativní pohled na Bohuslava Reynka, spočívající mimo jiné v divákově introspekci.

Stanislav Abrahám/ Píseň o zemi (Das Lied von der Erde)

Zvuková instalace Stanislava Abraháma zpracovává prostřednictvím nahrávek ptačího zpěvu notaci skladby Gustava Mahlera Píseň o zemi (Das Lied von der Erde) uvedenou po Mahlerově smrti v roce 1911. Elektronicky zaznamenaný notový zápis skladby je výchozí šablonou pro manipulaci nahrávek ptačího zpěvu. Píseň o zemi tak v rodišti skladatele přednesou pěvci okřídlení. Instalace je důvtipně uschována v ptačí budce, která stojí na tyči v prostorách dvora rodného domu skladatele v Kalištích (dnes Penzion Mahler).

Josef Čančík/ ECHTheptagram

Architektonická intervence pracuje s objektem měřické věže Melechov, postaveným v místě důležitého geodetického bodu. Pro okolní obyvatele je melechovská „rozhledna“ záhadným místem s hmatatelným geniem loci. Architekt Josef Čančík nahlédl architektonicky nadčasovou stavbu, která od roku 1937 slouží jako bod Základní trigonometrické sítě, jako pěší turista či cyklista. Z pouhé „měřírny“ ji povýšil na odpočívadlo, „útulnu“, která, ačkoli není přístupná veřejnosti, nabízí nečekaný prostor k odpočinku. Výchozím bodem je právě fakt, že věž nelze navštívit. Tedy se na ní můžeme alespoň pohoupat.

SOBOTA 8. 6. 15:00 KOMENTOVKA VÝSTAVOU VRCHOVINA, KRABATINA, MRCHOVINA

Zóna pro umění 8smička v Humpolci zahajuje čtvrtou výstavu – Vrchovina, krabatina, mrchovina: Solitéři Vysočiny, která představí 13 tvůrců, poutníků a hledačů v temnotě spojených v minulosti i dnes s tímto krabatým krajem.

Miloš Doležal, kurátor výstavy Vrchovina, krabatina, mrchovina: Solitéři Vysočiny vás osobně provede a dozvíte se všechno o výstavě i o samotných umělcích a jejich dílech, a kromě toho se můžete těšit na spoustu zákulisních informací, které může vědět pouze kurátor.

Vstup na komentovanou prohlídku je v rámci vstupného na výstavu 8,- Kč. Na komentovanou prohlídku doporučujeme rezervaci na info@8smicka.com.

Miloš Doležal (1970) je básník, spisovatel a publicista. Vystudoval obor nakladatelství na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Od r. 1998 do roku 2018 působil jako literární redaktor a dramaturg Českého rozhlasu Praha. Je autorem a spoluautorem řady rozhlasových a televizních pořadů a dokumentů zabývajících se 2. světovou válkou a komunistickým terorem v Československu. Knižní biografie Jako bychom dnes zemřít měli, pojednávající o životě a smrti faráře Josefa Toufara, získala v anketě Lidových novin v roce 2012 ocenění Kniha roku. Žije na Vysočině u Humpolce.

ČTVRTEK 20. 6. 17:00 VEČERNÍ ŠKOLA & UMĚNÍ #5

Zóna pro umění 8SMIČKA přichází s novým formátem – přednáškou o umění s dialogem. Můžete si tak v diářích zakroužkovat všechny třetí čtvrtky v měsíci až do konce roku. V červnu se zaměříme na malbu po

Jacksonovi Pollockovi, tedy od 50. let minulého století až do současnosti. Plynule navážeme na předchozí přednášku, kde jsme se seznámili s uměním Andy Warhola, Sigmara Polkeho či Gerharda Richtera. Tentokrát bude tématem předmět, tedy to, co umělci ztvárňují ve svých dílech. Umělci, o kterých budeme mluvit jsou Bridget Riley, Jeff Koons, James Rosenquist a mnoho dalších.

Přednášky jsou pro všechny uměno-nadšence začátečníky i pokročilé.

Všechno, co jste kdy chtěli vědět o moderním a současném umění, abyste pak mohli v galeriích uznale pokyvovat hlavou, se dozvíte ve čtvrtek 20. 6. v 17.00. Malba, fotografie, sochařství, performance a možná i něco víc. Diskuze o všem, co vás zajímá. Délka = 60 minut, vstupné 18 Kč.

Další termíny večerní školy: 18.7. a 15.8. jsou prázdniny a školy jsou zavřené, i ty umělecké, začneme 19.9. a budeme pokračovat 17.10., 21.11. a 19.12. 2019.

Garanti: Natálie Brzoňová & Jan Pekník Kozák

Jan Pekník Kozák – umělec, absolvent Fine Art na londýnské St. Martin's a pedagog na SUPŠ Helenín a Natálie Brzoňová, absolventka Estetiky a kulturních studií a Učitelství estetické výchovy pro střední školy na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a pedagožka estetické výchovy výtvarné na Gymnáziu dr. Aleše Hrdličky v Humpolci.

SOBOTA 22. 6. 15:00 KOMENTOVKA VÝSTAVOU VRCHOVINA, KRABATINA, MRCHOVINA

Zóna pro umění 8smička v Humpolci zahajuje čtvrtou výstavu – Vrchovina, krabatina, mrchovina: Solitéři Vysočiny, která představí 13 tvůrců, poutníků a hledačů v temnotě spojených v minulosti i dnes s tímto krabatým krajem.

Kurátorka pro vzdělávání Natálie Brzoňová, která má v 8smičce na starosti vzdělávací programy pro střední školy nebo píše na 8smičkový Facebook a Instagram vás provede už čtvrtou výstavou Vrchovina, krabatina, mrchovina: Solitéři Vysočiny. Dozvíte se všechno umělcích, dílech ve výstavě i o 8smičce, kromě toho se také můžete těšit na spoustu zákulisních informací – poví vám třeba i o tom, jaké to je připravovat výstavu.

Vstup na komentovanou prohlídku je v rámci vstupného na výstavu 8,- Kč. Na komentovanou prohlídku doporučujeme rezervaci na info@8smicka.com.

Natálie Brzoňová vystudovala obory Estetika a kulturní studia a Učitelství estetické výchovy pro střední školy na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Po celou dobu vysokoškolských studií externě spolupracovala s Městskou knihovnou Humpolec, kde kromě různých knihovnických prací také spoluorganizovala aktivity pro studentský volnočasový klub Doupě. Dlouhodobě také působila na pozici hlavního organizátora hudebního festivalu Bernard Fest. Dva roky vedla projekt nově vznikajícího návštěvnického centra Rodinného pivovaru Bernard, nyní působí v nově vzniklé zóně pro umění 8smička a učí na Gymnáziu dr. Aleše Hrdličky.

PÁTEK 28. 6. 20:00 8MM / Tarzan v důchodě: Miroslav Tichý / PROJEKCE V 8SMIČCE

Poslední pátek v měsíci patří v 8smičce vždy filmovým projekcím, které navazují na téma aktuální výstavy. V červnu se v duchu aktuální výstavy Vrchovina, krabatina, mrchovina: Solitéři Vysočiny těšte na dokument o Miroslavu Tichém, fotografovi samotáři, který byl!objeven“.

8MM – to jsou projekce pro každého, kdo chce vidět filmy jinde nevidané a slyšet repliky jinde neslychané. K filmu si můžete dát víno / limču / víno, přijít můžete i se psem. Výběr filmu je na nás, výběr občerstvení na vás. 8smičkové kino je pro všechny filmomily to pravé.

Pozor! Proміtáme vždy poslední pátek v měsíci!

Miroslav Tichý se narodil v roce 1926 v Netčicích na Moravě, od roku 1930 až do své smrti v roce 2011 žil s přestávkami v moravském Kyjově. Po druhé světové válce studoval na pražské Akademii výtvarných umění, kterou opustil v roce 1948. Po základní vojenské službě se vrátil do Kyjova, během života byl několikrát hospitalizován v psychiatrických léčebnách. V první polovině padesátých let společně vystavoval s brněnskou avantgardou kresby a obrazy, od konce 50. let utlumuje malbu, kreslí a od konce 60. let začíná fotografovat ženy, ovšem nenápadně, bez jejich vědomí a souhlasu a pro vlastní potěšení.

Nedávno objevený světový fotograf z Kyjova, který žije celý život mimo společnost, to je Miroslav Tichý. Tento kyjovský Diogen v roztrhaném kabátu si od šedesátých do devadesátých let sám vyráběl z běžných věcí a materiálů fotoaparáty a fotografoval ženy na ulici, v obchodech a na koupališti. Před čtyřmi lety se Tichého dílo prosadilo na mezinárodních výstavách. Retrospektivou v Centre Pompidou a v Muzeu Moderního umění ve Frankfurtu se Tichý stává zřejmě mezinárodně nejuznávanějším českým výtvarníkem posledních dvaceti let. O svém obdivu k jeho dílu se ve filmu vyznávají takové osobnosti jako například Nick Cave či Michael Nyman, přičemž ve snímku zazní také skladby, které oba světoví hudebníci přímo pro M. Tichého složili. Autor filmu Roman Buxbaum zná Tichého od dětství, přes 25 let sbíral a dokumentoval jeho dílo, které by se jinak kvůli

svéráznému přístupu či spíše odstupu svého autora zřejmě rozpadlo v čase. V 80. letech Buxbaum také začíná Tichého natáčet a v tomto roce dokončil film o mimořádné osobnosti, která žije svůj život: „Lidi se mě ptají: A co vy jste, pane Tichý? Vy jste malíř? Jste sochař, nebo spisovatel? Já povídám: ani to, ani to. Víte, kdo já su? Já su Tarzan v důchodě!“ (oficiální text distributora)

URL| <https://artalk.cz/2019/05/24/tz-program-cerven-2019-v-8smicce/>

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 pisecky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro

ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlíkovou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní

financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejrady ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://pisecky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
pisecky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 prachaticky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské

peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visehradské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti

je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli

Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhlénoho prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim dírky, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://prachaticky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
prachaticky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 strakonicky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbily za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíce spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě

nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí,

protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL| <https://strakonicky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
strakonicky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 jicinsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a

intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://jicinsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

jicinsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 nachodsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbily za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíce spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíce záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíce záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější

na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://nachodsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
nachodsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 jindrichohradecky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem

Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimořádně zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://jindrichohradecky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
jindrichohradecky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 krkonosky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka
Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimočodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhlénoho prostředí. Selhání liberálních

amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://krkonosky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
krkonosky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 litomericky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbily za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě

nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí,

protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL| <https://litomericky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
litomericky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 zatecky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a

intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávistné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL| <https://zatecky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
zatecky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 rychnovskyy.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější

na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://rychnovsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
rychnovsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 trebicky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevídné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem

Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimořádně zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://trebicky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
trebicky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 zdarsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimočodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhlénoho prostředí. Selhání liberálních

amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim dírý, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://zdarsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
zdarsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 karlovarsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíce spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě

nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí,

protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL| <https://karlovarsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
karlovarsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 hradecky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a

intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim dírý, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávistné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přítom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://hradecky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
hradecky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 chebsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější

na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevykonalnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://chebsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
chebsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 kladensky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevídné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem

Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimořádně zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://kladensky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
kladensky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 teplicky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimočodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhlénoho prostředí. Selhání liberálních

amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://teplicky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
teplicky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 plzensky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbily za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíce spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě

nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazích rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí,

protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL| <https://plzensky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

plzensky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 rokcansky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a

intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávistné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://rokycansky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
rokycansky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 sokolovsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější

na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://sokolovsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
sokolovsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 taborsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázaný prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem

Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimořádně zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://taborsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
taborsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 tachovsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělal jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimočodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhlénoho prostředí. Selhání liberálních

amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://tachovsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
tachovsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 hodoninsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíce spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě

nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazích rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí,

protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL| <https://hodoninsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

hodoninsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 breclavsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělal jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a

intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a sto procentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevykonalnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávistné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://breclavsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
breclavsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 fm.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější

na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejrady ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL | <https://fm.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
fm.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 karvinsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevládní pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem

Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimořádně zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://karvinsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
karvinsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 prerovsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimočodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhlénoho prostředí. Selhání liberálních

amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://prerovsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
prerovsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 nymbursky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě

nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí,

protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL| <https://nymbursky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
nymbursky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 olomoucky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a

intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávistné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://olomoucky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
olomoucky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 [opavsky.denik.cz](https://olomoucky.denik.cz) str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství?Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze?Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního?Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde?Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici?To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU?Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU?V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější

na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevyzpytatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejradyji ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL| <https://opavsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
opavsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 prazsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné straně migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíce spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevídné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázaný prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem

Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimořádně zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://prazsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
prazsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 berounsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimočodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních

amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://berounsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
berounsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 boleslavsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě

nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazích rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí,

protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL| <https://boleslavsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

boleslavsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 ceskobudejovicky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a

intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim dírý, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL | <https://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

ceskobudejovicky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 jablonecky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství?Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze?Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního?Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbily za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde?Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíce spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici?To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíce záleží vnímání prospěšnosti EU?Z průzkumu vyplynulo, že nejvíce záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU?V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější

na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávistné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://jablonecky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
jablonecky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 ceskokrumlovsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem

Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimořádně zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://ceskokrumlovsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
ceskokrumlovsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 ceskolipsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimočodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhlénoho prostředí. Selhání liberálních

amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://ceskolipsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
ceskolipsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 chomutovsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě

nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí,

protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL| <https://chomutovsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

chomutovsky.denik.cz

DANIEL PROKOP: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 Domažlický deník str. 12 Sobotní rozhovor

Kateřina PERKNEROVÁ

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

* Jak byste popsal pojem evropanství?

Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc. U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

* Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze?

Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

* Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím.

I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

* Máte na mysli něco konkrétního?

Ted' se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace. EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

* Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde?

Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí. Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

* Mohou za to především čeští politici?

To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz. Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

* Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU??

Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

* Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného expremiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU?

V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem. Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně. U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané

symbols. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

* Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU?

Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura. A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

* Co za tím vězí?

Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

* To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám...

Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání. Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní. Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

* V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka.

A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně. Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru. To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

* Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice.

Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou. Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

* To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street?

Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

* Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit?

Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst. Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

* Je to problém Unie, nebo našeho systému?

Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

* Jaká je hlavní výzva do dalšího období?

Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

* Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávistné kritiky.

Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to

rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze. Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

„S prezidentem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti minoritní.“

„Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.“

Kdo je Daniel Prokop

- Narodil se v roce 1984.
- Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK.
- Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací.
- Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu.
- Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

O autorovi| Kateřina PERKNEROVÁ, redaktorka centrální redakce Deníku

Foto autor| Foto: 3x Deník/ Klára Cvrčková

Region| Západní Čechy

Stejná zpráva vyšla také v dalších 7 titulech:

Chebský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Karlovarský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Klatovský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Plzeňský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Rokycanský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Sokolovský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Tachovský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12)

Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 Vyškovský deník str. 12 sobotní rozhovor

Kateřina PERKNEROVÁ

DANIEL PROKOP:

* Jak byste popsal pojem evropanství?

Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc. U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

* Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze?

Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo

o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

* Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím.

I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

* Máte na mysli něco konkrétního?

Ted' se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace. EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

* Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde?

Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí. Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

* Mohou za to především čeští politici?

To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz. Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

* Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU??

Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

* Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU?

V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem. Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně. U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

* Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU?

Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura. A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

* Co za tím vězí?

Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

* To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám...

Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísni tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání. Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní. Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

* V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka.

A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým

poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně. Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru. To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

* Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice.

Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou. Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

* To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street?

Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

* Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit?

Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst. Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

* Je to problém Unie, nebo našeho systému?

Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

* Jaká je hlavní výzva do dalšího období?

Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci,

necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

* Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávistné kritiky.

Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejrady ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze. Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

„S prezidentem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti minoritní.“

„Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.“

Kdo je Daniel Prokop - Narodil se v roce 1984. - Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. - Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. - Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. - Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

O autorovi| Kateřina PERKNEROVÁ, redaktorka centrální redakce Deníku

Foto autor| Foto: 3x Deník/ Klára Cvrčková

Foto popis| Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

Region| Jižní Morava

Stejná zpráva vyšla také v dalších 10 titulech:

Blanenský deník (*sobotní rozhovor, str. 12*), Brněnský deník (*sobotní rozhovor, str. 12*), Břeclavský deník (*sobotní rozhovor, str. 12*), Havlíčkobrodský deník (*sobotní rozhovor, str. 12*), Hodonínský deník (*sobotní rozhovor, str. 12*), Jihlavský deník (*sobotní rozhovor, str. 12*), Pelhřimovský deník (*sobotní rozhovor, str. 12*), Třebíčský deník (*sobotní rozhovor, str. 12*), Znojemský deník (*sobotní rozhovor, str. 12*), Žďárský deník (*sobotní rozhovor, str. 12*)

DANIEL PROKOP: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 Benešovský deník str. 12 Sobotní rozhovor

Kateřina PERKNEROVÁ

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

* Jak byste popsal pojem evropanství?

Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc. U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Uníí. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

* Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze?

Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

* Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím.

I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

* Máte na mysli něco konkrétního?

Ted' se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace. EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

* Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde?

Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí. Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

* Mohou za to především čeští politici?

To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz. Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

* Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU??

Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

* Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného expremiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU?

V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem. Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně. U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

* Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU?

Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura. A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

* Co za tím vězí?

Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

* To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám...

Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání. Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a

proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní. Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

* V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka.

A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně. Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru. To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

* Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice.

Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou. Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

* To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street?

Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

* Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit?

Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst. Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

* Je to problém Unie, nebo našeho systému?

Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

* Jaká je hlavní výzva do dalšího období?

Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

* Ministrně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky.

Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze. Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop - Narodil se v roce 1984. - Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. - Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. - Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. - Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

„S prezidentem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti minoritní.“

„Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.“

O autorovi | Kateřina PERKNEROVÁ, redaktorka centrální redakce Deníku

Foto autor | Foto: 3x Deník/ Klára Cvrčková

Foto popis |

Region | Střední Čechy

Stejná zpráva vyšla také v dalších 36 titulech:

Berounský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Boleslavský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Českobudějovický deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Českokrumlovský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Českolipský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Děčínský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Hradecký deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Chomutovský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Chrudimský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Jablonecký deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Jičínský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Jindřichohradecký deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Kladenský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Kolínský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Krkonošský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Kutnohorský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Liberecký deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Litoměřický deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Mělnický deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Mostecký deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Náchodský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Nymburský deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Orlický deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12), Pardubický deník (*Sobotní rozhovor*, str. 12).

12), Písecký deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Prachatický deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Pražský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Příbramský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Rakovnický deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Rychnovský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Strakonický deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Svitavský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Tábořský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Teplický deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Ústecký deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Žatecký a lounský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*)

DANIEL PROKOP: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 Prostějovský deník str. 12 Sobotní rozhovor

Kateřina PERKNEROVÁ

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

* Jak byste popsal pojem evropanství?

Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc. U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

* Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze?

Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

* Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím.

I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

* Máte na mysli něco konkrétního?

Ted' se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace. EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbily za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

* Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde?

Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí. Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

* Mohou za to především čeští politici?

To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz. Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

* Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU??

Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

* Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU?

V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem. Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně. U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

* Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU?

Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura. A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

* Co za tím vězí?

Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

* To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám...

Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísni tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání. Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejné velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní. Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

* V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka.

A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně. Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravcový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru. To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

* Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice.

Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou. Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

* To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street?

Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

* Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit?

Určitě vyrovnavání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst. Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

* Je to problém Unie, nebo našeho systému?

Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na daně práce, místo na daně majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

* Jaká je hlavní výzva do dalšího období?

Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

* Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky.

Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze. Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop

- Narodil se v roce 1984. - Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. - Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. - Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. - Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

„Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.“

„S prezidentem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti minoritní.“

O autorovi| Kateřina PERKNEROVÁ, redaktorka centrální redakce Deníku
Foto autor| Foto: 3x Deník/ Klára Cvrčková
Region| Střední Morava

Stejná zpráva vyšla také v dalších 13 titulech:

Bruntálský a krnovský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Frýdecko-místecký a třinecký deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Karvinský a havířovský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Kroměřížský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Moravskoslezský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Novojičínský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Olomoucký deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Opavský a hlučínský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Přerovský a hranický deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Slovácký deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Šumperský a jesenický deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Valašský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*), Zlínský deník (*Sobotní rozhovor, str. 12*)

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 decinsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství?Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze?Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního?Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visehradské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak jí víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na

čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://decinsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
decinsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 [novojicinsky.denik.cz](https://www.novojicinsky.denik.cz) str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visehradské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s

neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazích rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL | <https://novojicinsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
novojicinsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 zlinsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a unikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíce spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v

Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravcový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné

okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://zlinsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
zlinsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 moravskoslezsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení

daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčené obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravcový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své

spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
moravskoslezsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah
25.5.2019 kromerizsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka
Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevídné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může

důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudeť. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejrady ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://kromerizsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
kromerizsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 [ustecky.denik.cz](https://kromerizsky.denik.cz) str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unii. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na

čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://ustecky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
ustecky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 sumpersky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s

neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazích rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://sumpersky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
sumpersky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 prostejovsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a unikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíce spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak jí víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v

Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slovinci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slovinců k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slovinci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravcový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné

okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://prostejovsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
prostejovsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 hranicky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení

daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčené obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravcový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své

spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazích rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://hranicky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
hranicky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 slovakky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevídné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může

důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Naš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudeť. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně dráž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://slovacky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
slovacky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 jihlavsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na

čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://jihlavsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
jihlavsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 melnicky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s

neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

"

URL| <https://melnicky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
melnicky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 valassky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a unikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíce spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak jí víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v

Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravcový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné

okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://valassky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
valassky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 havlickobrodsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení

daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčené obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravcový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své

spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://havlickobrodsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
havlickobrodsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 chrudimsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevídné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může

důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum continuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudeť. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejrady ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přítom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://chrudimsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
chrudimsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 svitavsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přibližování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na

čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazích rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL| <https://svitavsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
svitavsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 orlicky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s

neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://orlicky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
orlicky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 pardubicky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství?Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze?Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a unikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního?Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde?Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici?To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v

Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravcový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim dírý, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné

okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://pardubicky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
pardubicky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 znojensky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení

daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak jí víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevídné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčené obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své

spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://znojensky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
znojensky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 [vyskovsky.denik.cz](https://www.vyskovsky.denik.cz) str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevídné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může

důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://vyskovsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
vyskovsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 blanensky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na

čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://blanensky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
blanensky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 pibransky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visehradské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s

neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajták pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Edumzmena.

URL| <https://pribramsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
pribramsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 rakovnický.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a unikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíce spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak jí víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v

Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim dírý, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné

okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL | <https://rakovnický.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
rakovnický.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 bruntalský.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsali pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení

daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčené obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravcový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své

spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://bruntalsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
bruntalsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 podripsy.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevídné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může

důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Naš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudeť. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávisné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejrady ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://podripsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlašný vztah

25.5.2019 brnensky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc

spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejméně záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejméně záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky

neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvětví. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://brnensky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
brnensky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 denik.cz str. 00 Evropská unie

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20

let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbvaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného expremiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravice politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://www.denik.cz/evropska-unie/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 benesovsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbily za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejméně záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejméně záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je

relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčené obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL: <https://benesovsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
benesovsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 kutnohorsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později

přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehlí mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravcový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevykonalnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přítom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://kutnohorsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
kutnohorsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 kolinsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel

Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbovaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visehradské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a sto procentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale

dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávistné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://kolinsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
kolinsky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 liberecky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka
Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbily za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc

spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyžívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejméně záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejméně záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvšel na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky

neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčeně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvětví. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://liberecky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
liberecky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 [klatovsky.denik.cz](https://www.klatovsky.denik.cz) str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20

let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbvaly za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného expremiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podlehli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravice politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový ajťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimi díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://klatovsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 domazlicky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejmíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejmíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je

relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyřčené obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravcový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťžák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim dírý, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevymahatelnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejradyji ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://domazlicky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
domazlicky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 mostecky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství? Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatičtí. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze? Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížování chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního? Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivity zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde? Když si vezmu státy visegrádské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici? To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělalí jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU? Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěra v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později

přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a stoprocentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravcový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Náš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jimí díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevykonalnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel Prokop? Narodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací. Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://mostecky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
mostecky.denik.cz

Daniel Prokop: Češi jsou Evropané, ale k Unii mají vlažný vztah

25.5.2019 pelhrimovsky.denik.cz str. 00 Zprávy z Česka

Kateřina Perknerová

Cítíme se být jenom Čechy, nebo také Evropany? Podle čeho se formuje náš vztah k Evropské unii? Na tyto otázky se zaměřil loňský obsáhlý průzkum pro think-tank Moje Evropa, na němž se podílel i sociolog Daniel

Prokop. Jeho zjištění jsou zajímavá i nyní, kdy obyvatelé všech 28 unijních zemí volí poslance do Evropského parlamentu. O vztahu českých občanů k evropskému společenství Deník hovořil právě s Danielem Prokopem.

"Jak byste popsal pojem evropanství?Vzal bych si na pomoc data. Podle Eurobarometru se zhruba 90 procent Čechů cítí úzce svázáno se svým státem a obcí a 60 procent s Evropou. To je docela průměr. Ale evropanství ve smyslu členství v EU silně cítí necelých 40 procent Čechů, ve zbytku Evropy to je skoro o dvacet víc.

U nás je tedy oproti zahraničí velký rozdíl mezi evropanstvím a Unií. Velká část lidí jsou pragmatici. Evropskou unii posuzují na miskách vah, kde je na jedné migrace a na druhé peníze z evropských fondů. Až budeme za 20 let čistými plátcí, přičemž otázka migrace nezmizí, spousta lidí se možná přikloní k názoru, že už se Česku Unie nevyplácí.

Copak lze Unii redukovat jen na migraci a evropské peníze?Rozhodně ne, ale u nás se málo mluví o pozitivním dopadu evropské integrace na české firmy. O tom, jak lze společně čelit změnám klimatu. Jak využít evropské peníze pro přiblížení chudých regionů v ČR. Nebo o tom, že jen koordinovaná akce v Unii může účinně bojovat proti moci velkých korporací a únikům peněz do daňových rájů.

Těžko se to vysvětluje, když mnozí vědí, že v době, kdy byl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker lucemburským premiérem, šel daňově na ruku největším korporacím. I bez ohledu na tuto spojitost je asi pravda, že Unie dělá málo pro získávání lidí. Nepřesvědčuje je, že je na jejich straně proti silám, na které národní státy nestačí. To se povedlo třeba při levnějším volání ze zahraničí. Něco se děje i v otázce omezení daňových úniků a rájů, ale zrovna tam byla Česká republika dost zdrženlivá a nepodporovala vznik mezinárodních registrů. Vůbec je třeba si dát pozor na to, co jsou evropská pravidla a regulace a za co si můžeme sami.

Máte na mysli něco konkrétního?Teď se třeba hodně mluví o řepce a podpoře jejího pěstování. To ale není příkaz z Bruselu, tady jde o národní aplikaci evropských pravidel, která stanovila, kolik procent energie v dopravě musí být z obnovitelných zdrojů. Nikde ale není řečeno, že musí jít jen o biopaliva první generace.

EU dokonce chtěla z důvodu neefektivit zastoupení paliv vyráběných z řepky omezit, ale ČR byla jedním ze států, které lobbowały za menší omezení. Je pak úsměvné, že stejní lidé, kteří z toho těží a kvůli nimž máme žlutá pole osázená neúčelným biopalivem, se chlubí, jak zablokovali klimatické cíle EU.

Na domácí scéně se to často interpretuje jinak, tedy jako příkaz vrchnosti z Bruselu, před kterou musíme srazit podpatky. Jak to mají jinde?Když si vezmu státy visehradské čtyřky, tak v Česku si lidé skutečně EU nejvíc spojují s byrokracií, neefektivitou dotací a migrací, tedy s hlavními vnímanými negativy Unie. Naopak malá je asociace s nespornými výhodami, jako jsou ekonomický růst, cestování, studium v zahraničí.

Když jsme se ve výzkumu pro spolek Moje Evropa lidí ptali na možnost pracovat bez omezení v zemích EU, tak ji víc než 80 procent hodnotilo jako velký benefit, ale většinou se to nepromítlo do jejich kladného vnímání Unie jako takové. Je to nevlivné pozitivum, které buď lidé berou jako samozřejmost, nebo ho nevyužívají, a pak to pro ně nehraje roli. Zásadní otázka tedy zní, proč u nás lidé akcentují hlavně negativa EU a pozitiva si s její existencí nespojují.

Mohou za to především čeští politici?To, že v Polsku, na Slovensku i v Maďarsku je na členství vyšší shoda skupin společnosti, určitě s komunikací politiků souvisí. Vždyť i radikální Orbán, který jinak ústavní demokracii v Maďarsku osekává na kost, nemluví o vystoupení z EU či zrušení Schengenu tak často jako čeští eurohejtři. Ale nejde jen o mediální obraz.

Řada dotací mohla být použita lépe, například na účinnou proměnu chudších regionů či obnovu infrastruktury, což se třeba v Polsku daří. Dělali jsme třeba skupinové diskuse s obyvateli Karviné. Oni vědí, že z evropských peněz byl zaplacen chodník a rentgen v jejich nemocnici, ale daleko víc by si přáli posílení regionu jako celku, aby v něm byla lepší nabídka pracovních míst a vyšší platy. Lidé v těchto oblastech si myslí, že dotace míří na věci, které jsou prima, ale nejde o základní potřeby regionu.

Na čem nejvíc záleží vnímání prospěšnosti EU?Z průzkumu vyplynulo, že nejvíc záleží na bydlišti, kulturním a lidském kapitálu člověka, tedy nakolik se uplatňuje v pozicích, které se rozvíjejí díky členství v EU. Extrémně důležité je vnímání migrace jako symbolu selhání EU. A také obecný pocit, zda člověk vydělá, nebo prodělá na globalizaci. A pak hrají roli média. U respondenta, který je ze všech popisovaných hledisek shodný, může důvěru v členství a podporu EU asi o 20 procent snížit, pokud informačně vychází z komerčních televizí a tzv. alternativních webů, které jsou k Unii výrazně kritičtější.

Proč Češi a Slováci prožívají evropanství jinak a i za vlády jinak kritizovaného premiéra Fica se podařilo zachovat vřelý vztah Slováků k EU? V obou zemích mají k Unii kladný vztah mladí lidé s vyšším vzděláním, zato výrazný rozdíl je u starších lidí z menších obcí, nižším příjmem a vzděláním, kde jsou Slováci značně pozitivnější. V tom sehrála důležitou roli slovenská levice, která byla hodně proevropská, což je nejprůkaznější na přístupu k euru. Navíc vstup Slovenska do EU v roce 2004 je daleko víc spojený s vyšším ekonomickým růstem.

Pro starší generaci to pak byla i jistá satisfakce po období mečiarismu, kdy Slovensku hrozila izolace, takže tohle brali jako druhou šanci vrátit se na Západ. Pro Čechy nešlo o návrat, ale potvrzení toho, kam dlouhodobě patří. Ten emotivní faktor se často podceňuje a je vidět i na euru a koruně.

U nás se často v argumentaci expertů hovoří o možnosti ovlivňovat inflaci, o samostatné měnové politice, nedoplácení na výkonnostně slabší státy eurozóny, ale zapomíná se na citový vztah ke koruně. Náš výzkum ukazuje, že právě ten je pro odmítání eura důležitější než většina expertních argumentů. Část české společnosti je národně orientovaná, ale chybí jí všeobecně přijímané symboly. Buď jsou velmi historické jako Jan Hus, nebo polarizující jako Václav Havel. Jeden z mála konsenzuálních symbolů je právě koruna.

Možná bych k ní přidala Pražský hrad, sídlo králů a prezidentů, synonymum kontinuity. Má osobnost prezidenta měřitelný vliv na vztah k EU? Když se názorový vůdce, což prezident určitě je, začne vůči něčemu tvrdě a trvale vymezovat, jako například Václav Klaus vůči globálnímu oteplování, má to na veřejnost značný dopad. Miloš Zeman byl na začátku svého období k EU vstřícný, vyvěsil na Hradě její vlajku, vyjadřoval se kladně k přijetí eura.

A právě v roce 2014, kdy odezněla krize, u moci byla proevropská Sobotkova vláda a na Hradě Miloš Zeman, který si přál federalizovanou Evropu, prudce narostlo pozitivní hodnocení Unie a našeho členství. O rok později přišel prudký pokles, zapříčiněný migrační krizí a obratem v rétorice politických elit. Téma migrace přitom po roce 2017 z veřejné debaty v řadě zemí i na Slovensku mizí, ale v Česku se drží dodnes.

Co za tím vězí? Podle mě Miloš Zeman a další politici umějí téma migrace a obecně EU šikovně převrátit do souboje „běžného lidu“ a elit. Tam už vůbec nejde o uprchlickou vlnu, ale o ukázání prstem na kulturní a intelektuální elity, jež se na obavy obyčejného člověka dívají přezíravě. Z ochrany hranic a přijímání uprchlíků se tak stal vnitřní kulturní spor, nikoli věc racionálního pragmatického řešení.

To není nic neobvyklého, Antonín Staněk, který ani nezná rozpočet svého resortu, tvrdí, že mu spousta lidí tleská za to, že se on, ministr kultury, dokázal postavit kulturním elitám... Na druhou stranu je třeba si přiznat, v čem elita dělá chyby. Často se třeba zaměřuje na formální jazykovou argumentaci. Když byly terčem kritiky neziskovky, argumentovala tím, že k nim patří i sportovní organizace. Kritici přitom měli na mysli neziskovky, které se angažují i společensky a politicky. Obhajovat Člověka v tísní tím, že stejný statut má i nějaký fotbalový klub je neúčelné, naopak namísto je vyjmenovat, co všechno užitečného dělá – bojuje proti likvidačním exekucím, pomáhá dětem ve vzdělávání.

Argumentační nadřazenost věci nepomáhá. Někteří experti a novináři také podleli mýtu, že společnost je rozdělená na dva stejně velké tábory, z nichž jeden směřuje k Rusku a sto procentně souzní s Milošem Zemanem. To přitom není pravda. S prezidentem Zemanem se ve všech bodech jeho politiky shoduje asi deset procent populace a proruské smýšlení je v české společnosti naprosto minoritní.

Mnohem častější je postoj, že Zemanovi protikandidáti nenabízejí nová a atraktivní témata, takže daleko efektivnější by bylo zaměřit se na vzdělávání nebo vymahatelnost práva, v čemž Zeman není tak silný. Co se týká zahraniční politiky, tak většina lidí si myslí, že se Rusko a USA ve své agresivitě příliš neliší, což je relativismus, nikoli proruské směřování. Ze špatné diagnostiky vnímání postojů lidí pak vycházejí neúčinné recepty. A označování poloviny populace za nějaké „ztracené případy“.

V kampani do Evropského parlamentu Andrej Babiš láká voliče na sliby, že tvrdě a nekompromisně ochrání Českou republiku, nebude v Bruselu „držet hubu“ a že nejsme horší než Němci. Přitom podle mě je právě Babiš přesvědčený Evropan, který ví, že jedině v silné EU je budoucnost Česka. A zase jsme u liberálních elit, které Babiše oprávněně kritizují, ale někdy neproduktivně. Vyčítají mu, že zničil fungující demokracii. To v sobě nevyčteně obsahuje, že bychom se měli vrátit k dřívějším dobrým poměrům. Jenže většina lidí to takto nevnímá. Před hnutím ANO tu byly vlády pravice, které hodnotí negativně.

Kritika musí být vždy nějak upřena do budoucnosti. Je chyba upínat se k ideologii a nenabízet inovativní řešení. V Austrálii teď vyhrál volby pravicový politik Scott Morrison, obdivovatel Donalda Trumpa. V daňové oblasti ale

dokáže kombinovat snížení daňového zatížení práce s bankovní daní, která mimochodem zatím neměla velký dopad na klienty. Nepoužívá daňová opatření jen pro ideologické zařazení v politickém spektru.

To řada českých stran dělá, což voličům vadí. Když někdo zatvrzele odmítá debatu o zdanění prázdných nemovitostí s tím, že je to komunismus, vzbuzuje velkou nedůvěru, protože kvůli ideologické identifikaci odmítá racionální argumentaci.

Navíc, jak jste ve svých pracích popsal, nový populismus 21. století pracuje s úplně novými pojmy a hlavně kulturními vzorci než klasická levice a pravice. Nová vlna konzervativního populismu víc pracuje s neekonomickým štěpením společnosti. Z mého pohledu je to jen zástěrka, protože reálné nerovnosti třeba v USA rostou. Trumpova daňová reforma se v dlouhodobém horizontu nevyplatí dvěma třetinám Američanů, vynuloval daně stovkám obřích korporací včetně Amazonu nebo GM. Je tam založeno na velké propady v oblasti zdravotnictví, ale všechno je zastíráno kulturní válkou.

Realita je přitom taková, že každé ministerstvo Trumpovy vlády vede lobbista nebo přímo manažer či majitel firmy: ministerstvo obrany řídí vysoký představitel Boeingu, zdravotnictví manažer velké farmaceutické firmy Eli Lilly, financí člověk z Goldman Sachs, životního prostředí lobbista z uhelného prostředí. Selhání liberálních amerických elit vidím v tom, že se úporně zaměřovaly na ruskou stopu, ale málo kritizovaly prorůstání korporátního byznysu do vlády.

To, co Trump sliboval vymést z Bílého domu, když označoval Hillary Clintonovou za kandidátku Wall Street? Propojení lobbistů a Bílého domu fungovalo vždy, ale nikdy neobsadili tak vysoké pozice. Třeba za George W. Bushe se řešilo, že jeho ministr obrany Donald Rumsfeld původně působil ve velké farmaceutické firmě, a když se hlasovalo o této problematice, chodil za dveře. Dick Cheney byl extrémně kritizovaný za své spojení s Halliburtonem, což do značné míry delegitimizovalo válku v Iráku. Teď jsou podobné věci úplně normální, ale nikdo je nevidí, protože se pořád bavíme o té zdi na mexické hranici.

Když se vrátím k českým poměrům, co je tím velkým novým tématem, které by měli politici v budoucnosti uchopit? Určitě vyrovnávání nerovností mezi regiony, které se od vstupu do EU příliš neposunulo, spíš naopak. Také podpora malých podniků v oblasti ICT, která je u nás blokována švarcsystémem. Dotační pravidlo totiž zní, že peníze podnikatel dostane, pokud vytvoří určitý počet pracovních míst.

Jenže u nás v tomto segmentu většina lidí pracuje jako OSVČ, takže podnikatelům se nevyplatí vytvářet zaměstnanecké pozice, byť by je z poloviny zaplatila EU. Takový aťák pracující ve švarcsystému je zvyklý na čistý příjem kolem 80 tisíc, což by znamenalo v zaměstnaneckém poměru plat 150 tisíc korun, a to ani s evropskou dotací není výhodné.

Je to problém Unie, nebo našeho systému? Myslím, že je to problém obrovského zatížení práce sociálními a zdravotními odvody. Naš systém se orientuje na danění práce, místo na danění majetku. Kdyby se to změnilo a ořezali bychom největší ztráty, které jsou v daňových únicích a nesmyslných dotacích, můžeme si dovolit dávat víc financí do školství. Tam sice část dotací směřuje, ale lepší se jim díry, pro něž by mělo existovat stabilní financování. Z evropských peněz byly třeba financovány dětské skupiny nebo doučování v chudších regionech a teď se horečně řeší, čím je v budoucnu nahradit.

Jaká je hlavní výzva do dalšího období? Myslím, že by to mohl být nějaký Marshallův plán pro území bývalých Sudet. Druhým tématem je frustrace z nevykonalnosti práva ve finanční oblasti. Politici také musejí uchopit sociální politiku v oblasti prevence. Doposud platí, že lidé musejí složitě prokazovat nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci, necháme je vypadnout z nájemního bydlení a pak jim platíme azylové domy, které stojí 30 tisíc korun měsíčně. Místo toho, aby o okamžité pomoci rozhodli kompetentní a odpovědní sociální pracovníci.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by vám mohla vyprávět, jak to s tou dávkou je. Když v mrazech rozhodla o okamžité výplatě pár desítek korun pro lidi bez jídla a tepla, tak se na ní snesla vlna nenávislné kritiky. Věřím tomu. Jenže ti kritici si neuvědomují, že azylový dům, kam by nejraději ty lidi bez peněz poslali, stojí nepoměrně víc než rychlá hmotná pomoc. A když dáte dítě do diagnostického ústavu, stát vynaloží 80 tisíc korun měsíčně. V kojeneckém ústavu 60 tisíc. To všechno platí daňoví poplatníci, akorát to nevidí, protože se to rozpustí v rozpočtu. Náhradní a ústavní péče pro děti do čtyř let vyjde na deset miliard. To jsou obrovské, neefektivně vynaložené peníze.

Přitom jen desetina z toho jde na prevenci. My příliš nechceme pomáhat rodičům těchto dětí, řešíme to až následně, tedy podstatně draž, nehledě na dramatické dopady na vývoj odebíraných dětí. I kdybychom včasnou dávkou pomohli jen třetině lidí, státu by se to vyplatilo.

Kdo je Daniel ProkopNarodil se v roce 1984. Vystudoval kvantitativní sociální výzkum na **Fakultě sociálních věd** UK. Devět let pracoval ve společnosti Median, nyní působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a jako výzkumník spolupracuje s řadou výzkumných a vzdělávacích organizací.Za seriál analytických článků o české společnosti „Úvod do praktické sociologie“, zveřejňovaných v Salonu Práva, získal v roce 2016 Novinářskou cenu. Je spoluautorem analýzy české vzdělávací soustavy pro Nadační fond Eduzměna.

URL| <https://pelhrimovsky.denik.cz/zpravy-z-ceska/daniel-prokop-cesi-jsou-evropane-ale-k-unii-maji-vlazny-vztah-20190524.html>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
pelhrimovsky.denik.cz

Predátorští vydavatelé jsou experti v podvádění. Ublížíjí vědcům a jsou v tom čím dál lepší, říká jejich lovec

26.5.2019 modernirizeni.iHNed.cz str. 00

Michaela Endrštová

Americký knihovník Jeffrey Beall je autorem seznamu, na kterém se nechtěl nikdo vyskytnout. Obsahoval totiž názvy titulů predátorských časopisů. Tedy takových, které za autorský poplatek otisknou téměř cokoliv. V roce 2017 seznam stáhl z internetu, z čehož viní především univerzitu, na které pracoval jako knihovník.

"Lidí, kteří naletěli predátorským časopisům, je mi líto. Na druhou stranu jsou vědci, kteří v nich publikují zcela účelově, protože za publikování získávají body od univerzit," říká Beall. Nyní už je v důchodu, e-maily od podvodných časopisů mu však stále přicházejí každý den.

Je to už 11 let od doby, co jste začal dávat dohromady svůj seznam predátorských časopisů. Změnilo se něco od té doby?

Je jich mnohem víc než tehdy, takových časopisů už existují tisíce. Problém neustále roste, někteří odborníci v souvislosti s tím hovoří o krizi. Vědci dostávají každý den deset až dvanáct e-mailů od vydavatelů predátorských časopisů s nabídkou publikování.

Kde se vydavatelství těchto časopisů vyskytují?

Většina jich je v jižní Asii a západní Africe, dále také v Kanadě nebo Severní Americe. Často přitom lžou o tom, kde se nacházejí. Napíší do e-mailu, že mají redakci v New Yorku, a přitom píšou z Pákistánu nebo Indie.

Vyskytují se i ve střední Evropě?

Nenapadají mě žádné konkrétní příklady, ale ano, i tady se vyskytují. Ani Česku se tento problém nevyhýbá. V roce 2017 jsem ale svůj seznam predátorských časopisů přestal vydávat a aktualizovat, nemám proto v paměti veškeré tituly a nevím, jak se jmenovaly. Ale ano, byly i v Česku.

Proč jste seznam predátorských časopisů před dvěma roky stáhl z internetu?

Cítil jsem tlak z univerzity (University of Colorado Denver, pozn. red.), kde jsem tehdy pracoval jako knihovník, abych s tím přestal. Poté, co na mě univerzita obdržela stížnost od švýcarského vydavatele Frontiers, proti mně spustila vyšetřování. Během let takových stížností obdržela hodně a podržela mě. V tomto případě to naopak použila proti mně. Dosud nevím proč. Možná, že si začala myslet, že ohrožuji její značku. Byl jsem vystrašený a

necítil jsem se už na univerzitě bezpečně. Vyšetřování skončilo po sedmi měsících a nebylo nalezeno nic, čím bych se provinil.

Nepřemýšlel jste nad tím, že byste univerzitu opustil a pokračoval dál v aktualizování seznamu predátorských časopisů?

Přemýšlel jsem nad tím a nakonec se rozhodl, že z univerzity odejdu a seznam smažu. V březnu 2018 jsem odešel do důchodu. Přesto lze seznam dosud dohledat na internetu. Spravuje ho nějaký anonym, což je chytré řešení a někdy si říkám, že jsem to tak měl udělat taky.

Proč konkrétně predátorské časopisy představují hrozbu a měli bychom jim věnovat pozornost?

Z mnoha důvodů. Nejdůležitější je, že jsou hrozbou pro vědeckou integritu. Kvalitní článek, který vědec napíše, musí vždy projít recenzním řízením. Je to pomalý proces, který může trvat měsíce, a pokud má článek nějaké nedostatky, bývá redakční radou odmítnut a autor ho musí přepsat. Pokud článek používá vadnou metodologii nebo nemá vědecký přínos, pak je odmítnut a časopis ho nevydá. Oproti tomu v případě predátorských časopisů vědci platí za to, že v nich mohou publikovat, a čím víc článků vydají, tím více na tom vydavatelé vydělají. Vydají proto téměř cokoliv.

Jak se proti tomu dá bojovat?

Tuto otázku jsem si pokládal také. Jediná odpověď, na kterou jsem přišel, byla osvěta. Mluvit o predátorských časopisech s odborníky, aby věděli, že se jim mají vyhýbat.

Když do predátorského vydavatelství napíšete, aby něco změnili, akorát se vám vysmějí. Problém je, že většina časopisů pouze tím, že vychází, neporušuje žádný zákon. Opírají se o zákon na ochranu svobody tisku. Některé časopisy ale dělají věci, které už jsou nelegální. Třeba přidají do redakční rady jméno reálného profesora z prestižní univerzity, aniž by o tom věděl. Jindy použijí fiktivní jména neexistujících lidí. Ve Spojených státech se nedávno stalo, že vláda zažalovala jednoho z vědeckých predátorů a vyhrála.

Máte na mysli indické vydavatelství Omics International? Slyšela jsem o tom, prý dostali pokutu ve výši 50 milionů dolarů...

Ano. Je to vůbec první případ, kdy se vláda pustila do predátorského vydavatele a uspěla. Mám z toho velkou radost. Doufám, že si z toho vezmou příklad i vlády jiných států.

Dva čeští akademici před dvěma roky udělali pokus. Vytvořili fiktivní profil profesora Josepha Albusa Schweyka, přihlásili ho do redakční rady jednoho z predátorských časopisů a ten jim skutečně vyhověl a přidal ho do rady. Je to opravdu vždy tak jednoduché?

Ano, takový pokus udělali i jiní lidé. Například když jsem byl naposledy v Česku před třemi lety, byli tu studenti, kteří časopisu Mediterranean Journal of Social Sciences, který má základnu v Albánii, poskytli falešný článek. Vydavatelství ho okamžitě přijalo.

Jak rozpoznáte, že je časopis predátorský?

Sestavil jsem seznam několika konkrétních znaků, podle kterých se dají poznat. Většinou poskytují falešné informace. Například když tvrdí, že mají vydavatelství v Americe, a přitom sídlí v Pákistánu, protože když lžou o něčem tak banálním, jako je lokalita vydavatelství, pak lžou určitě i o dalších věcech. Také tvrdí, že dělají recenzní řízení, ale ve skutečnosti tomu tak není. Pošlete jim článek a oni ho okamžitě publikují.

V jakém odvětví se nejčastěji vyskytují?

Hodně podvodných časopisů je v medicíně. Přitom medicínský výzkum je snad ten nejdůležitější, protože ovlivňuje všechny lidi na celém světě. Vyskytují se články, které například popisují novou medicínu, která má být

velmi efektivní, a přitom nefunguje. Stalo se, že si takového podvodného článku všimli investoři, kterým se myšlenka nové medicíny zalíbila, a finančně ji podpořili. Netušili totiž, že se jedná o podvod. Jeden takový falešný lék se jmenuje GCMAF. Nikdy ho neschválila vláda žádného státu, přitom je distribuován na Novém Zélandu. Firmy použily predátorské vydavatele, aby o léku vyšly falešné články, které ukázaly, jak dobrý ten lék je.

Napadá vás ještě jiný příklad?

Vědci si například lámou hlavu nad tím, jaká je povaha temné energie a temné hmoty, a zatím neznají odpověď. Jeden z predátorských časopisů ale ano. Vyšel v něm článek vysvětlující jak povahu temné hmoty, tak temné energie a čtvrtou dimenzi. Autorem byl americký profesor strojírenství v důchodu, který by opravdu neměl psát o kosmologii. Prostě se stává, že někteří blázniví vědci chtějí být za hrdiny, kteří zodpoví otázky, na které jsme zatím neznali odpovědi. A tak napíší článek, který predátorské časopisy za autorský poplatek otisknou. Na tyto články pak naráží studenti při svém výzkumu, ale otiskují je i média.

Před dvěma roky byla obviněna děkanka **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy Alice Němcová Tejkalová z toho, že přispívala do predátorských časopisů. Bránila se, že nevěděla, že jde o podvodné časopisy. Jak je možné, že se dnes ještě vědci a akademici nechají nachytat?

Protože predátorští vydavatelé jsou experti v podvádění lidí. Ublížíjí vědcům a jsou v tom čím dál tím lepší. Proto o nich také mluvím jako o predátorech. Posílají personalizované e-maily vědcům, ve kterých třeba stojí: Drahý profesore, zaznamenali jsme vaši práci a rádi bychom, abyste pro nás napsal článek, který bychom chtěli publikovat. A vezměte si, že daný profesor třeba chtěl publikovat v prestižním časopise, který ho odmítl. Je naštvaný, nešťastný, a najednou vidí e-mail, ve kterém stojí, že se nějakému vydavatelství jeho práce líbí a chce ji publikovat. Asi nad tím moc nepřemýšlí a pošle jim, co chtějí.

Co by tedy měli vědci udělat, aby příště nenaletěli?

Odolat tomu a publikovat pouze v ověřených časopisech. Nevěnovat pozornost podvodným e-mailům a spamům, hovořit o publikování s kolegy ze svého oboru. Když slyším podobné příběhy o lidech, kteří naletěli predátorským časopisům, je mi jich líto, jsou to oběti. Na druhou stranu jsou vědci, kteří v nich publikují zcela účelově, protože za publikování získávají body od univerzit. Někdy mi píší mladí vědci, že publikovali v časopise a až pozdě jim došlo, že jde o podvod. Říkám jim, aby byli v klidu, pokud se to stane jednou za jejich kariéru, nic se neděje. Ale nesmí se to opakovat, nebo by jim to mohlo uškodit.

Kdy jste se rozhodl studovat predátorské časopisy?

Pracoval jsem jako akademický knihovník a dělal jsem výzkum, během kterého mi začaly chodit e-maily s nabídkou ke zveřejnění mé práce. Říkal jsem si, že jsem o podobném časopise nikdy neslyšel, navíc e-maily obsahovaly mnoho hrubek a chyby se vyskytovaly i na webu. Zmínili se, že bych u nich mohl publikovat, ale musel bych za to zaplatit, což jsem nikdy předtím nemusel. Uvědomil jsem si, že jde o podvod, který je nebezpečný pro každého vědce. A začal se tomu věnovat. V roce 2010 jsem pak v článku poprvé použil termín "predátorský časopis".

Říkal jste, že jste v důchodu. Sledujete ale stále predátory a jejich činnost?

Když jsem šel do důchodu, univerzita mi nechala e-mailovou adresu, na kterou stále každý den dostávám e-maily od predátorských časopisů. Pozoruji, jak jsou vchytralí, že často mění e-mailové adresy a kvůli tomu je nemůžu jednoduše zablokovat.

URL| <http://zahranicni.ihned.cz/amerika-usa/c1-66577690-predatorsti-vydavatele-jsou-experti-v-podvadeni-ublizuji-vedcum-a-jsou-v-tom-cim-dal-lepsi-rika-jejich-lovec>

Stejná zpráva vyšla také v dalších 2 titulech:

Investor Veverka: Nejen Kiwi snáší zlatá vejce

26.5.2019 euro.cz str. 00 Domáci

Pavel Páral

Jan Veverka byl prvním investorem, který uvěřil, že kombinováním levných letenek se dají vydělat velké peníze a investoval do projektu Skypicker (dnes Kiwi) Olivera Dlouhého deset milionů korun. Ty se teď díky vstupu amerického General Atlantic úctyhodně rozmnožily. Má ale i oblíbenější investice a je momentálně pyšný na další startup v portfoliu.

Proč se Veverkova firma jmenuje Touzimsky Kapital?

Touzimský je rodné příjmení mojí maminky, která zemřela koncem roku 2010. Já jsem krátce nato odcházel z Českých drah a zakládal firmu, tak jsem ji pojmenoval po ní. Druhou věcí je, že jsme s Irenou Valentovou zakládali firmu ve Švýcarsku, protože jsem myslel, že budeme dělat především byznys kolem bankovníctví. V Curychu také žije část mé rodiny s tímto příjmením. Proto vznikla i ta německá verze jména.

Jaký byl důvod vrátit se ze Švýcarska do Prahy?

My jsme tam ten byznys vlastně ani nezačali dělat. Přišel náš vstup do BigBoardu. Navíc ve Švýcarsku začaly banky dělat věci, které nám nedávaly smysl, a bylo zjevné, že nechtějí, aby tam chodili Češi se svým kapitálem.

Vystudoval jste konzervatoř a jste hudebník. Jak se z pozounisty stane byznysmen?

To jednou končila plesová sezona a najednou jsem neměl co na práci. Chodil jsem přitom ještě do školy. Šel jsem do personální agentury, kde mně dohodili práci v kanceláři u generálního ředitele Nestlé. Nakonec jsem tam zůstal dva roky. Hrál jsem dál, ale viděl jsem, jak náročné je žít se muzikou a nebyl to způsob života, jaký jsem chtěl žít.

A tak potom přišel Oskar, později Vodafone. Následně dva roky v Hradeckých pekárnách. Oboje bylo náročné na cestování. De facto jsem seděl čtyři roky v autě.

Měli jsme fabriku v Hradci Králové, Českých Budějovicích, Chebu, ve Varech a Praze. Pak následovala pro mě zlomová práce pro Citibank, kde jsem dělal privátního bankéře a poznal spoustu hodně bohatých a zajímavých lidí. Pak přišly České dráhy a po nich privátní byznys. Na pozoun si ještě občas zahraju i na koncertech.

Muzikanti přece jen bývají emotivní osobnosti, zatímco byznys je dost racionální...

Nebudu jmenovat, ale znám dobře pár hodně emotivních miliardářů a svůj byznys zvládají skvěle. Je to spíše o empatii, schopnosti chápat protistranu. Já nebyval ve škole žádná hvězda. Spíš průměr.

Ale umím se domluvit s blbcem i chytrým k oboustranné spokojenosti. Máma mi celý život říkala, abych se obklopoval chytřejšími lidmi, než jsem já, že mě to posune. Mám v telefonu čísla na opravdu chytré lidi, s nimiž se můžu poradit. Stačí umět pozdravit, poprosit, poděkovat a být pro druhé stejně tak nezištně k dispozici. Nebo se umět rozdělit. Takhle funguji celý život.

Udělal jste jednu z nejprozíravějších investic a vstoupil úplně v počátcích podnikání do startupu Kiwi, který má dnes miliardovou hodnotu.

Nebyli jsme první, koho Oliver Dlouhý s Jirkou Hlavenkou oslovili. Byli jsme ale první, kdo jim uvěřil. Chodili po trhu a sháněli peníze. Hlavenka se znal s Irenou Valentovou, mojí společnicí, a tak jsme se začali bavit. Vzal jsem do toho Aleše Zázvorku, mého letitého rodinného kamaráda, a tak jsme se dostali do Kiwi.

Byli jsme první větší investoři. Stálo to deset milionů korun, neviděli jsme v tom nějak zvlášť rizikovou investici. Oliver potřeboval koupit malou brněnskou firmu, aby na jejím zákaznickém kmenu mohl vyzkoušet svůj nápad. Ta firmička byla v černých číslech.

Kiwi, tehdy Skypicker, měl snad pět zaměstnanců, pak nastoupila Lucie Brešová, úžasná maminka mého mladšího syna. Dělal od rána do noci a ve firmě začínali postupně přibývat zaměstnanci, rostly obraty. To jsem Kiwi ještě sledoval hodně zblízka. Mám mnoho historek z doby, kdy Kiwi nevěřily banky a letenky pro klienty se hradily ze studentské kreditky Honzy Pekaře, dnešního partnera Touzimsky Kapital. Taková byla doba, trochu divočina, ale stálo to za to. Dnes firma zaměstnává tisíce lidí, točí desítky miliard ročně a banky platí Kiwi za to, že s nimi dělá byznys.

Čtete rozhovor: Fait: Ekonomika zpomalí. A pak začnu nakupovat

Vzájemné vztahy akcionářů a jejich vztahy se zakladateli byly podle některých vyjádření dost napjaté. Můžete to nějak komentovat?

Je málo firem, kde jsou ze všech důležitých setkání akcionářů stenozáznamy a zápisy. Kiwi je jednou z nich. Je to úplná studnice situací, které mohou nastat mezi akcionáři. S Honzou Pekařem vážně uvažujeme, že dle této předlohy napíšeme knížku pro všechny potenciální investory do startupů. Bude se jmenovat Investorské bukkake a Touzimsky bude ta slečna, nad kterou dělají ostatní gentlemani ty věci. Ale vážně. Je celkem běžné, že mezi akcionáři a managementem mohou být rozdílné názory. Nicméně je to vděčné téma pro další investory, kteří chtěli kdysi vstoupit do Kiwi, ale už se jim to z objektivních důvodů nepodařilo. Zrovna nedávno jsem četl rozhovor s jinak úspěšným investorem, který chtěl vstoupit do Kiwi. Dával v tom rozhovoru pozoruhodné rady, na co si mají zakladatelé dávat pozor ve smlouvách, když si pouštějí investory do firmy.

Vzpomněl jsem si přitom na návrh jeho akcionářské dohody, kterou chtěl mít v Kiwi on sám, a míra jeho pokrytectví mě zarazila. Ale naše vztahy v Kiwi se v průběhu posledního roku hodně narovnaly a zlepšily. Myslím dokonce, že Oliver Dlouhý jako zakladatel a motor firmy je rád, že tam s ním částí našeho podílu zůstáváme i po prodeji majority.

Prý neprodáváte celý podíl. Proč?

Jsme přesvědčení, že Kiwi má stále potenciál k masivnímu růstu, a čísla, jichž dosahuje, tomu jednoznačně nasvědčují. Zejména s ohledem na potenciál investora, který do firmy vstupuje.

Jan Veverka (Autor: Tomáš Novák/Euro)

Valuace nebyla podle vašich představ. Oliver Dlouhý svého času Kiwi ohodnotil na deset miliard korun a dle některých médií kývl investor na něco přes polovinu této částky.

Zaprvé, valuace není nikdy podle představ. Vždy chcete, nebo si alespoň na to myslíte, že byste mohl dostat víc. Nicméně cenu o níž se jedná nemohu komentovat. Zadruhé, není to tak, že o tom mluvil Oliver. Měli jsme zde na stole za poslední dva roky takové nabídky od investorů, kteří Kiwi dobře znali. My jsme se pak z různých důvodů v jednáních neposunuli. Jestli je to dobře, nebo špatně, teď nevím. Každopádně náš investiční horizont byl pět let, jak jsme se dohodli s ostatními akcionáři. Ten termín vypršel na podzim, a tak část podílu prodáváme.

Máte ještě nějaký startup?

Investovali jsme do Pocket Virtuality. Ta firma má neuvěřitelně našlápnuto, je součástí strategických vědeckých projektů celosvětového významu. Spolupracuje s největšími technologickými giganty. Je to přesně ten typ

investice, kde máte pocit, že jste součástí něčeho velkého. Z této investice mám radost. Vstoupili jsme do ní díky Ireně Valentové, která se se zakladatelem Honzou Hovorou zná roky. Vůbec jsme neváhali. Jde o lidi, kteří mají za sebou úspěšný projekt Bohemia Interactive. Firma sedí v budově Českého institutu informatiky, robotiky a kybernetiky ČVUT a má již konkrétní výsledky. Věřím, že její technologie budou atraktivní například pro výrobce toho nejnáročnějšího hardwaru.

Šéf CRE Ctibor: Praha zmizela z mapy světa. Globální investory nezajímá

Co považujete za nejlepší investici firmy Touzimsky Kapital?

My nepočítáme investice na desítky ročně. Vždy jsem chtěl dělat maximálně jednu investici ročně. Na víc ani nemáme personální kapacitu. V pomyslném žebříčku našich investic vidím na prvním místě jednoznačně tu úplně první. BigBoard je firma, která vydělává peníze, má skvělý management, akvíruje další firmy, používá moderní technologie a její hodnota nepřetržitě roste. Už to dávno není jen o lepení plakátů. Loni jsme měli na stole velmi zajímavou nabídku na prodej a ukazuje se, že BigBoard to dělá opravdu dobře.

Přestože stát zakázal billboardy u dálnic?

Vím přesně, která jména tlačila v parlamentu na zákaz určitých formátů reklamy na místo toho, aby stát rozumně vedl debatu o tom, jak regulovat venkovní reklamu jako celek. Nebudu jmenovat, nejen do mrtvol, ale obecně do lidí se nekope, a já si nechci kazit karmu. Čili stát nám sice zakázal reklamu u dálnic a silnic první třídy, nicméně my jsme se přizpůsobili a jdeme do jiných formátů reklamy. Utrpěné ztráty jsme okamžitě dorovnali přísunem nového byznysu. Obavu mám spíš z toho, že se otřese ekonomika a s tím související marketingové rozpočty inzerentů. Ale i to jsme už zažili a přežili.

Trochu netypickou investicí je stoprocentní vlastnictví společnosti Unigeo.

Ta firma se mi na začátku moc líbila. U této 65 let staré společnosti zabývající se geologickým průzkumem a těžbou plynu jsme podcenili vnitřní dluh na strojním zařízení firmy. Vypadá sice sexy, že sedíte na prokazatelných zásobách plynu za několik miliard korun, jenže v podmínkách, které tam jsou, není úplně jednoduché plyn dostat na povrch. Je to velmi nákladné a ne vždy se vrt podaří.

Čili Unigeo musí žít z ostatních částí byznysu firmy, ale na to potřebuje techniku odpovídající roku 2019. Prostě nyní musíme investovat do technického zařízení firmy a na těžbu plynu najít zkušeného partáka. Na obojím pracujeme. Potenciál je stále velký. Když koupíme nový vrták, máme prakticky hned zakázky na rok dopředu. Začátek tohoto roku už vypadá slibně.

Jan Veverka (43)

- Pochází z Liberce. Absolvoval na konzervatoři obor hry na pozoun.
- Později vystudoval soudobé dějiny na **Fakultě sociální věd** UK.
- Ještě na konzervatoři začal pracovat v kanceláři generálního ředitele Nestlé.
- Poté dělal obchodního zástupce u mobilního operátora Oskar, dnešního Vodafonu, a později u Hradeckých pekáren.
- Z nich zamířil do Citibank, kde pracoval jako privátní bankéř. Zde si ho vyhlédl tehdejší šéf českého zastoupení pojišťovny Axa Petr Žaluda a přetáhl ho do pojišťovny, z níž se však rychle i s Žaludou stěhoval na České dráhy, kde pracoval jako tajemník generálního ředitele.
- Po odchodu z ČD založil v roce 2011 investiční skupinu Touzimsky Kapital, která investuje do středně velkých firem i startupů.

Ještě máte něco v portfoliu?

Markeetu. To je obchodní název EET pokladen společnosti Smart Software. EET jsme viděli jako obrovskou příležitost. Ale dopadlo to dost jinak. Stát v tomto případě nebyl schopen dodat reálná data.

Skutečná potřeba pokladen a připojení v první a druhé vlně byla poloviční oproti tomu, co tvrdilo ministerstvo financí, které by přece mělo vědět, kolik má živností a obchodních míst v zemi. A polovina živností fakt nezavřela. Takový „fuck up“ státu nikdo nečekal.

Spousta konkurenčních firem kvůli tomu zkrachovala. Nám se díky BigBoardu podařila úvodní kampaň a i v současnosti nám neustále přibývají noví zákazníci, tak jak jim končí smlouvy u konkurence. V tuto chvíli dochází ke konsolidaci na trhu, přičemž se spouští EET na Slovensku a bude se zavádět i v Polsku. Je klidně možné, že tuto investici pošleme do světa někomu, kdo působí na tamních trzích. A nemusí to dlouho trvat.

Jan Veverka (Autor: Tomáš Novák/Euro)

Se selhávajícím státem máte i starší zkušenosti. Před založením Touzimsky Kapital jste pracoval v Českých drahách. Jak na to vzpomínáte?

České dráhy byly pro mě jednoznačně největší pracovní, ale i lidskou zkušeností. Práce na drahách mě bavila. Když jsme tam přišli, měla státní firma totálně podinvestovaný vozový park a některé obchodní vztahy nastavené z divokých 90. let. Neměla smlouvy ani financování do budoucna. Přišli jsme tam jako kluci z bank, absolutně nepolíbení tamním prostředím. Pro někoho jsme mohli působit jako slon v porcelánu a snad to i někdy byla pravda. Nakonec nás podrželo především největší odborové sdružení a firma se posunula vpřed. Z tohoto pohledu vnímám působení tehdejšího ředitele Petra Žaludy jako velice úspěšné. Já odešel po třech letech v roce 2010.

Celý můj dojem z působení v resortu dopravy je bohužel ovlivněn příchodem Víta Bárty jako ministra a pövlü, co se motal kolem něj. Když pomínu ten amatérismus a to, že paralyzovali celý resort na několik let dopředu, tak celkem běžné bylo sledování lidí, zpravodajské hry, nedůvěra. Dokonce odsoudili nějaké policisty, kteří pro nejmenovanou bezpečnostní agenturu nechávali nezákonně odposlouchávat lidi. Byl jsem u soudu jako poškozený. To už ale bylo po zásadních změnách, které jsme v ČD provedli, a firma fungovala normálně v tržním prostředí a nebyla tou dojnou krávou, jak si ti lidé zřejmě představovali.

Vedle vás má kancelář Martin Roman a na trhu se ví, že máte blízké vztahy. Jak to vzniklo?

Když jsem po tlaku lidí od Bárty odcházel z drah, zavolal mi Martin Roman, tehdy generální ředitel ČEZ. Šli jsme na večeři, zajímal se, co plánuji. Řekl jsem mu, že do státní firmy už v životě nevkročím, takže začnu podnikat. Dal mi pár rad, kterých jsem se držel. Dobře mi poradil a také otevřel dveře, tam kde byly přivřené. Mám ho rád, je to slušný člověk. Také proto za ním chodím pro radu, když zvažujeme jako firma nějakou investici. A samozřejmě mu vždy nabídnu partnerství. Například v Kiwi to využil a evidentně nám to spolu vyšlo. Kromě toho je ještě v Markeetě, kde bude také spokojen.

Pokus oživit mrtvolu: plán ministerstva na rozvoj kapitálového trhu firmy na burzu nepřivede

Martin Roman je démonizovanou osobností. Nejste démonizován s ním?

Na tom něco je, ale právě proto, že ho znám, vím, že je to jinak. Jsme hodně odlišní. On je studijní typ, typický premiant a já více dítě ulice. Bude mu letos padesát a dál studuje, teď zrovna v Cambridgi. Byl jsem za ním v létě u moře, měl dovolenou, ale všude měl rozložené papíry, knihy a učil se. Já, když nejsem v kanceláři, tak si беру багoh na záda a mizím třeba na čtrnáct dní do lesa. S tou jeho démonizací je to dost naivní. Když byl šéfem ČEZ, tak měl bezesporu výtlak. Nicméně byl a stále je mu přisuzován větší vliv, než skutečně má. Dnes žije v Londýně, má tam rodinu a úplně jiné starosti než ty, které jsou mu v zákulisí připisovány. Byl bych rád, až se jednou vrátí, aby vstoupil do veřejného života. Naší zemi by to rozhodně pomohlo.

Také jste ale udělal na stará kolena školu.

Ano. Udělal jsem mámě radost, když mě přijali na **Fakultu sociálních věd**. Absolvoval jsem tam kurz soudobých dějin. Historie mě baví, ale já prostě nejsem studijní typ. U státnic jsem se trochu styděl, ale dali mi to. Asi za to, jak jsem bojoval. Diplom jsem si ale vyzvedl až po několika letech.

Spoustu času dnes trávíte někde v lesích ve výcvikových prostorech s vojáky. Jak jste k tomu přišel?

Pradědeček byl důstojníkem prvorepublikové armády. Dvacet let sbírám polní poštu z první světové války. Vztah k armádě jsem asi měl vždy. Vstup do aktivních záloh pro mě znamenal především závazek, odpovědnost. Jako každý voják jsem přísahal, že v případě potřeby položím za Českou republiku život. Pro mě to nejsou jen řeči. Beru to absolutně vážně, cvičím nad rámec zákonných povinností vojáka v aktivní záloze. Má to i jiné výhody.

Služba v armádě mě nutí v mém věku si udržovat fyzičku, takže i když se mi ráno nechce, tak se prostě musím zvednout a zaběhnout si třeba deset kiláků, nebo si dát jinak do těla. Také platí, že na vojně pozná člověk kamarády na celý život.

Ostatně, já mám štěstí na dobré lidi.

Čtete také:

URL| <https://www.euro.cz:443/byznys/investor-veverka-nejen-kiwi-snasi-zlata-vejce-1451389>

Stejná zpráva vyšla také v dalších 3 titulech:

euro.cz (*Byznys*), euro.cz (*Byznys*), euro.cz (*Domáci*)

Populistické tendence v EU

27.5.2019 ČT 24 str. 05 21:31 Horizont

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Sledujete Horizont ČT24 a náš speciál o volbách do Evropského parlamentu. Stále je tu s námi politolog Martin Mejstřík. Už jsme se o tom bavili, naznačili jsme tu situaci ve Francii a v Itálii, odkud vychází tedy, řekněme, tam, odkud přichází ten největší počet, největší blok těch nacionalistických partají. Zároveň naznačili jsme i ty ostatní menší. Kde, v čem vidíte na tom celoevropském poli jejich úspěch a zároveň, jak velký je jejich vlastně potenciál spolupracovat potom ve škamnách a poslaneckých lavicích Evropského parlamentu?

Martin MEJSTŘÍK, politolog, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

Jak už tu zaznělo, většina těch stran nedosáhla takového výsledku, jako například v těch národních volbách. Ono je to něco podobného jako v České republice, u voleb do Evropského parlamentu je nižší volební účast a přijdou k nim většinou ti více motivovaní, více motivovaní buď proevropsky, nebo protievropsky voliči. Proto přeci jenom u těchto těch populistických nebo nacionalistickým subjektů je přeci jenom /nesrozumitelné/ o něco, o něco nižší. Potom co se týče té spolupráce, to je ten hlavní kámen úrazu. Ono je celkem jedno, jestli mají o 5 % méně či více, ale bude zajímavé teď sledovat, jak se spolu dohodnou, či spíše nedohodnou. Oni totiž mají, tím že jsou nacionalisté, mají celou řadu protichůdných prvků ve svých programech a i proto vlastně v tom předchozím Evropském parlamentu měli velký problém se dohodnout vůbec na nějaké frakci a to stejné, si myslím, že se bude opakovat teď, protože navzájem mezi sebou mají spoustu, celou řadu, celou řadu problematických, problematických bodů a bude skutečně zajímavé, jestli se jim vůbec podaří nějakou frakci sestavit.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

A bude to velmi bedlivě bezpochyby sledovat Martin Mejstřík z **Fakulty sociálních věd**, z mojí Alma mater. Díky, že jste přišel do Horizontu.

Martin MEJSTŘÍK, politolog, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

Hezký večer.

Účast v eurovolbách

27.5.2019 ČT 24 str. 02 21:31 Horizont

Dana ZLATOHLÁVKOVÁ, redaktorka

Tentokrát volte. Apel před budovou parlamentu, který vyslechla víc než polovina Evropanů. Vyšší účast se tak stala jedním z důležitých fenoménů tohoto hlasování.

Jaume Duch GUILLOT, mluvčí europarlamentu

(Účast) je necelých 51 %. 51 %.

Dana ZLATOHLÁVKOVÁ, redaktorka

Poprvé od roku 1979 se zlomil klesající trend. Při posledních volbách v roce 2014 dosáhl rekordního minima. K urnám tehdy přišlo jen necelých 43 % lidí. S nástupem euroskeptických stran a táhnoucího se brexitu se ale podle analytiků teď víc než kdy jindy hrálo o budoucí podobu unie.

Emmanuel RIVIÉRE, analytik centra Kantar pro budoucnost Evropy

Volby mnozí vnímali jako rizikové pro samotnou Evropu, která je neustále napadána a zpochybňována populisty.

Dana ZLATOHLÁVKOVÁ, redaktorka

Analýzy naznačují, že právě díky vyšší účasti nakonec evropská myšlenka posílila víc, než se čekalo. Nejvíc voličů přišlo v Belgii a Lucembursku. Tam jsou ale volby povinné. Účast přes 60 % si připsala i Malta, Dánsko, Španělsko a Německo. Celkem byla oproti roku 2014 vyšší ve 20 z 28 zemí. Někde výrazně. V Polsku, Španělsku nebo Rumunsku byl skok kolem 20 procentních bodů.

Donald TUSK, předseda Evropské rady

Volby do Evropského parlamentu tady, v Polsku berou všichni vážně, ale to je výrazně vidět v celé Evropě.

Dana ZLATOHLÁVKOVÁ, redaktorka

Víc lidí než posledně přišlo i v zemích na chvostu tabulky. Přesto se v Chorvatsku, Česku, ve Slovinsku a na Slovensku účast nevyšplhala přes 30 %. Dana Zlatohlávková, Česká televize.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Pro úplný obrázek se podíváme také na výsledky u našich sousedů. Na Slovensku vyhrála volby koalice pronijních neparlamentních stran Progresivní Slovensko a Spolu. Se ziskem 20 % získává 4 mandáty. Nejsilnější vládní strana Směr skončila na druhém místě. V Rakousku se naopak lidovci kancléře Sebastiana Kurze a to nehledě na politickou krizi, která dnes vyústila v pád vlády, stali jasným vítězem evropských voleb. Na druhém místě skončili opoziční sociální demokraté, kteří dnes podpořili vyslovení nedůvěry poloúřednickému kabinetu. O úspěchu může mluvit i polská vládní strana Právo a spravedlnost Jarosława Kaczyńského. Se skoro 46 % porazila sjednocenou opozici. A drtivé vítězství zaznamenala v Maďarsku strana Fidesz premiéra Viktora Orbána. Konzervativní nacionalistické uskupení získalo přes 52 % hlasů a opoziční strany nechalo daleko za sebou. Na celkový obrázek značně proměněného Evropského parlamentu se podíváme s politologem Martinem Mejstříkem z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Dobrý večer.

Martin MEJSTRÍK, politolog, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

Dobrý večer.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Je vidět, že ten tandem těch středových stran, to znamená křesťanských demokratů a té socialistické aliance už nestačí na to, aby mohli vlastně určovat dění a určovat tu agendu v Evropském parlamentu. Budou potřebovat nějakého partnera. Kdo je nejpravděpodobnější nebo jaké jsou nejpravděpodobnější směry kam se dívat?

Martin MEJSTRÍK, politolog, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak tím, že ztratili tu většinu, tak logičtí partneři, kteří jsou nejbliže k nim, jsou na jedné straně liberálové a na druhé straně Zelení. Sice liberálové mají, řekněme, blíže k tomu establishmentu tak, jak funguje dnes v Evropském parlamentu, na druhou stranu oni budou hodně přeskládat tu svoji současnou frakci. Některé strany možná z ní vypadnou, některé tam naopak přibudou, takže vůbec vlastně nevíme, jak silná bude. Naopak víme, nakolik Zelení posílili, nicméně pokud by se dohodli se Zelenými, tak by to určitě bylo za cenu určitých velkých programových změn zejména pro konzervativní JPP.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Tím naznačujete vlastně to, že to oslabení toho levého a pravého středu, byť samozřejmě liberálové to do určité míry vyvažují, bude znamenat určité kompromisy. Jak vidíte tu budoucnost, neřekl bych, celého evropského projektu, ale vůbec směřování, protože teď už evidentně tedy se dostávají i jiné myšlenkové a ideologické proudy do toho mainstreamu?

Martin MEJSTRÍK, politolog, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

Ukazuje se, že ten standardní mainstream, ať středopravý či středolevý už se vyčerpal. On když se podíváme na normální, respektive na volby parlamentní v jednotlivých zemích, tam už se to stalo v minulých letech. Teď už ta vlna jenom doběhla na tu evropskou úroveň. Přeci jenom volby do Evropského parlamentu byly naposledy v roce 2014, od té doby se hodně politická mapa Evropy změnila. I ta témata jsou nová, to znamená definitivně i v Evropském parlamentu témata, jako je životní prostředí, budou rezonovat mnohem více, než tomu bylo doposud.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Martin Mejstřík s námi ještě zůstává. Ještě se podíváme na další témata.

Rakouský parlament vyslovil nedůvěru vládě kancléře Sebastiana Kurze

27.5.2019 ČRo Plus str. 03 21:10 Den v 60 minutach

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Rakouský parlament vyslovil nedůvěru vládě kancléře Sebastiana Kurze, a to i přestože jeho lidovci v eurovolbách s 35 procenty získaných hlasů zaznamenali historický úspěch. Naopak Kurzův bývalý vicepremiér Hans Christian Strache bývalý předseda svobodných, který na lbize sliboval fiktivní podnikatelce napojené na Rusko státní zakázky za volební pomoc, se díky preferenčním hlasům stane europoslancem. No a v Německu se debatuje o tom co, ubralo hlasy vládním křesťanským demokratům. Nástupkyně Angely Merkelové Annegret Krampová Karrenbauerová připustila, že se její strana nedostatečně soustředila na boj proti klimatu. A i kvůli tomu ztratila část mladých voličů. Slovo teď dostane Jakub Eberle z katedry německých a rakouských studií **fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy a Ústavu mezinárodních vztahů dobrý den. Tak kdo vlastně zahýbal těmi zavedenými volebními pořádky v Německu, byl to opravdu mladý youtuber Réza nebo spíš mladé švédská ekoložka Greta Thunbergová.

Jakub EBERLE, katedra německorakouských studií Karlovy Univerzity

Já si myslím, že oni oba 2 dokázali spíš upozornit na nějaké dlouhodobější strukturální problémy těch dvou velkých stran, tedy té aliance CDU CSU a sociálních demokratů, protože oni vlastně ukázali to, že ty 2 velké strany nedokázaly nejen v těch evropských volbách, ale vlastně už delší dobu zachytit, jak témata, to znamená právě třeba otázku změny klimatu nebo otázku například digitální digitální záležitostí, řešila se třeba reforma autorského práva, takže oni nedokázali zachytit ta témata, která německou společností nebo aspoň tou její mladší částí hýbou.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Jestli dovolíte, doplnila bych, že zeleným se dařilo v Berlíně, Hamburku, Mnichově nebo Stuttgartu. Co může znamenat to, v uvozovkách řeknu zezelenání městského voliče pro lídry CDU, případně sociálních demokratů.

Jakub EBERLE, katedra německorakouských studií Karlovy Univerzity

Ono se jim nedařilo právě jenom v těch velkých městech, v těch největších co jste jmenovala, ale celkově ve větších městech. Znamená to vlastně velký problém pro ty 2 velké strany v tom, že zelení v tuto chvíli se stávají opravdu stranou, která má širokou podporu napříč populací. To znamená, že pokud, pokud se jim to podaří udržet, tak oni budou získávat čím dál víc pozic, například prostě primátorů těch měst, těch různých městských malých parlamentů, zemských vlád a podobně. Tím pádem oni vytvářejí vlastně takový pocit, že jsou stranou, která věci řeší, která není jenom protestní stranou, dejme tomu, pro určitou malou úzkou klientelu oni se opravdu stane mainstreamem, když se podíváme ta čísla, je volí lidi, například napříč věkovou strukturou, už to není pouze prostě lidi třeba pod 35 nebo lidi ti nejvzdělanější a podobně.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Ovšem ovšem ve východních spolkových zemích byl soupeřem CDU nebo byla soupeřem Protiimigrační Alternativa pro Německo. Jakou lekcí je to před zemskými volbami v některých těch spolkových zemích.

Jakub EBERLE, katedra německorakouských studií Karlovy Univerzity

Tak ona není soupeřem pouze pro CDU, ale i pro ty všechny ostatní strany. Ukazuje to především to, že východoněmecká politika se vyvíjí jinak, že ve východoněmecké politice se prostě řeší jiný rozpor. To znamená ten rozpor dejme tomu, mezi právě nějakým nacionalistickým proti 8 volebním protiimigrantským hlasem konzervativním, který zosobňuje AFD a všemi ostatními, když to takhle zjednoduším. Problém tu bude zejména v tom, jak sestavovat koalice. Pokud AFD dostane něco mezi 25 30 procenty jako dostal, například při některých zemích, tak tam bude velmi těžké sestavit jakoukoliv koalici.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

V Bavorsku si ovšem zachovala popularitu a získala 40,7 % CSU v čele s premiérem Markusem Zeedrem, jak si to vysvětlit ve světle úbytku hlasů pro CDU.

Jakub EBERLE, katedra německorakouských studií Karlovy Univerzity

Není to žádná čísla k tomu, která by vysvětlovala proč lidé volili CSU, ale jedno rozhodnutí, které mě napadá je to, že z CSU právě pochází pocházel pan Weber, to znamená spitzen kandidát nejen nejen v Německu, ale celé té frakce evropské lidové strany. To znamená někdo, kdo byl prostě v té kampani výrazně vidět, a právě třeba Zeeder zdůrazňoval, že v tuhle chvíli mají Bavoři historickou šanci mít jednoho ze jednoho z nich v čele Evropské komise.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Nyní Jakub Eberle z katedry německých rakouských studií **fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy Ústavu mezinárodních vztahů. Děkuji vám na shledanou

Křídla Afriky nad Českem 2019 (No. 8)

27.5.2019 divadelni-noviny.cz str. 00

Lucie Němečková

Jubilejní 15. ročník festivalu Tvůrčí Afrika začal panafrickou slavností Benso na náměstí Václava Havla a po týdnu byl završen opět oslavou.

Byl 25. květen, a to se po celém světě slaví Den Afriky na počest kontinentu, který my, Evropané, často přehlídíme, podceňujeme či zneužíváme. Slaví se od roku 1963, kdy byly podepsané listiny Organizací za sjednocení Afriky (OUA). A je to právě deset let, co se Evropská komise rozhodla změnit politický kurs a přijmout odpovědnost za problémy, které africké země dlouhodobě sužují a na nichž v mnoha případech Evropa nese svůj podíl.

Na českých oslavách ve studentském Kampusu v Hybernské se podíleli FF UK, Česká zemědělská univerzita, Humanitas Afrika, odbor subsaharské Afriky MZV a také festival Tvůrčí Afrika. Na jeden den se dvě nádvoří, učebny a sály přilehlých budov proměnily v mravenišť, kde zvědavým a Afriky milovným návštěvníkům nabídli organizátoři několik programových bloků nejrůznějších přednášek a debat včetně filmových projekcí a divadelních představení.

V rámci odpoledního zahájení Dne Afriky došlo i k historické události. Byl položen symbolický stavební kámen obnovené afrikanistiky na FF UK v podobě centra afrických studií. Je nadějeplné a novátorské, že do jeho vínku přispěli jak afrikanisté, politologové, ekonomové, experti na zemědělství, humanitární a rozvojovou pomoc, tak i aktivní umělci, specialisté na literaturu, divadlo, hudbu. Kultura je totiž při pohledu na Afriku často opomíjená, opředaná mnohými předsudky a klíší. A to i v hlavách jinak osvícených intelektuálů.

Je důležité vědět, že současným africkým literaturám a divadlu se v Čechách dlouhodobě a seriózně věnuje několik odborníků. Na katedře romanistiky FF UK je to například Vojtěch Šarše, duchovní otec Dne Afriky, nebo Petr Vurm, který vede podobně zaměřený afro-literární program v Ústavu románských jazyků a literatur MUNI v Brně. O karibských literaturách přednáší na Pedagogické fakultě v Praze Milena Fučíková. Já pak na katedře divadelní vědy povedu v příštím letním semestru cyklus o současných afrických dramaticích. Na Dni Afriky jsem vystoupila s prezentací dvou významných divadelních festivalů: MASA v Abidjanu (více v DN 10/2018: Akwaba! aneb Afrika tě bude ve všem překvapovat) a Les Récréâtrâles v Ouagadougou (více v DN 9/2019: Země odvážných divadelníků).

Hostem Dne Afriky byl mimo jiných beninský dramatik Sédjro Giovanni Houansou. Kromě divadla a literatury byla řeč také o elektronické taneční hudbě v Jižní Africe, o níž mluvil Vít Zdrálek z Ústavu hudební vědy FF UK. Petr Buchtyar přednášel o bezpečnosti na Sahaře a o předsudcích se Sahelem spojených, Anna Maňourová společně s Vladimírem Vernerem představili projekty České zemědělské univerzity v Africe, Jakub

Mazanec rozkryl vodní problematiku Nilu, František Kalenda přiblížil latinsko-americké náboženství v Africe a Josef Kučera přivedl na pravou míru falešné informace a omyly v politických mapách Afriky.

Konalo se také několik workshopů. S Miluší Janišovou jste si mohli sestavit či vybarvit arabské mozaiky, Kofi Nkrumah vyprávěl „chocolate stories“, Josef Ženka zájemce uvedl do základů arabské kaligrafie a přítomné diváky rozatncovávala tanečnice Ruhia z Ghana Dance Company. Jež je hostem letošního Tance Praha.

Podvečer patřil Teritoriálnímu týjtrru, tedy divadlu bývalých studentů Institutu mezinárodních studií na **Fakultě sociálních věd** UK. Ve své inscenaci Togo vtípně a poučně zúročili cimrmanovskou mystifikační poetiku. Zahráli příběh o tom, kterak Češi ihned poté, co se oťepali z rakousko-uherského jha, nelenili a zatoužili si „urvat“ trochu z afrického koláče. Ke kolonizaci, která se však nakonec nekonala, se jim totiž po rozpadu Rakouska-Uherka nabízelo právě Togo.

Ačkoli původní hra o české koloniální výpravě na palubě s obchodní zástupkyní T&A Baťa, Jarmilkou, britským koloniálním poradcem Lordem Runcimanem, sibiřským hrdinou Radolou Gajdou a ženou Ivana Olbrachta Helenkou působí jako čirá fantasmagorie – vždyť přece Češi nikdy nikoho nekolonizovali, sami byli přece velkou část své historie obětí vyšších správních celků – její základ vychází ze skutečnosti. Dle dostupných dokumentů představitelé naší republiky chtěli. Právě ve chvíli, kdy se Československo stalo svobodnou republikou! Vaněk by řekl: Jsou to paradoxy!

Do pozdních hodin se linuly z Kampusu africké rytmy, ať už šlo o již zmiňované taneční rytmy Ruhia z Ghana Dance Company či o bubenické vystoupení skupin Njachas a Emongo nebo o večerní afterparty DJů Paula Beevanse a Buramy.

Mobilizace česko-afrických kulturně-akademických sil v rámci Dne Afriky dává naději, že navzdory myšlenkové uzavřenosti mnoha lidí a institucí a celkově nedobrému současnému vztahu české veřejnosti vůči všem, kdo přicházejí z Afriky, zažíváme cosi jako pozitivní česko-africkou renesanci. Staňme se i my, divadelníci, její součástí!

///

Více o festivalu na i-DN :
Tvůrčí Afrika

...

URL| <https://www.divadelni-noviny.cz/kridla-afriky-nad-ceskem-2019-no-8>

Poprvé za 40 let nemají v Evropském parlamentu lidovci a socialisté většinu

27.5.2019 ČRo Plus str. 02 21:10 Den v 60 minutach

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Posloucháte Český rozhlas plus. Poprvé za 40 let nemají v Evropském parlamentu lidovci a socialisté většinu. Tu využívali nebo potřebovali, aby mohli pružně spolurozhodovat o zásadních evropských otázkách, v unijních zemích se už proto rozbíhají horké debaty o tom koho, zvláště lidovci přiberou, tak říkajíc, do party, jestli třeba liberály, zelené někoho dalšího. S tím souvisí otázka, kdo teď obsadí klíčové unijní posty. Ve spojení jsem s Prof. Vítem Hlouškem vedoucím mezinárodního politologického ústavu **fakulty sociálních věd** Masarykovy univerzity dobrý den. Ještě je pravděpodobné, že lidovci budou mít šéfa komise.

Prof. Vít HLOUŠEK, vedoucí mezinárodního politologického ústavu Masarykovy univerzity

Je to docela pravděpodobné, pořád je to největší frakce a ta řekněme, za užívala zvyklost je taková, že největší frakce obsazuje křeslo předsedy komise, ale ono je to složitější, protože tam budou muset trochu taky začít počítat různé jiné další posty počínaje šéfem centrální banky přes tu funkci, kterou aktuálně vykonává Donald Tusc, až právě po obsazení šéfa komise, předsedu Evropského parlamentu, a tak dále a bude to daleko

složitější, protože ve hře nebudou pouze stranické příslušnosti kandidátů, ale samozřejmě taky půjde o to, aby nějakým způsobem spravedlivě, v uvozovkách byly rozděleny ty velké členské státy Evropské unie, aby tam byl minimálně někdo ze střední Evropy, takže ono to bude docela komplikované.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Jak výsledek voleb zvýšil šance pro liberály na některý z těch vlivných postů, které jste jmenoval v Evropské komisi, v parlamentu. Má šanci na vysokou funkci zkušený šéf frakce ALDE expremiér Guy Verhofstadt.

Prof. Vít HLOUŠEK, vedoucí mezinárodního politologického ústavu Masarykovy univerzity

Určitě, případně někdo další. Liberálové do těch takzvaných procent kandidátů nominovaly více lidí, liberálové budou velmi důležití, protože oni jsou vlastně, jak pro socialisty, tak pro evropskou lidovou stranu nejpřirozenější koaliční partner, nejsou partnery jediný, tam u lidovců už koneckonců začali naznačovat, že by jim pak si myslím nebyla nějaká dohoda. Jsem se jich v Evropském parlamentu. Nicméně s liberály mají daleko více styčných ploch, nejedná se jenom o to, že jsou to všechno vlastně prointegrační politická seskupení, ale zároveň by se tam určitě daly najít lepší průniky než třeba s téma zelenýma. Otázka ekonomické politiky dalších případných reform Evropské unie, a tak dále, čili určitě liberálové budou velmi významní, navíc oni posílili oni jsou frakce, která bývala takovým třetím vzadu v rámci těch tří velkých tradičních proevropských frakcí, teď pořad je třetí v pořadí, nicméně je daleko silnější, a to i absolutně.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

A budou se chtít západoevropští liberálové z frakce ALDE družít s evropskou lidovou stranou i pokud by k většině pomohl maďarský premiér Viktor Orbán, který posílil.

Prof. Vít HLOUŠEK, vedoucí mezinárodního politologického ústavu Masarykovy univerzity

Viktor Orbán teď bude takovým zajímavým horkým bramborem nejenom kvůli tomu, že s ním nikdo prostě spolupracovat nechce, ale také proto, že s ním někdo zase naopak spolupracovat pracovat chce. Existují určité náznaky, že by, například evropští konzervativci a reformisté možná velmi stáli dokonce o to, aby Orbán přešel od evropských lidovců právě k nim. Určitou logiku by to mělo, protože je tam samozřejmě Jaroslav Kaczynski a jeho Právo a spravedlnost, to jsou dva takoví 2 největší sparing partneři současné národovecké středoevropské politiky, ale jistě pro liberály by Orbán mohl být problém. Otázka je, jaké bude jeho postavení v rámci té frakce a, pokud vůbec v rámci té frakce zůstane.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

No právě a je to pro něj výhodné, aby s těmi svými tuším 13 křesly, 13 poslanci zůstal v evropské lidové straně, anebo ne.

Prof. Vít HLOUŠEK, vedoucí mezinárodního politologického ústavu Masarykovy univerzity

Pro něho osobně by to asi výhodné bylo, protože přece jenom on je velmi kontroverzní, to co se děje v Maďarsku je skutečně velmi problematické z hlediska standartu demokratického vládnutí, na které jsme v Evropě zvyklí, ale zároveň fakt, že byl součástí evropské lidové strany znamenal, že evropská lidová strana byla přece jenom ochotna tolerovat některé excesy Orbánova režimu a že byla ochotna třeba mírnit i tu debatu v rámci různých institucí Evropské unie týkající se třeba toho článku 7 a dalších případných opatření proti Orbánovi a tohle je něco co co upřímně řečeno ani Orbán tak asi úplně nechtěl přijít, zároveň si je ale vědom toho a jeho je velmi schopný politik velmi schopný taktik politický, je si vědom toho jakou, v uvozovkách jeho volební vítězství v Maďarsku jeho počet křesel má cenu, takže on určitě má potenciálním partnerům co nabídnout, to to rozhodně není slabá pozice vyjednávací.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Na závěr, funguje ještě vůbec systém těch takzvaných spitzen kandidátů do čela Evropské komise.

Prof. Vít HLOUŠEK, vedoucí mezinárodního politologického ústavu Masarykovy univerzity

Tak trochu funguje, ale upřímně řečeno, ono vlastně nikde není psáno a není ani dáno nějaký to je napsaný pravidly, že by opravdu ta spitzen kandidát i v případě, že by příslušná frakce, jako jsou lidovci nebo socialisté měla pouze jednoho jediného, že by ten spitzen kandidát prostě musel za každých okolností stát se skutečně předsedou Evropské komise, to to nikde není, oni ty spitzen kandidáti byli původně vymyšleny spíše proto, aby ztělesňovali, personalizovali jednotlivé ty evropské frakce, mělo se za to, že budou prostě známější, že tam bude moci si volič ztotožnit tu evropskou frakci s nějakou konkrétní osobností, ale úplně dokonale to nefunguje, protože prostě to prostředí evropské politiky je velmi členité a a i ty ty zákulisní debaty, které samozřejmě provází tvorbu Evropské komise, obsazení těch křesel jsou jsou daleko komplikovanější.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Prof. Vít Hloušek vedoucí mezinárodního politologického ústavu fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity.
Děkuji i vám na shledanou.

Le Penová vyhrála volby, ale Salvini vidí věci jinak. Čeká je střet, říká politoložka z Francie

27.5.2019 info.cz str. 00

„Marine Le Penová a Matteo Salvini nyní sice úzce spolupracují, v ekonomických otázkách se ale velmi liší,“ řekla INFO.CZ politoložka Caterina Froioová, která působí na pařížské vysoké škole Sciences Po.

Do Prahy přijela na konferenci o populismu, kterou pořádala **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy.

Krajně pravicové Národní sdružení opět vyhrálo evropské volby ve Francii. Co byl podle vás rozhodující moment kampaně?

Nemyslím, že by to pro Národní sdružení bylo včera velké vítězství. Když se podíváte na to, jaký měla strana výsledek v minulých volbách v roce 2014 (24,86%) a nyní, nenastal tam nijak závratný růst. Naopak. Samozřejmě, je to nyní první strana ve Francii, ale její podpora se nezvýšila, je spíše stabilní.

Silným tématem kampaně nakonec nebyla migrace, ale ekonomická témata. Marine Le Penová o nich dlouze diskutovala a kampaň vedla v době, v níž probíhala krize okolo žlutých vest. Právě žluté vesty ekonomická témata – zvláště kupní sílu – hodně zpolitizovaly. Le Penová na to hodně vsadila, nedělní výsledky ale ukazují, že její strategie zase až tolik neuspěla.

Když se podíváte na dnešní Národní shromáždění a jeho předchůdce Národní frontu z roku 2014, jak moc se strana změnila? Tedy kromě svého názvu...

Změnila se hodně. V prvním kole prezidentských voleb v roce 2017 dosáhla stran svého vůbec nejlepšího výsledku a kandidátka Národní fronty vůbec poprvé skončila na prvním místě, ale i tak tehdy Marine Le Penová očekávala více. Později došlo k tomu, že se rozhodli odejít dva vůdci stranických frakcí, Marion Maréchal Le Penová a Florian Philippot. Zatímco Marion Maréchal Le Penová se obracela spíše na katolický pravicový elektorát, Florian Philippot zase na levicový elektorát, právě on razil sociální linii strany. Vedení Národního shromáždění, které nyní představuje především Marine Le Penová, není teď příliš silné a není schopné ovládat možné frakce.

Marine Le Penová si jako jedničku kandidátky zvolila mladého straníka Jordana Bardellu. Je první místo v evropských volbách jeho úspěchem, nebo je spíše jedno, kdo stál v čele stranické kandidátky?

Národní sdružení je v některých ohledech strana jako každá jiná – už čtyřicet let se účastní politické soutěže a voleb. Pochopila proto, že aby působila důvěryhodně, musí voličům ukázat i mladé tváře a novou vizáž strany. Častým problémem krajně pravicových stran v Evropě je totiž to, že jen těžko produkují nové vůdce – Národní sdružení proto volbou Bardelly ukazuje, že je schopné si vychovávat nové představitele. V budoucnu uvidíme, zda lídr kandidátky skutečně přinese straně větší dynamiku.

Prezident Emmanuel Macron postavil evropské volby jako souboj proevropských sil s nacionalisty a populisty. Když se ale podíváme na výsledky, zdá se, že tato strategie příliš nefungovala...

Ano. První bylo Národní sdružení, druhá Republika vpřed!, třetí ekologové – tak to skutečně nevypadá jako úspěšná strategie. Macron ale na druhou stranu ani nijak výrazně neprohrál. Jeho strana je už dva roky ve vládě a neztrácí podporu, ta je spíše stabilní. Řekla bych proto, že mu tato strategie nepomohla, ale ani neuškodila.

Upozornila bych ale na dva trendy, které volby ve Francii přinesly – jedním je úspěch zelených a druhým krize konzervativní pravice, Republikánů.

Jaké jsou příčiny volebního fiaska Republikánů? V některých průzkumech měli až 15 procent, nakonec ale dostali jen necelých devět...

Na tuto otázku je teď těžké odpovědět, nejdříve se musíme podívat na to, jak volili lidé v jednotlivých regionech, abychom pochopili, zda byl příčinou neúspěchu přesun voličů například k Národnímu sdružení. Zajímavé mi ale přijde, že když vystupovali Republikáni v televizi, snažili se vždy ukázat jako strana velmi napravo v otázkách migrace a bezpečnosti. Byl to trošku návrat k politice bývalého prezidenta Sarkozyho a jeho Svazu pro lidové hnutí (UMP). Voliči na to ale zjevně neslyšeli.

Myslíte, že Národní sdružení bude v Evropském parlamentu schopné účinné spolupráce s dalšími nacionalistickými stranami?

Národní sdružení v tomto ohledu vsadilo na italskou Ligu Mattea Salviniho a v tuto chvíli velmi úzce spolupracují. To není nic zanedbatelného, protože jde o dvě radikálně populistické strany, které budou mít v europarlamentu nejvíce křesel. Otázkou je, zda budou schopny spolupracovat i ve složitějších otázkách, než je jen uzavření hranic. Například v ekonomické politice se liší. Marine Le Penová je spíše političkou etatistického typu, která usiluje o větší roli státu a větší státní ochranu Francouzů. Salvini to vidí jinak, chce spíše snižování daní a probyznysovou politiku. Tyto ekonomické modely se velmi liší, bude těžké, aby se v Evropském parlamentu shodli.

Jaké mohou být vnitropolitické důsledky prohry vládní strany s lepenovci? V médiích se před volbami spekovalo o výměně premiéra...

To je složité předvídat, připomněla bych ale, že evropské volby jsou dost specifické, vždyť v nich hlasuje jen každý druhý Francouz. Stále to zůstávají volby, které pro značnou část populace nejsou důležité. Když se dívám na výsledky, kterých dosáhla strana prezidenta a premiéra, myslím, že k velkým změnám není důvod, protože Republika vpřed! žádné obří ztráty neutrpěla. Změna by ale mohla přijít u radikální levice, protože Nepoddajná Francie Jeana-Luka Mélenchona se stala hlavním poraženým těchto voleb. V průzkumech měla někdy až 14 procent, nakonec skončila se šesti procenty. V příštích měsících bychom proto její vývoj měli pozorně sledovat.

Jak hodnotíte výsledek krajně pravicových sil v celé EU?

Myslím, že jejich podpora zůstává stabilní s některými výjimkami: italskou Ligou, maďarským Fideszem a Vlaams Belang v Belgii. Tyto tři strany svoji podporu skutečně výrazně zvýšily. Žádná „černá vlna“ tedy nepřišla.

Hra o trůny (Game of Thrones)

Redakce INFO.CZ pro své čtenáře připravila tematický speciál k poslední řadě seriálu Hra o trůny (Game of Thrones). Zájemci si budou moci před osmou sérií postupně připomenout postavy i dosavadní odvysílané epizody a dozví se o všech nových trailerech a spoilerrech, které vyjdou najevo. Premiéra osmé řady se uskuteční 14. dubna 2019 (v Česku 15. dubna ve 3 hodiny ráno).

O seriálu Postavy Rody Shrnutí epizod Herci Knihy Mapa Titulky

Trailer Stolní hry Jak to dopadne? Fotografie z 8. série Cestujte po stopách Hry o trůny

Game of Thrones s08e01 - shrnutí 1. dílu

Game of Thrones s08e02 - shrnutí 2. dílu

Game of Thrones s08e03 - shrnutí 3. dílu

Game of Thrones s08e04 - shrnutí 4. dílu

URL| <https://www.info.cz/svet/le-penova-vyhrala-volby-ale-salvini-vidi-veci-jinak-ceka-je-stret-rika-politolozka-z-francie-41775.html>

Le Penová vyhrála volby, ale Salvini vidí věci jinak. Čeká je střet, říká politoložka z Francie

27.5.2019 info.cz str. 00 Svět
Milan Rokos

„Marine Le Penová a Matteo Salvini nyní sice úzce spolupracují, v ekonomických otázkách se ale velmi liší,“ řekla INFO.CZ politoložka Caterina Froiová, která působí na pařížské vysoké škole Sciences Po. Do Prahy přijela na konferenci o populismu, kterou pořádala **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy.

Krajně pravicové Národní sdružení opět vyhrálo evropské volby ve Francii. Co byl podle vás rozhodující moment kampaně?

Nemyslím, že by to pro Národní sdružení bylo včera velké vítězství. Když se podíváte na to, jaký měla strana výsledek v minulých volbách v roce 2014 (24,86%) a nyní, nenastal tam nijak závratný růst. Naopak. Samozřejmě, je to nyní první strana ve Francii, ale její podpora se nezvýšila, je spíše stabilní.

Silným tématem kampaně nakonec nebyla migrace, ale ekonomická témata. Marine Le Penová o nich dlouze diskutovala a kampaň vedla v době, v níž probíhala krize okolo žlutých vest. Právě žluté vesty ekonomická témata – zvláště kupní sílu – hodně zpolitizovaly. Le Penová na to hodně vsadila, nedělní výsledky ale ukazují, že její strategie zase až tolik neuspěla.

Když se podíváte na dnešní Národní shromáždění a jeho předchůdce Národní frontu z roku 2014, jak moc se strana změnila? Tedy kromě svého názvu...

Změnila se hodně. V prvním kole prezidentských voleb v roce 2017 dosáhla strana svého vůbec nejlepšího výsledku a kandidátka Národní fronty vůbec poprvé skončila na prvním místě, ale i tak tehdy Marine Le Penová očekávala více. Později došlo k tomu, že se rozhodli odejít dva vůdci stranických frakcí, Marion Maréchal Le Penová a Florian Philippot. Zatímco Marion Maréchal Le Penová se obracela spíše na katolický pravicový elektorát, Florian Philippot zase na levicový elektorát, právě on razil sociální linii strany. Vedení Národního shromáždění, které nyní představuje především Marine Le Penová, není teď příliš silné a není schopné ovládat možné frakce.

Marine Le Penová si jako jedničku kandidátky zvolila mladého straníka Jordana Bardellu. Je první místo v evropských volbách jeho úspěchem, nebo je spíše jedno, kdo stál v čele stranické kandidátky?

Národní sdružení je v některých ohledech strana jako každá jiná – už čtyřicet let se účastní politické soutěže a voleb. Pochopila proto, že aby působila důvěryhodně, musí voličům ukázat i mladé tváře a novou vizáž strany. Častým problémem krajně pravicových stran v Evropě je totiž to, že jen těžko produkují nové vůdce – Národní sdružení proto volbou Bardelly ukazuje, že je schopné si vychovávat nové představitele. V budoucnu uvidíme, zda lídr kandidátky skutečně přinese straně větší dynamiku.

Prezident Emmanuel Macron postavil evropské volby jako souboj proevropských sil s nacionalisty a populisty. Když se ale podíváme na výsledky, zdá se, že tato strategie příliš nefungovala...

Ano. První bylo Národní sdružení, druhá Republika vpřed!, třetí ekologové – tak to skutečně nevypadá jako úspěšná strategie. Macron ale na druhou stranu ani nijak výrazně neprohrál. Jeho strana je už dva roky ve vládě a neztrácí podporu, ta je spíše stabilní. Řekla bych proto, že mu tato strategie nepomohla, ale ani neuškodila.

Upozornila bych ale na dva trendy, které volby ve Francii přinesly – jedním je úspěch zelených a druhým krize konzervativní pravice, Republikánů.

Jaké jsou příčiny volebního fiaska Republikánů? V některých průzkumech měli až 15 procent, nakonec ale dostali jen necelých devět...

Na tuto otázku je teď těžké odpovědět, nejdříve se musíme podívat na to, jak volili lidé v jednotlivých regionech, abychom pochopili, zda byl příčinou neúspěchu přesun voličů například k Národnímu sdružení. Zajímavé mi ale přijde, že když vystupovali Republikáni v televizi, snažili se vždy ukázat jako strana velmi napravo v otázkách migrace a bezpečnosti. Byl to trošku návrat k politice bývalého prezidenta Sarkozyho a jeho Svazu pro lidové hnutí (UMP). Voliči na to ale zjevně neslyšeli.

Myslíte, že Národní sdružení bude v Evropském parlamentu schopné účinné spolupráce s dalšími nacionalistickými stranami?

Národní sdružení v tomto ohledu vsadilo na italskou Ligu Mattea Salviniho a v tuto chvíli velmi úzce spolupracují. To není nic zanedbatelného, protože jde o dvě radikálně populistické strany, které budou mít v europarlamentu nejvíce křesel. Otázkou je, zda budou schopny spolupracovat i ve složitějších otázkách, než je jen uzavření hranic. Například v ekonomické politice se liší. Marine Le Penová je spíše političkou etatistického

typu, která usiluje o větší roli státu a větší státní ochranu Francouzů. Salvini to vidí jinak, chce spíše snižování daní a probyznysovou politiku. Tyto ekonomické modely se velmi liší, bude těžké, aby se v Evropském parlamentu shodli.

Jaké mohou být vnitropolitické důsledky prohry vládní strany s lepenovci? V médiích se před volbami spekovalo o výměně premiéra...

To je složité předvídat, připomněla bych ale, že evropské volby jsou dost specifické, vždyť v nich hlasuje jen každý druhý Francouz. Stále to zůstávají volby, které pro značnou část populace nejsou důležité. Když se dívám na výsledky, kterých dosáhla strana prezidenta a premiéra, myslím, že k velkým změnám není důvod, protože Republika vpřed! žádné obří ztráty neutrpěla. Změna by ale mohla přijít u radikální levice, protože Nepoddajná Francie Jeana-Luka Mélenchona se stala hlavním poraženým těchto voleb. V průzkumech měla někdy až 14 procent, nakonec skončila se šesti procenty. V příštích měsících bychom proto její vývoj měli pozorně sledovat. Jak hodnotíte výsledek krajně pravicových sil v celé EU?

Myslím, že jejich podpora zůstává stabilní s některými výjimkami: italskou Ligou, maďarským Fideszem a Vlaams Belang v Belgii. Tyto tři strany svoji podporu skutečně výrazně zvýšily. Žádná „černá vlna“ tedy nepřišla.

URL| <https://www.info.cz/clanek/41775/le-penova-vyhrala-volby-ale-salvini-vidi-veci-jinak-cka-je-stret-rika-politolozka-z-francie>

Kdo bude novým předsedou Evropské komise?

28.5.2019 ČRo Plus str. 02 17:10 Den podle...

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Kdo bude novým předsedou Evropské komise. O tomto tématu se dnes večer budou v Bruselu radit šéfové států a vlád zemí Evropské unie. Předseda Evropské rady Donald Tusk by měl od státníků dostat mandát k vyjednávání o obsazení unijních funkcí. O obsazení postu šéfa komise by Tusk chtěl mít jasno do unijního summitu, který proběhne 20. a 21. června. Po evropských volbách je nejsilnější frakcí Evropská lidová strana, a ta si samozřejmě chce udržet systém takzvaných vedoucích kandidátů a, do čela navrhuje svého nynějšího špičkaná kandidáta, Němce Manfreda Webera. Mým hostem je Ondřej Houska, redaktor Hospodářských novin, kterého zdravím do Bruselu.

Ondřej HOUSKA, redaktor

Dobrý den.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Ondřeji, má Manfred Weber momentálně největší šance stát se předsedou Evropské komise?

Ondřej HOUSKA, redaktor

Řekl bych, ty jeho šance dost oslabily po evropských volbách. Jeho Evropská lidová strana je sice stále nejsilnější, ale ztratila několik desítek křesel. Navíc už nemá dohromady v Evropském parlamentu většinu pouze se socialisty, když tyto 2 strany vlastně od prvních eurovoleb v roce 1979 vždy měly většinu a byly se tak schopné dohodnout. Teď je na vytvoření té většiny potřeba víc politických evropských frakcí a některé z nich odmítají Manfreda Webera, takže momentálně jeho akcie dost klesly.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Kdo má tedy minimálně stejné nebo třeba i větší šance než Manfred Weber?

Ondřej HOUSKA, redaktor

Ono platí v Evropské unii a nejenom v ní, že jestliže o nějakých kandidátech začnete mluvit brzy, tak je to většinou proto, že je chcete v uvozovkách zabít, takže většinou to bývá tak, že ten, kdo se skutečně stane, ať už předsedou Evropské komise nebo obsadí nějakou jinou klíčovou funkci, tak vyplyne až během zákulisních jednání někdy pozdě v noci těsně před tím termínem. Ten rok 2014 byl spíše výjimkou nebo bylo to vůbec poprvé, kdy bylo jasno hned po eurovolbách, že Jean Claude Juncker bude předsedou komise právě proto, že jeho lidovci se dohodli se socialisty, ale už dohromady, jak jsem řekl, většinu nemají v Evropském parlamentu.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Když se teď mluví o místopředsedovi Evropské komise Maroši Šefčovičovi, že by mohl být společným kandidátem V4. A teď jedna informace mluvila o tom, že by mohl být kandidátem V4 právě na post šéfa komise. Teď jsem četla, že řekl slovenský ministr zahraničí Miroslav Lajčák novinářům, že by měl být kandidátem na některou z vrcholných funkcí v Evropské unii. Tak jaké jsou jeho šance? Nejprve, pokud jde o tu komisi, a potom obecně o nějakou vysokou funkci v rámci EU.

Ondřej HOUSKA, redaktor

Jak jsme dnes napsali v Hospodářských novinách, V4 má skutečně představu, že by kandidovala Maroš Šefčoviče na ten vůbec nejdůležitější post, na post předsedy Evropské komise. Při vši úctě, jeho šance je nulová, neexistující. Ne snad proto, že by byl špatným kandidátem. Jako eurokomisař je tady v Bruselu, v Evropské komisi určitě respekt, respektovaný a obstál. O tom nemůže být pochyb, ale V4 není viděna jako tak silné a hlavně tak konstruktivní uskupení, aby jejímu kandidátovi ostatní státy vyšly vstříc. Ten plán B, jak jsme ho taky popsali je, že by se Maroš Šefčovič mohl stát šéfem evropské diplomacie, tedy vysokým představitelem pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. To znamená, nahradil by současnou šéfku Federicu Mogheriniovou. To už je, řekněme, reálnější plán, ale i tak je, na tuto funkci bude víc a pravděpodobně silnějších kandidátů, než je právě Šefčovič.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Otazník visí také nad tím, kdo bude komisařem za Českou republiku. Andrej Babiš zatím trvá na tom, aby to byla současná eurokomisařka pro spravedlnost Věra Jourová. Jak se vlastně Věra Jourová v Bruselu v posledních letech dokázala prosadit?

Ondřej HOUSKA, redaktor

Nepochybně se osvědčila. Ze začátku určitě panovaly jisté pochybnosti, vzhledem k tomu jaké dostala portfolio. To portfolio je velmi vlivné, abych vyvrátil některé ty hlasy v Česku, že to je nevýznamný post, není to pravda, ale bylo to něco, na co se ona nikdy v životě nespecializovala. Řekl bych, že po určitém úvodním rozkoukávání to zvládla velmi dobře. Ostatně je známým faktem, že nedávno ji časopis Time zařadil mezi 100 nejvlivnějších lidí na světě, takže určitě tady má dobré jméno, a kdyby ji česká vláda nominovala znovu do Evropské komise, tak by se tomu v Bruselu rozhodně nikdo nedivil.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Otočím to. Byla by chyba, kdyby ji nenominovala Česká republika?

Ondřej HOUSKA, redaktor

Přesně tak, byla by to chyba, pokud bychom místo ní nenašli nějakého, nějakou skutečnou superhvězdu, kterou opět, při vši úctě, na české politické scéně nevidím. Obecně totiž platí, že pokud jste už druhé období nominován do Evropské komise a osvědčil jste se v tom prvním, tak máte šanci i na docela dobré portfolio. Navíc výhodou Věry Jourové je i to, že je žena, protože je snaha, aby co největší podíl v Evropské komisi

zaujaly právě ženy. Ale pokud někdo ví o ženě v Česku, která detailně rozumí Evropské unii, je známá v Evropě a chce tuhle funkci dělat, tak ať mi to řekne, opraví mě.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

A vy zatím v hlavě žádné takové jméno nemáte, nebo vás nenapadá nikdo. A to jezdíte do Bruselu docela často a žil jste tam. Nechcete radit.

Ondřej HOUSKA, redaktor

Já nebudu, nebudu tím, kdo tuto funkci bude obsazovat, ale jistě, že třeba Dita Charanzová by tohle mohla dělat, ale zájem nemá. Nevidím prostě důvod, proč by Česká republika měla nominovat jiného eurokomisaře. Zvláště, když si pamatujeme, že vždycky ta nominace byla naprostým politickým martyriem. Bylo strašně těžké někoho najít, bylo těžké, aby se na tom vládní strany dohodly, takže momentálně Věra Jourová je určitě kandidátkou číslo 1.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Vy už jste mluvil o tom, že když je ten komisař tam už druhé období, že potom má ta země také šanci na nějaký ještě atraktivnější resort. Premiér mluví o tom, že Česká republika by měla zájem třeba o vnitřní trh, nebo že by chtěla komisaře pro obchod. Je šance získat tyto resorty?

Ondřej HOUSKA, redaktor

Oba dva ty resorty patří mezi ty vůbec nejdůležitější, řekl bych. Především ten eurokomisař pro mezinárodní obchod, to bude velmi významná funkce. Vzhledem k tomu, že prioritou Evropské unie je uzavírání dohod o volném obchodu s dalšími státy nebo celky světa. To si myslím, že míříme trochu příliš vysoko. Ten vnitřní trh je reálnější, ale to hlavně proto, že se příliš nepočítá v tom, že by. S tím, že by se v příštích pěti letech něco zásadního na tomto poli stalo. Vnitřní trh je klíčová oblast Evropské unie, ale těžko čekat, že by se nějak zásadně prohluboval v příštích letech nebo měnil. Takže to by paradoxně zvyšovalo šance, že by tuto oblast mohla dostat nějaká země, ruku na srdce, která nepatří mezi ty úplně nejlevnější v EU, jako je třeba Česko.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Ondřej Houska, redaktor Hospodářských novin toho času v Bruselu. Děkuju moc. Na shledanou.

Ondřej HOUSKA, redaktor

Těšilo mě. Na slyšenou.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Muž označovaný za nejmocnějšího rumunského politika. Šéf vládnoucí sociálně demokratické strany a předseda dolní komory parlamentu. Liviu Dragnea je ve vězení. Rumunský Nejvyšší soud mu potvrdil trest 3 a půl roku za podplácení a zneužití pravomocí. Právě kvůli jednomu ze soudních rozsudků se Dragnea před třemi lety nestal rumunským premiérem. Podle agentury AP jde o další úder pro rumunskou vládní sociální demokracii po jejím neúspěchu v evropských volbách. Rumunsko právě teď předsedá radě Evropské unie. Jiří Kocián, balkanista z institutu mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd** Karlovy univerzity. Dobrý den.

Jiří KOCIÁN, balkanista, **FSV UK**

Dobrý den.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Čeho se Liviu Dragnea podle soudu dopustil, že dostal 3 a půl roku vězení.

Jiří KOCIÁN, balkanista, **FSV UK**

Podle soudního rozsudku a on posvětil, ba přímo z organizoval, de facto falešné zaměstnávání dvou funkcionářek místní pobočky sociální demokracie, že župě Teleorman, tedy v župě, kraji Rumunska, jehož on byl dlouhá léta dominantním představitelem. A místní správa sociálního zabezpečení, konkrétně ředitelství pro podporu a péči o děti mělo několik let vyplácet tyto 2 členky sociálně demokratické strany, kteří na tom úřa-, které na tom úřadu nikdy nepracovaly. To je tedy předmětem toho rozsudku aktuálního.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Už se v Rumunsku něco podobného stalo, že vysoce postavený politik skončil ve vězení.

Jiří KOCIÁN, balkanista, **FSV UK**

No, není to poprvé a není to ani poprvé z hlediska významných představitelů sociálnědemokratické strany. V tomto kontextu můžeme pravděpodobně jmenovat nejspíše nejvýznamnějšího odsouzeného politika doposud, kterým je bývalý premiér Adrian Năstase, který byl premiér Rumunska v letech 2000 až 2004, a ten byl v letech 2012 a posléze 2014 odsouzen za zneužití veřejných peněz a korupci. V tuto chvíli tedy si trest odpykává, takže není prvním z vrcholných představitelů této strany zcela dominující rumunského politickému systému, který byl tedy trestně stíhán a následně odsouzen.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Ono se mluví o Liviu Dragneovi jako o nejmocnějším rumunským politikovi. Je to správné označení, jak se vlastně na tuto pozici dostal?

Jiří KOCIÁN, balkanista, **FSV UK**

Tak Liviu Dragnea je, byl dlouhou dobu takovou šedou eminencí uvnitř sociální demokracie, který v době, kdy straně dominoval Victor Ponta, také bývalý sociálnědemokratický premiér, který čelil několika obviněním z podplácení a zpronevěřám, tak on tedy organizoval tak nějak ten vnitřní život ve straně, ve chvíli, kdy Ponta neuspěl v posledních prezidentských volbách v roce 2014, a následně byl donucen v roce 2015 vzdát se mandátu premiéra, tak Dragnea de facto využil té své velmi silné vnitrostranické pozice a stal se tedy předsedou sociálně demokratické strany. No, a protože sociálně demokratická strana skutečně v tuto chvíli již 10 let, dá se říci, velmi výrazně dominuje tomu rumunskému politickému spektru. Díky tomu, ano, bylo skutečně relevantní hovořit do této chvíle dovolím si tvrdit o Dragneovi jako o nejvlivnějším rumunským politikovi.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Co to ale udělá se sociální demokracií v Rumunsku, když tak vlivný její politik odchází za mříže?

Jiří KOCIÁN, balkanista, **FSV UK**

To je velice dobrá otázka. Ono samozřejmě to Dragneovo působení, které bylo poznamenáno takovým velmi autoritářským chováním uvnitř té strany v podstatě sám Dragnea shodil 2 předchozí sociálnědemokratické vlády, protože ti daný, ti daní premiéři, ať už to byl Sorin Grindianu nebo Michail Tudose, mu takzvaně nešli na ruku. Tak tohle to všechno samozřejmě vyprodukovalo určité tenze. První takovým znatelným projevem bylo vystoupení bývalého premiéra Victora Ponty ze strany, který v tuhle chvíli stojí v čele svého vlastního uskupení, které nazval Pro Rumunsko. A skupina velmi vlivných a populárních politiků, především v čele tedy s primátorkou Bukurešti, Gabrielu Fireou se postavila proti Dragneovi v otevřeném dopise a výzvě v roce 2018 za jeho odstoupení. Valná hromada i výkonný výbor následně však tento proces jaksi neposvětili, takže Dragnea za současné chvíle do včerejška, kdy se té funkce vzdal, zůstal v čele strany. Co teď se dá očekávat je, že ty otěže v tuto chvíli formálně drží premiérka, která však není až tak dominantní politikou. Dá se předpokládat, že

právě to křídlo vedené primátorkou v Bukurešti Gabrielou Fierou by mohlo potenciálně se snažit o převzetí tedy kontroly nad stranou.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Již.

Jiří KOCIÁN, balkanista, **FSV UK**

Samozřejmě, že.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Pardon, ještě mě jenom napadá, protože my jsme mluvili před malou chvílí o problémech, které má i naše sociální demokracie. A samozřejmě ta rumunská neuspěla teď příliš v těch evropských volbách, takže tento skandál třeba tak tohoto politika byla hlavní příčina i toho neúspěchu v těch volbách nebo se dá třeba říct, že i programově ta strana na tom není úplně nejlépe?

Jiří KOCIÁN, balkanista, **FSV UK**

Já si myslím, že oba, oba ty elementy, které jste právě vyjmenovala, jsou skutečně tedy příčinami toho neúspěchu. Jednak je fakt, že sociálnědemokratická strana v současné chvíli nemá v podstatě osobnosti ze svého středu, které by nabídla, které by představovaly nějaké potenciální charismatické politiky, ke kterým by se voliči mohli upnout. Právě proto si myslím, že může dojít k přesunu tedy dominance uvnitř té strany vzhledem k tomu. Směrem k tomu dosavadnímu opozičnímu centru. Druhou věcí je samozřejmě, že Dragnea svoji aktivitu od vlastně zformování té první post Pontovské sociálnědemokratické vlády v roce 2016 a následně v roce 2017 tomu pokusu o částečnou dekriminální korupce, což byla, což byla tedy Dragneova iniciativa směrem k tomu, aby on sám mohl převzít do budoucna pozici premiéra, tak jednoznačně velká část rumunské společně společnosti byla tímto jeho chováním jako velmi odpuzena. Na druhou stranu ten vnitřní rozkol sociální demokracie, kterým Dragnea tu svojí aktivitu uvnitř strany způsobil, určitě přispělo k tomu, že třeba 7 % voličů, 7 % hlasů voličů získal v těch evropských volbách Victor Ponta, což byl přesně ten počet.

Helena ŠULCOVÁ, moderátorka

Rozumím, takže celá řada, celá. Celá řada různých příčin toho neúspěchu v těch volbách, které jsme, jste měli. Balkanista z Univerzity Karlovy Jiří Kocián. Děkuji vám mockrát, na shledanou.

Jiří KOCIÁN, balkanista, **FSV UK**

Děkuji. Přeji hezký den. Na shledanou.

Sebastian Kurz může z pádu své vlády těžit, pokud se stylizuje do role oběti, vysvětluje analytička

28.5.2019 irozhlas.cz str. 00 Zprávy ze světa

Filip Harzer

První vyjádření nedůvěry v poválečných dějinách Rakouska. Tak se do dějin alpské země v pondělí zapsal lidovecký kancléř Sebastian Kurz. Křeslo ho stála aféra předsedy koaliční FPÖ. Kabinet až do jmenování nové vlády povede vicekancléř a ministr financí Hartwig Löger z lidové strany (ÖVP). „Kurz může ze situace těžit,“ říká v rozhovoru pro iROZHLAS.cz analytička Zuzana Lizcová z Institutu mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd** UK.

Jak číst výsledky voleb? Byl to trénink na předčasné parlamentní volby? Byl to první důležitý test toho, jak se současná rakouská politická krize projevila na chování voličů. Jednoznačným vítězem voleb se stali křesťanští demokraté (ÖVP) kancléře Sebastiana Kurze. Jisté je také to, že sociální demokracie ve volbách z problémů Svobodných (FPÖ) neprofitovala.

Svobodní mají 17 procent, otrásla stranou aféra teď už bývalého předsedy Heinze-Christiana Stracheho? Čekalo se, že ty ztráty po aféře s nahrávkou z Ibizy budou větší. FPÖ ztratila ve srovnání s předchozími volbami do Evropského parlamentu 2014 pouhé dva procentní body a dostala se na 18 procent. Zdá se, že její voličské jádro zůstalo zachované. Když se ale podíváme na předvolební prognózy, přece jen se předpovídalo, že FPÖ dostane zhruba o pět procentních bodů víc, takže zmíněná aféra nezůstala úplně bez důsledků.

Jak vlastně Stracheho aféra pokračuje? V posledních dnech se spekuluje zejména o tom, kdo za jejím vypuknutím stojí. Rakouské státní zastupitelství vyšetřuje několik verzí, stále se ještě přesně neví, kdo celou věc spustil.

Vláda kancléře Kurze nakonec v pondělí odpoledne padla. Jak to? Vedení sociálních demokratů už v neděli večer oznámilo, že je jednohlasně pro vyjádření nedůvěry Kurzově přechodnému kabinetu. Svobodní také avizovali, že návrh podpoří. Ve vládě zůstali po odchodu Svobodných zástupci lidovců a úřednickí ministři, o které Kurz vládu minulý týden doplnil.

Pondělní vyjádření nedůvěry vládě bylo vůbec první v rakouských poválečných dějinách. Stalo se tak navzdory historickému úspěchu lidové strany ve volbách do europarlamentu / Foto: Leonhard Foeger / Zdroj: Reuters

Může pád vlády lidovce oslabit? Předpokládejme, že Sebastian Kurz lídrem strany zůstane. Kdyby býval Kurz zůstal ve svém úřadě, profitoval by z kancléřského bonusu, z toho, že by byl v čele vlády dobře vidět a byl každodenně ve zpravodajství. Na druhou stranu pokud povede předvolební boj z opozice šikovně, bude dobře komunikovat a úspěšně se stylizovat do role oběti, kterou společně svrhli sociální demokraté se Svobodnými, může z této situace i těžit.

URL| https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/rakousko-pad-vlady-sebastian-kurz-lidovci-fpo-evropske-volby_1905280646_haf

Ústečané v krizi se na město mohou obracet s důvěrou

28.5.2019 Týdeník Ústecko str. 06 Rozhovor týdne

JANNI VORLÍČEK

Sociální bydlení, závislost na hazardu, spolupráce s neziskovkami, které pracují s chudými a závislými lidmi. To jsou povinnosti ústeckého náměstka primátora Tomáše Vlacha.

Od samého začátku, kdy nastoupil funkci, provádí Tomáš Vlach v sociální oblasti řadu změn. Například v přidělování městských dotací na tyto služby. Jak sám říká, dnes se mohou lidé s důvěrou na město obrátit s žádostí o pomoc, když budou v krizové situaci.

* Jste ve funkci sedmý měsíc, za tu dobu jste si mohl udělat představu o tom, co město v sociální oblasti udělalo. Jak byste zhodnotil věci, které tu zůstaly v sociální oblasti po všech vašich předchůdcích?

Při nástupu jsem vnímal konflikt mezi městem a neziskovým sektorem, který ale ničemu nepomáhá. Jedním z prvních kroků bylo společné setkání, na kterém jsme deklarovali zájem města spolupracovat na řešení složitých otázek sociální politiky. Nyní komunikujeme s neziskovým sektorem korektně a jsem za to rád.

* Co společně řešíte?

Aktuálně společně řešíme, jak pomoci dětem v dluhové pasti. Pokud se podíváme více do historie, tak před čtyřmi lety neměla sociální politika žádný směr, pak došlo k zavedení pravidel, která brání sestěhováním nepřizpůsobivých obyvatel do města. Byla přijata opatření proti podnikání se sociálními byty a město vyhlásilo také bezdoplatkovou zónu na několika místech. V této politice pokračuji. Od března 2019 platí bezdoplatková zóna na celé město, plánuji regulaci hazardu a kontroly ubytoven a heren. Na vládní úrovni se jako město zasazujeme o zpřísnění pravidel pro vyplácení nepojistných sociálních dávek a upozorňujeme na částečné zneužívání pomoci státu sociálně slabým.

* Co jste jako první změnil, nebo přepracoval?

Jako první jsem musel řešit dotační program na sociální služby, který měl systémové vady. Žadatelé o dotace byli až příliš zapojeni do procesu hodnocení a objevovala se kritika objektivitu dotačního řízení. Město navíc nikdy nedefinovalo, co potřebuje. Kdo požádal o dotaci, tak něco málo dostal, ale v praxi tento systém neměl šanci dobře fungovat a klíčové služby se nerozvíjely. Nejpozději v září vyhlásíme dotační titul, který bude mít jasná pravidla a podpoří služby, které jsou klíčové a zabývají se přímou prací s klienty.

* Jaké chystáte v sociální oblasti novinky a co je už dnes jinak?

Jsme mnohem otevřenější veřejnosti. Pravidelně pořádám semináře v rámci cyklu veřejných diskuzí v oblasti sociální politiky města v našem Informačním středisku na Mírovém náměstí. Diskuze byla o bezdomovectví, kdy došlo k předání nouzového přístřeší pro lidi bez domova Oblastní Charitě v Ústí nad Labem. Minulý týden proběhla debata o hazardu a tento týden ve středu 29. května od 16.30 hodin bude tématem diskuse problematika nelegálních drog. Účast přislíbil i generál Jakub Frydrych z Národní protidrogové centrály, kterého si osobně velmi vážím za jeho práci v oblasti vymáhání práva. Také více spolupracujeme s Ústeckým krajem. Například společně s primátorem Nedvědickým jsme vyjednali dotaci milion korun na opravu budovy města v Krásném Březně pro účely krizového bydlení. Oběti domácího násilí nebo rodiny v krizi tak budou mít na přechodnou dobu bezpečné místo k pobytu.

* V tuto chvíli, může se kterýkoliv Ústečan obrátit na město s prosbou o pomoc, ocitne-li se ve skutečné krizi, když vyhoří, přijde kvůli nemoci o bydlení, nebo jde o týrání v rodině?

Určitě se na nás mohou obracet. Jsme schopni jim poradit jak s vyřízením mimořádné okamžité pomoci na úřadu práce nebo řešit složitou životní situaci. K tomu účelu máme sociální odbor, který pracuje skvěle a má velmi dobrý tým odborníků. Intenzivně pracujeme na tom, abychom z dotací státu pořídili sociální byty a dostupné bydlení a doplnili tak nabídku služeb pro naše občany. Divokou privatizaci bytového fondu považují za zásadní chybu a naše koalice chce naopak byty postupně nakupovat.

* Hodně se dnes skloňuje sociální rozměr bydlení a vyloučených lokalit. Jaký máte recept na změnu, nebo zlepšení?

Sociální bydlení vše nevyřeší, ale může pomoci vytěsnit obchodníky s chudobou. Město bude mít lepší kontrolu, kdo se do lokalit stěhuje a v případě problémů bude neprodleně jednat i vypovězením nájemní smlouvy, která by měla být vždy na dobu určitou. Jsme otevřeni domluvě s vlastníky nemovitostí. Máme zájem vhodné domy evidovat a postupně jednat o jejich případném výkupu. Jsem rád, že je v běhu výkup nemovitosti v ulici 1. máje v Krásném Březně. Takto bychom mohli postupně pokračovat a zaměřit pozornost i na Předlice. Z toho místa určitě nebude rekreační zóna, ale dům od domu můžeme řešit zlepšení stavu.

* Co je tedy opravdu důležité z tohoto pohledu?

Důležité je také posílit v lokalitách dohled policie a strážníků. Tomu napomůže i program asistentů prevence kriminality při městské policii. Zapojíme tak schopné lidi z lokalit do práce v rámci dohledové služby. Jsem rád i za aktivitu obvodů při zaměstnávání veřejně prospěšných pracovníků. Čistota, vyšší bezpečí, sociální práce a posílení vlastnických práv města ve vyloučených lokalitách jsou pro zlepšení zásadní.

* Určitě jste narazil na různé vládní i nevládní organizace, které tvrdí, že pracují se sociálně ohroženými lidmi. Jaké s nimi máte zkušenosti?

Mám dobré zkušenosti se službami pro uživatele drog, protože snižují riziko infekčních onemocnění na území města tím, že v terénu sbírají použité jehly, realizují výměnný program použitých injekčních setů a poskytují poradenství. Nejhorší je, pokud uživatel drog není v žádném kontaktu se službami. Pak hrozí největší zdravotní rizika pro jednotlivce i společnost. Také rád spolupracuji se službami zaměřenými na školskou prevenci. Snažíme se do regionu dostat více peněz od vlády. Na konci května proběhne seminář organizovaný městem pro všechny ředitele našich základních škol, na kterém se dozví, jaké preventivní programy fungují a jak žádat o státní dotace. Věřím, že zvýšíme kvalitu preventivních programů a konečně začneme čerpat dotace ministerstva školství na tyto účely. Z předchozího působení mám horší zkušenost s některými účelově založenými neziskovkami k prosazení nějakého názoru nebo cíle. Problém je, že nejsou nestranné a mají svojí agendu i přes to, že se tváří neutrálně. Vzpomeňme Český institut pro výzkum závislostí, který platily hazardní firmy.

* Kolik na to máte peněz? Jaké je to vůbec s financováním sociálních projektů, jednak městských a jak dotuje město sociální projekty žadatelů, pokud vůbec?

Město poskytuje příspěvek na služby nestátním organizacím ve výši téměř deset milionů korun. Podporujeme tak vše od sociální práce, až po rodinnou politiku. Mám zájem jednat o navýšení dotačního titulu, pokud projdou plánované změny. Současně spravujeme několik domovů pro seniory, pečovatelskou službu a azylový dům pro matky s dětmi. Je nutné investovat do městských nemovitostí, kde jsou sociální služby. Nedávno se podařilo prosadit vyhlášení veřejné zakázky na opravu objektu pro pečovatelskou službu. Nové prostory umožní další rozvoj pečovatelské služby. Pomůžeme tak více občanům s povinnostmi, na které kvůli vysokému věku nebo zdravotnímu stavu nestačí. Jednám o vzniku odlehčovací služby, protože někteří občané starající se nepřetržitě o blízkého nemohou jet na dovolenou nebo za přáteli či příbuznými. Více peněz musí jít také do domovů pro seniory. Odbory ode mě mají úkol sledovat dotační výzvy k podpoře sociálních projektů. Osobně jsem se účastnil jednání k vyhlášení výzev v rámci norských fondů a doporučoval jsem možnost financovat denní centra pro děti a dorost. Děti v problémových lokalitách potřebují vidět i jiné vzory, než mají mnohdy ve svých rodinách.

* Tato oblast se dotýká ohrožených rodin i dětí. Jak jste spokojen s příslušnými odbory a odděleními magistrátu?

S prací odboru sociálních věcí a odboru sociálních služeb jsem spokojen. Naše sociálka je nejvytíženější v zemi a stát stále ukládá nové povinnosti, které vedou ke zbytečné administrativě. Byl bych rád, kdybychom se mohli vrátit o několik let zpět, kdy existovaly hygienické normy na užívání bytů, dávky rozdělovaly obce a bylo podstatně méně papírování. V dnešní době se pracovníci odboru sociálních věcí snaží zachovat vysoký standard a vyjít vstříc povinnostem kladeným MPSV. V oblasti ochrany dětí vnímám zhoršení stavu. Odebírání dětí z rodin, kde se vyskytuje například i mezigenerační polyvalentní užívání drog je téměř nemožné. Stát by měl zvážit, zda je systém správně nastaven. Základem by měla být ochrana dětí a jejich budoucnosti. Dávkový systém by měl klást povinnosti na příjemce v roli zákonných zástupců dítěte tak, aby nebylo možné pobírat dávky a neposílat dítě do školy. V Ústí máme vysoký počet dětí, které kvůli přístupu rodiny nejsou schopny dokončit všechny stupně povinné školní docházky. To je pro jejich konkurenceschopnost na trhu práce fatální.

Tomáš VLACH • Od listopadu 2018 zastává post 2. náměstka primátora Ústí nad Labem odpovědného za oblast sociální, cestovního ruchu a zahraničních vztahů (ANO 2011). • Absolvent magisterského programu Filozofické fakulty a **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze a absolvent bakalářského programu Filozofické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.

„Doporučoval jsem možnost financovat denní centra pro děti. Děti v problémových lokalitách potřebují než vidět i jiné vzory, mají mnohdy v rodině.“

Foto popis| TOMÁŠ VLACH

Prezident Miloš Zeman odmítl přijmout demisi

28.5.2019 ČRo Plus str. 01 21:10 Den v 60 minutach

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Prezident Miloš Zeman odmítl přijmout demisi sociálnědemokratického ministra kultury Antonína Staňka. Po setkání ministra s prezidentem zveřejnil mluvčí hradu zprávu, ve které se uvádí, cituji, Antonín Staněk odhalil na ministerstvu kultury závažná ekonomická pochybení a neměl by být za tato odhalení trestán tím, že na něj bude vyvoláván tlak, aby ze své funkce odešel. Předseda ČSSD Jan Hamáček zareagoval na Zemanovo rozhodnutí v rozpětí několika minut tímto prohlášením:

Jan HAMÁČEK, předseda strany /ČSSD/

Já zítra požádám pana premiéra, aby ústavním postupem navrhl panu prezidentovi odvolání pana ministra kultury a aby navrhl na jeho místo jmenovat pana Michala Šmardu místopředsedu sociální demokracie a současného starostu Nového Města na Moravě.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

No, a právě místopředseda ČSSD navržený na ministra kultury Michal Šmarda je teď s námi ve spojení. Dobrý večer přeji.

Michal ŠMARDA, místopředseda strany /ČSSD/

Dobrý večer.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Pane Šmardo, kdy padlo ve vedení ČSSD rozhodnutí, že byste pana Staňka měl vystřídat právě vy a nakolik jste očekával, že Miloš Zeman demisi současného ministra kultury nepřijme?

Michal ŠMARDA, místopředseda strany /ČSSD/

My jsme se o tom s Janem Hamáčkem bavili teď posledních několik dní. Já jsem na to rozhodnutí, zda tu nabídku od něj přijmu měl, řekněme, čas v řádu hodin. To rozhodnutí nebylo jednoduché, protože já si uvědomuju všechny složitosti té situace. Uvědomuji si to, že ta situace na ministerstvu kultury je těžká. Uvědomuju si i to, že nebude jednoduché vyrovnat se s mojí pozicí v Novém Městě na Moravě, protože tady mám poměrně dost práce, takže to rozhodování bylo těžké, ale nakonec jsem se rozhodl nabídku předsedy strany přijmout i proto, že mě o to velmi intenzivně požádal. No a postoj pana prezidenta, já se vám přiznám k jedné věci, já úplně přesně nerozumím současným vztahům mezi ústavními činiteli nejvyššími. Myslím si, že bez ohledu na to, že dnes pan prezident tu demisi odmítl přijmout, takže by si měli pan prezident, pan premiér Jan Hamáček sednout a nějakým rozumným způsobem se dohodnout, jak tu situaci chtějí vyřešit. Myslím si, že to rozhodnutí, jak jí chtějí vyřešit, by mělo padnout co nejrychleji, protože tou nejistotou nejvíc ze všeho trpí resort ministerstva kultury.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Počkejte a rozhodnutí by mělo padnout co nejrychleji, čili rozhodnutí v tom smyslu, že vy se stanete novým ministrem kultury?

Michal ŠMARDA, místopředseda strany /ČSSD/

Anebo nestanu, anebo nestanu.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Představuje to dnešní rozhodnutí pana prezidenta z vašeho pohledu nějakou komplikaci teda? Je to komplikace výrazná?

Michal ŠMARDA, místopředseda strany /ČSSD/

Bezesporu, bezesporu. Prezident republiky je hlavou státu a jeho stanovisko má zcela zásadní vliv, ať už vliv formální nebo neformální. Jednou věcí je tu věc posuzovat z hlediska ústavy a druhou věcí je posuzovat to z toho hlediska, že pokud by pan prezident měl výrazné výhrady k osobě, která je nominována na ministra kultury, tak by to do značné míry znemožňovalo ten resort stabilizovat.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Co vy byste potom dělal?

Michal ŠMARDA, místopředseda strany /ČSSD/

No, tak bych tu nabídku nepřijal.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Je na místě se obávat zhoršení vztahů mezi ČSSD a prezidentem, dalšího zhoršení?

Michal ŠMARDA, místopředseda strany /ČSSD/

Já doufám, že ne. Já doufám, že k tomu všichni zúčastnění přistoupí rozumně a že tu situaci vyřeší, protože prostě není určité v zájmu nikoho, aby se nadále znejišťovaly významné kulturní instituce v České republice a celá umělecká sféra. To prostě škodí všem a v téhle věci pokračovat v nějakých válkách to by bylo něco, co by neprospělo vůbec nikomu a já nechápu, proč by to mělo pokračovat.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Rozumím.

Michal ŠMARDA, místopředseda strany /ČSSD/

Nevidím, nevidím skutečně problém, aby se nejvyšší ústavní činitelé dohodli na rozumném přístupu. A pokud já k tomu budu moct přispět, ať už vstřícností, nebo tím, že situaci odblokují tím, že prostě mu umožníme najít někoho jiného, tak všechny tyto varianty jsou ve hře. A skutečně já to beru jako misi ke stabilizaci toho resortu, pokud by to naopak mělo vyvolávat spory a emoce, tak by to nedávalo žádný smysl.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

A vraťme se prosím ještě ke zdůvodnění Miloše Zemana, proč demisi pana Staňka odmítl. Byl na něj ze strany vedení ČSSD vyvíjen nátlak jako trest za to, že v resortu odhalil ekonomická pochybení?

Michal ŠMARDA, místopředseda strany /ČSSD/

Já si myslím, že určitě ne jako trest za to, že v resortu odhalil ekonomická pochybení. To je interpretace, kterou určitě nikdo z vedení sociální demokracie takto nevnímal. Nicméně ano ve vedení sociální demokracie postupem času převládl názor, že situace resortu kultury je destabilizovaná, že významná část české umělecké sféry stojí proti ministerstvu kultury, je s ním ve válce, včetně organizací, které ministerstvo kultury zřizuje, takže takhle situace je dlouhodobě neudržitelná.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

A pane Šmardo, pardon..

Michal ŠMARDA, místopředseda strany /ČSSD/

Já netvrdím, že ta věc je, já ještě pardon bych řekl jednu větičku. My jsme dokonce /nesrozumitelné/ významné pochybnosti o tom, že to je celé vina pana Staňka, ale ono někdy totiž dospějete k tomu, že bez ohledu na to, jestli tu situaci člověk zavinil nebo nezavinil, tak ta situace je natolik neudržitelná, že prostě je potřeba udělat personální změnu pro to, abychom se vůbec mohli pohnout dál.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Promiňte, že jsem vám skočila do řeči, omlouvám se, že vám skáču do řeči, ale ještě 1 dotaz. Čili je klidně možné, že pan ministr Antonín Staněk postupoval správně, když odvolal ředitele dvou kulturních institucí?

Michal ŠMARDA, místopředseda strany /ČSSD/

Je to velmi těžké to posoudit, nicméně v tuhle chvíli si myslím, že ta situace je natolik vyhocená, že je podstatné především, aby se ta situace zklidnila.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

To ano, to jsem pochopila, to už jste řekl, ale vy byste v té situaci jednal jinak?

Michal ŠMARDA, místopředseda strany /ČSSD/

Nevím, nevím. Já jsem do detailů to nečetl.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Ale budete možná ministrem kultury.

Michal ŠMARDA, místopředseda strany /ČSSD/

Ano, myslím si že, no myslím si, že pokud ministr kultury by se vyjadřoval neuváženě a podnikal příliš radikální kroky bez hlubší znalosti toho konkrétního problému, tak je to právě to, co tu situaci může jenom nadále zhoršit. Myslím si, že taky není úplně fér, že ty 2 kauzy se spojují v jednu a že vždycky, když se o tom bavíme, tak ty 2 kauzy uvádíme takhle jakoby v balíčku vedle sebe, protože ta situace v obou těch institucích taky může být naprosto rozdílná. To je také možnost, kterou nemůžeme vyloučit.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Rozumím. Dobře. Tolik místopředseda ČSSD Michal Šmarda navržený na post ministra kultury. Já vám děkuji za rozhovor a za váš čas. Na slyšenou.

Michal ŠMARDA, místopředseda strany /ČSSD/

Já vám taky děkuji a mějte se hezky. Na shledanou.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

A náš rozhovor poslouchal politolog Kamil Švec z **fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Pane Šveci, zdravím vás. Slyšíme se?

Kamil ŠVEC, politolog /UK/

Dobrý večer, ano.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Může spor o Antonína Staňka z vašeho pohledu vyústit v hlubší politickou nebo dokonce třeba i ústavní krizi?

Kamil ŠVEC, politolog /UK/

Tak čistě teoreticky se to stát může, pokud by sociální demokracie trvala na tom, že chce ministra Staňka odvolat a současně by premiér Andrej Babiš změnil názor na to, co řekl v jednom z rozhovorů, že prezidentu Zemanovi navrhne odvolání, tak samozřejmě pak se dá hovořit i o tom, zda se nejedná například o porušení koaliční smlouvy v tomto kontextu, že každá z těch stran má právo navrhnout na ministerský post osoby, které sama uzná za vhodné. A v okamžiku, kdy by k této situaci došlo, tak to samozřejmě může vyústit i v to, že to dospěje do nějaké větší, třeba i ústavní krize.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

A ohledně vztahu mezi hradem, tedy prezidentem Milošem Zemanem a současným vedením sociálních demokratů, jaký vzkaz vlastně tím dnešním rozhodnutím prezident Janu Hamáčkovi a spol vysílá?

Kamil ŠVEC, politolog /UK/

No, ono je potřeba na to nahlížet v tom kontextu, že vlastně to není úplně tak, že by prezident rozhodoval o bytí a o nebytí vlády. Ta vláda je zodpovědná primárně Poslanecké sněmovně, pořád máme parlamentní demokracii a Poslanecká sněmovna vyjadřuje vládě důvěru a nedůvěru. Prezident by především měl plnit v tom parlamentním systému roli mediátora, nikoliv komplikátora, můžu-li použít takové slovo.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

No a tady v tomto případě z vašeho pohledu je spíše komplikátorem nebo spíše mediátorem?

Kamil ŠVEC, politolog /UK/

Nemyslím si právě, že plní úplně roli mediátora, neboť prezident příliš nekomunikuje veřejně to své rozhodnutí, nevíme úplně přesně nebo neznáme veřejně ty jeho důvody, proč tak činí. Tak jak to činili prezidenti dříve a stávalo se to, že neodvolávali ministry nebo váhali s odvoláním některých ministrů, tak to souviselo většinou, anebo prakticky vždycky s nějakou větší vládní krizí, takže tam plnil prezident funkci toho mediátora, aby vláda zbytečně nepadla, aby nemuselo docházet k předčasným volbám.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Tak tady momentálně krize není.

Kamil ŠVEC, politolog /UK/

V téhle situaci teď nejsme, zde se jedná o stranické rozhodnutí jedné z vládních stran, která není spokojena se svým ministrem, a tudíž by neměl být zásadní problém vyměnit ministra, tak jak to dělávali premiéři prakticky

celých těch 25 let zpátky. Ostatně Miloš Zeman jako premiér také často vyměňoval své ministry třeba i bez udání důvodu.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Určitě. Dělá to každý premiér. Má z vašeho pohledu nějaký význam, že těsně před ministrem Staňkem dnes navštívil prezidenta předseda komunistů Vojtěch Filip a doporučil prezidentovi demisi odmítnout? Snaží se třeba tímto KSČM získat nějaký větší vliv na personální složení vlády, nebo to není podstatné?

Kamil ŠVEC, politolog /UK/

Určitě to sehrává nějakou roli. Teď záleží, do jaké míry rozhodující nebo velkou, nevíme úplně přesně, jak moc zásadní vliv měl v tom rozhodování prezidenta Zemana. Nicméně ukazuje se, že komunisté se rozhodli jakožto tedy strana, která podrží nebo toleruje vládu, tak maximalizovat ten svůj vliv. Ten /nesrozumitelné/ potenciál je poměrně dost značný. Vidíme to na diskusích o schodku státního rozpočtu, například vidíme to i teď na pozici ministra Staňka, ale není to poprvé. Komunisté se velmi negativně vyjadřovali i například k ministru Ťokovi a podobně. V tomto ohledu by měl sehrávat hodně aktivní nebo mnohem aktivnější roli premiér, protože ten je zodpovědný za vládu nikoliv komunistická strana.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Navážu na vás s poslední otázkou. Co lze z vašeho pohledu teď čekat od Andreje Babiše v této věci? A prosím jen stručnou odpověď, děkuji.

Kamil ŠVEC, politolog /UK/

Tak premiér Babiš by zřejmě, tedy pokud nechce dospět k té ústavní krizi a nějakým způsobem vyhrotit vztahy se sociální demokracií, tak by měl asi co nejdříve navrhnout odvolání ministra Staňka z vlády. Jestli se tak zachová, to samozřejmě je i u Andreje Babiše otázka.

Lucie VOPÁLENSKÁ, moderátorka

Tolik politolog Kamil Švec z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Děkuji vám za informace, za rozhovor a váš čas. Mějte se hezky, na slyšenou.

Kamil ŠVEC, politolog /UK/

Hezký večer.

Spolupráce Evropy: silné i slabé stránky

29.5.2019 ČT 24 str. 01 21:31 Horizont

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Dva obří nadnárodní projekty Evropy. Airbus a Evropská unie. Ten první právě ve velkém slaví 50 let od svého založení ve spolupráci Francie, Německa a Británie a taky úspěch, se kterým letecký gigant překonal i svého rivala, americký Boeing. Špičky Evropské unie teď čeká nový těžký úkol. Dohodnout se nad obsazením postu v čerstvě zvoleném Evropském parlamentu. A podobně jako v počátcích Airbusu to na politické úrovni zatím skřípe.

Ondřej NEKOLA, redaktor

Šest vlajkových modelů evropského leteckého giganta. Speciální formace jedné značky nad evropskými oblaky v doprovodu stíhaček francouzské armády.

Guillaume FAURY, šéf Airbusu

Letos slavíme 50. výročí. Tato událost nám připomíná, odkud jsme vzešli a kdo jsme.

Ondřej NEKOLA, redaktor

Ani tento evropský projekt se nerodil lehce. Jednání o společné firmě trvala přes 4 roky. Stojí za ní dohoda mezi Francouzy, Němci a Brity. Později se přidali Španělé. Síly spojili v reakci na rostoucí americkou konkurenci. Z okrajového hráče se za 50 let stal letecký obr. Dnes má Airbus výrobní závody na různých místech Evropy. Přípravuje se na svou expanzi do vesmíru. A i kvůli problémům s modely MAX překonal svého největšího rivala, americký Boeing.

Dennis A. MUILENBURG, šéf Boeingu

Díky konkurenci, která mezi námi trvá už 50 let, jsme se my i letecký průmyslu zlepšili. Těšíme se na nové technologie, které můžeme vyvinout v následujících letech. Od nás ode všech z Boeingu přijměte velké blahopřání k 50. výročí.

Ondřej NEKOLA, redaktor

Evropa a další společný projekt. O 18 let starší a o poznání větší. Dnes navíc s mnohem vyššími ambicemi než ekonomickými v době svého vzniku. Evropská unie, místo, kde se střetává západ s východem, sever s jihem, malé státy s těmi velkými. Rozdílné zvyky, rozdílné kultury. Místo, kde konsensus je o to těžší, přesto ne nemožný.

Angela MERKELOVÁ, německá kancléřka

Shodli jsme se, že dnes nemůžeme učinit žádné rozhodnutí. Ale chceme k němu dospět, abychom dokázali naši schopnost jednat.

Ondřej NEKOLA, redaktor

Poslední názorová neshoda a to dokonce mezi největšími spojenci, Berlínem a Paříží. Ve hře toho není málo. Boj se vede o ty nejvyšší posty unie včetně předsedy Evropské komise.

Emmanuel MACRON, francouzský prezident

Pokud každý bude upřednostňovat svá jména, pak uvázneme na mrtvém bodě, protože žádná ze skupin nemá většinu.

Ondřej NEKOLA, redaktor

Ve srovnání s Airbusem se může zdát současný let evropské 28 značně krkolomný, plný turbulencí. I přes názorovou roztříštěnost ale nedávné výsledky voleb do Evropského parlamentu naznačují, že mezi obyvateli má stále podporu. Důvodem může být, stejně jako v případě vzniku Airbusu, rostoucí světová konkurence. O to víc v globalizovaném světě, kde soutěž přechází v boj o přežití. Ondřej Nekola, Česká televize.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Schopnost Evropské unie vytvořit navzdory politickým rozporům úspěšné hospodářské projekty teď probereme s profesorem Michalem Mejstříkem z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Dobrý večer.

Michal MEJSTŘÍK, profesor ekonomie, **Fakulta sociálních věd** UK

Dobrý večer.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

Vedle Airbusu, který je vidět, že je skutečně velkým úspěchem, takovým transevropským, existují nějaké další příklady úspěšných firem, které vznikly na půdorysu Evropské unie?

Michal MEJSTŘÍK, profesor ekonomie, **Fakulta sociálních věd** UK

Tak upřímně řečeno, projekt Galileo, který známe právě z oblasti, kterou dlouhá léta dominuje americký systém GPS, byl daleko pomalejší s tím rozjezdem, přece jenom dostat se do vesmíru. Ale ono to právě souvisí s tím rozvojem aeronautického průmyslu obecně, to znamená, musím říci, že Česká republika díky třeba panu Dobešovi, který se tomu mimořádně věnoval, tak vlastně i v té době získala vlastně sídlo části těch systémů a dále to bude rozvíjet. Takže my jsme dokonce teď jakoby místem, kde vzniká celá řada zajímavých vlastně celoevropských projektů a to je pro mě jako určitě nepochybně takové mírné zadostiučinění, protože ten zmíněný projekt Airbusu, ten skutečně historicky také měl velice komplikovaný vznik. Je to 49 let vlastně, kdy ta firma postupně rostla a procházela svými světlými i horšími obdobími. Jenom připomenu, že vlastně ten největší projekt, který v tuto chvíli známe, to je to největší letadlo na světě A380, vlastně přišel trochu později a tím pádem vlastně tím, že přišel později, tak možná i dříve skončí. To znamená, ten model, takzvaných hubů, to znamená míst, kde se stýkají ty drobnější linky a ty velké, velcí hráči to přenášejí dál v různých modifikacích, tak ten se zdá být už překonaný a sám Airbus tím, že získal vlastně také distressovou firmu Bombardier, se s její sérií, kterou vlastně ona neutáhla, tomu se teď říká nikoliv série 320, ale 220, tak má velký úspěch, protože to jsou první letadla, která vlastně, dvoumotorová, mohou v té malé vlastně sestavě vlastně létat přes oceán. A teď se ukazuje, že řada těch lidí dává přednost právě častějším linkám úspornějšími letadly právě přes oceán. To znamená, vidíme, že některé projekty se daří a některé se daří méně. Stejně jako tomu bylo jistě u, i s projektem Galileo, kdy vlastně ty družice, které mají létat jako na oběžné dráze, tak měly, měly zpoždění, ale přeci jenom ten projekt, když si představíme GPS, někdo může vypnout z těch či oněch důvodů, tak ta Evropa si tím pádem drží takový samostatný systém, podobně jako vlastně Čína i Rusko.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

A dá se stručně odpovědět na velmi složitou věc, nakolik Evropská unie, jakožto místo, kde je samozřejmě řada velkých technologických a jiných úspěšných firem, nakolik je pozitivním prostředím pro právě budování takovýchto firem a naopak nakolik tam ta politika může být spíše jakousí koulí u nohy?

Michal MEJSTŘÍK, profesor ekonomie, **Fakulta sociálních věd** UK

No, je tam určitě nepochybný problém, protože pokud někdo chce vytvořit takzvané evropské šampiony, jak o to byl takový pokus v oblasti dopravy mezi Alastomem a Siemensem, tak Evropa řekla, konec, ne, máme tady příliš velkou ztrátu konkurence na evropském trhu a nějaký evropský šampion nepřipadá v úvahu. Takže se ukazuje, že někdy ty procesy, které skutečně jsou mířeny na tu, na tu, na ten globální svět, protože řada těch projektů skutečně může prožít jenom, přežít jenom v tom globálním světě, tak někdy je ta evropská politika nepochybně brzdí.

Jakub SZÁNTÓ, moderátor

To byl profesor ekonomie Michal Mejstřík z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Díky, že jste přišel.

Michal MEJSTŘÍK, profesor ekonomie, **Fakulta sociálních věd** UK

Také děkuji.

Od Deníku po vlastní časopis

29.5.2019 Týdeník Českolipsko str. 08 Lidé odvedle
Matěj Vaněk

Jan Kubelka je student žurnalistiky na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy, ale je to hlavně hrdý Novoborák!

K psaní se dostal asi stejně jako každý díky četbě, která ho inspirovala a motivovala k tomu, aby jednou otevřel (tehdy asi ještě školní) sešit, napsal svoje první vyprávění a zjistil, že tohle je ten pravý způsob, jak se vyjádřit. Pak už Jan Kubelka z Nového Boru jen hledal možnosti a příležitosti, kterými by to rozvíjel – ať už to byly literární aktivity na střední, psaní krátkých fejetonů pro regionální server i-noviny.cz nebo letní brigáda v Českolipském deníku. To všechno ho formovalo.

„Mladí si podle mě k určité formě umělecké činnosti zpočátku najdou cestu sami, až pak je důležité je v tom podporovat, podněcovat a směřovat dál. Rozhodně by ta podpora umělectví neměla být nějaká nucená a hromadná, někdo zkrátka nachází mnohem větší smysl ve sportu, v manuální práci nebo v naprosto jiné intelektuální činnosti než je psaní románů,“ říká Honza. Společně s kolegy z UK a z FAMU vede literární časopis Ink. Hlavním cílem je poskytovat prostor pro mladé lidi a studenty, kteří mají literární i publicistické ambice.

„Chceme je motivovat, aby nepsali jenom do šuplíku, ale aby svoji tvorbu posunuli dál a poslali nám jí. My jim potom dáme zpětnou vazbu, a pokud se ten text povede, tak to dáváme na web a sdílíme dál přes sociální sítě. Nedávno jsme vydali také první tištěné číslo, kam jsme vybrali to nejlepší ze zaslané tvorby. Chceme v dalších číslech pokračovat, závisí to dost na univerzitních penězích a grantech, literární publicistika – navíc ve studentském prostředí – není něco, co by si dokázalo samo na sebe vydělat. Bohužel,“ dodává.

Druhým rokem pracuje v internetovém zpravodajství v redakci serveru irozhlas.cz.

„Mám hlavně příležitost poznat moderní žurnalistiku v praxi a celkově to, jak funguje mediální svět a jak moc do našich běžných životů zasahuje,“ podotýká.

Foto popis| Jak Kubelka. Foto: archiv J. K.

Host Lucie Výborné - Do Thu Trang

29.5.2019 ČRo Radiožurnál str. 01 09:05 Host Lucie Výborné

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Je 6 minut po deváté hodině. Proti mně už se usmívá Do Thu Trang, autorka blogu Asijatka.cz, vítám vás tady, dobrý den.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Dobrý den.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Chcete si vzít sluchátka?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Zkusím.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

No dobře. Nemusíte.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Slyším vás lépe.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Potom tady vám je zapojím, abysme si dobře porozuměli. Vy jste řekla hezkou věc, řekl jste, že si myslíte, že v Česku je hrozně jednoduché uspět, když vypadáte, jinak.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

To je pravda.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Fakt? Takže když budu vypadat trošku jinak, než ostatní a tak k tomu ještě něco potřebuju. Nestačí být třeba zelená a mít na hlavě tykadla, že jo.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, nestačí. Ideální by bylo, kdybyste k tomu uměla ještě dobře česky a..

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Dobře komunikovat.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, jo, tak tohle to je taková hodnota nebo vlastnost, která se uchytí všude na světě.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Čím ta jinakost přitahuje a jak s ní pracujete vy.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, mám to hrozně v životě jednoduchý, díky tomu teda, že žiju vlastně v malinkaté zemi a že dělám to, co dělám, protože mladých vietnamských blogerů tedy není, je tady hodně málo, respektive je tady nás do pěti blogerů zhruba. A jak s tím pracuju, no a nepracuje s tím nijak, respektive snažím se vést takový jako normální klidný život a nevybočovat, a když to jde, bohužel s tím vzhledem to moc nejde.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

No počkejte, nevybočovat. To je vlastně věc, kterou já vnímám jako nesmírně charakteristickou v generaci vašich rodičů. To byly první prostě, kteří sem přišli. Ve vašem případě, vzdělání vašeho tatínka právník a stejně pracoval na stánku, a u těchhle lidí, u téhle generaci, já jsem měla pocit, říkám, "ano, ti se snaží být nenápadní a splynout." Vy to máte taky?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Možná jsem to řekla špatně. Nevybočovat ve smyslu, žít si klidný život a, zároveň ale dělat si to, co jsem si vysnila, ale to ne vždycky znamená, že musíte vybočovat nebo být extravagantní. Spíš u mě je to tak, že já si jedu tu svojí klidnou životní linku a to nevybočování pro mě znamená, nemuset se honit za ničím, co by strhávalo apriori už nějakou jako pozornost na to, jak vypadám a co dělám, byť teda píšu blog. Ale musím říct,

že se cítím velmi dobře, že je to aktivita, kde můžu sedět za počítačem a svým způsobem být introvertní. Takže to nevybočování vychází taky z toho, že jsem před přeučený introvert.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Takže tenhle rozhovor je pro vás svým způsobem těžký.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Já se teď strašně klepu.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Já právě to cítím, ale nevím proč, protože vaše blogy jsou vtipné. Jste vtipná, jste talentovaná.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Jo, děkuju. Jenže tam je rozdíl v tom, že když píšu a napíšu překlep a řeknu nějakou blbost, tak se to naštěstí dá vzít zpět a to je možná to moje pohodlí a to moje prostředí, kde se cítím jako introvert dobře. Kdežto, když tedy mluvím k národu živě, tak to co řeknu, tak se už neodmaže nikdy.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

No to je pravda.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Není tam Delete.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

To je na tom to hezké. Já myslím, že za chvíli to poplyne už úplně samo. Do Thu Trang je autorka blogu Asijatka.cz. Dnes je hostem Radiožurnálu. Jestli vás něco zajímá, tak použijte stejnou adresu jako vždycky dotazy@rozhlas.cz.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Do Thu Trang, autorka blogu Asijatka.cz, je hostem Radiožurnálu. V březnu jste napsala velmi hezký blog o ženách z tržnice. O vaší mamince, o jejich kamarádkách, o vlastně tetách tady v Česku. Pro toho, kdo to nečetl, na co myslíte, když se na ně díváte?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Tak teďka jste udeřil na hodně citlivou, hnedka po ránu teda, na citlivou strunu. Ono je to takový dvojsečný, protože když budu mluvit hodně za sebe, tak já mám s mamkou někdy velké konflikty a vychází to i z toho, že neumím dobře vietnamsky, takže spoustu svých emocí nedokáže dobře vysvětlit a vzniká tam mezi námi takový velký rozdíl. A když tak pozoruju třeba své české kamarádky, tak jim hrozně závidím, že se svojí mamkou můžou někam přes den zajít na kafičko, jedou spolu někam na víkend a u nás to takhle...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Uklidním vás, ty konflikty jsou tam taky, jo, nebojte se.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

U nás je to bohužel umocněné i tím, že my si to nemůžeme vyříkat ten konflikt, protože já opravdu, ta moje vietnamština, je to moje omezení, mě hrozně limituje v tom, že se nedokážu stoprocentně vyjádřit. Na co myslím? Myslím na to, že v té chvíli, kdy se děje ten konflikt a nemyslím tím jenom jako konflikt s mamkou, ale i obecně, v té chvíli, kdy se děje ten konflikt, tak ty emoce číš a po tom, když a se ten konflikt nějakým způsobem uklidní, tak je mi to strašně líto, protože vidím každý den, jak se moje maminka nebo od malička se moje maminka snaží, abych měla absolutně to nejlepší. A je mi to hrozně líto a v té chvíli, kdy si to uvědomím, tak se snažím, ale zase jsem limitovaná tím jazykem, jí říct, jak mě to jako mrzí. Svým způsobem, ona mě maminka teď asi poslouchá a taťka jí bude překládat, ahoj, snažím se, nebo je úspěch vždycky, když odjíždím z baráku od našich a nepohádáme se s maminkou a to mě vždycky tak jako potěší a řeknu si, "Tak dobře, tak teď si splnila ten úkol být hodná dcera."

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Mě právě fascinovalo, jak jste psala o mamince a o všech těch tetách, že se jim díváte do tváří a myslíte na to, že jsou to ženy, které pro sebe vlastně nechtěly skoro nic.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Dneska se v Evropě i v Čechách řeší Gender equality a ženská práva a ve Vietnamu se to nějakým způsobem, jak to vnímám, samozřejmě nejsem znalec a nežiju v té zemi, takže nemůžu tvrdit, že to je stoprocentní pravda, ale pociťuju, že nějakým způsobem ženy se snaží dneska trošičku myslet víc na sebe. My jsme vždycky byly vychovávány nebo rodiče mě minimálně vychovávali v tom, že rodina je na prvním místě a já bych měla být ten držák té rodiny a takovým způsobem jsou naše maminky vychovávány. Můj kamarád říká, že vietnamské maminky jsou nebo vietnamské ženy jsou jako traktor, že toho spoustu vydrží, což je bohužel pravda. Čím víc vydržíte, tím větší...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Náklad.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Náklad si na sebe.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Povezete.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Ano, přesně tak. Si povezete a s tím, že. Já to vnímám z toho okolí tak, že ženy jsou ty, které nejenom se starají a pečují o tu rodinu, docela dost často i finančně, že přebírají tu zodpovědnost žít rodinu. Ale i to, že když se v rodině děje jakákoliv, klasické rozvrácené rodinné vztahy, podvádění, a tak podobně, tak ty ženy jsou ty, které by měly udržet ten vztah, protože zřejmě je to jejich chyba, že ten muž odchází někam jinam, anebo že ten muž hraje. Respektive, že ženy by měly být ty, které udělají té rodině kotvu a že to musí vydržet a hlavně kvůli dětem. Jo, to je důvod, který mě někdy opravdu jako vnitřně drásá, když to vidím kolem sebe.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Jasně. To znamená, že vy to úplně takhle už nechcete.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, to se možná vrátím k té úplně vaší první otázce. Já bych si hrozně přála, abychom my všichni se zaměřili nejdřív na sebe a udělali sami sobě kotvu vnitřní a potom, ať stavíme kolem sebe ten přístav. Já věřím že, když

budu sama sobě takhle kotvou, tak spoustu věcí jako vydržím, ale ta hranice, to je ta integrita těch vašich hodnot, kdy vy už nepřejdete dál, kdy si řeknete, tohle to zvládnou, a tohle to už nechci zvládat, protože nemusím a není to moje zodpovědnost. A to bych si přála, aby se lidi na svět takhle koukali.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Do Thu Trang je dneska hostem Radiožurnálu.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Do Thu Trang je autorka bloku Asijatka.cz. V lednu letošního roku vyšel v Lidových novinách takový hezký fotodokumentární projekt, na kterém jste taky spolupracovala. Bylo to myslím 5 docela milých příběhů o vietnamských dětech a jejich českých babička, tetičkách i o vás se jedna taková paní starala. Byla to chůva, pěstounka nebo teta, člen rodiny?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Ta terminologie nebo to názvosloví je hodně individuální, záleží taky na tom, kolik času jste jako dítě nebo ty má vrstevníci trávili u českých paní, ale většinou, když mluvíme o tomhle tématu, tak říkáme, že to byly naše tetičky, babičky, maminky, v mém případě to byla mamín, nikdy jsem tu paní Marušku nevnímal jako svojí chůvu. Tam je totiž ten předěl, že minimálně v mém případě, se jednalo o dalšího člena nebo o další rodinu. Pěstoun, to je takový už oficiální název. Chůva je takový spíše hodně výchovný a ten, já to vnímám tak, že rodiče nás dávali k těm českým babička a tetičkám proto, aby se o nás někdo jako staral, aby nám někdo vařil, s námi někdo mluvil, naučil nás česky. Samozřejmě byly případy, kdy znám kamarády, kteří chodili na doučování, v uvozovkách, češtiny, ale tohle to není přesně ten případ toho, že vyrůstáte v české rodině.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Jste tam od pondělí do pátku.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Od pondělí do pátku. Vstřebáváte tu českou kulturu, mentalitu, jíte knedlíky, jo, že to je trošku něco jiného.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

To znamená, že kdyby paní Maruška teď cokoliv potřebovala, tak může říct vašemu tatínkovi, protože je členem rodiny a zůstane jím navždycky.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Je. Já jsem byla minulé léto na svatbě starší dcery právě mamín Marušky a strejda Kája, to je její manžel, já mu říkám strejda. A strejda Kája mi řekl, že až já se budu, zase se vrátíme ke svatbě teda, až se budu vdávat, tak, vždycky to začíná a končí svatbou teda, to je divný...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Hollywoodský příběh.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, život teda. Až se jednou budu vdávat, tak budou mít 3 tatínky, že bude mít vlastního tatínka, tatínka toho potenciálního ženicha a jeho.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Káju.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

A strejdu Káju.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Tak to je hezké.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

A až budu mít děti, tak budou moje /nesrozumitelné/

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Tři dědečky. To je nádhera. Vy jste mě vlastně hnedka inspirovala, protože jsem přemýšlela i o tom, co vlastně říkají rodiče čeští svým dětem, když je vychovávají a teď jsem přesně si vybavovala takové ty věty jako nehrb se, co bylo ve škole, na tohle si ještě malá, co by za to daly děti v Africe, a tak dále. A říkala jsem si, co asi tak říkají vietnamští rodiče svým dětem nejčastěji.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Říkají toho spoustu, ale teďka úplně mě vytanulo na mysl to, co mi říkala moje babička, "když budeš zlobit, tak tě unesou do Číny" jo, takže tímhle tím mě strašila.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

No, ale to je síla.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

To je síla, no. Že mě unesou do Číny. No, a to co říkali naši, je vlastně už medík oproti tomu.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Jak vychovávají vietnamští rodiče své děti? Vy jste to musela tu výchovu, o víkendech to bylo tak, a potom vlastně se o vás starala Maruška s Kájou, tak.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, já jsem vyrůstala v české rodině do svých 11 let. Takže jsem měla takové poklidné české dětství a myslím si, že jsem tak jako byla vychovávána úměrně svému věku, škrábání brambor, luxování a takové podobné věci. No a když jsem se vrátila k našim, teda my jsme se potom přestěhovali do baráčku, tak naši mě, když na to tak zpětně koukám, vychovávali dost liberálně. Já jsem jedináček, takže vietnamský jenáček, to je takový exot. A já jsem měla docela dost, nebo mám velké štěstí na liberální rodiče, protože mě nechávali, netlačili mě do ničeho, co jsem moc nechtěla. A naštěstí, nějakým způsobem se to podařilo, že jsem chtěla podobné věci jako mají rodiče, takže dobře vystudovat a být jakože hodná, slušná, takže jsem neměla žádné šílené...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Pubertální období.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Pubertální období, takže naši se mnou vlastně ani neměl moc starostí a vychovávali mě tak, abych se nemusela bát říkat pravdu, abych vždycky, když udělám nějakou chybu, tak že to můžu říct, že se to nějakým způsobem vždycky vyřeší nebo když něco pokazím. Nikdy jsem se nebála přijít domů a říct, že se něco stalo, že jsem něco pokazila, anebo že bych něco potřebovala.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Do Thu Trang je dneska hostem Radiožurnálu. Náš rozhovor bude pokračovat po zprávách po půl desáté.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Povídám si s Do Thu Trang, autorku blogu Asijatka. Máte na ní spoustu otázek, za malou chvíli na ně dojde. Já jsem na vašem blogu četla rozhovor s mladou ženou, Vietnamku, která říká, že je z první a půlté generace Vietnamců v Česku, což už na mě bylo docela sofistikované, protože vaše rodiče jsou první, vy jste druhá a ona je teda kde?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, já jsem taky první a půltá.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Vy jste první a půltá.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Když půjeme opravdu k jádru věci, tak.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Liší se opravdu první a půltá od druhé?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Jo, jo, my jsme totiž narození ve Vietnamu a byli jsme vychovávaní, anebo žijeme v té druhé zemi. Jo, to je ta první a půltá generace.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

První a půltá, jasně.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Protože druhá generace se už tady narodila. To jsou vrstevníci, kteří nezažili to dětství ve Vietnamu, jaké je.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Kam směřuje ta druhá generace?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Jo.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

A co se bude dít s tou třetí?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, ta druhá generace, já se tak jako považuju za první a půltou generaci, ale moji vrstevníci, spousta z nich teda patří k té druhé generaci. A co tak vnímám kolem sebe, tak spousta z nich už má svoje vlastní rodiny a žije si ten svůj život s tím, že umí česky, takže ne všichni přebrali večerky po rodičích, někteří z nich pracují v českých firmách, mají 2, 3 děti, cestují a plní se ty svoje cestovatelské sny, někteří z nich mají české občanství, takže někteří z nich chodí volit. Už vnímám to, že se ta generace nějakým způsobem tedy mnohem víc integrovala, otevřela. A otázka potom je, kam směřuje ta třetí generace, jejich děti nebo respektive jednou i moje děti. Tak bavila jsem se o tom se svojí kamarádkou /nesrozumitelné/, která se tímhle tématem víc zabývá. A ta říkala že, a to mě extrémně teda inspirovalo, ta říká, že třetí generace, která se tady narodí, tak to budou děti, které budou umět lépe vietnamské než my.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Aha.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Protože, já třeba jsem prototyp jako generace, která absolutně neumí správně gramatiku vietnamskou, ale moje děti to budou umět, protože jednak..

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Babička.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Se budou více zajímat o to, odkud pochází jejich kořeny nebo kořeny jejich rodičů a prarodičů, a taky se o ně budou starat naši rodiče, budou na ně mít víc času než měli na nás a hlavně, já jsem třeba svoji babičku a dědečka ve Vietnamu nebo zažili jsem je samozřejmě, ale nemáme takový vztah, jaký bych si přála. A moje děti budou tedy mít fyzicky ty moje rodiče a moje rodiče sou budou starat a mluvit na ně vietnamsky.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Jak je to s politickou angažovaností vlastně vaší generace. Mně hrozně pohnulo, když jste na blogu líčila, jak jste v 25 šla si převzít české občanství a byl to, abyste mohla volit, a byl to opravdu svátek, zatímco já, když jsem v 15 přebírala občanku, omlouvám se, tak to byl jenom opruz na radnici.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, ono to vychází z toho, že já jsem ve škole, ono to opravdu začíná asi jako škola, že nás, mě bavily hrozně společenské vědy a hrozně jsem se těšil a záviděla jsem svým spolužákům, že jednou budou moci volit a to občanství jsem dostala v den svých narozenin, takže to bylo ještě umocněné tímhle. A já jsem studovala na **fakultě sociálních věd** a měli jsme hodně blízko k Národní třídě, takže tu historii jsem vnímala úplně jinak a takové to české, no jak to říct, ne patriotismus, ale...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Vlastenectví, taky ne?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Takovou jako příslušnost k místu, kde žiju, kde tvořím hodnoty, jo. Tak to ve mně prostě vyvolává ten pocit, že když můžu jít volit, tak je to svátek a a je to super a jsem vždycky nervózní. Takže teďka, když jsem šla volit do europarlamentu, tak jsem opravdu se tam klepala stejně tak, jak se klepu teďka, abych udělala správně to, co mám udělat jako občan. Nemyslím tím jako Češka, ale jako občan, který prostě žije v nějakém prostředí, který ho může vytvářet nebo spoluvytvářet. To je /nesrozumitelné/

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Ne, mně se to líbí, protože vy hovoříte a já vám to věřím, že ty volby pro vás znamenají strašně moc a zároveň se vlastně trochu stydim, protože já chodím k volbám s úplně jiným pocitem a závidím vám ho.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Do Thu Trang je dneska hostem Radiožurnálu. Já právě přemýšlím, kam ještě navázat. Začnu s něčím, co trochu trápí mě, když vidím jak v prodejně Večerka přijde člověk a tyká prodejci, tak je mi to velmi nepříjemné. A říkám si, jak vlastně to mají Vietnamci mezi sebou, co se týče oslovování nebo systému oslovení. Je nějaká hierarchizace v tom, jak budu oslovovat své kolegy, bližní, rodinu?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Já nejsem žádný znalec vietnamské kultury ale, ano. Myslím si, že ta hierarchie nebo takhle, začnu jinak, ve Vietnamu, když máte širokou rodinu, tak každý v té rodině má vzhledem k nějakému členu jinému nějaký tip oslovení a na základě toho poznáte, jaký mají mezi sebou příbuzenský vztah. Takže třeba mladší sestra mého otce nebo druhá švagrová, plácám teďka možná, druhá švagrová nebo třetí švagrová, tedy od třetího strejdy jo, takže tohle to oslovení nebo tahle ta hierarchie ukazuje, jak je pro nás důležitá rodina a jak jsou tam nastaveny ty vztahy. Co se tykačky týče, tak...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Máte tykání a vykání ve vietnamštině.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, záleží na tom jak, no tam tykáte a vykáte na základě právě toho prvotního oslovení. Já bych teď vám řekla /nesrozumitelné/ , což znamená, že tím ukazuju, že jsem hierarchií nebo společensky svým způsobem v uvozovkách mladší a taky níže postavená. Nebo když by někdo přišel k mému tatínkovi a k mojí mamince na návštěvu a byl by evidentně mladšího věku, tak musí moje rodiče oslovit /nesrozumitelné/ , což je takové unisexové oslovení pro muže i ženu, ale tím ukazujete to, že jakože máte respekt /nesrozumitelné/.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

A jak oslovuju své rodiče.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

/nesrozumitelné/

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Což znamená?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Jako tatínku, maminko.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Tatínku, maminko.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

To mě jako někdy mrzí, že nemáme takové to...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

My jsme mívali maminko vy, že jo.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Maminko vy, a pravda. No, ve vietnamštině máte oslovení /nesrozumitelné/, a to se taky ještě liší na základě toho, jestli jste na severu, ve středním Vietnamu, anebo na jihu, protože na jihu se třeba tatínek řekne /nesrozumitelné/. U nás na severu se řekne /nesrozumitelné/, ale vlastně je to furt to samé.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Pojďme na otázky. Martina píše, že vám děkuji za váš blog, který čte, baví jí.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Děkuju.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

A píše, "Zajímalo by mě, jestli u vás, tedy konkrétně, vzbuzuje přístup vašich rodičů větší ambice v životě ve vzdělání a podobně." V závorce píše, "mám pocit, že české děti si výhod, kterých se jim dostává v naší společnosti příliš neváží."

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, ono se to samozřejmě mění. Vietnamští premianti už nejsou. To je takový malý starostýpek, který se trošičku mění. Taky už nemáme samé jedničkáře a premianty. Nějakým způsobem se i ta výchova uvolnila. Ale to si myslím, že bude prostě i ve Vietnamu, jo, že to není jenom tím, že žijeme tady jako Vietnamci v Čechách, ale. Vzdělání samozřejmě bude u nás vždycky asi na prvním místě, vždycky asi, paradoxně.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Rodina, vzdělaná.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Rodina a vzdělání, tak.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Jirka Dvořák píše, "Mohu se zeptat slečny blogerka, jestli má ráda svíčkovou a vepřo, knedlo, zelo?" Je tady Roman z Brna, "Jaké české jídlo máte nejraději?"

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Je, no...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Tak vám mamín asi vařila klasiku, ne?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Klasiku, pěkně řízeček, knedlíčky, ale já jsem řízková a bramborový salát, to je, Vánoce jsou. Já mám Vánoce každé rok vždycky, když si...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Dobře.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Objednám Řízek se salátem.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Aleš Prokop píše, "Četl jsem hodně z vašich blogů. Gratuluji k daru, který jste dostala a rozvíjíte ho. Můj dotaz, jak vnímáte náladu a názory v Česku kolem migrace?" Je tady několik podobných dotazů.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, já pocházím z migrantské skupiny, která sem přijela z ekonomických důvodů, což je úplně něco jiného. A jak vnímám tu současnou, migrace tady byla vždycky, akorát dneska se o ní mluví jinak a jsou k té migraci úplně jiné důvody, třeba Syřané, a tak podobně. Ale možná jako Evropská unie, já se nechci moc dostávat do politiky, ale asi se něčemu jako nevyhneme, ale přála bych si, abychom jako EU nebo jako 1 ze zemí EU, tak pomohli zemím na místě a nebo respektive těm lidem co nejvíce na místě, kde se to děje. Protože věřím, že nebo mluvila jsem s nějakými právě Syřany a ty tady opravdu jako nechtějí být. Oni chtějí do své vlastní země. To je rozdíl oproti třeba mým rodičům nebo naší generaci, která tady zůstává hlavně z těch ekonomických důvodů a my jsme se sem přestěhovali dobrovolně. Spousta lidí, kteří se dostávají teďka do Evropy, tak je to kvůli tomu, že byli vyhnáni nějakým válečným konfliktem, že bychom jim měli jako mezinárodní společenství pomoci, co nejvíce na místě.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Posloucháte dopolední Radiožurnál. Za malou chvíli přidám ještě vaše další otázka a možná se dostaneme i k managementu štěstí.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Do Thu Trang je autorka blogu Asijatka.cz. Pojdme ještě k blogu. Blog je neustále aktivní. Samozřejmě máte ještě jiné povolání, blog vás hlavně neživí. Co dělat, aby se člověk neopakoval. Když vlastně i ta společenská poptávka, i ty otázky a vidím to tady na webu, se pořád vrací ke vztahům, k vietnamské kuchyni, pochopení mentality a tak?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Jo, tak tohle je těžká otázka a já vzhledem k tomu, že tam funguje nějaká autocenzura, tak a říkám si, tohleto téma přece nemůže znovu otevřít, ale jsou tam určitá témata, která jsou opravdu vděčná. A vždycky se tam dá najít nějaká kulinka. Třeba vietnamská kuchyně je úplně prototyp, to je jako když se bavíte o počasí. To je, vždycky když někoho potkám, tak vždycky končíme u toho vietnamského jídla. Ať už je to doporučení na vietnamskou restauraci nebo recept, jo. Já většinu neumím pořádně odpovědět, ale.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Umíte vařit?

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, to je taky jedna z těch otázek, "vaříš ty vietnamský jídla?" "Ne, moc nevařím." Ale, no snažím se tam vždycky najít nějaký jako netradiční pohled, takže třeba vietnamská kuchyně se dá vysát tak, že se podíváte na to, jak vypadá typická vietnamská restaurace, že tam jsou...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Světýlka.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Světýlka, vánoční stromeček i v srpnu, že jsou tam rybičky. Pozor, ty nekončí na talíři, to je taky takový jako stereotýpek. No a.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Ta ryba je docela drahá, že jo.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

No, specialitka dne. Ale já se teďka snažím psát nebo dělat rozhovory s mladým vietnamským lidmi, kteří mají světu co říct. Protože si myslím, že někdy už jsem toho řekla dost, nebo napsala dost, tak je fajn dát prostor někomu, zvláště když mám tu možnost, že mě čtou, že mě čte velká část jako Čechů, kteří se zajímají o vietnamskou kulturu. Tak dát prostor právě lidem, kteří třeba o sobě neradi mluví nebo neumějí, anebo nemají jenom tu možnost se dostat do povědomí ostatních.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Jaká otázka vás spolehlivě zabrzdí ve smyslu, že už je tak frekventovaná, že už prostě nechcete se k tomu vyjadřovat ani na blogu, ani jinde.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Co Vietnamci a daně, potom...

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Vietnamci platí daně, ne? Jako kdokoliv jiný.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Platí a neplatí, stejně jako kdokoliv jiný. No, co mě ještě tak dostává do kolen. No, jestli nemůžu doporučit nějakou vietnamskou. Jo, jo, teď mě napadá, jestli jsou Vietnamci stále tak pracovití, tak slušný, a tak hodný národ. To je věc, která se opakuje opravdu celých těch 10 let, co píšu a co takhle se setkávám s publikem českým.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

A přitom už jste toho pro pochopení té mentality udělala docela dost. Do Thu Trang byla hostem Radiožurnálu. Děkuju za vaši upřímnost, za váš úsměv a budu se těšit, že se za pár let zase uvidíme. Ať se vám daří.

Do Thu TRANG, autorka blogu Asijatka.cz

Moc děkuju a krásný den.

Lucie VÝBORNÁ, moderátorka

Lucie Výborná od mikrofonu přeje hezký den, ať se daří i vám.

PROTEXT VIDEO: TK katedry marketingové...

30.5.2019 protext.cz str. 00 kom ptr pit med efm prg

ČTK bude v pátek 31. května od 09:00 v servisu PROTEXT VIDEO vysílat živě TK katedry marketingové komunikace a public relations **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy na téma komunikace produktů zahřívávaného tabáku na sociálních médiích. Představeny budou výsledky výzkumu marketingových technik tabákových společností se zaměřením na produkty zahřívávaného tabáku.

Zasíláme kód přenosu pro vložení do webových stránek, který mohou použít všichni uživatelé bez omezení. Upozorňujeme odběratele, že videostream označený značkou PROTEXT VIDEO není součástí zpravodajského servisu ČTK. Jde o komerční prezentaci zadavatele, ČTK je pouze distributorem.

PROTEXT

Kam zamíří Ukrajina?

30.5.2019 Literární noviny str. 08

Karel Svoboda

Ukrajinské volby, jedny z mála svobodných v postsovětském prostoru, přinesly pro část pozorovatelů, zvláště těch, kteří se situací v zemi do té doby výrazněji nezabývali, překvapení. Tím nebylo ani tak to, že stávající prezident, tedy Petro Porošenko, prohrál, ani to, že se obešly bez podvodů a manipulací, ale to, kdo se stal jejich vítězem.

O Volodymyrovi Zelenském toho opravdu moc známo nebylo. Televizní hvězda, komik, ale jinak byly jeho představy poměrně mlhavé. Spíš než politikem s reálným programem byl PR produktem, který každému všechno slíbí. Velmi dobře věděl, co Ukrajince trápí, a na tuto notu také hrál. Jedněm slíbil, že omezí korupci, druhým ukončení války na Donbase, dalším zlepšení sociální situace. Dílčí problémy, jako jsou reforma zdravotnictví, armády či výstavba silnic, o kterých se Zelenskyj vyjadřoval jako o neexistujících, pak jen doplňovaly celkový obraz. Zelenskyj vsadil na kartu absolutního outsidera, člověka, který není zatížen politickou minulostí a který je schopen systém zbořit a postavit znovu. S tím také nad stávajícím prezidentem, který v politice působil dlouho před Majdanem, zvítězil. Nyní ale bude muset dokázat, že je schopen své sliby také splnit. To nebude tak jednoduché, už jen kvůli tomu, že může, pokud tedy myslí svoje sliby vážně, očekávat silnou opozici. Prozatím přitom nemá oporu ani v ukrajinském parlamentu.

Zelenskyj a jeho tým výborně zvládli politický marketink. Z jeho pozice bylo daleko jednodušší útočit na prezidentovy nedostatky než naopak pro Porošenka bránit se vůči výpadům. Bylo by přitom spravedlivé říci, že

Petro Porošenko udělal během svého volebního období v rámci reformy více než všichni jeho předchůdci dohromady. Porošenkova protistrategie apelu na národní cítění, či boj proti ruské agresi, byla pravděpodobně jedinou možnou, nicméně už nebyla dostatečně atraktivní. Platilo to přirozeně pro oblasti na východu a jihu země, ale ani na západě nezískal nijak silnou podporu. Není to tak, jak se snažil tvrdit ruský prezident Putin, že by lidé úplně odmítali politiku zaměřenou na odvrácení ruské agrese, ale prostě tak, že je příliš nezajímala. Z války panuje celková únava, lidé chtějí spíše řešení sociálních problémů. Otázkou je, co se bude dít dál. Pokud vynecháme až fašizoidní výlev Sergeje Glazjeva o vítězství Zelenského jako spiknutí amerických neonacistů s cílem osídlit Donbas Židy z Izraele (celý článek je volně k dosažení na stránkách zavtra.ru), střídavější odhady prostě mluví o tom, že příliš mnoho radikálních změn nenastane a že nově zvolený prezident bude sledovat spíše cestu evoluce než revoluce. Proti tomu jdou nicméně očekávání změn, které sliboval.

Ukrajina přitom není ve zrovna dobrém stavu. Země byla po celé postsovětské období plundrována nejrůznějšími mocenskými skupinami. Prezidenti, ať Kučma či Juščenko, se na rozkrádání podíleli. Režim Viktora Janukovyče, s obskurnostmi typu opulentních rezidencí, pak již jen dokonal dílo. Velmi často se zapomíná na to, že se před Majdanem Ukrajina ocitla v situaci faktického krachu, kdy ji mohla zachránit jen půjčka zvenčí. Ta nakonec přišla z Ruska za podmínky odmítnutí podpisu Asociační dohody s EU, což vedlo k rozsáhlým protestům. Následná válka a propad obchodu s Ruskem ukrajinské ekonomice nepřidaly. Stejně tak reformy zůstávaly spíše deklaracemi na papíře, zatímco jejich reálné provádění zůstávalo v nedohlednu. Byť se Porošenkovi podařilo propad zastavit a situaci do značné míry stabilizovat, nebojoval ani tak s reálnou situací, jako s očekáváními Ukrajinců.

Nicméně snad všichni pozorovatelé vnitřní ukrajinské situace se shodují, že hlavním problémem je všeobecně rozbujelá korupce. Ta do velké míry způsobila, že Ukrajina soutěží o titul nejchudší země v Evropě, měřeno podle HDP na hlavu, s Moldavskem. Dokonce ani růst není nijak závratný, 2,7 procenta HDP není nic, co by u země postižené předchozím propadem a s možnostmi exportovat do EU, mělo nějak ohromit. V mezinárodním srovnání International property rights index země se nachází na strašidelném 110. místě, v regionálním srovnání pak končí předposlední, když se za ní nachází jen Moldavsko. Ve známějším Corruption perception index si Ukrajina vede o něco málo lépe, kdy končí na „pěkném“ 120. místě ze 180 zemí. Jakkoli lze daná srovnání brát s rezervou, protože jsou velmi často sestavovaná s metodologií vzbuzující diskuze, určitý přehled a návod k pochopení poskytují. Již jen samotný fakt, jak je korupce vnímaná, ovlivňuje ekonomickou situaci. Dochází tak i k paradoxní situaci,

když fakt, že je společnost svobodnější, o korupci se více mluví a daří se stále více odhalování korupčních případů, vede k tomu, že je vnímání korupce horší i přes zlepšování situace. Pro prezidenta Zelenského tak bude důležité praktickými kroky změnit pověst země v této oblasti.

Právě slib boje s korupcí, respektive, jak později Zelenskyj dodal, vítězství nad korupcí, byl důležitým momentem jeho vítězství ve volbách. Porošenkovi přitom podtrhl nohy prostý fakt, že nebyl, i přes některé úspěchy, jako byl rejstřík smluv či přiznání majetku politiků, nikdo významný zatčen a postaven před soud. Podnikatelé se zdráhají investovat do ekonomiky, protože jejich zisky požírají úplatky jednotlivým úředníkům. Korupce fungující u soudů s sebou nese i nejistotu prostředí. Raději tak místo ponechání zisků v zemi a jejich reinvestice uložíte peníze někam do bezpečí. Možností přitom není málo, Kypr či londýnské nemovitosti jsou oblíbenými, byť ne jedinými destinacemi. Nutno říci, že v tomto není Ukrajina ani zdaleka sama. Například Rusko řeší v souvislosti se svojí dlouhodobou stagnací velmi podobné problémy. Suše, nedáte peníze tam, kde nevíte, jestli vám je někdo neukradne. Nedá se přitom říci, že by se od Majdanu na Ukrajině nestalo vůbec nic. Soudní reforma, změny v policii, zavedení nových antikorupčních opatření, jako jsou veřejné registry smluv či majetková přiznání politiků, jistě nejsou nezanedbatelné. Problémem, kterého si všimají téměř všechny organizace zabývající se reformami v zemi, je fakt, že se jejich tempo v povážlivé míře snížilo, až zastavilo. Na Ukrajině mají silný vliv oligarchické skupiny, regulace dusí aktivitu a vymahatelnost práva je více než chabá.

Pokud to Zelenskyj myslí s bojem proti korupci vážně, bez spojenců se neobejde. Není totiž nijak těžké vyměnit ministry nebo náměstky ministrů za lidi, kterým věříte. Daleko složitější je změnit celý systém, který je od svého nejnižšího stupně založen na korupci. Pro takovou změnu je nutné mít dostatek lidí, kteří navíc budou patřičně vzdělaní a mít dostatek zkušeností. Je to prakticky něco jako Hlava XXII, kdy pro zrušení korupčního systému potřebujete lidi, kteří jsou jeho součástí. Neméně důležité ale bude, jak se mu povede nastavit spolupráci s nevládním sektorem, který je na Ukrajině velmi silný. Nedostatek hlubší interakce a schopnosti ochránit představitele neziskového sektoru, kteří spolu s investigativními novináři čelili různým napadením, která došla až k vraždě aktivistky Katji Handziuk, přispěla k postupnému ochlazení vztahů mezi prezidentem Porošenkem a představiteli nevládního sektoru. Na místní úrovni, kde mimochodem právě Katja Handziuk působila, narážíte na odpor místních struktur. Velmi jednoduše, i když vyměníte jednoho nebo dva šéfy místních

úřadů, pokud s nimi místní nebudou chtít spolupracovat, nic nezmohou. Nevládní sektor má pak možnost proti takovým strukturám působit a upozorňovat na ně. Nicméně, pokud nový prezident nedokáže těmto organizacím pomoci, respektive s nimi efektivně pracovat, mohou se obrátit proti němu.

Nově zvolený prezident hlavně bude muset dokázat, že podezření z jeho propojenosti či dokonce podřízenosti zájmům Ihora Kolomojského se nezakládají na pravdě. Práce to nebude vůbec jednoduchá, neboť oligarchický systém je s korupcí silně svázaný. Zelenského tak čeká práce na reformě energetiky, kde mají oligarchické skupiny silný vliv, stejně jako v případě zbrojního průmyslu či zemědělství. Očekávat přitom může silnou opozici ze strany těchto skupin. Velmi jednoduše se mu tak může stát, že mu srazí vaz právě očekávání, která jsou do něj vkládaná, kdy se proti němu postaví jeho klon, který bude tepat do nedostatků v jeho vládě, podobně jako to on udělal s Porošenkem.

O autorovi| Karel Svoboda, Autor přednáší na Institutu mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy problematiku Ruska a vztahů v postsovětském prostoru. V roce 2012–2013 přednášel na University of Rochester. Publikoval desítky odborných statí v českých a zahraničních akademických časopisech, je autorem řady knih a řešitelem několika grantů Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Foto autor| FOTO : KINO AFISHA

Foto popis| Volodymyr Zelenskij ve filmu Rževskij proti Napoleonovi

V souvislosti s účinností protikuřáckého zákona došlo k významnému poklesu počtu hospitalizací pro akutní srdeční infarkt i astma

30.5.2019 khsstc.cz str. 00

Ve druhém pololetí mezi roky 2017 a 2018 došlo k významnému poklesu počtu hospitalizací pro akutní infarkt u osob mladších 70 let, a to o 9,2 %. Zatímco v roce 2016 v této věkové skupině bylo v souvislosti s akutním srdečním infarktem hospitalizováno 11 278 osob, v roce 2018 se jednalo o 10 579. Analýza srovnávající celková data za rok 2018 s rokem 2016 tak prokázala u osob mladších 70 let pokles o 699 hospitalizací, což korigováno na dlouhodobý trend činí 7,1 %. Ze srovnání dat za roky 2016 a 2018 vyplynul také významný pokles počtu hospitalizací pro astma. Ve skupině osob mladších 40 let došlo k poklesu o 722 hospitalizací, což představuje 18.5 %.

Hospitalizace pro akutní srdeční infarkt

Zdroj: Národní registr hospitalizovaných (NRHOSP)

„Dostupná data prokázala pozitivní efekt zavedení nekuřáckých veřejných prostor v České republice. Těší mě významný pokles u počtu hospitalizací pro nemoci srdce a u pacientů trpících astmatem. Je nutné si uvědomit, že se jedná o časově velmi rychle pozorovatelný dopad u hospitalizací pro nemoci, na které má prokazatelný vliv aktivní i pasivní kouření,“ uvedl ministr zdravotnictví Adam Vojtěch.

Hospitalizace pro astma

Zdroj: Národní registr hospitalizovaných (NRHOSP)

„Analýza časových trendů prokázala již u dvou z hodnocených diagnóz, čímž je astma a akutní infarkt myokardu, v roce 2018 celkový pokles počtu hospitalizací o 1 400 oproti roku 2016. V případě hodnocení dalších diagnóz se dostaneme na ještě mnohem vyšší číslo,“ dodal ředitel Ústavu zdravotnických informací a statistiky Ladislav Dušek.

Jedním z impulsů pro zavedení tzv. protikuřáckého zákona byl výzkum agentury IPSOS a **Fakulty sociálních věd** UK z roku 2012. Z něj vyplývalo, že možnost kouřit v restauracích, barech, diskotékách a klubech podporuje mladé lidi v kouření. Pokud by v těchto zařízeních platil zákaz kouření, podle vlastních slov by vůbec nezačala kouřit čtvrtina (24 %) pravidelných kuřáků a polovina (51 %) příležitostných kuřáků. Z dat Státního zdravotního ústavu o spotřebě tabáku v dospělé populaci ČR za rok 2018 vyplývá, že mezi mladými dochází k poklesu kouření tabákových výrobků.

„Pokles kouření mezi roky 2017 a 2018 je pozorovatelný u obou pohlaví a u mladší i starší věkové skupiny s tím, že u mladší je pokles výraznější. Lze tedy předpokládat, že u nejmladší věkové skupiny došlo k výraznému poklesu prevalence“, uvedl ředitel Státního zdravotního ústavu Pavel Březovský.

Jakýkoliv kouřený tabákový výrobek podle věkových skupin

URL| http://khsstc.cz/dokumenty/v-souvislosti-s-ucinnosti-protikurackeho-zakona-doslo-k-vyznamnemu-poklesu-poctu-hospitalizaci-pro-akutni-srdecni-infarkt-i-astma-5428_5428_161_1.html

V souvislosti s účinností protikuřáckého zákona došlo k významnému poklesu počtu hospitalizací pro akutní srdeční infarkt i astma

30.5.2019 mzcr.cz str. 00

Ve druhém pololetí mezi roky 2017 a 2018 došlo k významnému poklesu počtu hospitalizací pro akutní infarkt u osob mladších 70 let, a to o 9,2 %. Zatímco

v roce 2016 v této věkové skupině bylo v souvislosti s akutním srdečním infarktem hospitalizováno 11 278 osob, v roce 2018 se jednalo o 10 579. Analýza srovnávající celková data za rok 2018 s rokem 2016 tak prokázala u osob mladších 70 let pokles o 699 hospitalizací, což korigováno na dlouhodobý trend činí 7,1 %. Ze srovnání dat za roky 2016 a 2018 vyplynul také významný pokles počtu hospitalizací pro astma. Ve skupině osob mladších 40 let došlo k poklesu o 722 hospitalizací, což představuje 18.5 %.

„Dostupná data prokázala pozitivní efekt zavedení nekuřáckých veřejných prostor v České republice. Těší mě významný pokles u počtu hospitalizací pro nemoci srdce a u pacientů trpících astmatem. Je nutné si uvědomit, že se jedná o časově velmi rychle pozorovatelný dopad u hospitalizací pro nemoci, na které má prokazatelný vliv aktivní i pasivní kouření,“ uvedl ministr zdravotnictví Adam Vojtěch.

„Analýza časových trendů prokázala již u dvou z hodnocených diagnóz, čímž je astma a akutní infarkt myokardu, v roce 2018 celkový pokles počtu hospitalizací o 1 400 oproti roku 2016. V případě hodnocení dalších diagnóz se dostaneme na ještě mnohem vyšší číslo,“ dodal ředitel Ústavu zdravotnických informací a statistiky Ladislav Dušek.

Jedním z impulsů pro zavedení tzv. protikuřáckého zákona byl výzkum agentury IPSOS a **Fakulty sociálních věd** UK z roku 2012. Z něj vyplývalo, že možnost kouřit v restauracích, barech, diskotékách a klubech podporuje mladé lidi v kouření. Pokud by v těchto zařízeních platil zákaz kouření, podle vlastních slov by vůbec nezačala kouřit čtvrtina (24 %) pravidelných kuřáků a polovina (51 %) příležitostných kuřáků. Z dat Státního zdravotního ústavu o spotřebě tabáku u dospělé populace ČR za rok 2018 vyplývá, že mezi mladými dochází k poklesu kouření tabákových výrobků.

„Pokles kouření mezi roky 2017 a 2018 je pozorovatelný u obou pohlaví a u mladší i starší věkové skupiny s tím, že u mladší je pokles výraznější. Lze tedy předpokládat, že u nejmladší věkové skupiny došlo k výraznému poklesu prevalence“, uvedl ředitel Státního zdravotního ústavu Pavel Březovský.

V roce 2018 tak nastal výrazný pokles prevalence kouření u nejnižší věkové skupiny 15-24 let. Současně poprvé od roku 2012 není v této věkové skupině nejvyšší prevalence kouření.

„Společenská tolerance vůči tabáku či alkoholu je stále vysoká. Jsem velmi ráda, že se nám daří zavádět opatření, která jsou jak u nás, tak i ve světě hodnocena jako efektivní a která snižují užívání tabáku a alkoholu v populaci, zejména pak u dětí. V tomto bychom měli i nadále pokračovat. Česká republika je totiž stále na předních příčkách v pití a kouření v Evropě,“ dodala národní protidrogová koordinátorka Jarmila Vedralová.

Protikuřácký zákon vstoupil v platnost při Světovém dni bez tabáku, který se každoročně koná 31. května. Akce se zaměřuje na dopad vlivu tabáku na zdraví plic lidí po celém světě. U této příležitosti připravil Státní zdravotní ústav ve spolupráci se školami a úřady místní samosprávy dny zdraví zaměřené na problematiku závislosti na tabáku. Více informací naleznete na: <http://www.szu.cz/publikace/svetovy-den-bez-tabaku-2019-seznam-akci-cpvz>.

Jste spokojeni s obsahem této stránky?

URL| http://www.mzcr.cz/dokumenty/v-souvislosti-s-ucinnosti-protikurackeho-zakona-doslo-k-vyznamnemu-poklesu-poctu_17356_1.html

Deset dnů ve funkci. Nový ukrajinský prezident stihl rozpustit parlament i vrátit občanství Saakašvilimu

30.5.2019 seznamzpravy.cz str. 00

Desátý den ve funkci hlavy státu – bývalý herec Volodymyr Zelenskyj je teprve na začátku svého pětiletého prezidentského období. I přesto ale stihl udělat několik výrazných kroků. V úterý například vrátil ukrajinské občanství Michailu Saakašvilimu, bývalému gruzínskému prezidentovi. Občanství Saakašvilimu odebral bývalý prezident Petro Porošenko, a to kvůli údajnému pochybení při podání žádosti o občanství. Právě to Saakašvili získal v roce 2015 – o rok později v zemi zastával funkci gubernátora Oděské oblasti. Té se ale vzdal a obrátil se proti Porošenkovi – v Kyjevě pak zorganizoval demonstrace za jeho odstoupení a loni v únoru byl vyhoštěn do Polska. Saakašvili po vítězství Zelenského v dubnových prezidentských volbách sám o navrácení občanství požádal. Zelenskyj vůči němu neskrýval své sympatie, Saakašviliho prý považuje za skvělého diplomata, který by byl schopen zastávat významnou pozici v ukrajinské vládě. Ve své žádosti o občanství ale bývalý gruzínský prezident uvedl, že na Ukrajině o žádné funkce nestojí. Podle odborníka na východoevropská studia Jana Šíra z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy by mohlo v případné spolupráci mezi Saakašvilim a Zelenským brzy dojít k neshodám. „To byl i případ Saakašviliho a Porošenka. Porošenko sám ho přivedl na Ukrajinu – a ta spolupráce se jim moc nevydařila,” řekl Šír pro Seznam. „Zelenskyj určitě zve Saakašviliho, protože on může mít ještě některé nevyřízené účty s Porošenkem. A novému prezidentovi by mohlo vyhovovat, když bude o jednoho člověka, který půjde Porošenkovi po krku, víc,” dodal. Bývalý ukrajinský prezident už dal najevo, že se Zelenským spolupracovat nebude. Konat ale Zelenskyj začal už doslova několik minut po své inauguraci. Rozpustil parlament a krátce nato vypsal mimořádné volby – ty se budou konat na konci července. Rozpuštění instituce prezident vysvětlil nízkou důvěrou občanů, jež se podle průzkumů pohybovala okolo čtyř procent. Ukrajina je poloprezidentská republika – což podle Šíra mnoho lidí opomíná. „Prezident na Ukrajině potřebuje souhlas parlamentu ke jmenování osob, které budou stát v čele silových struktur. Zodpovídá zejména za bezpečnost, obranu, zahraniční politiku,” vyjmenoval odborník. „Pokud Zelenskyj nemá v parlamentu žádnou podporu, žádné spojení, musí si tu podporu nejdřív nějakým způsobem vytvořit,” uvedl Šír. V mimořádných volbách zabojuje o místo v parlamentu i nová strana Sluha národa – za tu Zelenskyj kandidoval. Průzkumy ukázaly, že má strana šanci získat až čtyřicetiprocentní podporu. Strana přitom zatím nemá moc členů – a snaží se je najít na svém webu, kde její zástupci vyzývají Ukrajince, aby se hlásili jako noví členové – z nich pak vyberou kandidáty do voleb. „Je to struktura, která nemá oporu na ukrajinské scéně, nijak tam nepůsobí, nevyvíjí žádnou činnost a nemá prakticky žádné členy,” uvedl odborník. Podle Šíra jde o politický projekt, který měl za cíl dosadit Zelenského do čela Ukrajiny. „Oni si založili kampaň na tom, že jejich program jim mohou diktovat, psát samotní lidé. Je tam velká populistická složka, jsou nevyhranění. Nicméně pokud se chtějí podílet na politickém životě, musejí utvořit i nějaké struktury,” dodal Šír. Strana Sluha národa existuje už delší dobu – i když dříve pod jiným jménem. V současnosti strana podle odborníka využívá popularity stejnojmenného seriálu a filmu, ve kterých hrál Zelenskyj hlavní roli. „Víme jen, jak vypadal Zelenského předvolební tým. Část z něj byli jeho byznys partneři ze showbyznysu,” řekl Šír. Klíčovou postavou je například Andrij Bohdan, kterého Zelenskyj postavil do čela prezidentské kanceláře. Jedná se o právníka Igora Kolomojského – tedy oligarchy, který je právě s novým ukrajinským prezidentem spojován a který je v zemi obviňován mimo jiné z toho, že vytuneloval největší soukromou banku Privat. Bývalí ministři, ředitel léčebny a absolvent školy Bundeswehru. Mezi 21 novými europoslanci je sedm žen, návrat do velké politiky slaví někdejší ministr obrany za ODS Alexandr Vondra.

Mimořádné volby v červenci

Zelenského strana hledá členy na webu

URL| <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/deset-dnu-ve-funkci-novy-ukrajinsky-prezident-stihl-rozpustit-parlament-i-vratit-obcanstvi-saakasvilimu-73106>

Stejná zpráva vyšla také v tomto titulu:
[seznamzpravy.cz](https://www.seznamzpravy.cz) (*Zahraniční, Stalo se*)

Špatné zprávy z Německa i Spojených států

30.5.2019 roklen24.cz str. 00

Dominik Stroukal

Tagy: RoklenFx, forex, fx, dolar, euro, koruna, EURUSD, EURCZK, USDCZK

V Německu mírně vzrostla nezaměstnanost a s (nejen) ní se propadlo euro. Ve Spojených státech si jsou investoři čím dál více jistí, že nedojde k dohodě se Čínou.

S prvními výsledky přišla včera ráno Francie, která zveřejnila údaje o HDP. Ten vyrostl meziročně o desetinu procenta nad očekávání a připsal 1,2 %. Mezikvartálně potom rostl o očekávaných 0,3 %. Očekávanější byly výsledky nezaměstnanosti v Německu. Přestože se očekával mírný propad počtu nezaměstnaných, nakonec jich v květnu přibylo 60 tisíc a nezaměstnanost se tak o desetinu procenta zvýšila na 5 %. Euro na zprávu zareagovalo poklesem, který nepřestal po většinu dne.

To přestože ze Spojených států také nepřišly příliš pozitivní zprávy. Výrobní index richmondského Fedu oproti očekávanému růstu poklesl a snížil se i počet nových žádostí o hypotéky.

Obavy z pokračujících obchodních sporů Spojených států s Čínou poslaly dolů i výnosy amerických dluhopisů. Desetiletý dluhopis spadl na minimum od září roku 2017 a ještě více zvrátil již tak inverzní výnosovou křivku mezi tímto a tříměsíčním pokladniční poukázka, který vynáší o 0,123 procentního bodu více. Inverzní výnosová křivka straší investory svou schopností předvídat krize, proto téměř okamžitě odepsaly několik procent i největší americké burzy.

I přes tento vývoj patřil včerejšek na eurodolaru jednoznačně dolaru. Ten setrval posiloval většinu dne až pod 1,1134 EURUSD a připsal si tak téměř tři desetiny procenta. Aktuálně se dolar vůči euru v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 1,1156 EURUSD, dolarový index se pak nachází na hodnotě 98,21 bodu. Během dne by se kurz EURUSD měl pohybovat v rozmezí od 1,1120 do 1,1189 EURUSD.*

U nás byl včera stejně jako po celý týden relativní klid a koruna tak reagovala zejména na vývoj na světových trzích. Jedinou zprávou bylo zveřejnění zprávy o inflačním očekávání České národní banky.

„Výsledky šetření signalizují očekávání nepatrně pomalejšího hospodářského růstu v kombinaci s lehce nižší inflací i tempem růstu nominálních mezd,“ uvádí zpráva. „Žádný z respondentů nepředpokládá, že by na červnovém měnově politickém zasedání ČNB došlo ke změně nastavení 2T repo sazby, přičemž v ročním horizontu je předpokládáno i nepatrně pomalejší tempo utahování měnové politiky ČNB,“ dodává centrální banka.

Data. Dnes očekáváme ze světových dat jen americké HDP včetně jeho složek, několik údajů z trhu práce, zásoby a prodeje nemovitostí. V Evropě a u nás je kalendář prázdný. Koruna včera oslabovala proti euru i dolaru. V páru s dolarem se výrazně propadla až o tři desetiny procenta nad 23,22 USDCZK. K euru byl propad méně výrazný, i tak se ale dostala až nad úroveň 25,84 EURCZK. Aktuálně se koruna v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 25,85 EURCZK. Dle naší predikce by se kurz vůči euru měl držet v rozmezí 25,82 až 25,89 EURCZK, ve dvojici s dolarem zase od 23,08 až 23,28 USDCZK.*

*Průměrný nominální kurz, zveřejňovaný ECB, bude dle použitých modelů s vysokou pravděpodobností ve zmíněném intervalu. Predikce měnových kurzů jsou založeny na modelu časových řad, který zohledňuje předchozí hodnotu kurzu i jeho minulou volatilitu. K přesnějšímu určení budoucí volatility je do modelu navíc

zakomponován faktor zveřejňování makroekonomických dat. Model je tak schopen určit, kdy lze očekávat zvýšenou či sníženou volatilitu směnného kurzu.

Disclaimer: Tento článek má pouze informativní charakter a neslouží jako investiční doporučení dle zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu. Při zpracování tohoto článku autor vycházel z veřejně dostupných zdrojů. Za případné chyby v textu nebo v datech nenesou společnosti Roklen Holding a.s. ani Roklen360 a.s. zodpovědnost.

Dominik Stroukal je držitelem doktorátu z ekonomie z Vysoké školy ekonomické v Praze. Vedle studia ekonomie absolvoval **Fakultu sociálních věd** UK, kde se věnoval sociologii médií. Tři roky byl předsedou Ludwig von Mises Institutu pro Českou a Slovenskou republiku, dva roky místopředsedou pro publikace. Přednáší na PPE programu VŠ CEVRO Institut, ekonomické předměty na Vysoké škole finanční a správní a na gymnáziu PORG.

URL| <https://roklen24.cz/a/SZNXF/spatne-zpravy-z-nemecka-i-spojonych-statu>

Tomáš Baldýnský (rozhovor)

30.5.2019 kritiky.cz str. 00

V čem je podle vás hlavní síla textu spisovatelky Petry Soukupové Na krátko v rámci žánru „rodinných vztahů“?

Hlavně v psychologické přesnosti jejích postav, není na nich nic vymyšleného, stylizovaného anebo autorsky překrouceného, její hrdinové žijí - ve skutečném světě - a dělají, co mohou. A samozřejmě nic nezmůžou, protože tak už to v jejím, ale samozřejmě i tom našem světě chodí.

Jak vypadala vaše spolupráce coby zkušeného televizního autora a dramaturga s renomovanou spisovatelkou na jejím prvním celovečerním scénáři?

Není to první scénář, na kterém spolu děláme - jen je první natočený, takže by člověk řekl, že s tou spoluprací to už bude jednoduché a zavedené. Ale není a asi nikdy nebude. Petra píše, já jí pomáhal vymýšlet řešení a vývoj příběhu tak, aby byl co nejpřehlednější, ona má pocit, že jí málo chválím, mě se dotýká, že do toho tahá emoce... pak se dohadáme a ono to najednou je.

Na půdorysu rodinného mikrosvěta se odráží ve filmu Na krátko i nepříliš utěšený stav dost velké části naší společnosti. Chtějí ale vůbec diváci vidět ve filmu realitu takovou, jaká je?

Jistě. Bystrý člověk chápe, že vymyšlené a stylizované světy amerických filmů mu sice pomohou na okamžik zapomenout na svoji životní tíseň, ale v životě mu k ničemu nebudou. A že vidět film takto pravdivý a autentický mu naopak pomůže, až mu třeba jednou bude tak úzko, jako je Petřiným hrdinům. Copak byste nechtěli vědět, co dělat, kdybyste najednou začala ztrácet to, co je vám nejdražší?

Chcete být informováni o nových článcích? Přidejte se na náš...

Twitter

Opravdu si myslíte, že umíte psát lépe, častěji a čtivěji? Tak své komentáře, články, recenze... pište pro nás!

Tomáš Baldýnský (rozhovor)

Související příspěvky:

28. dubna 2017 Na Finále Plzeň zvítězili silné příběhy Letošní 30. ročník plzeňského festivalu Finále Plzeň má své filmové vítěze. Zlatého ledňáčka za nejlepší hraný film vyhrálo psychologické drama Já, Olga Hepnarová, režiséra Petra Kazdy [...]

30. května 2018 TOMÁŠ BALDÝNSKÝ (KREATIVNÍ PRODUCENT, DRAMATURG)

Filmový kritik, dramaturg, publicista, scenárista, televizní producent. Už během studii na **fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy pravidelně publikoval filmové recenze v celostátních [...]

21. ledna 2015 Zdeněk Troška - rozhovor k filmu Babovřesky 3 Zdeněk Troška je v Česku nejpoblárnější, ale také kritiky asi nejsledovanější režisér. On si však z kritiků nic nedělá a vždy říká, že ještě než vůbec začne točit, kritici mají své [...]

26. dubna 2017 JAN HŘEBEJK REŽIE Jak byste jako režisér, přiblížil trilogii Zahradnictví? Kromě toho, že je to největší projekt mého života, tak je to rodinná sága, kdy Petr Jarchovský sepsal, do značné míry věrně, osudy [...]

27. května 2018 Robert Mikluš - Dukla 61 je film o dolech v nás Kdo je Eda Slonka? Je to synek mladý, ale šikovný. Je během příběhu převelen ke skupince havířů na osmé sloji, aby jim šéfoval. Kumpán, který nezkazí žádnou srandu, ale na konci mu do [...]

7. února 2019 Rypar je pirát, jednou bych chtěl být jako on – říká režisér Jiří Mádl Scénář vznikl původně jako příběh imigranta, který se v neznámé zemi dostane do tíživé situace, ale finální verze filmu ukazuje, že je možná daleko více příběhem pana Rypara, stárnoucího [...]

8. ledna 2015 VÁCLAV NEUŽIL Václav Neužil (nar. 4. 10. 1979, Plzeň) je absolventem JAMU v Brně. Hrál v tamějším divadle Polárka, účinkoval na jevištích Národního divadla v Brně, Divadla 7 a půl a HaDivadla. Od roku [...]

26. dubna 2017 Sabina Remundová MAŘČI Koho hrajete v trilogii Zahradnictví? Jsem veselá teta Marči. Doufám, že veselá. Řekla bych, že je to taková tragikomická postava. Dost často se projevuje takovým způsobem, že ostatní [...]

28. září 2018 Rozhovor s Táňou Pauhofovou o filmu Toman Ve filmu hrajete Tomanovu sestru Aurélii. Měla jste nějaké informace o tom, jaká byla, které vás nasměrovaly k tomu, jak její postavu uchopit? Vzhledem k prostoru, jaký v příběhu má, to [...]

2. února 2016 Petra Svoboda: Vánek přímotopu ve vlasech Decibely lásky byla vaše první větší filmová zkušenost, takže jaké vzpomínky a zážitky jste si z natáčení odnesla? Odnesla jsem si spoustu dojmů a zážitků. Potkala jsem se na place s [...]

URL| <https://www.kritiky.cz/profil/rozhovory/2018/tomas-baldynsky-rozhovor/>

TOMÁŠ BALDÝNSKÝ (KREATIVNÍ PRODUCENT, DRAMATURG)

30.5.2019 kritiky.cz str. 00

Filmový kritik, dramaturg, publicista, scenárista, televizní producent. Už během studii na **fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy pravidelně publikoval filmové recenze v celostátních periodikách (Reflex, Lidové noviny) a později ve své novinářské kariéře pokračoval jako filmový redaktor týdeníku Reflex a později zakladatel a šéfredaktor odborného filmového magazínu Premiere. Je autorem tisíců recenzí a kritických článků. V letech 2005 – 2007 byl členem Rady Státního fondu ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie a v roce 2007 působil jako předseda Rady. Po vypršení mandátu se začal věnovat práci televizního scenáristy a producenta, byl tvůrcem a hlavním autorem úspěšného seriálu Comeback. V roce 2012 založil Filmové centrum České televize a stal se jeho kreativním producentem.

Chcete být informováni o nových článcích? Přidejte se na náš...

Twitter

Opravdu si myslíte, že umíte psát lépe, častěji a čtivěji? Tak své komentáře, články, recenze... pište pro nás!

TOMÁŠ BALDÝNSKÝ (KREATIVNÍ PRODUCENT, DRAMATURG)

Související příspěvky:

30. května 2018 Tomáš Baldýnský (rozhovor) V čem je podle vás hlavní síla textu spisovatelky Petry Soukupové Na krátko v rámci žánru "rodinných vztahů"? Hlavně v psychologické přesnosti jejich postav, není na nich nic [...]

28. dubna 2017 Na Finále Plzeň zvítězili silné příběhy Letošní 30. ročník plzeňského festivalu Finále Plzeň má své filmové vítěze. Zlatého ledňáčka za nejlepší hraný film vyhrálo psychologické drama Já, Olga Hepnarová, režiséra Petra Kazdy [...]

18. května 2017 ZUZANA ŠEBOVÁ (LUKY)

Vítězstvo v sůtaži Miss Slovensko bolo pre Luky vstupenkou do šoubiznisu, ktorý doteraz odmieta opustiť. V jej luxusnom živote však chýba muž, pre ktorého sa Luky pokúsi o nemožné - urobiť [...]

21. srpna 2017 Zdeněk Svěrák Dramatik, scenárista, autor písňových textů, ale i divadelní, filmový a televizní herec. Rodilý Pražan a vystudovaný pedagog českého jazyka a literatury. Už na vysoké škole přispíval do [...]

18. května 2017 PEŤA POLNIŠOVÁ (CUKY) Zoznámte sa s Cecíliou Kováčovou alias Cuky. Cuky je neuznaná vloggerka, ktorá sa má stať novou slovenskou Miss. K tomu jej má pomôcť Luky, ako však uvidíte, bude to stáť ešte veľa [...]

18. května 2017 LUKÁŠ LATINÁK (MILO HURBAN) Lámač ženských srdc, riaditeľ Miss Slovensko, Milo Hurban, je mužom, ktorého si Luky vysnívala. Nie je však sama - na zámožného sympatáka má záľusť aj jej rivalka Renáta Štraušová. S kým [...]

26. srpna 2014 Elyas M'Barek Elyas M'Barek se narodil v roce 1982 v Mnichově. Své první herecké zkušenosti získával ve školní divadelní společnosti a v komedii Dennise Gansela Holky to chtěj taky (2001). M'Barek [...]

14. dubna 2018 Miloš Forman Miloš Forman, původně Jan Tomáš Forman (18. února 1932 Čáslav – 13. dubna 2018), byl režisér, scenárista a herec českého původu, žijící ve Spojených státech amerických. Byl držitelem [...]

3. září 2014 Martin Moszkowicz Martin Moszkowicz je předsedou představenstva společnosti Constantin Film AG, zodpovědný za oblast televizní a filmové produkce, prodej/marketing a tisk, licence, mezinárodní distribuci a [...]

20. února 2017 Jan Masaryk (14.9.1886 – 10.3.1948) Syn prvního československého prezidenta T.G. Masaryka, diplomat a politik. Byl vyslancem Československé republiky v Londýně, ministrem zahraničí v londýnské exilové vládě během 2. světové [...]

URL| <https://www.kritiky.cz/profily/2018/tomas-baldynsky-kreativni-producent-dramaturg/>

Z některých příběhů mě mrazilo, když jsem je psala

30.5.2019 Literární noviny str. 04 Rozhovor

Petr Nagy

Lidmila Kábrtová

Lidmilu Kábrtovou odhalila coby talentovanou prozaičku už její prvotina Koho vypijou lišky (Host 2013). O tom, že obstála i ve zkoušce, kterou pro každého spisovatele představuje druhá kniha, svědčí cena Nadace Český literární fond udělená její povídkové sbírce Místa ve tmě (Host 2018).

* Svou druhou a dosud poslední knihu jste vydala pět let po své prvotině. Jak dlouho jste na ní pracovala? A vznikaly jednotlivé povídky už se záměrem společného vydání? Jejich vzájemná provázanost naznačuje, že ano...

Místa ve tmě jsem psala necelé tři roky. Na začátku ale vůbec nebylo jasné, že to bude kniha. Povídky Divoženka, Vanilkové rohlíčky a Kostelnice vznikly samostatně – pro povídkovou sbírku více autorů, pro noviny a pro časopis. Když jsem pak začala psát dál, i následující povídka byla samostatná. Ale když jsem ji dopsala,

došlo mi, že ten příběh si říká o pokračování. Že potřebuje pokračování. Ne jako druhý díl, ale jako příběh jiné hrdinky, která svými očima nahlíží na postavu z toho původního příběhu. A vidí ji jinak, než ji viděl čtenář v původním příběhu. Tam mě napadlo, že i další hrdinky navzájem prováží. Vytvořila jsem si mapu postav a další povídky jsem už psala záměrně propojené, ty první jsem jen lehce upravila.

* Proč jste výsledný soubor nazvala právě Místa ve tmě? Pro úplnost dodejme, že tak se nejmenuje žádná z přítomných povídek.

S názvem byl problém. Původní navržený název Kabinet pokusných zvířátek v nakladatelství neprošel, stejně dopadly i názvy Skleněná jablka a Druhá noc u jezera. Tím mi došly názvy povídek, které by šlo použít jako název knihy, takže jsem musela vymyslet něco jiného. „Místa ve tmě“ byl náhlý nápad jednoho rána – tma je něco, čím všechny hrdinky procházejí, kde se ocitají na hraně nějakého rozhodnutí, ať už je to tma fyzická, nebo je to tma někde hluboko uvnitř jejich duše, místo, kam nikdo nevidí, jen ony samy. Jen ony také mohou rozhodnout, jestli v té tmě zůstanou nebo z ní vyкроčí... Dnes jsem ráda, že se kniha jmenuje právě takhle – stejně jako jsou propojeny hrdinky v povídkách, i název propojuje celou knihu.

* Hrdinkami dvanácti povídek jsou většinou ženy, které – zjednodušeně řečeno – neměly štěstí na muže. Přestože však obvykle nemají děti, ne vždy v sobě naleznou vůli nebo odvahu takového pedanta, despotu či sadistu opustit. Co je může vést k tomu zůstat v podobném vztahu?

Těch důvodů je celá řada. Může za tím být zvyk, že když to vydržely doteď, tak už to nějak doklepu. Mohou mít pocit, že je to jejich vlastní vina, že něco nezvládly, nesplnily, takže je to vlastně ze strany muže oprávněná reakce. Může to být slabost, neschopnost se bránit, víra, že když muži ve všem vyhoví, že se jeho chování změní. Může tam být v podvědomí zasutý model z rodiny, z vlastní výchovy. Roli hraje i strach ze samoty, obava, že by život samy nezvládly, vlastně jakási závislost na partnerovi. Řada žen má také tendenci svého muže omlouvat, říkat si, že to přece není tak hrozné, že jinde to je ještě horší. A další se bojí, že by zase stejně potkaly někoho podobného. U žen, které žijí v nějak násilném vztahu delší dobu, to může být i změna vnímání limitu toho, co je pro ně násilí a co už ne...V krajním případě tam pak může být i strach ze msty, z různých naschválů.

* A ony povětšinou tragické zápletky jsou dílem čiré fabulace, nebo jste někdy vycházela ze zkušeností svých a svého okolí?

Jediná zápletká, jež má v sobě asi deset procent reálného příběhu, který jsem slyšela, je v povídce o darování vajíček. Vše ostatní je fabulace. Mě nebaví poslouchat historky a pak je s většími či menšími změnami přepisovat. Nechci kopírovat něčí život. Místo toho pozoruju situace, detaily, momenty, které mě nějak zaujmou. Vidím třeba na peróně na nádraží Čiňanku ve svatebních šatech, proti ní je ve svatebním Čiňan, nastavuje fotoaparát na stativu na samospoušť, pak běží k ní a spolu se fotí. Kolem nich chodí od vlaků spousty lidí, ale oni se prostě dál v klidu fotí. Žádní další svatebčané tu už nejsou, jen tihle dva. A já začnu přemýšlet, proč jsou tady, proč se fotí sami, kde zůstali ostatní hosté a jestli vůbec nějaký byli, a začnu hledat příběh. Mám v počítači složku, které říkám „Zbytky a trosky“, kam si takovéhle vjemy píšu.

* Vráťím se ještě k motivu dětí. Při takovém počtu ženských postav asi není jejich výrazná absence (pominu-li samotné dívčí hrdinky několika povídek) čistě náhodná? Ani téma mateřství tu není příliš reflektováno – tedy s výjimkou výše zmíněné prózy s příznačným názvem Děti, jejíž hrdinka ovšem sama děti mít nechce.

I v povídce Kabinet pokusných zvířátek, která vypráví o manželích důchodového věku, děti jsou – synové, kteří odrostli a odstěhovali se. O to víc pak v tomhle příběhu dolehne prázdnota mrtvého vztahu, v němž po odchodu dětí nic nefunguje. Děti v povídkách nejsou záměrně. Při psaní mě zajímal především vztah mezi mužem a ženou, limitní okamžiky, které ze vztahu vyplynou, různé cesty, po níž se postavy vydají. Zajímalo mě to, co se děje pod povrchem, věci, které nemusí být zvenčí vůbec vidět, a přitom to jsou hraniční momenty v životě i ve vztahu. V rodině s dětmi je řád nastaven trochu jinak, hrany se ohlazují, krize se odsouvají, primární tu není vazba muž – žena (pokud nevznikne nějaký exces), ale řeší se především děti.

* Zatímco lásky se vašim hrdinkám dostává jen zřídka, totéž rozhodně neplatí o sexu, který je nadto v knize líčen se značnou otevřeností. Nezápasila jste někdy s nutkáním odhalit méně?

Snažila jsem se, aby tyhle scény byly jen tam, kde být musí, kam patří, kde pomáhají postavy, jejich život, vztah k tomu druhému definovat. Sama nemám v textech ráda samoučelnou vulgaritu a sex, takže jsem hodně zvažovala každé slovo, popis, scénu, snažila jsem se je používat opravdu jen tam, kde jsem to považovala za nutné. Víím, že třeba v povídce Pod vodou jsou některé scény hodně brutální, ale bylo důležité překročit hranici, protože jen díky tomu si Petra, hrdinka téhle povídky, uvědomí, že se dostala za hranu toho, co je ochotná snést, a rozhodne se svoji situaci definitivně vyřešit.

* Jak už bylo řečeno, podstatnou roli hraje ve vaší knize kompozice a motivy – obvykle postavy – opakující se ve vícero textech. Nevím, jak ostatní čtenáře, ale mě docela bavilo pít se po stopách těchto přesahů. Předpokládám však, že mají i hlubší význam než jen ozvláštnit četbu?

Nejste sám, koho bavilo hledat souvislosti, pít se po přesazích. Viděla jsem třeba u knižních blogerek mapy, kam si zakreslovaly, jak jsou jednotlivé postavy v povídkách provázány, dohadovaly se mezi sebou, na koho zapomněly... Já ráda objevuju možnosti v textu, různé hříčky a variace. Dopovídat jeden příběh v druhém, rozvíjet postavu tam, kde to čtenář nečeká, pro mě byla obrovská výzva. Chtěla jsem také ukázat, že to, co se jeví jednomu v nějakém světle, může druhý člověk vnímat naprosto odlišně a vlastní skutečnost může být v realu ještě úplně jiná. Prostě nic není jisté, nic není dané. Růže nemusí znamenat pozorného manžela a plně krabice cukroví vánoční pohodu, i když to tak zvenčí může vypadat.

* Specifickým případem jsou pak postavy jako Jolana, Tereza a Petra, které dokonce v různých příbězích zastihujeme v odlišných fázích života. Skoro to vypadá, že byste měla chuť pustit se do delšího prozaického žánru, než je povídka...

I povídka pro mě byla na začátku skoro neřešitelný úkol. V Místech ve tmě jsem se ji vlastně učila psát. Přemýšlet nad ní. Hledala jsem, škrkala, přepisovala. Postupovala jsem od kratších textů k delším. Příběhy Jolany, Terezy a Petry, které už jsou dlouhé, rozvinuté, vznikly mezi posledními. Ušla jsem k nim kus cesty. A chci zkusit jít dál. Zatím nevím, jak to dopadne.

* K tradiční povídce jste ovšem přešla od ještě kratšího „žánru“ – začínala jste psaním tzv. příběhů na padesát slov a z takových textů jste posléze poskládala i svou první knihu, experimentální prózu Koho vypijou lišky. Čím vás ten formát oslovil a jak se z něho zrodilo vyprávění o malé holčičce jménem EI?

Lišky vznikly náhodou. Psala jsem už před nimi, ale žádný z textů v šuplíku jsem pořádně nedokončila. Příběhy na padesát slov, které jsem objevila na webu, byly prostě tak krátké, že jsem je zvládla dokončit i já. Jejich psaní mě začalo bavit, naučilo mě vyjadřovat se ve zkratce, neplýtvat slovy, hledat výstižnou pointu, překvapivý konec. Kromě jiných textů jsem tam napsala i dva příběhy z osmdesátých let, svět nahlížený očima malé holčičky. Příběhy se líbily vydavateli webu, ozvali se i čtenáři, že by chtěli další, a já slíbila, že na tom webu napíšu takový hodně volně provázaný seriál... Nasbírala jsem si k tomu spoustu materiálu, a když jsem těch příběhů měla na webu vydaných asi sedm, v konceptu patnáct a v hlavě dalších čtyřicet, došlo mi, že web se pro tenhle projekt stal malým... Jméno EI vymyslel vydavatel webu, potřeboval krátké jméno, protože chtěl, aby se název seriálu – Příběhy malé EI – vešel na jeden řádek. Rukopis jsem pak zkusmo poslala do Hosta, aniž bych tam měla jediný kontakt. Prostě jsem si jméno redaktora našla na webu.

* Stejně to udělala i Alena Mornštajnová, jejíž veleúspěšná spisovatelská dráha také není příliš dlouhá. Dnes však už napsat dobrou knihu nestačí, je třeba ji propagovat, a to nejlépe skrze samotného autora či autorku. Jak vy se díváte na besedy se čtenáři a autorská čtení?

Autorská čtení mám ráda, těší mě vtáhnout čtenáře do děje. Na začátku mi hodně pomohlo, že knihu Koho vypijou lišky si vybral Lukáš Hejlík do projektu Listování. Herci v něm knihu částečně odehrají. „Hraje se“ v knihovnách, kulturních centrech, divadlech, ve velkých i malých městech, publikum je různorodé. To turné jsem odjezdila s nimi a vnímala, jakým způsobem herci s knihou pracují a jak to čtenáře baví. To mě naučilo přistupovat ke čtení před publikem jinak, nebát se nedokonalostí, zařvat, když se má v knize řvát, nebo třeba i

zapojit publikum. Z *Míst ve tmě* čtu vybrané povídky, *Lišky* jsem si vykrátila tak, že je během hodiny dokážu přečíst celé. Pravidelně je jezdím číst třeba na gymnázia pro třetí ročníky a septimy, kde si se studenty povídám o tom, že i v krátkém příběhu může být vše. Takže pokud by chtěl někdo sjednat čtení, není to problém.

* Redaktorem obou vašich knih byl Jan Němec, sám zkušený prozaik, a v knize *Místa ve tmě* najdeme poděkování čtyřem „předčtenářům rukopisu“, kteří vám prý svými komentáři pomohli jít dál. Jste tedy zvyklá svou literární činnost s někým konzultovat?

Mám svoje betačtenáře a jsem jim velmi vděčná. Jsou to přátelé, kteří vidí syrový rukopis a řeknou mi, co jim vadí, co jim chybí, nebo naopak co v textu přebývá. Na cestu, jak z toho ven, jak dál s textem a jejich připomínkami pracovat, ale zase musím přijít pouze sama.

* Pracujete v oblasti public relations (PR) – je vám to při psaní beletrie k užitku, nebo spíše na překážku?

PR mě živí, takže na beletrii mám bohužel čas jen po nocích nebo o víkendech. Což mě mrzí, ale takový už je spousta let daný stav. V oblasti PR se roky specializuji na technická témata, kde musím být hodně přesná, a myslím, že se mi to promítlo i do beletrie. Při psaní ověřuju detaily, ptám se odborníků, vadilo by mi, kdyby v textu bylo chybně něco, co jsem měla možnost najít. Ale asi mám štěstí – všechny lidi, které jsem zatím potkala a požádala o konzultaci nějakého odborného detailu (byl mezi nimi třeba lékař, hrobník, architektka, biolog), to bavilo a vyšli mi vstříc.

* Letos jste za *Místa ve tmě* získala 1. cenu udělovanou významnému literárnímu dílu Nadací Český literární fond. S jakými pocity jste ocenění přebírala?

Bylo to pro mě obrovské překvapení, protože *Místa ve tmě* jsou mojí první knihou klasických povídek. Učila jsem se v nich povídky psát...

* Jan Šulc si ve svém laudatiu na *Místa ve tmě* mimo jiné posteskl nad povrchností současné literární kritiky, která podle něho poznamenala i přijetí vaší knihy. Jak to vnímáte vy sama?

Vnímám to ze dvou stran. Asi všichni víme, že největšímu zájmu čtenářů i kritiků se těší román. Povídky jsou taková chudá příbuzná, okrajová záležitost, a podle toho se jim dostává pozornosti. Zároveň zanikla řada rubrik, které se věnovaly literatuře, možnost diskutovat o knihách se tím hodně zúžila. A časopisy s tzv. literárními tipy – to často znamená jen foto obálky o rozměru tři krát tři centimetry a k tomu popisek v rozsahu čtyř vět.

* A co vaši čtenáři – vzpomenete si na nějakou konkrétní reakci, která vás zaujala, popřípadě překvapila?

Spíš mě zarazí, kolik žen se v některé z povídek z *Míst ve tmě* poznává. Je to kniha o hledání lásky, ale také o násilí, zjevném i skrytém, o určitém podrobení se tomu násilí, zneužití potřeby lásky pro ovládnutí toho druhého. Je to i kniha o strachu milovat, o vyprázdňenosti vztahu, o hledání náhražek. Z některých příběhů mě mrazilo, když jsem je psala, byla jsem strašně psychicky vyčerpaná. A pak se ke mně dostanou reakce, že i v těch nejdřívějších povídkách se čtenářky našly, že je to kousek jejich života. Největší odezva je přítom na *Vanilkové rohlíčky* – tichý, nikým zvenčí neviděný teror.

* Na adresu vaší knihy ovšem nešetřil Jan Šulc chválou, trojice nejdelších povídek se prý vyrovná tomu nejlepšímu, co nejen u nás v povídkovém žánru vzniklo. Zajímalo by mě proto, kteří zahraniční autoři a autorky patří k vašim oblíbeným?

Mám ráda příběhy, které se mě nějak dotknou, cítím v nich nějakou pro mě silnou emoci. Ráda se vracím k Tennessee Williamsovi, Michelu Faberovi, Alici Munroové, Julianu Barnesovi, Ali Smithové, Sylvii Plathové, Iainu Banksovi, Hertě Müllerové, Jeanette Wintersonové, M. A. Bulgakovovi a spoustě dalších. Z českých autorů pak třeba k Janu Zábranovi a Janu Balabánovi. Ale já pořád knihy a autory objevuju – nedávno mě třeba hodně nadchla tatarská spisovatelka Guzel Jachina s románem *Zulejka* otevírá oči.

* Po zdařilém debutu a oceněné druhé knize bude jistě řada čtenářů netrpělivě vyhlížet vaše další dílo. Pracujete už na něčem?

Zatím sbírám podklady, přemýšlím nad postavami, jednotlivými momenty. A učím se psát větší celky.

Lidmila Kábrtová (*1971) vystudovala žurnalistiku na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze a později také marketingovou komunikaci na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Několik let se věnovala žurnalistice, ale pak se zaměřila na oblast PR, v níž pracuje už přes dvacet let. Knižně debutovala experimentální prózou Koho vypijou lišky (2013), za svou druhou knihu, povídkovou sbírku Místa ve tmě (2018), letos obdržela 1. cenu udělovanou Nadací Český literární fond.

Foto autor| foto: Ilona Sochorová

Foto autor| foto: Lenka Faltejsová

Lidi potřebují solidní informace davané v kontextu, vyzdrojované. V mainstreamu se pořád mluví o tom, jak to musí být vyvážené, ale nula, nula, myslí

31.5.2019 [politicke-listy.cz](http://www.politicke-listy.cz) str. 00

Do svého pravidelného pořadu Na prahu změn si tentokrát bývalý policejní prezident a předseda Asociace nezávislých médií Stanislav Novotný pozval Mirka Raduševice, zakladatele oboru výpočetní techniky pro žurnalisty na **Fakultě sociálních věd** UK, průkopníka internetové novinařiny v Česku, novináře, jenž pracoval například v Mladém světě, Týdnu, Deníku.cz a vedl server iHNED.cz. Dnes pracuje jako editor internetového zpravodajství TV Prima, kam se společně s Terezou Spencerovou uchýlil po nuceném odchodu z Literárních novin.

URL| <http://www.politicke-listy.cz/?clanek=201431-lidi-potrebuji-solidni-informace-davane-v-kontextu--vyzdrojovane.-v-mainstreamu-se-porad-mluvi-o-tom--jak-to-musi-byt-vyvyazene--ale-nula--nula--mysli-si-radusevi%C4%87.html>

Jak se studuje v Amsterdamu

31.5.2019 [iforum.cuni.cz](http://www.iforum.cuni.cz) str. 00

Filip Mocák studuje na **Fakultě sociálních věd** UK politologii a mezinárodní vztahy. Půl roku strávil na univerzitě v jednom z nejliberálnějších měst Evropy – Vrije Universiteit Amsterdam.

Člověk občas uvažuje, jak se žije v různých zemích nebo městech, jací jsou tam lidé, kultura a podobně. Já jsem takhle často přemýšlel o Amsterdamu. Když jsem pak zjistil, že se dá na Erasmus vycestovat i tam, neváhal jsem ani minutu. Tohle je město, kde jsem chtěl studovat, poznat jeho kulturu, naučit se jazyk a... jezdit na kole! Naštěstí pro mě nebyl na danou univerzitu potřebný žádný certifikát o jazykových znalostech. Během psaní motivačního dopisu jsem si načetl hodně informací o předmětech, vyučujících, kampusu i studentském životě. Všechno bylo jednoduše úchvatné, nemohl jsem se dočkat.

Výhodou amsterdamské univerzity je, že je na výměnné studenty zvyklá natolik, že připravuje „minor programy“ přesně na půl roku, které mi hodně ulehčily výběr předmětů. Studium jsem tak měl rozvrženo do tří etap přibližně po dvou měsících. Během každé z nich jsem studoval dva předměty, přičemž přednášky byly čtyřikrát do týdne. V posledním měsíci jsem absolvoval seminář, jehož součástí byla i odborná práce (research paper) – to mi pak neskonale pomohlo při psaní bakalářky.

Angličtiny se bát nemusíte

Asi jako každý student v zahraničí i já jsem měl pochybnosti o svých jazykových schopnostech. O to víc mě děsilo vědomí, že Nizozemci umějí perfektně mluvit anglicky snad už od školky. Strach z angličtiny ale pomine po prvních dvou až třech přednáškách, kde jste do komunikace úplně přirozeně vtaženi.

Výměnní studenti mají běžně přednášky s Nizozemci, předměty jsou namíchány, takže je zajímavé pozorovat, jak výuka funguje jinde. Profesori na každé hodině komunikují se studenty, kladou jim otázky a vysvětlují témata interaktivně. Zaujaly mě hlavně debaty mezi nimi, to je na **FSV UK** rarita.

Vrije Universiteit Amsterdam (VU) je obrovský univerzitní komplex o několika budovách, kde se člověk velice lehce ztratí. Když už ale najde učebnu, kde má hodinu, je to nepopsatelný zážitek. To můžu potvrdit, protože jsem se ztratil asi stokrát. Promyšlená architektura a vybavení jenom motivuje studenta na přednášky dorazit. V porovnání s učebnami v Jinonicích mají studenti spoustu místa na sezení a psaní, každá učebna je taky vybavena interaktivním projektorem a mikrofony v přednáškových učebnách nejsou jenom na okrasu. Když máte štěstí na přednášku ve čtrnáctém patře, zajímavý výklad rozptýluje nádherný výhled z budovy. V hlavní budově je věčně plná kavárna a každá univerzitní budova má automaty na kávu a vodu, čisté toalety jsou standard. Obrovský zážitek je parkování kola na rozlehlém prostranství, kde jsou asi tři stovky bicyklů.

Zkoušky v konzervě, ubytování v kampusu

Systém dvouměsíčních studijních bloků vás drží ve střehu. Jakmile si už konečně na vyučujícího zvyknete, blíží se konec a začíná zkuškové. Šok přišel, když mě a několik set dalších studentů nejrůznějších oborů nahnali do obrovské plechové konstrukce, kde jsme měli napsat test. Na FSV se zkouší hlavně ústně, individuálně, zatímco na VU probíhají prakticky všechny písemky přes počítač ve společnosti desítek dalších lidí. Zpočátku to byl celkem stres.

Zahraníční studenti jsou ubytováni nejčastěji v Uilenstede, což je gigantický studentský kampus VU (větší než Strahov). Vřele doporučuji ubytování se sdílenou kuchyní, ale privátní koupelnou, avšak ne moc vysoko, protože výtahy často nefungovaly. Člověk takhle má své soukromí, přitom může stále být mezi lidmi – když si jde něco uvařit, vždy potká někoho ve společné kuchyni. Je tu taky společná pračka se sušičkou a obrovský gauč a televizí. Uprostřed Uilenstede je bar, kde se konají téměř každý den nějaké akce. V kampusu je i sportovní středisko. Na univerzitě operuje několik spolků, které dělají hned první den nábor a následně pořádají různé akce – pamatuju si na hodně aktivní ekologický spolek a jeho akce na střeše čtrnáctipatrové budovy VU. Klub Erasmus Social Network VU je také hodně činný, hlavně co se týče výletů po Nizozemsku. Výlety jsou skvěle zorganizované, levné a plné zážitků.

V neposlední řadě, mít to do školy z koleje deset minut na kole nebo čtyři minuty metrem je jednoduše skvělé. Abych nezapomněl, univerzitní kantýna nabízí několik jídel, inspirovaných kuchyněmi z celého světa formou švédských stolů, a vaří opravdu výborně. Když však máte chuť na něco jiného, v komplexu budov je několik stánků s jídlem, kavárny a supermarket. V centru kampusu jsou desítky dřevěných laviček a stolů a hřiště, kde často uvidíte lidi obědvat nebo hrát basketbal. Když je hezky, venku to žije a zážitek z Erasmu je o to lepší.

Na kole kamkoli a za každého počasí

Během prvních hodin se člověk sžije s jednostopým dopravním prostředkem, z nějž sesedne až při návratu zpátky do ČR. V tomto směru doporučuji službu Swapfiest, která bicykly pronajímá na neurčito za měsíční poplatek. Kola jsou perfektní a servis je v ceně. Jako chodec i cyklista si ale musíte dávat pozor – lidé na kolech jsou hodně draví a neohleduplní, takže se člověk musí držet nepsaných pravidel a mít oči vždy na stopkách.

Nizozemci jezdí na kole za každého počasí, ale mějte na paměti, že v blízkosti je moře, a počasí je tedy divoké, často tam silně fouká. Prý zřídka kdy sněží, ale když jsem tam byl já, Amsterdam zažil jednu z největších sněhových nadílek v historii a celá doprava kolabovala. V okolí kampusu je obrovský lesopark a několik vodních toků, které lidé rádi navštěvují.

Radím dopravovat se na kole všude, aby člověk nasál atmosféru města a viděl jak starou, tak novou část. A když se ztratíte, neváhejte se obrátit na místní, velmi ochotně pomohou. Kdyby vás kolo omrzelo,

využijte hromadnou dopravu. Ta je integrována do jednoho systému a zahrnuje vlaky, lodě i autobusy. Stačí si zařídit anonymní kartičku, na kterou si nabijete kredit a můžete jezdit po celém Nizozemí.

Město, které nikdy nespí

V Amsterdamu to žije, každý den se tu něco děje. Nejvýraznější je světelný festival před Vánocemi nebo bruslení na ledě před budovou Rijksmuseum. Město také nabízí hodně míst, kde se najíst. Zdejší hranolky jsou famózní, zkuste třeba bistro Manneken Pis. Ochutnejte také nizozemské speciality v restauraci Moeder, patří ovšem k těm hodně oblíbeným, proto je lepší udělat si rezervaci.

Bydlet v Amsterdamu je osvěžující. Mentalita lidí je úplně jiná. Jestli má člověk plné zuby kyselých obličejů v pražském metru, v Amsterdamu nic takového neuvidí. Všichni jsou velmi milí, komunikativní a milují small talk. Chtěl bych ještě upozornit na jednu zvláštnost. Lidé v Amsterdamu často nemají závěsy a byty jsou položeny dost nízko. Pro Čecha to je nevídaný zážitek, ale pro místní běžná věc, takže zírání do oken se raději vyhněte.

Poslední rada na závěr. Nizozemí má jiný finanční systém než ostatní evropské státy, proto je potřeba zřídit si účet. Není to nic hrozného a pozdější zrušení účtu je velice rychlé.

URL| <https://forum.cuni.cz/IFORUM-16515.html>

Lidi potřebují solidní informace davané v kontextu, vyzdrojované. V mainstreamu se pořád mluví o tom, jak to musí být vyvážené, ale nula, nula, myslí

31.5.2019 parlamentnilisty.cz str. 00
Hans Štembera

Do svého pravidelného pořadu Na prahu změn si tentokrát bývalý policejní prezident a předseda Asociace nezávislých médií Stanislav Novotný pozval Mirka Raduševice, zakladatele oboru výpočetní techniky pro žurnalisty na **Fakultě sociálních věd** UK, průkopníka internetové novinařiny v Česku, novináře, jenž pracoval například v Mladém světě, Týdnu, Deníku.cz a vedl server iHNED.cz. Dnes pracuje jako editor internetového zpravodajství TV Prima, kam se společně s Terezou Spencerovou uchýlil po nuceném odchodu z Literárních novin.

Jste politik? Zveřejněte bez redakčních úprav vše, co chcete. Zaregistrujte se ZDE.

Jste čtenář a chcete komunikovat se svými zastupiteli? Zaregistrujte se ZDE.

Foto: Hans Štembera Popisek: Noviny, ilustrační foto.

URL| <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Lidi-potrebuji-solidni-informace-davane-v-kontextu-vyzdrojovane-V-mainstreamu-se-porad-mluvi-o-tom-jak-to-musi-byt-vyvezene-ale-nula-nula-mysli-si-Radusevic-583486>

V souvislosti s účinností protikuřáckého zákona došlo k významnému poklesu počtu hospitalizací pro akutní srdeční infarkt i astma

31.5.2019 hygpraha.cz str. 00

„Dostupná data prokázala pozitivní efekt zavedení nekuřáckých veřejných prostor v České republice. Těší mě významný pokles u počtu hospitalizací pro nemoci srdce a u pacientů trpících astmatem. Je nutné si uvědomit, že se jedná o časově velmi rychle pozorovatelný dopad u hospitalizací pro nemoci, na které má prokazatelný vliv aktivní i pasivní kouření,“

uvedl ministr zdravotnictví Adam Vojtěch.

„Analýza časových trendů prokázala již u dvou z hodnocených diagnóz, čímž je astma a akutní infarkt myokardu, v roce 2018 celkový pokles počtu hospitalizací o 1 400 oproti roku 2016. V případě hodnocení dalších diagnóz se dostaneme na ještě mnohem vyšší číslo,“ dodal ředitel Ústavu zdravotnických informací a statistiky Ladislav Dušek

Jedním z impulsů pro zavedení tzv. protikuřáckého zákona byl výzkum agentury IPSOS a **Fakulty sociálních věd** UK z roku 2012. Z něj vyplývalo, že možnost kouřit v restauracích, barech, diskotékách a klubech podporuje mladé lidi v kouření. Pokud by v těchto zařízeních platil zákaz kouření, podle vlastních slov by vůbec nezačala kouřit čtvrtina (24 %) pravidelných kuřáků a polovina (51 %) příležitostných kuřáků. Z dat Státního zdravotního ústavu o spotřebě tabáku v dospělé populaci ČR za rok 2018 vyplývá, že mezi mladými dochází k poklesu kouření tabákových výrobků.

„Pokles kouření mezi roky 2017 a 2018 je pozorovatelný u obou pohlaví a u mladší i starší věkové skupiny s tím, že u mladší je pokles výraznější. Lze tedy předpokládat, že u nejmladší věkové skupiny došlo k výraznému poklesu prevalence,“ uvedl ředitel Státního zdravotního ústavu Pavel Březovský.

V roce 2018 tak nastal výrazný pokles prevalence kouření u nejnižší věkové skupiny 15-24 let. Současně poprvé od roku 2012 není v této věkové skupině nejvyšší prevalence kouření.

„Společenská tolerance vůči tabáku či alkoholu je stále vysoká. Jsem velmi ráda, že se nám daří zavádět opatření, která jsou jak u nás, tak i ve světě hodnocena jako efektivní a která snižují užívání tabáku a alkoholu v populaci, zejména pak u dětí. V tomto bychom měli i nadále pokračovat. Česká republika je totiž stále na předních příčkách v pití a kouření v Evropě,“ dodala národní protidrogová koordinátorka Jarmila Vedralová.

Protikuřácký zákon vstoupil v platnost při Světovém dni bez tabáku, který se každoročně koná 31. května. Akce se zaměřuje na dopad vlivu tabáku na zdraví plic lidí po celém světě. U této příležitosti připravil Státní zdravotní ústav ve spolupráci se školami a úřady místní samosprávy dny zdraví zaměřené na problematiku závislosti na tabáku. Více informací naleznete na

URL| http://hygpraha.cz/dokumenty/souvislosti-s-ucinnosti-protikurackeho-zakona-doslo-k-vyznamnemu-poklesu-poctu-hospitalizaci-pro-akutni-srdecni-infarkt-i-astma-4213_4213_161_1.html

V souvislosti s účinností protikuřáckého zákona došlo k významnému poklesu počtu hospitalizací pro akutní srdeční infarkt i astma.

31.5.2019 florence.cz str. 00

Ve druhém pololetí mezi roky 2017 a 2018 došlo k významnému poklesu počtu hospitalizací pro akutní infarkt u osob mladších 70 let, a to o 9,2 %. Zatímco

v roce 2016 v této věkové skupině bylo v souvislosti s akutním srdečním infarktem hospitalizováno 11 278 osob, v roce 2018 se jednalo o 10 579. Analýza srovnávající celková data za rok 2018 s rokem 2016 tak prokázala u osob mladších 70 let pokles o 699 hospitalizací, což korigováno na dlouhodobý trend činí 7,1 %. Ze srovnání dat za roky 2016 a 2018 vyplynul také významný pokles počtu hospitalizací pro astma. Ve skupině osob mladších 40 let došlo k poklesu o 722 hospitalizací, což představuje 18,5 %.

Dostupná data prokázala pozitivní efekt zavedení nekuřáckých veřejných prostor v České republice. Těší mě významný pokles u počtu hospitalizací pro nemoci srdce a u pacientů trpících astmatem. Je nutné si uvědomit, že se jedná o časově velmi rychle pozorovatelný dopad u hospitalizací pro nemoci, na které má prokazatelný vliv aktivní i pasivní kouření,“ uvedl ministr zdravotnictví Adam Vojtěch.

Hospitalizace pro akutní srdeční infarkt

„Analýza časových trendů prokázala již u dvou z hodnocených diagnóz, čímž je astma a akutní infarkt myokardu, v roce 2018 celkový pokles počtu hospitalizací o 1 400 oproti roku 2016. V případě hodnocení dalších diagnóz se dostaneme na ještě mnohem vyšší číslo,“ dodal ředitel Ústavu zdravotnických informací a statistiky Ladislav Dušek

Jedním z impulsů pro zavedení tzv. protikuřáckého zákona byl výzkum agentury IPSOS a **Fakulty sociálních věd** UK z roku 2012. Z něj vyplývalo, že možnost kouřit v restauracích, barech, diskotékách a klubech podporuje mladé lidi v kouření. Pokud by v těchto zařízeních platil zákaz kouření, podle vlastních slov by vůbec nezačala kouřit čtvrtina (24 %) pravidelných kuřáků a polovina (51 %) příležitostných kuřáků. Z dat Státního zdravotního ústavu o spotřebě tabáku v dospělé populaci ČR za rok 2018 vyplývá, že mezi mladými dochází k poklesu kouření tabákových výrobků.

„Pokles kouření mezi roky 2017 a 2018 je pozorovatelný u obou pohlaví a u mladší i starší věkové skupiny s tím, že u mladší je pokles výraznější. Lze tedy předpokládat, že u nejmladší věkové skupiny došlo k výraznému poklesu prevalence“, uvedl ředitel Státního zdravotního ústavu Pavel Březovský.

V roce 2018 tak nastal výrazný pokles prevalence kouření u nejnižší věkové skupiny 15-24 let. Současně poprvé od roku 2012 není v této věkové skupině nejvyšší prevalence kouření.

„Společenská tolerance vůči tabáku či alkoholu je stále vysoká. Jsem velmi ráda, že se nám daří zavádět opatření, která jsou jak u nás, tak i ve světě hodnocena jako efektivní a která snižují užívání tabáku a alkoholu v populaci, zejména pak u dětí. V tomto bychom měli i nadále pokračovat. Česká republika je totiž stále na předních příčkách v pití a kouření v Evropě,“ dodala národní protidrogová koordinátorka Jarmila Vedralová.

Protikuřácký zákon vstoupil v platnost při Světovém dni bez tabáku, který se každoročně koná 31. května. Akce se zaměřuje na dopad vlivu tabáku na zdraví plic lidí po celém světě. U této příležitosti připravil Státní zdravotní ústav ve spolupráci se školami a úřady místní samosprávy dny zdraví zaměřené na problematiku závislosti na tabáku. Více informací naleznete na <http://www.szu.cz/publikace/svetovy-den-bez-tabaku-2019-seznam-akci-cpvz>

URL| <http://www.florence.cz/zpravodajstvi/aktuality/v-souvislosti-s-ucinnosti-protikurackeho-zakona-doslo-k-vyznamnemu-poklesu-poctu-hospitalizaci-pro-akutni-srdecni-infarkt-i-astma/>

Zákaz zabral. Ubylo infarktů, mladí méně kouří

31.5.2019 Lidové noviny str. 05 Domov

PAVEL BARTOŠEK

Je to už dva roky, co jsou všechny restaurace v Česku nekuřácké. A statistiky prokazují, že lidem to prospívá.

PRAHA Již před 55 lety američtí vědci zveřejnili první studii, která prokázala vliv kouření na vznik rakoviny plic. Až předloni však zákon přinutil tuzemské hostinské, aby odstranili z restaurací popelníky. A na zdraví obyvatel to hned začalo mít blahodárný vliv.

Předně ubývá lidí, kteří míří do nemocnice s infarktem nebo astmatem. Tedy s nemocemi, na které má prokazatelný vliv i jen pasivní kouření. V roce 2016, kdy ještě v „bárech houští dým“, skončilo ve špitále s infarktem 11 278 osob. Loni už to bylo o 700 lidí méně. Jde tedy o sedmiprocentní pokles. V případě astmatu se počet hospitalizací snížil u osob ve věku do 40 let dokonce o 18 procent.

Zároveň začaly klesat počty kuřáků mezi teenagery ve věku 15 až 19 let. Zatímco předloni jich kouřilo 37 procent, loni to podle Státního zdravotního ústavu kleslo na 24 procent. Ubylo hlavně mladých kuřáček: jen 19 procent náctiletých dívek užívá tabákové výrobky.

„Po dvou letech už můžeme říci, že to reálně má efekt. Důležitý je zejména pokles kuřáků v nejmladších skupinách, protože tam se tvoří návyky,“ prohlásil včera ministr zdravotnictví Adam Vojtěch (za ANO).

Ubylo 4000 hospitalizací

Analýza časových trendů tedy prokázala celkový pokles hospitalizací. Podle ředitele Ústavu zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS) Ladislava Duška by se do statistiky kromě astmatu a infarktu daly započítávat i další nemoci spojené s kouřením, jako je angina pectoris, nespecifické bolesti na hrudi či problémy s dýcháním. Dohromady by tak protikuřácký zákon lidem „ušetřil“ na 4000 pobytů v nemocnici za rok. „Je to zejména díky tomu, že nekuřácké prostory nevystavují kouření nekuřáky,“ uvedl Dušek.

Pasivní kouření zvyšuje pravděpodobnost infarktu asi 1,3krát oproti dýchání čistého vzduchu. K poškození cév totiž stačí i jen malá dávka kouře. „Kouření způsobuje chronické změny na cévách, což je dlouhodobá věc, která se nedá vymazat. Způsobuje ale i krátkodobé změny na výstelce a ty můžete pozorovat už po několika minutách v zakouřeném prostředí. A to se teď nedělo vzhledem k tomu, že se v restauracích nekouří. Krátkodobé důsledky klesají hned,“ vysvětlila pro LN předsedkyně Společnosti pro léčbu závislosti na tabáku Eva Králíková.

Kouření způsobuje kromě onemocnění srdce především zhoubné nádory plic. Efekt zákazu kouření na zhoubné nádory se však podle odborníků projeví zhruba za deset let. Kromě rakoviny plic, již ročně podlehne asi 5000 lidí, má kouření souvislost také s nádory močového měchýře, dýchacího ústrojí nebo tlustého střeva a konečníku.

„Ročně je nově diagnostikováno asi 80 tisíc pacientů se zhoubnými nádory. Asi třetina má souvislost s kouřením,“ upřesnil Dušek. Spolu s dalšími chorobami, jako je chronická obstrukční plicní nemoc, může kouření uspišit asi 25 tisíc úmrtí ročně, má tedy na kontě zhruba každou pátou smrt.

Mladí více vapují

Už dříve bylo zjevné, že možnost kouřit v restauracích, barech, na diskotékách a v klubech podporovala mladé lidi v kouření. Výzkum agentury IPSOS a **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v roce 2012 ukázal, že pokud by už tehdy začal platit antikuřácký zákon, vůbec by podle vlastních slov nezačala kouřit čtvrtina pravidelných kuřáků a polovina příležitostných.

Poté, co zákaz nakonec vešel v platnost, tak skutečně mladých kuřáků ubylo. Pokles je dle ředitele Státního zdravotního ústavu Pavla Březovského statisticky významný. Projevil se přitom nejen mezi teenagery, ale i ve skupině dvacetiletých až čtyřicetiletých. Loni jich kouřilo 29,5 procenta, meziročně o pět procentních bodů méně.

Pokles spotřeby tabákových výrobků mezi mladými ovšem může mít i jiné příčiny. Dnes je totiž v této skupině populární zejména vypouštění oblaků páry z elektronických cigaret. A ty tato statistika nezahrnuje. V roce 2016 přitom už podle studie užívání tabáku mládeží GYTS pravidelně vapoval každý desátý žák základní školy ve věku 13 až 15 let.

Čtěte komentář na straně 10

Příznivý efekt * Počet kuřáků ve věku 15 až 19 let loni meziročně poklesl o 15 procentních bodů – ze 48 na 33 procent. * Počet kuřáček ve věku 15 až 19 let poklesl o 11 procentních bodů – z 26 na 15 procent. * Podíl kuřáků ve věku 20 až 24 let loni meziročně poklesl o 1,2 procentního bodu – na 26 procent. * Podíl kuřáček ve věku 20 až 24 let loni meziročně poklesl o devět procentních bodů – ze 42 na 33 procent.

Trump poslal dolů peso. Kvůli migraci uvalí clo na mexické zboží

31.5.2019 roklen24.cz str. 00

Jaroslav Průcha

Tagy: RoklenFx, forex, fx, koruna, euro, dolar, USDCZK, EURUSD, EURCZK, Trump, USA, Mexiko, peso

Do dění na trzích opět zasáhl americký prezident Donald Trump. A pocítí to tentokrát Mexičané. Trump totiž oznámil, že USA od 10. června uvalí na veškeré zboží z Mexika pětiprocentní clo. V reakci na tento krok oslabilo mexické peso, které se propadlo až na tříměsíční minimum.

"Celní sazby se budou postupně zvyšovat, dokud problém s nelegálním přistěhovalectvím nebude napraven, pak cla budou zrušena," napsal americký prezident na svém oblíbeném twitteru.

"Pokud migrační krize bude zmírněna konkrétními opatřeními v Mexiku, jejichž dopad bude určen naším jediným rozhodnutím, cla budou zrušena," dodal Trump. Pokud se tak nestane, cla se každý měsíc zvýší o pět procentních bodů. K 1. říjnu by měla dosáhnout 25 procent.

Už včera jsme se dozvěděli, jak na tom byla americká ekonomika v prvním čtvrtletí. Dle druhého odhadu HDP rostl mezičtvrtletně aktualizovaně o 3,1 procenta, revize tak byla jen o 0,1 procentního bodu.

Dnes ráno již byly zveřejněny maloobchodní tržby za duben v Německu. Po březnovém poklesu o dvě procenta se meziměsíčně zvýšily o čtyři procenta, když trh čekal růst jen o 1,4 procenta. Odpoledne bude zveřejněna německá inflace, index spotřebitelských cen by měl v květnu meziročně zpomalit na 1,6 procenta ze dvou procent v dubnu.

Na druhé straně oceánu se dozvíme čísla o osobních příjmech a osobních výdajích Američanů. Dále třeba také důvěru v ekonomiku dle Michiganské univerzity.

Aktuálně se dolar vůči euru v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 1,1132 EURUSD, dolarový index se pak nachází na hodnotě 98,11 bodu. Během dne by se kurz EURUSD měl pohybovat v rozmezí od 1,1095 do 1,1175 EURUSD.*

Česká koruna včera posilovala vůči euru. Domácí fundamenty, byť ve srovnání s okolím sebelepší, jdou podle analytika skupiny Roklen Jana Berky stranou. "Směr koruny v tuto chvíli určuje zejména nálada na světových trzích. Konvergence ekonomiky sice nahrává silnější koruně, spekulativní kapitál má však mnohem silnější slovo. I na základě toho budeme muset možná zvážit naši původní predikci, že se koruna posune k hranici 25,50 za euro. Jak to tak zatím vypadá, tento výhled začíná mít mnoho „ale“, která mu k síle nepřidávají, přičemž v čele toho stojí vývoj eura k dolaru," míní Berka.

Český statistický úřad dnes zveřejní zpřesněná data o vývoji hrubého domácího produktu za 1. čtvrtletí. Tuzemská ekonomika by ve čtvrtletí měla růst meziročně o 2,5 procenta a mezičtvrtletně o 0,5 procenta. "Spolu se zpřesněným odhadem HDP se dočkáme i odhadů příspěvků jednotlivých složek HDP. Předpokládáme, že zveřejněná data potvrdí, že v prvním čtvrtletí letošního roku rostla jak zahraniční, tak domácí poptávka, a že se dařilo i zpracovatelskému průmyslu," uvedl ekonom Roklen Michal Šoltés.

Dnes ráno se koruna v online směnárně RoklenFx obchoduje za středový kurz 25,84 EURCZK. Dle naší predikce by se kurz vůči euru měl držet v rozmezí 25,80 až 25,87 EURCZK, ve dvojici s dolarem zase od 23,10 až 23,32 USDCZK.*

*Průměrný nominální kurz, zveřejňovaný ECB, bude dle použitých modelů s vysokou pravděpodobností ve zmíněném intervalu. Predikce měnových kurzů jsou založeny na modelu časových řad, který zohledňuje předchozí hodnotu kurzu i jeho minulou volatilitu. K přesnějšímu určení budoucí volatility je do modelu navíc zakomponován faktor zveřejňování makroekonomických dat. Model je tak schopen určit, kdy lze očekávat zvýšenou či sníženou volatilitu směnného kurzu.

Disclaimer: Tento článek má pouze informativní charakter a neslouží jako investiční doporučení dle zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu. Při zpracování tohoto článku autor vycházel z veřejně dostupných zdrojů. Za případné chyby v textu nebo v datech nenesou společnosti Roklen Holding a.s. ani Roklen360 a.s. zodpovědnost.

Vystudoval mediální studia na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Pracoval v ekonomické a centrální redakci ČTK jako subeditor, později jako zpravodaj se zaměřením na energetiku. Jako šéfredaktor vedl zpravodajský server iUHLI.cz, který se zaměřoval na hnědouhelný sektor a energetiku. Je šéfredaktorem ekonomického a investičního portálu Roklen24.cz.

URL| <https://roklen24.cz/a/SFkcC/trump-poslal-dolu-peso-kvuli-migraci-uvali-clo-na-mexicke-zbozi>

Lidi potřebují solidní informace dávané v kontextu, vyzdrojované. V mainstreamu se pořád mluví o tom, jak to musí být vyvážené, ale nula, nula, myslí

31.5.2019 politicke-listy.cz str. 00
Hans Štembera

Do svého pravidelného pořadu Na prahu změn si tentokrát bývalý policejní prezident a předseda Asociace nezávislých médií Stanislav Novotný pozval

Mirka Raduševiče, zakladatele oboru výpočetní techniky pro žurnalisty na **Fakultě sociálních věd** UK, průkopníka internetové novinařiny v Česku, novináře, jenž pracoval například v Mladém světě, Týdnu, Deníku.cz a vedl server iHNED.cz. Dnes pracuje jako editor internetového zpravodajství TV Prima, kam se společně s Terezou Spencerovou uchýlil po nuceném odchodu z Literárních novin.

Mirko Raduševič se narodil v Bělehradě, a když mu byl rok, rodina se přestěhovala do Prahy, neboť otec pracoval na jugoslávském velvyslanectví. Na filozofické fakultě vystudoval sociologii, filozofii a psychologii, a protože měl duševně nemocnou sestru, ve své disertační práci si vybral téma sebevražd v Československu. Ta se mu ale za několik let řádně vymstila.

„Měl jsem problém sehnat zaměstnání, protože jsem měl jugoslávské občanství a brali mě jako člověka ze Západu. Vždycky mi řekli: jste cizinec a nemůžete pracovat ve společenských vědách,“ vzpomíná pan Raduševič. Jugoslávie byla sice formálně součástí socialistického bloku, ale fakticky spadala spíše do kapitalistického tábora a byla jiná než zbytek východního tábora. Nakonec se Mirkovi podařilo přes otčova známého sehnat práci redaktora v zahraničním vysílání ČRo, jenže to mu dlouho nevydrželo. „Otcův známý, novinář v Bělehradě, se dozvěděl, že jsem psal tuhle práci o sebevraždě, a ptal se mě na to. V dobré víře jsem mu odpovídal, statistiky jsem mu vysypal, a posléze z toho vznikl v bělehradském týdeníku článek. Zavolali si mě na ÚV KSČ, co jsem to jako vykládal, a řekli mi, že v ČSSR žádná vysoká sebevražednost není, což mě tedy udivilo. Jak to, vždyť jsem dělal tu práci, a vím. Ten člověk měl na starosti Balkán a říkal, že zavolá na statistický úřad a dokáže mi, že se mýlím.“ Nemýlil se, ale po příchodu z pohovoru do redakce dostal hodinovou výpověď. „Lidi by si neměli idealizovat tehdejší dobu, i když jsou nespokojení s tím, co se děje dnes,“ poznamenává moderátor Stanislav Novotný.

Anketa

Má Babiš navrhnout konec ministra Staňka ve vládě? Pak by ho Zeman už musel odvolat

Má to navrhnout

4%

Nemá to navrhnout

91%

Je mi to jedno

5% hlasovalo: 6767 lidí

Na pražském náměstí Míru tehdy fungovala první manželská poradna, kterou vedl starší psycholog, jenž byl na odchodu do důchodu. Jenže to zase nedopadlo. „Byl se mnou spokojený, zaučoval mě, ale nakonec mě zase nepřijali, protože jsem měl cizí státní příslušenství.“ – „Obory tohoto druhu byly často na režimových pracovištích StB. Ti, co se chlubí, že tehdy dělali na kádrových odděleních psychologie, si neuvědomují, co tím o sobě sdělují,“ poznamenal moderátor a někdejší policejní prezident Stanislav Novotný. Takový Tomáš Halík by o tom mohl vyprávět...

„Všichni spolužáci někde pracovali, asi si umíte představit, jak mi v té době bylo, dělal jsem pomocné práce. Byl jsem na úrovni disidentů, i když jsem disident nebyl,“ popisuje Mirko Raduševič svoje peripetie.

Po převratu se naskytla možnost přednášet pro novináře základy výpočetní techniky. A technologický nadšenec, který si přál být novinářem, se nestačil divit. „Byl to pravěk a bohužel musím říct, že s novinářem jsem měl smutnou zkušenost. Psali tehdy na psacím stroji, a jak si měli sednout k počítači, bylo to pro ně něco strašného. Vyhýbali se tomu, nechtěli to vidět, nerozuměli tomu... Internet jim nic neříkal, i když už potom fungoval.“ Překvapivé bylo i novinářské osazenstvo. „Byl jsem zapšklý a našťvaný na ty novináře, byl to samý komunista, dodnes jsou v těch redakcích, nic se nedělo, pořád tam seděli... Nechtěl jsem mezi ně, ale když tam pořád byli – a jsou tam dodnes – nakonec jsem nastoupil do Mladého světa.“

V roce 1996 založil Mirko Raduševič zřejmě první internetový časopis – Kolemjdoucí. „Bylo tam i video, bylo to multimediální.“ Za dva měsíce pak začal vycházet Neviditelný pes Ondřeje Neffa. „Já jsem neměl dost peněz na vydávání. Trvalo asi tři čtyři roky, než vznikly profesionální internetové noviny iDNES nebo iHNED,“ vzpomíná internetový průkopník. Ondřej Neff peníze měl, protože byl u privatizace Mladé fronty.

Anketa

Jste pro vypsání předčasných voleb do sněmovny?

Ano

20%

Ne

80% hlasovalo: 4719 lidí

Pan Raduševič poté pracoval v Týdnu, a nakonec zakládal redakci v internetovém portálu World Online, jenž se dnes jmenuje Tiscali. „Tam jsem se seznámil s trochu vyspělejším způsobem internetového zpravodajství. Bylo nás tam 16 mezinárodních redakcí, takže jsem čuchl k tomu, jak to jde dělat lépe.“ Svě zkušenosti zúročil při spoluzakládání serveru iHNED.cz, kde si vychovával nadějně studenty. „Učil jsem je, jak se to dělá, a tak vznikla redakce iHNED, kde jsem vydržel sedm let, než přišel pan Šafr a trošku to tam povyházel.“

Sedm let poté vedl server Literárky.cz, kde vydržel rovněž sedm let, než byl odejit. Postupně totiž přituhovalo a jeho názory byly nepohodlné. „Byl jsem tam nechtěn, ale nebylo mi to nijak vysvětleno. Dělal jsem tam s Terezou Spencerovou, ta odešla taky, protože se jí nelíbil trend, který je tam nastavován. Mám tušení, že Literárky chtěly najet na jiný způsob výkladu světa než za éry, kdy jsem tam byl já a Tereza. Ono to souvisí s tím, že když budete něco takového dělat, budete se setkávat s finančními problémy. Ti, kteří dělají mainstream a jsou prozápadní, obvykle takové problémy nemají. Literární noviny se setkávaly neustále s tím, že jim ministerstvo kultury odmítalo dávat dotace.“

„Slyšel jsem to ze všech stran, ministerstvo přihrává dotace jiným. Literárky se vyvinuly v zajímavé nezávislé médium, tuto roli teď přebírá iPrima,“ podotkl Stanislav Novotný. Ovšem je otázka, jak si internetové zpravodajství Primy, které v současné nabízí svobodný prostor pro vyjádření různých názorů, povede po připraveném spojení se stanicí BBC, která je názorově úplně jinde...

„Dokázal byste s těmito svými zkušenostmi popsat vývoj žurnalistiky v tomto směru? Kdy se to začalo ideologizovat a kdy to naopak bylo lepší?“ zeptal se moderátor a host vhozenou rukavicí zvedl.

Fotogalerie: - Kosovo je Srbsko

„Přesně vím, co se dělo. I když mám české občanství, jsem Srb, a čtu každý den i jugoslávské noviny, srbské, chorvatské, bosenské. A do toho čtu, co se píše tady. A jsem zděšen, jak je možné, že něco takového, jako se píše tady, vůbec existuje. Mně nepříjde, že by tady byly hloupější lidi než v bývalé Jugoslávii nebo na Západě, ale když se podívám na ty všechny české servery, tak tomu prostě nerozumím. Lidi potřebují solidní informace dávané v kontextu, vyzdrojované. V mainstreamu se pořád mluví o tom, jak to musí být vyvážené, ale nula, nula. Pořád se to potácí podle toho, odkud vítr fouká. Dřív foukal z Východu, teď fouká ze Západu. Píší pořád podle nějakých příkazů a člověka jímá hrůza z toho, kam až to povede,“ pustil se do českých médií zostra pan Raduševič, jenž připomněl, jak je zde těžké najít osobnosti typu nedávno zesnulého Jana Petráňka. Ač obrovská osobnost pan Petránek, mimochodem, přestal být zván do České televize a problémy měl i v Českém rozhlase.

„Když najdou někoho, kdo by měl co říct, tak to s ním zkusí, ale když argumentuje a je moc objektivní, tak přestane být zván,“ glosuje předseda Asociace nezávislých médií Stanislav Novotný. „Je to lokajské. Když tenkrát vyhrál Trump, tak nechtěli v ČT uvěřit tomu, že nebyla zvolena Clintonová. I když už to psali v BBC a New York Times, tak v ČT se ještě hodinu snažili sami sebe přesvědčit, že to tak není, a aktivisticky bojovali.“

Co do dalšího vývoje je Mirko Raduševič pesimista. Zvláště když vidí rozdíl mezi českými médii a těmi na Balkáně. Ta balkánská jsou totiž podle něj lepší.

„Chorvatská média mi přijdou povrchnější než srbská, nelíbí se mi to tolik po stránce žurnalistické. Jsou také mírnější vůči Západu než třeba Srbové. Ale Srbové to umí natřít i proti Rusku. Když se jim něco nelíbí, tak to napíší. Rád čtu třeba The Bosnia Times, server, který má úroveň jako Le Monde diplomatique. Vychází to léta a je to velmi zajímavé. Dávají vám i náhled do islámského světa a drží si neobvykle vysokou úroveň.“

Fotogalerie: - Putinovo Rusko

Jaký rozdíl oproti řitnímu alpinismu českých sdělovacích prostředků. Když ve vysílání zazněl dotaz jednoho z posluchačů na téma „dlouhověkosti“ některých „osobností“ třeba v České televizi, Mirko Raduševič řekl: „To není jenom v televizi, po revoluci byly redakce plné starých novinářů, kteří začínali ve svazáckých pořadech typu Vlaštovka, a ti jsou v médiích dodnes. Člověk by jim to nevyčítal, ale vyčítám jim to, že oni zase otočili. A tak, jak se dřív chovali servilně k SSSR, tak dnes jsou servilní k USA. Zrazují novinářskou profesi. Tím ukazují posluchačům, co jsme my novináři zač. A nejhorší je, když začnou tihle lidé mentorovat.“ Nebo vytvářet seznamy...

Stejný posluchač se zeptal i na postoj Srbů k evropské integraci. Propaganda jede zjevně i tam. „Srbové se nacházejí v obklíčení zemí, které jsou v EU nebo o to usilují, lidi si myslí, že by do EU měli vstoupit a zřejmě tam vstoupí, pokud tomu nezabrání nějaké jiné okolnosti, třeba eskalující události v Kosovu,“ podotkl host. A rázně dodal: „Ale do NATO Srbové nechtějí, k tomu mají odpor.“ Vzpomínky na humanitární bombardování jsou stále živé.

Pořad Na prahu změn, který si můžete poslechnout zde, každý týden poslouchá a shrnuje Milan Vidlák, šéfredaktor, vydavatel a autor časopisu Šifra. Nezávislý měsíčník vychází v tištěné i digitální podobě, www.casopis-sifra.cz

Jste politik? Zveřejněte bez redakčních úprav vše, co chcete. Zaregistrujte se ZDE.

Jste čtenář a chcete komunikovat se svými zastupiteli? Zaregistrujte se ZDE.

URL <http://www.politicke-listy.cz/?goto=201431-lidi-potrebuji-solidni-informace-davane-v-kontextu--vyzdrojovane.-v-mainstreamu-se-porad-mluvi-o-tom--jak-to-musi-byt-vyvázené--ale-nula--nula--mysli-si-radusevi%C4%87.html>

Lidi potřebují solidní informace dávávané v kontextu, vyzdrojované. V mainstreamu se pořád mluví o tom, jak to musí být vyvážené, ale nula, nula, myslí

31.5.2019 parlamentnilisty.cz str. 00
Barbora Richterová

Do svého pravidelného pořadu Na prahu změn si tentokrát bývalý policejní prezident a předseda Asociace nezávislých médií Stanislav Novotný pozval Mirka Raduševice, zakladatele oboru výpočetní techniky pro žurnalisty na **Fakultě sociálních věd** UK, průkopníka internetové novinářiny v Česku, novináře, jenž pracoval například v Mladém světě, Týdnu, Deníku.cz a vedl server iHNED.cz. Dnes pracuje jako editor internetového zpravodajství TV Prima, kam se společně s Terezou Spencerovou uchýlil po nuceném odchodu z Literárních novin.

Mirko Raduševič se narodil v Bělehradě, a když mu byl rok, rodina se přestěhovala do Prahy, neboť otec pracoval na jugoslávském velvyslanectví. Na filozofické fakultě vystudoval sociologii, filozofii a psychologii, a protože měl duševně nemocnou sestru, ve své disertační práci si vybral téma sebevražd v Československu. Ta se mu ale za několik let řádně vymstila.

„Měl jsem problém sehnat zaměstnání, protože jsem měl jugoslávské občanství a brali mě jako člověka ze Západu. Vždycky mi řekli: jste cizinec a nemůžete pracovat ve společenských vědách,“ vzpomíná pan Raduševič. Jugoslávie byla sice formálně součástí socialistického bloku, ale fakticky spadala spíše do kapitalistického tábora a byla jiná než zbytek východního tábora. Nakonec se Mirkovi podařilo přes otčova známého sehnat práci redaktora v zahraničním vysílání ČRo, jenže to mu dlouho nevydrželo. „Otcův známý, novinář v Bělehradě, se dozvěděl, že jsem psal tuhle práci o sebevražednosti, a ptal se mě na to. V dobré víře jsem mu odpovídal, statistiky jsem mu vysypal, a posléze z toho vznikl v bělehradském týdeníku článek. Zavolali si mě na ÚV KSČ, co jsem to jako vykládal, a řekli mi, že v ČSSR žádná vysoká sebevražednost není, což mě tedy udivilo. Jak to, vždyť jsem dělal tu práci, a vím. Ten člověk měl na starosti Balkán a říkal, že zavolá na statistický úřad a dokáže mi, že se mýlím.“ Nemýlil se, ale po příchodu z pohovoru do redakce dostal hodinovou výpověď. „Lidi by si neměli idealizovat tehdejší dobu, i když jsou nespokojení s tím, co se děje dnes,“ poznamenává moderátor Stanislav Novotný.

Na pražském náměstí Míru tehdy fungovala první manželská poradna, kterou vedl starší psycholog, jenž byl na odchodu do důchodu. Jenže to zase nedopadlo. „Byl se mnou spokojený, zaučoval mě, ale nakonec mě zase nepřijali, protože jsem měl cizí státní příslušenství.“ – „Obory tohoto druhu byly často na režimových pracovištích StB. Ti, co se chlubí, že tehdy dělali na kádrových odděleních psychology, si neuvědomují, co tím o sobě sdělují,“ poznamenal moderátor a někdejší policejní prezident Stanislav Novotný. Takový Tomáš Halík by o tom mohl vyprávět...

„Všichni spolužáci někde pracovali, asi si umíte představit, jak mi v té době bylo, dělal jsem pomocné práce. Byl jsem na úrovni disidentů, i když jsem disident nebyl,“ popisuje Mirko Raduševič svoje peripetie.

Po převratu se naskytla možnost přednášet pro novináře základy výpočetní techniky. A technologický nadšenec, který si přál být novinářem, se nestačil divit. „Byl to pravěk a bohužel musím říct, že s novináři jsem měl smutnou zkušenost. Psali tehdy na psacím stroji, a jak si měli sednout k počítači, bylo to pro ně něco strašného. Vyhýbali se tomu, nechtěli to vidět, nerozuměli tomu... Internet jim nic neříkal, i když už potom fungoval.“ Překvapivé bylo i novinářské osazenstvo. „Byl jsem zapšklý a našťvaný na ty novináře, byl to samý komunista, dodnes jsou v těch redakcích, nic se nedělo, pořád tam seděli... Nechtěl jsem mezi ně, ale když tam pořád byli – a jsou tam dodnes – nakonec jsem nastoupil do Mladého světa.“

V roce 1996 založil Mirko Raduševič zřejmě první internetový časopis – Kolemjdoucí. „Bylo tam i video, bylo to multimediální.“ Za dva měsíce pak začal vycházet Neviditelný pes Ondřeje Neffa. „Já jsem neměl dost peněz na vydávání. Trvalo asi tři čtyři roky, než vznikly profesionální internetové noviny iDNES nebo iHNED,“ vzpomíná internetový průkopník. Ondřej Neff peníze měl, protože byl u privatizace Mladé fronty.

Pan Raduševič poté pracoval v Týdnu, a nakonec zakládal redakci v internetovém portálu World Online, jenž se dnes jmenuje Tiscali. „Tam jsem se seznámil s trochu vyspělejší způsobem internetového zpravodajství. Bylo nás tam 16 mezinárodních redakcí, takže jsem čuchl k tomu, jak to jde dělat lépe.“ Svě zkušenosti zúročil při spoluzakládání serveru iHNED.cz, kde si vychovával nadějně studenty. „Učil jsem je, jak se to dělá, a tak vznikla redakce iHNED, kde jsem vydržel sedm let, než přišel pan Šafr a trochu to tam povyházel.“

Sedm let poté vedl server Literárky.cz, kde vydržel rovněž sedm let, než byl odejit. Postupně totiž přituhovalo a jeho názory byly nepohodlné. „Byl jsem tam nechtěn, ale nebylo mi to nijak vysvětleno. Dělal jsem tam s Terezou Spencerovou, ta odešla taky, protože se jí nelíbil trend, který je tam nastavován. Mám tušení, že Literárky chtěly najet na jiný způsob výkladu světa než za éry, kdy jsem tam byl já a Tereza. Ono to souvisí s tím, že když budete něco takového dělat, budete se setkávat s finančními problémy. Ti, kteří dělají mainstream a jsou prozápadní, obvykle takové problémy nemají. Literární noviny se setkávaly neustále s tím, že jim ministerstvo kultury odmítalo dávat dotace.“

„Slyšel jsem to ze všech stran, ministerstvo přihrává dotace jiným. Literárky se vyvinuly v zajímavé nezávislé médium, tuto roli teď přebírá iPrima,“ podotkl Stanislav Novotný. Ovšem je otázka, jak si internetové zpravodajství Primy, které v současné nabízí svobodný prostor pro vyjádření různých názorů, povede po připravovaném spojení se stanicí BBC, která je názorově úplně jinde...

„Dokázal byste s těmito svými zkušenostmi popsat vývoj žurnalistiky v tomto směru? Kdy se to začalo ideologizovat a kdy to naopak bylo lepší?“ zeptal se moderátor a host vhozenou rukavicí zvedl.

„Přesně vím, co se dělo. I když mám české občanství, jsem Srb, a čtu každý den i jugoslávské noviny, srbské, chorvatské, bosenské. A do toho čtu, co se píše tady. A jsem zděšen, jak je možné, že něco takového, jako se píše tady, vůbec existuje. Mně nepřijde, že by tady byly hloupější lidi než v bývalé Jugoslávii nebo na Západě, ale když se podívám na ty všechny české servery, tak tomu prostě nerozumím. Lidi potřebují solidní informace dávané v kontextu, vyzdrojované. V mainstreamu se pořád mluví o tom, jak to musí být vyvážené, ale nula, nula. Pořád se to potácí podle toho, odkud vítr fouká. Dřív foukal z Východu, teď fouká ze Západu. Píší pořád podle nějakých příkazů a člověka jímá hrůza z toho, kam až to povede,“ pustil se do českých médií zostra pan Raduševič, jenž připomněl, jak je zde těžké najít osobnosti typu nedávno zesnulého Jana Petránk. Ač obrovská osobnost pan Petránek, mimochodem, přestal být zván do České televize a problémy měl i v Českém rozhlase.

„Když najdou někoho, kdo by měl co říct, tak to s ním zkusí, ale když argumentuje a je moc objektivní, tak přestane být zván,“ glosuje předseda Asociace nezávislých médií Stanislav Novotný. „Je to lokajské. Když tenkrát vyhrál Trump, tak nechtěli v ČT uvěřit tomu, že nebyla zvolena Clintonová. I když už to psali v BBC a New York Times, tak v ČT se ještě hodinu snažili sami sebe přesvědčit, že to tak není, a aktivisticky bojovali.“

Co do dalšího vývoje je Mirko Raduševič pesimista. Zvláště když vidí rozdíl mezi českými médii a těmi na Balkáně. Ta balkánská jsou totiž podle něj lepší.

„Chorvatská média mi přijdou povrchnější než srbská, nelíbí se mi to tolik po stránce žurnalistické. Jsou také mírnější vůči Západu než třeba Srbové. Ale Srbové to umí natřít i proti Rusku. Když se jim něco nelíbí, tak to napíšou. Rád čtu třeba The Bosnia Times, server, který má úroveň jako Le Monde diplomatique. Vychází to léta a je to velmi zajímavé. Dávají vám i náhled do islámského světa a drží si neobvykle vysokou úroveň.“

(gallery title='Fotogalerie:' id='1104' /)

Jaký rozdíl oproti řitnímu alpinismu českých sdělovacích prostředků. Když ve vysílání zazněl dotaz jednoho z posluchačů na téma „dlouhověkosti“ některých „osobností“ třeba v České televizi, Mirko Raduševič řekl: „To není jenom v televizi, po revoluci byly redakce plné starých novinářů, kteří začínali ve svazáckých pořadech typu Vlaštovka, a ti jsou v médiích dodnes. Člověk by jim to nevyčítal, ale vyčítám jim to, že oni zase otočili. A tak, jak se dřív chovali servilně k SSSR, tak dnes jsou servilní k USA. Zrazují novinářskou profesi. Tím ukazují posluchačům, co jsme my novináři zač. A nejhorší je, když začnou tihle lidé mentorovat.“ Nebo vytvářet seznamy...

Stejný posluchač se zeptal i na postoj Srbů k evropské integraci. Propaganda jede zjevně i tam. „Srbové se nacházejí v obklíčení zemí, které jsou v EU nebo o to usilují, lidé si myslí, že by do EU měli vstoupit a zřejmě tam vstoupí, pokud tomu nezabrání nějaké jiné okolnosti, třeba eskalující události v Kosovu,“ podotkl host. A rázně dodal: „Ale do NATO Srbové nechťejí, k tomu mají odpor.“ Vzpomínky na humanitární bombardování jsou stále živé.

Pořad Na prahu změn, který si můžete poslechnout zde, každý týden poslouchá a shrnuje Milan Vidlák, šéfredaktor, vydavatel a autor časopisu Šifra. Nezávislý měsíčník vychází v tištěné i digitální podobě, www.casopis-sifra.cz

URL| http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Lidi-potrebuji-solidni-informace-davane-v-kontextu-vyzdrojovane-V-mainstreamu-se-porad-mluvi-o-tom-jak-to-musi-byt-vyvazene-ale-nula-nula-mysli-si-Radusevic-583486?utm_source=nm&utm_medium=xml